ALEXANDRA DUMITRIU

AL PATRULEA MAG

EDITURA FUNDAŢIEI „SF. APOSTOL ANDREI" · 1999

Alexandra Dumitriu

AL PATRULEA MAG

NOTA EDITURII

După volumul de versuri *Lumina Iubirii*, poezii scrise parcă cu pana sufletului prin care a picurat cu har Duhul Sfânt, autoarea revine la proză, pe care a îmbrăţişat-o pentru prima dată cu câţiva ani în urmă, când a publicat *Capul iui Decebal*, o pagină de foc din istoria poporului nostru.

Cu această nouă lucrare, *Al patrulea Mag (întemeietorul),* autoarea, Alexandra Dumitriu, defineşte un nou tip de roman în peisajul prozei româneşti moderne, romanul istoric de factură spirituală. Necesitatea de a cunoaşte identitatea spirituală ca neam, precum şi dorinţa de a scoate la lumină calitatea spirituală înaltă a strămoşilor noştri, sunt cei doi vectori care au determinat demersul literar în sine.

Un asemenea roman poate fi scris numai de către o persoană capabilă de trăiri spirituale deosebit de profunde, cum sunt acelea descrise în *Al patrulea Mag*. Alexandra Dumitriu a refăcut drumul celui de-al patrulea Mag, a trăit alături de toate personajele acestei povestiri toate scenele descrise, s-a transpus în epocă atât de bine, încât a putut prelua informaţii reale existente în Banca de Date a Bunului Dumnezeu, despre acele întâmplări minunate. Toate acestea le-a putut realiza datorită cunoaşterii spirituale şi a eforturilor pe care le face pe Calea desăvârşirii prin iubire. Astfel, realitatea spirituală a străbunilor noştri este pusă în expresie şi dăruită nouă, cititorilor, cu atâta iubire de oameni, încât nici cea mai împietrită inimă nu cred că nu va vibra câtuşi de puţin la citirea acestei lucrări.

Coperta este realizată de Angela Paşca, membră a Uniunii Artiştilor Plastici din România, cu multă inspiraţie; semnificaţiile profunde constituite sunt proprii spiritualităţii româneşti, contribuind la valoarea acestei lucrări spirituale.

Prefaţa, realizată de scriitorul Ion Ţugui, exprimă părerea unui profesionist al culturii româneşti despre această operă literară.

Credem că această lucrare va aduce o contribuţie importantă la trăirea iubirii de Dumnezeu, de neamul românesc, de ţară, iar semnificaţiile conţinutului vor ajuta cititorii să-şi înţeleagă şi să-şi iubească mai mult străbunii şi ţara.

Credinţa în Entităţile Divine ale Sfintei Treimi şi dorinţa de a dezgheţa inimile este crezul spiritual al autoarei, slujind astfel, prin cuvânt, CUVÂNTUL.

CLAUDIAN DUMITRIU
Preşedintele Fundaţiei „Sf. Apostol Andrei”.

SPIRIT ŞI ISTORIE

Să ne imaginăm un arbore fără vârstă, pe care îl privim cu sentimentul că noi înşine am participat la creşterea şi semeţia lui, dar ne-au fost ferite de privire elementele intime şi profunde, care au nutrit în mii de ani trunchiul şi ramurile. Există un mister al istoriei care nu poate fi pătruns decât prin spirit. Istoria este suma evenimentelor, dar Alexandra Dumitriu sparge această regulă naturală, restituindu-ne, după un sondaj în profunzimea lucrurilor, o cartografie spirituală în care observăm că se sparg rând pe rând ecranele zidite de necunoaşterea noastră între pământ şi cer.

Autoarea ne propune şi realizează substanţa spirituală a istoriei, „partea nevăzută" a propriei noastre fiinţe ancestrale şi transcendentale. Dacă noi înşine, ca neam, am fi fost creaţi numai de o realitate sau alta care fac obiectul cronicii temporale, desigur am fi fost goliţi de beneficiul longevităţii în spirit; iar un neam din care a fost stins cerul metafizic, va purta suferinţa eternă a neidentificării sale. A urmări destinul obârşiei, a articula misterele mai puternice decât orice materie, înseamnă, poate, să fi primit harul pătrunderii dincolo de istorie, de document şi de imagine...

Alexandra Dumitriu ne propune, în această carte de maturitate a scriitoarei, o viziune cu totul nouă asupra interioarelor spirituale din care venim. Vom observa că între zeu şi om exista o relaţie necenzurată, iar între realitate şi predestinare se materializează continuu spiritul, acea sevă de nepreţuit care circulă de mii de ani prin capilarele arborelui în care noi, românii, ne oglindim cu ceea ce avem mai profund în tezaurul nostru istoric.

Scriitoarea optează în chip fericit pentru o modalitate agreabilă, prin excelenţă epică, aceea a povestirii. Fiecare povestire este străbătută de un conţinut moral şi spiritual. La rândul lor, aceste dominante prefigurează un prototip al dacului liber, dar şi un arhetip al augurilor daci, cei ce par să fi trăit doar cu o parte a fiinţei lor pe pământ, iar cu cealaltă parte în planul ceresc atotcuprinzător. Vom întâlni în această carte atât de necesară azi, într-o actualitate plină de impurităţi, un spirit sacru care pare să preîntâmpine postulatele biblice. Alexandra Dumitriu ne propune în ultimă instanţă o nouă *Geneză*, una în care forţa şi curajul, identitatea şi virtuţile sunt

coagulate în neam cu sprijinul acelei iniţieri necesare dialogului între cer şi pământ...

Întâlnim, în această suită de povestiri care de fapt fac conturul unui roman straniu şi incitant, o legătură a fiinţei umane cu elementele naturii, ea însăşi creaţie, precum omul, din puterea nelimitată a iubirii divine. Alexandra Dumitriu are, fără îndoială, fie un ochi în plus, fie al şaselea simţ, pentru că acolo unde istoria propriu-zisă încetează să-i mai ofere elemente probatorii, ea intervine eficient cu intuiţia, eliberată de mister şi liberă să exprime adevăruri ascunse profanului. Firul roşu al acestei insolite şi fascinante cărţi este călătoria lucidă a spiritului. Spiritul nu are oprelişti, el nu cunoaşte oboseala; el este cuprins în natură şi este călător ceresc, aşa cum este cuprins în fiinţa însăşi, devenind vehicolul de lumină al miracolului viului, care este omul dintotdeauna...

Poeta şi prozatoarea Alexandra Dumitriu ne oferă, în această carte, măsura capacităţilor sale scriitoriceşti. Povestirea este parcă expresia aleasă a unui calm încărcat de esenţe; autoarea refuză spectacolul cu accente aberante, asta şi atunci când situaţiile şi împrejurările par să vestească o stare de conflictualitate iminentă, în schimbul unei abordări epice tensionate de reacţiile energiilor joase, scriitoarea ne înfăţişează înţelepciunea ca forţă şi echilibrul ca atitudine morală. De nepreţuit această abordare, într-o lume care pare să-şi reverse opţiunile către mai toate formele de violenţă şi agresiune.

Parcurgând paginile acestei cărţi care marchează destinul scriitoricesc al Alexandrei Dumitriu, iată că descopăr funcţia demersului epic al autoarei. Pot să-mi imaginez această carte în mâinile generaţiilor de tineri şi adolescenţi; apoi pot să-mi imaginez această carte şi prin funcţiile ei pur terapeutice spiritual; şi, nu în ultimul rând, mă pot gândi la cei care caută obârşiile noastre pe un orizont vizibil doar iniţiaţilor în spirit şi credinţă. O carte, aşadar, nu numai de învăţătură, dar şi de mari beneficii spirituale...

Alexandra Dumitriu are meritul excepţional de a se teleporta în lumea Daciei altfel decât stând printre tomuri îngălbenite, într-un scaun de bibliotecă. Scriitoarea procedează la o reîncarnare inversă, dacă putem spune aşa - ea se întoarce în corp material, cu întreaga zestre extrasenzorială, cu intuiţiile sale transcendentale într-o lume a trecutului, lume în care devine martoră şi observatoare, în care călătoreşte şi consemnează, în care participă cu toată fiinţa sa la conţinutul cultual şi

magic al desăvârşirii în spirit. Poate că în această atât de originară capacitate rezidă şi forţa acestei cărţi.

Revenind la o idee notată în treacăt, aş extinde-o, pentru că ideea însăşi cheamă ca o necesitate - este ideea evoluţiei noastre în spirit şi morală, în credinţă şi asumarea fiecărui moment al vieţii prin grila sacrului etern. Alexandra Dumitriu convinge că nu putem fi, nu putem dăinui, nu ne putem mântui fără a ne integra cu toate fibrele noastre de fiinţe create, în standardele cereşti ale iubirii. Toleranţa este egală cu înţelepciunea, aşa cum iubirea e alt nume dat şansei noastre de-a dăinui. Şi cât de stranii par aceste postulate sacre într-o lume care le încalcă în fiecare zi! De aceea, repet, autoarea ne propune şi o abordare terapeutică a naraţiunii, terapeutică în sens evident moral şi existenţial, în primă instanţă, creştin...

În cartea Alexandrei Dumitriu vom observa că planul zeiesc al istoriei - este vorba de zeii Daciei, de augurii şi preoţii pe care se sprijineau rosturile transcendentale ale suflării omeneşti - este unul contopit în fiinţa muritoare. Dacul liber nu căuta zeitatea într-o zonă a lumii sau a universului inaccesibile, ci cu conştiinţa existenţei lor reale şi cu condiţia de a fi pregătit pentru impactul cu forţe nevăzute, dar intuite şi cvasi-cunoscute.

Alexandra Dumitriu ne înfăţişează, propriu vorbind, o lume extraordinar de vie, o lume în care palpitul vieţii se uneşte cu acela al istoriei şi ambele se îndreaptă cu sensul lor superior spre cerurile pure ale spiritului ce tinde către desăvârşire. Cred că această carte, cum am mai amintit, reprezintă pentru scriitoare o altitudine atinsă.

Este greu de spus ce va urma, ce spirite vor poposi la masa de lucru a autoarei în viitor. Deocamdată, avem această mărturie de maturitate a travaliului scriitoricesc, o mărturie care împlineşte celelalte cărţi conferindu-le tuturor o formă rotundă, conturată, viabilă şi interesantă, originală prin abordare şi prim-planul spiritual.

Autoarea este, în primul rând, o mesageră. Ea face oficiul de mărturisire şi revelare, ea abordează o expresie mesianică, ea ne sugerează putinţa purificării prin operaţii personale de voinţă şi de valoare. Nu ne putem prezenta în faţa cerului decât într-o evoluţie spirituală atestată de cerul însuşi. Rădăcinile noastre istorice nu sunt, aşadar, pur istorice, evenimenţiale, ci în primul rând spirituale. Altfel spus, nu i-am fost indiferenţi Creatorului şi nu-i vom fi nici de acum înainte...

ION ŢUGUI

ÎNCEPUT DE POVESTE

Legenda celui de-al patrulea mag, poveste vie înscrisă în tăriile nemuririi, adusă pe firul vorbei până în zilele noastre, am auzit-o într-o seară de basm, undeva, între suişuri şi coborâşuri, acolo unde înălţimile sufletului se avântă spre Cer.

La lumina focului lăuntric, cu glas de iubire, mesagerul cuvântului istorisea, iar noi, cei mulţi, ascultam, stând cu ochi de suflet deschişi, ca nimic să nu se piardă din înşiruire.

- Vedeţi voi, dragii mei, ca să înţelegi un popor, trebuie să-i cunoşti strămoşii; ca să ne înţelegem şi noi, unii pe alţii şi fiecare pe sine, trebuie să facem acelaşi lucru; pentru că în fiecare dintre noi, cei născuţi pe aceste meleaguri, există germenele moştenirii străbune. Ce credeţi voi, că degeaba ne-am născut aici şi nu altundeva, credeţi că totul e o întâmplare? Noi am venit să împlinim menirea acestui neam, fiecare în felul lui; să înţelegem şi să ducem mai departe înţelepciunea şi dragostea de oameni, de viaţă, a celor care, în străfunduri de istorie, au trăit aici.
- Care sunt cele mai vechi istorisiri despre noi? - se auzi o voce prea curioasă ca să mai poată aştepta.
- Din câte ştiu eu, fără a fi istoric, ar fi legendele Olimpului; doar ştiţi că Apollo, zeul Soarelui, al iubirii şi vindecării (şi, vă rog, fiţi atenţi la aceste atribute) era considerat hiperborean, venit din munţii de peste Istru. Tot prin împrejurimi, la mare, căutau argonauţii lâna de aur.

Vedeţi voi, civilizaţia hiperboreană este premergătoare chiar şi Atlantidei; nu se ştiu multe despre ea. Dar faptul că zeul Soarelui venea din munţii noştri spune ceva despre oamenii acestor locuri; dacă mai adăugăm plăcuţele de la Tărtăria şi învăţătura nemuririi lăsată de Zalmoxe poporului dac, ne ducem cu vechimea şi cunoaşterea lor în străfunduri de timp. De unde veneau străbunii noştri? Nu se ştie. Doar atât, că vechile cronici şi izvoare orale îi menţionează aici, din totdeauna, aninaţi de munţi şi coborând până la Istru şi la Marea cea Mare.

De unde vin? Dacă am privi bolta cerească, poate sufletul ne-ar spune de unde vin... coborâtori din stele şi din aştri... atât de neînţeleşi de cei din jur. Dar nu asta contează, ci: ce fel de oameni erau? Asta trebuie să ştim.

- Erau „cei mai cinstiţi şi mai viteji dintre traci”, răsună o voce dintre cei ce

ascultau.

- Da, erau dacii un neam de oameni curaţi la suflet, dar aprigi la mânie, gata să întindă masa oricui, dar şi să ridice sabia dacă vorbele erau şirete, iar gândurile de pradă. Au avut luptele lor cu cei ce vroiau să le calce mişeleşte pământul, dar n-au cotropit şi n-au asuprit; şi-au apărat doar vatra.

Desigur că, în timp, s-a infiltrat răul şi la ei - au apărut minciuna şi trădarea; dar noi vorbim acum de pădure şi nu de uscături; şi, pe atunci, pădurea era verde şi viguroasă, iar uscăturile puţine. Noi vrem să cunoaştem sufletul neamului.

Ce vă vorbesc eu acum, nu sunt poveşti, ci mărturii scrise din puţinele, mult prea puţinele, rămase. Nu-i curios? Aproape toate hrisoavele cronicarilor greci şi romani despre daci, au dispărut.

Unde, cum? Au dispărut, din jurnalele de război ale lui Traian, numai părţile referitoare la ei; din istorisirea medicului lui personal, au mai rămas doar câteva rânduri, care menţionează că „dacii ascultă de bunăvoie de conducătorii lor şi astfel fac lucruri minunate”. De bunăvoie?! Ei, dar care popor a mai ascultat astfel de conducătorii lui?! Fără silnicie, fără impunere, doar din dragoste şi respect?! Gândiţi-vă! N-are rost să facem acum o înşiruire a izvoarelor, ci să-i înţelegem pe daci.

- De ce credeţi că au dispărut documentele?
- Teorii sunt multe, dar explicaţii clare nu s-au dat. Eu cred că Cineva de acolo Sus ne-a protejat. Parcă ar fi spus: „la mai staţi voi aşa deoparte, mai neştiuţi, vedeţi-vă de treburile şi învăţăturile voastre, căci va fi nevoie de ele la timpul potrivit”.

Poate de aceea ne-a şi încercat prin atâtea dureri şi zbucium de luptă, şi de dinafară, dar şi dinlăuntru. Doar aşa sclipeşte, în cele din urmă, diamantul. Ei, dar să revenim la daci: de ce credeţi că vă vorbesc despre ei, despre felul lor de a fi?

- Ca să-i cunoaştem!
- Vedeţi însă, să nu vă împăunaţi cu ei!

Nu asta trebuie să facem, ci, înţelegându-i, avem datoria de a duce firul existenţial al neamului mai departe. Cu cât strămoşii au fost mai hăruiţi, cu atât sarcina noastră de a fi ca ei este mai grea. Asta să înţelegeţi şi asta să urmăriţi!

- Ne povestiţi despre Dromichete, sau despre Decebal?

- Nu, nu despre ei vreau să vă povestesc.

Ei sunt ca nişte lumini mari din istoria dacă, alături de Oroles, Deceneu, Burebista. Ei au ştiut că mai importantă decât victoria fizică, pe câmpul de luptă, e victoria sufletului, au ştiut să transforme înfrângeri în înălţări sufleteşti; de aceea n-au impus regulile, ci le-au educat, ca ele să vină de la sine. Păcat că această învăţătură s-a pierdut la urmaşi, sau mai bine zis stă undeva, ascunsă.

Eu vreau să vă vorbesc despre daci în general, aşa ca neam. Cunoaşteţi credinţa lor în Zalmoxe. În vremuri de grea restrişte, dar şi la bucurii şi cântări, ei înălţau ochii şi inima spre cer, aducând mulţumire şi cerând ajutor.

Sanctuarele lor, locurile lor sacre, erau deschise, n-aveau acoperiş, căci ei aveau credinţa că nimic nu trebuie să fie între ei şi Cel din înalt. Credeau în nemurirea sufletului şi-şi iubeau Divinitatea într-un fel atât de adevărat, cum mulţi dintre noi, azi, nu reuşim. Ei nu l-au adorat pe Zalmoxe făcându-i statui sau înălţându-i temple, ci l-au simţit aproape şi i-au închinat viaţa prin faptele lor. Aveau învăţătorii, înţelepţii într-ale sufletului - preoţii, dar mai ales „ktistaii”, cum sunt pomeniţi în cronici, de exemplu cele de la Marea Moartă. Ktistaii, în vorba noastră de acum călugări sau pustnici, trăiau în Peşteri din vârfuri de munţi, hrănindu-se mai mult cu fructe, miere, boabe de grâu; oamenii le mai aduceau uneori azime calde, iar ciobanii, lapte şi brânză de oi. Despre ei, se spune că ştiau vorba animalelor pădurii, a copacilor, a munţilor, înţelegeau ciripitul păsării; 'ar în nopţile senine, când urmăreau mersul stelelor, ei descifrau spusa lor de dincolo de timp.

Aveau şcoala firii şi a înaltului.

De acolo, de sus, înălţau ei rugă pentru neam şi ţară, ca adevărul şi iubirea să fie stăpâne pe inimile oamenilor.

Se spune că, prin ruga lor, multe primejdii au depărtat şi multe suflete au alinat.

Iar cei mai de seamă dintre ei, ce erau încercaţi în mod deosebit, se duceau într-un loc anume, de învăţătură înaltă, şi primeau după aceea numele de „întemeietor” - căci asta şi erau - prin darul lor de dragoste puneau ei temelie trainică credinţei unui neam.

Şi de ia daci pornire, toţi ce ne simţim cu inima urmaşi ai lor, suntem, aşa cum spuneau ei, nemuritori.

Dar să încep a spune povestea unuia dintre întemeietori - îl vom numi, ca să-l desluşim - Călugărul.

Legenda îşi începu înşiruirea... picuri, picuri... mărgăritare pe firul trăirii străvechi.

Şi orele trecură grăbite, ascunzându-se în desaga nesăţioasă a timpului trecut.

*****

Cuvinte vii...străbunii printre noi... sunetele se stinseseră, dar ei erau încă acolo...în inimi şi-n lucirea ochilor, umezi încă de preaplin de suflet.

Clipa încremenise în strălucirea istoriei.

O scânteie din adânc de vreme răzbătuse şi acum lumina şi ea calea destinelor, ca o unire peste veacuri.

Şi noi duceam în fiinţa noastră, sâmburele renăscut al moştenirii...fiecare în felul lui, dar toţi împreună.

*****

Într-un târziu de noapte, pe când mă pierdusem în nemărginire, o picătură de cer prinse a coborî, apropiindu-se. În faţa ochilor uimiţi, începu a se desluşi... din ţesătură de vis şi dor... făptura Călugărului... din ce în ce mai aproape... cu mâna întinsă, chemând...

...Şi eu l-am urmat în poveste...

DARUL NEAMULUI DAC

Mesajul Cerului

Avea fierbinţeală mare; un foc lăuntric îl năpădise şi-l străbătea prin toate ungherele fiinţei, nelăsând nimic necercetat, apoi răzbătea triumfător afară prin ochi, prin obraji, prin aburul răsuflării, îl dureau toate şi nimic.

Oftă şi se aşeză mai bine în culcuşul de piatră, acoperit cu blăni de oaie; trase pe el cojocul miţos şi se înveli aşa, bine, de numai ochii i se mai vedeau. Privi gura peşterii şi-o zări în ceaţă.

Asta e! Boala îl cuprinsese şi nu voia să-l scape. Dar nu-i nimic, mai doarme puţin să prindă puteri şi-apoi o să se scoale să se frece cu zăpadă, mai dă o fugă prin pădurea de brazi şi, uite-aşa, învinge el moleşeala care nu-i dă pace. Şi somnul ăsta! Păi, el dormea numai câteva ore pe noapte, nicidecum ziua, dar acum...?!

Asta e! Trupul nu mai e tânăr, chiar dacă sufletul zburdă prin munţi. Zâmbi, ştiind că are deja pletele cărunte şi tot mai face dimineţile baie în râu ş-apoi o trântă cu zăpada. Poate ar trebui să renunţe? Gândul îl străpunsese dureros. Nu, asta nu!

Era o bucurie mare, contopirea cu albul, mai alb decât irealul, al zăpezii ce parcă îl aştepta... Îl primea şi-l curăţa de toate gândurile, grijile şi îndoielile sale. Pufoasă şi tandră, îi intra în urechi, în păr, îl cuprindea cu totul, alintându-l. Câteodată, se tolănea în alb şi stătea aşa - un timp - privind profunzimea cerului, ce părea că-l absoarbe.

Cer şi Pământ! Nu simţea frig, ci o căldură interioară, blândă ca un început de vară şi se lăsa purtat de ea, parcă spre începuturi.

Când simţea, în cele din urmă, cum gerul îl trăgea de urechi, se ridica cât putea de sprinten şi alerga spre pădurea de brazi, luându-se în joacă la trântă cu ei; plesniturile crengilor cu ace îl înviorau, de parcă i-ar fi dăruit câte ceva din veşnicia tinereţii lor.

Brazii erau prietenii lui; de tulpina lor îşi sprijinea inima când avea o durere, a lui sau mai ales a altora; venerabilii vegetali vegheau din înălţimea lor mersul lumii; ei ştiau tot şi îi dădeau sfaturi, foşnindu-şi uşor înţelepciunea. Câtorva dintre ei le dăduse chiar nume. Ce mai, ca în familie!

Multe le-a povestit el în toţi anii aceştia, de când venise tinerel, să trăiască şi să slujească aici, în peştera muntelui, luând în grija sufletului lui oamenii ţinuturilor din vale, până departe.

Cam câţi... ei, cam vreo douăzeci de ani trecuseră de când, după „Marea Iniţiere” de pe Muntele Sfânt, întemeietorii îl primiseră în rândul lor, apoi îi rânduiseră rost pe locurile acestea. De atunci s-a împrietenit cu brazii; dar parcă numai cu ei... ce de prieteni mai avea şi aici, pe munte, şi în vale... printre oameni.

Mai oftă o dată, de data asta zâmbind bucuros. Se răsuci şi îşi mai trase puţin cojocul peste umeri, închizând ochii. Apoi, se prăbuşi înlăuntrul lui... focul îi ardea trupul şi totuşi nu mai simţea fierbinţeala. Imagini intens colorate se perindau rapid în dosul ochilor închişi - dar nu mai putea să lege vreun înţeles.

Dintr-odată, se văzu cum se ridică de pe laviţa pietrei... se simţea uşor, iar fierbinţeala dispăruse; nu visa, căci... uite, putea privi în jur... vedea pereţii peşterii, scăunelul de lemn de la intrare... totul era la locul lui. Ieşi, parcă zburând, din cojoc şi se duse sprinten spre intrare... ceva ca o forţă nebănuită înlăturase boala din cale, şi-i circula prin toate fibrele corpului, înviorându-l. Făcu un pas în afara peşterii şi se trezi dintr-odată în poieniţa de deasupra.

„Ei, asta-i prea de tot! Când m-am căţărat până aici?” Dar nu stătu să-şi dea răspunsul - parcă l-ar fi ştiut dinainte. Privi mirat în jur, neştiind ce era deosebit... se uită atent la tufele înflorite, la iarba înaltă... nedumerit, se aşeză jos, lângă dâmbul lui favorit... flori?! De unde flori? Zăpada unde era? Privi în zare spre culmile apropiate... totul era înverzit, doar ici, colo, câte un petic alb.

„Ce mult timp am fost bolnav! Iaca, s-a dus neaua!” Oftă şi se întinse pe pământ, ridicându-şi faţa spre soare. Se înveli aşa, uşor,

În căldura razelor şi-şi destinse corpul, abandonându-se firii; se simţea una cu ţarina... prin el creşteau florile şi iarba înaltă, prin el îşi trăgeau seva brazii... era şi rădăcină, şi petală, era şi cântec în zări... şi tot ce putea pluti spre soare. Stătu aşa, unind în fiinţa lui Cerul şi Pământul... nu ştia cât, o clipă sau un veac, până când simţi nişte priviri care-l cercetau, mângâindu-l; atunci deschise ochii.

Aşezat lângă el, pe iarbă, sprijinit în vestitul său toiag, îl privea zâmbind... Deceneu.

Sări în sus de bucurie şi surprindere şi în mintea lui timpurile se învălmăşiră:

- Deceneu, Mare Preot, cum ai venit? Tu, dar...

Se opri, dându-şi seama că fusese şi el, acum mai bine de douăzeci de ani, la înmormântarea celui ce-i fusese învăţător pe cărările înaltului; vreme de câteva primăveri, acolo, la Columnele Cerului, îi descifrase tainele firii şi-i deschisese uşile nevăzutului... apoi îi lăsase în grija întemeietorilor, iar el plecase în cetatea de scaun, să-i fie sprijin regelui Burebista; iar când acesta fu ucis de nimicnicia şi ignoranţa unora, stătu de strajă la temeiul şi credinţa neamului, până când trecu şi el Hotarul nefiinţei.

Iar acum, iată-l aici! Cum se putea?

Marele lui învăţător! Tot ce ştia şi simţea, îşi avea rădăcinile şi pornirea din spusele cu tâlc ascuns ale lui Deceneu.

Acum, stătea zâmbind numai cu ochii şi-l privea iscoditor.

Într-un târziu, mulţumit parcă, îi vorbi:

- Nu te mira! Doar ştii că sufletul fiecăruia e veşnic. Eu de acolo vin... din fericirea Nemuririi (şi arătă cu toiagul spre cer) de acolo, de unde domneşte Iubirea şi Adevărul... de lângă Zalmoxe... de lângă alţii. De acolo, de sus, privim noi la isprăvile oamenilor, la mersul ţării şi uneori ne întristăm... deseori vă venim în ajutor. De te miri? Doar te-am învăţat!

Călugărul asculta uimit, privind când spre Cer, când spre Decedau, parcă dorind a se convinge că era întocmai... o mare bucurie inundase fiinţa şi aproape nu putu vorbi de emoţie.

- Eu... ştiu... Mare Preot... dacă ai şti ce mă bucur că te văd... că te aud!
- Fiule, căci fiu de suflet mi-ai fost şi-mi eşti în veşnicie, eu deseori ţi-am vorbit prin gânduri, dar acum am venit altfel... ca să stăm mai mult la sfat... ca să crezi că este adevărat... pentru că treaba pentru care sunt aici e deosebită - trebuie să te pregătesc pentru vremurile ce vor să vină... ca să ştii ce ai de făcut!
- Te ascult, învăţătorule! şi călugărul se aşeză mai comod în iarbă, aşteptând atent.

Deceneu îl mai privi o dată, adânc, până în străfunduri, cercetându-l de-i vrednic, apoi, mulţumit de cele aflate, îşi mută privirea spre înălţimile culmilor ce străjuiau zarea, spre poienile domoale, brazii semeţi... ascultă şipotul izvorului şi cântecul păsării... meleaguri de poveste... tărâmul strămoşesc al neamului.

- Mi-s dragi locurile astea, fiule! Mi-e dragă Dacia! Puţine popoare au aşa ţară frumoasă şi bogată... În toate bogată... şi într-ale pământului şi în oameni. Au suflete curate şi tari! Cum e omul, aşa e şi locul! Dar, vezi tu, şi-a făcut răul sălaş şi pe-aici, prin mândria deşartă, lăcomia; l-au ucis pe Burebista mişeleşte, când tocmai reuşise să-i strângă pe daci laolaltă... am fi fost o stâncă de neclintit.

Dar nimic nu rămâne nerăsplătit în legile firii. Cei ce-au ucis, au fost şi ei ucişi. Pe cei de pe-aici, din munţi, am reuşit să-i ţinem uniţi, dar cei din câmpia dinspre mare şi acum se mai războiesc şi-şi împart hotarele.

Undeva, în zare, o ciocârlie cânta spre soare.

Întorcându-se din gândurile sale, Deceneu continuă:

- Vor trece vremuri de mare cumpănă peste lume... peste plaiurile noastre... şi trebuie să ne pregătim. Toată suflarea din Cer şi de pe Pământ... toate neamurile se pregătesc... fiecare după cunoaşterea sa, iar cei ce ştiu, aşteaptă.

- Am desluşit şi eu ceva deosebit pe boltă, dar..., drept zic, n-am prins înţelesul!

- Se apropie momentul venirii - al Primei Veniri. Cel din Lumină va trimite pe pământ pe Fiul Său... pildă vie, din carne şi sânge, din Iubire şi Adevăr. Iar El va fi Marele învăţător al omenirii.

- Adică, Cuvântul va primi trup?

- Întocmai! Hotărârea-i luată mai demult. Lumea are nevoie de un torent proaspăt de Viaţă, care să o trezească spre cele curate, spre cele cu adevărat folositoare fiinţării.

Mulţi nu mai ştiu trăi. Pentru ei, El se coboară şi vine în lume.

- Şi unde va veni? Cumva... aici, la noi?

- Nu... nu aici. Ca să se-mplinească spusa proorocilor, El se va naşte undeva, la miazăzi, în ţinuturile Galileii. Va trăi şi va împlini voia Tatălui Său în familia iudeilor!

- Neamul iudeilor? Dincolo de ţinutul Persiei... dincolo de greci... mai spre răsărit cumva? Nu dintre ei au fost cei tineri, de-şi ziceau esenieni? Au stat pe la noi, o vreme - gândeau frumos!

- Da, aşa e! Dar esenienii sunt numai o comunitate, prea puţin numeroasă: restul poporului iudeu trece prin mari încercări, mai marii lui nu mai simt Legile Cerului. S-au zidit în vorbe şi datini şi-au uitat să trăiască: vorbesc despre Bine, dar nu mai ştiu să-l simtă cu adevărat... sufletul multora nu

mai aude. Poporu-i asuprit şi nu înţelege nimic, dar stă şi plânge. Acolo e nevoie... Acolo va veni Mesia - cum l-au numit proorocii lor.
- Fericit neam, fericită ţară! şopti Călugărul, gândind cum ar fi dacă El ar veni în Dacia. L-ar fi pus rege! L-ar fi iubit şi ascultat, aşa cum ascultau acum de Zalmoxe; şi zise din nou:
- Ferice de poporul iudeu!
- Dar ei nu-L vor cunoaşte, şopti cu tristeţe Deceneu, ca pentru sine, apoi, văzând nedumerirea de pe faţa ucenicului său, schimbă vorba:
- Despre această Primă Venire au vestit şi moşii noştri... Zalmoxe... regina Hestia... Legile lăsate nouă pregăteau omul întru trăirea adevărată, ca învăţătura Lui să se aşeze firesc în suflete... aşa, ca de la sine, fără zbucium sau îndoială. Uite că se apropie momentul şi neamurile se pregătesc de închinare!
- Ei, cât aş vrea să mă duc să mă închin şi eu! se pomeni zicând Călugărul, apoi tăcu, puţin nedumerit el însuşi de cele zise; doar nu era el vrednic de aşa cinste.
- Doreşti din tot sufletul tău? se auzi glasul Marelui Preot.

Ruşinat de marea lui îndrăzneală, Călugărul privi în jur, cercetând cui i-a vorbit Deceneu. Dar nu mai era altcineva, iar ochii învăţătorului pe el îl fixau. Păi, dacă-i după dorinţă, zice el ce-i în suflet:
- Din toată fiinţa mea, cu toate gândurile şi trăirile mele, cu toate visele şi speranţele mele... eu cu totul doresc să mă închin Luminii întrupate pe Pământ.

-Atunci... ai s-o faci!

Cuvintele răsunară în zări, cutremurând munţii; se înălţară spre Cer şi-apoi coborâră... clare, puternice... haină de lumină, pe umerii Călugărului. Deceneu se ridicase în picioare şi-l privea din nou iscoditor, gândind: „Va fi oare în stare?”

După câteva clipe de înmărmurire, acesta, înţelegând parcă dintr-odată sensul vorbelor, se ridică încet şi stătu drept, cu sufletul deschis, sub privirea Marelui Preot. O fărâmă de timp adâncă cât veşnicia, în care luminile ochilor celor doi se întâlniră, con- topindu-se. Deceneu zâmbi iar, abia desluşit, după cum îi era felul, şi zise: „Vei fi!”

Soarele sclipi o dată mai puternic, pecetluind parcă hotărârea luată.

Privind în continuare spre dascălul său, Călugărul şopti:
- Învăţătorule, mi-ai desluşit multe despre Cer, despre oameni... despre tot

ce ne leagă, despre viul care există pretutindenea în fire... despre bine... te rog, mai spune-mi, rogu-te, cum să fac aceasta? Cum să aflu când e momentul şi încotro s-o apuc?

- Fiule, roagă-te şi vei afla totul când va trebui. Fii cu sufletul pregătit! De fapt, eu asta şi trebuia să-ţi spun: tu vei fi solul dragostei neamului dac pentru Fiul Luminii. Să fii aşa cum te ştiu, aşa cum eşti acum, indiferent ce pericole te vor paşte!

-Aşa voi face, învăţătorule, dar... dacă-mi îngădui... Încă o întrebare... sunt atâţia întemeietori mai vrednici decât mine, mai înţelepţi, mai dăruiţi... de ce eu? Pentru că mi-am dorit atât de mult?

- Fireşte că dorinţa sufletului tău a atârnat în balanţă... dar, vezi tu, acolo Sus e o altfel de înţelegere a vredniciei fiecăruia şi a putinţei sale... şi acolo aşa s-a hotărât. De aceea am venit eu la tine şi nu m-am dus la altul! Mare încredere ţi s-a dat şi grea treabă! Vezi să o duci la bun sfârşit, la timpul potrivit. Şi n-ai teamă, voi fi şi eu cu tine, de acolo, de Sus.

Deceneu mai privi o dată de jur împrejur, întipărindu-şi parcă locurile în suflet şi luându-şi rămas bun de la ele, se mai întoarse spre Călugăr şi-i spuse: „Să nu uiţi, în nici una din clipele tale, că eşti solul dragostei unui neam”, apoi, încet-încet, făptura lui se subţie şi dispăru, contopindu-se cu înălţimile, în cei câţiva norişori ce pluteau ghiduşi, pe deasupra.

Călugărul era din nou singur în poieniţă... sta liniştit, să-şi adune parcă gândurile... undeva, cânta o privighetoare; privi în zare, adunându-se. Imensitatea albastră a cerului îl învălui şi el închise ochii, ducându-şi trăirile înlăuntrul său şi cufundându-se în ele.

*

Când îi deschise, era pe laviţa lui din peşteră, învelit cu cojocul. Nu mai avea nici o fierbinţeală. Visase sau se întâmplase aievea?

Se sculă în picioare, mişcă din umeri, din trunchi, şi... nimic nu mai era dureros. Totul era ca de obicei, doar în suflet avea o bucurie mare. Ieşi în faţa peşterii... albul zăpezii îi mângâie privirea şi câţiva fulgi de nea îi poposiră pe palmele întinse spre Cer. Ridică faţa şi lăsă lacrima albă a necuprinsului să-i spele ochii şi gândurile. Apoi intră din nou în adăpostul lui primitor şi şezu pe laviţă, reluând în minte întâlnirea, de la început. Retrăi simţămintele şi spusele lui Deceneu. O dată şi încă o dată. Să le ţină în inimă şi-n minte întocmai. După un timp, ieşi din nou afară. Deja râdea triumfător, soarele. Îşi scutură pletele cărunte şi-i zâmbi. Primi razele calde,

direct, în toată fiinţa lui şi-şi ridică mâinile spre cer, într-un strigăt de bucurie, de iubire... de contopire cu Totul.

Se simţea puternic şi viu ca firea; primea şi se dăruia fără oprelişti; apoi, lăsând mâinile uşor în jos, aripi blânde ale sufletului, se îndreptă spre pădure. Îi lipsiseră brazii! Trecea să-i vadă, să le spună că e sănătos, să se bucure şi ei; să le povestească despre venirea Marelui Preot, deşi, undeva în suflet, avea credinţa că fuseseră şi ei prezenţi la întâlnire.

Le mângâia ramurile, le atingea trunchiurile, îngânând încet un cânt străvechi. Se întoarse şi luând cărarea înapoi, reintră în Peşteră. Aranjă blana ce acoperea intrarea şi aprinse opaiţul. Abia atunci văzu pe masă o creangă cam uscată, cu câteva bobiţe de zmeură pe ea. Cine o adusese? Când? Ieşi în faţa peşterii şi privi armele din zăpadă. Fusese prietenul lui - ursul.

Îi zicea Suru, după moţul de păr cenuşiu ce-l avea pe frunte. Era semn de ani, sau... de înţelepciune printre ai săi?

„Ia te uită! şi-a făcut provizii pe iarnă! Dar ce l-o fi trezit din somn?"

Zâmbi înduioşat şi mânca bucuros fructul zmeurii. Avea şi el provizii în cotlonul ascuns al peşterii; stăteau bine, la răcoare, aşa că avea cu ce să-i întoarcă darul prietenului, la primăvară, când se va trezi de-a binelea. Surul erau prieteni de mult, de când, pui fiind, ursuleţul rămăsese fără mamă - un om fără minte o ucisese din spaimă poate, sau pentru blană, cine ştie?

El îl găsise plângând în felul lui, lângă corpul mamei. L-a luat, l-a îngrijit, l-a adăpostit o vreme în peşteră, apoi l-a lăsat să plece în lumea lui. Îşi făcuse bârlogul nu departe de peşteră şi de acolo îşi păzea prietenul - nu oricine putea ajunge la el, ursul le mirosea gândurile şi le ieşea înainte. Călugărul băgase ceva de seamă şi se mira cum de reuşea animalul pădurii să-i adulmece aşa bine pe oamenii cu gânduri vrăjmaşe. Pe înserat, deseori venea, ca într-o vizită, pe la prietenul său - omul - cu câte o crenguţă cu mure, sau zmeură, în gură - dar de dragoste ursească.

Călugărul îi pregătea şi el câte ceva de ale gurii şi, după ce se ospătau împreună, mai stăteau aşa, tolăniţi unul lângă altul, pe iarba verde, ca la sfat. Uneori omul povestea câte ceva din sufletul lui, sau arăta bolta cu stele sclipind, iar ursul mormăia, de parcă înţelegea; mai clătina capul şi iar mormăia pe diferite tonalităţi. Într-un târziu, se despărţeau, ducându-se fiecare spre culcuşul lui.

Suru, deci, îl dibuise că ar fi în suferinţă şi-i venise în ajutor, cum ştia el. Îi lăsase un dar pe masă, semn că nu l-a uitat, că nu e singur.

Zâmbi înduioşat, apoi îşi pregăti câte ceva de cinat. Şi, deodată, parcă toată peştera se umplu de cuvintele lui Deceneu: „Eşti solul dragostei unui neam”. Nu fusese un vis, ci o trăire adevărată, puternică, ce i se întipărise în suflet şi în minte.

Fusese un adevărat mesaj al Cerului şi el se simţi mic sub măreţia cuvintelor şi a datului. Trebuia să fie demn de acesta. Adică, ce să facă? Nu ştia încă, dar se va ruga mult şi va aştepta cu încredere semnul... care va fi el! Era cufundat încă în gândurile sale, când auzi zăpada scârţâind sub nişte paşi grăbiţi şi icnete de oboseala urcuşului. Ieşi în faţa peşterii.

Doi tineri urcau cu greu, băiatul sprijinind şi mai mult trăgând fata în sus. Pe unde veneau, zăpada le era până la genunchi şi ei parcă intrau în imensitatea albă. Erau frumoşi aşa, în efortul lor, în dragostea lor; căci le răzbătea din fiecare gest legătura trainică a sufletelor.

Îi aşteptă să urce, zâmbind părinteşte. Puţini cunoşteau drumul spre peşteră, iar şi mai puţini cutezau urcuşul - căci se ştia ce pericole îl pasc pe cel cu inima îndoită, pătată de minciună sau ură - acela, hotărât, nu ajungea până sus. „Duhul muntelui îi pedepseşte”, ziceau localnicii.

„Ăştia doi sunt şi curaţi la suflet, şi tare necăjiţi, de-au apucat a ajunge aşa repede aici!” gândi Călugărul, privindu-i cum, aflaţi în faţa lui, după ce-i dăduseră bineţe, se scuturau de zăpadă şi se îndemnau unul pe altul, timizi, la vorbă.

În cele din urmă, respirând adânc şi făcându-şi curaj, băiatul făcu un pas înainte şi îndrăzni:

- Să ne ierţi, întemeietorule! îţi dorim viaţă luminată, ani mulţi şi buni şi te rugăm din suflet să ne ajuţi. Căci dacă tu nu poţi, apoi alt ajutor nu avem de unde căpăta.
- Bine aţi venit aici, la peştera din munţi! Hai, intraţi! Cel de Sus să vă dea fericirea şi liniştea sufletului şi a gândurilor, după care mult mai jinduiţi, se pare. la spuneţi, cine sunteţi voi şi care-i baiul?!
- Eu sunt Petru, fiul lui Petran, cel ce-i stăpân peste ţinuturile Bârzavei, iar ea... ea este Ileana, fata lui Cobar, stăpân peste ţinuturile din valea Cernei. Vezi, noi ne cunoaştem de mici, de pe când părinţii noştri erau prieteni; vecini fiind, ne petreceam mult timp împreună şi... ne înţelegeam tare bine, dintotdeauna ne-am înţeles bine... ne... ne plăcem unul pe altul... şi nu

vrem să ne despărţim. Asta-i! Nu vrem să ne despărţim niciodată. Vrem să ne unim vieţile pentru totdeauna.

- Păi cine vrea să despartă doi tineri frumoşi ca voi, care se iubesc?! La cuvântul „iubesc”, tinerii se uitară roşind unul la altul şi lăsară ochii în jos ruşinaţi. Mâna băiatului dibui mâna fetei, o prinse şi n-o mai lăsă. Apoi zise:
- Părinţii noştri! Au pornit o vrajbă între ei, de câţiva ani... se ceartă pentru pământ şi avere, de nu mai ştiu care-i mai bogat şi mai grozav aici, în Dacia. Şi pe ea vor s-o mărite cu un altul, vecin dinspre miazănoapte, care-i bătrân - numai ca să unească moşiile.
- Eu nu-l vreau pe Negur! - răsună vocea fetei, cristalin, dar puternic între pereţii peşterii. Eu pe Petru îl vreau de bărbat, dar nu vrea tătuca!
- Dar părinţii tăi? îl întrebă pe băiat Călugărul.
- Părinţii mei o plac pe Ileana, le e dragă... dar acum se pregătesc de luptă pentru moşie... sau falã... tatăl ei... aşa că nu mai ştiu! întemeietorule, ajută-ne!

Stăteau ţinându-se strâns de mână şi uitându-se la el cu deznădejdea despărţirii.

Îi privea pe rând, citindu-le sufletele. Nu voia să se amestece în treburi de familie, aşa, nechemat, dar nici război între vlăstarele aceluiaşi neam nu putea îngădui. Cei doi copii mai mari stăteau, aşteptând hotărârea. Erau sinceri şi curaţi, iar iubirea le împletise cunună de aur, cunună de soare, unindu-i.

- Şi ce v-aţi gândit voi să fac, ca să v-ajut?!
- Păi, să-ţi spunem drept, te-om ruga să binecuvântezi unirea noastră, că noi... om fugi amândoi, pe alte meleaguri; să nu ne mai găsească, să ne despartă. N-avem nevoie de averi, ne avem unul pe altul şi-i deajuns!
- Nu v-aţi gândit prea bine, copii!

Întâi că-i nesocotiţi şi-i supăraţi pe părinţi... şi nu e bine. Răsplătiţi dragostea lor cu neîncredere. Vă îndoiţi deci că ar mai putea fi înduplecaţi! Oare, chiar aşa să fie?

Apoi, că vreţi a vă duce pe meleaguri străine, departe de pământul strămoşesc, iar nu-i bine! Căci fiecare, acolo îşi are rădăcinile unde s-a născut, între moşii şi strămoşii lui.

Vreţi să fiţi mereu dezrădăcinaţi? Să nu vă mai găsiţi locul şi liniştea de dorul ţării?! Nu e bine deloc! la haideţi de mâncaţi acum ceva cu mine, uite

tocmai pusesem de-o cină... om mai vorbi... ne-om mai gândi... ne-om mai ruga la Zalmoxe să ne dea sfat înţelept la noapte. Să nu vă pripiţi! Graba strică buna rânduială. Şi-apoi vă veţi odihni, ici pe laviţe, că v-o fi fost de ajuns oboseala urcuşului... eu mai stau puţin afară; am o vorbă de taină cu stelele. Cel de Sus să ne lumineze inima şi mintea şi-om şti ce e mai bine de făcut.

Ieşi afară din peşteră şi se aşeză pe scăunelul lui de piatră, de la intrare. Se înveli în cojoc şi rămase gânditor, privind cerul. Era o noapte senină. Tinerii probabil adormiseră, ursul era în bârlogul lui, parcă şi vântul îşi încetase plimbarea. Rămăsese el singur treaz, De un vârf de munte, cu sufletul lui şi cu eternitatea. Privea în adâncul nevăzutului, căutând răspunsuri. Stelele sclipeau jucăuşe, zâmbindu-i ghiduş... În rest, totul părea încremenit. Într-un târziu, apăru luna şi, dintr-odată, picăturile de gheaţă de pretutindeni îşi aprinseră nestematele.

O lumină ireală, de sus şi de jos, îl învăluia, alinându-l. Pasărea gândurilor îşi luă zborul spre înalt. Stătu aşa o vreme, mult, puţin, nici el nu ştia, apoi se ridică, făcu o plecăciune în faţa firii, dădu din cap a înţelegere şi intră în peşteră, unde se întinse într-un colţ, să doarmă.

*

Cetatea Bârzavei fremăta de atâta oştire. Era pregătire mare; se zvonise că va porni război spre ţinutul, până mai ieri prieten, al regelui Cobar. Vorbe, şoapte... pregătiri... zgomote de fiare. Oşteni cu lănci în mână păzeau intrarea în palat.

Înăuntru, cei bătrâni fuseseră chemaţi la sfat. Regele Petran era mânios tare - tocmai intrase o solie din partea regelui Cobar.

Afară, oamenii stăteau pâlcuri, pâlcuri, comentând, sfădindu-se... aşteptând cu îngrijorare rezultatul sfatului; unii, mai tineri, căutau prilej să-şi arate îndemânarea şi curajul în nesăbuinţa vârstei, dorind să se arunce cât mai repede în vâltoarea unei lupte adevărate; cei mai vârstnici mocneau supărări şi durere în uitătura de sub sprânceană - nu voiau război între oamenii aceluiaşi neam.

„La ce bun să te lupţi cu fratele tău, când poţi să-i fii prieten?! Când e înţelepciune, orice pricină se stinge cu dragoste de ţară şi de oameni! Zalmoxe ne îndeamnă spre unire, nu spre zavistie!”

Vârstele se ciocneau între ele, se încingeau spiritele; unii se împingeau între ei cu umerii, de înfierbântaţi şi nedumeriţi ce erau. Ici şi colo se auzeau glasuri de femei, ciripind mânioase câte ceva.

Zăngăneau arme, atelierele nu mai pridideau cu aranjatul Pieptarelor şi căştilor de piele pentru oştire; nu departe se auzea tropotul hergheliei de cai, ce erau pregătiţi de luptă.

Deodată, dinspre poarta cetăţii, o şoaptă trecu din gură-n gură, înfiorând:

- A coborât întemeietorul! Vine spre cetate!

Porţile se deschiseră larg, toţi lăsară lucrul şi se buluciră să-l vadă; oştenii ţineau cu greu mulţimea în frâu.

- Dacă întemeietorul a coborât din munte, înseamnă că-i o daraveră mare; ia să stăm noi cuminţi de-o parte, să-l ascultăm, că ne-o desluşi şi ne-o linişti, poate, toată neprietenia asta! şopti o barbă sură către tovarăşul său de-alături. Şi vorbele trecură şi ele, ca o adiere... repetate... Încălzind suflete.

Pe drumeagul dinspre munte venea încet, parcă plutind, Călugărul nostru. Ziceai că nici nu atingea zăpada. O siluetă albă, ca o măreţie, înainta. Soarele dimineţii îi lumina făptura şi el venea aducând cu sine tăria munţilor şi fermitatea brazilor, liniştea înălţimilor şi înţelepciunea stelelor.

Oştenii de la porţi se aplecară cu respect şi veneraţie. Mulţimea se dădu la o parte, făcându-i loc, plecând capetele în faţa celui pe care-l socoteau mai înţelept decât toţi.

Îmbrăcat în straie albe, lungi, cu brâul în culorile focului, soarelui şi a cerului, strâns bine pe mijloc, cu opinci în picioare, Călugărul părea un om obişnuit; dar era ceva, ceva nedefinit ce izvora din fiinţa lui... poate din pletele albite de vreme, poate din imensitatea albastră a privirii, sau din zâmbetul său abia întrezărit ce revărsa bunătate; era ceva ce-l înconjura şi-l înălţa deasupra tuturor, chiar de nu rostea vreo vorbă. Şi fiarele din pădure îl iubeau.

- Întemeietorul, e mesagerul Cerului!

Şoapta trecu aproape neauzită, dar toţi o înţeleseseră; chiar şi cei mai tineri stăteau acum cuminţi, privind spre cel care adusese cu el... aşa, ceva ca o pace în suflet.

Călugărul înaintă liniştit, sprijinindu-se în toiagul său cu cap de cremene, şi se îndreptă spre palat. Cu toţii s-au dat la o parte din calea lui,

făcându-i loc, chiar şi oştenii de pază şi sfetnicii de taină... şi el se duse, cu mers domol, până ce pătrunse calm şi senin în odaia de sfat.

Abia atunci se opri, uitându-se atent la cei de faţă, ce se cutremurară văzându-l. Oamenii soliei se traseră şi ei deoparte. Erau figuri încruntate, ce probabil nu rostiseră cuvinte de bine: văzu durere în ochii unora, încrâncenare în ai altora. Văzu şi sufletul i se întristă.

Regele dădu să se scoale din scaunul lui, dar nu putu... privirea aceea cercetătoare şi puternică îi ţinea pe toţi pe loc, aşa cum se găseau... ceva îi încremenise.

Întemeietorul îşi roti privirile încet, cercetând inimile, întrebând parcă: „Cum de se-întâmplă aşa ceva?” Războinicii îşi ascundeau ochii sub pleoape lăsate în grabă, bătrânii sfatului răspundeau cu priviri triste, neputincioase. Oftă şi făcând câţiva paşi, se opri în faţa scaunului regesc. Petran încercă a îngăima ceva, dar sub tăria luminii ce fulgera din ochii Călugărului, se opri.

- Nu e nevoie să-mi spui nimic, Petran! Pământul s-a cutremurat, brazii au plâns cu cetină, zăpada s-a înroşit de durere, iar undeva, o pasăre a nopţii ţipă a măcel... a moarte între fraţi.

Vorbea calm şi liniştit, dar spusele lui păreau tunet celor ce-l ascultau... un tunet al firii.

- Să nu îndrăzneşti, rege, să ridici sabia asupra fratelui tău, căci s-or scula strămoşii din somnul nemuririi, te-or arăta cu degetul... te-or pedepsi! Cruntă e pedeapsa străbună! Fereşte-te! Ai asmuţit cu lăcomia ta corbii războinici asupra cetăţii şi de continui... ai să le cazi pradă şi tu... Norii vorbelor voastre se adună şi în curând vor fulgera!

Privindu-i din nou pe fiecare, continuă:

- Nu-ţi mai vezi supuşii, rege? Nu-ţi mai simţi poporul? Te-a orbit strălucirea galbenului de metal şi ai uitat de aurul inimii... de Soare... de Iubire... de Dreptate!

Vorbele cădeau grele - lovituri de bici peste zidurile. Încrâncenării, dărâmând şi eliberând suflete. Cei războinici începură a se foi, jenaţi. Regele plecase capul, ruşinat, ca un copil prins într-o şotie... toate gândurile lui de luptă zburară parcă spulberate de adevărul cuvintelor ce încă mai umpleau încăperea.

Dar Călugărul continuă, pentru ca învăţătura să fie deplină:

-Ai vrut să fii mai puternic, rege? Ai vrut să fii mai liber şi mai stăpân peste toţi? Oare când vei înţelege că numai Binele te face Puternic şi liber şi că totdeauna răul înlănţuie, subjugă, te schimbă în sclav pe nesimţite! Văd că regele Cobar ţi-a trimis solie de pace Şi prietenie! Om bun şi grijuliu cu poporul lui! Oamenii tăi, Petran... Priveşte-i: încrâncenaţi unii, îndureraţi cei mai înţelepţi. Tulburare mare e-nlăuntrul lor. Aşa grijă ai tu de ei? Ce vrei să le dăruieşti?

Un măcel? Pentru ce? Te-a asuprit cineva? Văd că nu! Doar un fum viclean ce ţi-a acoperit inima şi mintea... scutură-te! Priveşte: toţi aşteaptă hotărârea ta! Fă-le un dar! Un dar cu adevărat regesc: o nuntă în locul unui război. Fii puternic prin iubire, decât sclav prin răzbunare! Petru, băiatul tău, o iubeşte pe Ileana lui Cobar. Ce minune a firii, ce unire adevărată şi firească! De ce vrei s-o strici, rege?! Şi ţinuturile voastre s-or uni şi veţi fi împreună mai puternici, dar prin frăţie!

Tăcu câteva clipe, gândind, apoi continuă:

- Copiii vor veni la tine, mâine, când soarele va fi la mijlocul cerului. Vei face cum vei hotărî singur, cu sufletul tău!

Şi privind de jur împrejur, mai zise:

- Vă las toată dragostea mea!

Se întoarse uşor şi porni încet, parcă plutind, spre ieşire. Era o linişte ce se putea mângâia.

- Întemeietorule, te rog, mai stai! Glasul regelui răsună puternic şi rugător. Se ridicase şi stătea drept.

Călugărul se opri, se întoarse şi, privindu-l drept în luminile ochilor, îi zâmbi ca o părere aşteptând tăcut.

- Îţi mulţumesc pentru vorbele tale! Mi s-a luat o ceaţă de pe cap. Mare greşeală eram pornit a face.

Petran îşi aplecă capul cu respect în faţa lui, apoi, întorcându-se spre soli, zise:

- Duceţi prietenului meu Cobar cuvântul meu de pace şi dorinţa de a ne uni inimile şi ţinuturile pentru copiii noştri. Oare cum poţi trăi fără prieteni?

Întorcându-se spre ceilalţi, râse:

- Ne pregătim de nuntă, oameni buni, nu de război!

Un val de bucurie fremătă în toată sala şi se întinse până departe, cuprinzând toată cetatea. Începură a se auzi râsete şi chiuituri. Întemeietorul prinse a zâmbi blând şi lumina privirii sale sclipi jucăuşă:

-Acum eşti într-adevăr rege, din marele neam al lui Zalmoxe... Să nu uiţi nici tu, nici voi - zise, privindu-i pe ceilalţi din sală -, că adevărata şi unica putere a neamului stă în unirea şi dragostea dintre fraţi.

Şi înclinând capul a rămas bun, întemeietorul se-ntoarse şi ieşi din odaie, lăsând în urma lui o undă proaspătă de primăvară, de speranţă, o undă de viaţă cu miros de floare. Trecea încet ca o părere printre rândurile de oameni, acum zâmbitori cu toţii, privind uneori spre unul sau spre altul dintre ei, mângâind copiii... trecea, şi-n urma lui rămânea stăpână bucuria şi mulţumirea. Ceva se împlinise în bine; se simţeau eliberaţi de poveri şi de griji - era din nou căldură în suflete... era din nou pace.

Darul neamului dac

Stătea pe scăunelul lui de piatră, la intrarea peşterii, sprijinit cu spatele de stânca muntelui şi privea depărtările.

Soarele răsărise de multe ori de când plecase Petru cu Ileana lui. Cu ochi luminoşi, plini de vise şi speranţe, ţinându-se strâns de mână, au îngenunchiat în faţa lui, pentru binecuvântare. S-a rugat pentru ei, cu mâinile înălţate spre Cel din înalt, să le ocrotească iubirea şi să le netezească cărarea vieţii, să-i ferească, atât cât este îngăduit şi folositor, de duşmănii şi intrigi... să-i dăruiască cu prunci cinstiţi şi harnici, ca nişte adevăraţi daci.

Le-a vorbit apoi despre trăinicia iubirii şi nesfârşita ei îngăduinţă, despre înţelegere, vitejie şi înţelepciune şi mai ales despre neîntrerupta ascultare a legilor firii, a legilor sacre lăsate lor de regina Hestia şi Zalmoxe.

La sfârşit i-a binecuvântat, iar ei l-au îmbrăţişat ca doi copii mari ce se aflau, sărutându-i pletele. Apoi s-au luat de mână şi au început a alerga pe poteci la vale, de ziceai că zboară nu alta, Parcă nu mai existau bolovani, povârnişuri, alunecuşuri... nimic... drumul fericirii lor era neted şi ei păşeau pe el fără nici o grijă.

L-a mai binecuvântat o dată, de aici, de sus şi i-a petrecut cu Zâmbetul privirii, până departe... peste timp. Probabil că l-au mulţumit cele aflate, căci zâmbetul i se lumină, cuprinzând toată făptura.

Fătuca îi lăsase la plecare marama ei albă... curată şi diafană ca şi sufletul ei. A împăturit-o şi a pus-o bine, într-un colţ ferit, sus pe o policioară ce şi-o înjghebase dintr-un lemn de brad; cine ştie când va trebui la ceva.

N-apucaseră bine tinerii să plece, când s-a pomenit iar cu ursul în prag.

- Ei, cumetre, dar acu ce mai e? Nu poţi dormi? Sau bate deja vântul florilor şi eu nu ştiu?! Ce tot mormăi?! Şi-l mângâie uşor pe cap, apoi la rădăcina nasului, unde ştia că-i place.

Dar Suru nu se liniştea de fel; mormăia mişcând capul într-un fel curios, parcă chemându-l undeva. Ridica laba şi parcă îl trăgea. Ce era oare?

Călugărul îl privi mai atent şi se făcu că nu-nţelege, ca să iscodească priceperea ursului şi ce vrea el a arăta. Dar animalul, nedovedind altfel să-şi urnească prietenul, se postă în spatele lui şi începu a-l împinge cu botul afară.

- Ei, prietene, ia stai! Tu vrei să mă duci într-un loc anume. E nevoie de mine acolo! Păi atunci să-mi iau şi traista cu leacuri, cojocul şi... hai să vedem isprava!

Şi uite-aşa, ursul îl duse pe cărări de el ştiute, printre tufe uscate de mure şi zmeură, pe nişte povârnişuri mai abrupte, până la locul unde o căprioară zăcea răsuflând din greu şi gemând încetişor în graiul ei. Cu ochii umezi şi rugători se uita la perechea ei care, alături, cu coarnele ridicate, o păzea.

Când îi văzu venind, cerbul se nelinişti şi-şi îndreptă ameninţător coarnele spre urs. Dar se potoli auzind glasul Călugărului; ursul se opri la distanţă, să nu sperie căprioara.

Doar omul se apropie şi se aplecă mângâind căpşorul fin şi delicat.

- Ia să vedem, fetiţa tatei, ce-ai păţit mata? Văd că nu eşti rănită pe nicăieri, doar câteva zgârieturi... asta-i bine... a, dar ce-i cu piciorușul tău? S-a frânt. Ai să stai cuminte, să te ung eu c-o alifie de-a mea... ţi-oi mai pune şi nişte frunze, ce-s acum uscate, dar căldura soarelui de vară tot o mai păstrează... aşa; acum să rugăm bradul de-alături să ne dea două crenguţe nici prea mari, nici prea mici, exact cât să-ţi leg piciorușul, să stea cuminte... uite, am aici ceva fâşii de cânepă... stai cuminte, n-o să te doară! Aşa, vezi, acum eşti gata. Să stai liniştită, că te-oi duce-n braţe, la peşteră,

să te îngrijesc un timp, până te-oi vindeca, apoi te-oi întoarce mândreai de cerb. Ei, ce zici?

Călugărul vorbea şi mâinile îi lucrau, aducând alinare. Din când în când, privea către cerb, care se depărtase puţin, stând între căprioară şi urs, s-o apere la nevoie, şi de acolo urmărea atent mai mult glasul decât mâinile omului. Acesta se ridicase acum, cu căprioara în braţe şi, uitându-se fix spre cerb, îi vorbi cu glasul inimii şi al ochilor... apoi porni încet, cu grijă, înapoi spre peşteră.

Dar n-o mai luă pe acelaşi drum, ci ocoli pe potecă, să-i fie mai lesne de dus trupul gingaş şi atât de fragil ai căprioarei.

Cerbul şi ursul îl urmau, la distanţă unul de altul, îngăduindu-se.

Aşa ajunseră cu toţii la peşteră, apoi ursul plecase spre bârlogul lui, iar cerbul, după ce dădu ocol de câteva ori, dispăru şi el în pădure, liniştit şi maiestuos, parcă ştiind că mai bine pentru tovarăşa lui nu se putea - simţise iubirea din inima şi din glasul omului.

Acum, căprioara dormea liniştită între blănuri, iar Călugărul stătea pe scăunel, privind depărtările.

Aştepta! Tot sufletul lui aştepta un semn... o veste... ceva care să-i arate ce are de făcut.

Se rugase mult şi acum aştepta; cu privirile pierdute în depărtări, îşi amintea din nou cuvintele lui Deceneu: „sol al dragostei neamului dac”.

- Ce fel de sol pot fi eu? Ştiu atât de puţine... De-aş fi vrednic!... Ochii mei î! vor vedea pe Fiul Luminii, genunchii mei s-or apleca în faţa Lui, sufletul meu va alerga înainte şi-i va săruta picioruşele... o, Doamne, toată fiinţa mea e gata să zboare spre El!... Dar, ia stai!

Un gând îi fulgeră mintea şi Călugărul sări în picioare.

- Ia stai. Solii aduc daruri. Ce dar să duc eu... Lui? Ce dar să duc Pruncului? C-aşa-i datina la noi, a merge cu dar de suflet şi înţelepciune la orice nou-născut! Eu, ce trebuie să duc? Oricum, nu Poate fi... orice!

Gândurile îl năpădiseră şi o emoţie îi înfrigură fiinţa, dar curând se linişti: „Ce mă necăjesc singur? Cerul ştie cel mai bine, aşa că voi aştepta semn!”

Stătea iar sprijinit de stâncă, pe scăunel, cercetând zarea. Îşi aminti, deodată, cum femeile încep să cânte noului născut, de bine, chemând apoi ursitoarele... gospodarul pune masa pe ştergare de in, veselie mare se aşterne. Se bucură de venirea pruncului, căci le împlineşte neamul, dar se şi

întristează pentru el, căci drumul vieţii nici unuia nu-i prea uşor. Poate de aceea bătrânii plângeau la o naştere şi râdeau la moarte.

Dar bucuria femeii de a naşte viaţă din trupul ei e prea mare, aşa că veselia biruie. Iar bărbatul e mândru tare că neamul lui merge mai departe, os din osul Iui dăinuie peste vreme.

„Ei, frumoase obiceiuri îs pe la noi! Dar acolo... În Galileea, cum o fi? D-apoi precis are cine-l cânta, iar de ursitoare n-o duce lipsă, că multe stele-s pe cer şi toate or da năvală să-L menească. Ei, dar ce zic eu! El are datul Lui, hotărât de Tată!”

Stătu un timp, gândind la prăznuirea împărătească a Naşterii.

„Ş-atunci m-oi duce şi eu cu darul nost! Ceva de pe la noi...”

O adiere uşoară de vânt îi mângâie pletele şi trecu mai departe, peste crengi, peste munţi, ducând vestea peste lume.

Călugărul oftă dintr-odată, aşa, adânc, din rărunchi, fără să ştie de ce, şi simţi o clipă focul durerii... ce să fie? Era ceva... sau va fi... o durere legată de Pruncul Ceresc... sau poate de el, mai bine de el... şi oftă din nou, până la lacrimi.

„Ei, omule, în lume sunt multe dureri şi multe primejdii, dar cei ce au cugetul curat şi puternic vor trece peste ele”.

Şi, dintr-odată, o linişte adâncă îl cuprinse. Nu mai avea nici un gând, nici o grijă... În tot şi peste tot... În el şi peste el... era pace.

Privea şi acum depărtările şi se simţea parte din întreg, fărâmă de univers, picătură de viaţă. Trecură clipe... mai multe... nu ştia; timpul nu mai avea preţ, totul era... acum şi aici. Doar norii de pe cer se mişcau într-un dans uşor, se prindeau şi se desprindeau, într-un sens anume. Parcă voiau a-i spune ceva. Privi mai atent şi, sub privirea lui, se formă din nori o sabie mare, în formă de cruce... o sabie ce lucea pe cer.

Se frecă la ochi şi se uită iar... sabia era la locul ei... ba, mai mult, parcă se apropia, iar pe mânerul ei se distingeau trei podoabe mari, ca trei stele... trei pietre preţioase. Atât de clar se vedea, de parcă o ţinea în mână.

Şi inima lui strigă: „Acesta-i semnul! Acesta-i darul!”

În acel moment, norii se risipiră brusc şi sabia dispăru. Ca şi cum i-ar fi spus: „Acum, dacă ai înţeles, pot să plec”.

Călugărul sta năuc: „Cum să te duci la un prunc cu o sabie, oricât ar fi ea de meşteşugită?! Ş-apoi cum, noi suntem neam de războinici, ca să-i duc

o sabie? Neamul nostru e paşnic şi primitor cu cei ce vin cu gânduri bune. Mai bine să-l duc altceva. Cred că n-am înţeles eu bine! Dar, oare, ce-o fi fost cu sabia aceasta? Să mai aştept. Şi mâine e o zi, iar la noapte oi sta la sfat cu înţeleptul brazilor".

Dar nu se clinti din loc şi mai stătu, aşa, vreme îndelungată, parcă una cu stânca, privind întrebător zările ce amurgeau... cerul ce se întuneca. Apărură stelele... apoi luna... şi nici un alt semn nu i se mai arătă. Atunci, târziu în noapte, se duse îngândurat să se odihnească. N-apucă bine să intre în somn, şi îl văzu pe Deceneu, puţin încruntat, ţinând în mână sabia în formă de cruce.

-Acesta este într-adevăr darul tău! Ascultă şi te grăbeşte să-l îndeplineşti. Ai să-i înţelegi rostul la timpul potrivit. Acum priveşte bine şi ţine minte. Iar altădată, să crezi când vezi şi când nu vezi, dar simţi.

Călugărul privi cu ochii visului la sabia măiastră: avea o lucrătură tare meşteşugită, iar mânerul, întregind forma crucii, avea încrustate pe el trei nestemate mari, ovale, de trei culori: roşu, alb şi verde. O privi bine şi când dori a mai întreba ceva, sabia dispăru... totul deveni întuneric, şi el adormi profund şi odihnitor, până când razele soarelui intrară în peşteră de-a binelea, gâdilându-l.

*

Se trezi şi sări deodată în picioare, bucuros nevoie mare. Avea inima plină şi mintea limpede: Ştia! Acum, ştia!

Ieşi în faţa peşterii şi aproape alergă spre pârâu... Îşi făcu scăldatul zorilor de zi, salută brazii, apoi se întoarse şi se duse la locul lui de-nchinăciune. Se plecă în faţa soarelui şi a firii, în faţa Cerului Şi Pământului. Şi aşa, înviorat de puritatea albului, cu trăinicia verdelui în suflet, se ridică el spre înălţimi, într-o rugă de dragoste Şi mulţumire spre Zalmoxe, spre Cel din Lumină... se adâncea cu privirea în albastrul zării şi-şi umplea fiinţa din prinosul trăirilor... şi se ruga, strigăt de iubire, pentru oameni şi pentru peticul acesta de pământ... tărâm de vis, tărâm de neam, de credinţă şi de datini. În tăcere, cu braţele ridicate spre slavă, chema el luminile nemuririi să aprindă feştile de iubire în fiecare suflet, ca vrajba şi duşmănia, vorba întortochiată şi ascunsă să dispară din neam.

Se ruga şi sufletul lui străbătea eternitatea... o clipă... mai multe... apoi, un val de dragoste caldă îl învălui şi ei avu trăirea ajungerii acasă... la capăt

de drum, şi atunci simţi că ruga lui, străbătând imensităţile, a ajuns.

Mai stătu câteva clipe, bucurându-se, apoi, lăsând braţele în jos, se mai înclină o dată şi se întoarse spre peşteră. Din culcuşul ei, căprioara îl privea cu ochişori calzi şi blânzi; piciorușul aproape i se vindecase, dar mai trebuia să zăbovească, ca osul să prindă iar tărie, să poată zburda fără grijă. O mângâie uşor, apoi îi dădu să bea şi să mănânce, vorbindu-i... Îi spuse să-l aştepte în linişte... el avea un drum mai lung de făcut. Trebuia să meargă şi să se sfătuiască cu bătrânul meşter aurar, de pe culmea învecinată.

Erau prieteni vechi. Meşterul se retrăsese şi el într-o peşteră ascunsă şi de acolo, ziceau oamenii... cobora până în inima muntelui, de sta de vorbă cu Duhul Pământului... iar când urca sus, apoi începea a meşteri tot felul de minunăţii din ce aducea cu el.

Oamenii vorbeau ei, dar îl iubeau şi-i aduceau de mâncare, altfel ar fi murit de foame, că el atâta ştia să facă toată ziua: să meşterească şi să vorbească... că nu-i tăcea gura nici o clipă; vorbea cu muntele, cu pietrele nestemate pe care le tot făţuia, vorbea cu brazii, cu iarba... cu pământul.

Nu ţinea ucenici pe lângă el - zicea că fiecare trebuie mai întâi să simtă piatra, s-o iubească, că abia pe urmă se lasă ea modelată... dar numai de acel ce o înţelege... aşa că el nu are ce-i învăţa mai mult, decât să îndrăgească totul.

Un bătrân, gârbovit de ani şi de aplecatul asupra lucrului, aspru la vorbă şi curat la suflet ca un copil, asta era.

Într-o iarnă, de mult, căzuse de pe munte şi ursul îl dusese pe Călugăr la locul isprăvii, să-l ajute. Aşa s-au cunoscut mai bine şi s-au preţuit. Noroc de Suru - altfel unde s-ar mai fi dus acuma? Are animalul ăsta o simţire mai altfel, ce mai... o fi paznicul locului, mai ştii?!

Acum, întemeietorul mergea grăbit, luând cărările tainice pieptiş, să ajungă cât mai repede. Ceva îl îmboldea, îl împingea de la spate... dorinţa lui, dorinţa de a înfăţişa ce văzuse... ce trebuie făcut... era o nerăbdare firească în mersul lui; nici paşii nu-i rămâneau bine conturaţi în zăpadă... oare el zbura sau zăpada îl împingea şi ea să meargă mai repede?!

Fredona uşor un cântec de-al lui, de-acasă din sat, mai sărea uneori şi, atingând crengile brazilor, scutura zăpada... ba se apleca şi mângâia o tufă de muşchi sau vreun brad tinerel.

Cerbul îl urmase un timp, clătinând uneori din cap... a întrebare? a dojană? Mugise ceva, iar când omul îi vorbi despre peşteră şi căprioară şi i

le dădu în grijă, se întoarse maiestuos şi porni îndărăt.

„Bănuiam eu că mă înţelege!” zâmbi Călugărul şi porni mai departe, să urce povârnişul.

Munte, om şi cer, iar printre ei verdele tinereţii veşnice şi albul imaculat al zăpezii, curată ca ziua dintâi... şi peste tot şi toate, soarele îşi trimitea razele jucăuşe să iscodească, încălzind, trezind la viaţă din moleşeala gerului.

Obosise de-a binelea când, după o vreme, se opri, sprijinindu-se în toiag, în faţa peşterii meşterului aurar. Răsuflă de câteva ori adânc, dorind parcă să absoarbă tăriile, apoi bătu cu toiagul în stânca de deasupra uşii, vestindu-şi sosirea. Auzind ceva mişcare în spatele intrării, zise cu glas tare:

- Zalmoxe să-ţi dea sănătate, meştere! Ani îndelungaţi şi privire ageră, că multe minunăţii mai ai de făcut!
- Bună venire, întemeietorule! Zalmoxe să-ţi dea înţelepciune spre Lumină! Mult mă bucur că ai venit, deşi drept să-ţi grăiesc te aşteptam de ieri. Meşterul ieşise în faţa peşterii şi-l privea zâmbind.

Bătrân de ani şi gârbovit, avea moşul o uitătură ageră şi iscoditoare pe care tocmai şi-o înfipsese bine în ochii Călugărului, căutând răspunsuri la întrebările sale tainice.

Dar nu găsi decât linişte şi bucurie lăuntrică. „Tot aflu eu”, gândi hâtru şi, invitându-şi oaspetele înăuntru, zise:

- Pe muntele tău, vremea stă pe loc... sau poate merge de-a îndărătelea, că-mi pari parcă mai vânjos şi cu ceva ani scuturaţi... de când nu ne-am mai văzut!

Dar nu primi răspuns decât un zâmbet cald. Opaiţele luminau frumos peştera, laviţele aveau blănuri de oaie pe ele, iar pe policioarele ce umpleau pereţii de jur împrejur, scânteiau pietre felurite: mai mari, mai mici, colţuroase sau rotunjite, sub formă de ace sau întruchipând un munte mititel, toate revărsându-şi culorile diferite şi parcă încă ceva... aşa, ca o căldură tainică. Erau atât de multe şi de frumoase, de nu mai ştiai la care să-ţi opreşti ochii.

Călugărul le mai văzuse, aproape pe toate... doar câteva erau noi... dar, ca de fiecare dată, parcă mai ghicea ceva la ele; ceva din povestea lor se desluşea acum, mai clar... şi-i plăcea să le privească şi să-şi afunde privirea în limpezimea lor, dincolo de margine.

- Te uiţi la sufletele mele? Căci, ştii tu, întemeietorule, şi pietrele au suflet...

poate un suflet mai altfel decât noi... poate mai aproape de plante, poate... oricum, să ştii că sunt vii şi vorbesc.

Meşterul uitase că-i mai povestise oaspetelui despre pietre, aşa că luase istorisirea de la început. Călugărul se aşezase, în cele din urmă, pe o laviţă şi de acolo îl urmărea, privind şi spre pietre, că doară erau peste tot. Simţea iubirea omului pentru ele şi-l lăsă să-şi descarce sufletul.

- Ce lucruri multe povestesc pietrele, ştii? Ele sunt mai vechi decât noi, oamenii... aşa că ştiu... ştiu multe... În adâncurile pământului, ele freamătă şi vorbesc despre noi... şi suferă, se revoltă... uneori se cutremură.

Pietrelor nu le place ura, minciuna sau lăcomia... asta le distruge, căci ele... ştii tu, Călugăre, ele se jertfesc pentru noi... parcă ar răscumpăra din vinile noastre... şi-atunci se sfărâmă... se sfărâmă până se fac pulbere. Uneori îi mai pedepsesc pe unii oameni, aşa cum m-au trântit şi pe mine jos, atunci când n-aveam destulă inimă să le înţeleg.

Dar dacă vorbeşti cu ea, cu drag... o mângâi şi-o laşi să-ţi şoptească povestea ei... apoi piatra se lasă moale şi-ţi spune ea singură cum trebuie s-o formezi, s-o cureţi, s-o şlefuieşti, ca să fie frumoasă... ei, pietrele mele!

Moşul vorbea încet, cu duioşie, plimbându-se încet prin faţa policioarelor şi mângâind când una, când alta dintre podoabele muntelui. Acestea îşi scânteiau vârfurile în lumina opaiţelor, răspunzând parcă; un dans al culorilor şi al formelor, iar de te uitai mai atent, vedeai că-i aşa cum zicea meşterul: erau nişte flori... flori ale pământului... cristale străvechi ce-şi deschideau petalele într-o alcătuire de basm.

- Vezi tu, întemeietorule, ce minunăţii ascund munţii noştri în adâncimi? Şi încă ce priveşti acum, e puţin... ca o scânteioară pe lângă o pălălaie de foc... dar înăuntru - Şi arătă cu mâna coborâşul tainic ce pornea din cotlonul cel mai depărtat al peşterii - de pătrunzi cu dragoste şi rogi Duhul muntelui să te îngăduie şi să-ţi arate... ei, poate am să te iau odată, când vremea nu ne-o grăbi aşa, ca să vezi în tihnă floarea pământului, ai să te întrebi unde e mai mare frumuseţea: sus, sub cerul liber, într-o poiană înflorită, sau aici, în taina adâncului de munte, în grădina vie a pietrei... căci e vie, îi vorbeşti şi îţi răspunde în licăriri de lumină... ei, e o poveste adevărată, iar eu trăiesc în ea... pentru ea.

Şi luând una din minunăţiile de pe policioară, meşterul îl trase pe Călugăr în dreptul unei feştile şi, ridicând piatra în lumină, vorbi:

- Priveşte... ce drepte le sunt feţele... ce netede, ca nişte forme de gheaţă

alcătuite cu mare măiestrie. Hai acum afară, să mai prindem razele de soare!

Şi, trăgându-l afară din peşteră, îl duse mai într-o parte, într-o mică poieniţă şi, ţinând cristalul între degete, îl potrivi astfel ca să primească cu totul raza de soare ce sta să se ascundă după culmea învecinată.

- Ia priveşte acum, ce face floarea mea... uite ce minunăţii se văd în spate, pe zăpadă... vezi? Din lumina soarelui, scoate ea Şapte culori măiestre, la plimb-o şi tu puţin!

Călugărul luă şi el cristalul într-o mână şi-i simţi căldura. Îl mângâie uşor, apoi îl aşeză şi el în fel şi chip în calea luminii, făcând tot felul de pete şi dungi colorate, într-o ordine armonioasă, aceeaşi mereu.

Zâmbi şi-i dădu cristalul meşterului, care deja îl trăgea înapoi, spre lumea lui din peşteră.

-Tu, care cunoşti stelele şi vremelnicia omului, întemeietorule, Ştii cumva cum apar aceste flori de piatră? Ei, ştii? ştii cum se nasc cristalele? Se băgase tot în sufletul Călugărului, iar apoi, după ce văzu că nu primeşte răspuns, zâmbi mulţumit şi îngăduitor.

- Şezi bine, colea pe laviţă şi ţi-oi spune eu. N-ai să crezi, poate... dar eu ştiu, mi-au spus-o ele, la ceas de taină. Ei bine, ce crezi? Şi ele apar, la început, dintr-o sămânţă... aşa, ca un bob de nisip, poate mai mică... şi din ea cresc, ca şi florile... ca şi copiii, dintr-un germene de viaţă.

Şi cine le spune oare, cum să crească, cum să se alcătuiască de sunt aşa perfecte, cum omul nu poate face? Vezi tu, fiecare e în felul ei... În culoarea ei, în buchete mai mari sau mai mici, cu şase petale sau cu patru - nici una altfel!

Şi la fel cum din sămânţa de copil creşte şi se ridică un om, cu toată lumea lui din interior, cu talentele şi metehnele lui... tot la fel creşte şi floarea muntelui, în vreme mai îndelungată; are şi ea tainele ei bine ascunse şi legile ei de creştere, de care nu se lasă, şi nu le spune oricui... nici eu nu ştiu prea multe. Taina Cerului şi a Pământului!

Clătinând gânditor din cap, meşterul mai privi o dată cristalul ce încă îl ţinea în mână, oftă şi se duse de-l puse înapoi la locul lui, pe policioară.

- Cine va şti să le asculte glasul, va afla multe despre istoria lumii şi despre oameni.

Mai stătu aşa câteva clipe, cu privirea dusă undeva, în adâncuri, apoi se-ntoarse brusc către Călugăr şi cu o voce ghiduşă, deodată îi întrebă:

- Ei, dar ia spune-mi ce veste-poveste te aduce la mine? Căci nu pentru vorbele mele ai venit... ştiu că ai o treabă de făcut... am visat că vii... dar n-am desluşit ce fel de treabă ai chiar cu mine. Ai? la zi-mi!

Se aşeză pe laviţa din faţa lui, se sprijini cu coatele pe masă şi-şi înfipse iar săgeata uităturii, cercetându-l. Călugărul îl privise cu drag, ascultâdu-l şi înţelegându-l chiar mai bine decât credea meşterul... i-ar fi putut spune şi el câte ceva despre pietre, dar acum nu era vremea vorbei.

- Meştere, am nevoie de o sabie de aur, cu lucrătură măiastră, cum numai mâinile tale o pot face!
- Nimic deosebit, pân-acum, zi-i mai departe!
- Ce-ţi voi spune e o mare taină - numai sufletul tău şi al muntelui s-o ştie. Sabia trebuie să aibă forma crucii, iar pe mâner să aibă încrustate trei pietre nestemate diferite: una roşie, una albă la mijloc şi apoi una verde, trei pietre mari şi ovale. Atât pot să-ţi spun: că e un mare dar şi să mă ierţi de n-oi putea zice mai multe, nu din încredere puţină, dar numai atât e îngăduit... nici eu nu le ştiu pe toate ce-or fi!

După ce ieşi din încremenirea ce-l cuprinse la auzul vorbelor, meşterul începu a se agita... alerga de colo-colo prin peşteră, vorbea de unul singur, atingea câte o piatră, lua alta, o lăsa şi iar alerga. Îşi frecă capul şi aşa pleşuv, de parcă urma să scoată ceva din el.

Se uita la Călugărul, ce rămăsese calm şi liniştit, privindu-l uşor amuzat, apoi iar o pornea, ba spre o poliţă, ba spre coborâşul din adânc. Într-un târziu, obosit poate, meşterul se aşeză iar pe laviţă. Era tare tulburat; abia de putu zice:

- Te-oi ospăta cu un pocal de apă de izvor şi-un fagure de miere. Aşteaptă să mă dumiresc... să mă liniştesc... că nu ştii ce furtună ai pornit în mine. Ai răbdare, rogu-te!

Se ridică şi, după ce-i puse de dinainte cele promise, începu iar zbaterea şi alergătura de colo-colo... mai ieşi pe afară, de-i fu teamă Călugărului să nu cadă iarăşi de atâta agitaţie. Dar meşterul se întoarse, plin de zăpadă, dar liniştit. „Ei, neaua asta multe minuni face”, gândi călugărul şi aşteptă ca celălalt să vorbească.

- Întemeietorule, sabia de care vorbeşti e visul vieţii mele. Pentru ea am venit aici, în munte. Am visat-o pe când eram tânăr ucenic la un aurar... mare meşter, multe m-a învăţat; am visat-o şi am ştiut că trebuie s-o fac. Dac-ai ştii de câte ori m-am apucat, dar de fiecare dată mă poticneam: n-

aveam ce-mi trebuia, ori nu-mi ieşea şi pace. Mereu era ceva ce mă-mpiedica. Acum înţeleg că au-i venise vremea. Deci, dacă tu ai venit să-mi spui de ea, înseamnă că timpul a sosit, iar eu trebuie s-o fac. Ştiu cum arată, întemeietorule, am văzut-o bine, nu te teme.

Nici acum n-am cu ce-o făuri... n-am pietrele, dar dacă e vremea ei, apoi toate s-or rândui întocmai şi vor apare într-un fel. Am să rog muntele să m-ajute! Du-te liniştit! Când voi fi gata, vin eu la tine! Mergi în pace!

- Mulţumesc pentru ospătare şi vorbe bune! Zalmoxe să te apere! ştiu c-ai s-o faci! Te aştept, prietene!

Meşterul aproape că-l împingea pe Călugăr afară din peşteră... pesemne că se grăbea să intre mai repede în împărăţia din adâncuri, dar, când ieşiră afară, văzu că soarele se ascunsese deja, iar ziua era pe sfârşite.

- Călugăre, iartă-mă, te rog, hai înapoi şi rămâi peste noapte la mine. E târziu şi poteca-i abruptă... până la tine e cale lungă.
- Îţi mulţumesc, dar m-oi duce! M-aşteaptă acasă o căprioară cu piciorușul frânt. Şi-apoi, m-o lumina luna şi m-o păzi muntele de ceva căzături. Nu te teme pentru mine, că nu-s singur. E tot Cerul, brazii şi pământul cu mine. Rămâi în pace!

Şi începu să coboare sprinten, de ziceai că merge pe-o câmpie. Meşterul îl privi un timp cum se îndepărtează, apoi fugi repede în peşteră.

Aşteptare

Se apropia primăvara. Zăpada începuse a se topi şi se îndrepta spre începuturi, intrând cuminte în pământ, în crăpături de stâncă, hrănind rădăcini tinere sau deja crescute în vreme; iar uneori se abandona undelor vioaie ale pârâiaşelor ce porniseră, e drept, cam timid, să alerge spre vale.

Muntele se trezea din somnul iernii, ca Suru ursul. Totul pornea la viaţă: ghioceii îşi ridicau căpşoarele, sfidând zăpada ce încă mai zăbovea pe alocuri, firele de iarbă îşi împingeau vârfurile spre afară, ramurile de brad prinseră a avea punctişoare de un verde tânăr, căpşor de mugure; păsările timpurii începuseră a se întoarce, iar cele ce înfruntaseră iarna, rămânând pe loc, acum desigur istoriseau isprăvi... cât era ziua de lungă li se auzea ciripitul.

Peste toată această aparentă hărmălaie veselă, soarele domnea triumfător. Dar încă era ziua mai scurtă decât noaptea, iar frigul mai pişcă câteodată.

Călugărul stătea pe scăunelul lui şi privea... privea hrănindu-şi sufletul... şi nu se mai sătura. Simţea în toată fiinţa lui trezirea aceasta năvalnică a firii, care-l îmboldea şi pe el, dându-i puteri nebănuite. Mai deunăzi dereticase prin toată peştera, scuturând praful iernii, schimbând feştilele, ducând cojoacele la primeneala soarelui. Ba chiar îşi pusese într-un ulcior câteva crenguţe de brad, ce le găsise prin pădure frânte de vântul nopţii; luase şi nişte ghiocei, aşa... cu pământ şi rădăcini... şi-i mutase la loc potrivit, chiar la intrarea în peşteră. Ce mai, îşi împodobise şi el casa, ca sătenii la venirea primăverii. Îşi pregăti şi straiele pentru drumul lung ce-l avea de făcut, ca în fiecare an. Mergea la întâlnirea de pe Muntele Sfânt... unde întemeietorii se strângeau la sărbătoarea înnoirii firii, prilej de rugă şi bucurie.

Acum, stătea şi se odihnea în razele călduţe ale soarelui... chiar aţipi oleacă. Noaptea ce trecuse stătuse treaz, de veghe la căpătâiul copilandrului, pe care doi părinţi îndureraţi i-l aduseseră pe-nserat, învelit într-o pătură.

Doar zece primăveri apucase băiatul şi acum, deodată... se lăsase moale, fără grai şi intrase într-o stare ce părea a fi somn; respiraţia abia se mai simţea, iar la chemările îngrijorate ale părinţilor nu mai răspundea. Cei din sat au încercat să-i dea de leac, dar nu au reuşit. Şi-atunci părinţii luară copilul într-o pătură, îl urcară pe spinare şi aşa, cu lacrimi şi durere, ajunseră sus pe munte, la peşteră. Nici nu ştiau cum; dar aici le era ultima speranţă.

Călugărul privise băiatul lung, îl mângâie pe căpşor apoi, ridicându-se şi uitându-se spre părinţi, întrebă:

- Ce vorbe cu supărare aţi slobozit şi cu cine?

Printre suspine, femeia începu a spune de ceva oameni din sat, cu care avuseseră unele de împărţit şi nu se înţeleseseră prea bine; aceia ziseseră nişte vorbe grele... şi vorbele l-au ajuns pe băiet. „Da ce vină are el, că-i încă prunc şi nevinovat; să suferim noi, da el să trăiască!”

Bărbatul sta doar cu privirile în jos, nezicând nimic, măcinându-şi parcă durerea.

Dând din cap a dojană, Călugărul porni a zice cu tristeţe:

- Oameni mari ce sunteţi! N-aveţi minte nici cât un boboc. Răul din vorbe n-

ar putea fi, de n-ar zăcea întâi în om. Acolo-şi face veacul, zise, arătând spre cei doi, şi de acolo îşi scoate colţii. Şi-i muşcă deseori pe cei mai nevinovaţi, mai fragezi... mai curaţi. Că de v-ar apuca pe voi, nici n-aţi băga de seamă; aşa, suferiţi pentru prunc... poate veţi înţelege ceva. Parcă vouă v-am zis nişte lucruri, acum câţiva ani în urmă, pe când vă sfădirăţi iară cu nişte megieşi, iar omul tău îşi rupsese piciorul, nu-i aşa, femeie?! N-aţi înţeles nimic şi uite unde aţi ajuns. Acum, nu-i aşa de uşor... şi de n-oţi face întocmai cum voi spune... nu ştiu, zău, ce-o fi cu copilul!

- Iartă-ne, întemeietorule, şi ajută-l pe ăsta mic! Om face întocmai!
- Cerul şi oamenii trebuie să vă ierte, aşa că faceţi bine şi duceţi-vă înapoi în sat, acum, pe întuneric. Să vă rugaţi tot drumul pentru băiet şi pentru sufletele voastre, să v-ajute Zalmoxe şi să vă lumineze. Faceţi apoi bine de vă împăcaţi cu tot satul, şi cu cel vecin, lăsaţi bucurie pe unde aţi supărat... rugaţi-vă de iertare pentru cele făcute sau nefăcute, dar gândite - cu mic, cu mare să vă împăcaţi... să fiţi ca fraţii buni şi să nu mai lăsaţi ca gândul şi vorba rea să se oploşească printre voi.

Pe băiet lăsaţi-l aici. O veni singur înapoi, când toate or fi bune pe la voi. Acum, duceţi-vă!

Şi, lăsându-i cu gândurile lor, se aplecă peste băiat. Orele nopţii le-a petrecut în veghe tăcută la capul lui. Opaiţul ardea într-un colţ, aruncând o lumină caldă şi plăcut mirositoare... Călugărul, cu mâinile ridicate spre cer, era ca o statuie a rugii pentru viaţă; din când în când, cobora mâinile şi le trecea încet deasupra băiatului, de la cap spre picioare, parcă mângâindu-l pe neatinse. Într-un târziu, îşi puse amândouă palmele pe capul copilului şi stătu aşa, cu căpşorul între mâini, o vreme... nu ştia cât, doar că prin crăpăturile de la intrare începuseră a intra zorii. Obrajii băiatului prinseseră puţină roşeaţă, iar respiraţia uşoară începuse a arăta un somn liniştitor şi adânc. Abia atunci Călugărul se ridică şi ieşi să întâmpine soarele, ca-n fiecare început de zi. Primele raze alergau deja pe boltă, vestindu-i ivirea neîntârziată şi împingând cu străşnicie de o parte vălurile întunericului.

Cu faţa spre astrul luminii şi-al căldurii vieţii, mulţumi Cerului pentru băiat, apoi se aşeză pe scăunel, sprijinit de stâncă, în bătaia soarelui, să se odihnească.

Când se trezi, soarele făcuse ceva drum pe boltă, iar în faţa lui, privindu-l curios, sta un băietan într-o cămeşuţă lungă, ce se ivea sub blana

trasă pe umeri. Avea părul ciufulit şi ochii mari; văzându-l c§ se trezeşte, prinse a întreba:

- Ziua bună, Moşule, da mata cine eşti?
- Bună să-ţi fie inima şi curat sufletul, voinice! Care va să zică voieşti a şti cine sunt, în rest totul e clar, nu-i aşa?
- Ba ar mai fi de întrebat, da... cine eşti, de nu te cunosc... că mie tot timpul îmi place să mă uit la oamenii ce trec pe drum şi pe mata nu te-am văzut!

-Apoi, dragul moşului... mai mare mirarea la anii tăi să nu mă cunoşti... da ştii? eu nu-s de pe-acilea.

-Apoi aşa zi, de-aia nu te-am mai văzut!

- Da aşa bine îi ştii pe toţi?
- Aşa, că şi mămuca mă mai întreabă de câte cineva, sau de vreun copil al cui îi. Şi eu îi zic. Ai mei spun că am ceva „ţinere de minte”.
- Măi, da isteţ mai eşti, flăcăule. Dar nu mi-ai spus cum te cheamă şi câţi ani ai?
- Mă cheamă Cosmin şi am zece ani, zise mândru băiatul, ridicându-se un pic pe vârfuri. Da pe mata cum te cheamă?
- Păi mie zi-mi Moşu, aşa cum ai apucat... Moşu de la munte. Noroc că nu m-ai întrebat câţi ani am, că nu le mai ştiu numărul.

-Apoi, se şi vede... ai părul nins de-acuma.

- Da, sunt vechi de când lumea, zise Călugărul şi se pomeni un pic jenat şi dorind a se privi în unda albiei, să vadă: chiar aşa arăta de bătrân?! Doar abia trecuse pragul a patruzeci şi cinci de Primăveri. Ce-i drept, părul începuse a i se albi de timpuriu. „Ei, asta-i acum. Parcă aş fi muiere!” Dar tot îşi netezi uşor pletele, dorind a se prezenta mai bine în ochii copilului. Acesta nu-l mai Privea, ci-i povestea niscaiva isprăvi cu prietenii lui dejoacă... vorbea, râdea cristalin, ba se ridica s-arate ceva, iar se aşeza... era zglobiu şi plin de viaţă, iar Călugărul, privindu-l cu drag, mai mulţumi o dată Cerului pentru ajutor.

Şi, pe când vorbeau ei aşa, prieteneşte, dintr-o latură apăru tacticos Suru, cu o crenguţă uşor înverzită în bot. Copilul nu-l văzu decât când ursul fu deja lângă el, atunci dădu un ţipăt şi se întoarse să fugă. Călugărul întinse braţul trăgându-l cu blândeţe la el.

- Păi, măi voinicule, aşa te sperii tu de uşor? Nu vezi că-i un urs blând care ţi-a adus în dar o crenguţă nouă de zmeură?! N-are încă fructe, dar el nu

ştie că omul nu mănâncă frunze şi lăstare tinere. El îţi dă ce-i place lui! la uită-te la mine şi fă la fel!

Şi, cu mâna cealaltă, începu a mângâia ursul pe cap, pe frunte, pe după urechi şi acesta începu să mormăie de plăcere, tolănindu-se cuminte la picioarele lor; ba chiar se săltă de-şi puse botul pe opinca prietenului. Timid întâi şi cu frică, băiatul întinse o mână şi atinse blana animalului apoi, când văzu că nu păţeşte nimic, prinse curaj şi începu a-l mângâia mai îndelung. Ce mai, după vreun pătrar de ceas, copilul sta călare pe spatele ursului şi-l scărpina pe unde apuca, iar animalul se întindea leneş, mai cerând încă, ridicând când o labă, când pe celelalte, tolănindu-se mulţumit.

Călugărul se amuză un timp privindu-i apoi, amintindu-şi că nu făcuse baia de dimineaţă, porni cu cei doi, acum prieteni, spre izvor. S-au stropit, s-au curăţit în apa curată şi limpede, apoi au tras o goană, cu ursul după ei, prin pădure, să salute brazii.

- Am să-ţi povestesc eu multe despre ei, fiule, dar acu mângâie-i repede şi hai fuguţa de-om mânca ceva, că-i fi flămând!

Pregăti un ospăţ pe cinste în faţa peşterii, la soare, cu miere şi pâine caldă adusă de câţiva ciobani ce trecuseră pe când dormea, şi i-o puseseră pe masă. Îi mai lăsaseră lapte de capră şi brânză de la oile turmei, aşa că avură din belşug; Suru nu pofti decât la fagurii aurii şi în cele din urmă... apucă şi un codru de pâine.

Ziua trecu pe nesimţite cu vorbă, râs şi veselie. După un timp, ursul plecă, dând din cap a mulţumire, iar ei, bărbat şi copil, se aşezară la sfat, povestind despre multe: despre brazi, de felul cum vorbesc ei, cum suferă pentru durerile oamenilor şi neînţelegerile lor.

I-a vorbit despre curajul şi tăria ghiocelului care, gingaş cum e, învinge zăpada, i-a arătat un gândăcel ce se dezmorţise şi pornea la treabă... i-a vorbit despre triumful vieţii şi al binelui.

Multe au vorbit, dar în sufletul Călugărului era o nedumerire: „De ce copilul nu întreba nimic de părinţii săi?” Aşa că seara, după ce toate erau la locul lor, îl iscodi pe băiat:

- Dar, ia spune-mi, Cosmine, că eu nu prea am înţeles, cum ai ajuns tu, măi, taman aici la mine în vârf de munte?! Şi unde-s ai tăi? S-or fi îngrijorând, ce zici?!
- Moşule, nu ştiu prea bine cum am ajuns; ştiu doar că m-a cuprins o fierbinţeală mare, apoi o ameţeală, de nu-mi puteam ţine capul drept şi

cred... c-am căzut... i--am auzit pe ai mei zicând ceva de vraci. Am crezut că mă duc la vraciul satului, dar... nu mai ştiu nimic. Tu eşti vraci, Moşule?

- Păi, ştiu şi eu ce să zic... cred că sunt un altfel de vraci. Eu mă rog ca Lumina din Cer să-i vindece pe oameni de relele din lăuntrul lor; nu fac eu mai nimic. Le mai dau ceva ierburi de pe-aici să-i ajute... dar asta ierburile o fac. Şi totul ajută, dacă omul îi pornit spre bine! Ia spune-mi ceva de părinţii tăi - dar, observând tristeţea ce se lăsase pe ochii copilului, schimbă iute vorba - desigur că-s oameni de treabă şi te aşteaptă! Spune-mi altceva, îţi place aici, la munte?

Chipul copilului se-nsenină şi zise deodată:

- Place! Că doar satul nost e pe munte, mai încolo... cred! Dar aici, e altundeva... e mai sus... mai aproape de Cer.

- Ai dreptate, aici e mai aproape de Cer. Ai vrea să stai cu mine, câtva timp?

- Vreau. Să mă joc cu ursul, cu brazii.

-Ai să-nveţi să te joci şi cu alte animale, de vrei... şi cu stelele!

- Cu stelele? D-apoi cum?

- Hai, vino lângă mine.

Stând unul lângă altul, pe piatră, înveliţi în blană, cu privirile agăţate de Cer, urmăreau ei mersul licuricilor stelari. Şi Călugărul îi arăta ba într-o parte a boitei, ba în alta, descifrându-i figuri şi întâmplări, povestindu-i despre stele şi mesajul lor de dragoste pentru oameni. Cum dăruiesc ele, fiecare în felul ei, o rază din sufletul lor pentru fiecare viaţă, la începuturile ei. Şi se vorbesc una cu alta, înlănţuindu-se într-un chip deosebit, pentru fiecare om în parte, ca să-l ajute pe calea destinului lui, să meargă drept spre Soare.

- Ştii tu, Cosmine, sunt unele stele care au aşa... ca o vărguţă! De rătăceşti calea şi te apuci de niscaiva năzdrăvănii, de calci Legea, odată te ating... ca să bagi de seamă! La început uşurel, apoi...

- Şi tătuca... porni a zice băiatul, apoi se opri ruşinat.

- Ei lasă, că n-o mai fi ce-a fost! Acum eşti ca nou! - îl mângâie Călugărul, alinând durerile amintirii. Vezi tu steaua aceea, ce străluceşte parcă spre tine...

- Care, moşule? Cea de stă atârnată de vârful muntelui din zare?

-

Acela nu-i munte, Cosmine, acela-i un nor. E drept, că sunt clipe în care toate-s împreună... Dragul moşului, uite, aceea care-i mai strălucitoare, puţin mai spre bârlogul ursului. O vezi?!
- Ce nu zici aşa! Păi aceea parcă-i cea mai mare şi mai faină.
- Toate-s minunăţii, dar aceea e „Luminătorul de seară”. De ne trezim la vreme, om vedea şi „Luminătorul dimineţii”. Una-ţi zice: „E timpul de culcare. Să-ţi fie somnul lin şi odihnitor”, iar cealaltă: „Hai, trezeşte-te, omule! începe o nouă zi! Să ai parte de bine!”

-Adică, ea e o stea bună, nu din cele cu vărguţa...
- Dragul tatei (şi Călugărul simţi foiala bucuroasă a copilului, lângă el), toate sunt bune, numai de om depinde cum le înţelege.
- Cum adică?
- Păi, ia uită-te atent la steaua aceea, ce stă în capul drumului de la celelalte două, le vezi? Ei, ia uită-te... dar aşa, cu dragoste... ei, ce simţi?
- Moşule, crezi că stelele vorbesc?
- Tu ce crezi?
- Păi, îmi pare că-mi zice că i-s drag. Crezi că poate fi bunuţa mea, ce s-a prăpădit acu câţiva ani?
- Nu-i bunuţa ta, dragule, ea s-a dus la locul ei, lângă ceilalţi din neam, pe lângă Zalmoxe. Dar să ştii, aşa cum îşi iubesc mamele copiii şi străbunii nepoţii, ba chiar mai ceva, ne iubeşte toată firea pe noi, oamenii.
- Crezi că mă iubesc şi pe mine?
- Mai ales! Că eşti încă crud şi n-ai apucat a face rele.
- Ba, am rupt ceva crăci dintr-un copac în care m-am suit şi... am căzut!
- Păi vezi, te-a certat falnicul în felul lui, dar aşa-i că n-ai păţit mai nimic din căzătură?

-Aşa-i! Doar m-o durut, uite-aici... şi băiatul îi arătă umărul.
- Te-a scoborât şi te-a dus cu ramul până jos. Păi vezi, ce grijă a avut de tine!
- Nu m-am gândit la asta!
- Să fii atent mereu cum răspunde împrejurul la toate ale tale... şi la pozne şi la vorbe, ba chiar şi la gânduri.

_ Crezi că de-aia o vărsat mămuca apă din cea de pe foc pe dânsa, când a zis de tătuca că-i la fel de aspru şi mai rău ca bradul din curte?!
- D-apoi cum! A greşit mamă-ta! Dar cred că era supărată de vreo pricină...
- Ei, mai mereu... da să ştii că-i tare hărnicuţă şi bună în rest.

- Da, aşa-i, Cosmine, şi cred că tare te mai iubeşte!
- De unde ştii, moşule?
- Păi am văzut-o cum plângea când te-a adus. Mai mare jalea!
- Să ştii că mă iubeşte! Şi băiatul dădu îngândurat din cap, dorind parcă a se convinge singur.

Şi Călugărul nu se putu opri să nu-i mângâie căpşorul buclat şi fruntea limpede.

- Ei, copile, da nu mi-ai povestit ce ţi-a zis steaua...
- N-am înţeles prea bine, decât c-am simţit... aşa ca la bunuţa în braţe! Şi să nu râzi, dar parcă chiar avea braţe şi steluţa de sus.
- Nu râd deloc. Acelea-s raze. Uite-aşa trimit ele dragostea lor spre fiecare pământean; dar pentru că nu ie vede oricine, oricând, oamenii trec şi nu înţeleg darul.

Copilul sta cu ochii mari, deschişi, încercând parcă să cuprindă deodată toate înţelesurile imensităţii. Deasupra, bolta înstelată se sprijinea pe umerii lor.

Şi ei stăteau... un bărbat şi un copil, suflet lângă suflet, cercetând nemărginirea.

*

Într-un alt colţ al lumii, tot pe un vârf de munte, la intrarea unui templu falnic ce părea ieşit din stâncă, cu coloane meşteşugit rotite completându-i măreţia, un bărbat privea şi el stelele, căutând răspunsuri. Îi răsunau în suflet şi în minte cuvintele sfinte ale Zend-Avestei, înscrise pe piei de oaie, pe care tocmai le citise în camera de taină, şi acum căuta profunzimea înţelesului. Şopti: „Cuvântul însufleţit al lui Ahura Mazda e cel ce domneşte peste lume. Toţi trebuie să trăim întru spiritul lui! Ahriman este doar aparenţa lucrurilor, umbra lor”.

Şi omul privi crestele munţilor din zare, acoperiţi de coroanele cedrilor, la câmpia ce se desfăşura parcă la poalele muntelui; acolo, în întuneric, cu palmieri, gazele şi păduri de portocali, cu trombele de praf ale stepei, toate acestea până la apele Mediteranei şi la malurile Indusului, toate erau ţara lui, imensă şi maiestuoasă... regatul Persiei.

Aici se aşezaseră, venind din miazănoapte, vechea rasă a arienilor. Aici, marele Zarathustra a auzit vocea Cuvântului Solar şi i-a văzut stălucirea... aici, Stăpânul Spiritelor şi Regele Regilor i-a apărut în chip omenesc, pe un tron de foc, înveşmântat în frumuseţe, putere şi lumină...

aici au fost rostite slovele înscrise apoi în foile Zend-Avestei. În ele era scris că un mare eveniment se apropie pentru întreaga omenire, şi bărbatul căuta descifrarea.

Cu mâinile sprijinite de stâncă, simţea parcă şi pregătirea pământului; era ceva, ca o emoţie care răzbătea din adânc. Şi tot la fel venea şi din Cer; din felul în care stelele începeau cuminţi să se orânduiască, ca sunetele într-o melodie; cântau ceva... şi el nu desluşea bine ce.

Oftă adânc, se ridică şi intră în templu. Închinat zeului Soare, acesta avea deschideri mari spre lume şi spre zare. Merse încet pe drumul ştiut şi intră în odăiţa lui de taină unde, răvăşite pe masă, zăceau înscrisurile sfinte.

O flăcăruie lumina discret încăperea şi el luă dintr-o punguţă nişte tămâie frumos mirositoare şi o presără peste foc. Stătu un timp cu privirile în lumină, adunând în sine adierile parfumate; mai aranjă un pic coroniţa de flori proaspete ce-o punea zilnic pe altar şi se întinse în patul lui, pe nişte blăni de urs, să se odihnească.

Lumină şi umbră... flăcările dansau, născocind fantasme ce apoi se topeau în neant. Era cald şi bine... era pace şi-n suflet. Stătea aşa de-un timp, pierdut în gânduri, când dintr-odată încăperea se lumină brusc, ireal... şi-n faţa lui se-nfiripă din raze o siluetă... se apropie... şi-l văzu cu cutremur mare pe cel pe care-l admira atât, dorind să-i fie asemeni... Înfăşurat în piele de tigru, Zarathustra. Avea într-o mână toiagul şi în cealaltă un pocal de aur. Flăcările prinseră parcă viaţă în dansul lor graţios şi un miros nou, îmbătător cuprinsese încăperea.

Zarathustra se apropie şi, lăsând pocalul pe altar, vorbi:

- Melchior, de acolo, de sus, am auzit întrebarea ta, am simţit zbaterea şi tulburarea sufletului tău... şi am venit! Te întrebi cum să-ţi ajuţi poporul, tu Mare Preot? Cum să lupţi mai bine cu cel ce-şi ţese intrigile în adâncurile întunecate ale firii?! Am venit să-ţi răspund: într-un singur fel - aprinzând în pacea sufletului tău Soarele Viu, mult mai strălucitor decât cel ce luminează verile - soarele lui Ahura Mazda, Soarele Iubirii şi al Dreptăţii! Atunci Ahriman, demonul întunericului, nu va mai avea putere asupra ta. Învaţă-i pe oameni Puterea Iubirii - aceasta este Lumina Adevărată şi, odată aprinsă în suflet, ea nu se mai stinge niciodată, luminând străfunduri de cuget şi alungând pornirile rele.

Melchior asculta şi fiecare cuvânt al profetului se săpa adânc în carnea şi simţirile sale.

Zarathustra continuă:

-Ai simţit bine! Se apropie un ceas hotărâtor în măreţia lui... pentru toate neamurile pământului... chiar dacă ele nu ştiu nimic. Ahura Mazda, Părintele Luminilor, îşi va trimite Fiul Său iubit aici, pe pământ, printre oameni... să le fie de folos! El va fi Marele învăţător al omenirii... Dintr-o fecioară se va naşte un Zeu... cel mai mare dintre toţi.

-Aş vrea să fiu acolo, să-L văd... să-L cunosc... să mă închin Lui!

- Dacă doreşti cu tot sufletul, ai să fii!
- Dar care-i clipa Venirii, ca să mă pregătesc? Cum am s-o ştiu?
- Răbdare! Te voi călăuzi la vremea potrivită. Până atunci, pre- găteşte-ţi sufletul şi cugetul!

Zicând acestea, îi zâmbi şi se topi parcă în lumină. Melchior tresări, întinse mâna spre el... şi se trezi. Era singur, în odăiţa lui. Se ridică şi-şi frecă ochii, dorind parcă să înlăture vălul nălucirilor; apoi privi de jur-împrejur.

Era întuneric, doar flăcările dansând, ardeau în altar, lumina lor destrămând ţesătura de umbră... şi acolo, lângă foc... chiar în faţa ochilor lui... strălucea darul profetului, mărturie tăcută a trecerii. -Deci n-a fost vis! Voi pregăti cea mai fină pulbere de aur şi-o voi pune în pocalul lui Zarathustra - acesta va fi darul meu pentru Fiul Luminii, Fiul Soarelui!”

Şi rămase gânditor, visând la clipa cea mare, cu pocalul strâns lângă inima lui.

Marea ruga a primăverii

Călugărul se pregătea de drum. Îşi luase nelipsita traistă cu leacuri, un strai nou - haină de sărbătoare - îşi legase nojiţele opincilor la picioare, cojocul pe umeri şi cuşma cu vârful întors îndesată peste plete. Se mai învârti puţin prin peşteră, cercetând dacă toate rămâneau în bună rânduială şi apoi, chemându-l pe Cosmin, ce încă mai stătea la vorbă cu ursul undeva pe-aproape, fu gata de plecare.

Dar afară era soare şi bine, aşa că-şi scoase cuşma şi o aşeză cuminte, alături de straie, în desagă. Săltă traista pe umeri, îşi luă toiagul cu cap de cremene şi-l mai chemă o dată pe băiet. Acesta veni încet, dintr-o latură, şi

Călugărul văzu tristeţe în ochii lui; ursul îl urma, mormăind ceva. Ce mai, jale mare!

- Măi, dragule, păi nu-i aici capătul zilelor... vei mai veni la mine, după ce m-oi întoarce... sau mai târziu, doar mai avem multe a ne zice, nu-i aşa? Lasă, nu fi trist... oi vorbi eu cu ai tăi să te lase!
- Mă mai primeşti? Pot să vin? şi ochii copilului scânteiară de bucurie. Auzi, Surule, mă întorc de grabă. Şi uitând de amărăciunea despărţirii, îl apucă pe călugăr de mână şi începu a se roti în jurul lui şi a sări în sus, bucuros.
- Dar, când te întorci... nu mă uiţi, nu-i aşa?
- Toate au rostul lor şi nici o promisiune nu este făcută în vânt. Tu ai răbdare şi fii silitor în ce te-am învăţat.

Călugărul mai privi o dată de jur împrejur, luându-şi rămas bun de la locuri, apoi mângâie ursul, dându-i în grijă treburile muntelui şi o porni la vale, după Cosmin, ce zburda deja undeva, printre brazi.

Un vânt nou, căldicel, cu miros de primăvară, adia mângâind firea. Soarele îşi începuse de ceva timp drumul pe boltă, aşa că trebuiau să grăbească pasul.

Pe marginea cărării şi prin luminişuri, ghioceii îndrăzneţi îşi ridicaseră semeţi clopoţeii, scuturându-i cu mândrie; alături, grămăjoara de zăpadă zăcea învinsă şi se topea încet sub razele ce răzbăteau printre crengi.

- Vezi tu, Cosmine, florile acestea?! Cât sunt de gingaşe şi delicate. Dacă le pui în palmă, vezi că-s doar de-o şchioapă... dar ce putere şi dăruire zace în ele. Priveşte cum au dat zăpada cea rece la o parte şi vestesc venirea soarelui de primăvară, clopoţesc ca toată suflarea să se dezmorţească... să revină la viaţă. Iar glasul lor îl aud până şi păsările cerului. Ce zici?! Hai să rugăm câteva dintre ele să ne însoţească până la casa ta, în vale, ca dar de frumuseţe şi dragoste pentru maica ta.
- D-apoi cum! Că tare mult îi plac florile!
- Hai şi le-om lua cu grijă, cu ceva pământ... aşa, ca să ţină mai mult... le-oi pune tu într-o lădiţă, la soare... ce zici?

Bucuros, băiatul alese câteva dintre florile mai răsărite şi, învelindu-le cu frunze, să nu sufere, pomi din nou la vale, cu darul său preţios în mână. Călugărul zâmbea, cercetându-l.

- Cosmine, să nu uiţi ce ai învăţat pe munte... mai ales de vorba rea... să le spui şi tovarăşilor tăi de joacă... vrajbă şi vorbe nelalocul lor să nu mai

fie... de-i auzi şi la cei mari, să-i tragi de mânecă, să nu laşi să-şi strice sufletul, auzi?

Copilul dădu grav din cap, a înţelegere! Era în el atâta candoare şi o înţelepciune bătrânească, ce răzbătea prin vorbe.

- Priveşte în jur... ce minunăţie! Nu-i păcat să o murdărim cu noroiul duşmăniei... spune şi tu! Căci tot ce-i viu este împreună... Şi copacii ştiu când noi oamenii ne sfădim... şi suferă, iar uneori chiar mor din pricina noastră... şi florile, şi păsările... totul este unit Prin dragoste... şi Pământul, şi Cerul. Vezi tu, sufletul nostru este ca un ghiocel alb şi plăpând, ca cel ce-l ţii tu prea strâns în mână... el se cere ocrotit şi învelit în dragoste, ca să crească puternic şi cinstit, să poată răzbi în lume.

Băiatul asculta, privind, din când în când, ghioceii ce-i ascunsese între palme.

- N-am să uit, moşule! Niciodată n-am să uit! Le-oi spune şi la ai mei! Privindu-l, Călugărul îl văzu peste timp, învăţând şi îndrugând neamuri.

Căsuţele satului deja se vedeau şi ei grăbiră pasul, bucuroşi, băiatul începu să alerge, şi dădu buzna într-o curte, de unde răzbătu zgomote de fiare lovite între ele.

Gospodarii se pregăteau de lucrările pământului. Aşezat pe prispa casei, tatăl ascuţea atent lama plugului cu o bucată de cremene, o mai încerca cu degetul... apoi iar mai ascuţea.

O zvârlugă de femeie, în care cu greu mai cunoşteai pe cea plânsă de pe munte, alerga de colo-colo, robotind.

Când auziră glasul copilului, lăsară lucrul şi se repeziră amândoi. Îl îmbrăţişau şi îl pipăiau, de parcă ar fi vrut să vadă de-i întreg, îl sărutau... mai ales mama... şi băiatul se lăsă în voia lor, bucuros nevoie mare, dar ţinând mâna cu ghioceii într-o latură, să nu se smotocească în atâta bucurie. Apoi îi întinse sfios:

- Pentru tine, mămucă! Din partea mea şi a muntelui!

Frumuseţea clipei vibră în aer şi opri timpul în loc... Încununând trei suflete îngemănate. Cu ochii aburiţi, gospodarul se întoarse spre Călugărul ce stătea în poartă şi-i privea zâmbind.

- Mulţumirea noastră nu-i de ajuns, întemeietorule! Te rugăm a pofti în casa şi la masa noastră! ţi-om povesti apoi toate ce le-am petrecut în zilele ce-au trecut... după poveţele tale. Acum sufletele ni-s liniştite... ceva poveri,

ca nişte păcate mari, am rostogolit din ele... Îi pace şi cald în inimi. Hai, pofteşte! Cinsteşte-ne pragul, chiar de n-om fi vrednici!

Călugărul intră, dar nu zăbovi mult - avea drum lung în faţă. Ascultă vorba părinţilor, le mai dădu ceva poveţe... se bucură de bucuria lor şi rugându-i să-l lase pe băiat, în timp, să mai urce muntele, luă darul de merinde pe care mama îl întinsese, mulţumi şi plecă. Aproape ieşise din sat când auzi din urmă tropot de copite. Călăreţul se apropie şi, când ajunse în dreptul lui, se opri. Abia atunci, Călugărul întoarse capul şi privi. Era Cosmin, îmbujorat de graba venirii. Sări jos sprinten şi-i întinse frâiele.

- Moşule, ţi-a trimis tătuca ăst cal, să te ducă unde ţi-o fi drumul! E blând şi ţine la povară!

Stătea bucuros şi puţin îngrijorat, privindu-l cu ochii mari: „Dacă nu primeşte darul?”

-Te rog eu, ia-l... o să-ţi fie mai uşor!

Tot sufletul i se oglindea în privirea rugătoare.

- Îţi mulţumesc, Cosmine, pentru inima ta mare! Mulţumeşte-i tatălui tău! Am să-l aduc la înapoiere!

- Şi-atunci mă iei şi pe mine, sus?!

Ciufulind pletele buclate ale băiatului, îi zâmbi şi, luând frâiele, se apropie de cal, îi mângâie coama îngrijită şi botul semeţ, îi şopti ceva vorbe la ureche, apoi... deodată sări sprinten în şa, aşa, fără nici un ajutor, spre mirarea copilului... Îi făcu semn cu mâna, apoi porni din nou la drum, în trapul vioi al calului.

Mergea şi cugeta, uşor amuzat, în sinea lui.

- Pruncul ăsta chiar mă crede moş. De fapt, pentru el cam aşa şi sunt. E ceva vreme, de când am fost ca el.

Zâmbi amintirii unui năzdrăvan mititel, ce alerga cu picioruşele goale, căţărându-se în copaci şi pe creste de munte, mâncând zmeură laolaltă cu ursul... simţi căldura braţelor de mamă şi auzi, ca şi atunci, vorba domoală dar hotărâtă a tatălui: „Copile, cât or fi zilele tale, rău să nu faci nimănui, om sau vietate... că numai ţie-ţi faci!”

Nu înţelesese atunci, dar ţinuse minte şi vorbele îl călăuziseră, de undeva, din adânc de fire. Era puţin mai răsărit decât Cosmin când îl duseseră la învăţătură, la munte, apoi ucenic la Peştera Neamului. A stat ani buni acolo... Între timp, ai lui se prăpădiseră într-o boală şi el rămase mai

departe, urcând tăriile muntelui, spre Cer. Trecuse ceva vreme de-atunci. Acum se întorcea din nou, la întâlnirea din an, cu cei ce-i fuseseră învăţători. Mergea pe la poale de munte, ocolind vârfurile... trecea prin sate şi poieni, pe lângă maluri de ape ce-şi repezeau valurile sărind peste pietre, prin păduri albe de mesteceni şi fagi, ocolind aşezările mari.

Voia să-şi ţină gândurile curate, să nu intre în hărmălaia mulţimii. Avea pacea lui şi acum nu dorea s-o tulbure cu durerile altora. Va veni şi vremea lor... acum era timpul pregătirii pentru Marea Rugă a Vieţii.

Dar într-o seară poposi la o casă de gospodari, dintr-o margine de sat. Zgomotele lucrului se liniştise, uneltele câmpului zăceau cuminţi, aşteptând venirea unei alte zile de pregătire. Se stinsese Şi focul din vatra fierarului, întunericul cobora şi oamenii se pregăteau de odihnă. Doar lumina opaiţelor se întrezărea prin ferestrele închise.

Călugărul, găzduit cu mare bucurie în odaia cea mare de oaspeţi - sta întins pe laviţa largă şi privea prin fereastră luna ce abia răsărise, încercând să-şi amintească trăirile timpului ce trecuse de la cealaltă întâlnire de pe Muntele Sfânt. Aşa făcea de fiecare dată: până a ajunge la capătul drumului, îşi scotocea el în adânc de suflet şi de minte rostul lui şi de făcuse tot ce-i fusese dat, tot ce viaţa îi scosese înainte... sau poate mai lăsase ceva, mai greşise uneori, aşa, ca omul. Voia să-şi amintească clipele de mânie sau deznădejde, ca să ceară sfat învăţătorului său, cum să-şi păstreze liniştea şi pacea inimii.

Pe când gândea el aşa, deodată i se păru că aude un zgomot uşor, ca de paşi furişaţi, apoi o uşă ce se deschide încet, cu mare fereală... şi iar paşi, mai grăbiţi, pe-afară. Se ridică şi privi în ogradă. Văzu o umbră albă, cu cosiţe pe umeri, ce se strecură pe portiţă, în uliţă... şi colo, întrezări printre uluci o altă umbră, mai înaltă, mai zdravănă, ce-o cuprinse degrabă... un râs scurt... nişte şoapte ca adieri de vânt... tăcere.

„Doi tineri ce se caută”, zâmbi călugărul şi dădu să se culce iar, când un zgomot de uşă trântită sparse tăcerea nopţii, iar o voce groasă rosti cu mânie din prag:

- Intră în casă, copilă, până nu ies cu toporul la poartă! Iar tu, Geox, te du în lumea ta, la casa ta şi aici să nu mai pui piciorul, de n-oi vrea să-ţi scurtez zilele.

Umblet grăbit venit din ogradă... vorbe şoptite a plâns într-un glas de fată... uşa casei ce se închise temeinic... paşi spre odăi... apoi tăcere... doar

întunericul ce parcă mirosea a durere şi lacrimi.

Adormi într-un târziu, gândind la căile de suferinţi şi bucurii ale inimii, la necugetatele deznădejdi ale zburdalnicei tinereţi şi împlinirile viitoare ale destinului într-ale înţelepciunii.

Zorile dimineţii luminară chipul grav şi hotărât al tatălui, privirile îngrijorate ale mamei şi ochii mari şi plânşi ai copilei. Ziceai că toate cele bune se terminaseră pentru ea; nici la masă nu stătu bine, ci o zbughi, pasăre rănită, să-şi plângă amarul, să se ascundă printre copaci. Nici unul dintre meseni nu pomeni nimic de întâmplarea din noapte. Doar Călugărul, povestind unele şi altele, vorbi, ca din întâmplare, despre măreţia Cerului ce lăsase pe pământ fiinţe atât de gingaşe şi de delicate ca florile şi femeile. Cum suflă vântul rece, îşi pleacă rănit căpşorul.

Îi lăsase pe oameni cu grijile lor, după ce le mulţumise de găzduire, şi acum mergea pe drum, îngândurat. Ieşise din sat şi intra în pădure când, pe potecă, în faţa lui, o văzu pe fata gospodarului. Venea tristă şi îngândurată, atingând uneori trunchiurile sau crengile copacilor pe lângă care trecea. Tresări când auzi calul venind şi-l văzu pe Călugăr.

- Ziua bună, întemeietorule, îţi doresc drum fără peripeţii şi ajungere grabnică.
- Mulţumesc, fătucă! Şi-ţi doresc şi eu să-ţi găseşti pacea şi liniştea sufletului, iar ochii tăi să nu oglindească nicicând vreo tristeţe, ci numai bucurii.
- Dar nu se poate asta! izbucni fata în plâns.

Călugărul descălecă şi se apropie de ea, îi mângâie uşor cosiţele, şi-i zise:

- Să nu spui vorbă mare!
- Păi ce să zic şi eu, dacă tata nu mă lasă să-l întâlnesc pe cel ce mi-e drag... eu ce să fac?
- Care-i pricina, de nu te lasă... căci l-am văzut om întreg la suflet, chiar de-i puţin aspru la vorbă.
- Drept să zic... e o încâlceală aici. Ţi-oi spune-o, poate îmi dai un sfat. Uite, „Geox, flăcăul de la poartă, mi-a ieşit înainte de mai multă vreme, de când începuseră frunzele a cădea. El îi dintr-un sat vecin, aşa că n-am aflat că are acasă o nevastă bolnavă, decât târziu, după ce... şi fata se opri ruşinată.
- După ce l-ai plăcut, nu-i aşa?
- Cam. Îmi era bine cu el... aveam în mine aşa, ceva, ca o duioşie şi-mi

plăceau vorbele lui, că bine se mai pricepe la ele. Ne Plimbam seara, pe uliţă şi... mă şi mândream, că tare-i chipeş.

- Şi-n timpul ăsta, nevasta lui zăcea bolnavă?
- Da n-am ştiut! Zău că n-am ştiut!
- Dar dacă ştiai, ce făceai? Mai bine istoriseşte-mi, cum ai aflat?
- Păi a venit la noi o cumătră, din satul lui, de-i ceva rudă cu teta şi |-a văzut. Atunci i-o spus tatei... şi aşa am aflat şi eu.
- Dar el?
- Mi-e milă şi de el... şi de ea... e aşa singur, n-are cui spune că-l doare, n-are cine-l mângâia, că nevasta lui zace în pat şi tuşeşte într-una.

Fata oftă din greu, scuturând bobiţe ude de-a lungul obrajilor.

După clipe de cugetare, Călugărul vorbi cu glas blând:

- Fătucă! Şterge-ţi ochii şi opreşte-ţi plânsul inimii. Căci totul în lumea aceasta... În trecerea vremilor, aşa cum sunt ele... este cu chibzuială întocmit. Şi totul e spre înţelepciune. De e bolnavă femeia lui Geox, ăsta e necazul lor şi numai ei împreună, cu trăirile lor... vor limpezi lucrurile şi vor dezlega cărările binelui. Nu-ţi clădi fericirea ta pe durerea altuia. Te-ai gândit oare, măcar un pic, la suferinţa ce-o pricinuieşti, unui suflet şi aşa bolnav?! încearcă ca-n drumul tău să aduci alinare, nu lacrimi. Şi mai e ceva: ceea ce iese acum din tine către flăcău, nu e dragoste, ci numai milă... o nesfârşită milă; e bună trăirea ta, e omenească... dar vezi, de nu încurca ghemurile. Şi mai ales nu te aşeza pe cărarea ce nu-i a ta.

Tatăl tău are dreptate de-i mânios; el păzeşte ca drumul să-ţi fie drept şi curat... Şi luminos. Tu, fătucă, strigă-ţi ruga către Cel din înalt să-ţi călăuzească paşii către ce-i al tău, spre cel ce ţi-e ţie şi numai ţie hărăzit, spre iubire şi temelie de viaţă nouă.

Fii liniştită, că Zalmoxe îţi va auzi ruga! Şi de va fi acesta Geox, ţi-l va aduce în prag, cu drumurile vieţii sale descâlcite, liber şi curat... Şi-atunci ai să alegi cu inima ta ce vei vrea. Ai credinţă şi răbdare! Nu te pripi! Toate la timpul lor.

Şi, mângâindu-i cosiţele uşor, mai stătu câteva clipe, apoi încălecă şi luându-şi încă o dată rămas bun, mai zise:

- Şi nu uita să-ţi iubeşti părinţii, căci şi ei tare te au dragă! Fugi de le înveseleşte inima, că tare-s amărâţi.

Fata zâmbi, se întoarse şi o luă la goană spre casă, parcă mai sprintenă... cu ceva griji mai puţine atârnate de suflet.

Călugărul plecă mai departe, dar nu-i fu dat să meargă mult, când un călăreţ se apropie în goana mare şi se opri în faţa lui.

- Ne iartă, întemeietorule! Nevasta mea se chinuie să nască şi-am auzit c-ai înnoptat în satul nost; te roagă să vii să primeşti pruncul şi să-l închini. Te-om omeni şi te-om răsplăti!
- De altă răsplată nu am nevoie decât de cea a vorbelor bune. Am să vin! O viaţă se cere începută bine... Şi preţuită cum se cuvine-

Şi gândind că va trebui să meargă şi nopţile, pentru a ajunge la timp, se-ntoarse din drum şi porni în urma călăreţului, înapoi în sat, până la una din case.

Vânzoleala de femei din curte, ce intrau şi ieşeau agitate nevoie mare, vestea că pruncul încă nu se ivise.

Văzându-i, gospodinele se opriră din alergat o clipă, plecând capul cu respect.

- Bine-ai venit la noi, întemeietorule! Acu-i gata... nu mai e mult. pofteşte de intră... i-o fi de folos când s-or îndesi chinurile.

Călugărul păşi în odaia în care o tânără femeie, acoperită toată de pânze albe, de numai faţa i se vedea, se opintea să scoată pruncul la lumină. Era deja obosită, durerea i se citea în ochi... strângea leaţurile patului cu mâinile şi gemea uşor; una din femei mai ridica din când în când pânzele, cercetând ceva sub ele, apoi o încuraja.

- Mai e un pic. Hai, încă o dată!

Femeia se încorda iar, picături de sudoare îi udau fruntea... Şi nimic. Călugărul se duse la capul patului şi, punându-şi amândouă mâinile pe fruntea femeii, stătu o vreme tăcut, cu ochii închişi, apoi zise blând şi apăsat:

- Făptură omenească, tu, femeie, ce-ai fost sorocită ca prin dragostea şi durerea ta, să dai viaţă... Împlineşte-ţi menirea, spre slava Celui de Sus şi bucuria oamenilor. Fie ca acest vlăstar să iasă la lumină cu îndrăzneală, fără a necăji prea mult pe mama sa!

Şi continuă cu o duioşie nefirească parcă unui bărbat:

- Tu, fiule, nu te teme, ci vino să-ţi trăieşti datul tău. Cu toţii te-om iubi şi ţi-om fi aproape!

Parcă ascultând, pruncul ţâşni afară cu un ţipăt, drept în mâinile pricepute ale meșteriților. Îl primiră, îl şterseră, îl înveliră în scutec alb şi-l deteră întâi Călugărului. Una dintre ele se duse la uşă şi-l chemă pe tată:

- E băiat!

Călugărul îl primi pe braţe şi, ridicându-l în sus, îl binecuvântă, închinându-l în raza de soare. Apoi, privind mama ce zâmbea ferică dintre perini, i-l puse cu grijă pe piept aşa, inimă lângă inimă, apoi zise:

- Te-ai născut din iubire pentru iubire. Să fii drept, cinstit şi bun. Să fii demn şi curajos, aşa cum neamul nostru este! Şi să nu uiţi că dragostea de oameni este singura cale spre Lumină. Bine-ai venit!

Întorcându-se apoi către gospodarul ce sta lovit de fericire:

- O să fie un viteaz! Să vă bucuraţi de el şi să-i mulţumiţi Celui de Sus pentru dar. Rămâneţi sănătoşi!

Şi lăsând femeile să-şi continue treburile cu îmbăiatul mamei şi al pruncului, Călugărul ieşi, luându-l afară şi pe bărbatul încă năuc.

Mai stătu puţin până când gândurile omului se aşezară la locul lor, apoi luând cu el darul de dragoste al gazdei - o turtă aurie de mei - ieşi şi, încălecând, îşi urmă drumul.

A doua zi, când soarele era la amiază, ajunse la Peştera Neamului, acolo unde-şi începuse şi el învăţătura. Erau şi acum tineri începători - abia ieşiţi din aburii copilăriei - aşa cum fusese şi el cândva. Lăsă calul în grija unuia şi intră înăuntru, să-şi îmbrăţişeze prietenii şi să se odihnească puţin. Apoi, va urca pe Muntele Sfânt, la învăţătorul lui.

În timp ce-şi aranja în minte şi în suflet treburile, observă o oarecare nelinişte, nelalocul ei aici. „E emoţia începutului”, gândi, privind băietanii de 12-13 ani care-şi pregăteau straiul de sărbătoare să urce şi ei... să privească şi să-nţeleagă.

Când dădu să intre în odaia în care-l găzduiseră, observă pe unul din ei că stătea trist, într-o parte, cu o sfiiciune de fată în priviri. Era durere în ochii lui şi Călugărul, simţindu-l, îi veni în ajutor; înroşindu-se de emoţii ca o codană ce vorbea întâia oară cu un flăcău, băiatul istorisi că nu poate urca cu ceilalţi, că nu mai are straiele bune. Cineva i le luase... aşa că...! Poate fusese o glumă, zise Călugărul, dar dacă nu se găsiră până acum, la plecare... deja era prea gogonată.

Îi răpea băiatului bucuria întâlnirii şi aşa ceva nu trebuia să se întâmple...era flacăra sacrului. Îşi aminti că făcuseră şi ei la timpul lor tot felul de năzdrăvănii, dar de anumite lucruri nu se apropiau. Un gând îi încolţi în minte. Îl întrebă pe băiat:

- Îţi pare rău că nu poţi urca?

- Tare!
- Dar de ce nu-ţi iei hainele astea, obişnuite?
- Nu se poate... e prea mare sărbătoarea şi trebuie cinstită întru totul! Straiul de pe mine e peticit şi nu prea curat.

Călugărul voi să-i arate că nu-i chiar aşa, dar se opri... dacă asta simţea copilul, aşa era!

- Te-ai supărat tare pe cel ce-a făcut-o? Ce-ai să faci când ai să-l afli?
- Păi, drept să zic, nu m-am gândit la asta. Is necăjit că nu pot merge eu... poate le-o fi luat că n-avea... poate îi vin bine... nu-s supărat pe el, da mai bine era de-mi spunea... cred că i le dădeam eu de ştiam... nu, nu-s supărat, îs doar trist... Dacă Zalmoxe a îngăduit să se întâmple asta, înseamnă că aşa trebuie să fie... n-oi fi fost eu vrednic!

Stătea cu capul în jos şi abia îşi stăpânea izvorul lacrimilor. Călugărul îl privi gânditor, apoi ieşi şi se-ntoarse cu straiul lui curat din traistă, cel pregătit anume pentru sărbătoare, întinzându-l băiatului.

- Ia-l şi îmbracă-l! Şi, văzând mirarea şi stânjeneala copilului, zise: E poruncă, iar tu aici eşti la ascultare... deci nu zăbovi prea mult, că uite, ceilalţi deja sunt gata. Doar un brâu să-ţi găseşti, că pe-al meu nu pot să ţi-l dau... Încă. Şi nu uita... să fii bun la suflet ca acum... să fii vrednic de straiul de întemeietor.

Băiatul stătea încremenit, cu ochii mari, privindu-l şi parcă ne-înţelegând. Cum adică, după ce Călugărul, de care auzise atâtea, stătea de vorbă cu el... uite, acum îi da şi straiul lui... cum se poate? Nu-i vrednic... Şi vru să zică ceva. Dar Călugărul îl luă de umeri şi-l împinse afară din odaie. El putea merge cu straiele obişnuite, căci ştia că sărbătoarea era a sufletului şi cel mai important era ca învelişul lui să fie curat, apoi cel al trupului... dar tânărul încă mai avea de învăţat. Şi mai era ceva: simţise, în adâncul fraged de ani, puterea spre iertare şi iubire, ce se făcea deja simţită în durerea lui copilărească. Şi îi plăcu. De aceea îl şi iscodise atât, ca să ştie. Şi-l găsise vrednic de a purta soarele pe piept.

Zâmbi şi dădu să intre la el în odaie să se culce, când... aşa, cu coada ochiului parcă, văzu în curte cum mai marele şcolii, cu câţiva călugări, după ce se sfătuiseră, porniseră spre odăile tinerilor... Era mâhnire pe feţele lor şi neplăcere, iar Călugărul gândi că ei căutau vinovatul. Aveau dreptate... nu era ceva bun şi nici obişnuit ce se-ntâmplase... trebuia certat făptaşul... să

nu mai facă... dar dacă-l trimiteau acasă? Pierdea toată învăţătura... Şi poate că din prea multă copilărie a făcut-o.

Tot gândind astfel, privi în jur la băietanii care erau deja gata de drum şi aşteptau cu emoţia neprevăzutului. Văzu apoi, într-un colţ, unul ce se tot foia neliniştit şi-şi aranja cuvertura, trăgând-o cât mai tare, de parcă... Şi îi spuse sufletul că acesta ascundea ceva.

Când stareţul intră în odaie, neliniştea tânărului se mări şi atunci Călugărul se hotărî deodată şi se duse spre el. Privindu-l drept în luminile ochilor, citi răspunsul. Băiatul tremura uşor şi disperarea îşi făcea loc în sufletul lui... Îi părea rău, dar ce mai putea face acum?... precis îl vor da afară.

Bărbatul oftă, îl luă de umeri şi se aşezară împreună pe patul cu pricina.

În odaie, stareţul şi ceilalţi fraţi căutau... dar de locul în care cei doi stăteau de vorbă, nu se apropiară. Călugărul nostru era tare respectat şi nu voiau să-l stânjenească. Negăsind nimic, ieşiră şi lăsară căutatul pe altădată... acum se grăbeau.

Vinovatul stătea cu capul plecat şi lacrimi de ruşine îi picurau pe genunchi. Călugărul îl lăsă aşa un timp... să-şi spele greşeala cu durerea părerii de rău, apoi îi zise cu blândeţe:

- Să cugeţi totdeauna, înainte de a face ceva, şi să ţii minte: niciodată să nu laşi în urma ta durere... ci numai dragoste. Dacă n-ai dragoste de oameni, de întreaga fire... n-ai să poţi fi un sfătuitor bun... n-ai să înţelegi nici Cerul, nici Pământul... Şi nici pe cel ce vrei să-l ajuţi. Şi-atunci cu gânduri bune vei face lucruri ce n-au să ducă la bine. Fii cu sufletul bun şi treaz!

Băiatul încercă să explice ceva... poate de ce făcuse fapta, din joacă poate... dar Călugărul nu-l lăsă ci, mângâindu-l uşor pe creştet, se ridică şi se duse în cele din urmă la odihnă.

În urma lui, băiatul, după ce-şi şterse ochii, ieşi repede să-l găsească pe prietenul lui, să-i roage de iertare şi să-i dea straiele... dar acesta plecase deja. Se mâhni iar, dar se gândi că-l va ajunge pe drum. Aşa că, în mare grabă, îşi strânse lucrurile şi porni şi el în urma celorlalţi.

Călugărul se odihni, preţ de vreun ceas, apoi se sculă şi se grăbi să-şi clătească faţa în apa limpede a izvorului din apropiere.

În zori începea Marea Rugă - şi el trebuia să fie acolo. Ceilalţi întemeietori ce sosiseră din alte zări urcaseră deja din ziua ce trecuse.

Era în întârziere... trebuia să se grăbească. Se spălă îndelung, cu mişcări încete, de ritual, în apa curată şi rece a pârâului ce cobora zgomotos, de undeva, de sus... Şi picăturile de apă luară cu ele orice urmă de grijă sau îndoială, lăsându-l limpede ca un prunc.

Şi doar aşa porni a urca spre culmi. Soarele îi lumină drumul, un timp... apoi intră la odihnă, după creste de munţi... iar el urcă parcă deasupra lor... deasupra lumii.

Când se ridică sus, pe platou, lângă stânca vulturului lui Prometeu, Marele Preot îl aştepta cu braţele deschise... ca şi cum ştia de mult clipa ajungerii.

Prinse palma întinsă a ajutor, făcu un ultim salt şi ajunse drept la pieptul celui ce-i fusese învăţător ani de-a rândul. Avea acum pletele albite de vreme şi de năzdrăvăniile atâtor rânduri de tineri pe care-i călăuzise pe cărările înţelepciunii şi ale dragostei, spre înalt.

Se-mbrăţişau doi oameni, două generaţii... două suflete... două iubiri ale aceluiaşi izvor. Fără cuvinte, vorbiră unul cu celălalt, apoi, într-un târziu, se desprinseră, îşi zâmbiră şi se-ndreptară spre peşteră, unde ceilalţi, sosiţi mai devreme, ţineau sfat.

Aşa era datina: o dată pe an, la începutul primăverii, să se-ntâlnească cu toţii la matcă, la Muntele Sfânt... Muntele Cunoaşterii.

Vorbeau despre vremea ce trecuse, despre oameni şi lupte, despre recolte şi nunţi - bune şi rele la un loc, aşa, ca viaţa. Dacia, după Burebista, se-mpărţise în cinci, şase ţărişoare ce-şi schimbau hotarele şi conducătorii prea des. Doar în munţii Sarmisegetuzei, regatul rămase unit sub Deceneu, iar acum, de destui ani, în fruntea lui era Coryllus.

Visul lor era din nou o unire între oamenii aceluiaşi neam, cu aceeaşi credinţă. De pe unde erau răspândiţi, ei se rugau neîncetat, aşa cum veniseră a face din nou, aici, împreună, la sărbătoarea învierii firii, la nunta Cerului cu Pământul.

Învăţăceii stăteau cuminţi de o parte şi ascultau. Printre ei, se afla sfios singurul ce avea straiul alb al întemeietorilor, băiatul cel păgubit; acum ochii îi luceau de bucurie şi încerca a înţelege; tristeţea era demult uitată.

Adormiră cu toţii, într-un târziu, la lumina feştilelor; flori uscate, frumos mirositoare, răspândite pe altar, împrăştiau adieri plăcute; iar ei dormeau, pe cojoace de oi, lângă pereţi de stâncă, contopindu-se parcă cu muntele.

Când primele raze ale soarelui se pregăteau să spargă întunericul nopţii, erau deja treji. Îşi clătiseră ochii în apa cerului, strânsă

Într-un găvan de piatră, îşi neteziseră pletele. Straiul lor alb, pentru clipele sacre ale rugii, avea brodat cu fir soarele pe piept, stelele pe umeri, iar luna nouă pe spate. Îşi puseră brâul în trei culori al întemeietorilor, cuşma de miel cu vârf întors şi pată albă în frunte - semn al iniţiaţilor şi ieşiră pe platou. Se rânduiră într-un fel anume, cu faţa către răsărit, avându-l pe Marele Preot în mijloc; acum, cu privirile aţintite în zare, aşteptau în linişte.

Părea că tot cerul coborâse pe umerii lor, că erau una cu înălţimile şi cu muntele, punte de suflet şi de simţire. Băietanii, stăteau şi ei cuminţi, de o parte. Şi vântul se oprise, pândind clipa. Voiau să întâmpine Soarele. Iar când acesta făcu un salt, ca un berbecuţ, şi ieşi de după zare spărgând întunericul, întemeietorii îşi scoaseră cuşmele şi-l primiră cu un cântec de biruinţă şi de slavă, de bucuria unui început de viaţă. Glasul lor bărbătesc umplea munţii şi văile, cutremura ceţurile şi norii îndoielilor de peste lume.

După ce ultimele sunete grave se stinseră, rămaseră o vreme tăcuţi, apoi, solemni, lăsând cuşmele la picioare, ridicară mâinile către Cer şi Marea Rugă a învierii începu. Soarele ieşise complet de după zare. Din acea clipă, ziua era mai lungă decât noaptea, întreaga fire izbucnea în clocot la o nouă viaţă... un nou început de vreme... un nou început de istorie... un nou an.

Şi-n această clipă a izbânzii, se rugau ei către împăratul ce născuse totul, pentru oameni, pentru pământ şi pentru ape, pentru victoria binelui din sufletele tuturor şi dintr-al lor.

Acolo sus, pe vârf de munte, în hainele lor lungi, albe, cuprinşi într-un snop de raze aurii, păreau nişte păsări mari, ce-şi întind aripile, avântându-se spre înaltul cerului. Dar ei rămâneau tot pe loc, doar sufletul lor se înălţase, cu dar de iubire spre Cel ce alcătuise atât de bine şi de frumos totul.

Nu-i rosteau Numele decât în gând şi cu mare cutremur de dor. Era ceva de dincolo de fire, ce trebuia să rămână curat, rostuirea pământească

neavând atâta înălţime.

După un timp, lăsară mâinile în jos, încet, apoi priviră în jur - parcă ceva se schimbase - lumina era mai strălucitoare, vântul se oprise şi el, în aer se simţea miros de proaspăt, de crud... de floare. Şi-n ochii lor se văzură luciri de speranţe noi şi visuri ce-s gata să-şi înceapă drumul... se-mbrăţişară unul cu altul, bucurându-se.

Apoi gazdele scoaseră afară, în faţa peşterii, pe ştergare albe, turte mari, rumenite bine, turte de grâu şi de mei, ulcioare cu apă de izvor, faguri de miere, prune uscate şi bucăţi mari, albe, de brânză de oi, păstrate bine de cu toamnă.

Era ospăţul Primăverii şi toţi se aşezară să-l cinstească; îşi puseră cojoacele pe umeri, căci vântul începuse iar să-şi plimbe valurile, dar ei stăteau şi se bucurau în plin soare, ca nişte gospodari ce şi-au terminat umbletul cu bine.

După ce masa fu strânsă, Marele Preot îi făcu semn Călugărului nostru, şi amândoi se retraseră de-o parte. Aveau de vorbit multe şi de sfătuit.

- Mare Preot, am a-ţi spune unele lucruri ce le-am trăit, ca-n vis... Şi taina ce mi-a fost încredinţată!
- Întemeietorule, nu te grăbi! Am aflat şi eu de ceea ce trebuie să faci... de curând, căci despre venirea Fiului Luminii s-a vestit din vechi şi au vorbit şi stelele. El vine să trezească focul iubirii ce s-a stins în inimile multora; haină împărătească, de mare cinste ţi s-a pus pe umeri; acolo, Sus, ai fost socotit vrednic, iar eu, aici pe pământ, mărturisesc despre aceasta. Te du, fiule, cu bine! Ai să mergi mai mult pe jos, ia-ţi încălţări cu tine; şi-ai să ajungi... când o fi datul. Ai grijă să faci totul, numai după sufletul tău! Iar când vei ajunge în faţa Lui (şi glasul i se frânse de emoţie)... să nu uiţi a-l duce şi dragostea noastră... a tuturor... a unui neam.

Copleşiţi parcă, de fiorul trăirii, tăcură o vreme, privind depărtările. Era o zi senină şi-n zare, acolo unde se părea că pământul se uneşte cu cerul, sclipea în soare unda unei ape mari... o fi Istrul... sau chiar Marea cea Mare?!

-Am a duce un dar... e o sabie.

- Cred că vei pleca... la căderea frunzelor. Oricum, vei primi semn. Să nu duci grija locurilor; voi trimite un alt întemeietor în peştera ta, până te-oi întoarce... să nu rămână ucenicii, nici moşnenii fără sfat. De câte ori cobori la şcoală?

- La fiecare lună nouă stau câteva zile, iar în cetăţi... de câte ori simt că-i de trebuinţă... În rest, vin oamenii la cercetare şi sfat... cei ce au cugetul curat, nimeresc cărarea.
- E bine aşa! Zalmoxe să-ţi ocrotească drumurile şi să-ţi dea Poteri! Lumina să meargă înaintea ta... să nu te rătăceşti! Ai grijă!

Şi, îmbăţişându-l părinteşte, îndelung, Marele Preot se-ntoarse către ceilalţi. Mai vorbiră bucurii, de-ale lor, se mai sfătuiră... apoi pe rând, pe rând, îşi luară rămas bun şi se-ndreptară fiecare spre rosturile lui.

La plecare, se mai îmbrăţişară o dată îndelung şi, privindu-şi în ochi învăţătorul, Călugărul simţi că nu-l va mai găsi când se va întoarce şi-şi luă rămas bun cu sufletul lui. Apoi privi înălţimile şi tot ce era în jur, să le ia cu el în minte şi-n inimă în vremea când va fi departe.

Şi, fără nici un cuvânt rostit, se-ntoarse şi începu coborârea spre casă.

*

Vara era de-acum pe trecute. Jos, în vale, holdele de grâu fuseseră de mult secerate, iar boabele aurii se răsfăţau deja în cămări şi beciuri, puse bine la păstrare; roţile de piatră sfărâmaseră deja o parte din ele şi turte mari, rumene, din darul de vară al câmpului, îşi răspândiseră mirosurile ademenitoare; şi-n peşteră erau vreo două, aduse de un gospodar ce urcase mai ieri.

Adusese şi nişte poame coapte.

În dimineaţa aceasta, Călugărul îşi terminase treburile zilnice mai devreme şi acum se odihnea pe piatra lui, la soare, bucurăm du-şi sufletul de freamătul din jur... Şi aştepta. Simţea că-i pe drum cineva, spre el, dar nu-l dibuia cine-i.

Aşa că sta liniştit să-l aştepte.

Zăbovi ceva timp, căci abia spre amiază, răsuflând din greu, bodogănind în felul lui, opintindu-se spre creastă, sprijinindu-se de trunchiurile brazilor, ajunse în faţa peşterii meşterul de pe vârful învecinat, „tătuca pietrelor şi făurarul muntelui”. Venea, ducând o traistă pe umăr. Se opri în faţa Călugărului ce se ridicase să-l întâmpine, zicându-i „La bună venire!”, pufni mânios şi se aşeză pe piatră, la soare să se odihnească.

Stătură aşa, o vreme, fără a scoate nici unul vreo vorbă. Călugărul îl privea cu coada ochiului, iscodind cu gândul. Dar meşterul sta rezemat de stâncă, cu ochii închişi, cu faţa în plin soare, bucurându-se de căldură şi

odihnă. Se sprijinise de peretele stâncii şi cu traista în braţe părea că se pregăteşte pentru un somn bun...

Dar, deodată, deschise ochii mari şi privindu-l direct în luminile sufletului, zise:

- Am adus-o! - şi iar închise ochii.

Călugărului îi tresări inima de bucurie, privi spre traistă... dar nu zise nimic... aşteptă. „Meşterul mă-ncearcă de am răbdare”, gândi în sinea lui şi zâmbi.

Când socoti că a trecut destul timp, moşul deschise întâi un ochi, privindu-l pieziş, apoi văzându-l calm şi liniştit, sări în picioare, agitându-se:

- Păi ştiu că eşti de stâncă, omule! Hai şi ţi-oi arăta!

Scoase cu mişcări încete din traistă, parcă mângâind, o grămadă de cârpe, din care, desfăşurându-le, se ivi întâi o teacă din piele, apoi din ea... o mândreţe de sabie, încrustată cu trei nestemate mari pe mânerul ce desăvârşea forma unei cruci şi o puse cu grijă, ca pe un copil, în palmele întinse ale Călugărului.

Fascinat de frumuseţea ei, acesta o primi şi stătu cu ea, aşa, lângă piept, privind-o, apoi o ridică spre Cer, închinând-o.

Atunci, sabia parcă luă foc - razele soarelui se oglindeau în ea înmulţindu-se, glob auriu cu luciri de jar, iar nestematele sclipeau, fiecare în culoarea ei - totul părea viu... trăia... era ca un cântec al muntelui şi-al omului... un dar pentru Slavă şi Nemurire.

Clipa trecu şi se-nscrise undeva, pe firul timpului... În eternitate.

Potrivind cu grijă sabia înapoi în teaca din piele, Călugărul încercă să-şi ascundă emoţia, ocolind privirea meşterului. Când ridică ochii, umezi de preaplinul sufletului, întâlni un zâmbet larg Şi mulţumit, uşor ostenit, ce parcă spunea: „Eu mi-am făcut lucrul meu bine, precum vezi, de-acum e treaba ta!”

-Te-ai întrecut pe tine, meştere! E întocmai cum am văzut-o... Pe cer... şi-n vis!

- Nu uita că eu am văzut-o primul. De altfel, n-am făcut mare lucru. Zalmoxe m-a ajutat... Şi Duhul muntelui... Am alergat eu ceva, dar am găsit pietrele ce-mi trebuiau; am făcut nişte schimburi Şi le-am luat. Ei, după aceea, a fost glasul inimii; vorbeam cu ele şi le şlefuiam; am meşterit sabia şi le-am făcut locaş frumos, să se bucure şi ele... Şi cine le-o vedea.

D-apoi..., asta-i! De-acum, vezi ce faci! Eu plec! Şi... când ai s-o dai... gândeşte-te şi la mine!

Şi înainte de a mai apuca celălalt a spune ceva, meşterul se rostogolea deja la vale, pe potecă, alunecând şi ţinându-se când de un brad când de altul, chicotind şi râzând... numai el ştia de ce.

Rămas singur, Călugărul, neluându-şi ochii de la preţioasa povară din mâini, intră în peşteră şi o puse sus, pe policioară, sub marama albă a fetei. Acum darul era gata. Trebuia doar să aştepte semnul plecării!

Şi acesta veni... aşa... dintr-odată; într-o noapte senină, pe când urmărea gânditor mersul aştrilor pe boltă, zări, chiar deasupra capului lui, o lucire nouă, mai mare şi mai strălucitoare decât stelele obişnuite. Se frecă la ochi şi se uită iarăşi - o văzu tot acolo...

Şi tot privind-o i se păru că aceasta clipea jucăuş şi-şi flutura trena de licurici, şoptind: „Eu sunt! urmează-mă!” - arătând înspre miazăzi.

Stătu aşa, cu ochii la cerul înstelat, timp îndelungat, apoi se duse la odihnă.

În zori, privi din nou bolta - steaua năzdrăvană era tot acolo... În plină lumină... cu clipirea ei cu tot. Şi abia atunci înţelese că acesta-i semnul! Va trebui să urmeze drumul arătat de stea.

Se pregăti de drum; îşi luă câteva perechi de opinci, cum îi spusese Marele Preot, straie de schimb, nelipsita trăistuţă cu leacuri; le puse într-o altă traistă mai mare; apoi, cu grijă luă sabia cu teaca ei, de pe policioară şi-o puse într-o desagă, ţesută special, de o meşteriţă din satul din vale - aceasta şi-o legă de brâu... s-o simtă mereu, la fiecare pas.

Îşi pregăti merindele de drum şi-şi curăţi niţel cojocul şi cuşma; când toate pregătirile fură gata, ieşi în faţa peşterii şi făcu o ultimă rugă către Cel din înalt, pentru oamenii şi locurile neamului său, iar la sfârşit şi pentru el, ca să poată face cu cinste ceea ce îi era dat să facă.

Se aplecă şi mângâie pământul şi muntele, simţind cum fiorul dorului îl încearcă încă de acum, când încă n-a plecat. Se-ntoarse în peşteră şi scotoci mult până găsi o tăşculiţă mică de piele, şi bucuros ieşi afară şi-şi puse în ea ceva pământ şi ace de brad, de aici, de-acasă. Aşa... le va duce peste tot cu el... Şi-n suflet şi-n tăşculiţă.

Îşi luă apoi traista cu merinde şi cealaltă cu straie, cojocul pe umeri, cuşma pe cap, luă toiagul cu cap de cremene, să-i fie de ajutor pe drum, şi după ce mai privi roată împrejur, dădu să plece.

Dar ceva îl oprea, îl ţinea pe loc. Privi încă o dată peştera să vadă ce-i? Marama albă a fetei sclipi scurt şi curat; „la-mă”.

Şi Călugărul se duse de-o luă, şi-o puse lângă straiele lui, în traistă, uşor nedumerit: „Oare la ce-mi trebuie mie o maramă de femeie?”

Dar dacă aşa îi spunea sufletul, aşa era bine. Cu darul de iubire al fetei la el, îşi luă din nou cele pregătite pe umeri şi ieşi din peşteră. Acolo, într-o latură, aşteptând cuminte, parcă înţelegând clipa, ursul stătea şi aştepta. Venise şi el să-şi ia rămas bun de la prietenul lui. O scenă scurtă de duioşie tandră, între om şi animal, între două suflete pe scările firii. Călugărul îi dădu în grijă peştera şi locurile şi apoi se-ndepărtă în grabă, ca ursul să nu-i simtă lacrima vorbei. De undeva, dintre brazi, boncănitul cerbului îi suna a rămas bun. Mai zise o dată: „Fii cu ei, Zalmoxe, şi cu mine!” - şi, scuturându-şi de pe umeri tristeţea despărţirii, începu a merge pe potecă la vale, zglobiu şi săltăreţ ca un tinerel.

DRUM CĂTRE ÎNVIERE

Vis neîmplinit

În dimineaţa aceea, se abătu din drum. Trecuse vadul Istrului de o zi, mânat de un fior ascuns; nu simţea oboseala, deşi răgazul somnului avusese clipe puţine. Mergea cu pasul sprinten, cu traista pe umeri, mângâind în treacăt trunchiuri semeţe sau aplecându-se spre minunăţia vreunei gingăşii; era o tinereţe nouă în el, care-l ducea. „Ei, suflete! Mai domoleşte-te oleacă, încă nu ştiu a zbura!”

Şi tot aşa, pas după pas... când deodată simţi o tulburare, ca un văl ce-l cuprinse. Se opri, cugetând; dădu să mai facă un pas înainte, dar ceva din lăuntrul lui îl opri; era aici o pricină, dar care? Se întoarse într-o parte, apoi în cealaltă, căutând cu ochi ascunşi. Ceva drag îl chema undeva, prin împrejurimi, aşa, parcă într-o latură, şi el porni, lăsându-se dus de simţire, ocolind, coborând pe o potecă ce parcă abia acum se înfiripa sub paşii lui. Se pornise un vânt aspru şi călugărul îşi trase cojocul mai bine pe umeri.

Era în mare grabă şi uite că nu ţinea drumul drept, dar nu putea altfel; de la un timp inima parcă începu a-i bate mai tare, a recunoaştere şi el grăbi pasul... aproape alerga. Ceva, ca o fericire şi o durere mare îl chema. Trecu grăbit de liziera copacilor, intră într-o poieniţă şi se opri în loc... ca lovit de trăsnet.

Amintirea îl năpădi brusc... imagini clare îi treceau prin faţa ochilor şi-şi duse mâna spre piept pentru a-şi potoli inima ce dorea să plângă neîmplinirea trecută; se aşeză încet, jos, lângă tulpina unui stejar bătrân, ce străjuia poieniţa; îşi puse alături desaga şi-şi sprijini pletele cărunte de tulpina copacului. Stătea şi privea... aici era! O ceaţă i se aşeză pe ochi, aburindu-i, dar el nu lăsă lacrima s-o ia la vale, ci o duse cu palma spre obraz, pierzând-o la tâmple.

Privea... şi-n faţa lui erau parcă din nou, cohorta de romani de o parte, pâlcul de daci de cealaltă; se vedea şi pe el, tânăr, abia intrat ucenic la Peştera Neamului de lângă Muntele Sfânt, stând cu câţiva asemeni lui lângă călugări, de o parte. Iar în mijlocul poienii, încoronaţi de razele soarelui... el

şi ea! O clipă de viaţă... o clipă de nemurire. Şi sufletul lui porni îndărăt, spre atunci...

*

O cohortă de romani înzăuaţi ca de sărbătoare, călări, având lăncile semeţe cu vârful pornit spre cer, străbăteau drumurile Macedoniei, urcând undeva, înspre miazănoapte. Se grăbeau, dar era ceva în graba lor, ca o chemare de bucurie, de aşteptare, fără încrâncenarea războinicului.

Ţinutul era provincie romană de destulă vreme, aşa că înaintau fără prea multe griji; la căderea nopţii se opreau prin cetăţi, iar în zori porneau din nou. Flamura ce flutura semeţ în faţă arăta un personaj de seamă şi, privind pâlcul din frunte, distingeai trăsături romane ferme şi însemne ce făceau localnicii să se dea la o parte din drum şi să se plece respectuos.

În mijlocul cohortei, o lectică frumos împodobită, purtată de câţiva oşteni fără prea mare efort, lăsa să se înţeleagă că deocamdată era goală. Dintre cei din faţă unul părea a fi un personaj de vază, după felul în care i se adresau ceilalţi... dar nu-l puteai distinge bine, sub coiful pe care-l ţinea mereu lăsat, de parcă ar fi dorit să-şi ascundă chipul; îşi mai ridica uneori şi colţul mantiei acoperindu-se, iar ceilalţi îl înconjurau atunci protejându-l... şi asta tocmai când treceau prin faţa altor trupe romane.

Ciudat! Oare se ferea de-ai săi? Dacă te-ai fi putut apropia de pâlcul comandanţilor i-ai fi putut auzind vorbind:

- Octavianus, eu tot nu înţeleg de ce-ţi ascunzi drumul? Eşti unul din triumvirii Romei, eşti urmaşul lui Cezar... toţi ţi se închină, atunci, de ce?

Cel ce întrebase era mai tânăr şi de puţin timp în comanda legiunii. Personajul misterios îl privi zâmbind:

- Multe nu înţelegi acum, dar cu timpul ai să le descifrezi. Gândirea oamenilor, mai ales a celor ce trebuie să conducă un imperiu ca al nostru, nu este întotdeauna dreaptă... de multe ori este încâlcită cu interese personale, de avere, de mărire... şi nu văd prea clar urmările pentru ţară, pentru oamenii ei.

Zâmbi trist, oftă şi continuă:

- Lui Marcus Antonius nu i-ar fi plăcut de loc drumul acesta, ţinta adevărată a lui... aşa că i-am spus că vreau doar să inspectez trupele; dar ştiu că are iscoade peste tot şi n-aş vrea să-mi zădărnicească pornirea.

Cel ce părea a fi mai apropiat tainei, îi sta alături; ochii îl arătau tânăr, dar pala brumei îl pălise parcă tâmplele, strecurându-i albul iernii; clătinând

uşor din cap zise şi ei gânditor:
- Nici Lepidus nu s-ar fi bucurat prea tare
- Agrippa, nu puteam altfel... tu mă înţelegi, nu-i aşa? Şi în glasul lui Octavianus răsunară note grave, întrebătoare şi pătimaşe în acelaşi timp.

Cel cărunt clătină uşor din cap, îl privi aşa, dintr-o parte şi-i zâmbi cu duioşie:
- Am fost şi eu ca tine, prietene! Sunt aici alături... Întotdeauna!

Ceilalţi îi înconjurau respectuoşi păstrând tăcerea. Unii ştiau mai multe despre rostul drumului, alţii mai puţine, dar călăreau nearătând mirare. Rolul lor era să-l apere pe conducătorul Romei şi asta făceau cât puteau mai bine - celelalte or veni la timpul lor, dacă se cuvenea; dacă nu, tot bine. Ei îl iubeau oricum.

Se apropiau de zidurile unei cetăţi. Romanul cel cărunt ieşi în faţă, iar ceilalţi îl încadrară pe Octavianus, ascunzându-l de priviri indiscrete. La porţi, comandantul corpului de pază le ieşi înainte.
- Ave! Bună venire vă dorim, dar cu ce gânduri pe la noi? De unde veniţi?
- Trimite ştire lui Marcellus, că Agrippa Marcus Vispanius, cu o cohortă de romani, e în trecere prin cetatea sa. Să ne omenească cum se cuvine şi să ne dea locuri bune de odihnă, căci venim de departe.
- Mă ierţi, mărite Agrippa, că nu te-am recunoscut. Te ştiu de la Philippi... am luptat şi eu acolo, zise romanul, umflându-şi oleacă pieptul.
- Grăbeşte-te viteazule, căci suntem osteniţi!
- Vă conduc chiar eu la comandantul nostru, şi, poruncind să se deschidă porţile, porni înaintea lor, conducându-i în interiorul cetăţii.

Până la căderea soarelui sub marginea zării, erau deja bine aranjaţi şi platouri ademenitoare pline cu bunătăţi plăcut mirositoare se răsfăţau pe mesele întinse, printre pocalele pline cu vin rubiniu; ici, colo, carafe pline de aceaşi culoare stăteau gata să-şi reverse preaplinul.

După câteva vorbe de mulţumire adresate gazdei, ce de bucuria vizitei nu înceta a vorbi şi a râde cu glas gros, Agrippa, împreună cu doi dintre tovarăşi, ce rămăseseră mai deoparte, se retrase sub motivul unei uşoare ameţeli. În drum, luă de pe masă o tipsie plină şi o carafă aşişderea şi ieşiră din încăpere. Marcellus, puţin dezamăgit, uită repede de aceasta şi, îndemnându-i pe ceilalţi, începu a goli pocal după pocal.

Cei trei se opriră în faţa unei odăi; Agrippa spuse unuia dintre ei:
- Am uitat ceva. Du-te şi spune-le celorlalţi să nu zăbovească prea mult, căci

la venirea zorilor plecăm, iar apoi rămâi aici de strajă, la uşă; vezi să nu intre nimeni... ne odihnim! Poţi dormi şi tu pe prag!

Şi, împreună cu celălalt, intrară înăuntru.

Stătea acum aşezat în faţa vetrei în care flăcările muşcau din trunchiurile uscate; gusta din tipsie, mai golea o cupă - tot uitându-se spre Octavianus, ce nu-şi mai găsea locul; ba stătea câteva clipe şi privea la foc, ba se-ndrepta cu paşi rari spre geam, privind în noapte... iar se întorcea spre foc, ca şi cum ar fi căutat ceva... ce nu era acolo, sau poate nu-l găsea. Se opri în cele din urmă gânditor în bătaia razelor de lună ce intrau indiscrete pe geam şi zâmbi, poate unui gând, poate unui chip... cine ştie.

Obosit de umbletul prietenului, Agrippa oftă şi, în cele din urmă, zise:

- Octavianus, linişteşte-te! Hai vino şi mănâncă ceva! Mesageri ne-a adus o veste bună, doar l-ai auzit şi tu. Mâine va fi ziua cea mare, Zeii să ne ocrotească! Beau în cinstea ta!
- Când crezi că vom ajunge?
- De nu apare nimic nou, când soarele va fi la mijlocul cerului, vom ajunge şi noi la întâlnire! Dar, rogu-te, linişteşte-te! Ce-i cu tine? Parc-ai fi un tinerel ce se întâlneşte întâia oară cu o femeie.
- Agrippa, nu înţeleg nici eu prea bine. E ceva ce mă copleşeşte, mă cuprinde întru totul... Îmi pătrunde în toate fibrele corpului meu şi mă înfioară; mă poartă pe aripi de vis, pe strune de cânt... căci un cânt e fiinţa mea de când i-am văzut chipul, ştii tu, atunci când cu solia dacilor!
- După înfrângea lui Brutus, ştiu! Regele Cotiso ţi-a trimis daruri şi vorbe de iertare dar, după câte ştiu, nu era nici un portret printre ele.
- Nu era, aşa-i! Portretul i-a căzut din sân lui Rholex, când s-a închinat. De parcă ar fi trebuit să-mi fie şi el arătat. S-a cerut văzut! A căzut drept la picioarele mele, ca şi cum Jupiter l-ar fi pus acolo. L-am luat şi i-am privit.
- Dar a trecut ceva timp de-atunci!
- Vezi tu, Agrippa, nici eu nu mi-am dat seama ce se întâmplă, ce va fi. Am ridicat portretul şi l-am înapoiat dacului; dar chipul din el mi s-a lipit de inimă. Am vrut să uit, mi-am văzut de treburile mele în Imperiu, am întărit cetatea Segeste, cap de pod în lupta contra bastarnilor şi... a dacilor, de vor ataca. Dar ochii aceia nu m-au părăsit niciodată; i-am purtat cu mine peste tot: la Senat în discuţii, în palat la odihnă, pe câmpurile de luptă... peste tot; clipă de clipă, îi ştiu atât de bine, îi simt aievea deşi pe ea n-am văzut-

o altfel niciodată; nu înţeleg nici eu, parcă am fi unul - atât de aproape o simt.
- Dar ea nu ea logodnica lui Rholex?
- Ba da! El mi-a spus; când i-am înapoiat portretul, cine e. Dar nu ştii ce s-a întâmplat!? Rholex a murit în drum spre casă, a căzut jos de pe cal, pur şi simplu. Şi iar gândesc, că aşa au vrut zeii, să nu stea între noi.
- Dar poate, s-o fi însoţit cu altul pân-acum?!
- Nu! Am întrebat mereu de ea, aşa pe ocolite. Se pare că şi unirea cu Rholex fusese aranjată de rege; altfel ea e mereu singură. Parc-ar aştepta ceva,, sau... pe cineva. Şi inima îmi spune că pe mine m-aşteaptă! Să ştii c-am încercat s-o uit în braţele altor femei, în cupele cu vin. Dar ochii aceia au clipit, zâmbind în mine şi m-au privit uşor amuzaţi; tot albastrul cerului e în lucirea lor. Mă duce inima orice aş face... mă cheamă... e drumul destinului meu! Aşa simt! Gândesc că, de altfel mereu m-a atras ceva la neamul ăsta; pe când eram în Apollonia, trimis de Cezar, le-am urmărit felul de a fi...
- Dar ce-a fost cu Iulia, de ce ai făgăduit-o regelui dac?
- M-am frământat mult, încercând mai multe căi; dar cea mai bună şi mai apropiată inimii mele mi s-a părut aceea a unei legături trainice între popoarele noastre, legături de dragoste şi de familie şi aşa am fi ajuns la pace. Fiica mea devenea mireasa regelui dac şi fata regelui dac... mireasa mea!

Şi, zicând acestea, Octavianus zâmbi unei năluciri.
- E tare ciudat acest popor, atât de curajos, dar... un pic cam sălbatic.
- Noi le spunem aşa pentru că nu-i înţelegem, zise Agrippa. Libertul meu e dac, aşa că mai ştiu câte ceva despre ei; iar ce ştiu, e surprinzător. E drept că n-au şoselele şi cetăţile noastre, maşinăriile noastre de tot felul, dar cred că n-au pentru că nu le trebuiesc. Sunt oameni simpli, fără cerinţe mari.
- De când cu portretul, îi urmăresc şi eu. Avem doar atâţia în oştire! Te-ai uitat vreodată direct în ochii lor? Stai, Agrippa, nu râde..., în ochii bărbaţilor vreau să zic.
- Dar ce să caut eu în ochii bărbaţilor? - glumi vesel romanul, bucuros că prietenul lui râde.

-Au o privire limpede şi un fel de lumină aparte în ei.

-Asta arată şi un cuget curat. De curaj, n-avem nimica a zice; despre asta mărturisesc toţi care i-au văzut în luptă... adevăraţi lei-., doar de aceea

am întărit şi cetăţile dinspre Dacia.
- Dacă se strică prietenia, nu-i aşa?
- Ei, oricum e bine să ştie şi să vadă ce putem.
- Octavianus, mă bucur că în orice împrejurare, eşti un roman adevărat.
- Mă străduiesc să fiu! Ştii însă, ce n-am înţeles? Istoricul grec, °am îi zice... Herodot, spune despre ei că sunt nemuritori. Ţin alinte, de pe când mă bătea Arillus cu varga să învăţ. Iar râzi de mine, dar să ştii că asta nu înţelesesem nici copil fiind; cum adică, se cred la fel cu Zeii?

Agrippa privea lumina focului, gânditor; flăcările se ridicau îndrăzneţe, cuprinzând trunchiul lemnului; în urma luptei lor, o căldură binefăcătoare se răspândea în odaie.
- Ei zic că după moarte sufletul se ridică la cer, la zeul lor Zamolxe, pe măsura putinţei fiecăruia. De aceea îşi păstrează cugetul cât mai curat şi mai puternic, ca să poată urca cât mai sus. Mă crezi, că ei se bucură când mor?

Octavianus îl privi mirat şi încearcă să înţeleagă. Rămaseră gânditori o vreme, unul în faţa focului, celălalt privind depărtările.
- Vezi tu, prietene, poate de aceea mă trage firul destinului într-acolo. Îţi dai seama ce urmaşi ar ieşi din contopirea acestor două firi: cea romană şi cea dacă?
- Ei hai, că ajungi deja la copii!
- Nu râde! în noaptea asta eşti tare vesel; să ştii că eu văd deja flacăra lor pătrunzând în cetăţile noastre, în casele noastre. S-ar mai curăţi şi Roma de tot dezmăţul care a înflorit! Curajul lor şi tehnica noastră; nimic nu ne-ar mai putea opri! Poate că visez, dar visez de mult.
- Într-adevăr, ar fi ceva! zise Agrippa. N-ar strica puţină ordine în suflete! Ar avea şi matroanele noastre ce învăţa. Ei, dar ce război ar porni contra dacelor!
- Dac-ar veni porunca de la mine, s-ar potoli ele!

Octavianus porni din nou a străbate odaia de la un cap la altul; vădea o nerăbdare, o bucurie pe care privirile prietenului o urmărea cu puţină îngrijorare.
- Şi cu Scribonia ce faci?

Întrebarea îl opri pe bărbat în mijlocul pasului; rămase un timp gânditor apoi răspunse cu uşoară tristeţe în glas:
- După ce a născut-o pe Iulia, sufletele noastre s-au depărtat... nu ştiu cum;

am trimis-o mai târziu la...
- Ei lasă, nu te întrista; dar îmi părea la un timp că nici Livia Drusilla, soţia lui Tiberius, nu-ţi este prea indiferentă?!
- De n-ar fi ochii visului meu, probabil că pe ea aş alege-o! Dar aşa, eu am alt destin!
- Să te-ajute Zeii să reuşeşti! Hai să ne odihnim puţin, că oasele mele bătrâne se cer întinse oleacă. Tu ai focul în tine, ce te ţine treaz, dar eu...?

- Prietene, ştii cum o cheamă?

- Pe cine?

-Adică cum?! Chiar nu ştii? Pe ea... pe fata regelui dac?!
- Hai spune, dacă tot ai început, zise domol Agrippa şi se duse de se-ntinse pe unul din paturile odăii aşezat mai spre foc.
- Numele ei e Angeţia. Auzi tu... Angeţia! Nume de zeiţă, nume de floare. Sună ca o melodie, nu-i aşa?

Dar nu mai primi alt răspuns decât un uşor sforăit şi, dând din umeri, zâmbi mai departe viselor ce se înfiripau parcă dincolo de fereastră, undeva, departe.

În sala de mese nu se mai auzeau glasuri, demult. Liniştea coborâse prin cotloane mângâind somnul oştenilor, unii ajunseseră în odăi, alţii dormeau pe sub mese; oricum toţi erau în lumea visurilor când... deodată, pe coridor, una dintre uşi se deschise cu mare fereală şi o umbră se furişă prin întuneric spre un anumit loc, mai dosnic şi mai ferit de lucirea razelor de lună ce mai răzbăteau ici- colea, luminând vag şi misterios. Şi din bezna cotlonului, două glasuri înăbuşite schimbară în grabă câteva cuvinte.
- Ce mai vrei? Ţi-am spus să fii cu mare fereală, să nu te dibuie careva... c-o păţeşti!
- Fii fără grijă, doar ştii că mă strecor ca vulpea, şi-apoi acum toţi au avut întâlnire cu Bachus. Dar ia spune-mi, ai adus dinarii?!
- Eram sigur că pentru asta ai venit. N-ai încredere deloc.
- Păi, drept să zic, eu mă ştiu pe mine, aşa că...
- I-am adus. Uite-i! Şi în cotlon se auzi zgomot înăbuşit de monezi ce treceau dintr-o mână într-alta. Se pare că mâine e ziua cea mare. Dacă nu reuşeşti, Antonius te va...
- Ştiu! Pedeapsa va fi mare; căci e ceva să...
- Taci! Şi întunericul are urechi.
- Am să ţintesc bine, fii fără grijă!

- Jupiter să-ţi ţină privirea ageră şi braţul iute. Restul banilor... Ştii când, du-te acum!

Se auziră din nou paşi furişaţi; una dintre umbre alunecă pe lângă pereţi şi intră încet într-o odaie, cealaltă o porni spre ieşire şi se îndreptă cu mare fereală spre locul unde un cal aştepta priponit; îl dezlegă şi ţinându-l de căpăstru, se îndepărtă în mare linişte.

A doua zi, în zori, cohorta de romani ieşi în ordine din cetate, urmându-şi drumul. Octavianus îşi vădea nerăbdarea în orice gest, dar Agrippa stând alături nu-şi putea ascunde tristeţea şi frământarea.

- Iartă-mă, prietene, din cauza mea nu te-ai odihnit bine, în noaptea ce-a trecut. Ţi-a trecut timpul cu visele mele.
- Octavianus, nu asta mă necăjeşte, ci nişte gânduri nu-mi dau pace; am visat... dar nu vreau să-ţi stric şi ţie inima, lasă că-mi trece!
- Hai odată, spune-mi! Oricum, bucuria n-ai cum să mi-o iei.
- Octavianus, ştii precis că la Roma nu se ştie nimic de drumul tău? Căci tare mulţi ar avea câte ceva împotrivă. Mai ales Antonius, căruia i-ai promis-o mai întâi pe Iulia. S-ar vedea dat la o parte şi ştii cum e... avid de putere.
- Cred că mai mult de avere! Am să-l înzestrez cumva, nu-ţi face griji!
- Nici altora n-o să le placă această unire. Le răstorni planurile de luptă, te ridici deasupra lor şi n-o să se bucure. Ai văzut ce-au făcut cu Cezar! Trebuie să fii foarte atent. Parcă aud ce vorbe ar mai scoate şi Fuscus Arellius.

Octavianus zâmbi, scuturându-şi umerii şi grijile, cu nepăsarea unui îndrăgostit:

- La Roma nu se ştie nimic. M-am sfătuit doar cu câţiva prieteni. Acum am lăsat vorbă că merg cu treburi în Moesia la Segeste. Iar lectica am spus că-i pentru mine! Chiar au şi zâmbit câţiva - credeau că nu-i văd.
- Ei, dacă-i destin... atunci hai să-l urmăm. Jupiter să ne ocrotească!

Restul drumului l-au făcut în tăcere, fiecare cu gândurile lui. Unul privea mai mult spre cer, zâmbind parcă adierii vântului, iar celălalt, încruntat, tot dădea din cap urmărind firul drumului, de parcă ar fi dorit să găsească ceva comori ascunse acolo. Oricum, nici unul n-a băgat prea bine de seamă când drumul s-a făcut potecă de munte, că străbăteau codrii falnici sau treceau peste şuvoaie limpezi şi şesuri largi, mărginite de vârfuri semeţe.

Pe când soarele se apropia de mijlocul cerului şi umbrele abia se mai vedeau, cohorta de romani urmând solul dac, ajunseră într-o poiană; bine ascunsă între copaci, dar destul de întinsă ca să primească atâţia oaspeţi, pajiştea se răsfăţa în lumina soarelui, arătându-şi cu mândrie podoaba multicoloră a florilor.

De cealaltă parte a poienii, şiruri de călăreţi daci pe caii lor iuţi, de munte, cu vestita sabie uşor curbată la brâu, aşteptau gravi şi solemni. Caii băteau uşor din copite, a nerăbdare poate, iar ei stăteau demni, neclintiţi, cu privirile senine, parcă acum desprinşi din trunchiurile copacilor ce-şi desfăşurau deasupra coroana bogată şi foşnitoare.

Şi statul acesta al lor răspândea în jur o bucurie molcomă şi chibzuită ca firea.

„Parcă-s una cu pădurea” - gândi Octavianus.

„Parcă-s coloane de templu - gândea, privindu-i, Agrippa -, templu cu vârful la cer”.

Într-o parte a poienii, la începutul pădurii, sub umbra crengilor, se vedeau întinse pânze albe cu ceva bunătăţi, probabil, căci prea venea un miros îmbietor.

Doar acolo zumzăiau ca nişte albine femeile, ce nici acum nu terminau a zice câte ceva. La vederea romanilor, ruşinate, se repeziseră spre pădure, dar iţindu-se de după copaci, urmăreau cu ochi mari şi veseli poieniţa.

Era linişte, era pace, era soare. Bărbaţii celor două neamuri stăteau faţă în faţă, la o oarecare depărtare, privindu-se... aşteptând.

Romanii aşezaţi într-o perfectă ordine, priveau spre cei din faţă c-o uşoară superioritate. Ei erau oastea adevărată... cei din faţă aveau pieptare din piele aproape toţi, mantiile simple şi caii prea Puţin împodobi; apoi, nici nu aveau rânduite şirurile drepte.

Dar totuşi, era ceva... ceva ce venea dinspre ei, aşa ca o forţă, ce parcă te cuprindea, copleşind.

„Cred că are dreptate Octavianus cu ochii lor - gândi fără să vrea Agrippa -, au o căutătură dreaptă şi puternică; ca un popor de neclintit. Ar fi bine să-l avem de prieten!”

Octavianus zâmbea de dincolo de timp, doar trupul lui mai era acolo, sufletul alerga căutând, către ea.

Deodată, trei călăreţi daci ieşiră în faţă în pasul domol al cailor se apropiară de mijlocul poieniţei, apoi se opriră aşteptând.

Atunci, Agrippa îi atinse uşor pe Octavianus, ca pentru a-l trezi din visare, apoi porniră şi ei, urmaţi de celălalt comandant roman, spre locul de întâlnire, unde se opriră.

Stăteau şi se priveau, iar gândurile li se împleteau undeva, prin văzduhul uşor străbătut de un vântişor călduţ ca o mângâiere; dacul din mijloc, cel cu mantia albă ţesută cu fir şi cuşma cu pată albă în frunte, era regele. Făcu semn şi ca din pământ, în faţa romanilor apărură un bărbat şi o femeie, purtând ştergare albe, brodate în culori vii; pe braţe, bărbatul ducea o azimă mare, bine rumenită, ce părea acum scoasă din cuptor, aşa miroase răspândea; iar femeia purta în mâini un vas mic de lut.

Se apropiară de romani. Atunci, se auzi glasul regelui dac:

- Bine-ai venit la noi, Octavianus. Şi voi, fraţi romani cu gânduri bune. Vă poftim a gusta, mai înainte de toate, din roadele pământului nostru, din pâine şi sare, c-aşa-i la noi datina din străbuni. Să vă fie sufletul bogat şi primitor ca pâinea, puternic şi curat ca nestematele sării. Apoi om vorbi şi de altele.

Octavianus se aplecă şi luă primul din azima îmbietoare, o înmuie în sare şi mâncă; apoi luară şi ceilalţi.

- Îi mulţumim, Coryllus, de primire şi de gândurile bune. Este minunată azima voastră!
- Stai să guşti din cele bucate, râse regele dac şi descăleca. O dată cu el, descălecară şi ceilalţi daci, urmaţi apoi de romani.

Octavianus şi regele se îmbrăţişară scurt, bărbăteşte. Veselia se răspândi şi printre oşteni. Bărbatul şi femeia treceau printre rândurile romane, cu darul de bun venit al neamului.

Prima azimă se termină repede şi mai fură aduse câteva, încordarea şi neliniştea dispăruseră.

Râdeau, povestind ba de una, ba de alta; Octavianus şi regele mai vorbiră de-ale lor, aşa, cântărindu-se şi citindu-se unul pe altul- Dar romanul nu mai avea proverbiala sa răbdare, privirile îi fugeau mereu spre rândurile dacilor... căutând. „Unde era? Oare venise şi ea? Doar aşa se înţeleseseră! Poate n-a transmis bine solul”.

Regele dac, simţindu-i neliniştea, se bucură în sinea lui: „L-am citit bine, e într-adevăr îndrăgostit de fata noastră. Ei, suferinţele dragostei curăţă sufletele” - şi, zâmbind pe sub barbă, se întoarse spre rândurile oştenilor, zicând:

- Noi aici ne simţim gazde, căci deşi am trecut vadul Istrului... tot acasă suntem.

În rândurile romanilor se porni o uşoară tulburare, dar, văzându-şi conducătorii că stăteau liniştiţi, şoaptele se potoliră şi liniştea domni din nou.

- Nu vă miraţi, fraţi romani; regatul regelui Burebista cobora mai jos de locul în care suntem. Dar acum îs alte vremuri... şi noi le ascultăm vrerea. Înspre prietenie şi pace ne-am întâlnit azi cărările. Căci în firea omului este să se unească unul cu altul în bine, nu să se certe în războaie. Ne-om înţelege cu vorba caldă a omeniei. Noi, dacii, suntem aspri la suflet şi iute de sabie doar când ne calcă cineva cu mişelie, altfel inima ne e largă şi porţile deschise. Şi cu bucurie vă spunem: „Bine aţi venit! Poftiţi la masa şi în casa noastră!”
- Îţi mulţumim, rege Coryllus, pentru vorbele şi pentru poftirea făcută!

Glasul lui Octavianus răsună puternic şi clar, iar vântul, mirat, se opri şi el din joacă, ascultând. Romanii îşi priveau conducătorul cu admiraţie şi mândrie; se simţea cine e şi numai după vorbire. Iar acesta, după ce privise atent şi zâmbitor rândurile dace, se întoarse spre oştenii săi; îi erau dragi, era mândru de ei; veniseră până aici, având încredere în el. Venise momentul să le desluşească şi lor pricina:

- Suntem un regat puternic şi mare... Cel mai mare, desigur. Am arătat lumii că suntem viteji, disciplinaţi, ordonaţi, că ştim ce vrem şi putem obţine aceasta. În ţările pe care le-am cucerit, am adus cunoaşterea şi tehnica noastră, am construit drumuri, cetăţi şi bai, teatre şi arene. Ne-am întâlnit cu neamul dac în felurite ciocniri... şi le-am admirat vitejia. Ne-am hărţuit unii pe alţii la hotar, ne-am mâniat, dar ne-am şi preţuit, în ce e bun. Am întrebat zeii şi ei au vorbit prin sufletele noastre; două popoare se pot uni nu numai prin cucerire, ci şi prin bună înţelegere. Acum şi aici mărturisesc dorinţa şi voinţa mea, de a întinde peste Istru o punte de dragoste, punte de înfrăţire. Căci zeii n-au vorbit aşa întâmplător... În străfunduri de vreme, desigur că străbunii noştri erau una, prea vorbim limbi ce se aseamănă atât de bine... ca mama cu fata. De multe ori am cugetat la aceasta...

Rege dac, în faţa lui Jupiter şi a oamenilor, o cer de soţie pe fiica ta Angeţia, să-mi fie alături în toată vremea ce va urma, ia durere şi la

bucurie! Mă leg s-o iubesc şi s-o respect mereu... ca şi acum! Şi, ca semn de dragoste frăţească, îţi ofer mâna fiicei mele, Iulia, desigur dacă eşti dornic

- E o cinste mare pentru mine, Octavianus, căci vestea despre frumuseţea şi înţelepciunea Iuliei, aşa fragedă cum este, a ajuns până la noi de mult. Sunt tare bucuros! în faţa lui Zalmoxe şi a dacilor mei, în faţa Soarelui şi a codrului, îţi cer pentru mine şi neamul meu mâna fiicei tale, mie să-mi fie soaţă, iar lor, regină iubită!

După o clipă de încremenire, în care parcă toţi încercau a pricepe cât mai bine tâlcul lucrurilor, în zorii vremurilor ce stăteau să vină, porniră urale de bucurie din ambele tabere, de altfel cam amestecate acuma.

- Te aşteptăm la Roma, rege Coryllus, pentru împlinirea sărbătorii. Fie că vei dori a merge cu noi acuma, fie când vei socoti potrivit, noi te-om aştepta.

Glasul romanului începea a arăta nerăbdare. Dorea cât mai degrabă să ajungă la clipa visului său,... s-o întâlnească pe ea! Acum, că-şi deschisese sufletul în faţa tuturor, o aştepta pe cea care-i era sortită să-l aline.

Agrippa sta deoparte şi-l privea zâmbind îngăduitor, dar uşor neliniştit. Poate erau doar gândurile lui de vină, sau urma visului de noapte; se uita îngrijorat în jur, nici el nu ştia de ce. Împrejurimile erau pe potriva frumuseţii clipei şi el se molipsi în cele din urmă de bucuria şi fiorul aşteptării prietenului său; se pomeni nerăbdător, ca un tânăr ce-şi aştepta logodnica să iasă de după uşă. Îi venea sã dea o fugă în spatele dacilor, în pădure, acolo unde simţea el că se ascundea cea mult dorită.

„Ei, omule, ţi s-a aprins şi ţie sângele, ce-i cu tine?! Măcar tu să fii cu minţile acasă, că altfel cine-l apără pe Octavian?” - se dojeni singur. Dar de ce să-l apere? Doar nu-l paşte decât bucuria.-; Gânduri răzleţe se ciocneau unele de altele, iar el, sătul de ele, îşi scutură deodată capul, alungându-le. Voia să se bucure cât mai deplin de fericirea prietenului său.

După o vreme, ce romanului i se păru un veac, regele dac înţelegându-i nerăbdarea, ridică mâna, dând semn. Se făcu linişte-

Romanii şi dacii se opriră privind. Glasul regelui umplu sufletele:

- Soarele ne spune că vremea amiezii a şi trecut, iar noi am zăbovit oleacă. Mai avem de făcut o primire, iar apoi vă poftim pe toţi la un ospăţ al bucuriei.

Şi, întorcându-se spre desişul pădurii, făcu al doilea semn. Rândurile de daci se despicară în două, lăsând drum liber din poieniţă până în adânc de codru. Toţi priveau aşteptând; nici frunzele nu se mai legănau pe crenguţe; doar soarele, şugubăţ trimise o potecă de lumină, unind destine.

Şi, dintr-odată, ca-n file de poveste, pe cărare se văzură venind un şir de fete tinere îmbrăcate în rochii lungi, cu flori proaspete prinse în cosiţe. Păşeau încet, parcă plutind, frumoase ca visurile tinereţii. Oştenii se buluciră să vadă mai bine.

Şirul de fete ajunse până în dreptul locului unde Octavianus şi Coryllus aşteptau; se opri o clipă, apoi se desfăcu şi, trăgându-se de-o parte şi de alta, lăsă liberă vederii imaginea unui destin.

Călare pe un cal alb, o făptură blondă... venea încet din adânc de pădure, venea ca dintr-un vis ce abia acum se contura sub ochii muritorilor; văluri diafane ţesute cu fir se unduiau în juru-i aruncând luciri de nestemate... Şi ea venea, cu zările şi cu soarele venea; avea flori în cosiţele-i lungi şi o coroniţă pe creştet.

„Zeiţă să fi fost şi n-ar putea fi mai frumoasă! Şi aerul vibrează în jurul ei!” - gândi Agrippa simţindu-şi pleoapele umede.

- Parcă-i ruptă din soare! se auzi o şoaptă printre oşteni, înfiorând suflete.

Octavianus făcu câţiva paşi, în întâmpinare. Şi ea venea, în Pasul domol al calului, gingaşă şi blondă, frumoasă ca o zi de Primăvară.

Întinse mâinile şi sufletul spre destinul lui.' O prinse uşor de mână, ajutând-o să coboare de pe cal. Aplecându-se cu graţie, fata şopti o mulţumire şi ridică apoi capul, privindu-l.

Şi atunci toate se învârtejiră în jurul lui. Nu mai văzu nimic decât ochii aceia mari, lacuri limpezi de munte, lucind albastru către el. Le primi căutătura drept în inimă, unindu-se cu imaginea visului de ani. Şi toată dragostea lui, frământările şi zbuciumul, trăirile lui de dor şi vis, toate se oglindiră în privirea de răspuns. Atunci obrajii fetei se îmbujorară uşor şi pleoape timide căzură, acoperind privirea.

Stăteau aşa... ţinându-se de mână... el şi ea... rege şi regină peste lume... peste fire. Soarele îi cuprinse într-un snop de raze, luminându-i parcă ireal... separându-i... erau doar ei cu dragostea lor. Clipa a stat pe loc, vântul îşi oprise suflarea... totul încremenise în eternitatea unei uniri... de peste timp...

Cerul şi Pământul îşi dădeau mâna la încoronarea lor. O privighetoare începu timid, apoi cu îndrăzneală, un cântec către mirele ei, un cântec de dragoste... un cântec de nuntă.

Din rândul dacilor se desprinseră câţiva călugări, cu straie lungi albe şi brâul în culorile seninului, a spicelor coapte şi a purpurei asfinţitului; aveau plete lungi, albite de timp, Se apropiau încet, solemn, purtând stelele pe umeri şi soarele brodat pe piept.

- Ei sunt întemeietorii - au venit să înalţe rugă către Zalmoxe, de mulţumire şi de ajutor, pentru ca drumul vostru de acum înainte să fie binecuvântat în Cer. Şi la fel şi unirea dintre popoarele noastre, să fie spre pace şi bucurie, înţelegere şi prietenie. Căci în faţa Lui, toţi suntem una. Noi vă dăruim pe fiica pământului nostru, ca semn de pace şi dragoste.

Spusa regelui trecu din gură-n gură prin rândurile romane şi ei se aranjară frumos, ca pentru ceremonie, apropiindu-se. Mândri de fiica neamului lor, dacii stăteau tăcuţi cu cuşmele în mâini, zâmbind blând şi înţelegător.

Octavianus şi Angeţia însă nu mai auzeau nimic, ei nu se clintiră din loc. Ochi în ochi, suflet lângă suflet, cu mâinile împreunate, pluteau amândoi pe aripile visului lor, spre înălţimile unei mari iubiri.

Săgeata căzu rea şi ucigaşă, împlântându-se crudă în spatele fetei. Un fior de groază străbătu zările şi oamenii. Octavianus nu ştiu nimic; văzu doar cum un văl de durere trece uşor, ca un abur peste ochii albaştri, pleoapele se zbătură puţin de parcă ar spune ceva, apoi trupul gingaş se frînse aplecându-se spre el într-o primă şi ultimă îmbrăţişare... şi el primi povara dulce şi însângerată lângă inima lui. Abia atunci palmele-i întâlniră fierul ucigaş înfipt adânc şi răcni neomeneşte:

- Nuuu! De ce?

După o clipă de încremenire a groazei, oştenii de ambele părţi se repeziră spre locul de pornire al săgeţii cercetând, în căutarea ucigaşului. Aveau lacrimi în ochi şi mânie în inimi.

În mijlocul poieniţei, trupul domniţei, nemişcat, privea senin zările. Prăbuşit în genunchi lângă ea, cu capul pe inima ce nu mai bătea, ţinând-o strâns în braţe, Octavianus îşi plângea încet visul lui de iubire, visul lui de pace... visul lui neîmplinit.

*

Călugărul clătină din cap cu tristeţe. O clipă de iubire... un strop de nemurire din istoria unei lumi... o clipă a cărei dăinuire ar fi schimbat multe... de aceea cei cu gânduri rele au sfărâmat-o.

Cine să fi fost? Un dac... un roman? Nu ştia.

Dar povestea era încă vie şi poieniţa vibra şi acum de iubirea înălţătoare a unui bărbat roman şi a unei fecioare dace. Mai stătu câteva clipe privind în razele de soare imaginea celor doi, apoi se ridică şi, oftând cu durere, se întoarse şi porni pe drumul lui.

Piatra cea verde

Trecuseră câteva zile bune de când poposise în poieniţă, dar imaginea celor doi încă nu-l părăsise; avea în suflet o undă de durere şi nedumerire. „De ce îngăduise Zalmoxe una ca aceasta?”

Desigur, priceperea lui era omenească şi nu le putea desluşi Pe toate aşa cum erau cu adevărat, gândi călugărul, întărindu-se în credinţa sa.

- Cel din înalt ştie ce face, chiar de noi nu putem dibui; şi-apoi, totul e numai spre bine, aşa că... ia să-mi văd eu de drumul meu, căci mă irosesc zadarnic în durere. Oi pricepe când mi-o fi dat”.

Grăbi pasul şi ridică fruntea spre soare, zâmbindu-i cu toată făptura. Mergea pe drumul său din zori până-n asfinţitul zilei, încet, gospodăreşte, dar cu hotărâre; pas după pas, trecea culmi şi văi de munţi. Se mai sprijinea uneori în toiag şi... mergea; din când în când, şi ridica ochii spre steaua măiastră, să nu rătăcească drumul.

Când soarele îşi începea coborâşul printre culmi, îşi căuta un loc mai ferit, pentru popasul nopţii. Atunci îşi aşternea cojocul şi, sprijinindu-se de tulpina vreunui copac, sau de piatra unui colţ de stâncă, se aşeza la odihnă, risipindu-şi oboseala de peste zi.

Mânca ceva din traistă, sau din ce mai culegea de pe drum: zmeură, mure, ciupercuţe; lua şi-o gură de apă de izvor din bărdăcuţă şi ospăţul era gata. Se închina atunci Cerului şi Pământului, mulţumind pentru toate ale zilei, apoi, întinzându-se pe cojoc, sta cu ochii la stele, povestindu-le, până intra în împărăţia viselor.

Dimineaţa, la primele raze de soare, era din nou în picioare, căutând un izvor pentru scalda începutului de zi. Şi doar aşa, limpezit de unda rece,

despovărat de urmele somnului, înălţa el rugă spre înalt, de dragoste şi mulţumire pentru cei de-acasă mai întâi, apoi şi pentru drumul lui, ca să fie vrednic s-ajungă.

Steaua măiastră era acolo, îi zâmbea, aşteptându-l parcă. Lua ceva boabe de zmeură, un coltuc din turta de mei de-acasă, sau ceva boabe de grâu, abia culese de sub pârguitul soarelui de astă vară; şi iar la drum, voiniceşte. Nu-i era urât de fel; vorbea cu copacii, cu munţii, cu cerul, asculta glasul păsărilor, le răspundea şi el cu vreo cântare de pe-acasă... Şi uite aşa, parcă pe neştiute, se-nghesuiau ore şi clipe în desaga nesăţioasă a Timpului trecut.

Într-una din zile, pe când se ospăta împărăteşte, aşezat lângă o tufă bogată în zmeură, ce-i ieşise drept în cale, auzi deodată un mormăit; crengile se dădură deoparte şi se trezi faţă-n faţă cu un urs mare, ridicat acum în două picioare, care-l privea. Se vede că stătuseră până acum la aceiaşi tufă, fiecare pe-o parte.

- Bine, moş Martine, nu mai iau din zmeura ta. Dar, ia spune-mi asta-i ospitalitate? Ce zici?

Se ridică şi stătu drept, fără teamă, în faţa animalului, care-i amintea de Suru. Ursul sta şi el semeţ, legănându-se de pe un picior pe altul, mormăind şi dând din cap.

- Ei, atunci eu m-oi duce. Oricum, mulţumesc pentru zmeură - ce-i prea mult strică. Rămâi sănătos!

Şi Călugărul se aplecă, îşi luă traista lăsată alături, îşi puse tacticos cojocul pe umeri şi, luându-şi toiagul, dădu să se-ndepărteze.

Ursul, care-l urmărise mormăind încetişor, văzându-l că dădea să plece, începu a scoate nişte sunete ameninţătoare. Călugărul se opri mirat şi atunci ursul tăcu... Dădu iar să plece, dar mormăielile începură din nou, parcă şi mai puternice.

- Măi, tu vrei ceva de la mine, aşa-i? Nu te-ai supărat pentru zmeură, ci altă pricină te mână. Ei, Mormăilă, nu te-nţeleg încă prea bine, dar om ajunge la pace până la capăt, doar de nu te-nfurii prea tare. Ce zici?

Vorbea şi-l privea zâmbindu-i şugubăţ. Iar ursul, parcă înţelegând, se lăsă jos pe cele patru labe şi veni tacticos până-n dreptul lui; îl mai adulmecă puţin, apoi, liniştit parcă, se întoarse şi porni a se îndepărta prin pădure, răsucind mereu capul şi mormăind uşor, ca şi cum ar fi zis: „Hai odată, omule!”

- Oi fi frate cu Suru al meu, gândi Călugărul urmându-l, uşor nedumerit.

Şi-l purtă ursul, câteva pătrare bune de ceas, pe poteci ascunse şi prin locuri neumblate, până îl duse în dreptul unei văioage adânci şi abrupte, unde prinse a coborî sprinten. Călugărul se ţinea după el, prinzându-se de tufe şi rădăcini, sprijinindu-şi tălpile de colţii de stâncă. Într-un târziu, atinseră fundul văii; era o îngrămădire de stânci şi bolovani, printre care susura agale, făcându-şi loc cu greu, un fir de apă. Ursul se oprise şi-l aştepta să coboare.

- E frumos aicea, n-am ce zice, dar tot nu-nţeleg, Moş Martine...

Scoţând un mormăit lămuritor - „Lasă, c-ai să vezi” -, ursul se îndreptă într-o latură, după nişte bucăţi de munte, prăvălite. Călugărul îl urmă şi, după ce trecu de colţul stâncii, încremeni. Un alt urs stătea culcat, păzind corpul unui tânăr ce zăcea nemişcat, ca trecut în altă lume.

Probabil căzuse de sus, de pe stânci, aşa zdrobit şi-nsângerat era. Ursul nostru merse liniştit lângă celălalt şi prinse să-l lingă pe la ureche.

-Asta-i ursoaica ta, moş Martine? Da ce-i cu băiatul? Ia, daţi-vă la o parte să ajung la el.

Ursoaica stătu liniştită până când Călugărul ajunse lângă băiat, apoi se ridică tacticoasă şi, împreună cu perechea ei, ursul, începu a se îndepărta; se mai opreau, uitându-se spre el şi mormăindu-i Parcă-ntr-un glas: „Noi ţi l-am dat în grijă, vezi ce faci!” - şi intrară în pădure.

Călugărul privi în urma lor, apoi se aplecă peste tânăr, cercetându-l. Îl întoarse cu faţa-n sus, încet, cu mare grijă, şi-şi plecă urechea pe pieptul lui încercând a prinde zvâcnirea viului... Minune! Inima băiatului mai bătea încă; abia auzită, rar şi încet... dar bătea a viaţă. Călugărul se-nvioră dintr-odată, îi potrivi trupul mai bine, punându-i capul pe o moviliţă de muşchi, şi începu a-i îndepărta colţii pietrelor de sub corpul zdrobit. Scotoci apoi prin traistă, până dădu de nişte fâşii late de cânepă, puse cu grijă încă de acasă; luă câteva dintre ele şi alergă la izvor, muindu-le în apa curată şi rece. Îl spălă îndelung, clătind mereu faşele, ştergându-i rănile; dezveli corpul din strânsura, acum numai zdrenţe, a straielor şi-l curăţă bine, trecând apa limpede şi vie peste tot, aşa, ca o mângâiere ce duce cu ea toată durerea.

Simţi sub degete ruptura coastelor, apoi frânturile picioarelor; îi pipăi cu grijă capul, să nu aibă vreun colţ intrat sau os rupt. Zalmoxe îl păzise, capul băiatului era întreg... dar trupul, bucăţele.

- Dragul tatei, ce nevoi te-or fi împins de-ai căzut? Acum stai binişor, să vedem ce putem face. Cine ştie de câtă vreme zaci tu aici, că uite, picioarele ţi-s umflate bute, iar la cel drept ţi-a şi pornit o coptură mare. Hei, cred că aici e treabă lungă, aşa că... să mă pregătesc de stat.

Puse cojocul peste tânăr, lăsă şi traista alături, apoi stătu să chibzuiască. Scotoci prin leacurile lui de acasă şi puse deoparte nişte ierburi anume; apoi, luând două dintre fâşiile de cânepă ce-i slujiseră la şters, merse la pârâu; după ce le spălă bine, cu ele în mână porni a cerceta valea... căuta ceva anume şi nu găsea.

Într-un târziu, într-o parte a văii, aproape de intrarea în pădure, se opri dând din cap mulţumit, se aplecă şi aşternu fâşiile, fiecare pe câte un muşuroi de furnici; le netezi cu grijă, apoi se-ntoarse la băiat. Scoase din traistă o alifie cu care începu a-l unge încetişor, cu mare atenţie. Presără praf de ierburi peste răni şi pipăi din nou locul rupturilor de oase. Erau cam multe şi el nu avea atâtea fâşii de cânepă, la stai, dac-ar găsi... şi se ridică din nou, căutând cu privirea.

Merse pe firul apei şi, ceva mai la vale, pe un tăpşan povârnit, văzu frunze mari de brustur, rotunde, cum erau doar cele de munte; iar alături foile de pătlagină ce se răsfăţau la soare. Râse bucuros spre cer; Zalmoxe îi sărise în ajutor, lui şi băiatului. Rupse câteva din fiecare, aşa, ca să-i mai rămână şi pe altă dată. Alese apoi un brad mai viguros şi, rugându-l de iertare, rupse câteva din crengile mai tinere şi, cu toate aceste daruri ale firii, se-ntoarse la rănit.

Puse întâi frunzele de pătlagină peste răni, apoi, deasupra, acoperind parcă totul, frunzele de brusture; aşeză crengile ca pe nişte leaţuri, apoi legă totul bine cu fâşiile de cânepă. Abia acum se aşeză şi el ostenit şi privi mai liniştit spre băiat.

„Uite unde-l adusese pe el sorocul - gândi uitându-se la făptura zdrobită ce se lupta pentru viaţă. Nici n-a simţit când i-am aranjat oasele la loc”.

Era un tânăr ce fusese bine făcut, cam de vreo 20 de primăveri. Buclele-i castani erau acum lipite de frunte. Hainele, frumos cusute cu fir, arătau o stare bună; uite şi-un inel pe mână, cu-o piatră mică şi ceva semne pe el... dar Călugărul nu luă seama la ele. Acum, după ce făcuse tot ce ştiuse pentru rănit, se gândea la drumul lui.

- Ce să fac? Am să întârzii, dacă mă opresc aici... dar cum să-l las singur?! Dacă plec, îşi pierde şi firul suflării pe care-l mai are... e o viaţă şi trebuie preţuită. Dar dacă nu mai ajung la timp? Că doar nu e vorba de mine, ci de darul neamului dac.

Mângâie sabia, ce stătea cuminte la locul ei în traistă şi simţi iar fiorul munţilor, foşnetul brazilor, auzi glasul pământului... de acolo, de acasă. Ridică ochii spre steaua măiastră, întrebând; lucirea ei clipi o clipă, izvorând drag şi pace. Chibzui îndelung; îşi cercetă sufletul privind când spre cer, când spre băiat... şi se hotărî.

„Rămân până-l pun pe picioare, sau găsesc cui să-l las în grijă. Dacă drumul m-a adus aici, apoi aici am de făcut ceva; de aceea la păzit şi Zalmoxe de moarte. Pe urmă, m-oi grăbi eu cumva, am să merg mai repede... poate chiar şi noaptea, de-o trebui, numai să ajung la timp... că doar Fiul Cerului nu m-o aştepta pe mine, ca sã se nască”.

Abia se hotărî, că o linişte mare îl cuprinse şi ştiu că face bine ce face.

„Ei, acum a venit vremea să ne gospodărim niţel. Băiatul nostru are nevoie de-un culcuş ceva mai moale, de s-o putea. Brazii mei, dragii mei, tot voi îmi sunteţi acum de ajutor; mai dăruiţi-i flăcăului nişte crengi, să meşteresc o colibă, uite aici, lângă scobitura stâncii”.

Şi trebălui de zor, până când adăpostul fu gata; apoi aşternu un pat tot din ramuri, dar mai tinerele, puse cojocul lui deasupra şi-l aduse pe băiat cu mare grijă, să nu-l vatăme mai tare. Îl aşeză înăuntru şi-l înveli cu pulpana blănii, iar el se aşeză mai într-o parte, direct peste crengi, şi adormi curând.

La primele raze de soare, sări sprinten şi se aplecă spre tânăr. Acesta răsufla abia auzit, dar continuu... viaţa învinsese. Oftă mulţumit şi se grăbi spre pârâiaş, s-aducă mângâierea răcoroasă a apei pe fruntea şi buzele rănite; o clipire de pleoape abia întrezărită îi fu mulţumirea şi bucuros Călugărul se duse să-şi facă şi el scalda de dimineaţă. Apoi dădu o raită pe la cele muşuroaie năzdrăvane, să vadă dacă furnicile îşi făcuseră rostul. Încă nu! Fâşiile de cânepă erau pline de corpuşoarele lor mărunţele, ce alergau grăbite de colo-colo, într-o dezordine aparentă.

- Suratelor, am nevoie de licoarea voastră pentru tânărul de aici, ca să-i treacă coptura şi picioarele să i se dezumfle. Altfel, nu i le pot lega... şi nu-i păcat de aşa mândreţe de flăcău să nu mai poată merge? Ce ziceţi, hărnicuţelor? Am să vin pe-nserat să iau fâşiile... pân-atunci vă las timp.

Şi Călugărul se-ndepărtă fredonând, ca pentru el, un cântec de demult.

Porni încet, pe firul apei în jos, cercetând împrejurimile; nădăjduia să dea de vreun sălaş de om, să-i lase tânărul în grijă. Dar locurile erau pustii, sălbatice; doar ici-colo, urme de fiare. Creste semeţe împungeau cerul, prăvălişuri abrupte ameninţau să-ţi cadă în cale; nimic nu arăta c-ar fi trecut pe-acolo vreun picior de om. Doar apa îşi aduna izvoarele, sumeţindu-se să-şi facă vad. Deodată, auzi un sunet cunoscut, aşa ca un bâzâit... şi, cotind după stâncă, se pomeni într-o poieniţă de toată frumuseţea; aici era parcă o altă lume... desigur, o florăreasă grăbită îşi răsturnase coşul plin cu flori tocmai aici, atâtea tulpini graţioase se unduiau în adierea vântului, purtându-şi cu mândrie podoabele colorate; de undeva, se auzeau păsările cântând... şi se mai auzea un bâzâit, uneori, ce-i umplea inima de bucurie: „Albine, undeva pe-aici sunt albine. Ce bine i-ar prinde tânărului nişte miere!”

Dar nu reuşea să descopere stupul şi atunci privi cu atenţie potirul florilor din preajmă; văzu albinele culegând nectarul şi apoi ridicându-se în aer. Le urmări vârtejurile zborului, ocolişurile şi întoarcerile, iar în cele din urmă le văzu şi culcuşul. Îşi plămădiseră ele singurele, într-o scorbură de copac, un lăcaş de toată frumuseţea; ascunşi între crengile unui brad falnic... fagurii stăteau ordonaţi şi plini cu miere, cerând parcă a fi mâncaţi.

Stătu lângă stup o vreme, vorbind cu albinele, povestindu-le ce l-a adus pe el aici, şi mai ales ce nevoie ar avea de darul lor: albinuţele trebăluiau înăuntru grăbite, zburau şi se-ntorceau, iar el povestea. După un timp, întinse mâna şi luă un fagure... nici o albină nu-l înţepă, ci zburară liniştite de pe fagurele lui, zumzăind, înapoi la stup.

-Vă mulţumesc, hărnicuţelor! Să nu vă supăraţi dacă mai vin... trebuie să hrănim flăcăul ăsta, să-l facem sănătos cât mai repede. Spor la treabă, gălbioarelor!

Lingându-şi degetele de mierea ce se scurgea din fagure, Călugărul o luă înapoi pe firul râului în sus, spre locul unde zăcea rănitul. Se apropie de el şi-i puse câteva picături de miere pe buze, apoi luă apă de la izvor şi-i picură puţină pe deasupra.

- Hai, dragul tatei, înghite... uite, apă proaspătă şi dulcele mierii... ce altceva poate fi mai bun... hai, încetişor... aşa.

Tânărul mişcă buzele, aproape nevăzut, încercând a înghiţi. Mulţumit, Călugărul puse deoparte fagurele încă plin, între două frunze mari de

brusture, la păstrare, apoi merse de luă cânepa de pe muşuroaie. Feşele erau umede, pline de licoarea binefăcătoare a furnicilor.

Taină mare! Făceau furnicile un fel de lichid care curăţa tot răul din rănile oamenilor, dar şi ale pământului. Adevărate tămăduitoare ale firii. Călugărul mai spălă o dată rănile băiatului, apoi puse cânepa umedă peste ele, ceva frunze de brusture şi, legându-i picioarele nu prea strâns, socoti că a făcut o treabă bună până acum. Îl înveli Iarăşi în cojoc şi se aşeză lângă el, veghindu-l.

Trecură astfel câteva răsărituri şi Călugărul era tot acolo, oblojindu-l pe băiat; picioarele începuseră a se dezumfla, coptura se frâgea înapoi, ba chiar începuse să înghită mai bine; deschisese şi ochii de câteva ori, dar, ostenit parcă de durerea trupului şi-a sufletului, îi închisese iar la loc, cu un geamăt uşor.

„Ce-i cu tine, băiete? Parcă ţi-ar fi greu să te întorci la viaţă... au oare, nu vrei? Ce amar ascunzi în tine?”

Călugărul îi vorbea mereu, încurajându-l, povestindu-i despre stele şi rostirile lor, despre ce-şi spun păsările în cânt, despre munţi şi tăria lor în faţa furtunii, despre străduinţa firului de apă de a-şi face drum prin piatră, când ocolind-o, când sfărmând-o. Şi îi vorbi despre Zalmoxe şi dragostea lui de oameni, „...căci fără el, dragule, acum erai de mult plecat din astă lume, care-i tare frumoasă, aşa cu durerile şi necazurile ei; de-o îndrăgeşti, multă înţelepciune şi bucurie aduce. Necazu-i că tare anevoie îi desluşeşti rostul. Iacă, acum eu ştiu că tu m-auzi, dar nu aşa cu urechile astea zdrelite, ci mai în adânc... sufletul tău ascultă!”

După un timp, când socoti c-a venit vremea şi coptura se vindecase, merse de luă nişte crengi mai viguroase şi legă mai strâns picioarele de-a lungul lor, să ţină bine oasele la locul cuvenit. La fel îngriji şi mâinile, acolo unde erau loviturile. Aşa ţintuit, băiatul părea o păpuşă ţeapănă, înfăşurată bine... doar zbaterea pleoapelor arăta că acolo e cineva viu, ce încă doarme. „Poate-i mai bine aşa, că de s-ar mişca, coastele s-ar tulbura de la locul lor şi nu s-ar prinde la loc cum le e rostul”.

Stătea lângă el, veghindu-l; mai pleca pe la albine şi furnici să le ia darul, culegea ceva frunze de pătlagină sau brusture; se urcase şi pe culmi, doar o întâlni vreun sălaş de om, sau urme măcar... dar nimic, de parcă numai ei erau; ei şi fiarele pădurii, ce cutezau a veni uneori tare aproape de culcuşul unde rănitul zăcea. Steaua măiastră se îndepărtase pe cer, şi lui i se

părea că se uită în urmă după el, chemându-l... dacă-şi lua vreun cal, ajungea mai repede... dar, la Muntele Sfânt primise sfatul de a merge pe jos... de ce?, poate doar aşa va fi vrednic de Marea întâlnire.

Într-o zi, pe când stătea pe gânduri lângă băiat aşteptând, văzu deodată că acesta deschisese ochii mari şi-l ţintea. Avea privirea uşor tulbure, de parcă nu s-ar fi desprins de tot din lumea viselor; mişcă uşor din buze, încercând să îngaime ceva. Călugărul îi zâmbi cu toată făptura şi se aplecă să-l înţeleagă; era un grai ce aducea bine cu cel dac, doar rostirea nu era întreagă, încă.

- Unde... sunt? Cine... eşti?

*

- Păi, dragule, nici eu nu ştiu prea bine cum i-o zice locului acestuia, da ştiu că-i tare pustiu şi prăvălit... ai căzut cumva de pe culme, aici în vale, între stânci. Eu sunt un dac.

Privirea tânărului arăta mirare; părea a zice ceva din ochi.

- Nu ştii ce caut aici? Păi, Zalmoxe m-a adus prin nişte prieteni de-ai tăi; aveam drum spre miazăzi şi... oricum, am ajuns la timp, altfel... cine ştie care era soarta ta!
- Zalmoxe... parcă ştiu de undeva...
- Ei, din bătrâni, sigur; doar neamul nostru, al tracilor, se întindea şi pe meleagurile astea. Dar ia spune-mi, cum ai ajuns pe aici, cum ai căzut? Şi ce-ai căutat prin ăste sălbăticii, de unul singur?

Dintr-odată, ochii băiatului se umplură de lacrimi şi Călugărului îi păru rău de întrebare. Începu iar a vorbi:

- Să ştii că tare mult te iubeşte Cerul! Te-a ferit de moarte şi te-a ocrotit. Mare minune că nu te-ai zdrobit de tot; gândesc c-ai fost tare ostenit şi fără băgare de seamă şi uite c-ai căzut; dar acum totu-i spre bine, mai ai puţin şi te poţi sălta singur.
- N-am căzut... m-au... aruncat... şi tânărul închise ochii, strivind boabe de lacrimi.
- Ei, cum asta, cine să fi avut inima asta să te arunce... aşa...

Glasul tânărului abia se auzi:

- Fraţii... fraţii mei... cei mari...

Călugărului i se păru că, desigur, n-a înţeles el prea bine, aşa ceva nu se putea; dar semnele durerii de pe faţa băiatului povesteau despre

nedreptăţi. Obosit parcă de mărturisirea făcută, acesta oftă din greu şi închise ochii... după câteva clipe intrase din nou în lumea viselor.

„Aşa, dragul moşului, dormi şi te odihneşte; linişteşte-ţi suferinţa. Le-om găsi noi leac la toate, cu ajutorul Cerului”. Dar în suflet îi rămăsese o mare nedumerire... adică cum, să-l arunce fraţii lui? În prăpastie... ca să moară., de ce... era o viaţă de om, ba era chiar sânge din sângele lor... ce străşnicie ascundea, ce ură rănise moarte vlăstarul atât de tânăr şi de mândru al acelui neam?

Abia a doua zi tânărul putu vorbi mai mult şi, deşi Călugărul încercă să ocolească izvorul durerii, acesta parcă aştepta să-şi limpezească sufletul, mărturisindu-se... şi istoria unei familii se înşiră, tristă şi nedreaptă...

- Tatăl meu era regele ţinutului de peste munţii aceşti... mai am doi fraţi, mai mari... nu ne-am înţeles bine niciodată... nu pricep de ce mi-au căutat veşnic pricină... mai ales de când tata căzu bolnav... În noaptea cu pricina, tocmai mă duceam la el... vracii spuneau că nu mai are multe zile... mi-au ieşit în cale... pe după nişte coloane, pe întuneric şi... m-au lovit cu ceva în cap... mai ştiu c-am căzut jos şi apoi un timp n-am mai simţit nimic... eram într-o beznă, aşa... nedureroasă... După un timp, nu ştiu cât, am simţit deodată hurducătura calului... am auzit glasurile lor spunând ceva... m-au apucat şi... m-au zvârlit într-un hău mare... n-am simţit durere... nimic... doar un întuneric ca de vată... Apoi am auzit o voce... atunci ştiam ce zice, dar acum... am uitat.
- Lasă, că-ţi aminteşti la nevoie!

Tânărul îi zâmbi şi povesti mai departe:

- Când am deschis ochii... am văzut un chip blând, cu plete lungi... albe... care mă oblojea... mă mângâia, cum nu m-a mai mângâiat nimeni de când o murit măicuţa... tu erai, nu-i aşa?

Călugărul se scutură de durerea care-l cuprinsese ascultând şi, după câteva clipe, zise:

- Eu sunt un simplu călugăr. Din Ceruri, Zalmoxe ţi-a trimis ajutor; întâi cu nişte urşi... căci vezi tu, de multe ori animalele sunt mai blânde şi mai grijulii decât oamenii. Apoi ei m-au adus pe mine... şi eu am făcut ce-am ştiut, ce m-au învăţat şi pe mine învăţătorii mei. Să ridici mulţumire Cerului şi Pământului... mare minune-i că trăieşti! Toate oscioarele ţi-erau făcute bucăţele; abia acum au început a se prinde la loc, aşa cum trebuie să fie. Hai, nu fi trist, ai să fii din nou întreg, aşa cum ai fost!

Tânărul clătină trist din cap, a îndoială; oftă încet, încercând a opri drumul lacrimei spre obraz. Ridicând ochii spre Călugăr, întrebă cu sfială:

- De unde ştii c-am să fiu întreg?
- Sufletul meu mi-o spune! Şi dorinţa ta!
- Să nu mă părăseşti şi tu!

Glasul se auzi şoptit, revărsând durere, şi Călugărul îşi simţi inima plângând.

- Nu te teme! Sunt lângă tine, cât o fi nevoia.
- Nu... rămâi de tot? Să stai cu mine... mă iartă, dar... parcă eşti... tătuca.
- Nu pot! Am o solie a duce!

Tânărul întoarse capul, ca suferinţa să-i rămână ascunsă. Călugărul tăcea şi el, cugetând.

- Şi ce-am să mă fac, de acum? Nu mai am familie... tatăl meu o fi murit deja... iar fraţii mei m-or arunca din nou, dacă mă văd. Sunt singur şi sărac... ce rost mai am eu pe lume? Poate era mai bine să fi murit! - zise trist tânărul, clătinându-şi amărăciunea o dată cu pletele-i castanii.
- Ei, flăcăule, asta să n-o mai spui nicicând! Durerea îţi întunecă ochii sufletului, dar crede-mă, viaţa e un mare dar al Cerului, în fiecare dimineaţă să fii fericit că trăieşti... cu necazuri şi tristeţi, dar şi cu mari bucurii; cu amărăciuni şi îndoieli, dar şi cu împliniri ce te întregesc şi te fac puternic, la spune-mi, ţi-ar plăcea o hrană numai dulce?... Nici nu i-ai mai simţi gustul şi curând te-ai plictisi; dar aşa, cu puţintică sare... cu picături de amar ici-colo... ce gust nemaipomenit are mierea.

Rămase gânditor un timp, apoi continuă:

-Am să-ţi povestesc multe despre viaţă, despre înţelepciunea amarului... căci mai avem ceva timp de stat împreună.

Ridică privirea spre steaua care se îndepărtase pe boltă; se ducea spre miazăzi... şi el încă nu pleca. „Am să mă grăbesc tare... Şi-am să ajung, cu ajutorul Cerului. Nu pot să-l las acum, aici, aşa neputincios şi singur... armuri curând... eu trebuie să ajut viaţa... bine că trăieşte”. Şi, întorcându-se spre băiat, dădu a spune ceva, dar acesta respira uşor, a visare, şi un zâmbet părea a se înfiripa Pe sub pleoapele lăsate. Călugărul se-ntinse şi el alături, atent să nu-l atingă, şi adormi ostenit şi el de durerea încrâncenării unei Amilii.

A doua zi, erau amândoi treji când razele soarelui prinseră să străpungă vălul nopţii, împrăştiindu-l.

- Bine ai venit, Soare! Bună să-ţi fie ziua, flăcăule!

Glasul călugărului răsună a bucurie, împrăştiind pretutindeni, în fire şi-n sufletul rănit, dragostea de viaţă. Tânărul zâmbi cu toată faţa, dar tăcu.

- Ei, lasă c-or trece norii... hai să ne vedem de ale noastre. Şi ritualul începutului de zi îi ţinu preocupaţi o bună bucată de timp; dura ceva vreme să schimbe feşele, să spele trupul rănit, să-l ungă cu alifia tămăduitoare, apoi iar să-l încingă în frunze şi cânepă; iar după ce-şi termină şi el scalda de dimineaţă, înălţară o rugă de mulţumire către Cel de Sus şi se aşezară, sau, mai bine zis, Călugărul se aşeză la tainul hranei. Îi puse băiatului pe buze stropi din mierea albinelor, ceva fructe uscate din traistă, câteva înghiţituri de apă rece şi limpede... ei, şi-apoi se aşternură la povestit. Călugărul îl iscodi:
- Ia spune-mi, îţi plac animalele?
- Tare mult. Tata ţinea la curte nişte câini mari, din aceia care se luptă cu lupii; tot mereu mă hârjoneam cu ei. Tare mă iubeau... nu ştiu unde or fi fost în noaptea cu pricina; ei m-ar fi apărat.
- Să lăsăm asta pe altă dată... Dar, spune-mi de alte animale...
- Şi caii îmi plac, mă înţeleg tare bine cu ei... tata zicea că parcă m-aş fi născut călare...
- Dar din animalele pădurii?
- Nu înţeleg ce vrei să ştii... mie toate animalele îmi plac; drept e că nu m-am întâlnit până acum cu lupul...
- Dar cu ursul? - şi Călugărul îl privi atent, provocând taina să se dezvăluie.
- Ei, cum am uitat; căzătura cred că e de vină. Când eram mai tânăr...
- E drept că acum deja ai ajuns la bătrâneţe, zâmbi hâtru Călugărul.

Băiatul încercă a râde printre răni şi continuă:

- Tata mi-a adus doi pui de urs... rămăseseră fără mamă; eu i-am îngrijit, le-am dat lapte de capră cu un ulcioraş mai mititel; într-o zi i-am spălat în curte şi ce mai bălăceală s-a stârnit...

Zâmbind amintirii, toată făptura tânărului parcă se înviorase.

-Şi?

- Le-am făcut, mai târziu un fel de colibă la marginea pădurii... de atâtea ori nu mă găsea nimeni, eu eram cu ei... când au crescut mai mari, plecau ziua în pădure şi noaptea se întorceau la culcuş... apoi, deodată nu s-au mai întors. Nu mai ştiu nimic de ei, de ceva timp...
- Ţi-au întors darul de suflet, să ştii! Ei te-au găsit, te-au păzit şi m-au adus

şi pe mine aici... cum? Taina Cerului şi a firii.

-Adică... mi-au salvat viaţa?!

- Cam aşa; altfel eu îmi vedeam de drum şi cine ştie când mai trecea cineva prin locurile astea sălbatice. Ţi-au răsplătit dragostea; vezi tu, aşa-i în viaţă, totul se răsplăteşte... după cum ai făptuit...
- Cum arătau... erau, bine? Abia acum îmi dau seama că mi-e dor de ei.
- Ei, cum să arate, ca nişte urşi adevăraţi. Gândesc că şi-or fi făcut şi ei familii, or fi având pui... de aceea n-au mai venit...
- Mă iartă de întreb, dar tu unde mergeai, Călugăre? Ziceai ceva de o solie.
- Ei, asta-i altă taină... ţi-oi spune odată... oricum, am de dus un dar Fiului celei mai mari împărăţii... Şi nădăjduiesc c-oi reuşi, cu ajutorul Cerului.
- Ţi-ai întârziat solia pentru mine? - şi tânărul îşi plecă ochii, vinovat.
- Sper c-oi ajunge la timp... la timpul care-i dat. Oricum, zilele tale... câte ţi-or mai fi date, îs de nepreţuit... aşa e sufletul nostru învăţat, să slăvim viaţa mai înainte de orice... s-o bucurăm şi s-o încununăm cu bine, cu cât mai mult bine făcut.
- Dar nici măcar nu-ţi sunt rudă, nici nu mă ştiai... şi ai rămas pentru mine. E ceva atât de... pentru...

Flăcăul lăsă capul în jos şi unda lacrimilor prinse iar a-i spăla ochii.

- Mai ai multe de învăţat! Să ştii că pentru mine, pentru noi, orice făptură e din neam... din neamul omenesc... e un dar de mare taină şi trebuie ocrotită cu grijă.
- Nu ştiu cum să-ţi mulţumesc... ce să zic...
- Păi de zis, mie nu-mi zi nimic, mulţumeşte Cerului, iar de făcut, eu te-aş ruga să laşi pe altă dată gândurile triste, să te bucuri de orice clipă de viaţă, c-aşa te-oi face mai repede sănătos.
- Aş vrea să te mai întreb ceva, de nu ţi-e cu supărare.

Tânărul aplecase capul pe un umăr, privindu-l ghiduş.

- Întreabă!
- Eşti, cumva, dintre cei numiţi întemeietori?

Călugărul zâmbi, uşor mirat. Nu se aşteptase ca un tânăr de pe alte meleaguri să-l cunoască; să fi fost călugăr, era firesc, dar aşa...

- Ia spune-mi, de unde ştii tu de întemeietori?

Ochii tânărului râdeau; avea şi el ceva bun, cu care să-l mire pe Călugăr.

- Păi, eu mă trag din neamul marelui rege Lisimah, ştii... acela care l-a

înfrânt pe dacul Dromichete... tata îmi povestea uneori despre daci. Dar despre întemeietori, ştiu de la un călugăr călător ce s-a oprit într-o seară la casa noastră, cerând adăpost; şi era la noi pe-atunci mare zavistie, iar el a încercat a face pace. Tătuca l-a repezit, dar mie tare mi-a plăcut de el şi seara m-am dus pe furiş în odăiţa lui, să-mi mai zică câte ceva. Avea un grai... aşa, ca mierea aceea ce mi-o dai. El mi-a istorisit câte ceva. Era din munţii de peste Istru.

- Ei, dragule, aşa e neamul nostru, înclinat spre pace... Şi ce ţi-a mai spus călugărul?
- Tare multe... păcat că eram cam mic, de nu mai ţin minte mare lucru; ştiu doar că avea nişte straie tare mândre şi un brâu în trei culori, nu-mi mai amintesc care... parcă roşu, alb... şi albastru. L-am întrebat şi mi-a spus, că-i întemeietor.

Călugărul căută în traista pusă bine într-un colţ şi scoase brâul, arătându-l.

- Acesta-i! Sunt culorile focului, a soarelui şi a cerului senin. Nu ţi-a povestit unde mergea?... Întrebă gânditor Călugărul răscolindu-şi amintirile şi căutând.
- Spunea ceva tare ciudat... despre o apă fără viaţă; ştiu că tare m-am mirat... crezi că se află pe undeva aşa ceva?

Şi atunci Călugărul îşi aminti:

- Da, există... Marea moartă... au plecat de la noi într-acolo, dar mai ales au venit ei, aici... e acolo un trib, de îi zice esenian. Da, uite aşa, mai învăţăm unii de la alţii să desluşim din spusele Cerului şi ale Pământului... din marea taină a vieţii.
- Mă înveţi şi pe mine câte ceva?
- Vezi tu, dragul tatei, toate la timpul lor... sigur că ţi-oi spune, ce-ţi este ţie de trebuinţă, în vremea ce-om petrece-o împreună. Acum, hai de te odihneşte oleacă; am vorbit prea multe... dar ce faci? iar ai ochii uzi... ce te doare?
- Nimic nu mă mai doare, când povestim... dar mi-ai spus într-un fel, cum n-am mai auzit de mult... şi atunci aşa de rar...
- Cum ţi-am zis?
- Păi... dragul tatei...
- Ei, bătute-ar norocul şi bucuriile, asta era... şi eu începusem să-mi fac griji.

Nu prea te-au mângâiat ai tăi, nu-i aşa?
- Păi... nu prea! De când o murit măicuţa, doar o doică... şi, uneori, tătuca; dar era mult timp dus la luptă... ştii, întemeietorule...
- Te-oi ruga ceva: să-mi zici „moşule”. Am eu o amintire de ia cineva mai tânăr ca tine. Vezi tu, numele de întemeietor e tare straşnic... e puternic doar de-l rosteşti. Şi eu, de multe ori, nu mă simt vrednic de el... şi mai e şi de taină. Ţii minte?
- Fii fără grijă! Dar spune-mi...
- Gata cu poveştile, trebuie să te linişteşti. Dormi puţin, hai!

Şi Călugărul se ridică şi ieşi din colibă. Mergea spre firul apei gândind la traiul lipsit de dragoste al tânărului... şi ce suflet curat avea... poate de aceea i l-a scos Zalmoxe în cale... Şi stătu pe malul stâncos o vreme, cugetând, apoi o porni în jos, spre poieniţă. Avea nevoie să-şi umple sufletul de frumos, de pace, de bine.

Şi pe când se preumbla printre flori, mângâindu-le pălărioarele, simţi pericolul... se uită în jur... totul era liniştit... şi deodată, înţelese. Începu a alerga spre coliba în care tânărul dormea. Se grăbea sărind şi căţărându-se pe stânci... nu era timp de ocolit.

Când dădu colţul, văzu lupii... stăteau în jurul colibei, adulmecând, gata de prădat. Cel ce părea a fi conducătorul făcu un pas spre a intra... avea coada ridicată ameninţător... semn de atac... Şi de acolo, de pe stâncă, Călugărul sări strigând:
- Staaai!

Salt neomenesc peste colţi de piatră... ecoul aduse tăria glasului înapoi... Cu mâinile goale, omul stătea în mijlocul haitei, stăpânindu-i cu forţa sufletului ce răzbătea din toată făptura sa.

Lupii se opriră, cutremuraţi parcă... cel din frunte, mai bătrân, întoarse doar capul, liniştit; mai văzuse el de astea. Dar privirea de oţel îl prinse şi pe el... era acolo ceva ce-l stăpânea... om şi fiară se înfruntau. După o vreme, lupul coborî coada şi se-ntoarse tacticos intrând înapoi în pădure, lăsând prada să-i scape... ceilalţi îl Urmară speriaţi.
- Şi să nu mai veniţi pe-aici... mergeţi şi spuneţi regelui vostru că pe tânăr, Zalmoxe îl are în grijă... Temeţi-vă de mânia Cerului!

Căpetenia se opri şi întoarse capul; privi coliba şi pe Călugăr, apoi, parcă înţelegând, mişcă capul... a aprobare, poate... şi-şi urmă drumul pierzându-se în adâncul întunecos al pădurii. Abia atunci omul se aşeză

ostenit şi ştiu că prădătorii n-or să mai dea târcoale. Răsuflă de câteva ori adânc, aducând în el tăria muntelui; căci pentru câteva clipe, alergând, îi fusese teamă.

În colibă, tânărul deschisese ochii şi zâmbea; nu auzise nimic din cele petrecute... ei visase frumos şi acum voia să-i povestească şi prietenului său.

*

- Povesteşte-mi!
- Ei, dragul moşului, Dromichete a fost un mare rege trac, din neamul dacilor de peste Istru. Dorinţa lui cea mare era să unească toate triburile la un loc... toate triburile care credeau în Zalmoxe şi în nemurire...

-Adică cum... În nemurire?

- Ţi-oi desluşi peste câtăva vreme şi taina aceasta, dar acum voiai să afli despre Dromichete. Cum îţi spuneam, voia ca toţi dacii să fie la un loc! Vis de înţelepciune...
- Dar Lisimah? Nu era şi el tot trac?
- Aşa-i... era tot trac, dar voia el să stăpânească totul, nu pentru unitate ci pentru asuprire; voia bogăţiile Daciei. Iar regatul lui era în jos de Istru, cam prin locurile acestea. Ei, şi-n lupta lor, Lisimah a fost înfrânt şi luat prizonier.
- Păi, eu ştiam că...
- E bine ca şi din înfrângeri să înveţi ceva, ca să-ţi înalţi sufletul peste ele; Lisimah n-a făcut astfel. Dromichete l-a preţuit ca pe un oaspete de seamă şi l-a lăsat liber, după ce l-a ospătat cu ce avea mai bun; l-a mai şi încărcat de daruri. Dar Lisimah n-a înţeles şi a atacat din nou... Şi a fost iar învins şi a murit în luptă. Aşa se-ntâmplă cu cei ce luptă pentru cotropire, pentru jaf. Cad ei înşişi pradă răului.

Călugărul zâmbi amintirii din negurile vremii, cugetând apoi la Burebista, care visase şi el acelaşi vis de împlinire a neamului ca şi Dromichete... dar fusese ucis tocmai când îl împlinise... Va veni o vreme când toţi de o limbă şi-un neam s-or uni întru aceeaşi credinţă. Nu se poate altfel, aşa e legea firii. Întoarse capul spre tânărul ce nu mai scotea nici un cuvânt... stătea cu privirile spre cer, gânditor.

Şi Călugărul se ridică încet, să nu-l tulbure şi merse spre apă să-şi mai răcorească amintirile.

În zilele ce urmară, flăcăul se înzdrăveni văzând cu ochii. Călugărul îi desfăşa din când în când picioarele şi braţul rupt al mâinilor, le ungea cu

alifia lui cea tămăduitoare, apoi lega iar fâşiile de cânepă la loc. Îi ungea apoi şi trupul ce-şi închisese deja rănile; doar coastele mai erau fragile la locul vătămăturii. Îi mişca uşor mâinile, apoi capul, ca înţepeneala nemişcării să nu-l doară. Într-una din zile chiar îl ridică cu grijă, sprijinindu-l de trunchiul bradului ce mărginea coliba.

- Ei, ce spui? Cum vezi lumea acum? Uite, te poţi uita spre râu, până acum doar l-ai auzit...

Tânărul îşi rotea cu nesaţ privirile, voind să cuprindă deodată totul. Trecuse din moarte la viaţă şi se bucura.

- Oare totdeauna au fost aşa de frumoase? Ce măreţie a stâncii..
- Da, totdeauna au fost; dar trebuie să le priveşti cu sufletul, altfel nu le vezi. Iar despre stânci, e mai cuminte doar să te uiţi... nu să te prăvăleşti peste ele...

Băiatul râdea... nu-i mai era teamă de viaţă, acum încerca s-o primească aşa cum este. Şi Călugărul, privindu-l, zâmbi mulţumit; începuse să i se vindece sufletul; căci altfel trupul degeaba prindea a se întregi - la prima durere prăpădul ar fi fost şi mai mare. Şi în minte îi răsună spusa înţeleaptă din strămoşi, lăsată lor de Zalmoxe: „Ca să vindeci trupul, trebuie să vindeci întâi sufletul!”

Tânărul vorbea de un timp, iar el nu-l auzise, cufundat în amintiri.

-Te rog, mă iartă, n-am fost pe-aici cu gândul şi n-am prea auzit ce spuneai...

- Păi... ziceam şi eu... oare fraţii mei ce fac acum? Şi-or fi împărţit moşia... s-or fi bucurat c-au scăpat de mine...

-Vezi tu, băiete, nu ei sunt de vină pentru cele întâmplate...

- D-apoi cine? Poate eu...
- Îngăduie şi ai puţină răbdare. Voiam a zice că marele duşman e răul ce s-a cuibărit în sufletul lor. Iar împotriva răului nu poţi lupta decât cu binele., cu multă iubire...

- Adică cum, dacă e mult rău... aşa... din cel care ucide, cum poate binele...?

- Într-o peşteră, sau într-o altă încăpere închisă, fără ferestre... e întuneric... ai zice că domneşte deplin; dar ia aprinde o singură luminiţă, cât de firavă... şi vălul de întunecime începe să se destrame, bezna abia se mai adună, înghesuită pe la colţuri. Aşa-i şi cu sufletul omului; aprinde-i feştila iubirii şi tot ce e ură, duşmănie, începe a se împrăştia... Atâta doar că

trebuie să ai tărie şi răbdare şi să ţii feştila bine aprinsă, că vântul răului, al zavistiei, de îndată o încerca să ţi-o stingă şi să scape din strânsoare. Aşa să faci şi tu cu fraţii tăi. Întâi să-ncerci să-i ierţi; să-ţi aminteşti doar ce-a fost bun şi frumos între voi... iartă-le clipa de rătăcire... apoi să înteţeşti lumina iubirii pentru ei din sufletul tău, căci am văzut că ea există.. Dar pentru asta trebuie să fii puternic, mai ales cu sufletul!

- Moşule, ştii... de fapt eu... nu i-am urât niciodată, cred... am fost tare necăjit că nu mă înţeleg cu ei... dar gândesc c-oi fi avut şi eu ceva vină.
- Ura, băiete, e ceva aşa, ca un putregai, de o laşi să intre, mănâncă cugetul omului, şi-apoi acela nu mai poate gândi drept... şi mai şi miroase tare urât...
- Ura miroase?
- Şi încă tare; ai să simţi şi tu când ţi-o fi vremea. Priveşte în jurul tău: brazii mereu verzi, ca tinereţea... iarba înaltă şi mângâietoare, muşchiul acesta moale, care depărteză asprimea pietrei de trupul tău... sau florile acelea minunate pe care ţi le aduc din poieniţa de peste culme... ce frumos miros toate a viaţă, a bucurie, a speranţă. Ştii de ce?
- Spune-mi..
- Pentru că ele iubesc... iubesc totul: viaţa care le-a fost dată, cu rostul ei... iubesc soarele, munţii cu povârnişurile din jur, izvorul care abia se înfiripă; toate sunt unite între ele prin dragoste.

-Adică... munţii se iubesc cu brazii...

- Toate sunt la un loc, într-o singură mare curgere a firii... cu Cerul şi Pământul. Şi toate dăruiesc omului, din drag, ce au mai bun.-- parfum, culoare, căldură... tărie. Şi animalele fac parte din ea... doar auzi ce melodios au început a cânta ceva păsărele ce ne-au dibuit locaşul.
- Şi-atunci de unde-i răul?
- Poveste tare veche... vezi tu, la început şi omul era în această trăire, de iubire şi împăcare... dar a apărut sămânţa mândriei, a lăcomiei. Aşa s-a depărtat el din ce în ce şi s-a cufundat în duşmănii, războaie... a uitat de unde vine şi pentru ce... dar undeva, în adânc de suflet, stă aprinsă luminiţa începutului... nu trebuie decât să dorească cu adevărat s-o înteţească... Şi-atunci domnia răului ia sfârşit.

Tânărul stătea numai ochi şi urechi; încerca a le înţelege bine. Simţea ceva ca o căldură plăcută care-l cuprindea, de parcă cuvintele aveau în ele

soare... Şi-l pătrundeau până-n adânc, luminându-l.

Călugărul continuă:

- Vezi tu, băiete, nimic în jurul nostru nu e întâmplător. Toate au rostuirea lor, dată de Cel de Sus... aşa, ca totul să se-mplinească în bine. Crezi că noi ne-am întâlnit aşa, din greşeală? Că întâmpător a venit ursul la mine? Da de unde; totul a fost bine potrivit, ca sufletul tău să afle câte ceva din tainele vieţii, chiar dacă... Începutul a fost cu mare durere.
- Drept îi... bine-mi pare că ne-am întâlnit. Ştii, am mereu gândul că sunt la început de viaţă... parcă mă nasc din nou, dar, mai altfel...
- Cum, mai altfel? - îl iscodi hâtru, Călugărul.
- Păi, drept să-ţi zic... parcă un pic mai deştept!

Zise şi se uită pe sub sprâncene spre Călugăr, să vadă ce zice... oare nu-i mândrie?

-Ai dreptate, dragule, dar nu-i vorba aici de deşteptăciune... aceasta-i a minţii. Tu eşti acum un pic mai înţelept, ai mai adunat ceva bogăţii ale sufletului.

- Voiam să te-ntreb... dar fraţii mei?
- Ce-i cu ei?
- Ei... ce rost au în această...
- Păi, fără ei nu ne întâlneam în felul acesta; poate se putea şi altfel. Dar, făcând ce-au făcut, ei au scos răul din inimi la lumină... să se vadă şi să fie cunoscut. Acum tu, cu dragostea ta, va trebui să te lupţi cu răul acesta şi să-l birui... să înteţeşti binele care zace şi în sufletul lor - decât că-i tare priponit de lanţurile lăcomiei. Şi uite-aşa şi fraţii tăi au ceva de câştigat, în bine. Dar nu uita... trebuie să fii puternic şi statornic în iubire.

Călugărul tăcu şi, după un timp, se ridică şi porni spre izvor, lăsându-l pe tânăr cu gândurile lui...

Şi zilele treceau. Flăcăul se întrema din ce în ce. Acum putea să se ridice singur, sprijinindu-se în coate; se mai răsucea cu grijă de pe o parte pe alta; mâinile erau aproape vindecate, dar picioarele erau încă fragile şi Călugărul se temea să-l lase a se ridica pe ele, de teamă că s-or sfărma la loc.

Începuse a bate un vânt rece... vremea se grăbea... steaua se îndepărtase binişor şi el era tot aici. Dar sufletul lui era liniştit, ştia că face bine. Povesteau amândoi, ba de una, ba de alta şi Călugărul îi strecura câte o învăţătură, aşa, ca s-o prindă şi s-o înţeleagă.

Într-o zi, pe când îi schimba feşele, tânărul întrebă:

- Ce-i cu frunzele pe care mi le tot pui... fac bine?
- Credeai că le pun doar în loc de cânepă, nu-i aşa? Apoi, dragule, sunt ierburi, de crezi că-s buruieni nefolositoare şi care-şi dau seva şi frunzele lor pentru sănătatea omului... sunt tămăduitoare.. Din ce crezi tu că-i făcută şi alifia aceasta cu care te tot dau... tot din ierburi, anume alese, fiecare pentru rostul ei. Uite, floricica aceea mică, o vezi? Noi îi zicem arnica; mare meşteră-i la vindecat răni. Toată firea se dăruieşte omului, dar el nu ştie şi strică. Ai privit vreodată furnicile, alergătura lor neobosită şi parcă fără a face ceva?
- Drept să zic... nu!
- Dac-ai să le priveşti aşa, atent şi cu drag; dacă mai şi vorbeşti cu ele, o să-ţi arate ce fac: toată ziulica aleargă şi strâng tot ce e putrezit şi mort din jurul lor: gâze, frunze, bucăţele de lemn... culeg şi duc apoi în spinare spre muşuroi. Duc greutăţi mult mai mari decât ele, dar nu se lasă... Încet, încet, îl târâie... se mai ajută unele pe altele şi curăţă tot în jur. Apoi în muşuroi, se pun ele pe făcut, aşa... o licoare... trupşoarele lor o fac... taină mare.
- Şi ce fac cu gunoaiele?
- Păi, le amestecă cu licoarea de care-ţi spuneam şi fac hrană pentru ele sau... plămădeală pentru pereţii muşuroiului. Nici nu poţi tu gândi, ce căsuţe chibzuite îşi întocmesc ele, acolo sub pământ... cu coridoare, galerii, odăi de locuit, magazii de provizii... şi uite-aşa, pătrunde aerul proaspăt pe-acolo... respiră şi pământul.
- Fac curăţenie şi primenire... Nu-i aşa?
- Şi pe tine te-au ajutat!
- Pe mine? Cum?
- Păi cine crezi că ţi-a curăţat coptura şi tot ce era bolnav şi putred pe piciorul tău? Furnicuţele!
- S-au căţărat pe mine?
- Ei, nici chiar aşa... am pus eu feşele pe muşuroi şi ele ţi-au dăruit licoarea... Şi să ştii c-au făcut ceva deosebit: au înţeles şi şi-au lăsat darul la lumină, direct pe cânepă. Când ai să poţi merge, am să te duc să le vezi şi să le aduci mulţumire! Acum, culcă-te la loc; trebuie să prinzi puteri cât mai repede.

*

Zilele treceau, flăcăul se înzdrăvenea... steaua încă se mai vedea arătând un drum... iar Călugărul sta cu ochii la cer, rugându-l pe Zalmoxe să-i mai îngăduie puţin timp, până tânărul va avea sufletul şi trupul vindecat; atunci va putea pleca şi el.

Într-o noapte, după o astfel de rugă, îi apăru în vis Deceneu... era aşa cum îl ştia el, cu o privire puternică şi blândă, ce te străpungea cercetând... Şi ochii lui îi vorbiră: „Nu te nelinişti, fiule. Bine faci, ceea ce faci. Ai să ajungi la timp... la timpul sorocit pentru aceasta. Şi să nu uiţi să faci numai ce sufletul tău cere!”

În zori, Călugărul se trezi puţin nedumerit; îşi mai aminti o dată spusele învăţătorului său şi le căută tâlcul ascuns la vremea sorocită” adică... dar se lăsă păgubaş deocamdată; acum avea treabă cu tânărul, care dorea să ştie atât de multe.

În fiecare zi vorbeau despre viaţă... alcătuirea măiastră a lucrurilor... Înţelepciunea firii. Îi povestise despre dansul încet şi de nevăzut al copacilor, despre forţa năvalnică a fiecărei picături de ploaie, care spală şi ia cu ea ce-i murdar în aer; despre lacrima curată ce curăţă suflete; despre pietre şi munţi... despre Pământ şi

Cer. Noaptea, înainte de ivirea lunii, îi descifra câte ceva din mersul stelelor pe boltă, răsăritul şi drumul spre asfinţit ale unora, dansul rotund în jurul stelei de miazănoapte al altora... ce spun ele oamenilor, de acolo de sus... ce armonie şi pace este în toată alcătuirea.

- Doar omul, băiete, cu pornirile lui de răutate strică ceea ce a fost lăsat desăvârşit.
- Dar de ce-i aşa omul?
- Ţi-am mai spus, dar se vede că erai prea năpădit de durere ca să înţelegi. Ei, vezi tu, dragul moşului, Cel din Lumină l-a făcut pe om stăpân peste toate minunăţiile pământului, ca să fie fericit şi să se bucure de ele. Şi aşa a şi fost un timp. Dar unii au început să uite de unde le vin toate, au crezut că ei sunt mai puternici... mai stăpâni... şi aşa şi-a făcut loc în sufletul lor mândria deşartă... apoi lăcomia, invidia... ura...
- Şi când se vor termina toate acestea? Că doar n-or rămâne aşa în veci de veci...?
- Când omul va dori să iubească din tot sufletul; ca făclia Luminii, de care-ţi spuneam mai zilele trecute, să-i cuprindă toată fiinţa... să fie el însuşi o

lumină pentru alţii... să repare ce-a stricat... Atunci şi fiarele ucigaşe ale pădurii vor fi prietenii omului... Va fi pace şi armonie pe Pământ!
- Şi când va fi aceasta?
- Nu ştiu, dragule... poate Zalmoxe o şti, dar eu nu. Oricum, nu peste mult timp, Părintele Cerului va face un dar mare oamenilor, să le fie de ajutor.
- Taină mare, întemeietorule, nu-i aşa? - întrebă cu sfială tânărul.
- Aşa-i! Ai s-o desluşeşti când ţi-o veni vremea. Drept să-ţi spun, nici eu nu ştiu prea multe; „Toate la vremea sorocită" - aşa mi-a zis mie cineva.

Rămaseră amândoi pe gânduri, fiecare cugetând în felul lui la ce va fi. Măreţia clipei plutea încă deasupra lor, când se întinseră la odihna, mai ales a sufletului, parcă prea plin.

Trebuia timp să aşeze toate la locul lor. Vântul se oprise şi el. Era ca o încremenire a firii...

Şi ei intrară în vis cu sufletele deschise spre înălţimi.

*

Tânărul se ridicase de-acum şi, sprijinindu-se în două proptele din crengi de brad, făcea paşi mici de-a lungul văii. Călugărul îl urmărea atent; îi mai domolea puţin elanul acesta al tinereţii care-l îmboldea să stea cât mai mult în picioare. Seara îi freca uşor corpul, să simtă tresărirea muşchiului şi mersul lin al fiecărei coaste; totul era la locul lui... asta-i bine... Încă puţin şi drumurile lor se vor despărţi; fiecare va pleca spre datul lui.

În dimineaţa aceasta, după ce-şi spălase faţa şi mâinile în apa limpede şi rece a izvorului, singur, fără ajutor, tânărul se aşeză la masă, desfătându-se iară cu deliciul mierii. Luase un fagure în mâini şi-l privea atent, de parcă acum îl vedea prima oară... Îl răsuci pe toate părţile şi în cele din urmă, întrebă:
- Moşule, multe taine mi-ai descifrat, multe lucruri noi am înţeles... dar, iată... privesc minunăţia din mâna mea şi nu înţeleg cum au putut nişte fiinţe aşa mici ca albinele să rostuiască o alcătuire atât de perfectă; priveşte, toate locaşurile sunt la fel... cu câte şase colţuri şi tot atâţia pereţi netezi şi drepţi... ce măiestrie... iar mierea... oare există ceva mai desăvârşit?
- Dragul moşului, albinele nu sunt nişte gâze oarecare. Ele vin de undeva, de sus, de pe steaua dimineţii... vin să ne înveţe pe noi, oamenii... cum să trăim. În stupul lor e o ordine perfectă, fiecare albinuţă îşi ştie rostul; ştie

ce are de făcut, şi nu se abate de la el... unele curăţă stupul, altele întocmesc fagurii pe care-i admiri acum, altele zboară din floare în floare şi cu acul lor micuţ culeg ce e mai bun: nectarul. Apoi se grăbesc iute la stup să-l aducă... vezi tu, ele toate trudesc pentru toate, nu păstrează pentru ele nimic; din acest dar al florii fac mierea... hrana lor şi a omului... mai dă şi ursul iama câteodată. Se zice că şi Zeii se desfată cu miere .

- Dar de ce înţeapă albinele?
- Nu înţeapă decât când simt primejdia, dacă cineva cu gând de pradă le trece hotarul; ele nu iubesc duşmănia, lăcomia sau frica, nici la om nici la animale... şi-atunci ele se apără jertfindu-se... pentru că o albinuţă fără ac moare.

-Acum, cred că nu mi-ar mai fi teamă de ele... doar încep sa le cunosc.

-Ai văzut ce culoare au trupşoarele lor?

- Parcă... galben cu ceva dungi mai întunecate.
- Au culoarea aurie a soarelui şi dungile de culoarea pământului într-o unire... Cer şi Pământ. Şi mierea lor e ca aurul lichid... Ei, n-ai întrebat tu degeaba de albine; mâine, în zori, dacă Zalmoxe îngăduie, om merge în poieniţa din josul râului... să treci prin proba albinelor.

Tânărul aşteptă nişte dumiriri, dar, pentru că ele nu veneau, tăcu şi-şi văzu de treaba lui: să-şi mişte cât mai mult, cu grijă, câte o mână... apoi câţiva paşi... cealaltă mână şi tot aşa.

A doua zi, mergeau amândoi de-a lungul văii, urmând cursul firav, dar curajos al apei. Tânărul se sprijinea de Călugăr, iar acesta îl conducea cu mare grijă printre pietre şi dâmburi. Încet, încet, mai cu opriri de odihnă... iată c-au ajuns în poieniţa cu flori şi albine; dar florile erau acum pălite de frig, iar albinuţele nu se vedeau... abia după ce s-au apropiat îndeajuns, le-au auzit bâzâind în stup; se pregăteau şi ele de iernat.

-Acum, stai de te odihneşte, eu am ceva de sfătuit cu ele.

Şi, lăsându-l singur, Călugărul se apropie mai mult, până ajunse în dreptul stupului, şi stătu aşa un timp, fără a zice nimica cu glasul vorbei... doar sufletul lui cerceta. Apoi, dădu din cap mulţumit şi se-ntoarse spre tânăr.

- Hai, vino! Nu te teme... dacă Zalmoxe a îngăduit, înseamnă că eşti vrednic... hai...

Tânărul se ridică cu greu... Îl mai dureau încă locurile izbiturii... şi veni şi el în dreptul stupului...

- Nu mă tem!

Călugărul zâmbi, apoi îi acoperi faţa şi mâna stângă; doar o parte din braţul drept, anume aleasă, o lăsă vederii... apoi a şoptit ceva şi i-a apropiat mâna descoperită de stup... o seamă de albine au ieşit şi cuminţi i s-au aşezat pe piele, apoi... l-au înţepat. Tânărul a tresărit dar n-a scos nici un suspin; după ce şi ultima albină plecase, Călugărul l-a tras de o parte, descoperindu-l, şi l-a lăsat să-şi admire braţul ce începea să se umfle văzând cu ochii.

- Nu te speria, fiule, albinele ţi-au dăruit prin jertfa lor câte ceva din fiorul soarelui... cu ajutorul acestor forţe nevăzute ştiu ele a face fagurele şi mierea. Hai să ne grăbim, căci licoarea lor a şi început să-ţi umble prin trup şi trebuie să-i dăm timp şi linişte să lucreze.

Toată noaptea l-a vegheat Călugărul, punându-i din când în când câte o bucată de cânepă udă pe frunte, sau umezindu-i buzele... tânărul avea fierbinţeală mare şi vorbea printre vise.

- Ei, dragul tatei, până dimineaţă ţi-o trece focul şi-ai să fii pe picioarele tale, gata de drum... Căci mâine e ziua cea mare a plecării, şopti privind spre steaua Cerului, care abia se mai vedea. M-oi grăbi şi eu cât oi putea de tare! Vine iarna!

Şi adormi spre ziuă, după ce fruntea băiatului arăta sănătate.

*

În zori de zi, când se trezi, tânărul se ridică plin de o forţă nouă, de dragoste de viaţă, de speranţă. Avea o bucurie lăuntrică ce-l umplea şi-i răzbătea prin privire. Se uita, cu mirare parcă, la Călugărul ce sta în picioare lângă el, privindu-l.

- Nu ştiu ce-i cu mine... mă simt altul, ca nou... mă simt puternic... sunt mai altfel... dar parcă şi totul din jur arată într-un fel nou, mai luminos, mai colorat. Ce-i cu mine? Sunt tare bucuros şi nu ştiu de ce...

-Te-a dăruit Cerul şi Pământul... te-au dăruit şi albinuţele... ai primit ceva, ca o picătură din înţelepciunea firii... vezi de n-o risipi...

Amintindu-şi, tânărul îşi privi braţul; nimic nu mai arăta că trecuse prin durere.

- Ei, dragule, pregăteşte-te de drum. Azi plecăm!

O tristeţe trecu peste ochii senini ai băiatului.

- Ne despărţim, azi?

- Nu, cei ce se-ndrăgesc nu se despart niciodată; nici noi nu ne despărţim...

om fi mereu cu sufletele împreună... când ţi-o fi greu, să-ţi aminteşti de asta...

- Da, dar totuşi... rămân singur... unde să mă duc?

-Am să te mustru de gândeşti aşa... tot Cerul, cu cei nevăzuţi îţi sunt alături... toată firea... şi la urmă şi dragostea mea. Dar vezi ce faci... Om mai vorbi pe drum.

Şi cât timp se pregăti tânărul de drum, spălându-se ultima oară în izvor, Călugărul se mai uită o dată prin traistă, să nu fi uitat ceva... mângâie sabia şi aceasta parcă-i trimise o undă de căldură... săltă apoi traista pe umăr şi, după ce mulţumi întregii firi pentru găzduire şi ajutor, sta gata de plecare; dar mai era ceva care-l tulbura... mai era ceva de făcut şi nu dibuia ce. Privea tânărul ce se ospăta cu miere, ca la fiecare început de zi, şi gândea: „Uite-I. E gata să ia viaţa în piept... n-o să-i fie uşor... acum, la început, fără nimic, nici familie, nici de-ale traiului... unde-o să stea până s-o întrema de tot... Încă-i firav... şi cu sufletul îi firav. L-am învăţat cât am putut, dar şi mai multe l-o învăţa viaţa. Cum să-l mai ajut, oare? E fiul meu de suflet... am trăit împreună cu el bucurii şi dureri... trebuie să-şi facă rost de un cal... şi de haine, că astea de pe el, le-am curăţat ' eu, dar sunt numai rupturi... ce-aş putea să-i mai dau... e ceva ce ar mai trebui... e atât de neajutorat... Îl las singur, fără nimic... Aş vrea să-l dăruiesc ceva, dar ce? Ce am eu de preţ, oare?”

Sabia? Nu se poate... e darul neamului dac pentru Fiul Luminii. Dar cum o să răzbească singur şi sărac? Şi nici nu-i bine întremat încă. L-a ajutat să iasă din mrejele morţii, dar acum îl lasă... Ce să facă, oare? Privi spre Cer, apoi se hotărî deodată; îi simţea pe dacii lui alături cum spuneau: doar viaţa e tot de Sus dată... şi e mai de preţ decât o nestemată. Să fie ca jertfă de dragoste!

Prinţul iubirii va înţelege!

Desfăcu traista şi scoase la lumină sabia... o ţinu cu amândouă mâinile, întâi la piept, apoi o ridică în sus spre soare... nestematele clipiră în lumină, crucea de aur luci trimiţând raza de soare înapoi, spre înălţimi, o dată cu mesajul de dragoste al omului ce sta acolo... În povârnişul muntelui, printre brazi, cu darul neamului în mâini...

Se ruga Cerului să-l ajute să nu greşească, dar el aşa simţea că era bine... din senin, o adiere mângâietoare îi alină pletele şi un miros înălţător îl învălui... şi el ştiu că Zalmoxe îi răspunsese.

Lăsă sabia încet în jos, ca într-un ritual, apoi cu puţin efort scoase piatra cea verde şi chemându-l pe tânărul ce privea încremenit, i-o întinse:

- Ia-o! E darul Cerului şi al neamului meu! Să-ţi fie de folos... Şi să nu uiţi niciodată să iubeşti oamenii şi să-i ajuţi la nevoie...

Tânărul era parcă una cu muntele... sta, cu ochii umezi şi nu putea face niciun pas.

- Haide, ia-o! E a ta! E verde şi curată... ca brazii, ca firea în izbucnirea primăverii... e triumful vieţii după somnul iernii... este speranţa... hai, vino! Să fii tânăr şi curat la suflet ca ea... Nu-ţi ştiu numele, pentru că prin tine Cerul vorbeşte celor ce au inima vie din neamul tău. Aprindeţi făclia dragostei de oameni din sufletele amorţite!

Şi, spunând acestea, se duse spre băiat şi-i puse piatra în palmă... apoi împături sabia la loc, o puse în traistă... luă traista pe umăr şi, zâmbindu-i blând, continuă:

- Te-oi duce până la o aşezare de oameni; acum poţi merge. Acolo ţi-oi face singur rost de haine, de vreun cal... de prieteni... te mai împlineşti un pic şi mai spre primăvară, te-oi duce la ai tăi, la fraţii tăi. Ai de grijă! Nu uita să cauţi să găseşti picătura de bine din fiecare, nu stârni răul.
- Întemeietorule, nu ştiu ce să zic... cum să-ţi mulţumesc... pentru tot...

-Altă mulţumire decât sufletul tău curat... şi ce-i face tu cu el prin viaţa ce te aşteaptă... dacă faci bine în jur, apoi altă răsplată nici Cerului nu-i trebuieşte, dară mie... eu m-oi bucura dacă cele ce ţi-am zis ţi-or fi de folos. Fii bun, curajos şi cinstit! Hai şi-om merge!

Şi, sprijinindu-l uşor, urcară amândoi pe creastă, apoi... Încet, încet, luară cărăruia muntelui la picior şi merseră... mai stăteau la odihnă... iar mergeau. S-au adăpostit pentru somnul nopţii într-un intrând de munte şi dimineaţa... la drum. Şi, într-un apus de soare, zăriră în vale, la poalele muntelui, o aşezare de oameni... căsuţe frumos întocmite pufăiau glumeţe fumul... se auzeau câini de pază.

Atunci Călugărul se opri.

- Drumurile noastre se despart... eu nu mai pot zăbovi. Mergi cu bine!
- Moşule, iartă-mi întrebarea, dar ce fel de om eşti tu?
- Măi, dar nu ţi-am spus... eu sunt dac, din partea dacilor de peste Istru, ce n-ai înţeles?

-Ai lăsat totul deoparte pentru mine... m-ai îngrijit cum n-a mai făcut-o nimeni, mi-ai dat dragoste şi hrană pentru suflet, m-ai făcut să mă simt

om... să mă-ntregesc cu Cerul şi Pământul; toate acestea când pe tine te chema un drum însemnat de făcut.

- Ce ştii tu de drumul meu, hai nu-ţi fă griji...
- Am văzut mândreţea de sabie şi-am înţeles că e ceva, mai altfel, cu solia aceasta. Cum ai avut tăria să rămâi cu mine... cine ţi-a dat răbdarea ? Şi cum ai putut să-mi faci un asemenea dar? Toţi dacii sunt la fel?
- Oameni săritori la nevoie şi largi la suflet... dar tare aprig, când un fur le calcă hotarul.

Tânărul zâmbi printre lacrimi:

- Ca albinele, nu-i aşa?

-Ai înţeles bine... Întocmai ca albinele. De altfel, ştii că marele rege al perşilor, Darius, n-a putut intra în Dacia din cauza albinelor care i-au atacat oştirea. Asta-i ţara mea... cu albine şi oameni curaţi... e drept că mai sunt şi viespi, dar ce vrei... viaţa e o luptă pentru desăvârşire, la aminte!

- Am să ţin minte toate câte m-ai învăţat.
- Să le ştii cu mintea şi să le trăieşti cu inima! Zalmoxe să te aibă în pază... fiule!...

Şi, întorcându-se, Călugărul plecă repede pe potecă, să nu-i vadă tânărul boarea lacrimilor trecându-i peste ochi. El n-avea timp de stat... era în mare întârziere. Vântul rece începuse a-l bate dintr-o parte, iar steaua abia de o mai putea zări, spre orizont.

Piatra cea roşie

Mersese mult; acum acasă era în plină iarnă, dar pe drumurile lui soarele fusese încă darnic, răspândind o căldură molcomă. Trecuse ape mari, sau mici, cu piciorul sau cu luntrea... se spălase la izvoare şi se ospătase din prinosul pământului, singur prin păduri şi munţi sau la case de oameni primitori; adormea obosit, cel mai adesea sub ramurile vreunui copac.

Acum intrase parcă în regatul măslinilor, erau peste tot: pe povârnişuri de deal sau întinsură de câmp, mulţi ca brazii lui de-acasă; mai avea de mers, dar nu ştia cât. Privea mereu cerul, căutând sclipirea călăuzitoare; era undeva în zare, pe unde se unea parcă Cerul cu Pământul, şi lui i se păru că devine din ce în ce mai strălucitoare şi mai depărtată. Şi tot privind la ea,

adormea. Într-o noapte, însă, după ce se pierdu în adâncimea somnului, avu un vis ca de poveste, şi-n visul lui văzu...

O pajişte întinsă, cu ceva dealuri mai domoale la capete... el mergând spre o căsuţă ce abia se întrezărea; era nisip mult şi iarbă mai puţină... noapte, iar undeva, după dealuri, simţea freamătul unei cetăţi mari, dar nu ştia care. Câţiva păstori cu oile lor poposiseră şi se odihneau în jurul unui foc, dar el mergea spre ţinta lui, mânat de ceva... aşa, ca dorul de casă, dar mai puternic; îl ducea o dragoste mare, spre ceea ce doar sufletul lui ştia. Ridică ochii şi văzu chiar deasupra sa steaua, mai strălucitoare ca niciodată şi se bucură că n-a pierdut-o, ba chiar se apropiase. Mergea, parcă plutind, când, deodată...

Un snop de lumină porni a străbate văzduhul, de la lucirea măiastră a stelei din cer, ajungând la căsuţă.

Poiana se lumină, ca ziua. Mirat, ridică privirile peste dealuri, împrejur, dar acolo domnea tot întunericul nopţii; doar poiana... Grăbi pasul, parcă nu mai ajungea... apoi, de sus, din Ceruri, prinseră a coborî luminiţe... multe, mai multe... şi el se văzu înconjurat de un nor luminos... fiinţe de lumină într-un alai strălucitor... o bucurie de nestăpânit îl cuprinse şi începu a alerga. Aşa, parcă dintr-o parte, îi văzu pe păstori; se treziseră din odihna nopţii şi încercau a pricepe... norul luminos îi înconjura şi pe ei, iar din înălţimi o muzică nemaiauzit de frumoasă îşi răspândi mângâierea...

Alerga... alerga, plutind... mai avea puţin... nu simţea nici-o oboseală, ci doar o mare fericire. Ajunse în dreptul colibei din piatră şi lemn şi intră...

O tânără femeie, cu un prunc nou născut în braţe, zâmbea, privindu-l... şi totul în jur deveni parcă dintr-odată mic... doar ei doi, Mamă şi Fiu, erau sufletul lui. Se aplecă până la pământ, într-o închinăciune de dragoste adâncă. Când putu a ridica privirile, văzu un măgar şi un bou ce-şi plecaseră capetele, încălzind cu suflarea lor puiul abia ivit pe lume; un bărbat sta de o parte, grijuliu. Îşi ridică ochii spre cei doi şi abia acum văzu că din trupul Copilului şi al Mamei izvora lumină. Lacrimi de bucurie prinseră a-i uda obrajii... Înţelese că ajunsese la timp. Duse mâna spre traistă căutând darul şi încercând a tocmi în gând spuse potrivite, cu toată dragostea neamului dac pentru Fiul Luminii. Dădu să scoată sabia, dar, amintindu-şi de piatra lipsă, tresări... şi se trezi.

Se ridică din somn buimac, cu broboane de durere pe frunte. Şi ştiu! Acesta era Pruncul! Se născuse, iar el cu darul lui era încă pe drum. Îşi duse

palma spre obrazul ud; urma bucuriei din vis era încă proaspătă... oare când îi va fi dat să ajungă? Ridică privirea spre cer, puzderia de luminiţe scânteiau, dar steaua măiastră nu mai era... Îşi împlinise menirea. Umbra tristeţii năvăli peste sufletul lui buluc; îl dureau gândurile... Îşi prinse capul în mâini lăsându-se pradă deznădejdii... „Ce rost mai are să merg mai departe?”... Sări brusc în picioare, ca dintr-un hău. Ce să mai facă acum? Uite, se dovedise că nu fusese vrednic de cinstea dată de înţelepţi.

Poate un alt întemeietor ar fi fost... era vorba doar de darul unui neam de oameni buni... trebuia să ajungă la timp, dacii lui meritau aceasta, iar el nu reuşise. Sâmburele durerii neajungerii începea şi el a da roade. Căută, prin ţesătura aspră a traistei, sabia; tăria metalului îi aduse o fărâmă de linişte... Întârziase din pricina băiatului, dar inima lui îi spunea că nu-i pricină de întristare. Atunci, ce să fie? Dintr-odată se hotărî; îşi scutură umerii voiniceşte, alungând îndoielile. „Treaba mea e să merg înainte; şi Deceneu mi-a vorbit despre asta”. Porni la drum aşa, prin bezna nopţii... va merge cât va trebui. Avea în el răbdarea şi stăruinţa dragului.

*

A doua pereche de opinci se rosese şi ea, iar Călugărul tocmai îşi meşterea altele din nişte fâşii de piele primite de la un megieş, pe care-l ajutase la căratul unor baloturi în hambar. Mersese mult, dormise sub cerul liber sau prin case primitoare, mâncase ceea ce îi oferise pământul şi dărnicia oamenilor, iar uneori mai primise câte un castron de zeamă caldă în schimbul muncii... căci lui nu-i era ruşine să trudească.

Acum, ajunsese în ţinuturile Iudeii şi inima îi şoptea că s-a apropiat de Cel Ales. Aici îi spusese şi învăţătorul de la Muntele Sfânt că s-ar afla. Era mulţumit, avea din nou o linişte mare în suflet şi se pregătea de întâlnire. Oare cât timp trecuse de la noaptea visului? După socotelile lui, mai trecuse o iarnă, ce lăsase haine de nea pe brazii de-acasă. Dar pe-aici, de aşa ceva nu se ştia, cerul nu-şi aşternea podoaba albă şi curată a zăpezii.

Îi era tare dor, dar întâi trebuia să-şi împlinească solia, apoi se va gândi şi la aceasta. Acum îşi meşterea de zor noile încălţări, grăbit să le termine; iar în zori va căuta un izvor, sau o fântână cu apă proaspătă şi curată, să-şi limpezească straiul de sărbătoare, din traistă... doar îl adusese atâta drum şi colbul cărărilor mai lăsase urme. Se pregătea cu sufletul şi trupul, aşa, el de-a-ntregul, de marea închinare. Tocmai terminase noile opinci de împletit, când se auzi chemarea gazdei:

- Pofteşte, te rugăm, străine, la masa noastră! Vino de-ţi potoleşte foamea, că după o zi de trudă aşa se cuvine.

Bucuros, Călugărul se ridică, mulţumind de chemare, şi, adunând gospodăreşte lucrul mâinilor, se-ndreptă spre odaia unde toată familia megieşului îl aştepta. Zâmbea, gândind că numai Zalmoxe făcuse astfel, de reuşea să înţeleagă graiul străin, ba chiar să spună şi el câte ceva şi nu numai aici, ci în tot drumul lui.

Odaia era mică şi joasă, dar albul zidului aducea lumină; pe pereţi, ici-colo, fâşii lungi de ceva pânză groasă, cu înscrisuri pe ele. În mijlocul odăii, masa frumos aranjată, cu toţi cei ai casei în jurul ei; într-o parte, un loc liber părea că-l îndeamnă la stat. Intrând, îi cuprinse pe toţi în lumina privirii, cu stropi de suflet, apoi înclină capul a salut şi mulţumire. Ceilalţi îl priviră zâmbind şi ei, sclipind curiozitate. „Ciudat străinul acesta! Vrednic la muncă şi tăcut; nici nu se vede c-a trudit o zi plină la baloturile grele... e atâta linişte în făptura lui”. Îl poftiră să se aşeze cu ei la împărţitul bucatelor.

Stăpânul casei se ridică şi începu a zice o rugă către Iehova, pentru darul hranei de pe masă, iar călugărul îşi uni ruga cu a lor, dar către zeul dac. „Cred că Iehova e un fel de Zalmoxe al lor”.

În timpul mesei, domni liniştea şi Călugărului îi plăcu această simţire a tainei bucatelor; iar după ce se-ndestulară, stăpânul casei se ridică încet şi cu glas şoptit, rosti vorbe înţelepte:

- *„Iată, vin zilele, zice Domnul, când voi face cu casa lui Israel şi cu casa lui luda testament nou. Nu ca testamentul pe care L-am făcut cu părinţii lor, în ziua când i-am apucat de mână, ca să-i scot din pământul Egiptului; căci ei n-au rămas în testamentul meu, de aceea şi Eu i-am părăsit... Pune-voi Legile Mele în cugetul lor şi în inima lor le voi scrie... Şi voi fi milostiv cu nedreptăţile lor şi de păcatele lor nu-Mi voi mai aduce aminte”.*

Toţi plecaseră capul cu smerenie, ascultând; sunetul rostirii se topise în tăcerea sufletelor; undeva în adânc mocnea durere şi speranţă. Tatăl mai zise:

- Să ne rugăm Domnului, ca zilele pravilei celei noi, cu Cel Ales, să vină mai degrabă.

Abia acum, Călugărul, ce stătuse şi cugetase la cele auzite, dori a întreba:

- Iertată-mi fie îndrăzneala, căci nu cunosc învăţăturile acestui neam vrednic... dar, pentru care Ales a fost ruga?

Privindu-l cu un fel de milă, ca pe unul necuprins în scrierile sfinte, tatăl vorbi:

- Proorocii noştri, şi au fost destui, de la Moise până la Zaharia, au vestit venirea împăratului... a lui Mesia, Cel ce va scoate poporul lui Israel de sub stăpânirea răului; va veni cu puteri mari şi ne va aduce belşug şi pace. Pe El îl aşteptăm noi cu nerăbdare.

Călugărul dădu a spune că El s-a şi născut, că e aici, să-L caute şi să se bucure, dar vocea tatălui se auzi rostind cuvintele de mulţumire... clipe de linişte... De undeva se auzi ciripit vioi de păsărele, ce se grăbeau şi ele spre odihna nopţii.

Abia se termină ruga de sfârşit, că se şi porni un torent de vorbe din care dacul nostru, cu aceeaşi mirare, pricepu binişor. Fata cea mare a gazdei era cea mai înflăcărată:

- Împăratul a dat poruncă: în zori, mamele cu copii până-n doi ani, să fie adunate în piaţă. Se vorbeşte că-şi caută urmaşul, vrea să-i cerceteze pe toţi; doar aşa spun şi învăţaţii, că s-ar fi născut... Dar nu se ştie cine-i.

Călugărul vru iar să zică despre Fiul Luminii, doar cine să fie mai vrednic de cinstea lumească, dar ceva din el îl opri din nou - şi-apoi nici n-avea rând de glasurile bucuroase ce se întreceau în a spune:

- Tu, Rachela, vezi de-l pregăteşte cum se cuvine pe cel mic, că nu se ştie... dacă o fi el alesul?! Oare îl ia la palat...?

„Oricum, bună treabă făcea împăratul, cercetând pruncii... desigur că-l va duce pe cel ales la învăţătură, căci nu-i uşor să conduci un neam”.

Şi Călugărul, mulţumind pentru masă, plecă spre odăiţa lui, lăsându-i singuri cu visele lor. „Trebuie să fiu şi eu în zori gata; poate aşa a rânduit Zalmoxe, să-l găsesc pe Cel Ales deodată cu împăratul... ar fi în firea lucrurilor”. Simţea nerăbdarea urcându-i în inimă şi fremătând a bucurie. Şi, plănuind întâlnirea, adormi zâmbind.

A doua zi, piaţa era plină de femei cu prunci - mai mari, de-i ţineau de mână, sau mititei, ce-şi continuau somnul în legănatul duios al braţelor de mamă. Bărbaţii stăteau deoparte, stăpânindu-şi firea; dar femeile murmurau îmbujorate de emoţia alegerii şi mai potriveau, din când în când, câte ceva la găteala pruncilor, să fie cât mai arătoşi; iar pe faţa fiecăreia citeai credinţa că al ei e cel mai...

Deodată freamătul mulţimii încetă. Se auzeau, din depărtare, tropote de cai... câţiva copii mai mari ce stătuseră la pândă, dădură năvală strigând:

-Vin! Sunt mai mulţi oşteni călări! - şi fugiră deoparte.

O uşoară îngrijorare străbătu mulţimea: „De ce trebuiau să fie mai mulţi? Oşteni? Ei alegeau? De ce nu vin înţelepţii, sau alţi slujitori de seamă... doar nu-i de-aici de colo să alegi pe...!?” Dar nu avură timp prea mult de gândit, că se şi văzu trupa de oşteni intrând în piaţă. Se lăsă o linişte încordată... era ceva ce strica sărbătoarea... poate privirile noilor sosiţi...

Aflat într-o parte, la marginea pâlcului de bărbaţi, îmbrăcat în straiul lui de sărbătoare cu brâul întemeietorilor bine încins, Călugărul privea atent; simţea ceva nu tocmai bun, dar nu distingea ce... Privise mai înainte copiii, aşa, de unde stătea, şi sufletul lui nu tresărise a recunoaştere; mai avea de căutat, dar rămăsese să privească alegerea. Acum era ceva în jur ce-i vorbea de primejdie. „Zalmoxe, rogu-te ajută-mă să înţeleg şi să pot fi de ajutor”. Nu termină bine gândul, căci se şi auzi glasul comandantului:

- Unde-i starostele?

-Aici sunt! - şi din mulţimea bărbaţilor ieşi un bătrân cu barbă mare, albită de vreme.

- Sunt toţi copiii, de până-n doi ani, aici de faţă? Ştii că răspunzi cu capul în faţa împăratului, de nu spui adevărul!
- Toţi! Doar e cinste mare pentru noi, să ne cerceteze pruncii. Dar, iertare, nu vin şi înţelepţii.?
- Dar ce treabă ai cu ei? - râse oşteanul.
- Mă iartă, dar gândesc că ei cunosc cele scrise în hrisoave...
- Păi, de-acum le ştim şi noi!

Oştenii se răsfirau încet, ca din întâmplare, încercând a înconjura grupul de femei. Dar bărbaţii, parcă simţind, se apropiară, apă- rându-le din spate. Era ceva ascuns în zâmbetul comandantului şi nu se dumireau ce. Acesta, observând nelinişţea lor, înaintă cu calul până ajunse în dreptul primului rând de mame şi, privind către una dintre ele, îi zise zâmbind:

- Ia te uită, ce copil frumos! Ce e, fată sau băiat?
- Băiat! îl cheamă Adam! - zise mama îmbujorându-se de mândrie şi privind spre suratele ei.
- Măi, să fie! Şi câţi anişori zici că are?

-Apoi, abia a trecut de primul.

- Da voinic mai e! la adă-l încoace să-l văd mai bine.

Zise şi întinse mâinile, luând trupşorul firav în braţe.

Pruncul se trezise şi-l privea cu ochişori miraţi. Mulţimea se linişti. Uite că se speriaseră degeaba; era om bun, oşteanul ăsta; şi-apoi dacă împăratul i-a trimis pe ei să cerceteze, o fi ştiut el de ce. Femeile deveniră mai curajoase şi-şi întindeau şi ele odoarele la cercetat.

- Staţi liniştite, c-am să trec pe la toate... că doar aşa-i porunca! - râse comandantul, mângâind cu o mână copilul şi uitându-se pieziş spre piaţă. Călugărul văzu sclipirea rea a zâmbetului şi dădu să-şi facă loc, să se apropie... dar nu mai apucă.

Socotind c-a venit momentul, comandantul ridică copilul în sus cu o mână şi cu cealaltă scoase sabia de la brâu şi tăie în două trupşorul firav, ce încă îl privea. Ca la un semn, ceilalţi făcură la fel, apoi se repeziră spre grupul femeilor începând a le smulge copiii din braţe şi a-i tăia. Un urlet de groază răsună, cutremurând înălţimile. Mamele se aruncară care încotro, acoperind cu trupul lor făpturile gingaşe; taţii se porniră spre oşteni, aşa cum erau, cu mâinile goale, încercând să-i oprească. Călugărul se repezise şi el, dar era mereu îmbrâncit şi dat de o parte de făpturi îngrozite ce alergau mânate de fiorul morţii ce se lăsase peste tot. Deci asta era cercetarea împăratului... un măcel! Voia să-şi omoare urmaşul, nu să-l preţuiască! în câteva clipe, trupuri de copii şi femei zăceau în colbul drumului, însângerându-l.

O văzu în mulţime pe Rachela; reuşise să scape din învălmăşeală şi acum fugea către casă, strângându-şi odorul cu disperare la piept. Dar în urma ei se porni un oştean... Porunca era să nu scape nimeni. Călugărul alergă spre ea... măcar ei să-i fie de ajutor. Femeia apucă să intre în casă... şi el se pomeni azvârlit la pământ de o altă mamă ce fugea înspăimântată, nemaivăzând pe unde calcă... dar sabia ucigaşă o ajunse, iar până când se ridică de jos, trupul copilului fusese deja sfârtecat. Privi spre casa Rachelei şi-l văzu pe urmăritor intrând. Alergă şi dădu buzna înăuntru... auzi strigătele şi se repezi. Rachela sta îngenunchiată, acoperind cu trupul ei puiul drag, rugându-se de oşteanul ce sta cu sabia ridicată.

- Staaai!

Glasul Călugărului adună tăriile. Sabia încremeni. Apărut ca din senin, pavăză în faţa mamei, un bărbat sta privindu-l şi oşteanul şovăi... dar nu coborî sabia.

- Porunca împăratului! - zise şi se miră singur de glasul său, uşor tremurat.

- Să nu îndrăzneşti! împăratul tău e un ucigaş de prunci! Ai să dai socoteală şi tu!

Neclintit ca muntele, Călugărul vorbea cu vocea înălţimilor, privirea lui intuia... curajul lui dărâma oprelişti.

- Dar, împăratul...
- Un singur mare împărat hotăreşte vieţile... şi acela e în Ceruri. Supune-te! în numele Lui îţi poruncesc acum... lasă femeia şi copilul în viaţă!

Oşteanul privi spre cerul ce se-ntrezărea prin fereastră, privi spre omul înalt, cu plete albe ce sta măreţ în faţa săbiei şi un fior îl trecu până-n tălpi. Lăsă uşor mâna în jos. Era ceva care-l stăpânea, învingându-l şi nu ştia ce; şi apoi nici lui nu-i plăcea ce trebuia să facă. Prin faţa casei se auzeau tropăituri; erau oşteni ce treceau în fugă, mai departe. Deodată se hotărî. De fapt cine-l va şti? Poate, chiar câştigă ceva din asta - şi-l privi într-un fel pe călugăr, şiret. Adică, „ce-mi dai în schimb?” - şi ca să-i dea de înţeles, făcu un gest ameninţător spre mama ce-i urmărea gesturile cu ochii disperării.

Călugărul îi primi uitătura drept în lumina ochilor şi-l preţui; privi pruncul ce uitase să scâncească şi-şi rotea ochii, speriat; văzu durerea sfâşietoare ce răzbătea din toată fiinţa femeii... era viaţa care plângea... stătu gânditor o clipă; era mare preţul, dar... În celălalt talger al balanţei era soarta acestui prunc şi... poate şi a mamei lui.

Darul neamului... cum să facă? Se putea duce în faţa Fiului Luminii, ştiind că a preţuit mai mult o piatră, fie ea şi nestemată, decât zilele unui prunc? Nu se putea... tot sufletul lui striga aceasta. Îşi scutură îndoielile şi se hotărî; dete traista jos de pe umăr; cu gesturi încete, de ritual, scoase sabia. Oşteanul avu o tresărire, dar mişcările domoale îl liniştiră.

Mângâind cu drag mânerul, scoase cu grijă din locaşul ei piatra cea roşie... o privi adânc, a rămas bun; lucirea caldă îl străfulgeră în suflet, cuibărindu-se spre luare aminte; apoi o întinse oşteanului.

- Ia-o! E roşie ca sângele nevinovat ai pruncilor, ce azi a îmbibat pământul acestei ţări. Este plata pentru viaţă! întoarce-te la împăratul tău, că multe zile nu mai are... nu îngăduie Cerul aşa mişelie, nepedepsită.

Oşteanul stătu o clipă nedumerit; nu se aşteptase la aşa ceva de preţ; apoi se repezi, înşfăcă piatra şi ieşi alergând, ca nu cumva omul acesta ciudat să se răzgândească. Zgomotul uşii trântite şi apoi... o linişte nefirească, cuprinse încăperea. De undeva, se mai auzeau plânsete şi strigăte de spaimă, dar aici era altă lume... o lume în care viaţa învinsese.

Femeia rămăsese încremenită, strângându-şi pruncul la piept. Era ca o statuie a durerii, doar ochii sclipeau a înţelegere. Călugărul mângâie căpşorul bălai al copilului, zburătăcindu-i zulufii şi-i zâmbi.

- Să creşti mare şi voinic! Dreaptă şi cinstită să-ţi fie firea şi plină de bunătate. Zalmoxe să te aibă în paza lui!

Şi pruncul râse, privindu-l cu ochişori mari, nevinovaţi. Femeia se trezi parcă din spaimă şi întinse mâna spre el; lacrimi mari, boabe din rouă sufletului, se sloboziră abia acum udând ochi şi podele.

- Plângi Rachela! Spală-ţi spaima inimii, de acum a trecut. Uite, pruncul tău e viu! îţi seamănă şi o să fie un flăcău de nădejde. Hai, linişteşte-te!

Uşa se dădu iar în lături şi, împleticindu-se, intră în odaie stăpânul casei; avea tăieturi de sabie pe umărul drept şi o uitătură de fiară hăituită. Văzându-şi fata cu cel mic viu în braţe, se lăsă să cadă jos şi începu a hohoti de plâns aşa cum numai regăsirea o poate face.

- Rachela tatei, te căutam printre morţi!
- Oaspetele nostru...
- Hai, Rachela, lasă-ţi odorul pe pătuţ şi adu nişte faşe de cânepă, apă caldă să-l oblojim pe tătâne-tu...

În puţină vreme, megieşul era deja spălat şi uns cu alifia tămăduitoare din traista Călugărului; sta întins, cu umărul bine prins în legături şi încerca să se dumirească asupra întâmplării ce-i scăpase fata, dar oaspetele nu-l lăsa de fel, întorcându-l mereu la altele, în cele din urmă, adormi lângă prunc, sfârşit de povara zilei ce trecuse.

- Rămâi cu bine, Rachela! Să ai grijă de ai tăi! - şi, înainte de a mai apuca femeia a zice ceva, Călugărul ieşi pe uşă, pierzându-se în largul drumului. Fusese o zi grea şi voia să fie singur cu Cerul şi Pământul, să-şi spele şi el amărăciunea uciderii de prunci şi de-o putea să şi înţeleagă.

*

Mergea din nou printre dealurile stâncoase. Soarele era deasupra capului, dogorind. Nu mai avea apă în bărdăcuţă şi-i era sete. Zărise în depărtare cetatea şi se grăbea să ajungă acolo. Sabia lui, cu o singură nestemată pe mâner între două locaşuri goale, îi atârna pe umăr, în desagă.

„Oare când va ajunge şi el cu darul Daciei? D-apoi, ce fel de dar e acesta aşa despuiat?”

Întrebările se ciocneau în suflet, tulburându-l. Dar nu putuse face altfel. Aşa simţea el, asta era învăţătura lui: viaţa trebuie apărată şi preţuită. Asta

făcuse şi el.

Dar se părea că, prin locurile Iudeii, alte lucruri erau la mai mare însemnătate... aveau legi aspre şi le respectau întocmai; pe el nici nu-l lăsară în zi de sâmbătă să meargă mai departe, căci era ziua Domnului; spuneau cuvinte înţelepte din scrierile străbunilor, dar... mult necaz şi sărăcie, suferinţă şi durere printre sărmani; iar cei înstăriţi nici nu băgau de seamă... una era vorba şi alta fapta. Uite ce putuse face nărodul de împărat; nu ştia oare că pedeapsa Cerului îl va ajunge? Şi-apoi, cum să ucizi nişte prunci nevinovaţi... Dar dacă cumva şi... nu, asta nu! Cel din înalt îl va fi ocrotit de năvala răului.

Oftă îngândurat şi grăbi pasul. Era tare ostenit; mersese fără a face popas, tocmai din zori; de-ar ajunge măcar în poieniţa ce se întrezărea, la marginea cetăţii. S-o opri lângă vreun trunchi de copac la odihnă, apoi în zori, cu faţa curată va intra să-L caute... şi să I se închine.

Auzi, de departe, behăitul oilor, iar după puţin timp ajunse la umbra palmierilor. Căută apa şi-şi spălă îndelung faţa şi pletele arse de nisip şi soare, alungându-şi toate gândurile şi îndoielile. Îşi umplu bărdăcuţa cu apă proaspătă, apoi îşi alese un loc de odihnă şi se-ntinse la umbră, aţipind. Nu simţi când oile se strânseră în preajmă, iar ciobanii făcură foc şi se puseră pe vorbă. Glasul lor sparse vălul somnului ajungând până la el.

Povesteau unor noi veniţi minunea de la Bethleem... de acum două veri: cum stăteau ei de dormeau în poiană, chiar aici unde sunt şi acum, când au coborât îngerii din cer anunţând naşterea lui Mesia... unde credeţi? într-un staul mai mic, de vite... uite-l! Se mai vede încă. Ce noroc că ei erau acolo cu turmele. Au intrat degrabă şi s-au închinat Mamei ce ţinea Pruncul în braţe... Şi era o lumină în colibă de ziceai că-i ziuă. Iar îngerii cântau; aşa muzică n-au mai auzit vreodată. Şi mai era şi o stea mare chiar deasupra locului, ce lumina şi parcă vestea.

Pruncul, abia născut, zâmbea. Auziţi, le-a zâmbit lor! Aşa o bucurie îţi încălzeşte inima în toate zilele ce le mai ai. S-au închinat, s-au bucurat şi s-au întors la turmele lor, privind mereu spre colibă... şi din somn tresăreau şi priveau.

- Peste câtva timp, au venit trei împăraţi călări; gândesc că asta erau... tare mândru erau îmbrăcaţi.
- Erau patru!
- Ce spui, Iosife?

- Magii... erau patru... unul venise mai înainte... avea haina albă cu o lună pe spate... da a dispărut deodată... nu ştiu cum.
- Lăsaţi-l să zică... e un pic dus; da-i om bun altfel. Ei, şi cum vă ziceam... au intrat cu daruri pentru copil, l-au adus aur, smirnă şi tămâie! D-apoi cred că puteau aduce şi de altele, ce-s de trebuinţă unui prunc, că maica sa nu prea avea.
- Nu-nţeleg! Adică să se nască Mesia cel proorocit într-un staul, în sărăcie? - se miră unul din cei veniţi.
- Chiar aşa! Uitam să-ţi zic că maica lui, după ce L-o născut, era tot fecioară.
- D-apoi cum?
- Taină mare! Aşa au scris şi proorocii, auzirăm mai apoi. Să-ţi spun ce-a păţit una Salomeea, de era moaşă, în oraş. N-a crezut una ca asta şi a vrut ea singură să vadă. Şi ce crezi? Cerul a pedepsit-o pentru puţina ei credinţă, înţepenindu-i mâna. Numai ce-am auzit ţipăt mare din colibă... am sărit degrabă să ajutăm, dar... numai după ce-a plâns, rugându-se de iertare la Iehova, la Fecioară şi la prunc, a primit învoire să atingă piciorușul Copilului. Abia atunci s-a vindecat şi a ieşit din colibă vestind în tot oraşul minunea. Au venit oamenii să vadă, dar Mama cu Pruncul plecaseră... uitam să-ţi zic că era şi un bărbat cu ei.
- Ce poveste! Oare cine să fi fost?!
- Păi, nu-ţi spusesem? Tocmai... Mesia... S-a născut Mesia!
- Ei, lasă; cum poate un împărat să se nască într-un...

Povesteau ciobanii, dar Călugărul nu-i mai auzea. Ceva ca un fior trecu prin trupul lui şi el se ridică, căutând... Privi împrejurimile... şi deodată văzu coliba... Stătea singură şi părăsită, la marginea poienii, aproape... atât de aproape de el. Îl chema şi el se apropie cu paşi înceţi de drag.

Intră şi un val de duioşie îl prinse, umezindu-i ochii... ştia, simţea... acesta era locul... şi el se închină în faţa amintirii. Când ridică capul, o lumină caldă şi blândă pornea spre el, din colţul staulului şi el se duse într-acolo. Se aşeză pe o mână de paie răvăşite, ce arătau trecerea animalelor, dar lui nu-i păsa... era ceva de dincolo de el, o iubire mare care-l cuprindea, înălţându-l.

Aici se născuse... aici! Simţea măreţia clipei în darul Cerului, chiar de trecuse vreme de atunci. Închise ochii, potolind năvala şuvoiului de lacrimi

şi stătu aşa, rezemat de perete, clipe lungi... clipe de drag. Unde era acum? Ar fi întins mâna şi inima spre El...

În zori, desigur că-L va găsi... undeva, în cetate; doar nu era să rămână aici! Şi-şi alungă gândurile zburdalnice; acum voia numai să-i simtă urma; şi se lăsă în voia dorului. Deodată, în spatele pleoapelor, văzu magii intrând cu darurile. Darul neamului dac lipsea. Tristeţea sta din nou ca un văl pe inima sa şi el oftă prăvălindu-se într-un somn adânc.

Era din nou în poieniţă, vedea coliba, magii cum intrară cu darurile, apoi ieşind... cum se sfătuiră s-o ia înapoi pe căi ocolite, ca împăratul Iudeii să nu le cunoască cărările. Încălecară şi... i se păru sau magii s-au întors spre el zâmbindu-i?... Tresări şi sări brusc din somn. Ciobanii adormiseră de mult şi-n poieniţă domnea întunericul şi tăcerea. Doar aici, în colibă, era parcă altă lume şi el se întinse iar lângă perete, să intre din nou în ea; de undeva, din adânc, pornea spre inima lui o nelinişte: „Oare unde era acum Fiul Cerului? Unde se ascunsese de urgia împăratului? E în cetate, sau...” Căuta răspunsuri în luminile stelelor, ce răzbăteau printre spărturile colibei... şi stătu aşa, în noapte cu ochii atârnaţi de cer, până când simţi că se pierde printre ele; dar inima lui îl căuta pe El, aici, printre oameni.

A doua zi, în zori, ştia ce are de făcut! Pruncul plecase înspre miazăzi, spre ţara Egiptului.

Taina piramidei

Plecase cu prima caravană ce-o întâlnise în cale, mergând spre miazăzi, spre vechiul regat al faraonilor, acum provincie romană de destulă vreme. Fusese un drum greu, cu zile fierbinţi şi nopţi înfrigurate, dar lui nu-i păsa, aşa adâncit în gândurile tainei sale... le împărtăşea doar imensităţii cerului şi profunzimii stelelor. Atingerea săbiei ce-i atârna în traista de pe umăr îi dădea putere şi răbdare.

Ziua urmărea, de sub împletitura de paie ce-i apăra capul de arşiţă, linia depărtărilor - acolo unde auriul firelor de nisip îşi unea scânteierile cu albastrul zărilor.

Cer şi pământ! Iar între ele, omul, ca o punte de trăire... iubire şi suferinţă la un loc... zbucium între valurile unei vieţi, căreia de multe ori nu-i înţelegea rostul.

În jurul lui auzea glasuri socotind, gâlcevindu-se pentru ce vor urma a câştiga din încărcătura cămilelor, uneori râzând de vreo şotie a unuia, strigând deseori pentru a îndemna animalele la drum. La căderea întunericului, şirul ce şerpuia printre dune se oprea, căutându-şi Ioc de popas, poverile se lăsau jos, iar oamenii se trânteau alături, pentru odihnă şi pază; se scoteau merinde, se aprindeau focuri... atunci se mai auzeau şoapte, îngânări de rugi, fiecare către zeul său; apoi, după îndestularea trupului şi ceva vorbă la sfârşit, valurile somnului îi cuprindeau pe toţi, iar liniştea se înstăpânea în deşert.

Erau din mai multe neamuri, fenicieni, perşi, greci, ce aduceau spre ţara Egiptului podoabe de argint şi fildeş, inele şi coliere, brăţări meşteşugit lucrate, purpură, mirodenii, prafuri aromate şi alte asemenea, de nu le mai înţelegeai numele şi rostul.

Privindu-i, Călugărul se întreba ce caută el printre ei, dacă urmează drumul bun, dacă menirea lui este aceasta... dar, cu o clătinare din cap, alunga degrabă îndoiala; sufletul lui ştia, doar era o picătură din nemurire, aşa că pe unde-l ducea era bine... Şi-apoi, şi aici încerca a se face folositor, alinând uneori dureri ale trupului cuiva, alteori potolind săgeţile înveninate ale vorbelor ce se iscau războinice, din senin, atunci când socotelile nu se-mplineau. Prin firea lui aducea linişte. Se înţelegeau prin semne şi cuvinte, ştiute parcă dintotdeauna, dar el nu se mai mira; înţelesese ajutorul Cerului

şi se bucura. Oricum, veneau la el să-i ceară sfat şi povaţă când unul, când altul, aşa că socotea că-i de folos, cu puţinul ce-i era rânduit, pe drumul acesta spre depărtări.

Când ajunseră în ţara Egiptului, apele Nilului, retrase cuminţi în matca lor, lăsaseră bogăţii de verdeaţă în urma lor şi o mulţime de oameni forfoteau peste tot, bucuroşi de recolta ce se anunţa. Aici, caravana se despărţi, o parte pornind spre Alexandria, iar ceilalţi spre Memfis.

Călugărul îşi luă rămas bun de la tovarăşii săi de drum, mulţumindu-le şi urându-le toate cele bune. Atunci, cel ce era căpetenia grupului, un bătrân încă viguros, ce-şi purta pletele albite de vreme acoperite cu un fel de împletitură din fâşii de pânză albă, privindu-l cu agerime, îi zise:

- Multe drumuri am făcut de-a lungul anilor, ducând mărfuri dintr-o ţară în alta şi mulţi oameni mi-au ieşit în cale; pe unii i-am cunoscut mai bine, pe alţii mai puţin. Au fost dintre ei şi mai buni şi mai puţin... dar vreau să-ţi spun ceva, Călugăre, acum, de rămas bun: tu, eşti un om bun... ai adus cu tine un aer de linişte şi pace, de îngăduinţă... şi ce-i mai ciudat e că starea aceasta ne-a cuprins pe toţi. A fost cel mai plăcut drum dintre cele ce le-am făcut până azi. Ne-ai fost de mare ajutor şi noi vrem să-ţi mulţumim în felul nostru. Te rugăm să primeşti în dar câteva lungimi de pânză albă, ţi-or trebui pentru strai nou. Iar de vei vrea să mai baţi depărtările, caută-mă în târgul Alexandriei. Mă cunosc toţi. Cu bine!

Punându-i în braţe valul alb al ţesăturii, bătrânul plecă capul şi se îndepărtă în grabă urmat de tovarăşii săi, nevrând a-i lăsa timp de răspuns; avea o simţire ciudată în suflet, aşa, ca o părere de rău, de-i venea să se-ntoarcă şi să-l ia cu ei, dar se stăpâni şi plecă mai departe.

Rămas singur, cu darul de dragoste în braţe, Călugărul privi un timp în urma lor, conducându-i, până urma colbului ridicat se aşternu la loc, lăsând privirii drumul liber. Apoi zâmbind a mulţumire, îndesă albul pânzei în desagă. „Uite că Zalmoxe avusese grijă de el, până şi la straie... că tare ferfeniţite erau cele de pe el; se cereau de grabă altele. Va găsi pe undeva vreo femeie pricepută care să i le potrivească pe măsură, de nu, s-o descurca şi singur”.

Şi, tot gândind astfel, dădu să plece, dar se opri. „încotro s-o apuce? Spre Alexandria sau spre Memfis? Unde l-ar putea găsi pe Fiul Luminii? Dacă fugise din Iudeea, ascunzându-se de mânia regelui Irod, apoi nici aici desigur că nu era la mare vedere”. Cugetă o vreme, apoi, încredinţat că

locurile cele mai potrivite erau templele sacre, porni să le caute, de-a lungul Nilului, spre miazăzi.

Heliopolis fu primul, aşa-i spusese un grec că-i numele; privi un timp obeliscurile zeului suprem Ra, ce spărgeau înălţimile cu măreţia lor, dar sufletul nu-i dădu semn şi el plecă mai departe.

Kemenn, templul zeului Thot, om cu cap de pasăre, apoi Sachbu, de-i ziceau şi Letopolis, pe limba grecilor, cu statuile lui Mehurt, femeie cu cap de vacă... Şi peste tot întruchipările felurite ale lui Osiris şi Isis. Cu greu putea înţelege câte ceva din spusa slujitorilor din temple, numele i se păreau chiar cazná de rostit, dar mai anevoios era să priceapă ce-i cu capetele lor de animale, de ce nu erau aşa, cu înfăţişări de om. Cu dor gândea la munţii lui de acasă, la lăcaşurile simple de rugă, fără statui sau temple înfricoşate... unde-l simţeau pe Zalmoxe aproape, privind doar spre cerul liber. Aici, obiceiurile erau altele şi el încerca să le-nţeleagă.

Când nu era prin temple, mai ajuta vreun gospodar la îngrijitul grădinii ori la pescuit, iar noaptea se adăpostea în colibele ciudate, dar primitoare, rotunde şi cu acoperişul ţuguiat, întocmite din lut, dormind pe rogojini. Aici totul era vremelnic; când veneau apele mari, lucrurile se strângeau degrabă, locul se părăsea şi altă colibă de lut se ridica în altă parte, mult mai departe, lăsând drum liber Nilului. Iar fluviul, mulţumit, se întindea până hăt în zare, aducând cu el bogăţia pământului ce-o lăsa uşurel pe loc, dar de ospitalitate, atunci când timpul îl zorea să se retragă la odihnă în matcă. Abia atunci începea truda câmpului. Lucruri noi; şi Călugărul trecea prin aşezări, mergând de la un templu la altul, privind cu inima deschisă totul şi încercând a le înţelege rosturile. Revărsarea apei şi firea omului de pe mal se împleteau într-o asemănare dovedind înţelepciunea Cerului ce le tocmise astfel.

Zile şi nopţi intrau grăbite în imensitatea vremii şi Călugărul nostru încă nu ajunsese la capătul căutărilor. Nu-şi mai punea întrebări. Avea credinţa că Cel din înalt îi va călăuzi paşii către locul dorit de el, aşa că se lăsă cu totul în grija Lui. El trebuia doar să aibă dragoste şi răbdare. Şi să meargă. În traistă se lăfăia un strai nou, de sărbătoare, primise în dar şi o pereche de încălţări, cam la fel cu opincile de acasă, aşa încât n-avea nici o trebuinţă. Hrană se găsea din belşug, dacă te trudeai puţin, şi el se bucura să ajute.

Ajunse la Memfis într-un început de zi. Vechea reşedinţă a faraonilor îşi arăta palatele somptuoase, grădinile şi parcurile frumos dichisite cu flori şi copaci de toate felurile, care mai de care mai împodobiţi; pe alocuri, bazine cu apă limpede îşi plimbau valurile răcorind, ducând cu ele gingaşe flori albe de nufăr.

Temple erau peste tot, de nu mai ştia la care să meargă întâi, pline de statui şi slujitori tăcuţi ce treceau parcă plutind, ca nişte umbre, dintr-un colţ la altul.

Călugărul privea şi iscodea... cu sufletul întâi, dar şi cu vorba; nimeni nu ştia a-i răspunde. Sau poate nu-l înţelegeau. În cele din urmă, după ce colindase toată cetatea, se aşeză pe treptele unui templu, să se odihnească şi mai ales să cugete. Aici nu aflase ce căuta; va merge mai departe spre miazăzi, de-a lungul Nilului, poate va găsi vreo luntre să-i fie drumul mai scurt... la Teba, oraşul sfânt al Egiptului, desigur că acolo... doar era cel mai nimerit loc pentru Pruncul Ceresc... cum de nu se gândise până acum. Oftă, puţin nemulţumit de puţina sa pricepere, şi dădu să se ridice şi să plece. Dar era ceva... ca o nelinişte, un glas din lăuntrul lui care-i spunea că mai e ceva de făcut aici, şi se aşeză din nou, cugetând.

Adâncit în gânduri, nu băgă de seamă agitaţia ce se pornise în jur: preoţi, oşteni, ţărani - toţi se îndreptau spre piaţa din mijlocul cetăţii. Privi o clipă uimit, apoi se ridică şi, îmboldit de o pornire interioară, se pomeni şi el mergând grăbit alături de ceilalţi. În faţa palatului regal, mulţimea se opri şi se trase cuminte, de o parte şi de alta a drumului ce ducea de la palat la templul cel mare.

Se pomeni îmbrâncit şi împins până în primul rând, de parcă cineva vroia ca el să vadă totul. Abia acum băgă de seamă că oamenii aveau în mâini flori şi spice de grâu; se pregătea ceva, o sărbătoare, era veselie... ici-colo se auzeau cântece. Ascultă spusele din jur, dar nu înţelese mare lucru, aşa că întrebă de-a dreptul pe un bătrân ce stătea chiar lângă el şi zâmbea unui vis de el ştiut, sau poate... se pregătea pentru ce va să vină. Aşa reuşi el să priceapă că tocmai începea sărbătoarea recoltei, a secerişului şi a bunăstării... marea sărbătoare a lui Min. Faraonul cu perechea sa erau cei ce dădeau tonul mai demult, dar acum locul lor era luat de guvernatorul roman... şi Egiptul era mulţumit că se păstrau tradiţiile. Bătrânelul îi tot vorbea, bucuros c-a găsit pe cineva să-l asculte, iar Călugărul, încercând a

pricepe spusa, îşi aminti de acasă, când mulţumeau şi ei Cerului şi Pământului pentru darul bucatelor.

Deodată, se lăsă o linişte ce pregătea ceva; la capătul scărilor palatului apărură guvernatorul şi soţia sa, în haine de mare gală. Se opriră privind şi mai ales lăsându-se priviţi, o clipă, mai multe... şi răsuflările parcă se opriseră; garda oştenilor din jurul palatului încremenise cu lăncile spre înălţimi, mulţimea aştepta... Romanul îşi arăta puterea, apoi, zâmbind mulţumit, coborî încet, treaptă după treaptă, în onorul gărzilor şi în strigătele mulţimii ce începuse, ca la un semn, să fluture mâinile pline de flori şi spice; în acelaşi timp, din templul cel mare ieşi alaiul preoţilor purtând statuile. În faţă mergea Marele Preot, în hainele sale albe, lungi, cu brâul şi toiagul de aur, urmat de cei ce purtau statuia zeului suprem Amon-Ra, în chipul boului sacru, apoi alte statui de zei cu capete de animale, preoţi în straie rituale, un şir lung, ce pornise spre întâmpinarea celuilalt.

„S-or întâlni la un timp, credinţa şi puterea, lată că la ei acestea sunt diferite” - gândi Călugărul, uitându-se când spre unii, când spre ceilalţi... Deodată, rămase cu privirea lipită parcă de cel ce încheia procesiunea.

Singur, la o mică distanţă faţă de ceilalţi, ca într-o lume a lui, contopindu-i parcă pe toţi în fiinţa sa, cobora... plutind deasupra treptelor, un preot; era îmbrăcat la fel cu ceilalţi, în haine albe de in, dar avea ceva deosebit... desigur, era turbanul cu piatra mare albastră, sau poate privirea neagră, adâncă şi visătoare, ce parcă vedea în alt timp.

Călugărul îl privea ţintă... Îl ştia de undeva, era cineva bine cunoscut, dar nu-şi amintea de unde... când deodată privirile se întâlniră şi el atunci ştiu... În faţa sa, adorat şi respectat de mulţimea care-l saluta bucuroasă, era unul dintre magii visului său... unul dintre cei ce se-nchinaseră Pruncului Sfânt. Dădu să facă un pas înainte să întrebe, dar zâmbetul Magului îi ceru răbdare. Un strigăt de bucurie umplu înălţimile şi el întoarse capul spre mijlocul pieţei, unde cele două alaiuri se întâlniseră.

Preoţii lăsară statuile jos de pe umeri, punându-le într-o anumită ordine, apoi se dădură la o parte, făcând cerc; în mijloc rămaseră doar guvernatorul cu soţia sa, Marele Preot şi, venind încet, li se alătură Magul.

Pentru o clipă, totul încremeni, oameni şi flori aşteptau momentul. De undeva, se porni o muzică lină, molcomă, ca mângâierea, aducând pace şi linişte în suflete; dăinui astfel un timp, apoi ritmul se schimbă şi începu a suna vioi şi zglobiu, ca îndrăzneala firului de grâu ce sparge pojghiţa

pământului, îndreptându-se spre soare... Şi muzica creşte şi se-nalţă, se împlineşte odată cu bobul şi irumpe într-o cascadă de bucurie când spicul ia culoarea soarelui, a zeului suprem Ra, şi e tocmai bun de cules.

În valul melodiei, preoţii făceau mişcări rituale, întruchipând mersul spre desăvârşire al firii, apoi, cu mâinile întinse spre statuia zeului, mulţumiră pentru recolta bogată. Marele Preot luă secera de aur, ce se afla pe o tipsie la picioarele statuii, şi, după ce făcu câteva mişcări de închinare cu ea, o înmână guvernatorului. Acesta o apucă într-o mână, iar cu cealaltă luă un snop de spice din mâinile întinse frenetic spre el şi le seceră simbolic, oferind apoi rodul ca ofrandă taurului alb. Bucuria era în toi şi Călugărul crezu că ceremonia s-a sfârşit, când dintr-odată totul se opri brusc, muzica încetă şi un glas profund se auzi puternic şi clar:

- Mărite zeu, Amon-Ra, tu cel care ai născut pe om din lacrimile tale, tu care ai făurit Cerul şi Pământul spre folosul lui, tu care creşti tot pentru el vegetaţia şi animalele spre a-i fi hrană, ţie îţi aducem mulţumire şi plecăciune, acum în ceasul bucuriei noastre. Căci tu ai avut grijă de noi, imaginile tale, cei ce-am ieşit din carnea ta, şi ne-ai dat bogăţia firii. Îţi mulţumim şi te rugăm să ne-o dai pe Maat inimilor noastre, căci ea este dreptatea ta şi adevărul, ca să nu mai greşim cărările zilelor, făcând altceva decât îţi este ţie plăcut!

Cu mâinile ridicate spre Cer, Magul se adâncise parcă în zări, de unde glasul lui cobora peste mulţimea ce asculta înfiorată. Cuvintele atinseră norii şi se coborâră lin învăluind în solemnitatea tăcerii; ecourile repetară încet, din ce în ce mai încet... apoi linişte. Abia atunci mâinile înălţate se coborâră lin şi magul se înclină până la pământ .Călugărul privi zâmbind plecăciunea; era în afara zeilor de piatră... era în faţa Eternităţii, în faţa Nevăzutului, şi se bucură... aşa se pleca şi el, acolo sus, la munte.

Muzica-şi începu din nou cântarea, preoţii urcară statuile iar pe umeri, alaiurile se formară din nou şi fiecare se întoarse pe drumul pe care venise, unii spre palat, iar ceilalţi spre templu; iar după ce porţile se-nchiseră, în piaţă se-ncinseră dansuri şi cântece, oamenii săreau în ritm, chiuiau, totul era bucurie.

Călugărul fu şi ei tras într-un vârtej de joc, dar se retrase încetişor, să nu strice armonia, şi, îndreptându-se spre templu, se aşeză pe trepte, mai într-o parte, să aştepte şi să privescă. „Ce frumos e omul bucuriei!”

- De unde ai venit, străine?

În spatele lui, privindu-l pătrunzător, era Magul. Se ridică şi-i stătu în faţă drept şi senin.

- Din Dacia străveche, Magule!
- Şi ce cauţi aici, în ţara Egiptului?
- Pe Fiul Luminii! Ştiu că e aici şi dacă Zalmoxe mi te-a scos în cale, gândesc c-ai să-mi ajuţi drumurile cu ceva desluşiri.
- De unde mă cunoşti, Călugăre? Căci eşti călugăr din munţii de peste Istru, nu-i aşa?

- D-apoi ne ştim cam de prin aceleaşi drumuri de vise, mergând către veşnicele adevăruri.

-Aşadar, tu eşti... te aştept de ceva vreme. Am simţit eu, când te-am zărit, dar n-am fost prea sigur. La Bethleem... În noaptea stelei... te-am văzut ca prin ceaţă... erai doar în visul tău... apoi ai dispărut dintr-odată. Acum ai venit şi m-ai găsit! Zeii ţi-au condus paşii; semnele sunt bune, deci... Vino cu mine! - şi făcu un gest larg spre templu.

În câteva clipe, se şi adânciră în interiorul locaşului de piatră. Trecură printre statuile de zei, dar Magul nu se opri, ci-l duse undeva, în spate, într-o cămăruţă mică şi primitoare; rogojinile de pe jos erau acoperite cu ţesături din lână şi mătase ce te îndemnau la odihnă. Aici îl ospătă magul pe drumeţul dac cu felurite bunătăţi şi-i lăsă apoi să-şi potolească oboseala trupului.

Soarele răsărise de câteva ori peste Nil şi Călugărul era tot în templu, ascultând spusa Magului. Avea răbdare şi încredere, ştia că drumul lui nu este oricum şi aştepta semn. Află povestea marelui Osiris, zeul adâncurilor şi al veşniciei lor, rege legendar ce fusese tăiat în bucăţi de fratele său Seth; despre soţia şi sora regelui, zeiţa Isis, ce reuşise cu dragostea ei să unească bucăţile tăiate la un ioc şi să-l îngroape în deltă; tot acolo l-a zămislit ea pe Horus, cel cu cap de şoim, care, după ce crescu, porni lupta cu Seth, în veşnicie, îi vorbi Magul despre Maat, zeiţa Adevărului şi a Dreptăţii, în palatul căreia avea loc Marea Judecată a celor morţi, despre Thot, soţul ei, zeul magiei şi al înţelepciunii, ce sta mereu între Horus şi Seth... Îi vorbi şi de alţi zei, dar Călugărul nu mai putea fi atent, lui îi erau de ajuns, prea erau mulţi, de se gândea cum de nu se poticnesc în înţelesuri. Un dor năprasnic îl cuprinsese de micul lui altar din peşteră, de unde ruga lui simplă urca direct spre Cer, de răspunsul brazilor şi al ciripitului din zori, de zăpadă, de toate... dar mai ales de oameni. Îi era dor de ai lui. Nu se putea întoarce până nu-şi

împlinea drumul până la capăt. El voia să ştie doar unde era Fiul Luminii, să I se închine şi să-l ducă darul neamului.

Magul se oprise de un timp şi-l privea, zâmbind gânditor:

-Ai răbdare! Timpul întâlnirii tale n-a venit încă! Copilul Ceresc e la adăpost, în loc tainic... acum trebuie să crească şi să înveţe a se obişnui cu noi, oamenii, cu vorba şi cu obiceiurile noastre... pentru a ne putea dărui din înţelepciunea începutului, cât mai pe-nţelesul nostru... căci altfel El ar vorbi şi nimeni n-ar înţelege. Vezi, dar, că şi El are nevoie de răgaz de creştere şi învăţătură, iar porunca de Sus este să-l ocrotim.

- Bine, dar eu am a-i aduce în dar dragostea neamului meu... am făcut atâta drum... trebuie să-L văd!

-Ai să-L vezi, dar la timpul potrivit. Acum sufletul Lui mare e în trup şi minte de copil şi poate... n-ar înţelege darul.

- Nici darul vostru nu l-a înţeles, dar I l-aţi lăsat!

- Taină mare! Eu atâta ştiu, c-am primit poruncă de la Osiris - soarele nopţii - să-ţi spun acestea: drumul tău va trece întâi pe la fiecare dintre cei trei magi ce I s-au închinat sub lucirea stelei măiestre, apoi când va veni Timpul tău, ţi se va deschide drumul către El... şi-L vom vedea şi noi încă o dată prin tine.

- Dar asta înseamnă vreme lungă de acum încolo...

-Ani, ani mulţi...

- Mă iartă, Magule, de te-oi supăra, dar eu pe zeii tăi nu-i înţeleg prea bine. Eu aş dori sfat din Cer, de la Părintele Luminilor. M-oi duce acum afară, într-o grădină sub vreun copac, să-mi astâmpăr neliniştea sufletului... şi durerea. Căci am străbătut drum lung şi n-aş vrea să greşesc. Apoi, te-oi căuta eu! îţi mulţumesc pentru sfat şi vorba bună!

Aplecând uşor capul, Călugărul se-ntoarse şi ieşi grăbit din templu; rătăci o vreme prin mulţimea ce viermuia prin piaţă şi poposi într-un târziu afară din cetate, lângă un pâlc de arbori, aşezându-se ostenit la umbră. Îşi stăpânea cu greu lacrimile ce stăteau pregătite să dea năvală... „Ani mulţi... şi el ce să facă acum?” Părea că toată înţelepciunea şi răbdarea îl părăsiseră şi el stătea, copil singuratic la margine de drum, neştiind încotro s-o ia.

Ridică ochii spre Cer şi privi prin umezeala lacrimei adâncimea albastrului, iar sufletul lui se avântă spre înalt cerând ajutor.

- Zalmoxe, Domn şi zeu al neamului meu, ajută-mă acum, în astă clipă de durere, de neînţelegere... şi luminează-mi mintea şi drumul, ca să ştiu ce

am de făcut. În toate am cercat să te ascult, dă-mi sfat şi acum şi n-oi cârti... dar vreau să ştiu de la tine. Vorbeşte-mi prin semnele tale, arată-mi într-un fel... că sufletul meu e amărât şi mintea mea şi-a încâlcit cărarea.

Şi rămase apoi tăcut, fără gânduri, aşteptând. Simţi cum o linişte binefăcătoare coboară peste el, împăcându-l cu sine, aducându-i înapoi încrederea; pleoapele-i coborâră peste luminile ochilor şi el alunecă într-un somn adânc, odihnitor, aşa cum stătea, sprijinit de tulpina copacului. După un timp, capul i se aplecă pe un umăr, apoi trupul i se lăsă încet în jos, pe iarba deasă, căutând loc de odihnă.

Dormi mult; veni noaptea, apoi zorile luminară împrejurimile şi abia când o rază jucăuşă îi mângâie obrazul, se trezi. Soarele era de o suliţă pe cer, păsărelele cântau undeva prin preajmă, frunzele vorbeau în bătaia vântului, firele de iarbă se unduiau, alinându-l.

Râse spre cer cu toată fiinţa lui. Era în el o pace şi o bucurie profundă. Ştia! Ştia ce are de făcut! Era din nou sigur pe drumul lui, era liniştit; calea i se luminase... Probabil totdeauna fusese aşa, dar el n-o văzuse, umbrit de durerea pământeană a nerăbdării. Visase ceva? Nu-şi amintea! Dar Zalmoxe vorbise noaptea sufletului lui şi acum se simţea din nou puternic, plin de speranţă şi bucurie.

Va avea răbdare şi va face tot ce trebuia să facă. Magul avusese dreptate. Avea de dat şi de primit învăţătură nouă de la cei trei înţelepţi... Apoi, după ce va fi săvârşit aceasta, îl va întâlni pe El.

Căută un drum de ape şi-şi spălă îndelung trupul şi gândurile. Apoi, vesel şi senin, se-ndreptă spre templu; Ia intrare, ca din întâmplare, Baltazar, Magul, îl aştepta. Se priviră în luminile ochilor cu zâmbetul afundului de suflet şi nu mai fu nevoie de cuvinte. Intrară amândoi, oaspete şi gazdă, în miezul istoriei, începând a desluşi câte ceva din perindările simţirii atât de greu încercate a Egiptului.

*

Trecuse destul timp de când era aici; Baltazar îi vorbise de zeul Amon-Ra, zeul Soare, care în zorii zilei era copilul Khepra, viitorul ce se deschide; apoi la amiază devenea el însuşi, zeul suprem; iar la asfinţit, după lungul drum al cerului, să se întrupeze într-un bătrân înţelept, desăvârşit, ce merge paşnic la culcare, pentru a se trezi din nou în zori. Urcat în barca sa cerească, în timpul nopţii el străbate drumul prin împărăţia întunericului, luminând şi contopindu-se cu zeul adâncurilor, Osiris; din unirea lor,

străluceşte peste veşnicie Soarele negru, Soarele lui Osiris. Înălţat peste un popor de umbre, el judecă, în Marea sală a Adevărului şi Dreptăţii, sufletele morţilor. Nici un om viu nu-l poate cunoaşte dacă nu are inima curată şi cugetul deschis; dar cel ce ajunge în împărăţia lui Osiris şi strălucirea Soarelui nu-l omoară, primeşte răsplata cunoaşterii şi a amintirii şi va putea vedea în timp şi peste zări.

Aceasta era o taină mare şi puţini o ştiau, dar şi mai puţini o trăiseră; doar o mână de preoţi ce-şi curăţiseră trupul şi mintea, îşi mobilaseră sufletul cu făptuiri din dragoste de oameni - doar ei îndrăzniseră, folosind ritualuri magice şi băuturi ajutătoare. Cei ce nu fură vrednici, ci mai mult se crezură a fi, invocându-l pe Osiris, fură fulgeraţi de el, de umblară năuci, cu mintea încâlcită tot restul zilelor. Căci regele împărăţiei morţilor nu îngăduia nici un fel de murdărie sau înşelăciune.

Călugărul asculta atent, adunând în sufletul minţii cele auzite, încercând a le găsi asemănarea cu ce ştia el; căci doar un singur Cer este peste toţi şi un singur Soare .

- Magule, mă iartă de nu pricep toate; e multă înţelepciune în spusele tale, dar... vorbeşti de veşnicie, o veşnicie însă în moarte, în împărăţia umbrelor. În credinţa voastră e atâta grijă pentru magia morţii, pentru drumul celui care moare în adâncuri, cu treptele şi poticnirile lui. Îmbălsămaţi trupul, înălţaţi rugi de diferite feluri pentru suflet, ca să poată rupe zăvoarele, să treacă toate pragurile... să ajungă în Marea sală a lui Maat, în faţă celor 44 de judecători şi a lui Osiris. Foarte bine! Dar după aceea, ce se-ntâmplă cu sufletul? Rămâne fericit în regatul umbrelor lângă Soarele negru. Asta nu pricep, de ce nu-l trimiteţi la zeul Luminii, la Ra al zilei ce triumfă peste noapte?! La noi, pe meleagurile Daciei, credinţa şi visurile ne urcă spre lumină...
- E o altă lumină în moarte... noi căutăm lumina cea adevărată!
- Şi noi la fel... dar ne pare mai lesnicios drumul, privind către Cer, spre strălucirea soarelui... căci acesta e semnul vieţii de pe pământ...
- Noi căutăm viaţa cealaltă!
- Dar oare nu prin viaţa aceasta, prin trăirile ei... ajungem şi la cealaltă... la cea din nemurire?!
- Vorbeşte-mi, întemeietorule, despre credinţa voastră, că multe am aflat că poate face... inima-mi spune că vorbim despre aceleaşi trăiri, dar în feluri diferite!

Şi Magul zâmbi blând, aşteptând în linişte. Erau în interiorul zidurilor şi, privind în jur, Călugărul zise:

- Hai să ieşim afară, la lumină; undeva, printre copaci... acolo e mai potrivit să-ţi vorbesc despre noi!
- Putem merge în grădina templului, de voieşti!

Ieşiră din răcoarea pietrei şi-şi căutară un loc mai retras, la umbră de copaci, să poată vorbi în linişte. Magul se aşeză şi, sprijinindu-se de scoarţa unui copac, ridică privirile, aşteptând. Dacul se plimbă câţiva paşi printre trunchiuri, mângâindu-le şi adunându-şi gândurile, apoi privi către bolta Cerului, cerând parcă cuvinte cât mai potrivite. Dorea ca egipteanul să trăiască împreună cu el credinţa neamului.

-Vezi tu, Magule, zeul nostru e Domnul înaltului! Din moşi-stră- moşi, noi îi spunem Zalmoxe - împărăţia lui e dincolo de soarele ce-l vezi pe cer - şi acolo se duc sufletele morţilor noştri; căci aşa e învăţătura ce el ne-a lăsat-o: trupul e pieritor şi se-ntoarce în pământul străbun, dar sufletul e nemuritor - el se-nalţă la Cer. De aceea, noi nu ne îngrijim prea mult de haina trupului la moarte, căci pe aceasta o lepădăm, ci de cea a sufletului, s-o ţinem cât mai curată. Regina noastră, Hestia, ne-a trimis de Sus porunci straşnice, legi de bună purtare, ca nici un suflet să nu plece încărcat cu ură, cu minciună sau furt, cu laşitate sau duşmănie. Să nu crezi că toţi reuşim aceasta, dar barem ne străduim s-o facem, după putinţe.

Privea în zare, undeva departe, şi parcă vedea culmile munţilor de acasă, cu brazii semeţi şi oamenii mândri, aurul holdelor şi râsul copiilor; cu ochii minţii străbătu Peştera Neamului şi urcă Muntele Sfânt... auzi glasul blând al învăţătorului său şi simţi căldura dragostei. Oftă, oprind unda de dor care prindea să-l acopere şi, întorcându-se spre Mag, continuă;

- Ciudat, sau poate nu, este că şi la noi, din străbuni se spune că Zalmoxe, pe când era om, a stat ascuns în peşteră, sub pământ, vreme de câţiva ani, apoi...
- Ca Osiris, al nostru...
- Nu tocmai; Zalmoxe a cunoscut întunericul şi singurătatea de bună voie, ca să Ie afle tainele... apoi a ieşit la lumina soarelui, la viaţă, învăţând neamul, desluşind taine pe cărările înţelepciunii. Iar unora dintre noi, mai ales călugări, ce se nevoiesc prin găuri de munţi, luptând-se cu ei înşişi şi cu pornirile răului din inima oamenilor... ei, acestora li s-a deschis calea de a simţi că mai presus de Zalmoxe...

- Grăieşte, Călugăre!

Dar acesta ridicase privirea spre Cer, parcă cerând îngăduinţa de a spune; faţa i se luminase de flacăra vorbelor, iar glasul abia şoptit avea în el tăria şi căldura adevărului:

- Mai presus de Zalmoxe al nostru e Domnul Luminii de dincolo de soare, Părintele Cerului şi al Pământului şi al tuturor ce se află pe ele... cel ce l-a îndrumat şi l-a învăţat pe zeu... dar, pentru neam, deocamdată spunem doar Zalmoxe şi pricepem restul.
- De ce?
- Zeul nostru a fost odată om, e mai apropiat de priceperea oamenilor, străbunii povesteau despre el... oricum, acolo Sus, el e aproape de Măreţia Supremă - de acolo ne aude rugăminţile şi ne ajută. Suntem prea neîmpliniţi... ca să vorbim mai mult despre Cel din înalt. Vezi tu, Magule, la noi de mare preţ e nemurirea sufletului... apoi viaţa ce ai primit-o în dar; ne bucurăm când unul dintre noi moare, fericindu-l că a ajuns la Zalmoxe; dar cât timp avem zile ne bucurăm de ele, iubim viaţa şi o preţuim.

Magul îi urmărea plimbarea gânditor. Spusele călugărului îi răscoliseră trăiri şi rostiri ce multă vreme se ascunseseră în adânc; iată că acum iar îi răsăreau în minte:

- O, tu Ptah, cel ce ai făcut să existe zeii prin cuvântul şi inima ta! Tu ai creat Pământul... când erai singur... Tu ai făcut cerul atât de depărtat ca să te poţi ridica în înalt şi să poţi privi la ceea ce ai făcut!
- Ce frumos ai spus-o, Magule!
- Nu sunt vorbele mele, ci vin din adâncuri de istorie, din marele imn către Aton; dar azi prea puţini le mai ştiu. Preoţii noştri le-au uitat. Doar cei ce păstrează taina piramidei, aceia sunt cu adevărat înţelepţi... ei ştiu... şi-i învaţă doar pe cei ce-s vrednici. M-ai pus pe gânduri, dacule!

Clipe de tăcere mângâiară inimi, veghindu-le zborul spre desluşire.

-Într-o veghe de suflet, aidoma cu cea de acum, în anii tinereţii mele... acolo sus, la şcoala Cunoaşterii de pe Muntele Sfânt...

Marele Preot Deceneu a apucat a spune câte ceva despre un altfel de soare... un soare din duh... care vine în vremuri şi ne întreabă pe noi, oamenii, de făcurăm ce nu ne-a fost dat să facem... şi ne ceartă cu suferinţă... O fi, poate, cum îi ziceţi... Soarele Negru...

Soarele apusese de mult; un timp au domnit întunericul şi stelele, apoi a apărut luna, luminând palid, cu umbre dese şi învăluiri de nori. Călugărul

se aşezase şi el sprijinit de copac şi stăteau aşa, amândoi, cugetând la adevărurile firii. Se simţeau aproape unul de altul, de Pământ şi Cer, căutători neobosiţi ai veşniciei. Magul zise:

- Ţi-oi da să citeşti din cărţile noastre tainice; vor veni şi câţiva dintre înţelepţi, să descifrăm împreună taina naşterii şi a morţii... apoi, într-o seară, când vei fi gata... vom merge la Marea Piramidă. Cred că eşti vrednic!

Se miră singur de cele spuse, de parcă vorbele nu fuseseră ale lui. Desigur, Călugărul era un om deosebit, dar oare nu era prea devreme? Dar ceva din el vorbi mai departe:

-Acolo vei cunoaşte adevărul... atât cât ţi-e dat. Dar să ştii că e primejdios, ţi-am spus ce-au păţit unii. Soarele Miezului Nopţii nu iartă!

Călugărul avea un zâmbet blând şi privirea limpede:

- Sunt gata, Magule! Zalmoxe o să mă apere, de sunt vrednic, de nu... strădaniile mele de o viaţă zadarnice au fost... şi nu sunt demn de a duce darul de dragoste al neamului meu către Fiul Luminii.

*

Trecură zile, cristale de cunoaştere şi înţelepciune... apoi, într-o seară, după cum spusese, Magul îl duse afară din cetate, îndreptându-se spre Piramide. Tăcuţi, fiecare cu gândurile lui, mergeau; nu se auzea decât scrâşnetul nisipului sub copitele cămilelor. Pe boltă, stelele începură a-şi arăta căpşoarele, curioase, clipind cu lumină. O răcoare ciudată îi împresura; undeva, în zare, începeau a se zări, în lumina lor, piramidele. Înaintau spre ele şi Călugărul simţea trecutul şi viitorul cum se îmbinau în clipa ce trecea; şi mulţumi în gând, pentru lecţia de viaţă, ce-o vedea apropiindu-se.

Mormintele faraonilor se înălţau reci şi sumbre, aruncând umbre mari peste nisipuri, strivind prin măreţia stranie a înălţimii lor. În faţa Marii Piramide, sfinxul stătea de pază, privind undeva, departe. Călugărul se opri în faţa lui şi stătu aşa, gânditor, privindu-l un timp. Încerca, poate, a descifra mesajul leului cu cap de om, strigătul ochilor de piatră spre zări. Era atât de depărtat şi de aproape totodată, ca un suflet neînţeles.

- Piatra aceasta vorbeşte... ca şi munţii de pe la noi.

Călugărul şoptise, dar spusa sa se auzi clar şi limpede. Magul se opri din mers, întorcând capul. Apoi, după un timp spuse:

-Aşa este, dar unele ştiu mai multe. Sfinxul e o mare taină, din străbuni, dar graiul lui s-a uitat, iar acum nimeni nu-l mai înţelege... aproape nimeni... doar înţelepţii.

- E bătrân ca Pământul!
- Cum de afli, Călugăre, ceea ce s-a uitat?! - zâmbi Magul, privindu-l uşor mirat.
- Nu ştiu... cred că el îmi spune... are taine mari de păzit...
- Când au început ridicarea Marii Piramide, l-au găsit în nisip; dormea în profunzimea deşertului, aşteptând... ca şi acum. Se vor afla adevăruri minunate despre întocmirea Cerului şi a Pământului, atunci când va veni vremea şi leul ne va deschide poarta cunoaşterii ascunse.
- Când oamenii vor fi pregătiţi!
- Să ne grăbim... acum va răsări luna.
- Mai îngăduie puţin, Magule, e ceva ce mă opreşte... Şi Călugărul rămase cu privirile aţintite spre capul impunător de piatră... parcă i-ar spune ceva; îşi lăsă sufletul liber să zboare şi abia atunci văzu... văzu celălalt sfinx, aflat pe vârful muntelui de acasă. Cum de nu ştiuse până acum... erau ca fraţii... ceva ca un şuvoi de lumină nevăzută alerga de la unul la altul şi ei îşi povesteau despre oameni, despre Cer şi Pământ; se sfătuiau şi se îndemnau la răbdare, căci timpul vorbirii lor nu era departe.

Din vreme în vreme, îşi ridicau chemările spre înalt, dând semnale altora asemeni lor, de departe, din stele.

Erau vii - mai vii şi mai simţitori decât unii ce mergeau pe picioare, dar cu dragostea şi răbdarea veşniciei, aşteptau să fie şi ei de folos încă o dată neamurilor. Îi văzu, unul lângă altul... mesaj de înţelepciune a începutului. Dar... i se părea oare?... mai apăruseră încă doi uriaşi de piatră, alăturându-se... unul cu cap de bour, celălalt cu cap de vultur... şi toţi patru îi zâmbeau în sclipiri de simţire... Erau oare cei patru paznici ai Tronului, de care, în mare taină, îi vorbise Deceneu?

Abia apucă gândul să se înfiripeze, că cele trei făpturi ale depărtărilor se topiră în noapte, lăsându-l doar în tovărăşia leului. Călugărul îşi desprinse cu greu privirea de pe chipul ce vădea putere şi statornicie. I se păruse, sau ochii de piatră clipiseră? Dar sufletul lui auzise: „Salută-l pe fratele meu, dacul, din partea mea. Iar pe tine, omule, am să te aştept, atunci când va fi vremea, să-ţi deschid comorile” - şi, spre surprinderea Magului, zise cu glas şoptit, dar care înfioră simţirea:

-Am să vin, sfinxule!

Şi iarăşi auzi: „Iar de-i vei afla şi pe ceilalţi doi, vei putea desluşi Marea Taină a Fiinţării... Ei, atunci... mare îţi va fi răsplata... Părintele Luminilor te va hărui întru binele lumilor”.

Universul îşi deschidea porţile în faţa lui, chemându-l... şi sufletul omului sclipi a recunoaştere, în două boabe de lacrimi. Atâta bucurie... atâta înfrăţire de dragoste... Înţelepciuni care aşteptau să-şi dezvăluie tainele, celui vrednic... Dar datul lui era altul... el trebuia să ducă darul neamului pentru Fiul Ceresc... şi inima lui îl chema într-acolo... Poate după aceea... cum va fi Voia!

-Am să vin, sfinxule... prin urmaşii dacilor mei... În răsărit de vremuri noi... am să vin!

Şi, plecând capul a rămas bun, Călugărul porni după cel care-l aştepta la intrarea Piramidei. Trecură pe coridoare lungi şi înguste, se aplecară pe sub bolţi scunde, se furişară pe lângă capcane meşteşugit şi primejdios ascunse, coborâră şi iarăşi urcară, până ajunseră în camera regelui. În mijloc, un sarcofag de piatră, împodobit cu scene de viaţă, sugera locul de veci şi Călugărul se întrebă ce căutau ei aici. Dar Magul se oprise şi-l chemă mai aproape. Capacul de piatră era dat deoparte, dezvelind golul din lăuntru şi dacul se miră.

- Păi, ce credeai, râse încetişor egipteanul, că e un mormânt? Celelalte sunt, dar acesta a fost menit pentru altceva. Aici încercăm noi să facem saltul în nefiinţă, să vedem Soarele Negru al lui Osiris.

- Înţeleg; vă cufundaţi într-un somn ca cel al morţii...
- Întocmai! întinde-te aici, în sarcofag şi bea băutura aceasta din flori de nepentes; ea te va trimite într-un somn adânc iar sufletul tău va pleca spre Nevăzut. Eu mă voi ruga pentru tine, ca să poţi vedea fără stricăciune astrul nocturn al lui Osiris... Şi atunci vei afla ce vrei să ştii.
- Mă rog ţie, Magule, aş dori să-l caut pe Domnul Luminii, căci numai El ştie drumul, dar... aşa cum simt eu, cu sufletul meu, cu puterea trăirilor mele, fără nici o licoare de ajutor... doar aşa am să ştiu de-s vrednic cu adevărat să-L văd şi să-l duc darul. Mă iartă pentru îndrăzneală, dar rogu-te, dă-mi învoire!
- A ta e viaţa, al tău e sufletul... faci cum doreşti! Eu stau deoparte, de mă rog pentru tine.

Călugărul se întinse în sarcofag, încet, cu grijă şi mângâie cu palmele piatra de jur împrejur, a recunoaştere; apoi, aducându-şi liniştea în inimă, închise ochii. Magul se trăsese într-un colţ aruncând esenţe parfumate peste flăcăruia unui opaiţ aflat pe un trepied; apoi, începu a şopti vorbele unei rugi tainice. Între pereţi, vorba se prelingea domol, ca o adiere călduţă de primăvară:

- Razele tale sunt pe pământ, dar urmele tale nu se văd... dă-mi mâinile tale, pline de spiritul tău, ca să te primesc şi să trăiesc prin tine... Cheamă numele meu de-a lungul veşniciei, niciodată nu va lipsi de la chemarea ta... tu eşti în inima mea...

Încet, încet, vorbele se pierdură undeva, iar Călugărul simţi ca o boare, aerul curat de munte şi începu a vedea... cu ochii ascunşi ai inimii, vedea culmile de acasă, cu brazi înalţi, poiene pline de flori, lanurile pârguite ce-şi aplecau spicele sub greutatea boabelor, feţele zâmbitoare ale muntenilor lui... vedea peştera sa, undeva, sus... şi se văzu şi pe sine cu mâinile ridicate spre înalt, apoi pe ceilalţi întemeietori în jurul lui... retrăi în dosul pleoapelor lăsate Marea Rugă a învierii de pe Muntele Sfânt... Simţi din nou, ca de fiecare dată, valul de lumină caldă care-l cuprindea şi-l înălţa undeva Sus - acolo unde, poate, se nasc stelele... unde vremelnicia dispare şi începe nemurirea; lumina îl pătrundea până în adânc de lacrimi şi simţi din nou că nu-i decât un strop din iubirea cerească, o picătură din Oceanul Devenirii... un grăunte încă zgrunţuros din Marea Creaţie, trimis să se desăvârşească.

Zări şi acum, ca şi acasă, Soarele Adevărului, în spatele celui ceresc, ce cuprindea în strălucirea blândeţii sale tăriile văzute şi nevăzute; se lăsă cuprins, îmbăindu-se în iubire... clipe de etern... se simţea mai nou, mai bun, mai iertător, mai puternic şi ştiu că acolo, în nefiinţă, de unde pornesc razele... e Părintele Luminii, Creatorul a toate câte sunt, care aşa se arăta lui... ca să-L cunoască... ca un Soare... şi stătu topit în iubire, când, dintr-odată... din Lumină se desluşi, ceva... din ce în ce mai clar, mai distinct... era imaginea unui copil ce-l privea zâmbind uşor, dar cu un fel de drag care-i înfioră sufletul. Îşi simţi inima săltând din locul ei şi pornind către El... apoi auzi un glas, ca de pretutindeni, ce mângâia zicând: „Ai răbdare! Fă-ţi drumurile tale! Primeşte şi dăruieşte! Din ce ai mai drag, dăruieşte! Eu te aştept în veşnicie!”

Călugărul întinse braţele spre El şi... se trezi. Era întins în sarcofagul a cărui piatră părea a fi caldă; se ridică încet, dorind a mai întârzia simţirea adâncului de suflet. Se simţea statornic şi puternic în dragostea lui pentru tot, pentru oameni, aşa cum erau ei... buni, sau mai puţin buni, şi-şi deschise braţele larg, ca într-o îmbrăţişare, l-ar fi adunat pe toţi la pieptul lui. Întoarse capul şi-l văzu pe Balthazar, care aştepta într-un colţ, privindu-l atent, iscoditor. Sări sprinten şi se opri în faţa lui, zâmbind.

Privea Magul şi nu-i venea să creadă; un străin, fără nici o ucenicie, fără ani de trudă şi umilinţe, fără nevoinţele grele ale trupului, pusese piciorul pe ultima treaptă şi uite-l cum radiază parcă lumină, atâta bucurie ţâşneşte din el. Auzise el multe despre dacii de peste Istru, despre şcoala de suflet ce se făcea acolo... şi esenienii vorbeau despre ei. Ce păcat, că din Egipt nu mai plecase într-acolo nici un slujitor al templului de multă vreme; şi nici ei nu mai veniseră, decât uite... acum! înţelegea de ce în trăirile lui, Osiris îi vorbise despre acest Mag, de peste Istru.

- Te admir, dacule! Ai învins întunericul şi ai deschis porţile cunoaşterii tu singur, cu sufletul tău.
- Mi-au fost alături Zalmoxe şi Dacia!
- Eşti puternic, Călugăre!
- Puterea mea e dragostea neamului meu! Credinţa şi nădejdea în Cel din înalt! Fără ele aş fi... nimic. Îţi mulţumesc, Magule, pentru tot. Acum ştiu şi mai bine ce am de făcut.
- Am ascultat şi eu porunca zeului meu şi am făcut întocmai. Dar sunt tare bucuros, că astfel ne-am cunoscut. Am aflat şi eu multe despre neamul tău, cu credinţa lui. De acum, Călugăre, drumul tău s-a deschis; gândesc că ţi-ai împlinit menirea prin locurile astea, dar nu-ţi ascund c-aş dori să mai rămâi.
- Magule, ai fost în sufletul meu înainte de a te cunoaşte, dar acum! Bucuros aş rămâne, de nu m-aş grăbi; dar tu ştii ce drum lung mă aşteaptă. Trebuie să plec!
- O caravană pleacă mâine în zori, spre Persia; sunt mai mulţi greci ce umblă cu negoţul, bătând drumurile pământului; îl cunosc pe conducătorul caravanei, de vrei poţi merge cu ei... la capătul acestui drum îl vei întâlni, se pare, pe Melchior, Magul persan. Nădăjduiesc c-a primit şi el veste despre venirea ta.
- Nu-ţi fă griji pentru mine, Balthazar! Cerul mă va călăuzi, ca întotdeauna.

Rămâne doar ca eu să fiu atent la spusa Lui.

-Te-am învăţat ce-am ştiut, iar tu... mi-ai deschis o poartă spre neamul tău, pe care cred că mă voi încumeta să trec; îţi mulţumesc, întemeietorule!

- Nu eu, ci Zalmoxe prin mine. Oricum, cu dragoste! Iar acum, sunt gata de drum! - zise Călugărul şi porni grăbit spre ieşire, de parcă avea aripi la picioare.
- Stai, aşteaptă! Plecarea ta e abia mâine, trebuie să te pregăteşti... ţi-oi da ceva veşminte şi hrană de drum... şi te-oi ruga, mai îngăduie o întrebare.
- Spune-mi, Magule!
- Îmi pare mie, sau sfinxul... piramida ţi-e cunoscută?
- E în inima mea!

-Ai mai fost prin Egipt?

- Nu... dar şi pe la noi...

-Aveţi aşa minunăţii? N-am cunoscut până acum aceasta...

- Nu, aşa ceva nu avem. Ale noastre sunt altfel... sunt şcoli ale muntelui... nu sunt din piatră... doar sfinxul e din munte...
- Dar cum altfel?

Glasul Magului arăta nedumerire.

- Piramidele noastre sunt vii. Ele trăiesc, respiră şi vorbesc în felul lor, ajutându-l pe ucenic să-şi treacă probele. Iar una din feţele lor e deschisă spre Cer. Acolo, în interior, simţi inima pământului cum bate; te afunzi în apa înnoirii şi te înalţi la răsărit de soare... totul e firesc ca viaţa!
- Aş vrea să le văd şi eu, dacule!
- Te-om primi cu bucurie şi te-om omeni cum se cuvine. Dar rogu-te, vino când oi fi şi eu acasă... mi-oi fi oaspete drag. Te-oi duce la locul de rugă... apoi la sfinx.
- Aveţi şi temple, ca la noi?
- N-avem! Statuile noastre sunt brazii, iar acoperişul nostru e cerul. Avem sanctuare, dar simple. După atâta bogăţie şi fast de aici, cred c-ai să treci pe lângă ele şi n-ai să la vezi. Dar şcoala muntelui... aceea... o să-ţi mângâie inima cu mierea cunoaşterii...

Porniră încet spre ieşire, străbătând coridoarele înapoi, vorbind ca doi buni prieteni ce se găseau.

Nunta

Caravana înainta încet printre dunele de nisip; ziua, soarele dogorea, îngreunând mersul şi încurcând gândurile; de aceea se opreau la orele amiezii, undeva la umbră, într-o verdeaţă de oază ori în vreunul dintre hanurile ce străjuiau marginile drumului, să-şi aline foamea şi să aştepte ca răsuflarea arşiţei să se domolească. Noaptea, însă, o dată cu întunericul, cobora şi răcoarea, plăcută la început, mai apoi muşcând din carne, îngheţând; atunci se auzeau şi pietrele încinse crăpând, iar oamenii se înfăşurau în pături, abia stăpânindu-şi tremurul frigului...

Călugărului aproape că nu-i păsa de toate acestea, de parcă trupul lui nu simţea nici căldura mare, nici recele; era bine oricum... gândurile lui îl purtau departe, uneori spre capătul drumului, regatul Persiei la care trebuia să ajungă, dar mai des visând la meleagurile atât de dragi ale Daciei; şi atunci simţea adierea răcoroasă a muntelui, mirosurile cetinei de brad când o strângi în mâini, răcoarea peşterii, şi ce-i mai păsa lui de arşiţă... el era acasă. Noaptea, întins pe cojoc, privea luminile cerului şi se adâncea în nemărginire, iar acolo sus, printre scânteieri şi înţelesuri, călătorindu-şi sufletul de la o stea la alta, nu mai simţea nici timp, nici frig şi adormea profund şi odihnitor. La popasuri se retrăgea la o parte, nedorind să supere pe cineva, şi mânca câte ceva din merinde, sau doar nişte boabe de grâu bine pârguite.

Conducătorul grupului era un grec, bătrân de ani, dar iute în mişcări şi cu mintea ageră. Îl chema Papaiotos; pletele albe nu-i puteau ascunde privirea cercetătoare şi atentă cu care urmărea mişcările călătorilor, dar în special ale fetei lui - o fetişcană ca o sfârlugă, care mereu îşi găsea ceva de făcut sau de vorbit; îşi scutura cosiţele lungi, de culoarea tăciunelui, clopoţind ba un cântecel pe limba ei, ba strigând pe câte cineva. Era ca o primăvară printre toate figurile aspre şi îngrijorate ale însoţitorilor.

„Aşchia nu sare departe de trunchi”, gândi Călugărul, privindu-l pe părintele ei, care nici el nu era prea tăcut, iscodind mereu cu vorba, ba pe unul, ba pe altul, întrebând şi sfătuind - un om bun, altminteri.

Şi pe el îl cercetase în câteva rânduri, încercând să-i afle rostul şi neamul, ba pe unde a mai umblat, cu ce treburi, ce familie avea... câţi şi pe unde-s... dar se mulţumise în cele din urmă cu zâmbetul blajin şi înţelegător al Călugărului. Aflase doar că-i de pe undeva, din susul Greciei, din ţinuturile Daciei, iar drumul lui era spre regatul Persiei, dar ce treburi avea

nu aflase. N-avea nici mărfuri de schimb, nici nu întrebase de mersul târgurilor. După cum se purta şi pentru că era prieten cu Balthazar, bănuia el c-ar fi vreun preot, sau mai ştii?... poate era chiar mag. La fiecare început de zi, îl găsea treaz, cu ochii aţintiţi spre zare, aşteptând parcă să primească în el prima rază a luminii ce se năştea. Înţelepciunea vârstei îl învăţase să aştepte timpul potrivit, când se vor dezvălui toate; aşa că îi zâmbea Călugărului şi trecea mai departe, cercetând mersul grupului.

După o vreme, o parte dintre călători se despărţiră şi-o cotiră spre miazăzi, spre târgul cetăţii Petra; dar cei mai mulţi rămaseră pe drumul Damascului, spre Palmira; acolo nădăjduiau să dea o parte din mărfuri pe preţ bun, agonisind altele, iar după aceea urmau a porni spre Ctesifor, trecând în regatul părţilor; de aici, unii luau calea spre Persepolis, spre vechea Indie, iar ceilalţi mergeau pe drumul mătăsii, prin cheile Caspiene, Ectabana... spre Baktra.

Acolo era capătul călătoriei, era târgul împlinirii planurilor lor de schimb cu neguţătorii chinezi; luau ţesături de preţ, piper, bumbac şi pietre semipreţioase.

Toate astea şi multe alte socoteli mesteca în gând bătrânul Papaiotos, trecând de la unul la altul, cercetând legăturile baloturilor sau starea animalelor, iscodind visuri... Dar orice făcea, îşi întorcea ochii spre fata lui, care... sau poate numai i se părea, cam schimba des priviri furişe cu un tânăr neguţător, tot grec la origine, ce bătea drumurile ca şi el, mereu, fără odihnă, încercând a-şi face un rost; probabil nici casă nu avea încă... şi-apoi, ce viaţă era aceea de nevastă de neguţător. Îşi aminti de soţia lui, ce abia murise, singură, acasă în Grecia, în timp ce el străbătea pustiurile; n-avuseseră timp nici să se cunoască prea bine... nici nu-i spusese ce mult o iubise, aşa, de la depărtare; acum îi simţea lipsa şi cugeta la singurătatea anilor ce vor urma, când nu va mai putea călători şi se va aşeza acasă, să-şi odihnească trupul şi inima.

Scutură din cap, alungând tristeţea ce sta să-l cuprindă; să termine drumul acesta şi va vedea ce-i de făcut; fata şi-o luase cu el, să n-o lase singură cu durerea proaspătă. După ce se vor întoarce acasă, o va căpătui cu un flăcău statornic şi cinstit, care s-o iubească şi să-i umple casa de nepoţi... să-i mângâie zilele cu poznele şi râsul lor... Zâmbi mulţumit de planurile lui şi-şi văzu mai departe de grijile zilnice, ba alergând în faţa grupului, ba aşteptându-l să treacă, pentru a spune ceva cuiva din capătul şirului.

Zilele treceau, una după alta, aproape la fel, ca bobiţele de mărgea pe firul nesfârşit al timpului.

La Damasc făcuseră treabă bună, şi acum neguţătorii sporovăiau mulţumiţi, netezindu-şi care barba, care mustăţile, cu ochii plini de averile viitoare. Caravana se îmbogăţise cu câţiva fenicieni, dornici şi ei de a bate drumul spre Baktra, unde nădăjduiau a agonisi mătăsuri fine, aflate la mare preţ în ţinutul Damascului.

Trecuseră de câteva zile în regatul părţilor; la hanul lui Atarek, lăsară cămilele în grija slujbaşului şi luară în schimb cai şi căruţe; de acum încolo aşa-şi vor face drumul, iar la întoarcere primeau cămilele odihnite, bineînţeles totul în schimbul unor mărfuri şi a câtorva dinari lăsaţi; ăsta era şi rostul locului. De acum intrau pe cărări de munte.

Călugărul primi drept tovarăş de drum o iapă sură, cam slăbănoagă, ce nici prea tânără nu era... şi Papaiotos părea îngrijorat privind-o; gândea că multă vreme nu va rezista călătoriei, dar nu avea ce face; Călugărul era singurul fără povară, dacă nu i-o dădea lui, altuia nici atât; iar hangiul alţi cai nu mai avea.

Dacul nostru nu era deloc neliniştit; luase iapa de căpăstru, cu blândeţe, şi se trase cu ea deoparte, aşa cum îi era felul; acum îi tot vorbea ceva şoptit, mângâind-o între urechi şi netezindu-i coama, cam săracă de altfel; scoase apoi din veşnica lui traistă, ce părea fără fund, o mână de ierburi uscate şi i le întinse sub bot. Iapa mirosi neîncrezătoare, apoi dintr-odată prinse a le mesteca, fornăind a plăcere; apoi scutură din cap, parcă aprobând şi necheză, aşa, ca o bucurie... ce mai, ziceai că-s doi prieteni vechi ce tocmai s-au întâlnit... şi Papaiotos mai privi o dată spre străinul acesta straniu, pe care nici măcar nu ştia cum îl cheamă.

Dar alte griji avea el acum; hangiul tocmai îi povestise, cu fereală mare, de tâlharii ce de un timp îşi făcuseră sălaşul prin munţii din apropiere, atacând caravanele. Obişnuiau să fure prada, iar pe călători să-i ucidă fără milă; apoi dispăreau pentru un timp, desigur în vreo ascunzătoare bine păzită.

Cât timp fusese Fraatace rege, domniseră pacea şi buna înţelegere; drumurile erau sigure, oştenii aveau locuri de pază peste tot, prin munţi; dar acum vremurile deveniseră tulburi. Orode se lupta pentru tron cu Vorone, de regat nu se mai îngrijea nimeni, dezordinea şi frica domneau peste tot. Erau timpuri prielnice jafului şi răului.

- M-au lovit şi pe mine, acum câteva seri, pe când odihneau la han nişte neguţători fenicieni. Dar am avut noroc, au luat doar baloturile cu marfă, lăsate de cu seară în magazie, şi au plecat cu câţiva cai. Pe oameni i-au lăsat în pace.
- Cu ajutorul zeilor, vom trece munţii. Poate s-au tras spre bârlog.
- Poate. De-i aşa, aveţi un răgaz. Grăbiţi-vă! Şi mai ales să nu uitaţi a fi cu mare fereală, fără zgomote... cu săbiile ia-ndemână.

Papaiotos merse spre tovarăşii săi; nu voia să-i sperie povestindu-le ce aflase, dar puţină grijă nu le strica. Se va gândi până în zori, cum să le spună; acum trebuiau să se odihnească, căci drumul va fi lung; şi, trecând pe la fiecare, bătrânul grec cerceta, aruncând câte o vorbă de alinare sau de dojană, o glumă sau un sfat, de nu era ceva prea bine pregătit pentru călătorie. Totul trebuia să fie gata de cu seară - mâine în zori nu era timp de pierdut. Ne- înţelegând graba, neguţătorii îl ascultară totuşi; de atâta timp, ştiau deja că face bine ce face.

Apoi forfota se potoli şi noaptea veni, parcă fără veste. Nici stele nu erau pe cer, liniştea şi întunericul se lăsaseră grele peste tot, stăpânind oameni şi locuri.

Călugărul nu dormea; învelit în cojoc, privea spre înălţimi, căutând răspuns neliniştii care-i scormonea sufletul. Dar lămurirea nu se lăsa citită. „Zalmoxe să ne ocrotească”, gândi în cele din urmă şi adormi şi el adânc, fără vise.

*

Mergeau prin munţi de câteva zile şi totul era liniştit. „Degeaba mi-am făcut griji”, gândi grecul şi porunci un scurt popas de amiază, într-o poieniţă lăturalnică drumului, lângă un pârâu; vor adăpa şi caii, îşi vor spăla şi ei trupurile şi gândurile în unda curată; apoi vor îmbuca câte ceva din traistă şi se vor hodini, dar nu prea mult, căci mai aveau drum de făcut până la lăsarea nopţii. Poate chiar ajungeau la hanul de peste culme, la un adăpost mai bun şi un aşternut curat.

- Poate ar trebui să alegem un loc mai ferit de popas, spuse Călugărul, dar toţi erau deja cu gândul la odihnă, bucuroşi de ajungerea grabnică, de mirosul cărnurilor fripte ce-l şi simţeau de pe acum; doar grecul, privind atent la culmile ce i le arăta, vru a zice ceva, dar se opri văzând veselia de pe chipuri; şi-apoi, era linişte, aşa că se mulţumi a da din umeri şi se duse spre fata lui, aşezându-se obosit în faţa bucatelor întinse pe ştergare.

- Casiope, semeni cu maică-ta, la fel de gospodină, zise zâmbind amintirii, dar se opri, simţind lacrimile copilei; iar zgândărise, fără dorinţă, rana neînchisă de trecerea timpului.
- Ei, lasă, şterge-ţi ochii, că se fac urâţi! Şi se mai uită şi băietul acela la tine!

Fata privi iute în partea ştiută, dar tânărul vorbea cu cineva, întors fiind cu spatele spre ea.

- M-ai păcălit! Dar plânsul se zvântase şi zâmbea de şotie.
- Ei, lasă c-am văzut eu, mai devreme! la, spune-mi tu, ce-i cu uităturile acestea, aşa... pe sub pleoape, furişate... ei? Cred c-ar fi timpul să vorbim mai serios despre Dorian... ştii tu, cel ce stă în spatele casei noastre, de-i fiul judelui...

Vorbele se încrucişau prin văzduh, care dezvelind gânduri de dragoste, care aranjând temelie de viitor sau mai ales planuri de târguială dorită.

După încercarea nereuşită de a-i opri să se aşeze aici la popas, nu ştia nici el prea bine de ce, Călugărul luă iapa de căpăstru şi dădu să plece pe râu puţin mai în jos, unde caii deja îşi potoleau arşiţa setei, dar ceva îl ţinea parcă locului. Privi atent împrejurimile; nimic nu arăta a pericol. Şi totuşi, era ceva în aer... plutea o stare neplăcută... ceva rău se uita spre ei, spre poieniţă.

- Stai aici cuminte, spuse iepei şi, lăsând liber căpăstrul, se duse spre locul unde Papaiotos îi tot vorbea fetei despre averea vecinului.
- Mă iartă de întrerupere, dar e ceva aici... trebuie să fii atent; dublează paza... sau poate ar fi mai bine să plecăm grabnic...

Grecul se ridică în picioare şi privi atent în jur. Dar nici el nu văzu nimic semănând a primejdie; era soare şi cald, vântul trecea ca o adiere, mişcând frunzele copacilor, culmile apropiate împrăştiau parcă, linişte şi măreţie şi câteodată se mai auzea tril de pasăre; tovarăşii lui, tolăniţi în iarba moale, râdeau şi-şi povesteau una, alta. Era bine! Totuşi străinul acesta nu vorbea degeaba şi el se hotărî:

- Grăbiţi-vă să strângeţi! Plecăm într-un pătrar de ceas!

Privindu-l nedumeriţi, neguţătorii continuară povestirile, gândind probabil că mai e vreme. Cei ce stăteau de pază nu dădeau semn de pericol, aşa că şi Papaiotos se aşeză la loc, întorcându-se spre fată. Călugărul oftă şi, luându-şi iapa de căpăstru, se îndepărtă, pornind însă în susul râului.

Atacul s-a produs brusc; tâlharii apăruseră lângă ei, parcă din senin, cu iataganele scoase; oştenii de pază nu se vedeau. Neguţătorii rămaseră încremeniţi, care în ce poziţie se găsea; cei ce încercară a ajunge la arme, fură tăiaţi într-o clipită. Poieniţa devenise un loc al groazei şi al morţii.

Călugărul privea, nevenindu-i nici lui să creadă; totul durase câteva clipe; abia apucase a se aşeza într-un loc mai retras, lăsând iapa să se adape, iar el cercând să-şi domolească oleacă neliniştea, când auzise strigăte de mare spaimă, apoi tăcere. Acum stătea în dosul unei stânci, ce-l ascundea vederii şi privea la locul atacului. Veselia devenise groază şi durere. Ţinuţi sub ascuţişul iataganelor, tovarăşii săi de drum, se scotoceau, scoţând la iveală tot ce aveau de preţ, doar vor scăpa cu viaţă.

Papaiotos stătea în faţa fetei lui, ascunzând-o; Casiope îşi trăsese năframa peste ochi şi acum stătea cu capul plecat, scotocind şi ea prin bagaje, ca un simplu neguţător.

Gândurile Călugărului alergau şi el încercă să le domolească. Pe el nu-l văzuseră tâlharii; putea sta ascuns până după plecarea lor, dar... cu neguţătorii ce se-ntâmpla? nu-i putea lăsa în voia ucigaşilor... dar ce putea face el, cu mâinile goale în faţa iataganelor... sabia din traistă nu era a Iui, şi apoi ea nu putea fi murdărită de ucidere... dar... el avea de îndeplinit datoria faţă de neamul lui, cine ar fi dus darul dacă el... Dragostea sa faţă de Părintele Firii era supremă, era el însuşi... dar era şi-n dragostea de oameni, aşa cum erau ei, mai buni sau mai puţin buni; fără partea aceasta, nu era deplină dăruirea. Nu putea să-i lase la ananghie. Sângele dac sărea în apărare. Îşi scoase din traistă brâul şi se încinse bine; de va fi să moară, să fie demn şi să se ştie că un întemeietor a luptat pentru dreptate.

Cu capetele acoperite de legături negre, ce cădeau înspre ochi, cu săbiile împungând pe la spate neguţătorii, tâlharii vegheau ca baloturile să fie toate încărcate, nimic să nu rămână neluat.

Deodată, unul, împingându-l pe bătrân deoparte, se repezi spre fată şi-i trase jos legătura de pe cap, descoperindu-i cosiţele.

- Ia priviţi, ce-am găsit! Ce mai marfă! Se tot dosea şi nu pricepeam de ce. Hai frumoaso, nu te teme, noi ştim să preţuim pe una ca tine!

Un hohot de râs vădind surprindere şi murdărie înfioră suflete; tâlharii lăsară baloturile deocamdată şi se întoarseră să privească, ca ulii ce-şi ţintesc prada; câţiva dintre ei şi începură să se apropie de ea. Îngrozită, fata

încercă să se ascundă în spatele părintelui, dar cel care o descoperise o trase de mână, aducând-o în faţă.

Bătrânul dădu să se repeadă, dar fu îmbrâncit din nou şi ţintuit la pământ de vârful ascuţit al unui iatagan.

Ca o căprioară încolţită de lupi, fata stătea în mijlocul haitei, aşteptând parcă sfârşitul; lacrimi mari îi izvorau din ochii limpezi ai copilăriei abia trecute, coborând apoi spre haina aspră ce încercase să-i ascundă feminitatea ce începea să se-mplinească.

Cu paşi rari, savurându-şi prada, o namilă de om se apropie, adulmecând-o... un rânjet se lăţea pe faţa lui smeadă, întunecând-o şi mai tare. Din graba cu care se dădură ceilalţi de o parte, se vedea că acela le era şeful. Se opri în faţa fetei, o măsură cu priviri pofticioase, apoi întinse mâna şi, ridicându-i bărbia în sus, privi cu încântare la disperarea ochilor de fecioară.

Fata se zmunci într-o parte şi dădu să fugă, dar mâna hrăpăreaţă ca o gheară o prinse de umăr şi-o întoarse înapoi.

- Unde fugi, porumbiţo? Nu ştii că n-ai scăpare? Ne putem distra de minune, de ce te sperii? Nu-i aşa, fârtaţilor?

Un hohot aspru, din gâtleje hârâite de băutură, răsună ca un răspuns aprobator.

- Ia, să vedem, ce ascunzi tu, printre hainele astea largi... Şi namila de om coborî mâna spre pieptul feciorelnic.

Fata ţipă, apărându-se; strigăt de deznădejde şi de moarte. Ca un uriaş, bătrânul se năpusti, făcându-şi loc printre tâlhari; şeful ridică sabia.

- Staaai!

Vuiră munţii şi văile aruncând sunetul spre înălţimi, de unde coborî năpraznic, încremenind. Călugărul se avântă, nălucă albă căzută din cer, zbură parcă şi se opri ca un trăsnet în faţa fetei, apărând-o; iapa se ridică în două picioare şi, sforăind ca tunetul furtunii, izbi dintr-o latură, trântind la pământ ce-i stătea înainte.

Dar sabia apucase să taie. Bătrânul privea năucit, neînţelegând parcă de ce era încă viu, dar fata, cu lacrimile şuroind, se aplecase spre cei ce se pusese pe el, pavăză în faţa tăişului; căzut şi însângerat, tânărul grec mai avea puterea să-i zâmbească.

Trântit pe spate, şeful tâlharilor înlemnise cu sabia însângerată în mână, iar ceilalţi se trăseseră deoparte, înspăimântaţi. Aşa ceva nu li se mai

întâmplase. Duhul muntelui sărise în ajutorul drumeţilor! îşi scuipau de zor în sân, mormăind descântece şi căutând prin haine, cu gesturi pripite, punguţa cu oasele protectoare de rău.

Nemişcat, în cămaşa sa aibă, Călugărul ţinea, cu forţa privirii, timp şi oameni în loc. Nu era un om, ci o tărie ce se pogorâse peste toţi. Nici vântul nu mai bătea, nici păsări nu se mai auzeau; întreaga fire încremenise la cuvântul său. Prizonieri şi tâlhari, laolaltă, priveau.

Ca! şi călăreţ, fulger de lumină într-un loc al beznei sufletului, zguduind întunecimi şi limpezind cărări. Coborâse din cer Domnul unei alte lumi, în care măreţia Binelui e stăpână pe deplin. Îşi trimisese înainte mesagerul - un om şi un cal, care luaseră în stăpânire gânduri şi simţiri.

Primul care-şi reveni din încremenirea clipei fu şeful; cu mişcări încete, ezitând, desfăcându-se cu greu din îmbrăţişarea luminii, tâlharul se ridică, întâi într-un genunchi, apoi în picioare. Îşi aţinti privirea spre arătarea ce-i stătea în faţă neînfricată... de unde apăruse?... cine era?... Îşi împinse în ochi toată pornirea răului din el şi-l înfruntă pe Călugăr. Abia atunci, văzu că era un simplu om - şi încă fără nici o armă la vedere... Dar atunci cum de-i stăpânise aşa? Privi în jur şi-şi văzu tovarăşii speriaţi. Ce fusese aici? Ce se-ntâmplase de fapt? Simţi mânia cum îl cuprinde şi se-ntoarse spre cel ce stătea liniştit, pe iapa lui slăbănoagă, între el şi fată.

Dădu să se apropie... făcu un pas şi... se opri, ca şi cum un zid nevăzut îl oprea... un zid din aer... ei, asta-i acum!

Atunci răsună glasul puternic şi calm al Călugărului:

- Să nu îndrăzneşti! Zalmoxe te vede! Grea e pedeapsa Cerului! - zise şi, cu braţul întins, arătă înălţimile.

Tâlharul privi spre cer, apoi iar spre Călugăr. „Adică, ce vrea să spună, că el e din cer?... Aşa o fi, că prea a apărut din senin. O fi vreun duh... nu, totuşi e om... dar ce ochi... precis e vrăjitor. Nu e bine să-l supăr... dar nici prada nu vreau să-mi scape”. Mestecând gânduri, căpetenia făcu câţiva paşi, depărtându-se. Stătu aşa o vreme, apoi, întorcându-se spre ai săi, răcni:

- Şi voi, ce staţi ca nişte cârpe? V-aţi speriat de un om, ce nici măcar n-are sabie. Halal! Luaţi-i şi să mergem.
- Dar cu ei... ce facem? - întrebă timid unui arătând spre neguţători.
- Luaţi-i şi pe ei! Urcaţi rănitul pe un cal, fata pe altul... iar el, spuse arătând spre Călugăr,... el să facă ce va vrea.

Zise şi se miră singur de ce auzi; vorbele îi ieşiseră din gura fără voia lui şi acum se minuna în sinea lui.

Timizi şi parcă temători, tâlharii se puseră pe treabă, strângând lucruri şi oameni la un loc. Se purtau parcă mai omenos, iar din când în când aruncau priviri furişe spre Călugăr. Acesta se dăduse jos de pe cal şi se apropiase de tânăr, cercetându-i rana. Dădu din cap mulţumit şi se întoarse spre fată cerându-i să-i aducă apă de la râu, să spele rana, apoi zise spre ceilalţi:

- Am nevoie de ceva feşe curate, de s-ar putea din bumbac!

Se repeziră mai mulţi să caute prin baloturi, dar el nu-i privea, ci se apucase să caute prin traistă, scoţând la iveală o punguţă. Spălă atent rana, presără apoi deasupra ceva praf din plantele de acasă... privi în jur, se ridică şi culese de lângă râu, foi mari de pătlagină, pe care le puse deasupra; apucă fâşiile de pânză întinse de cineva, şi nu observă că acesta era unul dintre tâlhari. În sfârşit, legă bine rana şi, încurajându-l pe băiat, îl urcă încetişor, pe iapa lui cea sură şi slăbănoagă. Avusese noroc, lovitura nu-i atinsese alcătuirea vieţii; rana era dureroasă, dar se va închide, fără a lăsa urmă.

Îi făcu semn bătrânului să se urce pe un cal şi apoi, întorcându-se spre fată, o luă şi o puse alături de tatăl ei. Privi în jur, spre tâlharii ce stăteau înmărmuriţi, privind cum altcineva, mai puternic, le rostuia lor treaba. Încredinţându-se că toate erau aşa cum se putea mai bine potrivite, se urcă şi el pe spatele iepei, ţinându-l pe tânăr cu o mână.

- Să mergem! - zise şi porni încet spre culme.

„Asta-i prea de tot! Acum ne mai şi conduce spre ascunzătoarea noastră”. Furios de tot spectacolul la care asistase neputincios, căpetenia de tâlhari făcu un salt cu calul înainte şi preluă conducerea convoiului. Părăsind poteca, porniră spre culmile de munţi, adâncindu-se în adâncuri de pădure.

*

Mergeau aşa de câteva zile bune; convoiul înainta greu, cu încărcătură şi rănit; carele fuseseră abandonate în poieniţă, pentru că oricum nu puteau urca povârnişurile pieptişe, pe unde se opinteau acum.

Bătrânul Papaiotos urmărea atent drumul, în speranţa unei reîntoarceri la libertate. Poate numai i se păruse, sau tâlharii făceau ocoluri largi, să încurce potecile, ca nici unul dintre ei să nu poată regăsi calea?! Asta însemna, că se temeau de ceva, sau de cineva. Şi privirea i se ducea spre

Călugărul care călărea alături, absent parcă, zâmbind unui gând numai de el ştiut, sprijinind cu o mână trupul încă fragil al rănitului.

Rana se vindeca văzând cu ochii; tânărul putea sta acum drept în şa, dar se lăsa încă sprijinit, doar pentru căldura binefăcătoare ce izvora ca o sevă din toată fiinţa salvatorului său; ca o forţă ce trecea spre el, întărindu-l, o blândeţe puternică care-l împlinea. Îi era atât de bine, de adormea, aşa, călare, visând vremurile copilăriei şi mâna dragă a mamei, mângâindu-l.

Dar nu la fel de bine le era tâlharilor; se desmeticiseră încet, încet din pornirea aceea ciudată spre bine şi acum bolboroseau nemulţumiţi pe limba lor, dar pe furiş, ca cel ce-i conducea să nu afle; se temeau de mânia sa proverbială, care ucidea fără milă. Aruncau priviri deloc binevoitoare spre neguţători, dar nu făceau nimic altceva.

Nici conducătorul lor nu era prea mulţumit; era prima oară când aduceau străini la ascunzătoarea lor; firesc era să-i fi omorât pe loc, după cum le era obiceiul, sau pe drum, pe undeva. Dar omul acesta îl intimidase într-un fel, oprindu-i pornirile. Şi nu numai pe el! înciudat, trebui să recunoască, în sinea lui, că se temeau oarecum de Călugăr. Oricum, nu era bine să înfrunţi duhurile ce păreau că-l ajută. Bine ar fi dacă ar putea să-l întoarcă spre ei, să le fie părtaş. Ar trebui să ia o hotărâre cât mai grabnic... se apropiau tot mai mult de locul lor de taină... ce să facă cu neguţătorii... cu fata... Şi-şi întoarse privirile spre bărbatul care, puţin în urma lui, călărea parcă fără nici o grijă, zâmbind locurilor şi şoptind, uneori, câte ceva la urechea tânărului. După încântarea ce se vedea pe faţa băiatului, probabil era ceva frumos.

- Sahib!

Unul dintre neguţători venise alături de el, privindu-l speriat, cerând voie să-i vorbească. Glasul arăta slugărnicie şi frică; asta-i plăcu şi se încruntă mânios, bucurându-se în sinea lui de tremurul ce pornise a scutura făptura de alături.

- Cum de cutezi să mi te adresezi, stârpitură?

Umilirea celuilalt şi teama ce i se citea în ochi erau ca o hrană pentru sufletul lui; dintr-odată se simţi iarăşi cel de dinainte.

- Mă iartă, te rog, stăpâne! Am ceva de taină a-ţi zice!

- Nu mă privesc poveştile tale!

- E vorba de aur! - îl ispiti celălalt

- Care aur?

-Ascuns de unii dintre... Şi neguţătorul se opri, aruncând priviri furişe, dar semnificative, spre grupul tovarăşilor săi, ce se nevoiau a urca panta abruptă, care cum puteau mai bine.

-Adică... aţi ascuns de noi şi credeţi că mai scăpaţi vii?

- Sahib, rogu-te, mai încet, să nu ne audă! Nu eu... eu v-am dat totul... cum era să... nu se putea... eu sunt om cinstit!

Căpetenia se întoarse şi-l privi mirat; ăsta chiar se credea cinstit, venind să-şi toarne colegii. Rânji satisfăcut - era trăirea care-i plăcea, acum se simţea puternic, putea să-i domine, prin frica lor... prin trădare.

- Şi ce-mi ceri în schimb?
- Lasă-mă să dispar, aşa, pe neobservate... cu calul, desigur.
- Adică să pierd eu un cai pentru tine, când şi aşa n-am cum duce atâtea baloturi... cam mult pentru ce-mi oferi!
- Sahib, dar e aur... mult! Şi fără mine...
- Cum crezi c-aţi fi scăpat aşa uşor? Şi tu... numai să te pun sub ascuţişul săbiei şi spui şi laptele ce l-ai supt... deci, ce-mi oferi?
- Bine... lasă-mă fără cal... şi-ţi mai spun şi altele... Uite-l pe acela legat cu brâu roşu...

Restul vorbelor, spuse în cea mai mare taină, se scurseră spre urechea lacomă a şefului, neauzite de nimeni altcineva, decât de Cer şi Pământ. Undeva, mai în spate, neguţătorii aruncau priviri piezişe spre cei doi, şi uneori şi între ei. Duhul discordiei şi al suspiciunii intrase şi se desfăşura în voie, răvăşind sufletele. Trădarea încolţise şi ei se simţeau singuri şi dezarmaţi. Ar fi dorit, poate, să mai vorbească cu Călugărul... avea el un fel de a le încălzi inima, de a da speranţe... dar se ruşinau şi ei de gândurile lor, parcă n-ar trebui să afle şi altcineva de bănuielile ce-i răscoleau. Şi mai era ceva... unii scotoceau prin minte ce-ar putea şi ei folosi din ce ştiau, ca să-şi scape pielea.

Deşi părea că nu vede ce se petrecea lângă el, Călugărul ştia; mai mult simţise decât văzuse, dar era de ajuns. Cu sufletul plin de amărăciune, îi certa în gând: „Măi... vorbitorilor, unde vă e omenia? Ce dihănii aţi scos din voi şi le lăsaţi să vă stăpânescă? Unde vă e tovărăşia, grija unuia faţă de altul? Vă daţi pradă, unul pe altul, pentru ce? Vreţi să trăiţi, dar cum? Cu sufletul mânjit... cu regretul celui ce ucide cu vorba”.

Tânărul auzi în spatele său oftatul înăbuşit al Călugărului şi dădu să se întoarcă să-l întrebe ce-i, dar ochii lui se opriră pe chipul zâmbitor al fetei,

ce-l privea pe furiş; ajunseseră în rând cu ei. Uită de toate şi se pierdu în căldura inimii.

*

- Ce facem, şefule?

Aber, ajutorul lui, se apropiase şi acum se aşeza alături, pe iarbă. Stăteau într-un luminiş, la odihnă; neguţătorii la mijloc, păziţi bine... iar deoparte... ca un spin, Călugărul cu protejaţii lui: bătrânul cu fata şi rănitul. Tocmai schimba feşele; rana era deja vindecată, mai trebuia doar puţină grijă în mişcarea umărului.

Fata scotea merinde din traiste; graţioasă din fire, copila se unduia aranjând una, alta chiar sub nasul lui... Şi căpetenia scrâşni din dinţi... ce-ar mai pune el mâna pe puicuţa asta; dar băiatul şi tatăl o protejau dintr-o parte şi alta. Nu-i era teamă de ei, ci de... Trebuia să hotărască ce-i de făcut; nu mai putea amâna clipa, omul acesta începuse să-i strice fârtaţii, vorbindu-le despre tot felul de fleacuri, ba despre omenie, ba despre urmările fiecărei fapte. Te pomeneşti că-l ascultă vreunul!

- Ce facem, şefule? - repetă Aber întrebarea.
- Ce vrei să spui?
- Păi, cât timp ne mai învârtim în jurul ascunzătorii? Doar n-o să-i ducem la ea... să facem ceva cu ei... să terminăm odată cu jocul ăsta...

-Adică, tu crezi că eu mă joc? Glasul se înăsprise primejdios.

-Aşa, ca pisica cu şoarecele, desigur...

- Poate! Dar am aflat lucruri interesante, în timpul ăsta... Frica face minuni...
- Doar n-ai de gând să...

-Aşa mă ştii? N-o să scape nici unul... dar vreau să aflu întâi tot ce ştiu despre ce-au mai dosit, aici sau prin alte părţi... ştii că unul mi-a dat hârtie pentru un cămătar... Îmi dă toată averea, doar îl las în viaţă... altul mi-a descris ascunzătoarea unde-şi ţine prietenul lui galbenii... Cred că suntem mai câştigaţi dacă-i speriem întâi şi pe urmă...

-Aşa o să facem... ai dreptate... dar acum, cu cei trei... Şi arătă spre grupul ce sta liniştit şi-l asculta pe călugăr, de parcă erau într-o călătorie de plăcere.

- De i-am putea despărţi...
- Oricum, omul acela straniu îi are în grijă... cred că-i şaman, şi nu unul obişnuit. N-am mai trăit starea aceea... ştii care... din poieniţă... are puteri mari... am încremenit de parcă eram legat...

- Fleacuri! - îl întrerupse mânios, nevrând să-şi amintească slăbiciunea proprie.
- Ei, lasă c-ai simţit şi tu...
- Ce vrei să zici, că m-am speriat?
- Sahib... nu te mânia, dar...
- Dar ce?
- Păi, te-am văzut cu toţii, că nu te puteai apropia de el, când se uita ţintă la tine... atunci, când cu fata... şi eu tot...
- Nu-i chiar aşa; aminteşte-ţi că eu am fost primul care am ieşit din vrajă... că voi stăteaţi ca nişte momâi.
- Ai spus vorbă mare: vrajă! Şi eu tot asta cred că face.
- Ce i-aş mai da o lovitură de sabie...

-Atunci, ce aştepţi? Hai să...

- Nu te repezi... Am un plan; acum nu-i timp să-ţi spun, dar la noapte ne-om sfătui! Trebuie să-i fur puterea!

Aber îl privi mirat, neînţelegând, dar se ridică, gândind că o ştie el ce spune, doar de aceea-i conducătorul lor. Se dovedise adeseori că-i şiret ca o vulpe şi cunoscător al slăbiciunilor omeneşti; cine ştie ce mai coace şi de astă dată; mai zâmbea încă nedumeririi sale, când dădu semnalul de plecare. Baloturile fură iarăşi săltate pe spinări de cai şi umeri de om, iar convoiul se puse în mişcare încet, ca o tristeţe, de parcă ştiau cu toţii că noaptea ce urma pentru unii va fi ultima...

Cum au mers, cât au mers... doar picioarele lor mai ştiau... Din când în când, se mai auzeau voci mânioase care îmboldeau vreun neguţător întârziat pe drum; altfel fiecare era singur cu gândurile lui.

Călugărul simţea primejdia, deşi nu-i desluşea desfăşurarea. Nu se temea pentru viaţa lui, doar o pusese de multă vreme în mâinile lui Zalmoxe; gândea la datul lui... cine mai ducea darul neamului la Fiul Luminii? Desigur, putea fi altul, doar erau întemeietori mult mai vrednici decât el, dar cum să-l găsească în pustietatea asta?!... Cerul va avea grijă! Trebuie să facă tot ce-i va cere sufletul lui... şi va fi bine! Scuturându-şi grijile sale, privi în jur la oamenii plecaţi sub povara greutăţilor şi a fricii de moarte. Pe ei, cum să... ce să facă pentru ei...

„Părinte Ceresc, din toată inima mea, te rog, ajută-i pe cei din jur să-şi lumineze sufletele şi să înţeleagă ce e mai bine de făcut, ca pacea şi

dreptatea Ta să triumfe. Iar mie, te rog, îngăduie-mi să-ţi fiu slujitor vrednic, ca Voia Ta şi prin mine să se înfăptuiască”.

Îşi înălţa ruga spre înalt, o dată cu toată simţirea lui, ca viaţa şi speranţa să dăinuie în suflete, aşa cum erau, cu fricile şi durerile lor.

La căderea serii, se opriră pe o culme domoală, ce-şi aşternea pajiştea ademenind călătorii osteniţi. Se răspândiră, căutându-şi locuri bune de dormit, tâlharii mereu ţinându-i ca într-o capcană, la vedere. Păreau mai ameninţători şi mai sălbatici decât oricând. Sărăciţi de toate averile, scârbiţi de vorbele trădării cu care-şi murdăriseră sufletul, neguţătorii păreau că s-au resemnat în faţa sorţii, acceptând-o. Îşi aşternură păturile, unul lângă altul, uniţi într-o năpastă comună. Nu mai aveau nimic de împărţit, nimic de câştigat. Doreau doar...

- Vedeţi ce frumoase sunt stelele pe cer, flori albe pe un câmp al cărui capăt numai înaltul îl ştie... ca zilele omului într-o viaţă...

Vocea Călugărului răsună puternic, răscolitor, dorind parcă să trezească şi toţi se pomeniră privind în sus.

- Vedeţi cât sunt ele de strălucitoare? Aşa sunt şi zilele bucuriei, ale dragostei... ale îngăduinţei... ale milei faţă de semenii tăi. Cum credeţi că se văd, de acolo, de sus, zilele urii şi ale uciderii de frate? Ori poate credeţi că nimeni nu vă urmăreşte ce faceţi? Că puteţi face orice şi să rămâneţi nepedepsiţi? Nu vedeţi razele care ajung la fiecare din voi?

Nu se auzea decât glasul lui şi fiecare se cerceta pe sine, dacă despre el e vorba, sau despre altul. Aber şi căpitanul de hoţi se îndepărtaseră şuşotind, iar ceilalţi nu îndrăzneau nici unul să riposteze. Îşi pipăiau punguliţa cu descântece şi ascultau atenţi; ba se mai şi dădură la o parte din calea firavelor raze ale lunii... poate nu-i vede!

-Tot răul e ca un bolovan negru, atârnat de picioarele voastre; vă trage în jos spre fundul unei prăpăstii de suferinţă şi durere. Chiar de nu-l vedeţi acum, cu fiecare vorbă rea bolovanul creşte. Şi nu-l puteţi desprinde decât făcând bine. Paznici puternici, nevăzuţi, stau lângă voi şi vă urmăresc. Neamul meu are o zicală care spune cam aşa: „Cum îţi aşterni, aşa dormi”. Cât mai aveţi timp, curăţiţi-vă gândurile şi încercaţi a-i ajuta pe oameni. Temeţi-vă de mânia Cerului! Stelele de sus vă privesc!

Vorbele cădeau grele, zguduind; priveau în neştire cerul, fiecare înţelegând după cum îi era firea; Era noapte, era linişte... luminile înălţimilor îşi trimiteau razele în adâncuri de cuget, răscolind; deodată, în

grupul neguţătorilor se porni o foială uşoară; unul dintre ei, după ce se codise ruşinat, se pornise a cere iertare celorlalţi, mărturisind cele dezvăluite tâlharului în ceas de deznădejde; rumoare şi reproşuri... dar ce mai contau... tot urmau să moară... Apoi altul începu a zice, altul...

Tâlharii se priveau între ei, uşor nedumeriţi; unii nu pricepuseră mare lucru, dar în ochii altora se vedea ceva ca o cugetare; o îndoială începea să-şi facă loc... Şi pe deasupra omul acesta avea puteri mari şi chemase duhurile să-i cerceteze pe ei... auzi, lângă fiecare din ei stătea un daeva, să-i pedepsească... nu-i bine deloc... ce-i de făcut? în timpul acesta, căpitanul lor, nebănuind nimic din frământările fârtaţilor lui, punea la cale un furt.

- L-am urmărit cu băgare de seamă; face tot felul de lucruri ciudate, uneori cred că-i un preot, ca cei din temple, dar... are ceva mai altfel, se uită într-un fel anume... În faţa lui mă simt nu ştiu cum, parcă murdar... şi... mi-e uneori, ruşine de mine... De parcă ar vrea mereu să mă mustre...

Tăcu înciudat de mărturisirea făcută şi-şi privi prietenul de rele, să-l vadă dacă râde. Dar Aber mergea alături, îngândurat şi tăcut, de parcă n-ar fi auzit nimic. „Mai bine!”

- E ceva cu traista lui! Prea o ţine mereu lângă el; nici când doarme nu se desparte de ea. Cred că ascunde o mare taină! poate are vreun talisman care-i dă puterea asta asupra oamenilor. Hai să i-o furăm, ce zici?
- Cum? Când?
- Mi-au spus străjile că o lasă deoparte când se spală, în zori, la râu. Să-l pândim şi s-o luăm, cumva...
- Dar dacă-i vreun obiect cu blestem, atunci ne-am potcovit cu năpaste sau cu mai ştii ce necaz. Am auzit eu de una care face şi desface, de nu mai eşti bun de nimica...
- Ţi-o fi frică...
- Ştiu eu...
- Dar de mine, nu ţi-e?!

Aber înălţă capul, privindu-şi şeful; nu glumea deloc, aşa că, oftând din greu, dădu din cap a aprobare.

- Trebuie să facem ceva, e drept! Omul ăsta ne-a stricat toate socotelile. Ne-a năpădit deja grija de victime; mai avem puţin şi...
- L-ai văzut ieri pe Ibrahim cum alerga la râu să-i aducă apă pentru rănit? Sau Abdulah... să-i dea cârpe...

-Asta mai lipseşte, să intre mila între noi... Ai dreptate, toate se trag de la şamanul ăsta, sau ce-o mai fii...

Îşi făceau curaj, întărâtându-se unul pe altul.

Mai zăboviră un timp, cât să pună la cale isprava, apoi o porniră pe cărare înapoi, spre locul unde ceilalţi tocmai îşi frământau sufletele. Unii îşi feriră privirea, când îi văzură venind; alţii încercară a spune ceva, dar se opriră. Ce se petrecuse aici, cât lipsiseră?

Căpitanul trecu pe lângă fiecare, cercetându-l şi aducând vorba ba de una, ba de alta. Văzu grupul neguţătorilor, parcă mai uniţi decât înainte, dar nu le dădu mare importanţă; oricum soarta lor era decisă... momentul depindea de furtul plănuit. Dar nu-i plăcea ce simţea printre ai lui; acum îi lăsă în pace, va vedea în zori cum vor merge lucrurile, când va avea talismanul magic... atunci le va arăta el cine e! Şi, zâmbind urât, îşi făcu loc, se întinse pe pătură şi adormi adânc.

*

Prima rază de soare ce ajunse în poieniţă, luminând, îl găsi pe Călugăr pregătit s-o întâmpine, cu un bun venit. Îşi zâmbiră şi se îmbrăţişară; apoi, Călugărul, cu traista atârnată pe umăr, porni spre locul unde un şuşotit de ape descoperea drumul unui pârâu. Se opri pe mal şi dădu să-şi lase traista alături, să se dezbrace pentru scaldă... dar ceva, ca o presimţire, îl opri; stătu puţin pe gânduri, privi apoi de jur împrejur, dar nu-l văzu pe Aber, ce sta dosit în spatele unei stânci. Mai stătu câteva clipe, apoi se hotărî şi, lăsându-şi legătura alături, începu să se descopere tacticos, punând hainele deasupra ei. Păsărelele se treziseră şi ele, anunţând că o nouă zi a început; până şi frunzele pădurii păreau a spune „bună dimineaţa”, iar soarele deja îşi scosese capul de după vârful muntelui din faţă. Mai privi o dată împrejurimile roată şi, încredinţându-se că totul e bine, intră în vad, în locul unde o adâncitură de mal lăsa să se vadă o profunzime mai mare. Se adânci în clarul apei, lăsând să curgă de pe el, o dată cu şuvoiul cristalin, şi grijile.

-Trebuie să mă grăbesc... azi am întârziat puţin, cu neliniştea asta... probabil c-am visat ceva... acum se trezesc ceilalţi şi-or pleca fără mine...

Râse uşor, amintindu-şi de străjerii care-l lăsau să treacă fără nici o grijă... ba, ar fi bucuroşi de nu s-ar mai întoarce. Dârei trebuia să vegheze asupra celorlalţi, atât cât i-o fi îngăduit. Se spăla voiniceşte, aruncând de pe el orice bănuială, o dată cu urmele somnului. Se aplecă şi mângâie unda jucăuşă ce se alinta parcă sub palma lui, înainte de a se arunca vijelios peste

pietrele ce-i stăteau în cale. Apoi, se scutură de câteva ori, mulţumit, aşa cum fac şi caii nărăvaşi şi ieşi pe mal, mulţumind duhului apelor pentru ajutor.

Îşi frecă bine corpul cu bucata de cânepă, special pregătită pentru aceasta şi se aplecă, luându-şi straiul, să se îmbrace. Când ridică şi cămaşa... ameţeala îl învălui, acoperindu-i privirea. Se frecă la ochi şi privi din nou locul... sub cămaşa lui nu era decât piatra goală... traista... traista lui dispăruse. Căută alături, răvăşi frunzele căzute... făcu câţiva paşi în jur... cercetă prin spatele trunchiului din preajmă... dar nu găsi nimic... Îl cuprinse o trăire rea, învârtindu-l; în piept, ciocanele inimii păreau că vor sparge învelitoarea trupului... Nu se poate!... Se ridică şi mai căută din nou... Poate i se păruse şi traista era doar acoperită de frunze... Nimic... Se clătină sub biciul durerii şi se lăsă jos, înţelegând. Îşi prinse capul în mâini, încercând să potolească zbuciumul gândurilor.

Darul neamului dac fusese furat! Din vina lui!

Acum trebuia să se liniştească şi să cugete, să ceară ajutorul lui Zalmoxe! Inima îi dăduse de ştire, dar el... el n-o băgase în seamă. Era vinovat de mândrie... se crezuse prea vrednic şi deasupra primejdiei... se bucura că-i poate ţine pe tâlhari oarecum la distanţă... Nu stătuse cu sufletul treaz... Ce-i de făcut? Unde era? De unde ştiuseră că era ceva de preţ acolo? Şi se văzu pe sine, mereu atent ia traistă, pipăind-o, punând-o noaptea sub cap, luând-o peste tot cu el. „Desigur, aşa şi-au dat seama. Vor găsi sabia şi... chiar cu pietrele lipsă, se vede că-i lucru de mare preţ... Or vinde-o în vreun târg. Trebuie s-o iau înapoi - cu preţul vieţii de-o fi nevoie”.

Stătea copleşit, cu capul în mâini şi sufletul înlăcrimat. Se simţea nevrednic şi... raza de soare îl ajunse, printre crengi, mângâindu-l, caldă şi bună... ca viaţa... stătu sub bătaia ei o vreme, apoi deodată se ridică, se scutură de câteva ori, ca şi cum ar zvârli de pe el gânduri neprietene, îşi trase cămaşa ce încă o mai ţinea în mâini, se încinse cu brâul lui obişnuit şi, după ce-şi mai clăti o dată faţa şi gândurile în unda rece şi clară, îşi ridică privirea spre cer. Era din nou el, cu greşeala lui cu tot, gata de înfruntat greutăţile vieţii.

„Iartă-mă Zalmoxe! Vezi-mă în toată slăbiciunea şi mândria mea. M-am dovedit netrebnic şi neputincios... dar te simt aproape şi acum... Te rog, fii mesagerul durerii mele... roagă-te pentru mine de iertare... şi du Părintelui Tuturor dragostea şi speranţa mea... Mă simt prea mic, în

greşelile mele, ca să pot ridica glasul sufletului meu până la El. Te rog, ajută-mă... nu pentru mine, ci pentru neamul dacilor tăi... ca darul lor de iubire să poată ajunge. Iar de nu sunt eu vrednic a-l duce, după cum bine s-a dovedit, te rog, scoate-mi în cale pe cel menit s-o facă... dar rogu-te, grăbeşte-te... Iar pe mine mă iartă!”

Boabe mari de lacrimi i se prelingeau în jos pe obraji şi le lăsă să se ducă, semn al durerii şi al umilinţei. Sta drept şi nemişcat, ca trunchiul de alături, privind nemărginirea. Văzu norii cum vin, negri şi ameninţători, văzu fulgerul străbătând zările şi căzând, undeva aproape, apoi auzi zgomotul tunetului ce părea că sfarmă pietrele în tăria lui.

Abia atunci lăsă mâinile în jos şi încet, încet, porni către tabără. Picuri grei de ploaie începură a cădea, din ce în ce mai mulţi, din ce în ce mai repezi. Până ajunse, era deja ud complet, dar nu-i păsa. Mergea, mai liniştit şi senin; simţea că Cerul nu va lăsa darul să fie întinat şi fapta nepedepsită.

Toate se vor limpezi într-un fel, numai spre bine, chiar dacă el va trebui să plătească pentru nesăbuinţa lui.

Ascunşi pe după copaci sau încremeniţi în mijlocul poieniţei, sub ploaie, neguţătorii păreau statui ale groazei. Acum se întorseseră şi-l priveau înspăimântaţi, de parcă nu l-ar fi cunoscut.

Privi atent în jur, ca să înţeleagă pricina. În celălalt capăt, lângă trunchiul unui copac ce încă fumega, căpetenia de tâlhari sta nemişcat, având sabia dacă în mână. Alături, Aber tremura din tot corpul încercând să spună ceva. Retraşi într-o parte, ceilalţi mişei stăteau grămadă, neluându-şi ochii de la el.

Deci aici lovise fulgerul! Lângă cel ce furase... şi ciotul negru, urmă a unui falnic cedru, stătea mărturie a mâniei Cerului. Înaintă cu paşi rari şi hotărâţi, până se găsi în faţa făptaşului.

Se priveau ochi în ochi, înfruntându-se. Şi tăciunea privirii ce arunca mânie şi încrâncenarea răzbunării se ciocniră de albastrul puternic al tăriei seninului de suflet. Se înfrunta ura cu iubirea, moartea cu veşnicia vieţii.

Şi binele îl îngenunchie pe cel rău. Înciudat, căpetenia începu a hohoti batjocoritor, încercând să scape din strânsoarea privirii:

- Ei, şi ce-ai să mai faci acuma? Ţi-am luat puterea. Acum e a mea! Am s-o păstrez... sau am s-o vând la un preţ bun, c-aşa lucrătură, mai rar.

Râdea urât, schimonosindu-se şi agitând sabia sub nasul lui; apoi, deodată, o ridică triumfător în sus, ca toţi s-o poată vedea.

-Ea mea! Uitaţi-vă bine la ea... acum eu sunt cel mai puternic... să-l văd pe cel ce îndrăzneşte să...

Dar ce e cu ceilalţi? Nimeni nu se bucură? Ce-i cu groaza asta?

- Hei, uitaţi-vă bine...

Şi, lăsând sabia în jos, o întinse spre locul unde stăteau buluciţi, unul în altul, tâlharii. Zise şi râsul îi îngheţă pe buze. Privea spre sabie, cu ochii stând să-i iasă din locaşurile fireşti. Abia atunci îşi mută şi Călugărul privirea de la el la sabie şi... un fior îl străbătu, din creştet plecând spre toate simţirile lui: în mâna turului sta o sabie ruginită toată, cu nişte locaşuri goale pe mâner... doar în cel mijlocaş se lăfăia mândră o piatră, ca cele de râu... cenuşie şi colţuroasă... ce mai, o vechitură bună de aruncat...

Tâlharul o sucea şi-o învârtea în mână, nevenindu-i să-şi creadă ochilor; apoi se apucă s-o frece de zor de pulpana tunicii, dar... nimic. Rugina se vedea groasă, metalul mâncat pe alocuri, de aur nici vorbă... ca şi cum niciodată nu fusese...

Aber începu să tremure şi mai tare, de parcă îl zgâlţâia cineva:

- Sahib, arunc-o... arunc-o cât mai e vreme! Aici nu-i lucru curat. Asta-i vrăjitorie! Hai să plecăm de aici... repede. Lasă-i pe oamenii ăştia, că ne aduc mari năpaste şi... să fugim să ne salvăm!

Tâlharii începură a striga şi ei, de-a valma, înspăimântaţi:

- Luăm baloturile şi fugim! Ne urmăresc stelele!

Căpetenia se uita de la unul la altul... apoi la sabie. Ce mai era şi cu stelele astea? Numai Călugărul era de vină... şi dădu să-şi scoată iataganul.

- Stai! Fulgerul a căzut chiar pe copacul sub care stăteai... Ăsta-i semn mare... ne urmăresc duhurile muntelui... Şi Aber încercă să-l tragă de mână. Spaima se răspândise printre ei

- Staţi pe loc! Cine fuge, îl tai!

Cu iataganul ridicat, şeful striga ca scos din minţi; aruncase cât colo ruginătura şi acum încerca să-şi adune la loc ceata. Dar grămada de tâlhari nu mai putea fi stăpânită; strigând unul la altul, trăgând din baloturi ce era mai la-ndemână, se îndemnau la fugă. Aber, mai încet, din cauza tremurăturii, se ruga de ei să-l aştepte.

Sabia încovoiată vâjâi de câteva ori şi capete însângerate se rostogoliră pe tăpşan. Primul fu al celui care-i fusese aghiotant şi părtaş la furt. Tâlharii se speriară şi mai tare; neguţătorii prinseră curaj şi se repeziră spre baloturi, să mai salveze câte ceva. Minute de învălmăşeală, în care nu se mai

deosebeau hoţii de păgubiţi... apoi linişte... Tâlharii fugiseră care încotro, de spaima pedepsei care nu se ştia de unde vine mai întâi; unii apucaseră să ia câte ceva din pradă, altora nu le mai trebuise nimic.

În poiană, zăceau, pe iarba încă udă, câteva corpuri fără viaţă, iar printre ei, ca un călău însetat de sângele victimelor, căpitanul. Stătea şi privea parcă năuc. Ce se-ntâmplase cu ai lui?

Călugărul ridicase sabia ruginită de jos şi o ţinea la piept, dar ochii erau tot spre el... cu uitătura aceea... de ce se tot uită... ce mai vrea? în jur, neguţătorii se apropiau ameninţători; aveau săbii în mâini... de unde?...de la morţi?... din baloturi? Se tot uita şi începu deodată să se rotească, ca într-un dans, din ce în ce mai repede... se rotea şi hohotea... sălbatic hohotea, ca o fiară încolţită. Se opri dintr-odată şi ridică sabia asupra Călugărului:

-Ai crezut că m-ai învins? Niciodată... puterea răului e uriaşă... Nu mi-e frică de tine... Călugăre! Am să te omor!

Călugărul îl privi atent. Nu vorbea el; până şi glasul era altul... venea de undeva din străfunduri... Era cineva care-i ştia rostul drumului şi se punea împotrivă.

- Fiecare moare atunci când e datul lui, după porunca Cerului! Deci, tu nu poţi să-mi faci nimica. Dar trebuie să înţelegi că Binele este nemărginit... este însăşi Nemurirea... pe când răul va exista atâta timp cât oamenii îi vor permite... cât timp îl vor hrăni cu ură şi răzbunare, cu minciună şi invidie... cu lăcomie şi trădare.
- Nu-i adevărat!
- Nu-ţi spuneam numai ţie, omule... ci mai ales celui ce vorbeşte prin tine! Leapădă-ţi năravurile şi foloseşte-ţi puterea spre facerea de bine. Leagă-te de Cer, că el nu te părăseşte niciodată, de mergi pe calea lui... nu ca tovarăşii tăi de rele care au dat bir cu fugiţii.

Tâlharul sta încremenit, cu sabia încă ridicată ameninţător şi privirea aţintită în ochii Călugărului. Ceilalţi nu mai îndrăzneau nici să sufle. Ploaia se oprise şi ea, aşteptând deznodământul.

Clipe lungi de trântă de suflete. Apoi, deodată ceva ca un zâmbet coborî pe faţa încrâncenată de rele, mâna se lăsă încet, punând sabia înapoi în teacă. Cu mişcări domoale, se-ntoarse, vru a zice ceva, dar se opri... numai ochii lui arătau zbucium de fire; mai privi spre Călugărul ce-l urmărea cu înţelegere, apoi spre ceilalţi şi, cu paşi rari, gânditori parcă,

începu a se îndepărta, intrând în pădure, După un timp zgomotul frunzelor răvăşite de trecere, încetă...

Era linişte... Era pace...

Călătorii răsuflară abia acum uşuraţi, dar nu vorbi nici unul. Se priveau unii pe alţii, de parcă se vedeau întâia oară... ceva în ei era nou şi necunoscut... se născuseră din nou, pentru bine. Cu paşi

Înceţi, sfârşiţi de încordare, porniră a se îmbrăţişa; se sprijineau unii pe alţii şi icnete de plâns bărbătesc răzbăteau sub bărbile aspre.

Călugărul sta în acelaşi loc, nemişcat, cu sabia ruginită strânsă la piept, privind gânditor în urma tâlharului. Se ruga pentru el... oare... ca ce era bun să iasă învingător în sufletul lui? Nu se ştie... După un timp, se scutură încetişor şi reveni în poieniţă. Le zâmbi neguţătorilor, apoi ridică sabia la buze şi-o sărută, aşa ruginită cum era. Şi, pentru a doua oară în aceeaşi zi, două bobiţe din preaplinul inimii se revărsară din ochi, străbătând grăbite obrajii, şi căzură pe lama săbiei, desenând cu ud, apoi se opriră, nestemate de suflet, sclipind în lumină.

Ridicându-şi privirea spre cerul ce se-nsenina, Călugărul îşi strigă dragostea:

-Îţi mulţumesc, Părinte al Luminilor! îţi mulţumesc Zalmoxe! - şi sabia luci scurt, fulgerând înălţimea.

Neguţătorii nu-şi mai veneau în fire; întâi îşi ascunseseră privirile, ca să nu-l stânjenească pe bărbatul ce nu se ruşinase să-şi plângă bucuria în faţa lor; acum, stăteau din nou înmărmuriţi, ne- înţelegând şi nevenind să le creadă ochilor... din nou... oare unde se oprea visul şi unde începea viaţa? Glasurile se întretăiau înfiorate, doar Călugărul nu auzea nimic.

Ridicase sabia spre cer şi-o ţinea aşa, ca o parte din el... spre soarele ce-şi dezvelise faţa... erau una, Pământ şi Cer, om în lumină... un cântec de dragoste, în glas de simţire... şi intrară cu toţii în sunetele lui... un cântec ştiut dintotdeauna... vechi ca firea.

Se făcuse dreptate! Sabia sclipea în lumină, triumfătoare, etalându-şi frumuseţea lucrăturii şi lucirea clară a nestematei rămase... parcă mai măiastră, de se putea aceasta, decât la facerea ei. Ştia oare Călugărul? Simţise prefacerea? Cine ştie... el privea cu nesaţ în adâncuri de zare, iar ochii lui vorbeau despre iubire.

*****

Sabia stătea acum cuminte în locaşul ei, învelită în marama încă albă a tinerei dace. Neguţătorii porniseră a rândui baloturile răvăşite, dar gesturile lor nu mai vădeau lăcomia avutului... erau fireşti şi domoale, de parcă marfa era a tuturora. Câţiva aveau veşmintele sfâşiate şi sângerau, după încercarea de a-i împiedica pe fugari să fure din nou. Dar nimeni nu se plângea... glasurile ce se auzeau uneori arătau linişte...

În mijlocul poieniţei, trei dintre tâlhari şi cam tot atâţia neguţători zăceau fără suflare, unii lângă alţii, împăcaţi în nemişcarea morţii. Nu mai aveau nimic de împărţit... plecaseră în împărăţia veşniciei aşa cum erau, numai cu sufletele... trupurile, în veşmintele lor, le lăsaseră deoparte... aici, pe iarbă...

Într-o parte, sprijinit de un trunchi venerabil ce străjuia locul, bătrânul Papaiotos de abia îşi mai trăgea sufletul. Sta cu mâna pe inima dureroasă, privind când spre fata lui, ce-l mângâia încercând să-i aline suferinţa, când spre tânărul care-i sta alături, ocrotind-o.

- Să-i îngropăm, omeneşte! Rogu-vă, faceţi o groapă pentru ei, aici, la margine, la umbra acelor arbori, să le fie loc de odihnă şi înfrăţire, acum în nefiinţă!

Glasul Călugărului răsună blând, dar ferm, şi neguţătorii căutară unelte de săpat.

Se îndreptă apoi spre bătrânul grec, ce-i urmărea mişcările cu priviri din ce în ce mai pierdute; buzele dădeau a se colora în vânăt, iar paloarea din ce în ce mai profundă a feţei nu spunea nimic bun. Trupul lui nu mai rezistase la trăirea ultimelor zile; inima lui zbuciumată de atâtea alte întâmplări năpraznice, de-a lungul anilor de călătorie, se cerea la odihna veşnică.

Călugărul îi zâmbi şi, apucându-i mâinile ce începuseră a se răci, le frecă într-un fel anume; după un timp, învăţându-i leacul, lăsă treaba asta tinerilor şi el se porni a face ceva mişcări neobişnuite, trecând palmele pe deasupra bătrânului, mângâind parcă aerul... apoi le roti dintr-o parte în alta, ca într-un cerc... stătu câteva momente nemişcat, apoi începu din nou. Când se opri, bătrânul adormise, respirând uşor ca un prunc, iar pe umerii obrajilor răsăriseră urme de bujori.

- Să-l lăsăm să se odihnească. Voi frecaţi-i cu grijă locaşul palmelor... aşa, e bine... Încet, să nu se trezească... somnul e hrană pentru trup... iar mai pe urmă, scoateţi-i încălţările şi-i frecaţi la fel şi tălpile... or fi ostenite,

săracele de greutatea anilor şi a drumurilor. Dar, mai cu seamă, Casiope, vindecă-l cu râsul tău, cu speranţa şi bucuria vieţii... Dacă plângi, faci rău, îl întristezi şi-l doare mai tare.... Ne-am înţeles?

Mângâie uşor pletele copilei, care-şi ridicase capul, surâzând printre lacrimi, apoi se ridică şi se apropie de neguţătorii care terminaseră de săpat şi acum stăteau osteniţi, aşteptând.

- Vă mulţumesc pentru osteneala voastră! Haideţi, acum, să-i punem şi pe aceşti sărmani în pat de pământ, la adăpost de fiare. Să le dăruim şi lor vorbe de suflet, care să-i conducă spre Lumina veşniciei. Dar, mai întâi, poate ar fi bine să cerem codrului ceva ramuri verzi, să împodobim casa în care vor sta de acum încolo.

Şi, după ce toate fură rânduite după spusa lui, trupurile acoperite cu crengi şi pământ, spuseră fiecare câte ceva de rămas bun. Călugărul vorbi ultimul:

- Încredinţăm Pământului tot ce-a fost muritor în fiinţa voastră. Ne rugăm Cerului să vă primească sufletele în împărăţia nemuririi, de unde ele au plecat la începuturi... Şi să deschidă porţile şcolilor de înţelepciune, ca să puteţi înţelege ce a fost bine şi ce nu a fost, din tot ce aţi trăit. Vă însoţim pe drumul vostru, cu vorbe bune şi cu iertare. Urcaţi spre lumină şi nu vă opriţi în drum! Iar sufletele voastre să dobândească liniştea păcii!

Rămaseră un timp tăcuţi, apoi fiecare îşi căută un loc de odihnă, să-şi aşeze trupul obosit, căci gândurile nu aveau răgaz; amintirile îi copleşeau şi fiecare regăsea figuri şi întâmplări dragi, de parcă ar fi cercetat comoara cu care vor pleca şi ei când le va fi datul.

Soarele strălucea cu putere, încălzind trupuri şi inimi, picurând speranţe şi ţesând visuri, ce mai ieri erau ascunse în negura disperării. Nu se mai vedea urmă din vijelia ce trecuse pe acolo.

Bătrânul deschisese ochii şi-i privea cu sclipiri jucăuşe:

- Măi, oameni buni!

-Tătucă Papaiotos! Voiai să ne sperii...

Era bucurie adevărată în glasul lor şi grijă de prieten.

-Vă mulţumesc la toţi pentru... pentru sufletul vostru. Călugăre, ţie mai ales!

- Ei, lasă asta! Doar nu mie trebuie să-mi mulţumeşti, ci Celui ce dă Viaţă! Ţi-a dăruit zile, ca să mai faci câte ceva bun, pe aici!

- Nu ştiu nici acum cine eşti, dar cred că zeii te-au trimis la noi... Zeus

Olimpianul, desigur... iar Athena ţi-a întărit braţul. Eu ştiu c-am să mor; am trăit destul... şi am trăit din plin. O singură dorinţă mai am: s-o văd pe fata mea, la casa ei, ocrotită de un braţ puternic.

Glasul bătrânului răsuna din ce în ce mai slab şi fata se apucă din nou să-i frece mâna. Stând alături de ea, tânărul grec se înroşi deodată şi încercă a spune ceva... ruşinat, privi la cei din jur, apoi:

- Tătucă Papaiotos, în faţa tuturor, în faţa lui Zeus care ne vede, îţi cer mâna fiicei tale, frumoasa Casiope, şi jur... jur c-am s-o iubesc şi am s-o ocrotesc până când zilele mele se vor sfârşi!

Spusele tânărului grec răspândeau unde gingaşe de iubire; flacăra inimii lui încălzea suflete. Toţi zâmbiră, poate amintirilor, şi acum priveau, încurajându-l. Fata se înroşise şi-şi lăsase căpşorul în jos, ca o căprioară în faţa unui cerb falnic. Tânărul se ridicase şi sta drept, aşteptând. Doar bătrânul nu era prea mulţumit; se foia neliniştit, atât cât îi îngăduia durerea. Apoi, ridicând ochii către Călugăr, zise:

- Voiam pentru fata mea un om aşezat deja la casa lui, cu stare, nu un umblător pe drumuri, cum am fost şi eu toată viaţa. Nu vreau să sufere ca sărmana nevasta mea.
- Bătrâne, tu ţi-ai trăit traiul cum ai vrut, nu-i aşa?
- Păi, cine m-ar fi putut opri?
- Dar pe fata ta de ce n-o laşi să facă la fel? Oare n-ar trebui, mai întâi de toate s-o întrebi pe ea ce-şi doreşte?

Grecul nu zise nimic, dar îşi întoarse privirea cercetătoare spre fată, uşor îmbufnat.

- Tătucă... eu îl am drag... pe Arhelos.

Glasul cristalin, abia şoptise, dar se răspândise în inimi, peste tot. Bătrânul tăcea, cugetând. Cu glasul blând, Călugărul continuă:

- Oare, ce-i mai de preţ în viaţă... averea şi casa cu un om străin sufletului tău sau... o inimă dragă alături, cu care porneşti la drum... la greu şi la bucurie... care să te ocrotească cu dragoste... Iar de va voi Cerul, s-or construi şi palate... dar cu temelie bună...

Neguţătorii ascultau şi ei. În tăcerea ce se lăsase, începură să-şi spună părerea, unii zicând ca bătrânul, alţii, mai tineri, ţinând partea inimii.

- Ce casă-i aceea fără dragoste în ea?
- Ei, lasă, că s-or obişnui ei cu timpul şi s-or iubi, poate... dar important e traiul sigur... să ai ce pune pe masă.

- Eu n-aş sta cu cineva ce nu mi-e drag... da ce, sărut casa? - sări unul mai îndrăzneţ.

Bătrânul sta şi asculta, iar în sinea lui sufletul se lupta cu gândul minţii. Ba aşa, ba aşa! într-un târziu, zise:

- Călugăre, hotărăşte tu! Eu am să fac întocmai!
- Eu am spus ce am avut de spus. Nu se cade să hotărăsc eu viaţa unor suflete. Asta numai ele pot s-o facă... singure. Iar dacă unirea e cu dragoste, atunci Cerul îi va ocroti, atâta vreme cât vor trăi în ea.

-Adică, dacă... e fără dragoste, nu e plăcută zeilor?

-Aşa spune credinţa neamului... şi aşa simte şi sufletul meu. Dragilor, înţelegeţi... Împărăţia de Sus este a Binelui... a Iubirii. Deci, dacă o faptă, o unire, este lipsită de iubire, ea nu poate fi în Legile Firii... nu este a Cerului...

- Dar, zeii noştri...
- Eu v-am vorbit de ce simt eu... Voi faceţi cum sufletul sau mintea voastră o cere!

Ochii copilei cereau ajutor şi Călugărul înţelese; mai stătu puţin tăcut, adunându-şi gândurile, apoi zise:

- Spune-mi, bătrâne... dacă tu ai fi acolo sus...
- Mai am puţin şi-oi fi...
- Gândeşte-te, cum vei privi tu de sus... atunci când vei putea citi în sufletul fetei tale... şi ai vedea durere şi dor după cel drag...
- Dar s-o văd trudind din greu...?
- În ţara mea, nu ne speriem de oboseala muncii, ci de urâtul silniciei!
- Mi-aduc aminte de biata mea soţie; tare mult ne-am iubit şi tare mult a suferit ea acolo, acasă... de singurătate... că eu mai mult pe drumuri... voiam să aibă de toate, să-i prisosească... să nu ducă lipsă de nimic.
- A dus lipsă de apropierea ta! Poate ai fi putut să mai zăboveşti pe acasă; dar acum... - intră în vorbă unul dintre neguţători - şi eu am s-o mai răresc cu drumurile... doar atât, să am cu ce trăi... Tare mi-e dor de ea, de femeia mea!

-Tată, de nu mă laşi să mă-nsoţesc cu Arhelos, eu... am să te ascult, că-mi eşti părinte, dar... toată viaţă am să plâng după el, să ştii!

Îmbujorată de îndrăzneala spuselor, fata se oprise, privind speriată.

Deşi se hotărâse să nu mai spună nimic, Călugărul îi sări din nou în ajutor. Îi plăcea curajul fetei, care lupta pentru dragostea ei. Ar fi dorit ca şi

băiatul să fie oleacă mai... aprig, poate...
- Mă iartă de iarăşi spun ceva! Uiţi un lucru, bătrâne... sau nu-i dai importanţă, nu ştiu... Tânărul acesta, ce stă acum cu inima lui în palme şi o oferă cu dragoste fetei tale... e singurul care acum şi aici a jurat c-o v-a iubi şi ocroti toată viaţa. Şi, dacă-mi aduc bine aminte... ţi-a şi dat o dovadă de curaj şi dăruire... eu cred că n-ai apucat a uita că s-a pus pavăză în faţa tăişului, pentru ea şi pentru tine... Oare asta nu-ţi spune nimic?!

Vorbele căzură grele, copleşind şi dezlegând temeri.
- Sunt un nemernic bătrân, fără inimă! Să-mi fie ruşine! Veniţi, dragii mei... veniţi să vă binecuvântez! Şi de s-o putea... iertaţi un tată, care uneori nu ştie ce spune!

Tinerii se buluciră amândoi, îngenunchind în faţa lui; cu capetele plecate, ţinându-se de mână, erau ca un simbol al luptei pentru dragoste. Bătrânul îşi puse palmele pe creştetele lor şi le zise, cu glasul înlăcrimat:
- Cu toată inima mea, vă doresc să aveţi în viaţă ani mulţi de fericire, împreună! Mă rog Zeilor, să binevoiască a vă binecuvânta cu prunci zdraveni şi năzbâtioşi, care să vă umple sufletele de bucurie... aşa cum şi tu, fata mea, mi l-ai umplut mie! Iar tu - zise şi ciocăni cu degetele capul băiatului - tu să ai mereu grijă de porumbiţa mea, să n-o faci să sufere, auzi?
- Jur!
- Te-oi mai ruga ceva, Călugăre, de se poate!
- Spune, bătrâne şi de-o sta în putinţa mea...
- Stă! Te-oi ruga să-i uneşti tu, în faţa zeilor şi a noastră... aici! Fă-mi hatârul ăsta, căci nu ştiu cât mai am de văzut lumina zilei... Şi să plec la ceruri, liniştit!
- Fie după voia ta. Dar o voi face, după datina noastră... alta nu ştiu...
- E bine... e cel mai bine! Doar un lucru mai am a spune, vezi... la noi, în Grecia, mireasa vine în faţa bărbatului cu chipul acoperit, iar de-i fecioară... cu un văl alb. Te-oi ruga, poate s-o găsi şi pentru fata mea...

Neguţătorii se porniră a scotoci pe unde ştiau ei, dar voal alb nu găsiră. Bătrânul plecă ochii, întristat şi oftă.
- De-acum, nu-i nimica! S-o putea şi fără...

Zâmbea întristat. Multe lucruri se schimbaseră în sufletul lui... era în stare să treacă şi peste obiceiuri. Dar, dintr-odată, călugărul îşi aminti de marama albă şi diafană, acum puţin cam purtată, a tinerei dace... cea în care

el înfăşurase sabia. Şi faţa i se lumină, desigur că pentru această clipă o purtase el, atâta amar de drum. Că doar sabia avea teaca ei, meşterită de făurarul muntelui. Se duse spre locul unde agăţase traista, de ramura unui copac şi scoase din ea, vălul de mireasă. Se uită spre bătrân, ca să-i arate; dar acesta trecuse deja într-un vis, zâmbind poate unei nunţi aşa cum o ştia el.

Băiatul şi fata stăteau mână în mână, alături de el, dar nu vedeau nimic. Erau doar ei doi, într-o lume a lor, în care altcineva nu-şi avea locul. Aşa că îl arătă neguţătorilor şi ei se bucurară, aşa, pe şoptite, veghind liniştea somnului. Şi, tot pe tăcute, plănuiră ospăţul nunţii, cu ce aveau la-ndemână.

Şi când totul fu pregătit şi aşternut pe ştergare, Călugărul îi luă pe tineri de mână, încetişor, şi-i trase deoparte. Din darul neguţătorilor, încropiră nişte haine mai de sărbătoare, căci straiul băiatului arăta urme de luptă. Îi duse mai întâi la apă, şi-i lăsă, pe fiecare pe rând, să-şi clătească făptura, cât or putea; apoi se îmbrăcară în nou. Fata îşi mai netezi cu ceva piepteni cosiţele lungi, apoi Călugărul îi puse marama albă pe cap, aşa cum o purtau tinerele neamului său, petrecută pe după gingăşia gâtului. Abia când totul fu gata, se duse spre bătrân şi-l atinse uşor pe umăr:

- Trezeşte-te, părinte, căci fata ta e mireasă!

Bătrânul deschise ochii, încă prinşi în plasa visului şi privi; apoi, dintr-odată îi deschise mari, plini de mirare şi bucurie.

- Fata mea! Ce frumoasă mireasă! Ce minune! Spuneţi, aţi mai văzut aşa mândreţe?
- Şi soarele se minunează, bătrâne!

Tatăl dădu din cap a încuviinţare. N-avea rost să întrebe de unde toate acestea, se obişnuise deja cu minunile, din oameni şi din fire. Sau poate mai visa încă? Fata lui, frumoasă ca o zeiţă, cu un văl alb acoperindu-i creştetul, stătea lângă un tânăr înalt şi drept, ce-o ţinea gingaş de mână. Coroniţe de flori de munte se împleteau bucuroase pe creştetele lor, coborând în valuri spre mijloc. De o parte şi alta, gravi dar zâmbitori, neguţătorii consfinţeau momentul. Iar glasul cald al Călugărului îi arătă că visele pot deveni viaţă:

- Casiope, blândă şi gingaşă căprioară, aici, în faţa Soarelui şi a Măriei sale Codrul, în faţa Cerului şi a tatălui tău, în faţa noastră, a prietenilor tăi, mărturiseşte: vrei să-i fii mireasă, de acum până la capătul zilelor tale, acestui tânăr, ce te soarbe din priviri, pe numele lui Arhelos?
- Da! - scurt, cristalin şi limpede.

- Arhelos, tinere cerb, priveşte spre gingaşa făptură de lângă tine, firavă şi plăpândă căprioară, ce doreşte să-şi sprijine capul de umărul tău. Răspunde-mi, în faţa imensităţii firii, în faţa Celui din înalt şi a lui Zalmoxe, ocrotitorul neamului meu, în faţa tuturor zeităţilor Binelui şi ai Iubirii, doreşti să-i fii bărbat, ocrotitor vajnic şi tandru, acestei mândreţe de fată?
- Da! - şi codrul îşi flutură frunzele în tăria cuvântului.

Atunci, Călugărul puse mâna fetei în căuşul ferm şi puternic al palmei băiatului, ce o cuprinse îndată, strângând-o uşor, ca pentru a fi sigur că n-o va pierde nicicând.

- Legaţi să fiţi în veci cu firele iubirii adevărate... ca soţ şi soţie! Mire, poţi săruta mireasa!

Bătrânul tată îşi simţi lacrimile izvorând şi pornind să-i spele obrajii, brăzdaţi de vreme; le lăsă în voia lor, ca semne ale bucuriei.

Unul dintre neguţători se trase deoparte şi se duse la balotul lui, scotocind îndelung; veni apoi şi întinse spre tineri, două inele de aur, ce stătuseră bine dosite prin căptuşeli; acum le oferea ca dar de nuntă. Călugărul îl privi zâmbind; oare ştia că adevăratul dar, într-adevăr de nepreţuit, era al măreţiei gestului lui? Poate ştia, căci se ruşinase tare şi acum se ascundea după ceilalţi. Cu încetineala solemnităţii, ridică mâinile spre înălţimi, ţinând într-una inelele.

- Părinte al Luminilor începutului şi tu, Zalmoxe, zeu al Daciei libere, voi toţi... zei din Olimpul Greciei, binecuvântaţi unirea acestor suflete întru iubire şi speranţă. Ocrotiţi-le drumul şi dăruiţi-le prunci puternici, curaţi la suflet, veseli şi cu dragoste de oameni, la fel ca cei doi tineri de acum. Să le fie calea vieţii limpede şi presărată cu bucuriile înţelepciunii! Fie ca aceste inele să le aducă aminte mereu de clipa de acum.

Li se păruse, sau soarele chiar sclipise o dată mai puternic, cam aşa, spre tineri?! Bătrânul zâmbea şi lacrimile continuau a-i spăla faţa, strecurându-se printre cutele anilor. De undeva, păsărele începură a ciripi, spunându-şi şi ele părerea. Călugărul lăsă mâinile în jos, atât de firesc, ca aripile unei vieţuitoare albe a văzduhului.

- Uniţi să fiţi pentru toată viaţa! Să nu uitaţi c-aţi început drumul cu dragoste şi tot aşa să-l şi încheiaţi... În veşnicie!

Începu încet, apoi din ce în ce mai tare, un cântec de acasă, un cântec de nuntă, de bucurie şi de sărbătoare. Îi luă pe tineri de mână şi începu a se

roti cu ei în ritmul unui dans; îi chemă şi pe ceilalţi să se prindă în cerc. Şi uite-aşa, începură a hori, umăr lângă umăr, suflet lângă suflet, cântând fiecare pe limba lui de acasă, glasuri tinere sau mai asprite de vreme, de răsuna poiana. Când se opriră, toţi râdeau, îmbujoraţi şi plini de viaţă. Unde erau oamenii care cârteau şi se certau pentru socoteli şi petice de marfă?

Se aşezară apoi la masa aşternută din timp. Bătrânul adormise din nou, dovadă că şi bucuria osteneşte. Dar neguţătorii nu terminaseră cu planul lor, ci, după o şuşoteală comună, veniră în faţa tinerilor miri, aducând fiecare câte ceva, să le fie de folos şi amintire; şi, ca să nu repete darul, pentru că nu avea altceva deosebit, unul dintre ei Ie dărui dinari noi-nouţi, pentru temelia casei.

Cine spunea că nu se mai petrec în viaţă şi minuni?

Preotul lui Ahura Mazda

După ce se ospătară din toate cele întinse, tinerii se traseră mai deoparte, să se poată privi în voie, căci de... acum nu mai trebuiau a se ascunde. Şuşoteau şi râdeau pe-nfundate, cap lângă cap, inimă lângă inimă, iar mâinile se căutau printre vorbe; apoi se ridicară şi, după ce mai mulţumiră o dată pentru tot, alergară spre pădure să-i spună codrului bucuria.

Neguţătorii se aşezară la un mic sfat, să vadă ce-i de făcut de acum înainte; nici nu ştiau pe unde sunt. Şi totuşi, se vădea o mare linişte printre ei. Trecuseră prin momente ce parcă nu ţineau de real, din moarte la viaţă; ochii lor văzuseră ce încă nu puteau pricepe, gândurile lor băteau la porţile unei aflări de adevăruri, a căror adâncime doar sufletul o poate cuprinde. Acum lăsaseră amintirile să se aşeze la loc potrivit, ca odată, în vreme, să poată şi ei înţelege rostul celor petrecute; se îngrijeau de clipa de faţă. Cât timp era Călugărul acolo, era bine, avea cine-i păzi. Toate spaimele şi temerile lor se transformaseră într-o încredere oarbă... Într-un om. Copii mari ce-şi aflaseră un apărător.

Dacul nostru nu ştia mai nimic din toate acestea. El era un călugăr oarecare din munţii de peste Istru, care avea o treabă de făcut şi încerca s-o facă cât mai bine. Acum stătea liniştit, sprijinit de trunchiul copacului, la poalele căruia bătrânul dormea adânc. Toate trăirile ultimelor zile îşi cereau dreptul la aşezare temeinică în adânc de suflet şi el le luase, aşa, pe rând, revăzându-le. Şi abia acum avu răgaz a se minuna şi el de miracolul prefacerii săbiei.

La aşa ceva, ce-i drept... nu se aşteptase, deşi atunci, pe loc, totul i se păruse... fusese firesc. Dar, vezi, darul pentru Fiul Luminii, de era ţinut de mâini ucigaşe, devenea ca şi ele, rugină nefolositoare şi fier găunos. Până acum nu se gândise, că aurul metalului trebuia înnobilat şi cu aurul sufletului. Se gândi şi se mai minună o dată de înţelepciunea înaltului.

Probabil că aţipise şi el un timp, când auzi alături o respiraţie grea. Se ridică într-un cot şi privi spre bătrân... nu mai avea multe ore de viaţă pământească; sorocul plecării se apropia. Bine, cel puţin, că era mulţumit, cu sufletul împăcat... dar... de s-ar putea întârzia ducerea, ca ziua să rămână numai a bucuriei... şi aşa să fie amintită peste timp. Şi începu iar trecerea

mâinilor, pe deasupra bolnavului, mereu şi mereu, într-un fel anume, în timp ce înălţa rugă, pe sub pleoapele închise, către Cel ce hotărăşte Totul. Respiraţia se linişti, bătrânul se îmbujoră iar... dar Călugărul ştiu că e numai un scurt răgaz.

Se uită apoi în jur; neguţătorii adormiseră şi ei, care cum apucase, dar... parcă erau mai puţini. Privi mai atent şi văzu că doi dintre ei nu mai erau. Probabil, plecaseră... cu baloturi, sau nu... nu era treaba lui; câteodată omul nu poate duce prea multă prefacere şi se-ntoarce înapoi la năravul vechi... doar e mult mai uşor.

„Ei, dragilor, acum sau mai târziu... asta-i calea pentru toţi... spre bine, spre dragostea de oameni! N-aveţi unde fugi! Păcat că n-aţi apucat pe ea din timp... că doar s-a aşternut sub paşii voştri”.

Oftă şi-şi scutură pletele o dată cu tristeţea. Caii îşi rupseseră hăţurile şi fugiseră, de când căzuse fulgerul în poieniţă. De acum, fiecare va trebui să-şi ducă singur povara în spate. Se ridică şi, trecând pe la fiecare cu o vorbă bună, cu o mângâiere uşoară pe umăr, îi trezi, dând semnalul de pregătire a plecării.

Tinerii sosiră şi ei, îmbujoraţi tare, ruşinaţi de privirile zâmbitoare ce-i urmăreau; îşi strânseră şi ei legătura de daruri primite, dar n-apucară a termina că pe alături se mai iviră ceva lucruşoare, pe care neguţătorii le oferiră mai cu drag, mai de nevoie, căci decât să le lase vântului, mai bine le dăruiau; oricum, ei nu mai puteau să le care, le era peste poate.

Acum, cel mai greu balot era al mirilor, dar ei erau bucuroşi de aceasta şi râdeau săltându-l, de parcă ar fi fost din fulgi. Mai trebuia şi bătrânul dus pe braţe, sau pe un pat de ramuri; dar cine să-l ţină, când toţi abia pridideau pentru poverile lor.

- Pe bătrân îl duc eu, hotărî Călugărul, oricum eu n-am decât o traistă şi cojocul pe umeri. Vom merge bucăţi scurte de drum, cu popasuri, ca să nu forţăm firea unora peste poate. Iar de pornim într-un pătrar de ceas, om face o bucată de drum, cât ne-o fi îngăduit, până se va duce soarele după creste.

Nu termină bine de zis, că se şi auzi un nechezat, ca de bun venit, sau poate... de dojana plecării şi iapa cea slăbănoagă a Călugărului se ivi tacticoasă, la marginea poienii.

- Ştiam eu c-ai să vii, doar nu era să mă laşi la nevoie, singur. Uite că avem cum să-l ducem pe bătrân. Dar, ia spune-mi, frumoaso, pe unde mi-ai

umblat hoinară?

Vorbea şi-i mângâia coama sărăcuţă. Apoi urcă bolnavul, îl legă bine de şa şi, privind spre ceilalţi, zise:

- Să ne călăuzească Zalmoxe paşii! - şi o luă pieptiş, pe o potecă ce abia se-nfiripa sub copaci, trecând culmea din faţă.

Mergea înainte, ţinând iapa de căpăstru; nu ştia prea bine unde duce cărăruia, dar avea încredere în sufletul lui, că-i arătase bine.

După el, oftând sub povara baloturilor, neguţătorii se opinteau şi ei la drum. Doar cei doi miri, deşi aveau ce duce, păreau a nu simţi povara; se ţineau de mână, încărcaţi ca nişte catâri, dar pasul le era sprinten de ziceai că merg pe drum drept.

- Ei, tinereţe! ziceau ba unul, ba altul, privindu-i cu o oarecare invidie.
- Asta-i puterea dragostei! - zise încet Călugărul. Ea nu ţine seamă de numărul anilor, la amintiţi-vă fiecare de ce aveţi mai drag pe-acasă, nu averi şi socoteli... ci suflet! Veţi vedea cum se înflăcărează inima şi totul, chiar povara din spate, totul devine mai uşor de dus.

Clătinau din cap, unii zâmbind, alţii privind prin amintiri. După un timp, într-adevăr, pasul le deveni mai uşor. Doar unul dintre ei părea că se poticneşte, din ce în ce mai des, de parcă voia să vadă fiecare piatră ce fel e.

Călugărul rămase în urmă, aşteptându-1, apoi luă balotul ce împovăra umerii bărbatului şi şi-l urcă pe spinare.

-Acum, hai, c-om ajunge noi la capăt!

Dar omul stătea tot cu capul plecat, ciocnind pietrele cu botinele.

- De ţi-e mai uşor aşa, descarcă-ţi şi povara sufletului! - zise şoptit Călugărul, cu glas blând.
- Păi... eu n-am pe nimeni drag... şi nici ei pe mine! Cred că nu... nu ştiu...
- Nu ştii iubi, vrei să zici?
- Cam aşa! Ca tinerii ăştia eu n-am fost niciodată...
- Dar părinţi, fraţi... n-ai? Sau poate o nevastă...?

-Am! şi părinţi, am şi nevastă... dar nu mă aşteaptă. Ba, la plecare, m-au blestemat să n-apuc să mă-ntorc...

- Care-i pricina?
- Nu ştiu. Până la un timp părea că totul merge bine; mă-nsurasem şi eu cu o fată cu stare... e drept, că nu de drag, dar era... plăcută. Ziceam că am familie; mă trudeam să strâng şi să înmulţesc ce aveam... ei, şi nu ştiu nici

eu cum, m-am luat cu agoniseala; întâi m-am certat cu fraţii mei, pentru împărţeală... apoi cu părinţii, care le-au ţinut partea, şi tot aşa...
- Dar nevasta?
- Pe nevastă-mea m-am supărat, că, din dota promisă, îmi adusese doar o parte. Ce mai, în afară de avere, la nimic nu mă gândeam. M-am depărtat de ai mei... mi-am clădit o casă mult mai mare ca a lor... mă bucuram de asta... până la urmă am alungat-o şi pe nevasta mea, că prea era cheltuitoare...

-Aşa că acum eşti singur şi trist!
- Aşa-i!
- Dar gândul la bogăţia de acasă nu-ţi ţine de cald?
- Ceartă-mă, Călugăre, dar nu râde de mine, că-mi plânge sufletul de jale. Aş da şi balotul acesta şi încă pe atât, pentru câteva clipe de fericire, aşa, ca a copiilor ăstora.
- Ei au o adevărată comoară! Nu se vede cu ochii trupului, dar se simte cu adâncul sufletului. Fără ea te simţi sărac printre bogăţii, nu-i aşa?

-Aşa-i, dar abia acum... Parcă aş fi deschis nişte ochi, de care nu ştiam. Ce am trăit, pe drumul acesta... aici cu voi, la greu şi la bine. ţi-ai pus viaţa pentru nişte străini. Încă nu pot pricepe asta! Ce te face să te porţi astfel? Pe cine ai tu acasă?
- Păi... neamul şi ţara mea!
- N-ai familie?
- Ba, încă ce familie mare, de pe munţi şi de pe văi. Şi pe lângă oameni, mai sunt şi vieţuitoarele pământului... şi locurile!
- Ţi-s dragi locurile?
- Foarte! Dar ţie?
- Îmi era dragă, aşa cumva, doar casa... că era tare arătoasă şi mă mândream cu ea... O viaţă am trudit ca un rob şi iată... sunt singur. Bieţii mei ani irosiţi...
- De-ţi pare rău cu adevărat, nu-i timpul pierdut nici acum. Te duci acasă şi unde ai lovit... mângâi! cu dragoste! Unde ai urât... te rogi de iertare şi încerci să ierţi şi tu, de-o trebui... şi mai ales... Învaţă să iubeşti!
- Dar cum să le fac pe toate astea? Cum să fiu în stare de aşa ceva? E prima oară când simt în mine... aşa, ca o căldură, dar şi tristeţe... poate pentru că am fost aşa aproape de moarte... m-am speriat... nu-i păcat de viaţa mea? M-am împetrit... crezi că mai pot spera... să pot... iubi?

- Desigur! Fiecare om are picătura lui de Cer, care stă pitită în inimă şi aşteaptă s-o găseşti. Ai acoperit-o cu lăcomia şi zgârcenia... acum trebuie să fii altfel, doar aşa o poţi descoperi. Şi uite, că primul pas l-ai şi făcut... ai dăruit inelele. Ce gândeai, când ai făcut aceasta?

-Eram parcă alt om... mă bucuram pentru alţii... pentru tineri... voiam să fie fericiţi... şi aşa mi-a venit pornirea.

-Acum, îţi pare rău?

- Nu... deloc...
- Vezi, în tine dragostea stă bine ascunsă... dă-i drumul din lanţurile planurilor şi socotelilor... şi-o să-ţi încălzească sufletul... Trebuie doar să doreşti să fii bun. Mai cugetă la aceasta!

Şi tot vorbind, îndemnând când pe unul, când pe altul, cărând când un balot, când altul, uite că ajunseră aproape pe nebăgare de seamă, la un loc mai deschis, ca un luminiş, aproape de creste.

- Aici ne oprim pentru odihna nopţii. Soarele stă să se ducă după zare, nu mai putem merge... se-ntunecă de grabă. Să facem un foc, mai departe de copaci, să ne-ncălzim şi mâine om porni din nou! Eu m-oi duce sus, pe vârf să văd urma drumului...

Şi, lăsându-i bucuroşi de popas, după ce-l dădu pe bătrân în grija tinerilor, Călugărul porni spre culme, urmând cărarea. Urca cu greu, căci oboseala drumului îi slăbise picioarele, dar trebuia să meargă... călătorii se încredeau în el. Nu după mult timp, ajunse într-un loc de unde se vedea până departe; oftă mulţumit, sprijinindu-se de un copac. Bine îl dusese sufletul... cărarea lor cobora în vale, unde se-ntâlnea cu un drum mai larg, ce şerpuia printre munţi, iar undeva în lungul lui, o luminiţă anunţa popas de om.

Se întoarse bucuros, ducând vestea cea bună. Neguţătorii o primiră firesc, de parcă ştiau că toate celea vor fi bine rânduite şi Călugărul se miră în sinea lui, gândind că-i tare mare schimbarea, îi văzu apoi aşternându-şi liniştiţi de culcare şi-i lăsă cu ale lor, simţind o căldură molcomă în inimă, de mulţumire.

Privi spre bătrân; era treaz şi ochii lui îl chemau. Alături, cei doi tineri dormeau duşi, răpuşi de oboseala drumului sau de intensitatea trăirilor, cine ştie. Se aşeză şi el, de cealaltă parte a bolnavului, zâmbindu-i:

- Fii liniştit, bătrâne! Copila ta e aici, doar că-i ostenită tare...
- Spune-mi, Călugăre... şoapta i se prelinse cu greu de pe buze, urcând cu

stăruinţa deznădejdii spre auzul prietenului.
- Te aud; ce te neliniştește?
- Tu ştii... cum e... pe celălalt tărâm?
- Doar din înţelepciunea vorbelor, că eu... dar, ce-ai dori să afli?
- Despre... adică... oare, nu mori de tot?
- Omule, viaţa noastră nu se sfârşeşte, o dată cu traiul pe pământ. Aici ne lăsăm doar trupul, când ne vine vremea. Dar scânteia vieţii nu dispare nicicând; zeul nostru, Zalmoxe, ne-a învăţat că sufletul e nemuritor... el se întoarce la locul lui, în Ceruri... În împărăţia Luminii şi a Iubirii... şi trăieşte în pace şi armonie, de merită aceasta, desigur... de n-a făcut prea multe rele, lovind în trăire de om...
- Şi... dacă a făcut?
- Ei, atunci trebuie să adăste o vreme, în locuri de pocăinţă şi părere de rău... să se spele în durere... să arunce de pe el pornirile de ură şi mânie... să înceapă a învăţa să iubească... apoi urcă şi el mai sus, spre bine...

-Adică... se chinuie...
- Plânge singur, când vede ce-a făcut prin lume... şi-i pare rău...

-Ajută-mă... Călugăre...
- Spune-mi, prietene, te-oi ajuta din toată inima.
- Eu nu ştiu de am făcut bine sau nu... te-oi ruga... ascultă-mă şi spune-mi... de pot ceva... de mai pot îndrepta...
- Descarcă-ţi sufletul, bătrâne, şi om ruga Cerul să te asculte...

Şi povestea unei vieţi începu a se aşterne cu greu, cu opintiri dureroase de suflet şi de neputinţă. Clipele treceau, ascunzându-se în vălul timpului şi rămâneau acolo, mărturie vie. Călugărul stătea cu ochii închişi, ascultând, iar mâna lui prinsese palma tremurândă şi o strângea uşor, ca un semn de viaţă, de prietenie.

-Aşa s-a scurs viaţa mea, Călugăre....cu bine şi cu rău... cu...

Bătrânul abia mai respira; amintirile îl zbuciumaseră, aducându-i boare de lacrimi pe obrazul adânc săpat de anii de trudă şi drum.
- Papaiotos, eşti un om bun... Părintele înaltului vede cinstea sufletului tău şi L-om ruga să-ţi ierte cele greşite, căci n-ai vrut nicicând să faci cuiva un rău... iar de-a suferit cineva din pricina ta, e doar pentru că astfel ai înţeles tu să-i mulţumeşti pe toţi...
- Dar... m-o ierta?... m-o primi?
- Linişteşte-te bătrâne. Dragostea Celui de Sus e atât de profundă şi

cuprinzătoare, încât noi nu putem pricepe.

Răsărise luna, aruncându-şi razele în vălul nopţii, luminând cotloane de fire şi suflet; faţa bătrânului arăta durere şi...

- Mi-e teamă, Călugăre...
- De ce ţi-e teamă?
- De moarte... cum o fi?
- Ca un somn mai lung... treci prin el, ca printr-o poartă. De la bucurii şi dureri la o veşnicie de lumină. Acolo, căldura iubirii îmbracă tot... se limpezesc toate neînţelesurile... acolo e bine!.... Ai să te simţi la fel de fericit, ca atunci când povesteai că te-ai îndrăgostit de mama Casiopei... mai ştii? Aminteşte-ţi clipele acelea... Mai era loc pentru supărare?... Retrăieşte iubirea de atunci...

Ochii bătrânului îl priveau blânzi şi trişti, apoi îşi trecură privirea spre necuprinsul cerului, oprindu-se poate, undeva... la o stea. Cutele anilor se alungară parcă de pe obraji, aducând fior de tinereţe şi bătrânul zâmbi visului de peste ani, ce dăinuia încă în sufletul lui, şi adormi uşor, alergând spre întâlnirea de peste timp. Mâna i se desprinse de cea a prietenului şi Călugărul, după câteva clipe de alinare, se ridică şi-şi căută şi el un loc de odihnă. În zori, plecau mai departe.

În noaptea aceea, bătrânul muri; trecuse zâmbind din vis în eternitate. Muri liniştit şi împăcat. Era acum mai tânăr decât îl ştiau; senin şi fără griji, cum nu fusese niciodată, de acolo de departe, le zâmbea... povestind parcă, de frumosul veşniciei.

Îl îngropară sub un cedru înalt, venerabil, ce mărturisea prin fălnicie, că văzuse multe, generaţii la rând, perindându-se sub coroana sa, cu râsete sau lacrimi.

Călugărul spuse cuvintele de despărţire, picuri de iubire şi de neuitare... şi încercă să aline plânsul fetei, ce se zbuciuma în hohotele durerii. Se culcase pe mormântul tatălui şi părea că nu mai dorea să se ridice. Şi după ce găleata lacrimilor fu golită, printre suspine, mărturisi amintirii dragostea pentru părintele ei. Abia atunci simţi mâna tânărului ei soţ ce-i mângâia pletele. Ridică privirea şi”' zâmbi. Dragul cu drag se împleteşte, ţesând destine. Trebuiau să plece! Se ridică cu greu şi sprijinindu-se de umărul lui, porni mai departe, lăsând în urmă o ridicătură de pământ cu un buchet de flori proaspete pe el, şi dragostea lor pentru sufletul care îşi începea drumul către cer.

Fata întoarse de câteva ori capul, apoi se resemnă şi apucând mâna tânărului ei mire, păşi în viitor. Viaţa îşi cerea drepturile ei!

*

Mergeau de un timp; coborau încet, cu mare grijă, panta abruptă, apoi urcau din nou; drumul nu era drept şi nici prea lesnicios, dar ei aveau încredere în Călugăr şi restul nu mai conta... vor ajunge. Popasul amiezii şi apoi cel al nopţii îl făcură tot pe munte, în locuri mai ferite şi mai primitoare. Acum, în zori, erau iar gata. Călugărul încărcase ceva baloturi, din cele mai grele, pe spatele iepei, aşa că drumul le părea mai uşor.

- Zalmoxe să ne ocrotească calea! Haideţi... nu mai avem mult... cu ajutorul Cerului, la orele amiezii om fi la drumul larg.

Din nou mergeau... mai cu vorbă, mai cu râs... mergeau... Călugărul era în faţă, dar întorcea mereu privirea, cercetând feţele... de era nevoie de el. Dar în dimineţa aceasta toţii păreau a fi bine... Tinerii încheiau coloana şuşotind ceva şi chicotind.

Geamătul se auzi dureros şi înfundat, ca o plângere... Călugărul se opri ascultând. Nimic... Pădurea îşi revărsa foşnetul frunzelor sub adierea vântului... bătăi de aripi, ciripituri gureşe... şi atât. Neguţătorii stăteau miraţi, ei nu distinseseră nimic, iar mirii nu aveau timp de aşa ceva. Poate i se păruse! Mai stătu o clipă ascultând firea, apoi dădu semnalul de plecare, când...

Geamătul porni mai puternic, răscolind simţirile. Călugărul lăsă baloturile jos şi se repezi în direcţia sunetului. Iapa nechează a durere, tinerii se opriră şi ei miraţi. Un val de nelinişte le bătu inimile... Oare ce era? Cine? Negustorii stăteau buluc, unii lângă alţii, aşteptând. Arhelos îşi lăsă poverile lângă fată, apoi porni şi el în căutare.

- Ce să fie? Poate ar trebui să mergem şi noi? Ce ziceţi?

Dar Călugărul se ivise deja în susul cărării... purtând în braţe un trup ce părea fără suflare; călca încet, cu grijă, să nu zguduie durerile, gemete stinse răzbăteau din când în când, mărturisind de- spre viaţă. Tânărul mergea în urma lui, cu capul plecat, frământat Parcă de un gând.

Se apropiau încet, lungind nedumeririle. Era ceva cunoscut în făptura rănită, dar nu distingeau prea bine... haina părea aidoma cu a tâlharilor... acum atârna flendurită tare... putea fi vreun localnic... cine o fi oare?

Căutând din priviri un loc potrivit, Călugărul merse spre un luminiş aflat aproape de cărare şi-şi lăsă povara jos. Neguţătorii se repeziră şi... În

faţa ochilor lor uimiţi, se ivi figura însângerată, dar încă ameninţătoare a căpeteniei de tâlhari. Se dădură un pas înapoi, îngroziţi... apoi, li se dezlegă glasul, cu supărare:
- De ce l-ai adus la noi, Călugăre?
- Doar a vrut să te ucidă... şi pe noi! Să-l lăsăm să moară!
- Un tâlhar mai puţin!
- L-au pedepsit zeii!
- Ce-o fi păţit, de-i aşa rupt? Oare, fiarele pădurii...?

Neauzind nimic, dacul se lăsase în genunchi lângă rănit, cercetându-l atent... carnea se dezvelea crudă şi zdrenţuită, până în adâncuri. Urâtă treabă... doar Cerul ştia de va mai avea zile... oricum, el trebuia să facă tot ce putea, să-i vină într-ajutor. Ridică ochii spre cei din jur şi abia acum auzi vorbele. Zâmbi trist şi zise:
- Nu suntem noi aceia ce pedepsim... ci Cel de Sus. Dacă s-a pus în calea noastră... Înseamnă că nu-l putem lăsa aşa... trebuie să facem după putinţe, ce ne-om pricepe... să-i fim de ajutor vieţii.

Dar neguţătorii stăteau încruntaţi, supărarea întunecându-le privirile. „Asta le mai trebuia acum... o povară în plus... şi încă ce povară...”
- Dragii mei, înţelegeţi! Zilele omului sunt un dar, pe care nu noi l-am făcut, ca să-l putem lua înapoi, sau arunca, după dorinţă. Şi-apoi, de trebuia să moară, n-am fi auzit nimic şi-am fi trecut liniştiţi mai departe... sau l-ar fi răpus fiara... căci alături de el, zăcea tăiat trupul unei sălbăticiuni... Nu vedeţi că Cerul s-a îndurat de el, şi l-a scos în calea noastră, tocmai ca să-l ajutăm?! Ei, ce ziceţi? Haideţi, am trebuinţă de ceva feşe şi apă.

Dezmeticindu-se cu greu, începură a scotoci după pânză albă... pentru Călugăr... pe el îl preţuiau... pentru el făceau. Fata veni, aducând apă.
- Lasă-mă să te ajut, Călugăre! Arhelos s-o duce să caute un izvor.

Şi, mai nevrând, mai lăsându-se conduşi de bunătatea inimii, neguţătorii găsiră feşe şi pânză îndeajuns. Aduseră şi bărdăcuţele lor cu apă, aşa încât dacul avu cu ce spăla îndelung rănile adânci ale rănitului; carnea se răsfira, crudă şi însângerată, dezvelind profunzimile; omul zăcea, parcă fără simţire, cu ochii închişi, doar geamătul mai răzbătea din fiinţa lui.

Călugărul luă din traistă ierburile de leac şi presără praf din ele; puse şi într-un căuş de apă şi, ridicându-i capul, îi strecură printre buze câteva picături. Apoi, înfăşându-i strâns rănile, oftă încetişor:
- Doar Cerul ştie de va avea zile, sau nu... dar noi, cu toţii... am făcut tot ce

ne-a stat în putinţe. Ei, acum... să-l ducem cu noi!

-Asta-i prea de tot! L-ai îngrijit... acum lasă-l aici... cum să-l cărăm şi pe el....de-abia putem să le ducem pe ale noastre.

Glasul suna şovăielnic, de parcă şi cel ce vorbise era în încurcătură... dorea sprijin de la ceilalţi. Dar restul tăceau. Atunci, fata îndrăzni:

- Cum să-l lăsăm? înseamnă că-l ucidem noi... nu poate singur să-şi poarte de grijă, nu vedeţi în ce hal de slăbiciune e?
- Dar cine o să-l ducă?

Tăcere stânjenitoare... şuşoteli, apoi:

- Noi! Tinerii strigară într-un glas.

Călugărul îi privi, cu licărul cald al blândeţii:

- Vă mulţumesc pentru inima voastră bună, dar îl voi duce eu! îl urc pe mândreţea mea de iapă... printre baloturi... nu vă temeţi că vi le dau înapoi să le duceţi... ce e prea mult, le iau în spate... haideţi la drum, ce zăboviţi?!

Şi, zâmbind, Călugărul îi făcu un culcuş moale rănitului, alegând baloturile potrivite, apoi legându-l să nu cadă, luă iapa de căpăstru şi porni înainte pe cărare. Mergea câţiva paşi, se întorcea să cerceteze starea rănitului şi feţele celorlalţi... le mai zicea câte ceva, zâmbindu-le, şi iar la drum.

*

Ceea ce văzuse ca o luminiţă pe drum era tocmai hanul la care trebuiau să ajungă; deci tâlharii îi duseseră cam în aceeaşi direcţie, dar ocolit, prin munţi. Ca să vezi istorie! Grăbiră pasul şi, când soarele nu se mai vedea de după creste, ajunseră la poarta hanului.

Intrară şi se trântiră obosiţi, pe laviţele primitoare. Hangiul îi primi cu bucurie; alţi oaspeţi în astă seară nu avea; gândul unui câştig bun îi grăbi paşii şi el le puse de dinainte tăvi cu bunătăţi, care mai de care mai ademenitoare. Carafe de vin rubiniu se răsfăţau la mijloc. Neguţătorii se repeziră bucuroşi, să-şi potolească foamea; de multă vreme nu mai avuseseră parte de aşa un ospăţ, începură a se socoti... nu departe de aici, drumurile lor se despărţeau: unii o luau spre Baktra, alţii spre Persepolis. Tinerii voiau a face cât mai grabnic cale întoarsă, spre casă, să se gospodărească.

Călugărul îi lăsă să se sfătuiască în voie; se duse să-l aşeze pe rănit într-una dintre odăile hanului, îi cercetă din nou starea trupului, îi mai dădu să bea ceva ierburi cu apă, apoi se aşeză alături, să cugete. Drumul lui era

de acum diferit de al celorlalţi, dar nu ştia pe unde îl vor conduce stelele, inima îi spunea s-o ia tot spre munţi; îl privi pe rănit... era dus într-un fel de somn adânc, doar răsuflarea îi era mai liniştită; până în zori, de va voi Cerul, viaţa va birui; oricum, el îl va veghea... dar acum voia a afla, aşa că ieşi încet şi-l iscodi pe hangiu, de ştie cumva, ceva, despre un Mag vestit, de prin părţile astea.

- Cum de nu, ai nimerit tocmai bine, străine! Nu departe de locurile aceste, în inima unor înălţimi, se ridică un templu. Nu poate oricine ajunge acolo... ba, drept să-ţi spun, nu prea ajunge... În ultima vreme... mai nimeni! Regele nostru a trimis soli în câteva rânduri, dar... se zice că n-ar fi reuşit.
- Şi e un preot acolo?
- Erau mai mulţi, dar se pare că n-au mai rămas... poate or fi murit... cine ştie...

-Acolo e Magul...

- E omul de care şi regelui îi e teamă... de aceea încearcă a-l întreba, una-alta... eu nu prea ştiu multe, doar ce povestesc drumeţii, poposind la han.
- Îţi mulţumesc, hangiule, pentru vorbele tale. Te-oi ruga să ai un timp grijă de rănit şi de iapa mea, ţi-oi sluji la înapoiere drept răsplată, că eu dinari n-am... de te învoieşti...
- De iapă, nu zic nimic, dar de tâlharul aista... ce ne-o înspăimântat atâta vreme... nu pot da mărturie, c-o putea rămâne... l-or ucide alţii, ce trec pe-aci... că mult rău a mai făcut.
- E pe moarte, hangiule! Poţi lăsa un om să-ţi moară la poartă?
- Şi-apoi de unde cunoşti, că n-o mai face rău, când s-o scula?

-Asta nu pot şti, dar nădăjduiesc! Am să mă rog Cerului pentru el! Eu rămân... până va fi trecut pragul, spre viaţă... până nu va mai fi primejdie de întoarcere... apoi plec în drumul meu. Te învoieşti, cu plata în muncă?

Dar n-apucă a zice ceva hangiul, când mai multe glasuri strigară că or da ei dinarii. Dacă Călugărul aşa dorea, să fie găzduit ăst tâlhar cât s-o putea mai bine. Ba, cel mai vârstnic dintre ei, ce păruse a lua conducerea grupului în locul bătrânului Papaiotos, ceru să se mai aducă o mulţime de bunătăţi pentru toţi, pe care le plăti el. Simţea nevoia să facă un dar, de bucurie de viaţă. Aşa că se aşternu un ospăţ, de pomină, cum nu mai făcuseră ei de mult.

Noaptea se lăsase demult, când se târâră, care mai de care, în culcuşurile pregătite pentru ei; hangiul se întrecuse pe sine, simţise că era rost de câştig mai mare... nu înţelegea de ce, dar oamenii aceştia aveau o bucurie de viaţă, parcă mai altfel decât de obicei. Dormiră duşi, până la orele amiezii, apoi iar se mai sfătuiră... se ospătară, ca unii ce stătuseră multă vreme fără hrană, apoi plănuiră ca în zori să ia fiecare drumul său.

Călugărul îl veghease pe rănit întreaga noapte, ştergându-i fruntea brobonită de sudoarea luptei pentru viaţă; din când în când, îi mai strecura picături din licoarea lui. Iar când lumina zorilor pătrunse în odaie, ştiu că lupta fusese câştigată... tâlharul deschisese ochii mari, rotindu-i nedumerit primprejur... privirea mai era încă în ceaţa durerii, dar totul mergea spre bine,

- Bună să-ţi fie inima şi viaţa de acum înainte, omule!

Rănitul dădu să se ridice, dar gemu prelung şi se lăsă să cadă înapoi în culcuş.

- Cine eşti tu? Unde sunt? Ce s-a întâmplat... De ce nu mă pot mişca?
- Te-am găsit sfâşiat de o fiară... În pădure.

Tâlharul închise ochii, amintindu-şi... văzu trupul înspăimântător repezindu-se spre el... luase sabia... nu mai ştia nimic, după aceea. Oftă adânc şi privi din nou spre cel ce-i stătea înainte. Întrebă, neîncrezător:

-Şi... m-ai adus aici? De ce?

- Viaţa e cel mai de preţ dar pentru om... şi trebuie salvată, de-i în pericol... zilele omului, doar Cerul le numără.

-Acum te cunosc... eşti... cel cu sabia... cu vorbele tale... pui preţ pe viaţă... dar care...

- Noi... cu ceilalţi neguţători... te-am adus aici.
- Cum... sunt şi ei aici? Au avut ei... milă de mine?
- Ei plătesc şederea ta aici hangiului.

Tâlharul dădu a râde, dar rănile capului nu-l lăsară. El îi jefuise şi urma să-i ucidă... şi ei... Ce fel de fiinţe sunt aceştia?

- Sunt oameni buni, cum şi tu poţi fi!

Şi lăsându-l singur cu sufletul şi nedumeririle lui, Călugărul ieşi din odaie, mergând să dea tuturor vestea cea bună a însănătoşirii. Dar ceilalţi dormeau încă duşi, aşa că ieşi încetişor afară, să întâmpine după cuviinţă ziua ce începuse. Simţea din nou nerăbdarea drumului său... bucuria regăsirii. Privi îndelung crestele, căutând... când simţi că ştie, se reîntoarse

în han, să schimbe feşele rănitului. Acesta dormea din nou, obosit de lupta din el... dar urma lacrimei încă nu se uscase pe obrazul brăzdat de încrâncenare.

-Ai să birui răul din tine... omule! Trebuie doar să vrei! Ţi-oi sta şi eu alături, din depărtări! Acum, te las cu bine! Viaţa a biruit desăvârşit! Zalmoxe să-ţi călăuzescă paşii doar pe calea binelui!

Şi Călugărul ieşi din odaie, mergând spre masa la care neguţătorii tocmai se ospătau. După urările de bineţe târzie, ce-i drept, şi îndemnurile la bucate, stătură la sfat... Se bucurau cu sinceritate de însănătoşirea tâlharului şi puseră grăbiţi pe masă dinarii pentru găzduirea şi oblojirea lui... şi a iepei, desigur. Bucuros, hangiul îi apucă repede, ascunzându-i într-o deschizătură nevăzută a straiului.

Zise, repezit:

-Am să-l îngrijesc... n-aveţi grijă.

- Şi să-l aperi, de va fi nevoie! Să nu descoperi altora locul unde zace... să nu te răzbuni pentru relele ce, desigur, ţi le-o fi făcut! Fii om de omenie!

Privirea Călugărului se aţintise drept în luminile ochilor hangiului, citindu-l. Acesta se foi încurcat, plecând capul.

- Eu mă voi întoarce... pentru iapă. Am nădejdea că eşti un om bun; îţi las aci, din leacurile ce-i trebuiesc... din cele pentru răni... să-l oblojeşti cu milă, gândind că de ai fi în locul lui şi ţie aşa ţi-ar prii. Uită cine a fost, căci... nu va mai fi la fel! Am această credinţă! Ai să poţi?

-Adică... se va face om bun, nu?

Hangiul dădea a râde batjocoritor.

- De nu poţi crede aceasta, nu te pot învinui... dar nici să ţi-l lăsăm în grijă nu putem.

Neguţătorii săriră neliniştiţi.

- Dar ce putem face? Unde să-l ducem? Nu mai putem zăbovi... am pierdut oricum o grămadă de vreme, prin munţi... marfa noastră...
- Nu vă faceţi griji... de va trebui, îl duc eu cu mine. Voi mergeţi în drumul vostru!

Hangiul se uita buimac de la unul la altul; înţelegea că urma să piardă o grămadă de dinari... şi apoi, ce mare lucru; pune el pe cineva să-l oblojească pe tâlhar, până s-o putea ţine pe picioare, că după aceea... afară! Aşa că sări repede, zicând:

- Nu... nu m-aţi înţeles bine! Am să-l îngrijesc eu... desigur, nu degeaba...

oricum, n-am să-i fac rău... dar numai până s-o înzdrăveni oleacă.

Răsuflară uşuraţi neguţătorii; plăteau, numai să scape de necaz. Călugărul privea de la unul la altul, cercetându-i. Era un început bun! Zâmbi, aducând soare între ei, apoi începu a-şi lua rămas bun de la fiecare, dăruindu-le vorbe din suflet... să le fie de ajutor în clipe de îndoială. Le era greu să se despartă, dar... După ce cinsti câte ceva şi din darul bucatelor, Călugărul se pregăti de plecare. Degeaba încercară a-l întârzia, spunându-i că ziua-i târzie, că-i obosit de pe drumul abia terminat, hotărârea lui rămase aceeaşi; sărută fata pe obraji şi, încredinţând-o încă o dată băiatului, îi zise:

- S-o iubeşti şi s-o ocroteşti!

Le mai zâmbi din uşă tuturor şi ieşi. În urma lui, o umbră de tristeţe înveli chipurile. Parcă nu le mai trebuiau nici bucatele. Le lipsea deja. Îl îndrăgiseră şi l-ar fi vrut mereu cu ei. Oftau şi se uitau unii la alţii, ca nişte copii ce-au rămas fără sprijin. Glasul fetei clopoţi înţelepciune:

- El ne-a învăţat să nu ne pierdem niciodată bucuria de a trăi, speranţa şi credinţa în Cer... În zeii noştri... s-ar necăji de ne-ar vedea acum!

Se-ntoarseră, privind-o şi parcă zicând: „Ce-ţi pasă, tu eşti cu bărbatul tău, dar noi? Nu vezi că noi suntem singuri?” - şi câteva oftaturi se pierdură prin bărbile stufoase.

Dar, după un timp, începură din nou a vorbi şi a socoti ce era mai bine de făcut; apoi, se veseliră de spusa unuia şi începură iarăşi a cinsti bucatele ce se răsfirau pe mese. Erau din nou ei, neguţătorii, cum se ştiau, dar ceva omenesc şi bun li se oglindea în priviri. Nu se mai auzeau certuri sau voci ridicate cu mânie. Erau din nou ei, în plină călătorie cu mărfuri, dar totuşi erau alţii! Iar alături, într-o odaie, se odihnea, pe banii lor, un om ce le fusese duşman... acum erau în stare să-i înlesnească înzdrăvenirea... Ce mai! Erau mândri de ei!

*

În timpul acesta, Călugărul luase coasta muntelui pieptiş, pe calea cea mai scurtă. Avea în el o nerăbdare ce n-o putea domoli. Era şi bucuria ajungerii mai aproape de ce-i era dat; el cu darul neamului, mergeau spre întâlnire; oricât de depărtată era, se grăbea în întâmpinare. Paşii i se aşezau pe potecă unii după alţii, repezi şi cuminţi, ca şi cum ar fi cunoscut drumul. Tot vorbind cu muntele, cu copacii, ciripind ca păsărelele, nici nu băgă de seamă că întunericul se înstăpânise deja în pădure... el tot mergea mânat de dorul său.

Luna încă nu apăruse, cărarea abia se întrezărea; îl dureau tălpile picioarelor de poticnelile drumului, printre bolovani. Se opri, oftând; ar fi zburat, dar nu putea... trebuia să se odihnească, să-şi lepede oboseala din oase şi din minte... altfel...

- Făptura omenească are puterile trupului ei. Ar dori ea multe, dar...

Cine vorbise? Sau, poate, i se păruse?! Se răsuci privind împrejur. Nimeni... Şi totuşi, auzise glas... lăsă traista jos şi mai făcu câţiva paşi, roată. Nimic... Aşa că, dând din umeri puţin nedumerit, se aşeză la poalele unui arbore, sprijinindu-se de trunchiul bătrân; îşi trase alături traista şi căută în ea ceva din darul hangiului, să-şi potolească foamea. Dar vorbele îi stăruiau în gând şi el, lăsând merindele deoparte, ridică ochii spre stele, zâmbindu-le.

- Frumoasele nopţii... dragele mele... de mi-aţi vorbit, nu se cade să nu vă răspund. Am înţeles îndemnul la odihnă, dar noi...

Prin faţa ochilor lui se perindară ca fulgerul munţii şi Peştera Neamului, călugării şi învăţătorul său, apoi... dacii lui cei vrednici... erau toţi aici, îi ducea cu el...

- Noi credem că puterile făpturii omeneşti sunt ale sufletului său nemuritor. Voi ştiţi asta, dar vreţi a mă încerca, pesemne...
- Să ştii să alegi totdeauna calea de mijloc!

Steaua sclipea cu bucurie şi Călugărul îi făcu semn de alint... dar... glasul suna a bătrâneţe, nu era al cerului... Se-ntoarse brusc, privind întunericul desişului din spatele copacului.

Nu departe de el, răsărit din încrengături şi umbre, stătea un om ce părea a se contopi cu împrejurimile. Straiul întunecat lăsa liber vederii doar zâmbetul... ca o adiere de căldură, prin răcoarea nopţii.

- La bună vedere, străine! Mă iartă de nu te-am zărit până acum... Te rog, pofteşte la merinde...
- Îţi mulţumesc, drumeţule... dar am ceva pricină de întârziere... o neputinţă...

Şi, dând să se ridice, omul gemu încet, abia auzit, apoi se lăsă să cadă înapoi, opintindu-se într-o mână. Călugărul sări îndată, apropiindu-se:

- Lasă-mă să te ajut!...

Dar se opri îngrozit. În faţa sa, un bătrân cu capul plin de sânge îl privea senin, ascunzând dureri. Se aplecă şi încercă a-l ridica, sprijinindu-l... dar omul nu se putea ţine pe picioare, aşa că-l luă pe sus, purtându-l ca

pe un prunc, şi-l aşeză cu grijă lângă trunchiul copacului, la lumina stelelor. Văzu straiul plin de sânge şi rana ce încă prelingea viaţă. „Aşa mi-e dat mie să întâlnesc lupta trupului pentru un licăr de speranţă”, gândi Călugărul şi zise apoi cu glas domol, liniştitor:

- Aşteaptă-mă câteva clipe... am zărit un izvor pe drum... să-ţi curăţ rănile... dar, mai-nainte, ia din bărdaca mea de apă o înghiţitură... ţi-o fi sete, de atât chin... aşa, acum ai răbdare...

Şi, sprijinindu-l mai bine de lemnul arborelui, porni înapoi pe cărăruie, căutând cu inima izvorul, căci altfel nu se vedea la un pas.

-Ajută-l tu, Zalmoxe, să treacă prin răul acesta cu bine....de-aş găsi mai repede calea... e tare slăbit... trebuie să ajung la timp...

Clipocitul apei îi mângâie o clipă auzul şi el se duse după semn; umplu iar vasul cu apa limpede şi udă bine faşele ce le luase din traistă... „De n-o fi îndeajuns, mai vin odată”. Porni grăbit spre cel rănit.

Îl şterse îndelung, cu grijă, ferind deschizăturile urâte prin care carnea trupului se dezvelea în zbateri... acolo turnă doar limpezimea izvorului, murmurând: „la cu tine, în prelingerea ta curată, toată durerea şi amărăciunea, toată suferinţa şi boala ce stau încuibate, ia-le şi le du... şi lasă locul înviat ca tine... dă-i din elanul şi bucuria ta... ca o mângâiere”.

După alte câteva drumuri la izvor, totul se curăţase binişor; rana capului era ascunsă cu grijă printre feşele meşteşugit petrecute, presărată cu praf de ierburi, din traista măiastră ce abia se mai ţinea în urzeală.

Oftând uşor, Călugărul se lăsă jos, lângă rănit, privindu-l. Bine că apucase să-l oblojească la vreme, altfel...

- Nu te întreb ce ţi s-a-ntâmplat... mă bucur că te-am găsit...
- Brahman... te-a adus la timp... şi atmanul meu din inimă te-a strigat.
- Nu înţeleg prea bine cele spuse, dar nu te osteni cu vorba... să nu oboseşti. Uite aici ceva merinde, să prinzi puteri.
- Mulţumesc! încă puţină apă, te-aş ruga... parcă-i apă vie... şi puţină pâine... e îndeajuns... acum e bine.

Luna răsărise de după culmi şi se răspândea luminând împrejurimile. Călugărul privi mai atent la tovarăşul său de noapte. Îl întâmpină privirea unui bătrân, în straie largi, cu ochii mici şi zâmbitori, ce stăteau parcă oblic pe faţa brăzdată de vreme; n-avea păr pe cap, ci numai o codiţă ca de fată, în partea din spate. Legat la mijloc cu o împletitură ca de sfoară, părea că nu are nimic la el... de unde venea, oare, aşa... singuratec?

- Omul se are doar pe sine!

Vorbele bătrânului vădeau pătrundere.

- Mi-ai aflat nedumerirea! Mă iartă, nu ştiu cine eşti, care-i credinţa ta, nu vreau să-ţi aduc vreo supărare, dar... neamul nostru ştie că nicicând omul nu este singur... Îi stau alături, mereu, Cerul şi Pământul.
- Primii miri ai Universului.
- Totul Într-Unul! Nemurire şi Viaţă!
- Înţelepciune şi suferinţă.
- De ce spui aşa? Viaţa nu e suferinţă... ci o mare bucurie!
- Cu fericirea nu ajungi la Nirvana, ci numai cu lacrimi şi luptă.
- Ce e Nirvana?
- Locul unde ajung iluminaţii... cei ce s-au trezit... locul păcii şi al liniştii depline. Locul unde fiecare dorim să ajungem, odată... la sfârşitul samsarei.
- Ce credinţă e aceasta, bătrâne? Ce neam eşti tu?
- Sunt brahman, din ţinuturile Indiei. Mă nevoiesc şi eu să desluşesc sensul vieţii. Dar tu, străine? Se vede că nu eşti de prin părţile aceste.
- Eu vin din ţinuturile Daciei.
- Mă iartă, dar nu...
- E o ţărişoară bogată în oameni vrednici, ce au dreptatea la mare cinste. Lângă apa Istrului, prin culmile munţilor... până la mare.
- S-ar zice, după felul tău, că-s oameni săritori la nevoie.

-Au porţile caselor şi ale sufletelor deschise gândului curat.

Un val de duioşie şi dor trecu ca o adiere peste ochii Călugărului, aburindu-i, tremurând spusele abia simţit. Bătrânul zâmbi uşor, zicând:

- Ca să-ţi eliberezi sufletul, trebuie să te desparţi de lume...
- Dar... Împlinirea vine din trăirile alături de oameni, din dragoste şi ajutor...
- Nimic nu trebuie să te clatine din drum... nici bucurii, nici dureri...

-Atunci, pentru ce... ce rost are viaţa, aşa ruptă de ceilalţi?

Nedumeririle îl năpădeau; bătrânul se vedea a fi cunoscător în înţelepciunile înaltului, dar nu putea desluşi înţelesul întreg. Puse întrebarea şi-şi pironi privirea în ochii celuilalt, cu nerăbdarea unui copil.

- Pentru eliberarea atmanului din inimă.
- Ce e atmanul?
- Mic cât o sămânţă de orz... şi totuşi mai mare decât lumile.

-Adică, sufletul!

- Brahman este Totul, lumea întreagă....viaţa este trupul său, forma lui este lumina, sufletul său este spaţiul...

-Atunci, cum să te rupi de viaţă?

- De viaţa lumii... de tot răul din ea. Să dispreţuieşti pornirile şi poftele, zarva şi vorbele... să cauţi de unde-ţi pleacă suferinţa, s-o înţelegi şi să-i curmi curgerea spre inima ta. Doar aşa, singur cu tine, vei găsi drumul spre iluminare.

Bătrânul vorbea clar, cu glas şoptit, vădind tărie şi cutezanţă. Nu se mai vădea slăbiciunea omului. Călugărul îl privi o clipă, apoi deodată întrebă:

- Dar tu, de ce suferi acum? Cine...
- Uneori, fiara din om este mai cruntă decât cea a pădurilor... şi e vrednică de dispreţ...
- Mă iartă... poate dacă te apleci cu înţelegere şi milă asupra ei... reuşeşti şi-o îmblânzeşti... iar lumea se îmbogăţeşte cu ceva.
- Vorba bună nu-i înţeleasă totdeauna.
- Dar poate fi dăruită oricui! Şi în timp poate da roade.
- Uneori se risipeşte zadarnic.... Şi-ţi pare rău!

Luna îşi mutase faţa spre capătul pădurii, privindu-i acum într-o parte; doar timpul încremenise pentru ei, într-o învăluire de taine. Stătură o vreme tăcuţi, ascultând răsuflarea pământului. Călugărul ridică capul, privind stelele ce clipeau poznaşe; vântul adia uşor, aducând miresme de floare; creasta muntelui se ridica semeaţă în depărtare. Era linişte, era bine... Firea îi cuprinsese, învăluindu-i, ca pe nişte prunci dragi.

- Cât de frumoasă e viaţa... când te simţi una cu totul! Ca într-o rugă a desăvârşirii!
- În scrierile noastre străvechi... În „Vede”... vorbele se înlănţuie cu înţelepciune zicând: „Rugăciunea sprijină Cerul şi Pământul şi îi domină pe zei”...
- Înălţare în iubire!

Şi frunzele foşniră uşor, ca o părere; o luminiţă alergă pe cer, ascunzându-se în nori; doar Luna, ca o mamă grijulie, îşi arunca razele spre ei, într-o tandră îmbrăţişare.

- Călugăre, să nu uiţi niciodată să cauţi doar calea de mijloc! - zise dintr-odată bătrânul şi se-ntoarse uşor pe o parte, culcându-şi capul pe braţ.

-Îţi doresc să ai linişte şi pace în visări... şi să te scoli sănătos!

Mai voia multe să-l întrebe, de unde ştia că el era călugăr, ce voia a zice cu calea, dar îşi opri nedumeririle pentru sine; după câteva clipe, un zgomot uşor dovedea că bătrânul adormise. Se sprijini mai bine de trunchi şi ridicându-şi privirea spre cer, încercă a găsi acolo răspunsuri. Dar stelele sclipeau poznaşe, ca într-un joc al pruncieі.

- Frumoaselor! Nu vreji a-mi spune ce şi cum... bine! în zori, tot am să aflu... când s-o trezi bătrânul acesta înţelept. Îţi mulţumesc, Zalmoxe, că mi l-ai scos în cale.... Cred că-i timpul odihnei şi pentru mine. Noapte bună, stelelor!

Se-ntinse şi el, acoperindu-se cu bruma de cojoc ce-i mai rămăsese... apoi, deodată, se sculă şi trase învelitoarea peste bătrân; să-i fie lui cald şi bine. Un gând năstruşnic îi fulgeră adormirile: „Nu va putea pleca mai departe; trebuia să aibă grijă de cel rănit; nu-i putea lăsa singur. Iar va întârzia de la întâlnire. Ăsta-i datul lui!” Oftă, ştiind că aşa va face negreşit... va sta cu bătrânul până se va putea mişca în voie... sau, mai bine, să-l ducă în braţe până la hanul din răscruce... erau şi neguţătorii acolo... da, aşa era cel mai înţelept... ar avea parte de culcuş moale şi hrană bună...

Şi deodată îşi aminti de celălalt rănit... de tâlhar, ce dormea în linişte, la han. Oare nu cumva el fusese omul-fiară care... şi apoi şi pe el îl atacase... gândurile îi zburau răzleţe, tulburându-l; hotărî să-l întrebe în zori mai multe pe bătrân, apoi va face ce era mai bine. Adormi mulţumit.

Soarele privea peste creste, când Călugărul sări sprinten în picioare, dând cojocul de o parte. Zâmbi bucuros spre cer, înclinându-se a salut, apoi se întoarse spre tovarăşul său, să vadă... dar culcuşul era gol; se uită uimit primprejur... mai departe, poate îl va zări... merse într-o parte şi alta, dar nici urmă de bătrân; parcă îl luase noaptea cu ea... Dar dacă era la izvor... desigur, asta era... Îşi făcea, scalda dimineţii.

Şi porni grăbit într-acolo, ruşinat oleacă de întinderea somnului. Sărea peste bolovani jucăuş, bucuros de începutul de înzdrăvenire a bătrânului... „Uite cum putuse el să coboare până la izvor”. Fluiera încet o melodie de pe-acasă, când dădu colţul stâncii spre izbucul apei.

Nimeni! Nu era nimeni acolo! Unde era bătrânul? Plecase?! Dar cum? Abia de se putea ţine drept... Şi dintr-odată îşi aminti că se trezise învelit în cojocul cu care el îl acoperise pe bătrân, noaptea. Plecase... după ce întâi îl învelise pe el bine. O pală de duioşie îi încălzi inima şi-l încercă o părere de

rău. Ar mai fi stat de vorbă... ar mai fi ascultat... L-ar fi oblojit mai bine, acum la lumina zilei; oftă şi, scuturând începutul de tristeţe ce-i sta aproape, luă în căuşul palmelor bogăţia apei, repezind-o peste faţă. Se spălă temeinic, alungând nedumeriri şi întrebări. Când va fi gata, va înţelege! Acum trebuie să-şi vadă de drum, fără oprire...

Întors la locul înnoptării, mai privi de câteva ori împrejurimile, răscoli desişuri, merse dintr-o parte în alta... nici urmă de bătrân. Parcă zburase, lăsând în urma lui doar amintirile vorbelor de suflet şi dâra de sânge în locui căzăturii... altfel, nimic.

- Zalmoxe să-ţi călăuzească paşii... Şi să te ţină sănătos, pe oriunde ai fi!

Şi, strângându-şi cojocul şi nelipsita traistă, porni voiniceşte ia drum, urcând coama pieptişă a muntelui.

*

Înainta ţinându-se de rădăcini şi colţi de stâncă, de ramuri de cedru plecate spre el, ca un ajutor al codrului. Le vorbea cu glas încet şi duios, aşa cum făcea în pădurea lui de acasă. Ziua trecea grăbită pe bolta timpului... Începea să se-nsereze... un pas, încă unul... se mai oprea câteva clipe să-şi potolescă goana inimii, apoi din nou la drum... luna apăruse, rotundă şi strălucitoare, poleind cu lumină împrejurimile, ca o cărare spre locuri de taină.

- Îţi mulţumesc, regină a nopţii şi a stelelor, de ajutor! Te-oi ruga să-mi arăţi drumul, căci nu-l ştiu deloc.

Zâmbindu-i cu toată făptura, Călugărul porni mai departe.

Deodată se opri. Se auzea ceva, ca un strecurat printre frunzele pădurii... ca un mers de fiară, ce se furişează. Ascultă... dar şi zgomotul se opri; mai făcu câţiva paşi, atent; o dată cu el pornise şi fiinţa necunoscută. Atunci se opri în loc şi, întorcându-se în direcţia foşnetului, vorbi liniştit şi blând:

- Vietate a naturii, oricare ai fi! Eu nu-ţi vreau răul nici ţie, nici altcuiva; drumul meu e doar spre templu şi am venit până aici, ca să mai aflu câte ceva despre zeii locului, despre credinţă şi dragoste; am bătut cale lungă ca să aduc şi picături din înţelepciunea neamului meu... şi mai presus de toate, să mă închin Cerului şi de aici. Lasă-mă să trec în pace! Căci şi tu trebuie să asculţi de Voia Celui ce m-a trimis. Rămâi în bună pace!

După câteva clipe de linişte, foşnetul începu din nou... din ce în ce mai stins, până nu se mai auzi de loc. Paznicul muntelui îi lăsase calea liberă.

Atunci, Călugărul porni liniştit mai departe şi, în afară de abruptul muntelui, nu mai avu altă pricină de zăbovire. Al treilea răsărit de soare îl găsi la picioarele templului, şezând să se odihnească.

*

Când Magul ieşi din templu să întâmpine începutul de zi, văzu în faţa sa un bărbat cu pletele albite de ani, ce sta cu mâinile ridicate spre cer într-o rugă adâncă. Se ridica parcă din munte, contopindu-se cu zările, părea a fi de acolo, dintotdeauna... la picioarele sale, o traistă şi o căciulă cu vârful întors.

Fu atât de mirat de strania apariţie, de trăirile care-l năpădeau, încât uită să-şi facă şi el închinăciunea dimineţii; rămase cu ochii aţintiţi la omul îmbrăcat în cămaşa albă a călugărilor; încerca să-l pătrundă, să-l cunoască... dacă paznicul locului îi lăsase calea liberă, gândurile lui erau curate. Nu era dintre localnici... ba chiar, bătuse cale lungă până aici. Când acesta lăsă mâinile în jos şi făcu o plecăciune în faţa firii, înţelese că ruga era gata şi tuşi discret, ca pentru a-i spune că stăpânul locului era acolo.

Dacul se întoarse liniştit, îi zâmbi şi-i zise:

- Bine te-am găsit, Melchior! Bună pace, Mare Mag!
- Dar tu cine eşti, străine, şi cum ai ajuns până aici?
- Eu sunt călugăr din neamul dacilor, ce trăiesc în ţinuturile de Peste Istru. Am pornit a duce un dar de preţ, dar porunca de Sus n-a îndrumat întâi pe la tine, apoi prin alte părţi, pe unde va fi nevoie... ca la ajungere, să fi făcut ce a trebuit. Iar de voi fi vrednic, voi vedea şi eu pe Fiul Luminii... ca şi voi, să-i pun la picioare darul de suflet al neamului meu şi toată viaţa mea.

Vorbea încet, pe fir de dor şi drag, limpezind gânduri şi inimi; vorbea ca pentru el, pentru sufletul său nerăbdător, domolindu-l la ascultare. Sta drept şi falnic în faţa persanului, privindu-l adânc în luminile ochilor. Părea un munte de vieţuire şi bunătate. Melchior zâmbi larg, din toată fiinţa, şi deschise braţele spre îmbrăţişarea de bun venit:

- Ai întârziat, dacule! Credeam că drumul tău şi-a schimbat cărarea. Din inimă, fii binevenit!
- Ţi-oi povesti întâmplările trecute, cu părută lor oprelişte... dar acum, fii bun, aş dori să-mi fac scalda din zori, să mai scutur din gânduri şi praf.
- Izvorul e la răsărit de templu, uite... câţiva copaci mai încolo. Apoi, te aştept la ceva bucate pentru trup şi vorbe pentru suflet.

*

Zilele trecuseră şirag, una după alta şi el era tot acolo, descifrând scripte, căutând înţelesuri, legând cele ştiute de altele noi. Semn de plecare nu venise, aşa că el se adâncise în cunoaşterea ce persanul i-o oferise cu drag.

Se înţelegeau tare bine - de parcă se ştiau de când lumea; uneori, vorba era de prisos... se priveau şi atât. Nopţile urmăreau mersul stelelor şi descifrau istorii trecute şi cele ce stau să vină; tot de acolo aştepta şi Călugărul veste de drum; iar ziua era neîncăpătoare pentru cele, atât de înţelepte, scrieri ale Zend-Avestei.

- Ahura Mazda, cel mai mare dintre zei, a creat pământul şi oamenii şi toate cele bune pentru traiul lor... le-a creat cu gândul...
- Supremă putere a Luminii!
- Şi a vrut ca omul să fie liber în viaţa sa, în făptuirile sale...
- Ca pasărea cerului...
- Să nu fie sclavul zeilor...
- Şi nici a altor oameni...

Magul îl privi o clipă mirat... Asta nu spusese scrierea şi nici nu ştia cum ar fi dacă... Călugărul îi citi nedumerirea şi continuă, ca şi cum totul fusese înţeles:

- La noi, în Dacia, nu sunt sclavi; fiecare are rostul lui, tarabostes sau pilleati, călugări sau preoţi, oşteni... Fiecare îşi ştie treaba şi ascultarea către rege. Dar, în drumurile mele, am întâlnit şi înrobiţi... de mă gândesc bine, cu cât erau palatele mai mari şi, mă iartă, templele mai măreţe, cu atât mai mulţi semeni legaţi de stăpân...

Privirile Magului arătau tristeţe:

-Ai zis bine, Călugăre. Şi în regatul nostru e la fel. Din pricina asta şi din altele, sunt eu aici... Departe de curte, de intrigi, de omoruri... Încerc, ca în pacea sufletului, să-mi ajut fraţii de neam... fără să mă murdărească gândurile puterii şi măreţiei...

- Şi eu am peştera mea din munţi, dar... e ca un loc de strajă; de acolo văd şi simt mai bine trăirile oamenilor...
- Stai acolo tot timpul?
- Cobor, la vreme de nevoie... mai des urcă sus cei doritori de sfat. Şi mai conduc pe căile Cerului, nişte copilandri doritori de cunoaştere, strânşi într-o şcoală.
- Eu stau aici, una cu muntele, de multă vreme... de când m-am întors din

Iudeea. Până atunci, eram mâna dreaptă a regelui... nu se făcea nimic fără voia mea... Ahura Mazda era venerat de toţi... dar, după întâlnirea din ieslea Bethleem-ului, n-am mai fost acelaşi.

- Mă iartă, dar rogu-te, povesteşte... cum a fost?
- Drept să-ţi spun, am tot aşteptat să mă-ntrebi... de când ai venit... Ţi-am pus răbdarea la încercare, la sfatul lui Spenta Mainyu.
- Nu înţeleg.
- Ahura Mazda este tatăl celor două spirite: Spenta şi Angra Mainyu. Spenta e spiritul binefăcător, care păzeşte şi ajută oamenii. Ocroteşte viaţa şi bucuriile, alină durerile...
- Şi celălalt?

-Angra este spiritul distrugător, el conduce răul şi moartea...

- Şi sunt spirite gemene, ale lui Ahura? Şi cel rău?
- Da. Sunt create la fel, dar au ales diferit. Şi ele au dreptul de a alege, ca şi omul. Credinţa voastră nu spune la fel?
- Zalmoxe, zeul nostru, ne-a vorbit despre Părintele Luminilor, despre veşnicia Binelui şi a Iubirii... dar noi socotim că răul nu de la El pleacă, ci din om.
- Cum adică?
- Păi, la începuturi, era înţelegere şi pace, era dragoste în toată creaţia, în toată împărăţia...
- Noi îi spunem Casa Cântecului...
- Ei, în această lume a Binelui, omul a vrut deodată mai mult decât i se cuvenea... s-a lăcomit... nu şi-a mai ştiut locul... şi a început să greşească, crezând că ştie mai mult decât ştia de fapt... s-a grozăvit în neghiobia lui... şi aşa în el au apărut trăiri urâte, care apoi au dus la altele... Încet, încet, răul s-a lăţit, cuprinzând sufletele slabe.
- Puţini fac faţă mândriei şi deşertăciunii ei! Voi nu luptaţi cu spiritele răului? Ascultă puţin spusele Avestei:

„Un Duh e bun, celălalt e rău.

Iar între aceste două, înţelepţii vor alege corect: neînţelepţii nu aleg astfel - şi se vor rătăci”.

- Noi ne războim cu răul sub orice fel apare, dar ştim că înainte de toate trebuie să-l răzbim pe cel din noi; răul acesta muşcă cel mai tare... Dar rogu-te...
- La noi, toţi trebuie să luptăm împotriva răului, a spiritului Angra, de îl

iubim pe Ahura Mazda.

- Dar nu-i copilul lui?

-Ahura mai are şi alţi copii, de care e mereu însoţit, pe numele lor: Dreptatea, Puterea, Nemurirea, Gândirea dreaptă şi Devoţiunea.

- Noi credem că pe toate acestea la un loc şi încă multe altele le cuprinde în sine Părintele Cerurilor... Cel care şi-a trimis pe pământ Fiul... te-oi ruga, povesteşte-mi...
- Mă iartă, dar mă năpădesc ideile şi întrebările, vorbesc cu tine şi-mi limpezesc şi eu multe. Deci aşa... Zarathustra ne-a lăsat scris că va veni vremea înnoirii universale, când prin sacrificiu şi înviere se va naşte o nouă creaţie... atunci când şi morţii se vor scula... la venirea celui Viu.
- La venirea Fiului?
- Spune doar... a celui Viu... a lui Saosyant... dar eu cred că este El.
- Sacrificiu şi înviere?
- Să aşteptăm vremea...
- Nu... nu se poate... pe El îl iubeşte firea, Cerul şi Pământul...
- Dar mai puţin oamenii...
- Tot neamul nostru L-ar iubi...
- Neamul vostru, poate, dar... hai mai bine să-ţi istorisesc pe îndelete...

Şi povestirea se-nşiră, clipă de clipă, trăire cu trăire, cuprinzând destine. Călugărul asculta cu ochii închişi, pentru a putea cuprinde mai bine, în dosul pleoapelor, fuga întâmpărilor... de la vestirea profetului, pe urmele stelei măiestre, întâlnirea celor trei Magi şi drumul lor prin regatul Iudeii, până la ieslea Pruncului. Vedea din nou figurile dragi ale visului său şi retrăia emoţia întâlnirii. Glasul Magului curgea blând şi mângâietor, ca o alinare. Şi el simţi dorul cum îi umple fiinţa, şi nu-l mai poate stăpâni... răzbeşte în afară, prin răsuflări adânci, ude de lacrimi ce ard. Când îl va vedea? Simţea în el puterea dorinţei de a sări peste timp, la clipa cea mare... i se terminase răbdarea. Îi răsunau în minte vorbele învăţătorului său: „Ai să ajungi la vremea potrivită”; vedea privirea atentă a lui Deceneu, apoi glasul Pruncului: „Ai răbdare, Eu te aştept!”

Toate se învârteau în sinea lui şi se rostogoleau în bobiţe peste obraji. Nici nu băgă de seamă când Magul se opri din povestit. El era dus, în trăirea sa, peste timp. Când deschise ochii, era singur în odaie. Ieşi afară, în faţa templului, şi se aşeză pe un colţ de stâncă, privind nemărginirea... căutând răspuns. Şi cerul îi trimise, ca-ntotdeauna, linişte şi pace. Soarele înroşise

cu razele apusului său crestele munţilor şi vârfurile copacilor, când se ridică din nou, puternic şi încrezător în drumul său. Va aştepta! Ştia că va ajunge la timp! La timpul ce-i era sortit. Îşi scutură umerii, îndreptându-i; anii nu-l încovoiaseră, stătea tot drept în bătaia vântului; zâmbi depărtărilor şi se-ntoarse spre templu. Abia atunci îl văzu pe Mag; stătea pe piatra treptelor şi-l privea gânditor.

- Mă iartă, de te-am necăjit cu...
- Eşti om, călugăre, şi încă unul tare...
- Nu râde de slăbiciunea mea...
- Nu râd de fel. Grea datorie ai de dus la bun sfârşit.
- Sunt nevrednic de ea... mă năpădeşte uneori nerăbdarea... dorul... de ceva ce-am văzut doar în vis... apoi o tristeţe de neînţeles... Am îmbătrânit!
- E chemarea din tine... şi presimţirile...
- Ţi-am istorisit despre măcelul pruncilor?

-Ai fost acolo? Eu am aflat din sângeriul Cerului şi vorbele unor drumeţi, ce căutau povaţă. Nu mai vreau să aud... e prea mult... şi e doar începutul.

- Sufletul meu plânge...
- Şi stelele lăcrimează şi cad...
- Dar ştiu că oamenii au în ei puterea de a întoarce roata destinului, spre bine... şi eu voi fi acolo să pun umărul. Oriunde va trebui. Cu fapta şi cu tot ce ştiu.
- „Cel ce vindecă prin Cuvânt, acela e un bun vindecător”, spune Avesta şi tu asta eşti! Ahura Mazda să fie cu tine! Acum, hai la odihnă, căci zilele ce urmează ne aduc drumuri lungi... E război în ţara mea...

*****

-Te rugăm, Mare Mag, coboară în cetate şi ajută-ne să alegem bine! Vonone e plecat cu totul romanilor; de cinci ani jucăm în hora altora... E prea mult!

- Şi care-i dorinţa voastră?
- Să punem în tron pe altul, de-al nostru!
- Şi cu Vonone ce să faceţi?
- Nu ne-am gândit.
- Ba, v-aţi gândit, dar nu prea bine.

Cei doi slujbaşi, împovăraţi de straiele lungi şi preţioase, se plecau slugarnic în faţa Magului, aruncând priviri piezişe spre Călugăr. „Ăsta cine-

o mai fi, că nu-i de-al nostru. Armean poate?”

-Vonone e prinţ din casa regală. Ahura a îngăduit alegerea lui...

- Dar a crescut mai mult la Roma...
- Când l-aţi ales, n-aţi ştiut? Sau era bun pentru vremea aceea, când romanii forţau hotarele?

Cei doi dădeau din colţ în colţ, încâlcindu-se în vorbe.

- Duceţi-vă... locul acesta nu e pentru voi... de va voi Cerul, voi veni.

Împleticindu-se în pulpanele îmblănite, împingându-se spre potecă, slujbaşii plecară, aruncând în urmă priviri furişe, ce vădeau teamă, dar şi viclenie. În urma lor, Magul rămase trist şi gânditor, privind zările, iar Călugărul îi sta alături, stăpânindu-şi întrebările...

- Acum vezi şi tu de ce am lăsat curtea regală şi m-am retras în munţi... Când m-am întors din Iudeea, cu toată bogăţia trăirii înaltului în inimă, cu imaginea adevăratei măreţii, ce răzbate doar din lumina sufletului, de oriunde se găseşte... şi am dat piept din nou cu intrigile, cu vorbele poleite, dar goale... parcă abia atunci deschisesem ochii şi vedeam... Figuri schimonosite de viclenie, cu părută lor bunătate sub sclipiri de diamante. Am simţit atunci că Legea lui Ahura Mazda este numai o acoperire pentru cei mulţi... n-am mai putut trăi printre ei şi am venit aici... aici unde îmi apăruse şi Zarathustra...
- Templul acesta...
- E din neguri de vreme. Se povesteşte că însuşi profetul ar fi început înălţarea, pe când era preţuit şi ascultat... au venit vremuri de bejenie şi a rămas... l-au încheiat după moartea lui, când au început a înţelege însemnătatea învăţăturilor... erau mai mulţi preoţi trăitori pe aici, dar s-au împuţinat în vreme... unii au murit, alţii au plecat grăbiţi...
- Zarathustra îşi alege discipolii...
- Aşa-i! îl simt aici, în clipele de cumpănă sau bucurie... am fost şi în templul din Baktra, din ţinutul nabateilor, locul de baştină al profetului... dar, eu cred că aici îi place cel mai mult... Acum, hai să ne pregătim de drum.
- Mergem în cetate? Te amesteci în...
- Semn de Sus pentru schimbare, dar trebuie să am grijă cum se va face ea... cine va veni la tron... să fie cel ce trebuie! De fapt, numai ajungerea aici a acestor mârşavi arată că păzitorul locului a primit poruncă straşnică să-i

îngăduie... Să mergem să păzim Legea! Dar, înainte de toate, să intrăm să facem o închinare în sanctuarul focului.

- În odaia secretă?
- Mă iartă, dar credinţa noastră spune că nici un ochi de străin nu trebuie să-l pângărescă cu privirea. Dar ţie ţi s-a dat semn de chemare.
- Când?
- În miez de noapte, pe timpul odihnei tale. Şi-ţi mai dau o veste: din cetatea de scaun, drumul tău se deschide spre meleagurile Greciei. Aici, ţi-ai făcut menirea. Din vorbele noastre, au ieşit perle de adevăr... pentru mine şi pentru tine... să ne limpezească calea...

Călugărul amuţise. Bucuria părea a-l copleşi, la fel ca şi dorul.

- Îţi mulţumesc ţie, Mare Mag, şi Duhurilor Binelui ce ne împresoară, protejându-ne. De erau şi ceva daci pe aici, ziceam că sunt acasă, aşa bune mi-au fost zilele.

-Ai să-i vezi şi pe ei... prin împrejurimi... În scurtă vreme.

Şi, zâmbind în barba deasă, Magul o porni înainte, prin cotloanele templului, spre uşa ce stătuse mereu ferecată în faţa oaspetelui. Odăiţa în care intrară era mică şi luminată de focul ce ardea pe un altar, în mijloc; într-o parte, un crivat acoperit cu piei de tigru arăta locul de visare al Magului. Alături, o alcătuire ordonată de lemne stăteau pregătite a se adăuga focului; un miros îmbietor şi puţin ciudat plutea în încăpere. Erau florile uscate presărate pe altar, sau... poate lemnele?

- Sunt lemne de santal, ele sunt hrana focului ce arde veşnic pe altar.
- Voi adoraţi focul? Vă închinaţi lui? - întrebă Călugărul, vădind nedumerire.
- Focul e doar un simbol al soarelui, al Vieţii... e ca o scânteie din dragostea pentru Ahura Mazda, din flacăra ce arde în piepturile celor care cred în El...
- Mă temeam că e altfel... dar aşa e... la noi, focul altarelor şi lumina soarelui, sunt doar calea către Cer.
- Călugăre, ce multe înţelesuri asemănătoare... ai zice că Zalmoxe al vostru şi Zarathustra au fost fraţi.
- În veşnicia Luminii, sunt şi acum! Numele zeităţilor mai diferă, poate... dar altfel, amândoi au vorbit despre nemurire, pe înţelesul neamului lor... despre Creatorul a Tot şi a toate, al gândurilor şi al lumii de oase.

Neamurile noastre îl iubesc şi îl adoră pe Singurul Adevărat. Unii îi zic Brahman.

- Ei, dar de unde ştii? Doar n-ai ajuns până la indieni.
- Am întâlnit, în drumul către templu, un bătrân. A apărut din noapte şi... tot aşa a şi dispărut. Era rănit de moarte... mi-a povestit despre crezul lui. Vorbea cu mare înţelepciune, deşi... n-am desluşit toate spusele lui.
- Mai spune-mi despre el, poate te ajut eu...

-Totul îmi pare... ca învăluit într-o taină... de parcă... nu înţeleg cum a putut pleca, aşa slăbit cum era... l-aş fi îngrijit, o vreme... mi-era drag să-l ascult... ca şi pe tine, de altfel...

Magul începu a râde încetişor:

- Era unul dintre rişi, înţelepţii lor; trăiesc prin peşteri şi păduri, retraşi de lume, încercând a găsi Marele înţeles al vieţii. Câteodată pleacă în lume, proorocind. Nu ţi-a ieşit întâmplător în cale, ceva din sufletul tău l-a chemat... ceva de care aveai trebuinţă, pentru cele ce vor veni... Nu-i duce grija... a făcut ceea ce trebuia să facă...
- Ce înseamnă calea de mijloc?
- Este învăţătura lui Budha... omul Cerului, de la ei... Înseamnă să cauţi drumul printre fericirea simţurilor şi nevoirea aspră a vieţii în singurătate... şi să-l găseşti la mijloc, astfel încât să faci parte şi unuia şi altuia, cât se cuvine. Asta am înţeles şi eu... tot de la un rişi. În vreme... urcă câte unul şi aici... şi vorbim...
- Dar ei nu-l cunosc pe Ahura Mazda?
- Ei îi spun altfel... taine mari... aşa cum voi îl numiţi Părintele Cerului...
- Şi sufletul meu crede că-i tot una... Este acelaşi, cu diferite nume... după datină...

-Sau, poate, după cunoaştere... fiecare neam, cu partea lui...

- Şi toate cele ştiute puse la un loc... de s-ar putea... nu fac decât o picătură din Marea înţelepciune.
- Nimeni nu poate totul cuprinde... dar ce plăcut este a asculta spusa neamurilor...

Călugărul avu un zâmbet al amintirii. Magul clătină şi el din cap, apoi zise, după ceva clipe de tăcere:

- De nu îngădui şi credinţa altuia... n-ai înţeles nici credinţa ta!

Vântul adia blândeţe, atingând simţiri. De undeva, chipul bătrânului rişi apăru pentru o clipă în faţa lor... zâmbind a înţelepciune... şi ochii lor priviră dincolo de timp... Împreună. Magul vorbi primul:

- Şi ce-ţi mai spuse... bătrânul?!

Călugărul tresări din visări şi, scuturând din umeri, coborî, scormonind amintiri:

- Spunea că viaţa desăvârşită nu se poate atinge decât prin suferinţă... şi rupere de lume...
- Dar tu, cum simţi viaţa?
- Ca pe o mare bucurie... am avut şi eu lacrimi... şi poate voi mai avea... dar mă ridic din durere şi încerc a înţelege şi pe cel ce mi-a adus-o... Într-un fel, bătrânul are dreptate... am înţeles multe din poticnelile paşilor, în vreme... Ştii, eu nu m-aş putea rupe de trăirile neamului... de oameni... pentru mine...
- Fiecare-şi găseşte calea după sufletul lui... În credinţa lui...
- Dar tâlcuri adânci sunt în toate...
- Să-ţi mai citesc din Avesta despre alegere? De ai înţelepciune, reuşeşti...
- Mai bine zis, de ai iubire şi înţelepciune...
- Dacule, ce om simţitor eşti tu... pui dragoste peste tot...
- Aşa e neamul meu. L-a învăţat Zalmoxe, cu drag de om şi de Cer...

-Aşa grăit-a şi Zarathustra...

- Dorinţa Cerului este să ne ajutăm unii pe alţii, să ne iubim, de se poate. Ştii că egiptenii, mai înainte de Osiris, l-au adorat pe Ptah, numit şi Creatorul lumii?... Dar a durat puţin...
- Oamenii şi-au împărţit credinţa în mai mulţi zei, fiecare pentru un anumit lucru... Le-au mai scăzut din puteri, i-au apropiat de felul omenesc. Uite-i pe greci... de fapt, acolo chiar mergi... au atâţia zei, de nu-i mai ştiu bine. La fel şi romanii, cât sunt ei de cuceritori...
- Atât au putut duce. Măreţia Unuia copleşeşte! De împreuni toate darurile cereşti, într-o singură Fiinţă... Îţi dai seama că şi aici pe pământ, tu ca om ar trebui să încerci să faci la fel... să fii şi bun şi blând, dar şi curajos şi darnic...
- Să nu îngădui minciuna şi să te lupţi cu răul...

-Cu cel din tine, mai întâi! Invidia şi mândria... frica...

Magul se întoarse cu mirare spre călugăr:

- M-am întrebat, de ce voi nu acoperiţi templele, de ce nu aveţi statui, după

cum povesteai?
- Nici scrieri nu prea avem... Învăţătura merge mai mult din vorbă în vorbă, de la suflet la suflet. Iar tăbliţele tainice cu înscrisurile străbune sunt puse bine... pentru aceia din viitor, ce n-or mai găsi calea. Să le fie într-ajutor!
- Cred că e un înţeles mai adânc pentru toate acestea... vreo înţelepciune ce încă n-o desluşim... vorba stelelor şi mersul firii ţi-e firesc... te apropii de tainele veşniciei, parcă mai direct... ai o sinceritate de copil... cunoaştere mare...
- Nu ştiu de-i mare sau nu, căci mereu întâlnesc neştiute... dar este a sufletului neamului... şi e din dragoste pornită... Păi, ce rost ar avea să punem între inima noastră şi Cer acoperişuri sau statui... noi privim direct spre Cer şi strigăm la Zalmoxe, sau, cei mai ştiutori, la Părintele Luminilor... nu punem stavile... ba, atunci când sunt nori, mai au dacii obiceiul de a trage cu săgeata în ei, să-i împrăştie... să poată vorbi în pace.
- Dar tot nu înţeleg, de ce nu aveţi şi scrieri mai multe?
- Obiceiul nostru, de a duce Cuvântul din om în om... şi aşa, toţi îl ştiu, îl pun direct în inimă şi-l spun fiilor, apoi nepoţilor... şi aşa mereu, mai departe în timp...

Magul îl privi gânditor o vreme, clătină din cap a înţelegere, apoi deodată se întoarse spre el şi zise:
- Ştii... sunt ceva triburi aici, mai spre miazănoapte, care zic că-s din neamul dacilor...

Dar Călugărul nu se miră prea tare. Îşi pironise ochii undeva în zarea timpurilor, amintindu-şi:
- Primul meu învăţător, marele Deceneu, ne-a povestit la un sfat de noapte, nouă, celor necopţi, despre un strămoş... din vremea gheţurilor mari... cum s-a rupt el de tribul ce-l conducea şi a plecat spre răsărit, cu o parte din tovarăşii lui. Se zice că s-ar fi oprit mai întâi pe câmpiile Eufratului, apoi şi de aici au mers, dar mai puţini, până în munţii înalţi ai Indiei. Şi era strămoşul acesta al nostru cunoscător în tainele Cerului şi Pământului... pe unde trecea, mai lăsa ceva din cele ştiute...

Stăteau pe blănile de tigru, alături, ca doi prieteni ce se găseau. Vorbeau şi priveau din când în când focul, care ardea molcom, luminând şi încălzind gânduri. Faţa Călugărului arăta o bucurie stăpânită; cea a Magului, o uşoară tristeţe a despărţirii de cineva drag. Mai stătură o vreme

tăcuţi în faţa altarului, rugându-se fiecare în felul lui pentru celălalt, apoi oftară, parcă într-un glas, se-mbrăţişară şi ieşiră încet din sanctuarul focului.

După ceva pregătiri de merinde şi straie de schimb, luară şi ei drumul spre cetatea de scaun a regilor perşi, Persepolis.

*

Clădită de marele rege Darius, ca aşezare sacră pentru sărbătorirea înnoirii din fiece an a lumii, când anotimpurile îşi începeau iar rotirea pe pământ, Persepolis fusese trecută prin foc şi sabie de Alexandru cel Mare al Macedoniei. De atunci, nu mai era ca înainte, în toată splendoarea palatelor ei dantelate şi a templelor maiestuoase şi impunătoare. Dar regii Persiei aici îşi aveau sălaşul; alături de sfetnici, în sala mare a tronului, hotărau şi desfăceau destine

Acum, întreg palatul, ca şi cetatea, vuiau a război şi ceartă. În marea sală, ascuns în spatele tronului, regele Vonone privea neputincios lupta ce se pornise chiar aici, lângă el, între aliaţii lui şi cei ce-i doreau plecarea; câteva trupuri sângerau deja, căzute în agonia trecerii pragului de viaţă. Alţii se trăseseră grijulii, într-o parte, aşteptând sfârşitul sfadei.

- Vă poruncesc să încetaţi!

Glasul regelui se voi puternic, dar suna a teamă.

- Nu te mai vrem! Eşti mai mult roman, decât persan... pleacă... ne-ai plecat străinilor... trădătorule... Mai bine să mori!

Vorbele se aruncau printre lovituri de sabie, înciudate... figuri încruntate, vădind ură... sau mânie...

- Regele e pus de însuşi Ahura Mazda!... E neam de prinţ... N-aveţi dreptul să...

Replicile partidei regale cădeau neputincioase în faţa revoltei.

- Gărzi! Să vină gărzile!

Dar glasul ce altădată poruncea acum abia se mai distingea din larma înfruntării; dintre cei ce asistau, privind cu teamă încăierarea, nimeni nu făcu nici un gest de chemare într-ajutor. Părea că sorţii se vor decide în sala înfierbântată. Tabăra adversă ajunsese până în dreptul regelui, încolţindu-l.

Atunci, dintre cei ce nu intraseră în vâltoarea înfruntării, ieşi în grabă un oştean... Împingâdu-i voiniceşte pe cei care-i stăteau în drum, îşi croi cale liberă şi se postă în faţă regelui, apărându-l.

- Destul! De viaţa regelui să nu vă atingeţi!

Luptătorii se opriră nedumeriţi; era chiar cel pe care doreau să-l urce pe tron... Şi tocmai el îl apăra pe rege...

- Dar, noi pe tine...
- Niciodată n-am să ajung într-un loc printr-o ucidere... ci numai prin dreptate... Decât aşa, mai bine lipsă...
- Bine ai grăit, Artabanos! - se auzi un glas care înmărmuri sufletele, scuturând urmele mâniei.

În pragul sălii, în mantia sa albastră ca cerul, Marele Mag al Persiei îi privea pe rând, cercetându-i. Tăcerea cuprinse într-o clipă ungherele, de putea fiecare a-şi auzi bătăile năvalnice ale inimii... abia atunci simţiră liniştea cetăţii... Căci pe unde trecuse magul, glasurile îşi opriră spusa, ruşinându-se. În sală, săbiile se lăsară în jos, neputincioase... Ochii luptătorilor începură a căuta ascunziş în podele... Apoi, încet, oamenii se traseră deoparte, lăsând liberă vederea corpurilor căzute. Magul înaintă cu paşi domoli, până în dreptul lor şi rămase un timp privindu-i. Oftă trist şi zise:

- Voi, sunteţi acum la capătul Podului Celui care Alege... aţi ajuns acolo înainte de vreme, din pricina nesăbuinţei voastre... şi a mâniei. Aţi nesocotit Legea lui Ahura Mazda, care dă drept de viaţă tuturor... Şi aţi căzut chiar voi pradă... Staţi acum la judecată, aşteptând învoirea de a trece puntea ce leagă Cerul de pământ...

Îşi ridică privirea spre cei din sală, cercetându-i pe rând:

- Voi, părtaşii lor la fapte, n-aveţi nimic a zice? Să mori în luptă pentru o cauză dreaptă, e măreţie... Dar să-ţi sfârşeşti viaţa într-o luptă de uzurpare, e nedemn şi... zadarnic. Să-l rugăm împreună pe Părintele Cerului să-i ierte pe ei şi pe voi, de toată nesăbuinţa şi nesupunerea.

Clipe de înălţare şi de lacrimi. Chipuri de bărbaţi trecuţi prin greul luptelor, cu urmele vitejiei adânc săpate în trupuri şi suflete, plecate acum în tăcerea părerii de rău. Clipe de libertate, peste zidurile mâniei şi ale urii, peste dorinţi şi planuri de răzbunare.

- Luaţi trupurile şi le duceţi în turn! Acum să vedem, care-i pricina certei? Aşezaţi-vă la locuri şi să pornim sfatul!

Foindu-se puţin stânjeniţi, fiecare se duse de se aşeză la locul ce-i era dat... Regele se aşeză pe tron, Magul alături de el... Totul părea a fi în pace; doar clocotul din suflete mai răzbătea din priviri.

Rămas în dreptul uşii, atent la tot ce se petrecea, Călugărul încercă a se trage mai într-o parte, să nu perturbe cu nimic. Dar glasul Magului îl opri:

-Vino lângă mine, Mag al Daciei! Locul tău este preţuit de noi şi dorim să-ţi arătăm aceasta!

Ochii tuturor se-ntoarseră spre cel ce stătea modest, în straiul alb al întemeietorilor, şi zâmbea blând. Părea că ceva din soarele brodat pe pieptul cămăşii strălucea în albastrul privirii. Încins cu brâul în trei culori, cu nelipsita traistă pe umeri, Călugărul părea coborât dintr-o lume a păcii.

-Îţi mulţumesc, Mare Mag, pentru vorbele inimii tale...

Înainta uşor, ca o părere, parcă plutind... suflu de linişte şi speranţă printre gânduri şi supărări. Se opri la prima treaptă a tronului

- Îngăduie-mi, să rămân aici. Voi fi cu sufletul la înţelepciunea sfatului vostru, dar nu mă amestec; sunt treburile Persiei şi numai perşii le pot hotărî, zise şi se aşeză liniştit, lăsându-şi traista alături.

Un murmur porni printre sfetnici şi, de lângă tron, de unde stăteau, două făpturi în caftane bogate, coborâră şi se aşezară şi ele, mai într-o parte... erau din ţara Armeniei şi veniseră să-şi amestece interesele.

- Să pornim sfatul! Spuneţi-vă pricinile!

Dintre sfetnici, se ridică ce! ce părea a fi mai războinic:

- Mare Mag, o mare durere ne apasă şi n-o mai putem ţine în frâu... Regele ne pleacă de tot în faţa Romei... Nu vrem să fim aidoma Mauritaniei, care-i plecată deplin imperiului roman, pentru că regele ei, Iuba al II-lea, a fost crescut şi învăţat la Roma. Şi Vonone al nostru tot acolo şi-a făcut ucenicia şi uite...
- Când l-aţi pus pe tron, n-aţi ştiut?
- Era un moment de răscruce... Alegerea lui Vonone ne-a adus atunci pacea cu romanii. Credeam, însă, că nu va uita neamul din care se trage!
- Deci a fost bun un timp... acum nu mai e!
- Aşa-i! Nu mai vrem să ne conducă un serv al Romei! Vrem să fim liberi.
- Dar dacă aceasta va porni un război?
- Suntem gata a-l duce! Ne vom apăra ţara şi neamul...
- Voi, ceilalţi, spuneţi la fel?

Capetele se plecau pe rând a aprobare, până când nu rămase nici unul neîntrebat.

- Şi voi, cei ce l-aţi apărat pe rege, şi voi doriţi pe altul?

Răspunse un bătrân, de ani şi fapte:

-Am stat lângă el, căci nu se cade să începem o înnoire cu o ucidere... era şi fără rost... Vonone nu prea mai are susţinători, decât ceva slugarnici... Ar fi plecat singur...

- Dar tu, rege, ce ai a zice în faţa supuşilor tăi? Ai guvernat, oare, cu dragoste de oameni? de ţară?
- Lăsaţi-mă să plec! Vă rog, nu mă ucideţi!
- Asta-i tot ce ai de spus? - glasul Magului vădea tristeţe. Nu te dor spusele acestor voinici, ce odată te-au vrut pe tron? Nu ai nimic a lăsa în suflete, la plecare, decât jalnice strigări de teama morţii?! Singur ai decis: nu mai eşti vrednic de a le fi conducător! Du-te în pace şi Ahura să-ţi întărească inima, ca unui bărbat!

Regele coborî grăbit şi se-ndreptă spre ieşire, fără a privi în urmă; îndeaproape îl urmau armenii. Când dădu să iasă din sala tronului, Vonone se opri, se întoarse şi zise:

-Aş dori pază... ca să-mi pot lua averile, rogu-vă!

Fără a spune nimic, bătrânul sfetnic făcu un gest şi doi dintre oşteni ieşiră cu fostul rege, pentru a-i ocroti plecarea. Cuvintele erau de prisos, omul îşi dovedise singur micimea. După clipe de tăcere şi gând, Magul se-ntoarse spre sfetnici:

- Pe cine aţi găsit vrednic de a vă fi rege?
- Pe Artabanos al Mediei!
- Gândiră-ţi bine? Sau, după o vreme...
- Bine! El e din părţile noastre, crescut în obiceiurile locului... l-am văzut în bătălii, dar şi la ospeţe... Mama lui este din ramura Arsacizilor, deci e neam de prinţ...

Glasurile se-ntretăiau, bucuroase, parcă fiecare dorind a spune ceva despre ales... Se vedea că-l iubeau şi-l preţuiau...

- Şi regele Capadociei, măritul Archelaos, a trimis solie că sprijină alegerea lui Artabanos...

Magul zâmbea în sinea lui, bucuros de cele auzite; dar nu lăsă a se vedea nimic, ca dorinţa lui să nu fie piatră de încercare pentru ceilalţi. După ce vorbele se mai liniştiră, fiecare zicându-şi părerea, Magul se întoarse spre Artabanos, ce stătea gânditor în scaunul lui.

- Dar tu ce ai a spune, la cele pe care le-ai auzit?

Ridicându-se încet, tânărul stătu drept în faţa lor şi, privind la cei de faţă, zise cu glas tare şi hotărât, ce încerca a acoperi emoţii de suflet:

- Vă mulţumesc pentru vorbele bune... Nu ştiu de sunt cu totul vrednic de ele... dar ştiu că mi-s tare dragi locurile acestea şi oamenii lor... Şi voi lupta până la capăt pentru binele lor, de-oi fi rege... sau nu!
- Dar Legile lui Ahura Mazda, ai să le respecţi?
- În învăţătura lor am fost crescut şi mă silesc a le oglindi în tot ce fac... dar nu ştiu, de reuşesc aceasta prea bine... Spune-mi tu, Mare Mag, căci tu ai această cunoaştere...

Ochii tuturor se îndreptară spre cel care de acolo, din munţi, înţelegea mersul vremurilor şi ale oamenilor, mai bine decât cei ce se-încâlceau în ele zilnic, cel care stătea străjer Legilor şi sprijin de sfat la necaz. Li se părea că este trimisul Cerului printre ei şi îl priveau, aşteptând.

-Am simţit chemarea sufletelor voastre, am auzit vorbele soliei voastre... Chiar de n-au fost cei mai îndreptăţiţi a veni. Am cugetat şi am cerut sfat de îndreptare marelui nostru Zarathustra...

Liniştea era atât de adâncă, de puteai rupe din ea.

- Stăpânirile înaltului te numesc pe tine, Artabanos, rege al Persiei! îţi încredinţează ţie, inimii şi cugetului tău, neamul şi ţinuturile lui! Să le ai de grijă înaintea nevoilor pentru tine şi ai tăi... să-ţi fie mai aproape ţara decât femeia ta... să-ţi fie mai drag poporul decât copiii tăi... şi să ţii la cinste Legile lui Ahura Mazda... Aşa cum ai dovedit că faci acum... Măreţia să nu te murdărească, bogăţia să nu te sărăcească... Să-ţi rămână sufletul curat şi viteaz, în noianul vorbelor ce vor curge... Şi, mai ales, biruinţele să nu te zăpăcească, stricându-ţi firea.

Artabanos stătea nemişcat, cu ochii aţintiţi asupra Magului... Fiecare cuvânt săpase înţelesuri şi îndemnuri de trăire în adânc de suflet şi el nu voia să-i scape nimic... era hrană pentru cele ce vor veni...

- Mă închin în faţa Cerului şi a neamului meu! Am să merg pe calea dreaptă, cu preţul vieţii!

Magul îl privi zâmbindu-i, clătină din cap a încurajare şi spuse celorlalţi, ce urmăreau cu emoţie desfăşurarea ziselor:

- Pregătiţi sărbătoarea încoronării... Să se bucure tot poporul!

-Vom da sfoară în ţară, să se ştie... Când luna va fi la începuturi pe boltă, vom fi gata de praznic!

- Aşa să fie! Voi veni! Spenta Maiynu să vă călăuzească paşii zilelor!

Magul se ridică şi porni încet, maiestuos, spre ieşire; Călugărul se ridicase şi el şi-l urma îndeaproape.

În prag se opri şi, întorcându-se spre Artabanos, îi zise:

- Şi să nu uiţi, că neamul tău nu e numai de părţi... mai sunt şi alţi trăitori pe meleagurile noastre... Să fii înţelept şi îngăduitor cu toţi, asemenea!

Vorbele mai răsunau încă între ziduri, oamenii le mai căutau înţelesul, când Magul cu prietenul său părăsiră palatul. Cetatea îşi potolise zbuciumul vrajbei şi căuta calea spre bucurie... Feţe zâmbitoare le ieşeau în cale, făpturi grăbite alergau de colo-colo, pregătirile stăteau să înceapă... Fiecare părea a avea o îndatorire, spre care se grăbea.

Deasupra, cerul era senin, doar câţiva vulturi stricau liniştea înălţimilor cu croncănitul lor. Călugărul privi un timp cearta zburătoarelor, apoi întrebă nedumerit:

- Ce se află în acel turn, de se zbat atât în năpustirea lor aceşti uriaşi ai văzduhului?
- Care? Vulturii? Mănâncă leşurile celor ucişi, din sala tronului.
- Cum... voi daţi pradă păsărilor corpurile celor ce au trecut hotarul pământului?

-Aşa e legea noastră! Nu-i punem în foc, pentru că s-ar întina sacrul flăcării de murdăria trupului... Nici pământul nu-l asuprim cu aceasta... Legea ne spune să-l oferim ospăţ altor făpturi, să le fie hrană folositoare... Şi vulturii sunt cei mai potriviţi pentru aceasta... Ei curăţă în felul lor gunoaiele. La voi nu-i aşa?

Călugărul ascultase, cutremurat în fiinţa lui şi acum încercă a spune, fără a răni inima prietenului său:

- La noi, trupul omului nu e un gunoi... Sau cel puţin încercăm a nu fi astfel. E casa vieţii... Noi credem că, prin foc, sufletul se eliberează şi se ridică mai repede la Cer, iar trupul, arzând, se întoarce în fire, curăţit de cele rele. Iar pe cei mai de seamă dintre noi, îi oferim pământului, aşa cum sunt ei... ca semn de întoarcere la începuturi.

Magul asculta atent, mirându-se:

- Dar de ce numai pe cei de seamă? Adică, pe care îl socotiţi astfel?
- Pe cel ce a avut ceva de spus cu inima şi trăirea sa! Pe cel care a adus mult bine, neamului... În legile Cerului...

Mergeau gânditori, fiecare cugetând la înţelesul spuselor celuilalt. Călugărul se-ntoarse spre Mag privindu-l în luminile ochilor:

- De fapt, fiecare neam... după credinţa şi datinile lui, trăieşte acelaşi adevăr. Şi noi, şi voi!

Şi deschizând braţele larg, cuprinse între ele făptura atât de dragă inimii lui, a Magului. Stăteau aşa, suflet lângă suflet, trup lângă trup, auzindu-şi bătăile dragostei de viaţă... şi simţirea lor se ridica undeva sus, fereastră către veşnicie...

- Păcat că drumurile noastre se despart...
- Numai aici, pe pământ!
- Te-am ştiut frate cu mine, dacule... chiar de ţara ta e departe. Vorbele tale rămân în gândul meu, prilej de cugetare şi luare aminte... Iar de ţi-am fost de folos cu ceva, m-oi bucura. Să ştii... Artabanos... ţi-a plăcut de el?
- Brav bărbat! Curajos şi cu dreaptă judecată!
- E din neam dac... o ramură amestecată cu sciţi... Parcă chiar are ceva din fiinţa ta... poate fermitatea?... Sau poate, cinstea?!...

Călugărului i se umeziră ochii şi se-ntoarse spre zidurile îndepărtate ale palatului, unde un suflet înrudit cu al lui încerca a face treburile locului, cu dreptate. „Zalmoxe să-i călăuzeăscă paşii” - apoi zise cu glas:

- Cine are rădăcinile, cât de străvechi ar fi ele, într-un neam... de acolo se trage... cu ei se aseamănă. Mă bucur a-l găsi vrednic de strămoşi... şi-i doresc stăpânire cu dragoste de oameni! Dar... cinste şi fermitate, mai au şi alţii...
- Ei! Va avea domnie lungă, dar...
- Măreţia faptelor obosesc sufletele şi le trag spre mândrii deşarte!

-Ai văzut bine, călugăre... Noi n-om mai fi, când uneltirile celor nedreptăţiţi se vor ridica împotriva lui şi-l vor goni... Va sfârşi singur şi hăituit, de nu va ţine la mare preţ fiecare trăitor din ţara asta..-

- El iubeşte oamenii şi le doreşte binele... Mai trebuie ca fapta lui să fie şi înţeleaptă... să găsească calea spre inimile lor. Cu sila nici măcar binele nu se face...
- Rugile noastre îi vor sta alături! Să mergem, Călugăre, să te pregătim de drum!

Între Cer şi Pământ

Valurile mării zguduiau năpraznic învelişul corăbiei, opintindu-se să răstoarne coaja aceasta de nucă ce se încăpăţâna să-şi croiască drum printre ele. Izbeau furioase iar şi iar, aruncându-şi creasta de spumă peste copastie, ca o uitătură udă ce fură tot ce nu-i bine legat. Baloturi şi butoaie se rostogoleau pe punte care-încotro, scăpate din prinsoarea frânghiilor. Ramele galerei fuseseră trase înăuntru, ca loviturile valurilor să nu le rupă. Încleştaţi de capătul lor, ţintuiţi în lanţuri fiecare de locul său, bărbaţi sclavi stăteau ghemuiţi, aşteptând ca furia apelor să se oprească sau... să-i ducă cu ea în adânc.

Călugărul, în adăpostul micii încăperi de sub punte, privea dezlănţuirea de ape, liniştit în sinea lui. Oricum, ăsta era cel mai bun lucru ce-l putea face, să nu adauge neliniştea lui la spaima celorlalţi. Înălţase adâncă rugă către Zalmoxe, iar acum gândea la copleşitoarea forţă a firii faţă de slăbiciunea făpturii omeneşti... Vântul şuiera puternic, lovind pânza velelor mici, susţinându-le totodată pe marea învolburată... la cârmă, un munte de om încerca a ţine drumul printre tăriile mării. De undeva, de sus, se auzeau strigătele de comandă ale căpitanului.

Plecat cu o caravană până la ţărmul Mediteranei, se urcase pe puntea unei galere ce ducea mărfuri spre Grecia; printre cuferele şi baloturile de marfă, câţiva călători urmăreau, ca şi el, bătălia cu furtuna. Se auzeau suspine înfundate, oftaturi ce zguduiau trupurile încovoiate de spaimă. Încercase să aducă linişte şi speranţă, dar fiecare lovitură de berbece al valului îi trimitea din nou în deznădejde. Nu mai vorbea, dar cu seninătatea privirii sale încerca din nou... poate va aduce un strop de încredere în Cel ce ştie! Doar şi el cu darul din traistă, erau în chezăşia dragostei Lui!

Deodată, scârţâituri puternice prinseră a acoperi zgomotul valurilor; clătinându-se de pe o parte pe alta, ca un om bolnav, galera se lăsase, în cele din urmă, pe o latură, obosită parcă de luptă. Oamenii fură toţi aruncaţi într-o parte, unii peste alţii. Călugărul îşi simţi inima bătând a groază; se dezmetici şi încercă să se elibereze din grămada de trupuri căzute. Se sprijini de perete, clătinându-se. Îl năpădise fiorul fricii şi el se lupta cu ea... se văzuse mic neputincios în faţa peretelui de apă ce cădea parcă din cer. Răsuflă adânc de câteva ori şi-şi aduse în inimă căldura credinţei în bine Nu

ştia cum, dar va fi bine... Cerul îşi va ocroti copiii! Darul neamului nu poate cădea în adâncuri!

Strigăte puternice se auziră de pe punte:

- Sabordaţi încărcătura din magazia doi stânga şi amaraţi centrul! Aruncaţi marfa peste bord! Ceilalţi... la găleţi!

Dintr-o încăpere alăturată, se auziră trântituri şi poveri ce se trăgeau afară; apoi sub ochii înspăimântaţi ai călătorilor, o parte din baloturile lor fură aruncate în mare grabă peste copastie, în vâltoarea valurilor. Corabia se ridică oleacă, dar înclinarea încă mai era.

- Aruncaţi tot!
- Staţi! E tot avutul meu! Nu mă sărăciţi! - un biet om încerca zadarnic să se agaţe de braţele puternice ale celor ce porniseră a goli şi restul hambarului.

-Atunci te azvârlim pe tine! Peretele are o spărtură şi apa mării intră prin ea, înţelege, omule! De ne înecăm toţi, la ce-ţi va folosi avutul?

Agitaţie, răcnete, ţipete... valuri ce se sparg, măturând totul în cale; trupuri înlănţuite ce aşteptau, cu inerţia disperării, sfârşitul.

-Ai să munceşti şi ai să strângi din nou, doar sănătos să fii! - încercă Călugărul să-l liniştească pe păgubit. Nimic nu are acelaşi preţ ca viaţa! Mai bine roagă-te ca zeii să ne ocrotească, scoţându-ne la liman... Nu pierde timpul cu jelanii zadarnice.

Ca un răspuns parcă la spusele sale, un val uriaş cotropi galera, acoperind-o cu perdeaua sa de apă, trăgând-o undeva, într-un adânc de întuneric. Atunci totul amuţi într-o groază a morţii; nu se mai auziră nici oftaturi, nici vociferări, nici strigăte de comandă. Gheaţa spaimei cuprinse sufletele. În încremenirea clipei, glasul Călugărului răsună a speranţă:

- Părinte al Cerurilor, te rugăm, ajută-ne!

Prova sprintenă spintecă apa şi-şi scoase vârful la lumină, deschizând drum şi trupului de lemn. Vedeau iarăşi faţa mohorâtă a norilor, dar totuşi era bine. Valurile băteau mai departe, dar ceva nădejde parcă mai era...

Doar sus, pe punte, lucrurile nu stăteau la fel. Vocea căpitanului răsuna tăioasă şi altele îi răspundeau:

- Desfaceţi-le lanţurile şi aruncaţi-i! Pe cei de la copastia din dreapta... câţi vor trebui... până ne-om putea aşeza pe val... şi voi, cei de la găleţi... mişcaţi-vă mai repede! înfundă, măi, pui de cioară, balotul mai bine în spărtură. Haideţi... ce staţi? V-am poruncit să-i...
- Dar... cine o să mai vâslească?

- Să ieşim noi din urgia asta... şi-om vedea atunci... Hai, la apă cu ei... n-aţi priceput?!

Probabil că nu înţelesese bine. Călugărul se lipi de ferestruică, încercând să desluşească intenţiile. Abia ţinându-se pe picioare, în clătinarea punţii, câţiva marinari se apropiară de primul sclav, din rândul celor înlănţuiţi lângă rame, şi, desfăcând lacătele, îl apucară de braţe şi-l aruncară peste bord. Urlete de groază şi mânie acoperiră vuietul valurilor. Marinarii se apropiară de următorul.

Atunci, Călugărul ţâşni din încăpere, aruncându-se în furtună, spre locul tragediei. Galera începu să se clatine haotic, din ce în ce. Sclavii, care stătuseră până atunci pasivi, aşteptând soarta să se hotărască, acum se sculaseră în picioare şi se agitau, trăgând cu disperare de lanţurile ce-i ţineau legaţi de bordul corăbiei, mişcând-o într-o parte şi alta. Cel ce urma la rând împinse cu umerii şi cu capul în grămada de marinari, care şi aşa erau scârbiţi de ce trebuiau a face... trase cu forţa disperării şi-şi rupse lanţurile, des- prinzându-le de lemnul galerei... acum rotea capătul ce-i rămăsese prins de mâini, secerând pornirile de atac. Se ridicase, înalt şi blond, ca un uriaş, şi se repezi urlând spre cel ce avea cheile prinse de brâu. Acela vru să fugă, dar într-o clipă fu prins în strânsoarea lanţului; marinarii dădură a se apropia, dar cealaltă mână se învârtea ameninţător, cu zalele de fier zburând a moarte.

- Desfă lacătele, altfel...

Nu mai trebui a zice mai mult, căci omul, cu gâtul prins în strânsoarea lanţului, îşi trase legătura zornăitoare din urechea cingătorii şi, tremurând tot, se supuse... Primul fu liber uriaşul, apoi cel de lângă el... Marinarii priveau, neînţelegând parcă... dădură iar să se apropie, dar vâjâitul lanţului îi trimise înapoi... Se auziră zornăituri, în cădere. Primii eliberaţi zmuciră cheile şi se repeziră spre tovarăşii lor.

Când Călugărul reuşi să ajungă pe punte, împingând trupurile înspăimântate în părţi, sclavii începuseră deja a se desface din ferecături şi a se strânge într-o adunătură, din ce în ce mai numeroasă şi mai ameninţătoare.

Căpitanul coborâse şi el, neînţelegând ce se întâmplă. Valurile continuau să clatine corabia, dar noul pericol era mult mai mare. Marinarii nu opuneau nici o rezistenţă. Se văzu singur, în faţa celor pe care până mai adineauri îi socotea nişte unelte de mânuit ramele.

Vijelia înclină din nou corabia; blondul făcu un semn şi sclavii se ordonară pe partea opusă, echilibrând aplecarea. Uite că ştiau şi marinărie! Se apropiau ameninţător, strângând rândurile în faţa căpitanului... Acesta se dădea pas cu pas înapoi din faţa lor şi se opri în uşa tambuchiului. Blondul începu din nou să învârtă lanţul ce încă nu-l lăsase din mâini şi făcu un pas spre el. Hotărârea i se citea pe chip, iar glasul descifră mânie:

- Să-l aruncăm la baltă, aşa cum voia să facă el cu noi!

Un hohot răzbunător înfioră auzurile şi braţe puternice, călite în tras la rame se repeziră spre biată făptură, încovoiată jalnic, ce mai înainte hotăra destine.

- Opriţi-vă!

Cine îndrăznise? în faţa trupului chircit de frică al căpitanului, un bărbat cu plete albe, stătea falnic, netemător, privindu-i. Şi mâinile se opriră din drumul lor, lăsându-se în jos. Blondul se întoarse ţintindu-l pe cel ce îndrăznise a se opune furiei lor. Dar, în faţa limpezimii albastre, stătu o clipă să cugete.

- De ce te pui, străine, în faţa judecăţii noastre? Au n-ai văzut ce plănuia stârpitura de om să facă cu noi?

Glasul îi era mai calm, iar uitătura mai blândă; parcă obosise de atâta ură.

-Am auzit şi am văzut! Ucidere de om... Dar cu ce vă deosebiţi voi? Oare nu sunteţi la fel de mişei, ucigându-l pe el?

- El nu-i nevinovat! Pe el îl pedepsim!
- Vă încărcaţi sufletele cu o povară grea. Lăsaţi-i viaţa şi Cerul îl va pedepsi mult mai aspru. Fiţi voi oameni cu cel ce n-a ştiut să fie!
- Vorbe! Năpârca asta nu rămâne în viaţă... Tu nu ştii, călătorule, ce zile amare le făcea tuturor... De ce crezi că nici marinarii lui nu-l apără... Doar că n-au avut curajul, să se opună...

-Veţi fi prigoniţi şi urmăriţi de galerele împăratului, se auzi firul de glas tremurat al căpitanului. Eu am a duce şi o solie... Şi de nu ajung în timp...

- Mai şi ameninţi, corcitură? Nu ne pasă de corăbiile romane... Ne-om duce într-un loc ascuns...

Plesnetul unui val mătură puntea, udându-i şi înghesuindu-i pe laturi. Folosindu-se de bulucească, căpitanul deschise grăbit uşa tambuchiului şi se strecură înăuntru, zăvorându-se. Astfel închisese calea spre adăpost a celorlalţi.

- Uite ce-ai făcut cu vorbele tale de bine! Dar nu ne poate scăpa... Uriaşul se repezi cu armata de sclavi după el, cercetând intrările; în avântul lor de mânie, îmbrânciră trupuri, ce căzură unii peste alţii. Dedesubt, cu o rană adâncă în creştet din izbitura căderii, Călugărul nu mai putea opri năvala răzbunării. Intrase într-o lume a păcii şi a liniştii... nu mai simţea nici greutatea corpurilor, nici durerea rănii... nu mai ştiu nimic.

*

Când deschise ochii, cerul senin se întrezărea prin intrare. Era culcat pe un pat de blănuri, într-o peşteră. Roti privirile, iscodind... Nu era cumva acasă... În peştera lui?... Oftă trist... nu era. Pereţii trişti şi mohorâţi nu povesteau a bucurie... Şi apoi, nimic nu se vedea la fel, decât că era tot o scobitură într-o stâncă.

-Te-ai trezit! Nu te zbuciuma prea mult, că iar se deschide rana!

Lângă el, privindu-l blând, se ivise o făptură gingaşă, cu şuviţe arămii, scăpate de sub legătura părului. Îi trase mai bine blana, acoperindu-l cu grijă. Îi zâmbi şi-l întrebă:

- Ţi-o fi foame, că n-ai mai mâncat de destulă vreme...
- Unde sunt? Tu, cine eşti? Cum... şi-şi închise obosit ochii... Îi era greu să şi vorbească... Ce se întâmplase cu el? Şi dintr-odată îşi aminti de traista lui... Se zbuciumă, strigând... Simţi un fulger trecându-i prin cap, apoi iar nu mai ştiu nimic.

*

Vremea trecu şi rana se vindecă... Începu a se ridica din culcuşul călduros şi a face câţiva paşi prin împrejurimi. Fata era mereu alături de el, ajutându-l cu dragoste copilărească. Îl ţinea de mână, îl hrănea, îi aranja straiele... să fie mereu curate... Îi povestea de una, de alta... Îl dusese să-i arate insula. Dacul asculta totul liniştit, ca pe o poveste şi nu se miră de nimic. Era bine aici... putea acum să facă şi puţină treabă, să fie şi el de ajutor... mai ales când liota aceea de bărboşi lipseau. Când veneau, era mai trist; trebuia să se dea deoparte, ghemuindu-se într-o scobitură de stâncă. Noroc că nu stăteau multă vreme, ci plecau mereu cu casa aceea umblătoare.

- Cine eşti tu? De unde vii?

Întrebările fetei îl nedumereau... adică cum, de unde... de niciunde... nu ştia şi gata! EI era... era... Îl durea capul dacă se căznea prea tare, aşa că dădea din umeri... Era ca un copil ce părea că acum învaţă despre lume. Nu

mai ştia decât că-l cheamă „Dac” şi că trebuia să aibă grijă de o traistă ce stătea ruptă într-un ungher. Dar de ce, era prea greu pentru el să afle. Câteodată, încerca să-şi adune gândurile, să înţeleagă ceva din interiorul lui, dar... durerea se punea stavilă, oprindu-l... şi el lăsa pe altă dată.

Zilele treceau senine şi omul nostru se întrema din ce în ce. Era acum din nou drept şi plin de forţă, pletele îi fluturau a tinereţe, ochii îi sclipeau albastru, la fel cu marea şi cu seninul. Atâta doar, că nu mai avea nici trecut, nici vise de viitor. Se bucura din plin de fiecare clipă, ca un copil ce acum desluşeşte mersul timpului... şi-i era dragă fata.. .O mângâia cu priviri tandre, când nu-l zărea nimeni... ba, încercase să-şi apropie mâna de o şuviţă rebelă care-i căzuse pe frunte, ascunzându-i tăciunele privirii... dar o trase grăbit înapoi. Fata ridicase capul şi-i zâmbise... şi inima lui o luă la galop, înroşindu-i obrajii şi netezind urmele anilor...

Piraţii îl priveau cu milă, ocrotindu-l. Şi-l aminteau cum fusese la confruntarea de pe galeră... când luase apărarea căpitanului. Ei ştiau a preţui curajul şi pentru aceasta îl luaseră cu ei, îngrijindu-l.

Trecuse ceva vreme de atunci; căpitanul vasului era de mult hrană pentru peşti... ceilalţi călători fuseseră lăsaţi într-o barcă, aproape de un port... iar ei, deveniţi liberi, trăiau după pofta inimii, alergând cu galera pe mări şi atacând corăbiile ce duceau mărfuri de preţ... apoi le vindeau la preţ bun şi iarăşi... Copila era orfană; tatăl ei, căzuse în apă, în timpul unei încleştări... O luaseră cu ei şi ea îi ajuta la gospodărire. Se făcuse tare mândră, în ani, dar nici unul nu îndrăznea să se apropie de ea, căci era sub ocrotirea specială a căpitanului lor, blondul Philipos. Îi spuneau Artemis, ca zeiţei.

Într-o seară caldă de vară, pe când stăteau tolăniţi în jurul unui foc, începură a povesti fiecare despre neamul lui. Erau din diverse părţi ale imperiului, cu diverse obiceiuri, dar le plăcea traiul împreună... unii din ei plecaseră spre casele lor, alţii fură prinşi şi ucişi... doar ei rămăseseră uniţi, înfruntând destinul.

- Dar tu, Dac, tu de unde eşti?

Întrebarea căzu pe neaşteptate şi el ridică ochii miraţi, privindu-i. „De ce-l necăjeau? Nu ştiau că e de aici, dintotdeauna?”

- Să-l lăsaţi în pacea lui, nu-l mai tulburaţi! - se auzi glasul căpitanului. E fericit aşa cum e! Nu mai are griji! Mai bine să vorbim de ale noastre... Ceratos îmi spunea că se pregăteşte un atac roman asupra insulei... Se pare

că ne-au dibuit ascunzişul! Ar trebui să încărcăm ce avem mai de preţ şi să căutăm alt loc.
- Ba, să-i înfruntăm! Suntem destui şi nu ne e frică!
- Nu-i înţelept aşa! Romanii vor veni cu mai multe galere... ne vor înconjura... Vor să dea un exemplu cu noi... de pedepsire a celor ce se revoltă.
- Şi unde să plecăm? Cât timp să fugim... mai bine facem faţă...
- Ştiu eu o insulă mică, ascunsă între stânci care se ivesc din adâncuri... mai spre miazăzi... la două zile de mers, de aici.
- Ce ziceţi, fraţilor? Plecăm?

Sfatul se întinse până înspre zori, când adormiră care încotro răpuşi de oboseală. Doar căpitanul nu avea somn; se ridică, mişcând umerii, se dezmorţi oleacă, apoi urcă încet culmea, până la cel ce stătea de strajă.
- Cum e?
- Linişte! Doar cerul şi pământul!

Deodată, un zgomot uşor le mângâie auzul. Philipos tresări:
- Cine-i? Arată-te!
- E Dac, stai liniştit... Îi place să vină aici... stă şi priveşte înălţimile, noapte de noapte... uneori adoarme... dar se trezeşte la răsărit. L-am urmărit să văd ce face.
- E ca un copil mare! Are în el ceva, însă... nu ştiu ce... care mă atrage... poate forţa aceea, cu care m-a înfruntat... Acum stă ascunsă undeva...
- Ai grija lui, de parcă ţi-ar fi frate!
- Aşa-i! E o pornire în mine spre el... mi-e drag, asta e... Dar nu înţeleg, de unde-i chemarea?
- La toţi cred că ne e drag... are în el o blândeţe... o curăţenie... probabil, din cauza loviturii.
- Cât mai ai de stat în pază?
- O oră după răsărit.
- Ei, rămâi în pace!

Philipos se îndepărtă, îndreptându-se spre partea crestei, în care se părea că Dac îşi găsise locul. Îl găsi sprijinit de peretele stâncii, cu ochii aţintiţi spre bolta luminată doar de licăriri de stele.
- La ce te uiţi, Dac?

Călugărul făcu un semn din mână, spre cer.
- Îţi vorbesc stelele?

Capul omului, se înclină de câteva ori, bucuros de înţelegerea celuilalt; se întoarse spre el şi-i zâmbi. Philipos simţi din nou, valul de căldură ce-l străbătea, plăcut, de câte ori ochii lor se întâlneau, îi întoarse privirea, cu drag. Avea o pornire de a-i mângâia pletele căzute pe umeri... dar ceva îl oprea... poate albul atât de deosebit al lor sau... era ca un respect adânc, izvorât dintr-o simţire ca de fiu.

- Şi ce spun ele?
- Nu ştiu... dar cred... că acolo, undeva... e casa mea!
- Ei, Dac... eşti supărat pe noi, de nu-ţi mai place aici?
- Nu, nu... dar, m-am întrebat şi eu... de unde sunt? Aşa trebuia?
- Nu te necăji, zise blând Philipos, văzând tulburarea celuilalt, noi te întrebam... aşa, din joacă... dar tu, eşti de-al nostru...

Soarele începea să-şi trimită primele raze, cercetaşe, ce iscodeau zările, înfruntând vălul des al întunericului. Dac sări sprinten în picioare şi-şi aţinti privirea într-acolo, aşteptând. Iar când soarele făcu saltul, scoţând capul din mare, întinse braţele spre el, parcă îmbrăţişându-l... Nu mai vedea nimic, era tot în contopire cu lumina ce se năştea din ape... ochii lui strigau... strigăt mut către Ceruri... Philipos spuse ceva, dar vorba lui doar vântul o luă în seamă. Dac era ca o statuie a adorării, o dată cu muntele. După un timp, lăsă braţele în jos şi-i zâmbi prietenului, care rămăsese aşezat alături, privindu-l. Era o bucurie şi o tristeţe laolaltă în zâmbetul lui.

- De ce faci asta, Dac?
- Nu ştiu... aşa îmi vine... nu e bine? Te-am supărat?
- Nu... mă întrebam şi eu... sunt şi pe la noi obiceiuri de astea... tu să faci mereu, după cum doreşti! Aici, eşti printre prieteni...

Mai stătură un timp tăcuţi, urmărind poteca de lumină ce se lăţea din ce în ce; apoi, când întunericul fu învins încă o dată, se ridicară şi se apropiară de locul în care ceilalţi dormeau duşi. Dac se trase în locul lui de odihnă, iar Philipos se aşeză lângă focul stins de mult, cugetând.

Tare ar fi vrut să-l poată ajuta, să fie din nou cel ce fusese... deşi acum părea mai fericit... Chiar întinerise, de băgară de seamă cu toţii. Doar zeii aveau răspunsul şi el ridică privirile, întrebător. Dar cerul rămase la fel de senin şi liniştit, aşa că se întinse, oftând, să mai apuce barem o oră de somn. Îşi aminti de Artemis, se foi bucuros, aşezându-se mai bine şi intră într-un vis de dragoste.

*

- Romanii! Vin romanii! Treziţi-vă!

Glasul străjerului răsună puternic, iar mâna lui începu să scuture trupurile amorţite încă de vraja somnului. Abia se întorseseră dintr-o lungă călătorie, fructuoasă ce-i drept, şi sărbătoriseră până târziu în noapte. Săriră în picioare, încă buimăciţi, scuturând mrejele nopţii. Soarele nu răsărise de tot... abia se crăpa de ziuă.

Philipos sări pe stâncă şi privi depărtările; două trireme se profilau îndrăzneţe, străpungând linia orizontului. Nu puteau fi decât romanii... Ei aveau asemenea galere cu trei rânduri de punţi... cu trei rânduri de trăgători la rame. Privi grăbit în partea cealaltă a insulei... nu se vedea nimic... Încă mai aveau timp să iasă din strânsoare. Strigă câteva porunci şi, sărind poteca, alergă să ajute la strâns. Norocul lor... Galera stătea ascunsă într-o intrare dosită, de partea liberă a insulei... Încă nu-i puteau vedea...

Se aşteptau la un atac, aşa că baloturile stăteau gata de legat. Plănuiseră să-şi mute adăpostul în zilele care urmau... dar iată că n-avuseseră timp. Corabia era gata de drum... Philipos mai aruncă o privire împrejur... să nu uite ce era mai de preţ... apoi, spre galerele vrăjmaşe... se apropiau încet, cu siguranţa învingătorului.

Dăduse comanda de pornire, când observă lipsa lui Dac. Sări din nou din corabie şi alergă cu sufletul la gură spre creasta pe care îi plăcea lui să stea. Îl găsi şi acuma, privind liniştit dunga ce soarele o lăsa pe clarul apei.

- Vino repede! Trebuie să plecăm! Vin romanii!

Omul ridică senin şi întrebător capul, zâmbindu-i a pace.

- Hai, că nu e vreme!

Dar Dac nu înţelegea graba... până acum totul fusese atât de bine... Ce se-ntâmplase?

- Iartă-mă, prietene! - şi, înşfăcându-l de braţe, îl aruncă pe umeri şi o luă la goană spre tovarăşii lui care-l aşteptau îngrijoraţi.

Cum urcă, galera porni, săgeată, mânată de forţa disperării. Bătea un vânt uşor ce împingea velele ajutându-i... Cât timp erau ascunşi în dosul munţilor insulei, era bine... Dar asta nu dură mult şi cele două tabere se văzură între ele.

Triremele cotiră, pentru a ocoli insula. Vântul se porni a bate mai puternic. Pe puntea de sus a galerelor romane se auzi comanda de schimbare a velelor... Se lăsau unele, se ridicau altele... Doar vasul piraţilor mergea săgeată înainte.

- Zeii ne ajută! Uite, că-i opresc pe romani... le stă vântul potrivnic... Se auzi glasul celui de pe vârful catargului, care nu scăpa din ochi mişcările vrăjmaşe...
- Doar atât cât timp ocolesc insula... după aceea îi va împinge spre noi! Vâsliţi cât puteţi mai tare... să folosim răgazul.

Vorbele căpitanului, care nu ascunsese nimic niciodată de ei, îi îmbărbătară. Asta-i situaţia... să luptăm să ieşim cu bine.

- Căpitane, încotro? Doar n-o putem lua spre insula ascunsă, că doar n-o să-i ducem drept la ascunzătoare.
- Mergem deocamdată drept înainte... şi om vedea!

Dac sta senin în prova galerei, privind cum se despică marea, făcându-le loc să treacă. Habar n-avea de pericol, de romani... Era cald şi bine, iar Artemis trecea din când în când, aducându-i ceva bunătăţi... Ce putea fi mai frumos? Privea zâmbind spre ceilalţi şi-i vedea supăraţi de ceva... sau pe cineva... oare nu făcuse el vreo .năzbâtie? Gândul acesta începu să-l roadă şi se apropie de căpitan, trăgându-l de mână:

- Iartă-mă dacă te-am supărat! Nu vreau să fii necăjit!

Philipos îl privi cu milă... Sărmanul, nu înţelegea nimic... Era senin în neştiinţa lui... poate mai bine... dar ce se va întâmpla cu el, dacă...

- Nu sunt supărat pe tine!
- Da pe cine? Hai, spune-mi... ştiu că eşti necăjit..., îl trăgea de mână, privindu-l întrebător.
- Uite, vezi vasele acelea... sunt trireme romane... Trebuie să fugim de ele... Nu sunt oameni buni acolo...

Dac îşi aţinti privirea spre vrăjmaşi şi rămase un timp aşa... Se duse spre pupa vasului, dar ochii nu şi-i lua de la corăbiile ce aduceau supărare prietenului său. Philipos îl urmări zâmbind trist, apoi îşi văzu de comandă... Urmărea atent apropierea... După un timp se frecă la ochi şi privi iar... apoi strigă spre cel din vârful catargului:

- Ce se-ntâmplă cu galerele romane?
- Nu înţeleg încă... un timp au stat pe loc... acum... mai aşteaptă câteva clipe să mă dumiresc mai bine... cred că se întorc... Stai, nu te bucura încă... Ba da, se întorc... se întorc din drum... ne lasă în pace...

Strigătul răsună înfiorând inimi.

- Căpitane, uită-te şi tu... Să nu ne bucurăm degeaba...
- Vâsliţi mai departe... Nu înţeleg nici eu... Poate fi un şiretlic? Dar totuşi

- se-ndepărtează... cred... cred c-am scăpat... uite, nici nu se mai văd... Întoarce de drum... Mergem spre adăpostul nostru viitor. Puteţi sta să vă odihniţi câteva clipe, apoi faceţi cu rândul la rame!

Lăsară bucuroşi lemnul tare, ce le săpase şanţ în palme, se ridicară să privească şi ei minunea... parcă nu le venea a crede...

- Ei, Dac, ce faci acolo, bucură-te şi tu... nu mai privi aşa încruntat zarea, c-au plecat...

Dac se-ntoarse spre Philipos şi, văzându-l că râde, zâmbi şi el larg, din toată inima. Prietenul lui nu mai era supărat... Vasele acelea nu se mai vedeau... Se încruntase la ele, măturându-le... Dacă nu erau oameni buni... Ridică din umeri fericit... Uite ce mai râdeau cu toţii... bărboşii ăştia... Îi erau dragi.

*

Pe puntea de sus a triremei romane, deruta era în toi. Vocea căpitanului răsuna, dând comenzi... tobele băteau ritmul... oamenii se forţau a trage velele... cârmaciul se înţepenise pe cârmă... dar nimic nu se făcea ca de obicei.

- Ţine direcţia... drept înainte!
- Căpitane, mi se-nvârte cârma singură... nu pot să ţin...
- Cârmaci, ai să plăteşti pentru asta... Scipio, înlocuieşte-l... roteşte uşor înapoi, să reluăm urmărirea... Nu mai era mult şi-j ajungeam...

Cel nou venit, împingându-l cu dispreţ pe cârmaci deoparte, apucă roata şi încercă s-o rotească... poate se înţepenise... mai încercă o dată... Încă... nimic, cârma stătea cum voia, arătând spatele galerei piraţilor... Trirema, se arcui încet şi porni uşor, depărtându-se de ţintă, spre disperarea romanului.

- Pierd galbenii daţi ca premiu... şi voi pierdeţi, netoţilor!

Se agita, înfierbântat de neşansă, încercând să-nţeleagă.

- Las-o baltă, Tecatus... Zeii ne-au fost potrivnici! Numai ei puteau face aşa ceva. Ştiu că ai pierdut ceva gologani promişi... Dar mai ales ai pierdut-o pe fată... De fapt, la ea voiai să ajungi, nu-i aşa? De asta te-ai oferit grăbit să-i prinzi tu pe sclavi... să nu ţi-o ia altul înainte...
- De unde ştii?
- Cel prins în Frigia, care a destăinuit în chinuri locul ascunzătorii... cel care a povestit şi despre fată... cred că-i plăcea şi lui, prea a vorbit frumos de

ea... ai uitat că eram şi eu acolo... Dar ce nu ştii era că faţa ta spunea multe..

- E ca o boală! O ştiu de mică... de pe când Galius, tatăl ei, era în trupele mele... Eram un fel de rude, ştii?... Dar nici galbenii nu erau de dispreţuit!

Trirema plutea încet pe drumul de întoarcere; vântul îşi oprise bătaia, şi se alinta, mângâind abia velele; pe laturile celor trei punţi, sclavi înlănţuiţi înfigeau, în ritmul asurzitor al tobelor, lemnul ramelor adânc în trupul mării. Totul părea liniştit şi firesc, doar o pereche de ochi frământau necazul înfrângerii şi promiteau răzbunări.

*

Galera se strecură cu graţie între stâncile ce mărgineau intrarea într-un mic golf, ascuns de vederea mării. Philipos dădu comenzile de ancorare. Fost căpitan de vas în ţara lui, căzuse prizonier la venirea romanilor; acum se bucura simţind din nou corabia, cum asculta firesc de noul stăpân. Îi era dragă marea, îi erau dragi drumurile ei; dar avea aici ceva ce-i era şi mai drag şi privirea lui căută, cu o uşoară nelinişte, chipul fetei. Era acolo, râdea uitându-se spre insulă şi-i arăta ceva, cu braţul întins, lui Dac. Zâmbi şi se întoarse la pregătirea debarcării.

Frumos loc de trăit; o bucată întinsă de nisip auriu mărginea, ca o podoabă, albastrul mării; apoi se pierdea într-un desiş cu flori mari, de culoarea purpurei... arbori severi urmăreau, din spate, desfăşurarea verdelui, protejând. De ascultai atent, se auzeau ciripituri vesele... cântăreţele se anunţau între ele de venirea oaspeţilor. Ei, ia te uită! O maimuţică mai îndrăzneaţă se iţi de după tufişuri, privind curioasă. Undeva în spate, crestele semeţe înconjurau locul, închizându-l privirilor.

- Priveşte Dac! Ai mai văzut aşa minunăţie?

Ochii fetei oglindeau senin şi soare. Stând alături, Dac îşi fixase uitătura undeva în zare; la glasul fetei, întoarse capul şi zâmbi larg, copilăros; dădu din cap a aprobare şi începu s-o tragă de mână, să coboare mai repede.

-Aşteaptă, Dac! Trebuie mai întâi să pună scara... Staaai!

Dar omul se şi repezise, cu nerăbdarea tinereţii, printre cei ce pregăteau coborârea. Marginea lemnului îl lovi şi-l trimise într-o parte, plin de sânge. Cerul începu să se rotească, ameţi şi se lăsă jos, pe punte, încet... ca o părere... Şi noaptea firii coborî din nou asupra lui... n-o mai auzi pe fată

strigând, nu mai văzu cum sar mai mulţi să-l ridice... El era undeva departe... printre stele...

*

- Te-ai odihnit, bine?

Deceneu îl privea, zâmbind pe sub pleoape, dar ochii îi rămăseseră cercetători. Erau într-o lumină de poveste, doar ei amândoi. Călugărul privi în jur şi dădu a întreba, dar lăsă nedumeririle deoparte şi se bucură de vederea învăţătorului.

- Da, mă simt plin de forţă... dar, ce s-a întâmplat cu mine... parcă am o ceaţă... sau mai bine zis, tocmai ies din ea... Mi-s gândurile prăfuite...
- Nu te îngrijora. Am venit să te lămuresc, că tare multe cugetări poznaşe se pot ivi.
- Te ascult, învăţătorule şi mă iartă, de-am greşit cu nerăbdarea...

-Asta şi vreau să-ţi potolesc... graba de a ajunge... Înţelege că pentru toate este un timp de împlinire... nici mai devreme, nici mai târziu... Iar vremea ta n-a sosit încă. Ţi s-a dat un răgaz de odihnă desăvârşită, când nici gândurile n-au avut cum scoate capul să te supere. De acum, calea ţi-e din nou deschisă. Mergi, mai întâi, să-ţi împlineşti datul în ţara eleusină, apoi... vei ajunge la Cel ce ie aşteaptă... atunci şi numai atunci când va fi sorocul.

- Îţi mulţumesc, învăţătorule...

Nu apucă a zice mai multe, că Deceneu, după ce-i făcu un semn cu mâna, se îndepărtă... din ce în ce... până ce în locul lui rămase doar un nor strălucitor... Călugărul îi zâmbi cu dragoste şi se-ntoarse să plece şi el spre...

*

- Dac, mă auzi? Dac... deschide ochii, te rog...

O voce blândă şoptea în dreptul lui, vorbind cu cineva pe care el nu-l cunoştea. Simţea o uşoară apăsare pe creştet şi o greutate dulce pe ochi... aşa, ca şi urma unui somn bun. Zâmbi şi deschise pleoapele încet; un cap drăgălaş de fată, cu şuviţe arămii căzute pe frunte, îl privea atentă; când privirile li se-ntâlniră, ea râse spre el... ca o bucurie. Cu el vorbise? Rostise un nume... Cine era fata?

- Bine că te-ai trezit! Spuneau că n-ai să rezişti... dar eu am crezut în tine, am ştiut că n-o să te dai bătut... Mă duc să-ţi aduc ceva de ale gurii...

Ciripea voioasă şi-l mângâia pe plete, ca pe un copil... apoi se ridică grăbită şi se-ndepărtă, strigând către cineva ce nu se vedea:

- Dac a deschis ochii... a zâmbit... veniţi să-l vedeţi!

Nu înţelegea despre cine e vorba, totuşi... dar... ce căuta el, culcat şi bandajat la cap? Dar n-apucă să se dumirească...

-Dac, măi băiatule... Uite cine s-a trezit... Ne-ai speriat ceva... credeam că...

Nişte bărbaţi cu zâmbete largi se apropiaseră şi acum vorbeau toţi de-a valma, bucuroşi... cu el vorbeau...

- Ia să-l văd şi eu pe eroul nostru!

Perdeaua se dădu deoparte, lăsând vederii un uriaş blond. El era... bărbatul din corabie... cel ce se răzvrătise... cel ce urma... Amintirea îl fulgeră tăcută şi el încercă a ţine capătul.

- Tu... eşti sclavul ce şi-a rupt lanţul, nu-i aşa?

Liniştea care se lăsă înveli sufletele, înfiorând a surprindere. Bărbosul râse şi-l apucă de braţ:

- Îţi aminteşti?
- Desigur... de ce te miri?
- Mai spune ceva... să vedem dacă-i adevărat... să nu ne bucurăm prea devreme...

Călugărul îi privea mirat, când pe unul, când pe altul, încercând a pricepe; o uşoară durere îl săgetă în dreptul legăturilor şi închise o clipă ochii.

- Nu... nu mai spune nimic... odihneşte-te! Avem timp destul! Artemis a noastră o să aibă grijă de tine... Odihneşte-te!

Şi, deşi Călugărul încercă să-i oprească, ieşiră toţi, umblând cât mai încet puteau, aruncându-i priviri încurajatoare. Lângă el rămase doar fata, dar nici ea nu dorea a-i lămuri întâmplările... Îl tot învelea şi-l îndemna la odihnă... Dacă tot nu răzbea cu ei şi fiindcă ceva chiar îl trăgea spre somn, Călugărul se linişti şi închise ochii, alunecând într-o lume a binelui şi a visării.

În zori, se trezi înviorat şi plin de forţă; se ridică încet şi-şi mişcă uşor întâi mâinile, apoi capul, roti de câteva ori trupul amorţit de atâta şedere, apoi făcu cei câţiva paşi ce-l despărţeau de ceilalţi... Ieşi şi privi în jur... era într-o peşteră înaltă şi spaţioasă... Culcaţi pe blăni de animal sau pe ţesături aspre de lână, dormeau, care încotro, bărbaţi vânjoşi, cu feţele aspre... copii cu chipuri brăzdate de valuri de viaţă. Pentru el pregătiseră un culcuş mai deosebit... avea şi un fel de intrare, ascunsă de un pled gros, lângă care, parcă păzind, dormea fata, iar alături trupul ocrotitor al blondului închidea

drumul spre cei doi dragi inimii lui. Oamenii aceştia necunoscuţi... simţea că îl iubeau şi avuseseră grijă de el... Dar de ce?... Ce se întâmplase... Îl lovise cineva?... era o parte de timp pe care nu şi-o amintea.. .iar dragostea lor venea de atunci.

Îi privi şi-şi simţi sufletul cald. Îi mângâie cu privirea şi ieşi din peşteră. Afară soarele încă nu răsărise şi el se aşeză, cu spatele sprijinit de stâncă, să-l aştepte... ca în munţii lui de-acasă. Iar când stăpânul zilei îl privi poznaş de după creste, Călugărul îşi începu ruga lui pentru Cer şi pământ, pentru oameni şi pentru viaţa lor, pentru bucurie şi speranţă, pentru împlinirea în bine a drumurilor tuturor şi al lui. Făcu câteva mişcări rituale, de închinăciune şi slavă.

Când lăsă mâinile în jos şi deschise ochii, în jur, privindu-l bucuroşi şi uşor miraţi, stăteau Philipos şi o parte dintre oamenii lui.

-Asta era! Ştiam eu că e ceva deosebit cu tine... eşti călugăr, nu-i aşa?

- Călugăr din munţii de peste Istru... din Dacia!
- De unde zici?

Philipos se lăsase să cadă pe buturuga de muşchi... şi-l privea cu surprindere, de parcă acum îl vedea întâi.

- De unde zici că eşti? De lângă Istru?
- Aţi auzit de ţara mea? De neamul nemuritor al dacilor? De dragostea lor pentru Cer şi pământ?

Nu ştia de ce... dar începu aşa, deodată, a vorbi despre... acasă... şi, fără voia sa, picături de dragoste prinseră a-i uda obrazul. Le trase grăbit într-o parte şi zâmbi spre feţele bărboase. În ochii lui Philipos, se regăsiră din nou... boabe mari de lacrimi brăzdau obrazul ce stătuse drept şi-n faţa morţii... Cu glasul frânt de emoţia adâncului, şopti:

- Visul meu de copil... bunul meu era de acolo... plecat de mic, luat la Roma... ca ostatec... a fugit în Frigia şi a rămas acolo, lângă mama... Îmi povestea despre munţii lui, despre apa Istrului... noaptea la lumina stelelor... pe ascuns, ca să nu se ştie ce dor îi era... Ne vorbiserăm să plecăm într-acolo, când voi creşte puţin... dar m-a furat marea şi am lăsat pe mai târziu; apoi au venit romanii şi la noi... Bunul meu a pierit cu sabia în mână, râzând... iar eu...

-Te priveşte de Sus şi e mândru de tine... nu te întrista...

-Aşa-mi spunea şi el...

- De vrei, om mai vorbi despre locurile atât de dragi bunului tău, despre

credinţa şi datinile noastre... despre tot ce vei dori a şti...

Dar mai înainte, vreau a vă mulţumi cu plecăciune, vouă, prieteni încă necunoscuţi înţelegerii mele...

- Pentru ce să ne mulţumeşti? - se priveau întrebători, ridicând din umere.
- Pentru sufletul vostru bun!
- Te-am supărat cu ceva, de râzi de noi?
- M-aţi bucurat peste poate, cu dragostea voastră pentru un străin ca mine! Da, ia spuneţi-mi şi mie, de fapt ce s-a petrecut, din clipa răzvrătirii voastre până acum?!
- Nu-ţi aminteşti nimic?
- E o ceaţă în mintea mea.
- Ei, Artemis... ia adu-ne ceva de ale gurii, că avem multe de vorbit...

Şi se puseră pe povestit, de-a fir a păr, luându-şi vorba unul altuia, după obicei... Dar cât de copilăros se purtase el în acest răstimp, nici unul nu aminti... Râdeau şi se bucurau privindu-l. Acum, auzindu-i, cerca a înţelege şi Călugărul spusele lui Deceneu din vis: „Nici gândurile n-au cum scoate capul”. Îi găsiseră tovarăşi curaţi la suflet, ce nu ştiau nimic de drumul său, între care îl lăsaseră să se odihnească... Copii mari, ce se mâniau iute...

- Dar cu căpitanul galerei, ce-aţi făcut?
- Păi, l-am fugărit printre magazii, până l-am prins... şi l-am adus sus, pe punte, să-l judecăm... Ce-i drept voiam să-l ucidem pe ticălos, dar n-am apucat...
- Adică?
- Ne cam certam între noi... Philipos dintr-o dată voia să-l lase undeva la un ţărm... noi, cei mai mulţi... la apă.

-Şi?

-A venit un val mare, ne-a acoperit, trântindu-ne care încotro... Când a trecut, căpitanul şi vreo doi de-ai noştri nu mai erau pe punte... doar nişte strigăte... de undeva din fierberea mării... N-am putut nimic a face pentru ei.

- Şi, după aceea, furtuna a încetat deodată... de parcă îşi primise plata şi ne lăsa să ne vedem de drum... Asta s-a întâmplat!
- Bine că nu v-aţi încărcat sufletele cu ucidere de om fără apărare...
- Dar el pe noi... ei, lasă acum!
- Dar, nu eraţi mai mulţi? Sau poate, nu mai ştiu eu bine...

O umbră de tristeţe trecu peste vorbe şi simţiri; priviri ce s-au plecat spre ţărâna primitoare.

- Aşa-i! Am rămas puţini... Unii au vrut să plece spre casele lor... Poate-or fi şi ajuns câţiva, dar am aflat de cei ce-au fost prinşi... alţii au pierit în furtună... câţiva s-au prăpădit dintr-o dată, poate de dor... Am rămas doar cei pe care-i vezi... E drept c-au mai venit şi nişte femei cu noi... ce le avem dragi... Asta-i! Acum, suntem doar un rând la rame...
- Dar, pe când umblaţi pe mare... acum... ce faceţi?

Se priveau oleacă ruşinaţi şi se-ndemnau a zice. În cele din urmă, Philipos recunoscu:

- Jefuim, Călugăre... asta facem, jefuim corăbiile romane... să luăm ce-i al nostru... ce-au luat cu sabia şi lancea, din locurile noastre... Şi mai şi ucidem, de ne stau împotrivă... S-a pus preţ mare pe capul meu... nu-mi mai pot găsi locul.
- Ne urmăresc, mereu. Abia ne-am strecurat până aici...

Vorbe cu tristeţe, despre destine ce-şi schimbaseră calea.

- Dar ce insulă e aceasta pe care suntem acum?
- N-are nume... nu-i ştiută...
- Aţi vrea să vă aşezaţi la casele voastre, sau vă mai trage dorul de mare... sau de primejdia jafului?
- Am obosit alergând. Ne-am domoli bucuroşi, dar tot ne vor găsi, într-o zi...
- Dacă îl rugaţi pe Părintele Cerului să vă ocrotească... poate veţi avea parte de linişte... doar dacă nu veţi mai ieşi la atac... faceţi-vă aici, pe insulă, cetatea voastră de buni gospodari.
- Şi să nu mai alergăm cu galera peste valuri? Ştii, Călugăre, cum e când eşti pe mare... şi nimic nu se zăreşte în zare... priveşti şi te vezi... tu, între două adâncuri,... albastrul cerului şi al apei... ca Atlas... Duci povara atât de dulce a seninului... şi galera pluteşte... e o mare bucurie...
- Philipos, sufletul tău de marinar cântă mai mândru decât sirenele. Cuget, că de veţi merge doar pentru bucurie, s-o putea şi asta.
- Dar cum să ne aducem femeile, logodnicele?
- Totul e să lăsaţi Cerul să vă spună cum... Dar, ia spuneţi, chiar aţi renunţa la prada din jaf?

-Avem destul pentru toţi... Şi insula e bogată în toate, cred că om putea reuşi, ce ziceţi? - Philipos roti privirile, cuprinzându-i.

- De vine şi femeia mea, nu-mi mai trebuie altceva... eu mă las de jafuri...

Rând pe rând, fiecare îşi cercetă cugetul şi se hotărî. Vor rămâne împreună, la fel ca până acum.

- Dar tu, Călugăre? Rămâi cu noi, nu-i aşa?

Ochi aţintiţi către el, cu speranţa încuviinţării. Zâmbi înduioşat:

- O părticică din mine rămâne aici, cu voi, de drag... Dar eu... am un drum lung de făcut... am o solie de dus... din partea neamului meu... şi trebuie ca darul să ajungă... Voiam să vă rog să mă lăsaţi pe la vreun ţărm locuit, de unde să-mi urmez calea...
- Dar, de nu-i cu supărare... unde vrei să ajungi?
- În Grecia.

-Te ducem noi... vedem cum. Dar mai stai o vreme cu noi, să mai chibzuim... să mai vorbim?

-Am să stau până sufletul meu va da porunca de plecare.

Lăsară tristeţea şi se bucurară iarăşi... mai rămâne la ei Dac, adică... omul acesta bun şi înţelept, din Dacia.

Zilele se scurseră poate prea repede, în cercetarea peticului de pământ ce-i primise cu atâta drag; se sfătuiau, se mai certau bărbăteşte... râdeau iară, îşi împărţiseră insula în gospodării... să ajungă la fiecare... şi acum se întreceau în a-şi arăta iscusinţa. Călugărul îi sfătui pe fiecare, după îndemnul inimii sale şi cugetă îndelung cum să-i ajute mai bine.

Într-o seară, îi împărtăşi lui Philipos planul său... Va face aşa fel, să trimită vorbă de taină, către fiecare femeie... apoi s-or strânge toate într-un anumit loc... iar ei vor veni să le ia. Nu ştia cum, dar va fi bine! Tot ce se face din dragoste, pentru dragoste reuşeşte...

-Ar mai fi ceva, Călugăre... de s-o putea!

- Spune, prietene!
- Ştii, eu... mi-e tare dragă Artemis... dacă...

-Ai dori să te cunun cu ea, nu-i aşa?

- Că bine zici!

Se înroşise tot şi-şi ascunsese ochii, privind în jos. Oftă şi-şi scutură umerii de uriaş, apoi aruncă o uitătură furişată spre faţa celui de lângă el.

- Cu mare bucurie, prietene! Şi Cerul se va împodobi de sărbătoare, pentru voi... ai să vezi!
- Dar... ar mai fi ceva...
- Dacă asta te ajută, spune-mi... limpezeşte-ţi mintea şi sufletul!
- Eu... am uitat de credinţă... te tot aud vorbind de Zalmoxe, de Părintele

Cerului... iar eu... nu cred în ei... sau, mai bine zis... nu-i cunosc, ca să pot crede.

- Dar ce crezi tu, că-i mai de seamă pe lume?
- Adică, în viaţă?
- Ce-i pentru tine, cel mai de preţ?
- Dreptatea... şi cinstea... şi dragostea. Cred c-am greşit, mai întâi ar fi dragostea... fără ea nimic nu-i cum trebuie...
- Ai fi gata să mori pentru cele pe care le-ai zis?
- Oricând!
- Dar viaţa o iubeşti?
- Foarte!

-Atunci, cum de vrei să mori?

- Nu vreau... dar de va trebui... Îmi place viaţa, dar nu oricum... decât cu sufletul murdărit, mai bine lipsă...
- Dacă făptuirile tale spun că iubeşti oamenii, adevărul şi viaţa în cinste, înseamnă că-l iubeşti pe Cel din înalt. Poate n-ai auzit despre aceasta prea multe, dar El te veghează necontenit.
- Îmi povestea bunul meu... dar eu, nu ţineam seama... eram mic...
- Ţi-oi aduce eu aminte, câte unele. N-ai grijă. Un singur lucru să nu faci, câte zile vei avea... să nu porţi duşmănie nimănui... orice rău ţi-ar face. Încearcă mai bine a-l înţelege... că doară nu l-a făptuit din plăcere... şi ajută-l, de ai putinţa.
- Aşa voi face!

Îmbrăţişarea fu scurtă şi bărbătească, unind simţirile. Amândoi ştiau că, oriunde îi va purta freamătul vieţii, undeva, un suflet de prieten e gata a sări în ajutor. De undeva, dintr-o parte, o pereche de ochi curioşi priveau printre şuviţele arămii rătăcite pe frunte, încercând a prinde din zbor vorba celui drag.

- Ia vino aci, frumoaso... nu te mai ascunde!

Ruşinată de dezvăluire, fata se apropie, scuturând ceva crenguţe prinse temeinic în cutele straiului prea larg pentru trupul gingaş.

-Ai auzit, nu-i aşa?

- Da. Fără să vreau... am auzit!
- Desigur că-i aşa. Acum, dacă ştii dorinţa din sufletul lui Philipos... tu, ce ai de zis? Te îndeamnă inima spre el? îţi doreşti ca vremea vieţii să vă găsească mereu împreună, la bine şi la greu?

Capul arămiu se aplecă şi mai tare şi de undeva, dintre creţii cămăşii, se auzi:

-Vreau, vreau, Călugăre... din tot sufletul!

-Atunci, hai să-ţi vedem şi ochii... Ei sunt mereu vocea inimii...

De sub bucle, se ivi mai întâi vârful nasului... o uitătură furişă, apoi fata scutură pletele de o parte şi de alta şi-şi aţinti căutătura drept; avea obrajii de culoarea răsăritului, iar dogoarea se simţea de departe.

- Ce frumoşi sunt oamenii! Mai ales când iubesc! Ia priveşte, căpitane... Ai mai văzut aşa o mândreţe de fată?
- Nu... ca ea nu-i niciuna.
- Ei, văd că nici glasul tău nu dărâmă munţii, acum. Păi, eu vă las o vreme singurei... să vă spuneţi ce aveţi de spus.

Şi, după ce-i mai privi o dată, cum stăteau ruşinaţi cu privirile alături, Călugărul se-ndepărtă zâmbind.

Oracolul de la Delphi

Stătea pe ţărm privind zările; lăsase undeva în urmă zgomotul cetăţii şi se trăsese aici, între munte şi mare, ca să-şi aşeze amintirile. Nu departe se întrezărea forfota portului, dar aici era linişte. La o margine de golf, sprijinit cu spatele de un perete de stâncă, Privind valurile ce i se spărgeau la picioare, Călugărul încerca a depăna trăirile ce erau încă proaspete sufletului său. Galera îl lăsase aproape de malul insulei Samos; mai sus, spre Grecia, era prea periculos pentru ei; şi apoi, aici erau dese corăbiile ce străbateau depărtările ducând mărfuri, de colo-colo; deja arvunise un drum până la Pireu, la un căpitan grec care urma să plece la al doilea răsărit, îi mai rămăsese ceva vreme să-şi rânduiască gândurile şi treburile.

Umblase printre călătorii din port şi trimisese vorbă de chemare, cu înţeles de taină, acelor femei atât de dorite de tovarăşii lui Philipos. Urma ca la fiecare lună nouă, în miez de noapte, galera să treacă prin dreptul insulei, lăsând luntre spre ţărm... chiar aici în locul în care stătea el. Asta timp de trei înnoiri de acum încolo. Se grăbise să dea veste... Vremea era scurtă... Întâmplările se puteau îngrămădi şi... Dar el se rugase ca Cerul să-i aibă în pază pe oamenii aceia aspri la chip şi blânzi la suflet.

Zâmbi şi gândul îl duse înapoi la petecul de pământ, pe care Philipos şi ai lui se pregăteau a trăi, cât le va fi îngăduit. Nunta fusese o bucurie; şapte mirese se legaseră cu dragoste în faţa Cerului şi a pământului, în faţa mării şi a oamenilor de şapte tineri bărbaţi, ce îngenunchiaseră în faţa lor, dăruindu-le gândurile şi trăirile lor, dorurile şi visele, speranţele şi înfăptuirile.

În fruntea lor, Philipos îşi plecase capul şi inima în faţa frumoasei Artemis; cu un genunchi pe pământ, el întinsese mâna spre aleasa lui; iar când palma gingaşă coborî ca un fluture, aşezându-se în reazemul ce o aştepta, o cuprinsese ocrotitor şi tandru şi pecetlui cu un sărut hotărârea sufletului lui.

Şapte perechi, frumoşi ca soarele şi luna, puneau început bun unui trai în doi. Dintre ceilalţi, o parte încă nu-şi găsiseră fecioara visurilor lor, iar alţii purtau dorul femeilor ce-i aşteptau acasă, departe. De va voi Cerul, nu peste mult timp, vor fi împreună.

Petrecu cu gândul şi restul timpului, până la plecarea de pe insulă; totul îi era clar ca lumina soarelui; doar frântura de vreme scursă dintre întâlnirea cu Philipos din furtună şi cea de pe insulă, la patul său de hodină rămânea ascunsă în negura minţii... răzbătea din ea doar un freamăt de căldură şi grijă, duioşie şi blândeţe ce-i încălzea şi acum amintirile. Trăirea nu se lăsă citită şi el scutură din umeri, lăsând-o precum era.

Privea depărtările ce ascunseseră de destulă vreme galera ce-l adusese aproape de ţărm. Îşi luaseră rămas bun ştiind că drumurile lor nu se vor mai întâlni... cel puţin, curând. El avea datul lui şi-l urma fără şovăire. Privi traista ce-o lăsase alături şi zâmbi; nu peste mult timp... dar oare cât?... Ei, lasă... El trebuie doar să împlinească ce-i fusese dat... şi dacă drumul lui era aşa ocolit, asta desigur avea un înţeles, chiar de nu-l desluşea acum. După cum şi visul uneia dintre nopţile trecute, rămânea de nedezlegat:

Pe un munte însorit, o mulţime de oameni stăteau şi ascultau vorbele unui Om... o făptură în straie albe, lungi... cu mâinile ridicate spre cer... faţa nu i se vedea din valul de lumină caldă care-l înconjura... şi El vorbea... Dădu să se apropie... era ceva care-l chema... Şi se trezi, plin de dragoste. Voi să-şi amintească spusele Omului... dar... ştia doar atât, că vorbea despre fericire.

Ridică ochii spre înălţimi, cu un zâmbet de totală dăruire. Era atât de cufundat în cugetările lui, încât nu văzu că cineva îl privea.

- Cine eşti tu, străine?

Glasul răsuna blând, vădind nedumerire. Călugărul întoarse capul; lângă el, în straie albe, lungi şi măiestru vălurite stătea un bărbat trecut de ani, cu plete cărunte bătându-i umerii.

- Un călător, prietene!
- Desigur... dar n-ai mai fost pe aici?
- Nu... pe frumoasa voastră insulă abia de câtăva vreme mă aflu... spre bucuria mea...

-Atunci... cum de ştii locul?

- Mi-e greu a desluşi întrebarea, pentru că nu ştiu despre ce loc doreşti a afla?! Dar, mai înainte de toate, te-oi pofti să stai lângă mine, să vedem împreună nemărginirea mării şi să-i ascultăm păsul.

Bărbatul se apropie zâmbind şi se aşeză alături, pe o bucată mai netedă a pietrei. Îşi aruncă ochii spre mare, apoi iar spre Călugăr. Acesta sta liniştit, aşteptând; zâmbetul albastru se întâlni cu cel al privirii brune şi se uniră într-o înţelegere de demult. Parcă se Ştiau de când lumea.

- Despre locul în care te găseşti te întrebam...
- M-a tras sufletul aici... nu altceva... parcă poţi cuprinde totul dintr-o uitătură; şi e ferit de forfotă. Eşti singur cu marea şi cu Cerul, dar nici rupt de oameni nu eşti... ce mai, mă simt bine aici... Dar ce-i cu stânca aceasta?
- E locul în care venea Pitagora, când cugeta la rostul lucrurilor. Stătea aşa ca tine, sprijinit de stâncă şi privea în zări. Aducea oleacă cu tine... chiar mi s-a părut... dar a trecut multă vreme de când s-a urcat şi el la zei... de n-o fi fost chiar unul dintre ei, nu se ştie. Nici copiii copiilor lui nu mai sunt printre noi... iar cei de aici ocrotesc locul, din dragoste... de parcă şi acum ar sta maestrul, privind marea.
- Pitagora...

-Ai auzit despre el? A fost înţeleptul nostru, al Greciei... unul dintre ei...

- Mai vorbeşte-mi despre el... e ceva ce-mi răscoleşte amintiri şi poveşti din străvechi.
- Părinţii lui erau de aici... din Samos; oameni cu avere. Îşi doreau tare un urmaş şi-au întrebat oracolul ce-i mai bine să facă; când a fost vremea, Pythia din Delphi i-a trimis pe maluri feniciene să-l aducă pe lume pe fiul lor... departe de tulburările locului. Căci s-a ştiut că pruncul va aduce mult bine oamenilor. S-a născut acolo, dar s-a împlinit pe locurile acestea, l-a

avut învăţători pe Thales din Milet şi Anaximandru... Dar setea sufletului său nu trecea... Îl chema nevăzutul... şi el venea ades aici, pe stânca pe care stai, privind marea şi cerul înstelat... şi se-ntreba... Simţea că e una cu Demetra, pământul mamă, dar şi cu astrele...

- Şi se simţea şi om!
- Aşa-i! Dar de unde ştii?

Bărbatul vorbea cu patos despre înţeleptul neamului lui; acum se oprise şi-l privea cu uimire pe străinul acesta ciudat, care desluşise atât de bine frământările acestuia pentru aflarea adevărului. Simţindu-i nedumerirea, Călugărul zâmbi şi zise:

- Să găseşti unirea dintre inima omului, cu zbuciumările ei de bucurie şi durere, lacrimi şi surâs, împliniri şi amar... şi trăirile firii, ale pământului şi ale stelelor... asta e taina cea mare... pe care puţini o caută, dar şi mai puţini o găsesc. Chiar dacă stă ascunsă în fiecare din noi...

-Ai căutat-o şi tu, străine?

-Am!

- Şi... ai găsit-o?
- Nimeni nu e într-atât de împlinit, să poată cuprinde înţelepciunea înaltului. Dar fiecare poate găsi drumul adevărului, prin el însuşi.
- Dar, după cum vorbeşti... ai aflat ceva răspunsuri?!

În sufletul dacului, un glas de departe şopti: „Calea de mijloc... Între Cer şi Pământ”. Rămase un timp pe gânduri, cugetând; apoi şopti, ca pentru sine:

- De-ţi ridici sufletul cu dragoste de oameni, până la pragurile Luminii şi ceri desluşiri... primeşti ajutoare de a deschide Marea Poartă. Trebuie doar să fii puternic în dragostea ta... vântul întâmplărilor să nu te înconvoaie... Şi ar mai fi ceva.
- Spune, străine!
- Să ceri învăţătură pentru a fi altora de folos... nu numai pentru tine. În fire totul e legat... nimic nu se iveşte singur, nimeni nu trăieşte doar pentru el... doar omul, deseori! Dar, ia spune-mi despre Pitagora mai departe.
- Păi, văd că ştii!
- Eu îţi spuneam din înţelepciunea neamului meu... a învăţătorilor mei.
- Dar de unde eşti, străine?
- Din Dacia, prietene... din ţara de peste Istru.
- Mă iartă de nu ştiu prea multe despre ea...

- De-o trebui, ţi-oi povesti... dar mai bine continuă, rogu-te!
- Eşti călugăr? Aşa te arată straiul şi vorbele...
- Încerc să fiu demn de ei...
- Mai bine, hai şi-om merge la bătrânul Porfirius... mare preot în templul Junonei... uite-l... De priveşti atent înspre stânca din spate, i se văd coloanele de aici. El ţi-o desluşi mai bine ca mine învăţătura lui Pitagora lăsată nouă... grecilor...
- Dar tu... spune-mi tu ce ştii... e mai potrivit aici...
- Eu... sunt numai un biet discipol, la început de drum... nu te uita că am pletele cărunte...
- Nu te ruşina, pentru fiecare vine timpul său de cugetare... Bine e că nu l-ai lăsat să treacă pe lângă tine... Hai să mergem!

Călugărul se ridică încet şi, după ce mai privi o dată cununia cerului cu marea, undeva în zare, se-ntoarse spre grec şi-i spuse:
- Să-l căutăm pe marele preot, deci!

Porniră alături, pe cărarea dintre stânci, depărtându-se de mal şi apropiindu-se de cetate. Căsuţe mici, urcate îndrăzneţ pe povârniş, se răsfăţau în soare arătându-şi albul zidurilor; cocoţate parcă unele peste altele, se iveau de după crengile înverzite ale măslinilor, privind curioase la portul ce se desfăşură la poalele muntelui. Tocmai începuseră şi ei a urca panta, spre templul care se înălţa pe creastă, când strigăte mânioase şi răcnete de durere prinseră a cutremura împrejurimile. Se opriră şi priviră spre port.

O coloană de bărbaţi, dezgoliţi până la mijloc, legaţi între ei cu lanţuri grele, se târa spre o triremă ce sta ancorată la mal; cu forţa disperării, oamenii încercau a se desprinde de soarta ce-i sortise sclaviei şi se zmuceau, trăgându-se şi împiedicându-se unii de alţii; bice lungi şuierau şi plesneau pielea arsă de soare, rupând-o. Urlete şi blesteme străpungeau simţirile.
- Sunt vâslaşii!

Vocea grecului suna a nepăsare.
- Sunt oameni!
- Sclavi! Trebuie să se supună stăpânului...

-Am văzut legea asta şi prin alte părţi... palate mari, suferinţă multă...
- La tine în ţară nu sunt sclavi?
- Nu! La noi, omul e liber...

- Dar cetăţile, palatele... cum le ridicaţi? Cine vă slujeşte?
- E drept că nu avem minunăţiile de aici... sau de prin alte părţi; cetăţile noastre sunt simple, dar trainice... De trudit la ridicarea lor, trudesc cei ce vor aceasta... prin ascultare de rege... şi mai sunt prinşii... dintre străinii ce ne calcă pragul cu sabia scoasă... Aceia muncesc o vreme, apoi... de nu vor să rămână, pot pleca liberi la neamul lor.
- Se poate una ca aceasta?
- Se poate! Ba, unul dintre regii Daciei şi-a trimis duşmanul înfrânt acasă, cu daruri.

Grecul îl privea pe sub sprâncenele încruntate a neînţelegere. Aşa ceva era mai greu de crezut! Cine era străinul acesta pe care el îl ducea la marele preot? Nici nu ştia cum îl cheamă... şi apoi abia îl cunoscuse... Oare făcea bine? La bătrânul Porfirius nu ajungea oricine... ce să... i se păruse lui de la început că-i cam ciudat... dar sufletul dăduse semn bun la întâlnire... Ce să facă?

Călugărul îşi întoarse privirile ce picurau tristeţe spre tovarăşul său şi-i citi frământarea. Zâmbi uşor şi-i zise cu blândeţe:
- Gândesc că nu-i potrivit să-l tulburăm pe marele preot acum, cu întrebările noastre... Îţi mulţumesc pentru vorbele bune; cred că mai bine m-oi întoarce la locul ce-l găsisem... să privesc marea...
- Străine, mă iartă de am şovăit! Să mergem!

Grecul încerca să-şi astâmpere neliniştea minţii, făcând deja câţiva paşi înainte, pe cărăruie... dar Călugărul se oprise şi-i privea zbaterea.
- Nu te frământa... prietene! Pacea sufletului e mai importantă decât ăst drum. Te-ai tulburat... te du în linişte, să cugeţi... Apoi, de va voi Cerul, ne vom mai întâlni. Îţi mulţumesc încă o dată pentru vorbele bune!

Şi, înclinând uşor din cap a salut, Călugărul se întoarse şi porni gânditor înapoi. Mergea şi cugeta... ce greu poţi împăca simţirea cu îndoielile minţii... şi după câtă luptă cu tine însuţi... Grecul, asta făcea acum. Îi trimise un gând bun, apoi îşi continuă drumul până ajunse iarăşi în dreptul stâncii pe care-şi sprijinise visele, în dimineaţa zilei. Valurile loveau molcom piatra, întinzându-şi braţele spre el, apoi se retrăgeau cuminţi, parcă luând cu ele ceva din îngândurarea sufletului... Călugărul se lăsă în voia lor, pierzându-şi privirile în zare... nemărginire... pace... linişte... statornicie... frumuseţe... toate îl învăluiau, cuprinzându-l... era una cu stânca şi cu marea... Îşi sprijinea fruntea de cer... neînsemnat în faţa firii,

totuşi cuprinzând-o... Era ca o picătură dintr-un mare ocean al armoniilor, al dragostei fără de sfârşit... Închise ochii, scufundându-se în valurile trăirii... colţurile stâncii nu se mai simţeau, totul era un cântec, o plutire spre ceva nemărginit de bun... se lăsă dus spre visul lui...

Un strigăt nefiresc străbătu zarea, izbindu-l... un strigăt de moarte şi Călugărul sări drept, întorcându-se spre el...

De pe un vârf de piatră, ieşit curajos peste hăul apei, nu departe de locul în care era el, o siluetă albă, cu braţele deschise a zbor... o porumbiţă... se arunca în gol...

- Zalmoxe, nu îngădui una ca aceasta! Ajut-o!

Sărind peste bolovani şi vârfuri de stâncă, împiedicându-se şi ridicându-se grăbit, Călugărul se repezi într-acolo. Locul era pustiu, nu se mai vedea niciun om ce ar fi putut sări... apa era adâncă... Înghiţise cu totul trupul deznădăjduit... şi el alerga, urcând şi coborând... alerga...

Când ajunse la malul de sub stânca prăvălirii, nimic nu mai arăta că pe undeva, o fiinţă se aruncase în adânc. Apa era liniştită, ascunzând, ca o cumătră ce făcuse vreo şotie. Călugărul îşi aruncă straiele şi se afundă cu capul înainte în profunzimile adâncului, cum mai făcuse numai în anii prunciei, în apa năvalnică a Alutusului.

Zări trupul, agăţat într-o margine colţuroasă a muntelui ce cobora până departe în străfunduri de mare. Se repezi şi-l zmulse din îmbrăţişarea apei, ridicându-l ca pe un nufăr alb, spre suprafaţă. Sufla din greu, când ajunse la mal. Privi fata... nu se mai vedeau semnele vieţii... stătuse timp lung în apă... dar el nu se lăsă şi, strigând spre Cer, începu străduinţa luptei... spasme şi apă... apă... Îşi făcea cale de ieşire din trup, alungată de voinţa de neclintit a omului...

- Zalmoxe, ajută-mă! Părinte al Cerului, dă-i înapoi, rogu-te, zilele pe care, din nesăbuinţa disperării, le-a zvârlit în neantul morţii! înapoiază-i viaţa... poate reuşesc s-o învăţ cum trebuie ea iubită... e doar o copilă, Bunule, îndură-te!

Îi sufla viaţă din viaţa lui, dragoste din dragostea lui, speranţă din preaplinul inimii lui; apăsa ritmic pieptul firav, învăţându-l parcă abia acum să primească hrana de nepreţuit a văzduhului. Şi doar când, lipindu-şi urechea, auzi bătaia slabă a inimii, se lăsă şi el jos, răpus de încordarea clipelor.

Stătu aşa o vreme, cu ochii la limpezimea albastră a cerului, adunând puteri de a merge mai departe; apoi întoarse capul spre fată... Zăcea ca o lebădă gingaşă, cu căpşorul plecat pe o parte, răpusă de răul ivit pe neaşteptate. Dar Călugărul ştia că acolo, în trupul delicat, viaţa învinsese.

Se ridică şi, după ce făcu câteva mişcări de înviorare, îşi puse straiele pe el. Apoi, îngenunchind în dreptul fetei, începu a-şi plimba mâinile într-un fel anume pe deasupra ei, ca o mângâiere a unui văl ce n-o atingea... iar şi iar... Paloarea de marmoră a fetei se coloră uşor şi ea îşi ridică pleoapele, încet... cu greu... ca o poartă ce se deschide spre lumină...

- Bună să-ţi fie inima, copilă! Bine ai revenit printre oameni! îţi doresc ca zilele noii tale vieţi, că doar te-ai născut din nou... să-ţi fie veşnic luminate de soarele dragostei.

Călugărul vorbea blând, cu glas domol, lăsându-i vreme de revenire.

-Trăiesc?... N-am reuşit?... De ce?...

Glasul firav al fetei dezvelea dureri.

- Viaţa e o mare bogăţie... cum de-ai dorit s-o zvârli? Ai crezut poate, că eşti singură... doar cu tristeţea ta... Uită-te în jur... ce atent te privesc soarele şi cerul... şi piatra stâncii îţi dăruieşte puterea şi stăruinţa ei... şi desigur, că multe suflete de oameni te au dragă... Ei, ce spui? Nu e viaţa frumoasă?

Fata încercă un plâns, dar nu reuşi decât să ofteze din greu... obosită parcă de efortul vieţii, închise iar ochii, fugind în vis.

Soarele încălzea blând, tocmai bine pentru faldurile ude ale straiului ei. Călugărul se trase mai la umbră, sprijinindu-se, după nărav, de piatra muntelui. Sta şi privea spre fată, cugetând la ne- răbdările tinereţii, ce încearcă să cuprindă dintr-odată toată profunzimea vieţii. Dar vezi, ea nu se lasă aşa uşor citită... ci se dezvăluie pic cu pic, printre suferinţe şi lacrimi, printre bucurii şi amarul tristeţilor... ca s-o desluşeşti mai temeinic... şi s-o iubeşti mai deplin.

Ce greu se desăvârşeşte omul! Puiul de animal creşte fără griji, mănâncă, bea... vânează, se luptă, se-nmulţeşte şi face la rândul lui pui... gândeşte prea puţin! Ei, dar omul... el trebuie să aleagă mereu între bine şi rău, între un drum şi celălalt... Şi uite aşa, poticnindu-se... din căderi şi înălţări, capătă el stropi de înţelepciune...

Valurile loveau marginea stâncii, unele după altele, domol... fără să ostenească, nepăsătoare... ca şi cum nu ele ascunseseră, în adâncuri, trupul plin de viaţă al fetei. Câte dureri nu mângâiaseră, câte tristeţi nu spălaseră în

nefiinţă... cu imensitatea ei, marea le cuprinsese pe toate, desfiinţându-le... calmă şi limpede îşi vedea de rostul ei... Asta înţelepciune!

- Tu cine eşti, străine?

În faţa lui stătea fata, privindu-l grav. Îşi netezise pletele şi faldurile rochiei, doar tristeţea mai întârzia, întunecând luminile ochilor.

- După cum bine zici... un străin, un călător... la, stai colea, lângă mine... şi-om povesti... de doreşti, desigur...
- Nu ştiu de trebuie să-ţi mulţumesc... sau să te cert... dar de-acum... nu mai am curaj...

Se aşezase alături şi privea undeva, departe... peste valurile adâncului, în care voise să se afunde pentru totdeauna. Era atâta durere în ochii ei... atâta tinereţe... „E doar un vlăstar abia răsărit, un boboc de floare... speriat de o pală de vânt... va trece vremea şi va înfrunta furtunile... are putere în ea, căci altfel n-ar fi cutezat năzdrăvănia... acum, trebuie să înveţe a privi în sus, spre soare... şi vânturile nu vor avea izbândă”.

Glasul lui porni ca o alinare, mângâind părinteşte:

- Să-ţi curmi zilele nu e curaj, ci teamă... te ascunzi în moarte... nu îndrăzneşti a da piept cu lupta vieţii... asta poate face oricine. Mult mai greu este să cutezi... să doreşti a trăi... iar de simţi că iubeşti viaţa, cu rănile şi împlinirile ei... atunci eşti un învingător! la spune-mi, tu ce-ai vrea să fii?

Fata îl privea uşor nedumerită, încercând a pricepe.

- Ştii tu câtă viaţă clocoteşte în tine? Ce frumuseţe încearcă să se împlinească... ai răbdare... timpul vindecă durerea şi-ţi aduce înţelepciune...
- Dar... eu nu mai pot trăi aşa! Totul e... degeaba pentru mine!
- Nimic nu e zadarnic, fătucă! Deschide ochii şi priveşte-n jur.,. cerul şi marea... câtă linişte şi împăcare... vezi cum se împreună, acolo... În zare? Ca o nuntă veşnică între Pământ şi tăriile înaltului... Tu ce crezi, omul a venit pe lume... ca să moară?
- Nu m-am gândit la asta, până acum...
- Păi... mai ai multe de aflat... minunăţii ale firii... şi tu vrei să pleci... aşa deodată, pentru că te-ai supărat... ca un prunc pe care l-au dojenit părinţii... ce zici tu, e bine?

Fata tăcea îngândurată, privind neclintită zările. Ceva din ea se zbătea să iasă din amorţeală.

- Simţi cum te mângâie razele de soare? Câtă bucurie şi căldură îţi strecoară în suflet, chiar de tu nu înţelegi aceasta... Îţi dăruie dragoste fără să-ţi ceară nimic în schimb... tu poţi face la fel?

Ochii fetei se umplură deodată de lacrimi şi boabe mari începură a aluneca pe obraji, căzând undeva, printre falduri. Zise cu glas şoptit:

- Nu ştiu... nu pot... eu... să mă iubească şi pe mine...
- Ei, fata moşului... să iubeşti tu, e un dar regesc... nu oricine poate... Dar să ceri dragoste altuia e mai puţin înălţător... la fel face şi cel ce stă cu mâna întinsă la pomană... iartă-mă de te supăr, cu spusa mea... Trebuie doar să alegi ce doreşti în viaţă... să fii rege... sau cerşetor? Să fii învingător sau învins? Să te bucuri de frumuseţea vieţii, cu toate stavilele ei, sau să te scufunzi în dureri neînţelese şi să guşti numai amar? Spune, ce vrei?

Fata îşi întorsese privirile spre el; era întrebare şi uimire, tinereţe şi şovăire... dar şi un mugur de speranţă. Şi Călugărul îşi simţi inima bătând a bucurie... În sufletul fetei binele învinsese.

- Hai, mai bine, să începem a urca spre cetate... Am să te duc până la casa ta... nu-ţi fie teamă, nu spun nimic, nimănui... doar nici nu ştiu pe-aici... să te linişteşti... să-ţi alungi spaimele... iar de-ţi pot fi de folos, ţi-oi arăta unde mă găseşti...

Sprijinind-o uşor, vorbindu-i mereu cu glas blând, încerca să-i alunge de tot zbuciumul durerii... mergeau încet, apropiindu-se de primele aşezări; fata încă nu ieşise pe deplin din visul morţii, avea în ea o tulburare ce începuse iar a-i picura din ochi în boabe mari, ca de cristal.

- Plângi, fata tatei, plângi! Scutură-ţi din tine tot amarul... lasă lacrimile să-ţi spele sufletul. Hai să zăbovim, oleacă. Uite, aici poţi să hohoteşti, de-ţi vine... să strigi... lasă-ţi durerea să iasă afară din tine... şi să nu se mai întoarcă!

Se opriseră aproape de culme; cu capul plecat pe umărul Călugărului, fata se scutura toată într-un zbucium de plâns. Blând şi înţelegător, acesta îi mângâia pletele, cu duioşia înţelepciunii...

- Ei, nu-i aşa că acum e mult mai bine? Ba chiar stă să apară şi împăcarea... draga moşului, n-a fost decât o furtună în suflet... norii sunt pe ducă... de încerci a zâmbi, va ieşi şi soarele!

Fata ridicase ochii încă uzi... şi zâmbea... o copilă frumoasă şi neştiutoare cu privirea unei căprioare...

- Lasă că-ţi vine el şi cerbul... când o fi vremea! Nu înţelegi... ţi-oi istorisi

altădată... Şterge-ţi ochii şi... ia drum... Acasă nu te aşteaptă părinţii?

-Am... numai tată... a murit mama mea... de pe când eram mică. Acum... o altă femeie... tata...

- Ţi-e greu să te întorci?
- Ba, tata mă iubeşte... ştiu asta... dar uneori sunt tare singură...
- D-apoi asta nu-i aşa... nu-ţi cântă păsărelele la geam? N-ai prietene cu care să râzi şi să plângi?... Nici flăcăii nu cred că sunt puţini, din cei ce-ar dori a-ţi povesti despre misterul lunii... Ei, i-a spune... aşa-i?

Fata zâmbi din nou, clătinând ruşinată capul.

- Păi vezi, copilă... ce multe suflete te au dragă... Nu eşti niciodată singură... să-ţi spun o taină, vrei?

Fata deschise ochii mari, ca pentru a cuprinde tot înţelesul. Dorinţa de viaţă începuse a sclipi în privirea întrebătoare.

-Tu ştii că de acolo, de sus, stelele se uită la tine mereu... În orice clipă... Îţi vorbesc... te alină... Încearcă să te sfătuie... mai te dojenesc... prietene mai bune nici nu se află...

-Îmi povestea Calimandru despre ele... uneori...

Obrajii fetei parcă luaseră foc, şi Călugărul începu a desluşi taina deznădejdii.

- Calimandru... era mai bătrân... Ştia multe?

Călugărul încerca a deschide uşa sufletului fetei, pentru ca lumina înţelegerii să poată pătrunde, lecuind.

- Nu... e tânăr... dar e învăţat... vorbeşte tare frumos...
- Ţi-a povestit şi despre zei? Sau poate... despre Cer?
- Ei, mai ştiu de acasă... dar şi el îmi povestea ades...
- De ce ţi-ai lăsat ochii în jos? Ce te-a necăjit? la stai... nu cumva, Calimandru acesta... nu-ţi mai...
- El... e tare ocupat... acum. Nu mai are vreme şi pentru mine... ca altă dată.
- Nu mai spune... şi ce gânduri are?

-Acum... o place pe... prietena mea... Persida... Străine, nu mai pot!

Şi, aruncându-se la pieptul Călugărului, începu din nou a plânge, hohotindu-şi disperarea uitării... Îşi jelea visul ei de tinereţe, pentru un tânăr ce nu văzuse... sau nu voise a vedea... darul de dragoste pe care copila i-l aşternuse la picioare... şi-l lăsase căzut în întunericul nepăsării, întorcându-se spre alt zâmbet.

-

Ei, draga moşului, aici e durere mare... dar nu e războiul tău, nu te răni mai mult decât atât... de a putut aşa face, tânărul nu te merită. Crede-mă... e mai bine aşa!

Dar fata hohotea întruna, iar izvorul lacrimilor părea fără sfârşit.

Călugărul o lăsă să-şi răstoarne cât amar putea scoate, mângâindu-i blând capul plecat pe umărul lui. Simţea durerea fetei, ca o undă ce tremura primprejur, întristându-l. Într-un târziu, fata se opri... nu mai avea vlagă... nici lacrimi... doar o privire din care bucuria plecase de un timp... Îşi şterse obrajii uzi, cu palma, şi clătină din cap, trist, ca un om ce nu mai aşteaptă nimic bun de la viaţă...

Călugărul o privea atent; mai era multă durere ascunsă bine... nu putea s-o lase aşa, cine ştie ce gânduri i se puteau ivi...

- Multe ar fi de spus, dar oare... nimeni nu te caută în ăst timp? Desigur îţi duc grija... hai, şi-om merge spre casa ta... te aşteaptă cu drag...

- Poate doica mea... da, cred că acum o fi cu grijă...

- Dar tatăl tău...?

-Tata... nu prea ştie de mine... are acum alţi copii, cu... femeia aceia... care i-a luat locul mamei mele...

- Ei, ia stai puţin... mi se pare, sau desluşesc în glas mare supărare?... ei, ia uită-te puţin spre mine... nimeni nu poate lua locul cuiva... pentru că fiecare om este în felul lui, ca nestematele... nu seamănă una cu alta. În sufletul tatălui... ca şi-ntr-al tău... mama ta e mereu vie... nu-i aşa? Prin tot ce a făcut, ea e mereu acolo... N-o poate nimeni alunga...

Fata îl privea neînţelegând.

- Dar acum, lângă tata, e...

- Viaţa ne înşiruie după legile ei... unii vin, alţii pleacă... când e sorocul... şi toţi avem datul nostru... nimeni nu înlocuieşte pe nimeni, ci fiecare îşi are darul lui de timp şi de loc... de bucurii şi de dureri. Când cineva pleacă în împărăţia de Sus, apare alt om, cu rostul lui, care vine să continue şirul întovărăşirilor... căci aşa sunt legile Firii... unesc sau despart, după cum e mai bine... Încearcă să înţelegi şi-ţi va fi mai uşor...

- Mi-e greu... nu te pot urmări...

- Eşti obosită... om mai vorbi... de doreşti... uite, aleargă cineva spre tine!

- Xandra, doica mea!

Şi fata se repezi în braţele femeii ce se apropia în fugă. O vreme, nu se auziră decât oftaturi, şi dintr-o parte şi din cealaltă. Se îmbrăţişau şi oftau...

se vedea legătura de drag... Cea cu pletele cărunte legate strâns pe creştet mângâia cu duioşie creştetul tânăr şi nesăbuit al fetei.

- Pe unde mi-ai umblat, căprioară?

Călugărul avu o tresărire mirată; uite că-i spunea aidoma... ce-i drept, chiar semăna cu un pui de ciută, plăpând şi speriat... vlăstarul acesta de om...

- Te-am căutat peste tot... aveam o durere în inimă... m-ai speriat... ce-ai făcut? Iar ai plâns, nu-i aşa?
- M-am plimbat pe ţărm... uite, l-am întâlnit pe străinul acesta... mi-a spus lucruri tare frumoase... Acum veneam spre casă...

Doica se întoarse şi-l privi pe Călugăr atent, cu supărare. Ce căutase el să intre în vorbă cu prinţesa ei? Nu cumva o necăjise?

- Cine eşti tu, străine?
- Doică, nu te necăji... e un om bun!
- Ce ştii tu... lasă că văd eu!

Îşi înfipse femeia tăişul privirii în ochii Călugărului, cercetând. Acesta sta liniştit, cu sufletul deschis; îi plăcuse îndârjirea doicii... vădea dragoste şi grijă... Zâmbi blând şi zise:

- Sunt un călător, în trecere prin insulă. Priveam şi eu întinderea mării şi unirea ei cu cerul, când... am zărit-o pe fată...

-Şi... de ce n-ai lăsat-o în pace? Ai ţinut-o de vorbă o grămadă de vreme... n-ai gândit la părinţii ei... or fi fost cu grjă, poate!

Supărarea încă nu-i trecuse, dar glasul dovedea deja că rămăsese doar în gânduri... inima îi spusese că omul acesta a făcut bine ce-a făcut. Dar oare ce? Simţea aici ceva ce fata îi ascundea... Va afla ea, altădată... acum, bine că-i sănătoasă copila... avusese nişte vise urâte, dar iată... nu se adeveriseră... e drept, că stătuse mereu cu ochii pe ea... doar azi, în grădină...

- Hai acasă! Ţi-am pregătit ceva bunătăţi... şi tatăl tău a întrebat de tine!
- A întrebat?
- Desigur... ce credeai, că nu-i lipseşti?

Zâmbetul cuceri toată figura fetei şi ceva ca o bucurie îi încălzi sufletul, aducând bujori în obraji. Călugărul simţi şi el schimbarea şi se linişti. De acum e în mâini sigure, putea pleca.

- Îţi doresc să ai parte în viaţă numai de bine... şi să nu uiţi niciodată că soarele e mereu lângă tine, chiar de mai apar uneori nori de tristeţi! Să

crezi neclintit în bucuria vieţii... şi-n frumuseţea ei! Rămas bun, copilă! Rămas bun, doică! Şi s-o ocroteşti mereu cu sufletul tău bun!

Şi Călugărul, plecând capul a salut, se-ntoarse să plece.

- Zalmoxe să te aibă în pază, străine!

Doica îl privea zâmbindu-i blând. Oare nu auzise el bine?

-Te-aş ruga... n-am desluşit bine urarea...

- Ei, nu înţelegi pentru că... Zalmoxe e zeul neamului meu... nu-l cunoşti... oricum, o să te ocrotească, pentru că te arăţi a fi bun.

I se pusese parcă un nod în glas; nu se aşteptase la una ca asta... să întâlnească aici, departe de ţară, un suflet de-al lui... Şi spusa tremură uşor, de bucuria găsirii:

- Ba-l cunosc... atât cât mă ţine sufletul... eu sunt călugăr din neamul dac... de prin munţi... dar tu, de unde...?

Femeia deschise gura şi nu mai ştia... să râdă sau să plângă de bucurie... Stătea şi-l privea cu ochii mari, de parcă ar fi vrut să cuprindă prin el tot... tot ce era pentru ea amintire de-acum... Fata se oprise şi ea şi privea nedumerită... Doica îi povestise despre neamul ei, dar... omul acesta care... Într-adevăr viaţa tare bine le potriveşte uneori...

- Doică, aş dori să-l invităm la noi, ce zici? Să vezi ce lucruri minunate ştie! Crezi că tata...?!

Dar femeia rămăsese cu ochii aţintiţi spre bărbatul cu pletele cărunte. Acesta îşi duse mâna într-un fel anume spre umărul inimii, aplecând capul a recunoaştere... şi ochii femeii prinseră a slobozi mărgăritare ude; îşi puse şi ea mâna întocmai, stăvilind parcă bătăile năvalnice de dor.

- Doică... doică, m-auzi? Ce-ar zice tata...

- Nu s-ar supăra, de îţi aduce ţie bucurie... dar mai bine, o sta cu mine, în odaia din spate... să-mi povestească ce... ce mai e pe acasă, că nu mai ştiu... de multă vreme. Călugăre, mă iartă, de am strigat la tine... la început... Dar mi-era teamă pentru porumbiţa mea... Primeşte să vii cu noi!

- Cu bucurie vin! Dar te-oi ruga şi eu ceva... n-am putea povesti în grădină, de nu supărăm pe nimeni? N-aş vrea să...

- Vino!

Glasul doicii nu mai lăsa clipă de zăbavă; apucă mâna fetei şi porni înainte, cu fermitatea născută în munţii Daciei, întorcând mereu capul spre oaspetele drag. Mergeau toţi trei spre portalul unei clădiri impunătoare, ce se arăta privirii printre ramurile măslinilor.

Intrară în curtea largă a casei, în jurul unei mici fântâni, înconjurată de flori, alergau râzând şi strigând câte ceva pe limba lor, doi copilaşi, ce încă îşi mai împleticeau picioruşele la mers. Două femei, cu straiele bogat împodobite, şedeau deoparte şi-i priveau cu drag, schimbând vorbe încete între ele. Un bărbat, cu o togă prinsă pe umăr de o fibulă lucitoare, ieşi din casă şi, apropiindu-se de ele, se aplecă spre cea mai tânără, şoptindu-i ceva. Avea tâmplele uşor însemnate de albul vremii şi un zâmbet îngrijorat în ochi.

- Tată!

Bărbatul tresări şi-şi ridică privirea spre ei.

- Filomena! Draga mea! Veneam să te caut! Pe unde erai?
- Iartă-mă, tată!

Strigătul pornise săgeată, din inima fetei, învăluind părintele şi dorind a şterge amintirile ce poate păstrau neînţelegeri. Tată şi fiică, într-o îmbrăţişare ce unea suflete. Cei mici se opriseră din zburdălnicii şi priveau; femeile zâmbeau, bucurându-se. Un nor, din negăsiri, ce plutea în inimile lor, tocmai se risipea şi ei se reîntâlneau pe drumul vieţii, uniţi din drag.

Fata îşi îmbrăţişa tatăl, îndelung, pentru toate momentele în care la chemarea lui ea pusese zid de gheaţă; acum încerca să găsească firele dragostei, pe care le zdrenţuise, din greşite judecăţi.

Călugărul se trăsese mai deoparte, aşteptând. Era o familie ce se regăsea, şi el nu voia să tulbure cu nimic. Ştergându-şi lacrimile ce izvorâseră fără voie, doica zise într-un târziu:

- Stăpâne, avem un oaspete, din ţara mea... l-a întâlnit Filomena pe ţărmul mării. Îngăduie să-l poftesc în grădină... să-mi mai povestească... de pe la noi.

Bărbatul făcu un semn larg cu mâna, deschizând spaţiile. Nu înţelegea tare bine năvalnica îmbrăţişare a copilei lui, dar simţea că acel rău ce se pusese între ei, de la moartea mamei, era acum spulberat. Se-ntoarse spre femeia lui şi-o luă şi pe ea de după umeri. Atunci copiii, ce se simţiseră uitaţi, se repeziră şi ei. Bucurie şi râs. În prag de seară, dragostea lumina...

- Vino, Călugăre! întâi, te-oi ospăta cu câte ceva... apoi, om vorbi de-ale noastre. Uite, stai la măsuţa ceea, de sub măslin...

Soarele se ascunsese undeva, în spatele insulei, lăsând bolta în stăpânirea stelelor; un vânt uşor adia, aducând umbre de răcoare şi fluturând frunzişuri. Luceafărul de seară îşi trimitea razele, scotocind în suflete şi

picurând de drag... după o vreme, apăru şi luna... regină a nopţii şi împărătească a stelelor... luând sub stăpânirea luminii ei împrejurimile.

Micul ospăţ se terminase de mult, iar cei doi îşi adăugau spusele, cu gândurile departe. Crâmpeie de viaţă se dezveleau încetul cu încetul, doruri şi dureri se alinau cu balsamul amintirii, în blândeţea vorbei. Călugărul povestea despre oameni şi locuri, despre datini şi sărbători, aducând cu el ceva din tăria munţilor şi limpezimea apelor; istorisi întâmplări trăite sau auzite numai, cu dacii lui de-acasă sau cu ursul, din cetate sau din codrul de brazi... le zâmbea tuturor, aducându-i înainte, din vălul amintirii, parcă mai înţelepţi şi mai frumoşi decât erau...

- Ei, uite ce-a mai trecut timpul! Luna a trecut deja de cealaltă parte a cerului şi eu tot nu ştiu, doică, cum de eşti pe locurile ăste? Ce te-a mânat aici?
- Călugăre... stai să-mi adun sufletul, din depărtări... m-ai dus cu tine, până la vatra veche din casa părintească... Păi, ce să zic... dragostea m-a adus până aici... de mică, m-au trimis la Roma, cu fratele meu... el, ca să înveţe meşteşugul armelor, eu... un fel de ostatică... dar stăteam aproape unul de altul... apoi el s-a prăpădit în războiul cu galii... sub comanda lui Cezar... iar eu am rămas singură... Eram bonă la o casă de patricieni şi, pe când mă ceream liberă, să mă pot întoarce acasă... l-am întâlnit pe el... era ostaş, ca şi fratele meu... şi... l-am urmat. Aşa am ajuns aici...
- Şi el?
- L-a răpus o boală la scurtă vreme, după ce venisem... pe el şi... pe pruncul nostru, abia venit pe lume... voiam să mor şi eu... dar m-a fulgerat dorul de casă... mă duceam spre mare, să găsesc vreo corabie, să mă-ntorc... trăiam din nou, era un freamăt iar de viaţă, în mine...
- Şi... spune mai departe... te înţeleg... nici nu ştii, ce bine te înţeleg... spune...

- În drumul meu, am trecut prin faţa casei ăsteia... când am auzit plânsul copilei, cea pe care ai întâlnit-o. Mama ei nu avea lapte îndeajuns, dar eu nu ştiam atunci rostul durerii... cred cã Zalmoxe a vrut aşa. M-am oprit şi am bătut la poartă... ştiam că cineva are nevoie de mine... Mi-a deschis o femeie cu ochii în lacrimi şi am aflat... tocmai căutau o doică, iar pieptul meu izvora lapte, ce se irosea zadarnic... A zvâcnit ceva în mine; poate bucuria de a ţine iar în braţe un prunc... să-l hrănesc din trupul meu... ca şi cum i-aş da din nou viaţă. Când am văzut copila... parcă şi semăna cu

Xandru al meu... am rămas şi de atunci, am grija ei. După un timp, maica ei s-a prăpădit, dar eu i-am rămas alături... n-am mai plecat... doar cu dorul...

- Să fii bucuroasă, Xandra... Aşa ar fi făcut orice femeie dacă... Viaţa e mai presus de orice dor... Te-ai jertfit pentru Filomena... Mai are încă multă nevoie de tine...
- Aşa am simţit şi eu... De câte ori n-am vrut să iau drumul spre casă... bani am... stăpânul mă lasă liberă, de vreau... dar...
- Să ai grijă, doică... e un suflet plăpând, care plânge... nu ştie încă să lupte... Învaţ-o legile firii şi tăria oamenilor de pe la noi... vorbeşte-i despre Zalmoxe... poate-l înţelege mai bine decât pe Zeus al lor... Aista-i mai cu toane...
- Rogu-te, spune-mi de s-a petrecut ceva... ce eu nu ştiu încă...
- Doică, vorbeşte mai mult cu fata şi ea îţi va deschide uşa...
- Fata îmi istoriseşte totul... ştiu despre Calimandru... despre Persida... am încercat s-o alin, cât m-am priceput... mai e ceva?
- Ştiu eu, doică? Sufletul unei copile, multe taine şi năzdrăvănii poate ascunde... cu multă dragoste ai să le afli...

Paşi călcând apăsat se auziră venind dinspre casă şi, după câteva clipe, bărbatul cu tâmplele cărunte se apropie. Avea un zâmbet şi o mulţumire în ochi.

- Străine, nici n-am apucat a-ţi spune bun venit în casa noastră... Mă iartă, dar eram cu grija copilei... Înţeleg că ai venit de pe meleagurile dragi doicăi noastre...
- Cerul a dorit să ne întâlnim astfel... Şi-ţi mulţumesc pentru îngăduinţa rămasului. Acum, e vremea plecării!
- Dar, te rugăm să rămâi la noi... Înnoptează în casa noastră, de-ţi este voia... Fata mea mi-a vorbit despre poveţele tale... Poate

Mai ai vreme pentru ea... Nu ştiu cum, dar ascultă spusele tale... Mai mult decât pe ale mele. Pentru fată, măcar... rămâi!

-Îţi mulţumesc pentru vorbele bune! Am să rămân... dacă mai pot fi de folos... Ce face copila acum?

- Stătea de vorbă cu prietena ei... acum poate s-o fi şi culcat...
- Cu cine? Cu Persida?

Întrebarea ţâşnise deodată, din piepturile amândorura. Tatăl îi privi o clipă uşor mirat, apoi zise:

- Da... cu Persida... dar e prietena ei bună... E ceva rău şi eu nu ştiu, poate?

Călugărul îl privi atent, încercând a desluşi ce e bine să afle. Glasul doicii răsună însă clar şi limpede, risipind îndoieli:

- Prietenia e frumoasă, numai când e sinceră... iar Persida nu are acest dar.
- Bine, dar...
- Să staţi cu multă dragoste pe lângă fată... are nevoie de sprijin, până s-o mai întări... Acum... e timpul de odihnă... s-o lăsăm, să-i fie somnul liniştit...

Tatăl privi un pic neliniştit spre Călugăr, apoi, amintindu-şi de îmbrăţişarea fetei, îşi scutură gândurile şi, zâmbind, îl pofti spre odaia pregătită pentru el. După urările cuvenite nopţii, se duseră fiecare spre culcuşul lui.

Călugărul se aşeză pe divanul ospitalier ce-l îmbia la somn, privind, prin deschizătura ferestrei, drumul lunii pe bolta înstelată. Petrecu în minte clipele zilei, cu întâmplările ei, căutând vorbele potrivite ce încă nu fuseseră spuse, pentru alinul fetei.

Dădu să închidă ochii, dar... era un simţământ ce nu-i dădea pace... parcă-l îndemna... dar la ce? Era obosit şi ar fi dorit să se cufunde în lumea visului... dar neliniştea îl bântuia. Se hotărî să vegheze un timp, aşa că se ridică, şi se duse de se sprijini de bolta ferestrei, privind grădina şi aleea ce se întrevedea printre măslini.

Luna alunecase mult pe boltă, când se auzi un zgomot de paşi ce se furişau grăbiţi pe alee. O umbră albă se strecură grăbită, ieşi iute prin portalul porţii, apoi totul intră în împărăţia liniştii şi a viselor.

Călugărul adormise sprijinit de zidul ferestrei şi nu văzu nimic din cele petrecute. Dar, deodată, deschise ochii mari, privind adâncul nopţii... totul era calm şi liniştit... doar inima lui bătea nebuneşte a primejdie. Ieşi din odaie încet şi se îndreptă spre ieşire, când o uşă se deschise brusc şi doica ţâşni afară, răvăşită.

- Călugăre, tu eşti! Am avut un vis rău... m-am tulburat tare... ce bine că eşti tu... credeam că...
- Doică, du-te să vezi... poate e fata neliniştită, căci nici eu n-am avut pace... ies în grădină, să respir cerul, puţin...

Căuta pacea printre stele, căci în făptura lui era tulburare. Doica veni, rostogolind suspine:

- Fata nu-i! Pătura nu-i atinsă... unde-o fi?

Dar Călugărul şi ţâşnise pe poartă, alergând. Cum de nu-i dăduse prin minte mai devreme... Grăbea mersul cât putea, rugându-se să nu fie prea târziu... În urma lui, doica se străduia, gâfâind, să ţină pasul... „De ce merge spre mare?”

Când ajunse sus, deasupra apei, stătu o clipă privind în jos, spre ţărm... dar luna ascundea o parte din el, aşa că începu să coboare sărind peste creste... să ajungă la timp... să împiedice răul... Dar unde era?... „Doamne, du-mă la locul necazului”... Era deja pe plaja îngustă, de sub promotoriul stâncos... Nu se zărea nimic deosebit; valurile loveau molcom ţărmul, unduindu-se graţios, cântându-şi ritmic melodia... Intră în apă, privind cu atenţie adâncul... mai departe, mai departe... nimic... „Dacă e ascunsă sub vreun colţ de stâncă, n-o pot vedea... unde s-o caut mai întâi?”

Doica se perpelea, frângându-şi mâinile, pe ţărm. Abia acum înţelesese ce căuta Călugărul şi îşi ascuţise privirile, străpungând întunericul... Dar totul era liniştit, firesc şi veşnic... de parcă nimic nu tulburase obişnuitul locului... Călugărul se-ntoarse pe ţărm, cu apa şuroind din straie... Era dintr-odată trist şi parcă neputincios...

- Trebuia să-ţi fi spus, doică... ce s-a întâmplat... că fata a încercat...

Geamătul se auzi clar, în liniştea clipei... amândoi se repeziră într-acolo, căutând... Venea de undeva de lângă malul prăvălit... Întunericul luase totul în stăpânire... pipăiau şi cu mâinile... unde?... de aici se auzise... poate era numai părere?... dar ceva din adânc îi spunea să caute... piatră... piatră rece şi indiferentă... dar... aplecat, Călugărul se opri deodată şi, cu glas şoptit, chemă... Căzut între stânci, pe o bucată de pământ strecurată între colţii pietrei, acoperit de nisip moale, un trup se ghemuise, trăindu-şi durerea. Călugărul îl luă în braţe şi ieşi cu el la lumina lunii. Era fata... Filomena... ca o porumbiţă rănită, îşi lăsase capul pe umerii lui, oftând...

- Draga mamei, ce-ai păţit? De ce?

Doica se repezise ca o cloşcă, mângâind-o... dar îşi trase mâna, acum plină de sânge.

- Zalmoxe! Nu ne lăsa! Puicuţa mea... eşti zdrobită toată... cine... călugăre, nu ne lăsa...

Dar acesta se apropiase de apă şi, lăsând cu grijă trupul lovit pe nisipul ud, rupse o fâşie din straiul şi aşa bucăţit al fetei... şi, înmuind-o în apa sărată a mării, începu a muia şi a şterge părticică cu părticică... până la talpa frântă a piciorului dezgolit...

Fata se aruncase în gol, dar întunericul i-a ascuns împrejurimile, aşa că... nu văzuse bine şi sărise dintr-un loc mai retras, ce avea sub el bucata salvatoare de nisip... se zdrobise... dar nu murise...

Doica îşi revenise şi acum îl ajuta pe Călugăr să aline durerea fetei. În timp ce ştergea trupul însângerat, mâinile lui dibace pipăi- seră locul frânturilor... erau destule, dar nu atingeau izvorul vieţii... erau dureroase, dar nu ucideau... doar rana din inimă, aceea era amară ca fierea... va avea el grijă... dar, vezi... nu găsise vorbele potrivite... fata tot mai încercase a se arunca în neantul nefiinţei... ce se întâmplase... ce-i spusese prietena ei?

- Persida... cine ştie ce-i va fi spus, de a adus-o în starea asta...

Glasul doicăi revărsa durere şi amărăciune.

- Femeie, roagă-te la Cel din înalt, să aibă grijă de copilă... să-i dea sănătate şi să-i plinescă trupul, ca să nu rămână cu schilodiri. Apoi, om mai vorbi!

Şi, ridicând mâinile spre cerul înstelat, începu el ruga pentru viaţa copilei... pentru întregirea sufletului şi liniştea minţii... Apoi, coborând mâinile, începu a le plimba deasupra corpului, rotocol, de la creştet spre picioare, încet... cu dragoste şi dăruire... iar şi iar, murmurând cuvinte de rugă şi cerinţe. Când răsuflarea fetei deveni uşoară şi regulată, el o ridică în braţe şi începu a urca poteca spre casă. Femeia venea în spate, murmurând cu glasul munţilor şi al înălţimilor. Aşa ajunseră, într-un târziu, în dreptul portalului.

- Doică, fii bună şi trezeşte-l pe tatăl fetei! Are dreptul să ştie ce s-a petrecut... să-i fie fetei aproape!

Apoi, trecu uşor spre odaia copilei şi lăsă povara încet, cu grijă, pe cuvertura bogată a patului. Fata dormea, răpusă parcă de oboseala hotărârii neînţelepte. O lovise răutatea şi o doborâse... dar el n-o va părăsi... o va ajuta să învingă răul, pentru totdeauna...

Tatăl năvăli buimac, neînţelegând; se apropie de patul în care zăcea fata şi privi cu disperare trupul fără vlagă.

- Ce... de ce? Draga tatei, de ce? Nu ştii cât te iubesc eu? Ai vrut să pleci, să mă laşi... singur... pe mine şi pe frăţiorii tăi cei mici... toţi te iubim... ţi-a fost dor de mama ta?

Se plecase în genunchi şi-şi lăsase capul pe mâna fetei lui, plângând... Îl răzbise durerea şi acum lacrimile nu mai aveau stavilă... plângea fără a se ruşina... deschis, bărbăteşte... După o vreme, se linişti şi, ridicând ochii către Călugăr, zise cu glas îndurerat:

- Nu înţeleg de ce a dorit să moară... poate am şi eu vina mea... Dar să ştii că mi-e tare dragă... Îţi mulţumesc... fără tine, cine ştie când o găseam... şi cum...
- Cerul a voit s-o aflăm repede... pentru ca viaţa să rămână în trupul ei...
- Mi-a povestit doica despre călugării din neamul ei... care ştiu taine ale firii, ce pot vindeca... te-oi ruga, de poţi, ajut-o pe fata mea să trăiască! Oi chema şi medicul, dimineaţă...
- Fii liniştit... voi face tot ce ştiu... dar numai Cerul şi sufletul ei, hotărăsc cele ce vor urma... de durere, poate rămâne cu ceva schilodiri... cine ştie...
- Nu te prea înţeleg... cum să lase oasele frânte, o durere? Poate doar din pricina căzăturii...
- Nu-i timpul vorbei, acum. Aş dori să-i dau fetei o fiertură din ierburi anume alese... din traista mea... ierburi de leac... Apoi am s-o ung cu ceva alifie... tot din ierburi, cu polen, picături din făcătura albinei... şi ceva ulei din măsline, de aveţi... apoi, am să veghez noaptea ce-a mai rămas, de îmi îngăduiţi... În zori, după ce soarele se înalţă de trei suliţe... puteţi chema şi doftorul... Dar acum aş dori să rămân doar cu ea...
- Îţi mulţumesc, călugăre... Ţi-oi da orice, pentru viaţa fetei... nu mă zgârcesc.
- Viaţa n-are preţ! Nu poate fi plătită decât cu dragoste... eu m-oi bucura s-o văd zdravănă la trup, dar mai ales la suflet... căci acolo e rana cea mare... chiar de nu se vede. Doică... poate ar fi bine... rămâi să mă ajuţi!

Tatăl ieşi din odaie, sprijinindu-se de perete... Întâmplarea îl secătuise de puteri; gândurile i se învârtoşau prin cap, năucindu-l... iar inima îi plângea de durere... De ce? De ce?

În odaie, Călugărul se apucase de treabă; cercetă cu luare aminte prafurile din traista măiastră de acasă, alese câteva... ceru o olicică cu apă clocotindă... apoi o strachină mai mică cu o lingură de lemn; puse în ea, din ierburile alese, apoi cu picături de apă şi vorbe meşteşugite, începu a mesteca...

După ce totul devenise un lichid ceva mai plin, mângâie uşor fata pe obraji, aducând-o din somnul adânc în care intrase.

-Aşa, fata moşului... uite, bea câteva înghiţituri... de aici, din lingura aiasta... hai, înghite... ierburile muntelui ţi-or dărui vlaga şi dorul lor de viaţă... Încă puţin... aşa, copilă... acum, poţi dormi la loc, dar să ştii că doica te va unge pe trup... nu te speria, n-o să te doară... om pune apoi frunze de

brusture şi te-om lega, de trebuie... să ţi se prindă oasele la loc... neastâmpărată mică!

Fata dădu a zice ceva, dar nu reuşi... doar două bobiţe de rouă picurară din clipitul pleoapelor...

- Nu te mai necăji, fătucă! Le-om pune noi la cale, pe toate... n-ai grijă! Acuma, dormi... şi Zalmoxe să-ţi ocrotească somnul!

Şi, lăsând-o pe doică să-şi facă treaba, ieşi încetişor, să nu tulbure liniştea aparentă a casei, şi se duse pe câmp, să caute foile vindecătoare ale pătlaginei.

Când se înapoie, doica tocmai terminase ungerea. Puseră frunzele pe pielea fragedă, acum cam zdrenţuită a fetei, apoi feşe largi cuprinseră trupul în îmbrăţişarea lor, protejând. Călugărul plimbă iar mâinile pe deasupra, murmurând descântece... doica sta în rugă mută spre cer... iar şi iar... până când ziua le bătu la geam cu raze de lumină curată şi strălucitoare...

Fruntea fetei dogorea ca jarul, dar Călugărul era mulţumit.

-Trupul şi-a început lupta cu răul... pentru viaţă... mai rămâne a-i fi alături, cu ajutorul. Mai dă-i, doică, ceva înghiţituri din fiertura de leac... am să-i picur şi din mugurul brazilor, uite, din sticluţa mea... aşa... acum om aştepta şi... ne-om ruga la Zalmoxe, pentru ea!

Tatăl deschise uşa încetişor, privind cu îngrijorare... Avea ochii căzuţi în adâncul pleoapelor, ca unul ce nu-i închisese toată noaptea.

- Ce face fata mea? Cum mai e?
- Se luptă cu boala... nu te teme, e puternică şi va învinge... om fi şi noi alăturea de ea... De doreşti, poţi chema şi doftorul...

Acesta sosi mai târziu şi în mare grabă... privi fata, pipăi legătura feşelor, puse mâna pe fruntea arzândă şi ieşi tăcut, fără mari speranţe.

- Vraciul acesta... sau ce-o fi... poate... dar nu nădăjdui prea mult... am să-ţi trimit ceva prafuri, pentru durere... În rest, doar Zeus s-o mai poată ajuta! Mă iartă!

Şi plecă grăbit, lăsând un tată cu privirea înrourată.

În odaie, Călugărul sta neclintit lângă patul fetei, de pază... oblojindu-i trupul şi vorbind sufletului ei, cu voce domoală... alinând. Doica, la capul fetei, schimba legăturile, aducea fiertura şi picura viaţă din dragostea ei.

- Doică... am a-ţi spune ceva... de taină...
- Te ascult, Călugăre.
- Când am pipăit frânturile de oase... am simţit încă o inimă bătând, în

trupul fetei... am cercetat cu ochii minţii şi... aşa-i!

- Va naşte prunc?
- Da! De nu s-o fi speriat copilul... şi-o vrea să plece! încă nu-i prea hotărât să rămână... Ce zici?
- De asta! De ruşine, a făcut ceea ce a făcut... draga mamei... De ce nu mi-ai spus, am fi dus povara amândouă... acum, ce-i de făcut? Eu mă bucur tare, dar tatăl ei... nu ştiu ce va zice...
- Viaţa e un dar al Cerului. Am să vorbesc eu cu tatăl ei... poate îl înduplec. Deocamdată... să ne facem bine, apoi la luptă...

Se priviră, cu un zâmbet din adâncuri, ca doi prieteni ce se găseau; aveau de trecut peste necaz şi ştiau că împreună vor izbândi.

Glasuri mânioase sparseră liniştea casei... paşi repezi se apropiară, uşa fu dată deoparte şi o fată înaltă, cu sufletul la gură, intră, în urma ei, stăpânul casei, dojenitor... nici el nu ştia prea bine de ce... desluşise că vizita nu era bine primită...

Doica se ridică, stând parcă pavăză în dreptul patului.

- Persida... de ce mai vii? Vrei să vezi rodul vorbelor tale? Te bucuri de durerea ei?
- Iertaţi-mă! Nu mi-am dat seama... totul a fost ca o joacă...
- Frumoasă joacă... puţin a lipsit ca Filomena să treacă în lumea nevăzută.

Tatăl, începând a pricepe, se-ntoarse cu vorbă aspră:

- Persida... de azi înainte... casa noastră îţi va fi închisă... Du-te cu vorbele tale în alte părţi... aici ai făcut deajuns... Uită că ne-ai cunoscut...

Fata se aruncă deodată în genunchi şi lacrimi mari începură a picura, printre suspine.

-Vă rog... nu... iertaţi-mă... mi-e tare dragă Filomena... e singura mea prietenă... am greşit... nu mă alungaţi...

- Prietenei tale celei mai bune, i-ai luat... omul pe care-l iubea... Doar ştiai, nu? Ce-ai putut a-i spune aseară... de a năpădit-o durerea în aşa fel?

Glasul doicii răsuna aspru şi hotărât, nelăsând îndoieli. Fata ridică ochii înlăcrimaţi:

-Am minţit... am vrut să mă fălesc... Calimandru nu mă place... doar eu îi căutam mereu pricină de vorbă... mai ales în faţa Filomenei, ca să mă creadă... eu îl trăgeam de colo-colo, rugându-l ba una, ba alta... el nu dorea...

- De ce? Pentru ce? Doar ca să-i faci rău...

- Nu... nici nu m-am gândit la asta... dar voiam să par şi eu... să mă arăt grozavă... Ştii, doică... eu n-am avut niciodată un prieten... pe Filomena o plac mulţi... Voiam să fiu şi eu în rând cu ea...

Călugărul ascultase atent, privind sufletul fetei din faţa lui. Zise cu glasul plin de blândeţe:

- Ridică-te, copilă. Doar în faţa Cerului se cade să te arunci în genunchi. Mă iartă, de intru şi eu în vorba voastră...

Doica se întoarse, îmblânzită parcă:

- Poate n-am grăit ce trebuie, dar plânge inima mea. Spune, Călugăre... te-om asculta cu drag...

Tatăl se aşezase la un capăt al patului şi urmărea vorbele, încercând să le prindă firul, în timp ce mângâia abia simţit, picioruşele betege ale fetei lui. Doica se aşeză de cealaltă parte, încă mânioasă. Persida se ridică, ştergând ochii, şi rămase în picioare, privind cu durere spre trupul prietenei, ce zăcea neputincios.

Călugărul aşteptă o clipă, apoi zise:

- Fătucă... tu n-ai ştiut că vorba rea, minciuna... poate ucide? Te-ai jucat cu răul... şi acuma plângi... Părintele Cerului a prins-o în braţe pe Filomena, de nu s-a zdrobit de tot... pentru că e o fată bună, care nu merita să moară din pricina unor spuse din invidie... O să se facă bine... Dar, tu? Din suferinţa pe care ai adus-o, ce-ai desluşit?
- Niciodată...niciodată n-am să mai fac unele ca acestea, credeţi-mă... e drept, că era aşa, ca un obicei... mereu mă făleam cu... ce nu aveam...
- De vei mai minţi vreodată, de te vei mai juca cu vorbele... să ştii că tu vei fi aceea care va suferi pedeapsa... căci viaţa nu iartă. Acuma, ai mare noroc, că nu porţi pe suflet povara unei ucideri, ci doar durerea şi suferinţa unei fiinţe, care spui că ţi-e dragă. Oi ruga pe tatăl Filomenei şi pe doică să-ţi îngăduie să vii şi să încerci să repari ce-ai stricat, inima prietenei tale... ei trebuie să-i ceri iertare... sufletul ei trebuie să-l vindeci... dacă doreşti cu adevărat...

-Vreau... din toată inima... am să stau lângă ea...

- Nu-i vorba de stat, ci de alinat... Trebuie să găseşti cuvintele potrivite... şi doar de ai dragoste în suflet...
- De avea, n-o lăsa inima să spună minciuni. Ce, n-ai simţit ce tare o dor închipuirile tale, pe porumbiţa noastră? Nu ştiai ce mult îl iubeşte pe Calimandru, de ce n-ai ales alt flăcău? Spune...

- Nu ştiu... chiar nu ştiu de ce... poate pentru că îmi vorbea mereu numai de el... Îmi plăcea şi mie...
- Doică, îngăduie-i fetei să repare ce-a greşit...

Călugărul aducea pace cu vorba lui, printre dureri şi zbucium de suflet. Se uită din nou spre Persida, zicând:

- Trebuie să-ţi arunci deoparte vălul măririi... să te vezi cine eşti, cu adevărat... doar aşa ai să descoperi scânteia nemuritoare a binelui, care stă şi aşteaptă, în străfund de suflet, ca fiecare s-o găsească... Şi abia atunci înfloreşte ea, când arunci povara mândriei, a minciunii... a duşmăniei... când începi a dori să faci bine..- a iubi şi a ierta... Ei, ce zici?

Liniştea se lăsă stăpână peste odaie, peste vorbe şi trăiri, alungând tristeţi şi încrâncenări. Tatăl Filomenei şi doica, după ce se uitară întrebător unul la altul, îi dădură voie Persidei să vină la prietena ei, ori de câte ori dorea.

*

În marele templu al Ierusalimului, în sala de sfat, câţiva preoţi încercau a desluşi vorbele şi faptele unui fiu de tâmplar, de felul lui din Nazaret.

- A prefăcut apa în vin la nunta din Cana... mi-a istorisit un nepot de-al meu, ce era şi el acolo. Zice că aşa vin bun, n-a mai băut. Cum oare?
- Dar cum a înmulţit pâinea şi peştii pe munte? Ştiţi că a hrănit cam cinci mii de oameni şi-au mai şi rămas ceva coşuri cu fărâmi- turi?!
- Ce-i drept, face tot felul de minuni... O fi vreun prooroc? Dar Scriptura nu zice c-ar ieşi ceva bun din Nazaret. Ce spui, Nicodime?

Cel întrebat, cu plete albe sub acoperitoarea capului, îi privi gânditor şi apoi zise:

- Mie îmi par tare înţelepte vorbele Lui... ajung direct la suflet... nu poate fi decât un trimis al Cerului... are în El, lumina şi puterea lui Dumnezeu...
- Fii atent la ce spui... Cum adică? Poate-i doar un discipol al lui Ioan, cel ce botează în apele Iordanului.

-Au fost dintre ai noştri de faţă când Ioan l-a botezat şi pe Iisus! Şi zic c-au văzut pe prooroc închinându-se în faţa Lui, iar după botez, un porumbel alb a coborât din cer şi I s-a aşezat pe umăr.

- Mulţimile îl urmează şi el vindecă! îndeamnă poporul la bine!
- Dar face tot felul de lucruri şi-n ziua de sabat! Calcă Legile noastre sfinte! Asta nu e bine. Aţi auzit ce s-a petrecut în sinagoga Nazaretului?
- Mai istoriseşte o dată, poate ne-om dumiri...

- Păi, a citit din Scripturi şi apoi a zis despre El că e... Mesia. Atunci, oamenii, cunoscându-L că-i fiul lui losif tâmplarul, L-au alungat cu pietre.

Uşa se deschise brusc şi în încăpere intră Caiafa, mai marele fariseilor din acel an. Îi privi puţin mirat pe cei aflaţi acolo, apoi, văzându-le stinghereala, zise cu-n zâmbet şiret:

- Care-i taina ce-o ascundeţi în voi? Despre ce text al Scripturii vorbeaţi?

Nicodim, aplecându-şi capul cu resemnare, răspunse cu blândeţea înţelepciunii vârstei:

- Despre faptele şi spusele unui prooroc apărut în Nazaret...

Caiafa îşi roti ochii mânioşi, cuprinzându-i:

- Cum? Despre Cel ce îndrăzneşte a huli numele lui Dumnezeu vorbeaţi? Ştiţi voi, că îndrăzneşte a scoate şi demoni? Oare cu ce putere? Cu cine-i scoate, dacă nu cu însuşi Belzebut?
- Mărite Caiafa, învăţăturile Lui aduc...
- Nicodime, poate eşti şi tu din Galileea! E un hulitor... Să nu mai aud nimic despre El.
- Va veni la sărbătoarea corturilor, desigur! Atunci îl vom încolţi! - sări un altul.

Glasul fariseului răsuna linguşitor; uitase pornirea de a înţelege, acum dorea doar a fi pe placul stăpânului.

-Aşa, vezi... bine! Să veniţi să-mi spuneţi ce-aţi aflat!

Privindu-i încă o dată iscoditor, Caiafa ieşi din încăpere, murmurând: „Nu-mi place ce zăresc în ochii lui Nicodim... şi nici ai lui losif din Arimateea... uite că s-au şi luat câţiva după ei... Trebuie să fiu atent!”

Rămaşi singuri, fariseii se foiră puţin stânjeniţi, apoi ieşiră, unul câte unul. Nicodim rămase singur, pentru câteva clipe, căci uşa se deschise din nou şi unul dintre ei se întoarse. Făcu câţiva paşi, gânditor, apoi zise:

- Nicodime, eu totuşi cred că e ceva... ce încă nu înţeleg prea bine... Omul acesta... Iisus... L-am văzut... are o lumină pe chip, o blândeţe în ochi, pe care n-o poate dobândi răul... Şi apoi prea a făcut numai bine oamenilor...
- Aşa-i, Iosife! Să căutăm a nu ne poticni de slove moarte... să încercăm a citi omul cu inima... poate om şi vorbi cu El... ce zici?
- Ne pierdem locurile, de află Caiafa!
- Poate! Dar nici nedreptate nu putem îngădui!

Se priviră adânc în ochi, cugetând la cele spuse. Erau prieteni de mulţi ani şi se cunoşteau bine... nu arunca nici unul vorbe de prisos, losif clătină

din cap, zâmbind:
- Poate!

*

Zilele trecură grăbite, ascunzându-se în nemărginire. Călugărul şi doica nu se mişcaseră din odaia durerii... vaporul arvunit plecase de mult, dar şi lupta pentru viaţă fusese câştigată. Fata avea iar bujori în obraji, mâinile şi le mişca fără efort, doar picioarele mai trebuiau să rămână un timp mai lung în strânsoarea bandajelor; trupul şi-l putea întoarce, încet, de pe o parte pe alta, fără mari dureri... dar cu grijă mare... două coaste se frânseseră, şi acum viaţa le unea la loc.

Calimandru venise deseori, întrebând cu îngrijorare... şi Călugărului nu-i trebui mult ca să-i citească dorul şi dragul din suflet. „Uite-aşa se năpăstuiesc cei tineri, din nimic... Se lasă orbiţi de vorbe şi nu desluşesc adevărul. Şi se supără pe viaţă... o mai las puţin pe fătuca noastră, să se înzdrăvenească şi apoi... mai stăm la sfat, pe-ndelete”.

Persida stătea vreme îndelungată lângă prietena ei, istorisindu-i întâmplări din cetate. Mărturisise minciuna, încă din prima zi în care Filomena putuse rămâne trează un timp mai îndelungat. Atunci plânseră amândouă, iar mâna rănită se întinse tremurând spre cea a prietenei ei, a iertare.

-Aş fi greşit faţă de Cerşi faţă de sufletele lor, de nu mă opreai din încrâncenarea mâniei. Uite ce se bucură, porumbiţa mea! - şopti doica, apropiindu-şi capul de umărul Călugărului.

- Hai şi-om ieşi oleacă prin grădină, să ne limpezim gândurile şi inimile... să respirăm cerul... şi să mai vorbim. Să lăsăm fetele singure...

Măslinii i-au întâmpinat cu foşnetul lor liniştitor, norii fugiseră care încotro, lăsând albastrul limpede şi curat.

- Xandra, să nu uiţi niciodată că fiecare om are dreptul la un răgaz în care să îndrepte răul, cât o putea... de iubeşti într-adevăr... trebuie să şi ierţi... dragostea Cerului e pentru toţi... şi pentru cei ce au greşit... aşa trebuie să fie şi a noastră... Uite, vorbele Persidei fac poate mai mult decât leacurile...
- Şi venirile lui Calimandru... i-au răsărit bujori în obraji, când i-a auzit glasul... Ai dreptate, face mai mult poate, decât toate licorile. .. dar când l-o şi vedea...
- Xandra, mai ţii minte învăţăturile lui Zalmoxe: „Dacă întregul e bolnav, partea nu poate fi sănătoasă. Căci toate lucrurile bune şi rele pentru corp şi

om, în întregul său, vin de la suflet... iar sufletul se vindecă cu dragoste, cu vorbele frumoase care fac să se nască în om, înţelepciunea”.

- Călugăre, tu îmi aduci aproape anii copilăriei... poate cei mai frumoşi... Îmi răsună şi acum în urechi vocea învăţătorului meu, din munţi... el îmi vorbea aşa... ca tine...
- Învaţ-o şi pe fată tot ce ştii! Să-i fie de folos... să ştie să trăiască... să îndrăgească fiecare clipă...
- Călugăre, vorbeşte-i tu... Glasul tău pătrunde inimile şi aduce pace... dar, cu toată durerea asta, nu te-am întrebat nimic despre tine, despre drumul tău... tare-am dori să rămâi veşnic la noi...
- Ei, ţi-am zis că sunt din munţi... aveam în grijă o peşteră, aproape de cer... un urs prieten... mai veneau şi oameni la sfat... apoi am primit poruncă de Sus, să duc un mare dar...
- Eşti un sol, deci?
- Deşi nu sunt cel mai vrednic de aceasta... sunt un trimis al neamului nostru... aşa că drumul meu duce mai departe... nu pot zăbovi... De n-o întâlneam pe Filomena... şi nu era necazul... eram demult departe...
- Şi încotro te îndrepţi?
- Spre Grecia.

Pe fereastra deschisă răzbătu până la ei râsul cristalin al Filomenei, printre vorbele vesele ale prietenei ei. Doica întoarse capul şi un zâmbet înduioşat îi străbătu privirea.

- Draga de ea... am să mă rog, să rămână aşa cum a fost, fără urme ale neputinţei... Călugăre, te rog, desluşeşte-mi: de ce nu-l laşi încă pe băiet să intre în odaie?
- Să se mai înzdrăvenească puţin... să plece aerul durerii... şi-apoi dorul e o flacără puternică, vindecă cu repeziciune... să vrea să-l vadă şi-o să se ridice mai repede... o să lupte singură cu neputinţa. Ai să vezi! Bine că s-au aşezat toate cum trebuie, la locul lor...
- Dar... pruncul... va trăi?
- S-a hotărât să trăiască... va fi bine, doică!
- Va fi... Întreg, oare? Să nu poarte el schilodirile căderii...
- Ne-om ruga pentru el... Părintele înaltului va hotărî... dar cred că... va fi zdravăn şi sănătos...
- Ce-i spunem tatălui? Nu vezi ce se frământă pe lângă patul fetei? Tare o mai iubeşte... Îi aduce aminte de mama ei... a fost dărâmat, când a murit...

dar, nu ştiu ce va zice de prunc...

-Aş dori să vorbesc întâi cu Calimandru... pare s-o iubească cu adevărat pe fată, chiar de o fi plecat urechea, poate, şi la vorbele Persidei... Neînţelepciune!

- Uită-l că şi vine... de parcă spusa noastră l-a chemat. Calimandru!

Flăcăul veni grăbit. Avea un buchet de flori în mână, culese din câmpie... şi priviri îngrijorate...

- Să aveţi o zi bună! Ce face Filomena?
- Mai bine... stă de vorbă acum cu Persida... s-o bucura când va afla că ai întrebat de ea.
- Florile... sunt pentru ea... să-i spui doică... să-i spui că mi-e dor şi... să nu mă uite...
- Am să-i spun, Calimandru... chiar acum mă duc să-i duc darul tău.

Doica plecă în grabă, cu florile dragostei în mână şi cu un zâmbet larg pe chip. Călugărul rămase cu flăcăul, uitându-se în urma ei, fiecare gândind bucuria fetei la vederea darului.

- Călugăre... poţi să-mi spui... care e starea Filomenei?
- Ce vrei să ştii... de va rămâne întreagă? Ţi-oi spune mai târziu... acum, de doreşti... să povestim câteva clipe...

Tânărul îl urmă, privind îngrijorat. Ce era, oare, cu draga lui?

- Hai să adăstăm pe banca aceasta, sub măslini. Mă iartă, de întreb poate, din tainele sufletului tău... dar am bun temei pentru aceasta, crede-mă!

-Am inima deschisă, Călugăre... ştiu că am greşit... dar... Întreabă-mă tot ce-i poate fi ei de folos...

- Bine spus... Mai întâi... o iubeşti?
- Din tot sufletul!
- Doreşti să-ţi fie alături?
- Da... dar nu îndrăzneam a zice!
- Pentru toată viaţă? Chiar de poate... vor fi urmări ale căderii?
- Zeus, ce-am făcut?!... Draga mea... va rămâne beteagă... cât poate suferi... Oricum ar fi, chiar de va purta urmele durerii veşnic pe trup eu o voi iubi... şi am s-o rog să primească a-mi fi soţie... Dar oare o să vrea?

-Asta nu ştiu eu... dar, peste trei nopţi, când luna va fi desăvârşită, plină de daruri, cerca-vom s-o scoatem în grădină, la aer... de te nimereşti şi tu... poate afli răspunsul... Ce zici?

-Am să fiu aici! Dar, rogu-te... mai pot veni, până atunci?

- Desigur, eşti bine primit!... Ar mai fi ceva de zis...
- Te ascult, Călugăre!
- Neamul meu are datina, ca flăcăul ce are dragă o fată să-i spună şi părintelui ei... Iar acesta stă şi chibzuieşte... Îi cercetează cu inima lui, ca toate să fie pe placul Cerului şi după legea pământului... Apoi, de-s bune toate, le dă menirea de drum... ca zilele să le fie cu bucurie şi folos. Ce zici?
- De s-o învoi Filomena... eu de abia aştept!

-Atunci, toate or fi bune! Te du, în pace!

Doica sosi, aducând în zâmbet şi vorbe bucuria fetei şi nădejdea revederii, aşa că bietul Calimandru plecă, aproape zburdând. Femeia privi în urma lui, uşor nedumerită.

Călugărul clătină din cap „tinereţe, tinereţe”, apoi se depărtă încet, ascunzându-se după copaci... Avea multe de gândit şi de cugetat... stătuse timp destul aici... peste trei zile, după întâlnirea fetei cu Calimandru, dacă toate mergeau bine... el urma să plece pe drumul lui, mai departe... spre Magul Greciei. Apoi, cu ajutorul Cerului, la vreme potrivită... spre Marea întâlnire. Şi bărbatul zâmbi uşor, stăvilindu-şi unda de dor, ce pornise a-i răvăşi sufletul... Va avea răbdare... Până atunci, fata mai avea ceva de desluşit în ascunzişuri de suflet; nu le putea lăsa nedesfăcute. Voia a înţelege de ce făcuse ea din nou fapta necugetării, ce rău zăcuse ascuns bine... sau poate... mai zăcea încă...

Când deschise uşa odăii, Filomena întoarse capul spre el, zâmbindu-i. Era o lumină curată în ochii încă tiviţi de urma durerii. La capul patului, florile câmpului îşi revărsau culorile şi bucuriile.

- Călugăre!

Glasul cristalin revărsa drag şi nerăbdare.

- Aşteptai să vezi alt chip?
- Eu... nu, dar... am auzit vorbă şi... am crezut...
- Calimandru a venit să întrebe de tine.

Fata dădu a zice ceva, dar se opri ruşinată. Ridică ochi rugători, ce întrebau tăcând.

-Ai să-l vezi, nu te teme! Doar că-i de trebuinţă... o vorbă... Aşa, amândoi, ca doi prieteni... ce zici?

Fata începu a netezi grăbită cutele aşternutului; apoi trecu palma peste pletele revărsate cuminţi, pe umeri.

- Draga moşului! Te uită la tine: eşti o mică zeiţă, duioasă şi blândă; Cerul te-a dăruit cu de toate. Îngăduie să mă aşez ici, lângă tine, şi-om sta la poveşti.

Şi Călugărul, găsind loc bun de stat, ridică privirea spre fată, dorind a începe; dar ce văzu îi opri vorba: boabe mari de lacrimi curgeau, pe tăcute, brăzdând obrajii încă palizi, strecurându-se una după alta pe sub pleoapele lăsate. De ce? Ce vorbă îi pornise din nou izvorul durerii?

- Ei, copilă, nu fi tristă! Calimandru va...

Dar fata scutură din cap, răspândind mărgăritare.

- Aş fi vrut să fiu frumoasă!

Şoapta picura tristeţea neîmplinirii. Asta era! Un gând viclean îl pătrunsese în cuget, întunecând inima cu neadevăr. Călugărul o privi îngândurat o vreme, apoi începu â zice cu glas blând:

- De ţi-aş spune cum eşti, n-ai crede. Mai bine să-ţi istorisesc o poveste de pe la noi; o întâmplare ce urcă din timpurile când zeii, cum le ziceţi voi, se amestecau cu oamenii.
- Dar voi, cum le ziceţi?
- Coborâtori din stele... aşa îi ştim. Dar îngăduie să-ţi desluşesc istoria:

Era undeva, cocoţată pe un vârf de munte, o cetate falnică şi bogată, cu oameni primitori şi gospodari. Traiul lor era simplu, dar plin de bucurii; căci aveau oamenii aceştia toate cele de trebuinţă sufletului şi trupului: erau acolo comori din cele ce se văd, dar mai cu seamă din cele nevăzute. Iar printre ei, erau şi trei fetişcane zglobii, ce abia părăsiseră anii copilăriei şi se ridicau codane, dar încă se mai întreceau în şotii, alergând pe plaiuri.

Într-o noapte, căzu asupra locului o năpastă de oameni cu gânduri rele, ce furau şi ucideau tot ce le ieşea în cale. Auziseră de bogăţiile cetăţii şi dădeau năvală.

Şi s-au strâns bărbaţii, pornind să apere cetatea; iar femeile, după ce puseră pruncii la adăpost se pregătiră şi ele de luptă. Dar vitejia şi curajul nu fură de ajuns să oprească lăcomia atacului; se părea că duşmanii vor răzbi; apărătorii erau din ce în ce mai puţini.

Atunci, au ţâşnit din noapte, punându-se în fruntea lor, trei făpturi cu strai de lumină. S-au ridicat luptătorii şi au atacat din nou, trecând ca fulgerul printre duşmani, risipindu-i.

Când zorii prinseră să înroşească cerul, nu mai era pe nicăieri picior de duşman. Osteniţi şi victorioşi, oştenii se strânseră în jurul celor trei viteji, cu

strigăte de bucurie. Atunci văzură că straiul lor era alb, ca cel purtat la sărbători; nu purtau platoşe, nici coifuri, doar un văl lung înfăşurat în jurul capului, acoperind făptura. Ce viteji! Cei trei dădură a se retrage, dar nu fu chip; bărbaţii se porniră a-i ridica pe braţe şi a-i arunca spre cer, cântându-le. Unul dintre văluri se desprinse şi căzu, lăsând vederii pletele blonde ale uneia dintre fete.

Bărbaţii încremeniră. Uite cine-i scosese pe ei din încurcătură! Uite cine salvase cetatea!

Văzându-se aflate, şi celelalte două îşi dădură vălurile deoparte. Stăteau acum cuminţi, aşteptând dojana; numai roşeaţa obrajilor se întrecea cu cea a răsăritului.

Se plecară bărbaţii în faţa curajului lor, scoţându-şi cuşmele. Ieşi în faţă un preot bătrân de ani, ce încă mai ţinea sabia în mână:

„Vă mulţumim copilelor! Aţi arătat că sunteţi vrednice de neamul nostru. Aţi venit ca nişte îngeri, aducând, cu dragostea voastră, vântul izbânzii. De-aţi fi cerut învoire, n-aţi fi primit, dar aşa... Cerul v-a trimis în ajutor, în clipa restriştii. Noi, cu toţii, ne rugăm la Cel de Sus, pentru voi, pentru împlinirea visurilor voastre”.

Şi, lăsând sabia deoparte, înălţă braţele spre înălţimi... şi toţi oştenii se uniră cu el.

Atunci, de sus, o lumină mare coborî până deasupra fetelor şi o voce caldă şi blândă, umplu inimile:

„Ce doriţi a avea, voi, curajoasele mele fete? Cereţi şi veţi primi, ca răsplată pentru ascultarea voastră!”

Se cutremurară căpşoarele tinere, dar apoi îndrăzniră:

„Eu aş dori să fiu frumoasă! - zise cea mai puţin hăruită într-ale trupului”. Şi pe dată lumina o cuprinse; iar când se retrase, lăsă privirilor uimite vederea unei splendori de fată; şi pe loc toţi o numiră crăiasă a frumuseţii.

„Eu aş dori să ştiu de toate!” - zise şi cea de-a doua, căreia tare-i mai plăceau vechile hrisoave.

O învălui lumina şi pe ea, dăruindu-i cunoaşterea lumii.

„Eu nu doresc nimic pentru mine, ci pentru oamenii cetăţii!” - zise cea de-a treia fată.

„Dar, ce anume?” - şopti Lumina.

„Nu ştiu prea bine... Ce le trebuie, ca să fie fericiţi!”

Lumina coborî din nou, acoperindu-i pe toţi, ca o mângâiere; iar ei se simţiră deodată fericiţi şi împăcaţi cu toate; în inimile lor nu mai rămase nici o umbră de tristeţe, deşi rănile unora încă sângerau.

„Tu ai cerut Pacea! A voastră să fie, cât timp veţi păstra sufletul curat! Iar ţie, copilă, ca răsplată pentru dragostea ta mare, am să-ţi dăruiesc cununa cea mai de preţ: cea a iertării!”

Şi pe creştetul copilei străluci viu şi cald o diademă din raze aurii.

Glasul înălţimilor se mai auzi o dată:

„Trebuie să iubeşti mult, ca să poţi ierta! Iar iubirea poartă în ea şi frumuseţea şi înţelepciunea. Fii binecuvântată, Hestia!”

Lumina se ridică încet şi rămase acolo sus, până în veac.

În odaie, liniştea cuprinsese totul; lacrimile se uscaseră de mult, iar Filomena privea cu ochi mari undeva departe, zâmbind unui vis. Murmură dusă de gânduri:

- Iubirea cuprinde şi frumuseţea şi înţelepciunea! Asta ai vrut să-mi spui Călugăre, nu-i aşa?
- Vezi, deja eşti mai înţeleaptă... dar să ştii că frumoasă erai mai de dinainte...

Râsul zglobiu scutură cristale de timp, limpezindu-le. Copilă cu vis de tinereţe!

- Hestia! Am auzit de numele ei. Cred că-i o zeiţă de pe la noi.

-A fost regina străbunilor mei. Dar vestea despre frumuseţea şi înţelepciunea ei a trecut hotarele. De la ea avem noi legile de vieţuire... legi de iubire, după care cercăm a trăi frumos...

Fata rămase gânditoare, scormonind depărtările cerului... sau adâncuri de suflet, cine ştie! Călugărul dădu să se ridice, dar ochii iscoditori îl chemară înapoi.

-Aş vrea să înţeleg deplin, călugăre... iubirea e cel mai preţios dar?

- Drept grăit-ai!
- Dar, de nu eşti iubit, cum e?
- Draga moşului, dragă! De asta să nu te temi! Dar, ca să-ţi răspund, ţi-oi spune că darul împărătesc e să poţi iubi atât de mult, încât să ierţi neîmplinirea altuia... Înţelegându-l...
- Eu îl iubesc pe Calimandru!

Şoapta se auzi limpede şi cristalină, înfiorând trăirile.

- Ei, vezi! De aceea eşti tu crăiasă! Dar şi el are a-ţi spune ceva... ai răbdare!

Peste obrajii îmbujoraţi trecu umbra unui surâs şăgalnic şi fata rămase cu ochii pironiţi undeva departe, gândind clipe de drag. Călugărul ieşi încet din odaie să nu-i tulbure visul. Acum toate se limpeziseră în sufletul tânăr...

Putea să-şi urmeze liniştit drumul!

*

Templul lui Apollo îşi înălţa coloanele spre cer, înfruntând parcă norii răzleţi ce-şi plimbau gingăşia pufoasă, de ici colo. Măreţie în piatră, din dorinţa de a aduce pe pământ măreţia de Sus.

De la înălţimea statuii, zeul privea îngăduitor, la viermuiala de muritori ce se perindau prin faţa lui, înălţând rugi şi trecând, apoi, tăcuţi, spre locul în care izvorul îşi rostogolea apele aducătoare de sănătate; unii se opreau rugând oracolul să le vestească vremurile ce vor să vină... alţii se depărtau grăbiţi, nedorind să ducă povara aflării... oameni...

Deasupra tuturor sta înscrisul pietrei: „Cunoaşte-te pe tine însuţi!” Ce trudă năprasnică duci pentru a afla cine eşti cu adevărat... şi ce lesne este a te păcăli! Călugărul îşi aminti de lupta sa cu sine însuşi, singur în tăriile muntelui; clătină din cap, zâmbind şi privi în jur.

Înconjurată de un grup de preoţi, în haine lungi albe, aşezată pe scăunelul cu trei picioare deasupra deschizăturii pământului, Pythia cerca a lămuri întrebările. Cu ochii trupului închişi, privind în adâncuri de simţire, femeia da glas răspunsurilor ce-i loveau gândurile... se poticnea, încâlcindu-se în ele... se lăsa iar purtată de aburul pământului... apoi, parcă din mijlocul fiinţei ei, vorba pornea, aducând lămuriri. Cu capetele plecate în ascultare, preoţii templului desluşeau spusele celor ce aşteptau în tăcere.

Călugărul se trăsese deoparte, privind. Dorea să cuprindă în sufletul lui înţelesurile; respira pacea înălţimilor, în liniştea rugii. Undeva, pe lângă el, vorbele se răspândeau tulburând... dar el nu le auzea... era cu inima dusă în depărtările străbune... Apollo... Apollo hiperboreeanul...căruia străbunii îl ziceau Olen... cel venit din munţii de peste Istru... ca să le fie zeu, aici în Grecia... Frate al lui Zalmoxe... adusese cuvânt de iubire şi cânt de viaţă... zeu al dragostei şi vindecării... străbunul!

Deschise ochii, privind întruchiparea din piatră... alcătuită cu drag şi veneraţie, aducea cu sine taina alinării durerilor şi neîmplinirii... taina sufletului... rostul vieţuirii şi a strădaniei de a înţelege.

Avea şi acasă la el, zeul, un locaş de cinstire... chiar pe locul în care spuneau bătrânii că i-ar fi plăcut să rămână... În insula cu nume de fată din

marea cea mare... Leuce... acolo unde, obosit de lume, se întorcea uneori spre odihna sufletului... Istorii, ce trecuseră din şoaptă în şoaptă, de la bunici la nepoţi şi tot aşa... din negura vremurilor, până în clipa de faţă... Învăţătorii Muntelui Sfânt le dezvăluiau celor ce veneau, cu inima deschisă spre cunoaşterea înfrăţirii Cerului cu Pământul. De acolo, de sus, ochii de piatră păreau că-l privesc, zâmbind a recunoaştere şi el plecă capul. Trimise prin gând trăire de mulţumire şi dragoste adâncă. Apoi se îndepărtă încet, ca să nu tulbure pacea zeului şi a celor ce veneau.

Încercă a afla câte ceva despre Mag, întrebând pe unul dintre preoţi. Nu ştia, dar se-ntoarse spre altul şi... vorba se duse, şoptită, tulburând. Apoi, după ce se sfătuiră, un tânăr se desprinse din grup şi se repezi într-o latură a templului, făcându-i semn de chemare... şi Călugărul îl urmă; trecură printre coloane şi firide, până la o deschidere ascunsă. Preotul ciocăni încet, apoi intră. O odăiţă mică, scundă... o măsuţă cu suluri desfăcute pe ea... o feştilă arzând ce răspândea miros de floare... şi cuprinzând tot, liniştea înţelepciunii.

Un bătrân de ani, cu capul de nea, sta întins pe un crivat, acoperit de blănuri; întoarse încet privirea spre ei, aşteptând. Plecându-se cu respect, preotul cel tânăr spuse ceva, arătând spre Călugăr. Bătrânul îl ţinti cu uitătură încă ageră, apoi spuse clar şi tare:

- Cred că e vorba de bătrânul Dimitrios... dar e dus de ceva vreme în cealaltă lume... El a făcut o călătorie lungă, spuneau ceilalţi... eu nu eram atunci aici... prin ţările calde ale Israelului... taină mare... Ce treabă aveai cu el?
- Voiam a povesti despre Cer şi despre Fiul Lui.

Vorbise încet Călugărul, dar bătrânul se întoarse spre el, privindu-l curios... uitătura străpungea învelişuri, citind destine... părea că timpul se oprise la clipa unirii dintre suflete. Apoi, clătinând din cap cu înţelesuri, bătrânul se lăsă iar pe blănuri şi, aţintindu-şi privirile spre peticul de cer ce pătrundea prin ferestruică, şopti:

- Priveşte şi înţelege singur! Grăbeşte-te!

Apoi închise ochii, depărtându-se în gândurile lui. După ce se plecară, luându-şi rămas bun, fiecare în felul lui, cei doi ieşiră din odaie, luând drumul înapoi. Ajunşi în faţa templului, preotul cel tânăr îl privi zâmbind şi clătinând şi el din cap cu înţelesuri, se-ndepărtă grăbit. Călugărul sta nedumerit... atunci, ce căuta el aici, în Grecia? De ce îl adusese Cerul, dacă

magul...? Sau poate, el întârziase... şi acum... ce era de făcut? Se frământa căutând răspunsuri; nici nu băgă de seamă când paşii i se opriră în dreptul Pythiei; o mulţime de lume aştepta ca oracolul să le desluşească drumul bun. „Poate ar trebui să întreb şi eu” - gândi dacul, dar nu se apropie. Se aşeză pe o piatră, deoparte, şi-şi ridică ochii spre seninul zării. Câţiva norişori se fugăreau jucăuşi pe clarul albastrului.

- Ce vă pasă vouă... cârlionţi de cer... n-aveţi nici o grijă... dar eu... uite, mă bântuie ceva nedumeriri... ei, ce ziceţi?
- Călugăre!

Tresări. Cine îi vorbise? Mulţimea din dreptul oracolului, se foia neliniştită.

- Călugăre!

Se ridică în picioare, nedumerit. Atunci o văzu pe Pythia, stând dreaptă şi privind ţintă spre el. În jurul ei, preoţii şuşoteau miraţi... până acum oracolul nu vorbise atât de clar...

-Apollo te salută! Mergi în pace... la întâlnire!

Femeia se aşeză înapoi pe scăunelul prezicerilor şi, nu după mult timp, cuvinte trunchiate, înţelesuri ascunse în frânturi de gând, se auziră din nou. Preoţii se întoarseră spre ea, urmărind spusele şi încercând a desluşi.

Călugărul rămase înmărmurit; încet, împovărat de recunoştinţă, ridică ochii spre cer, dorind parcă a mulţumi vălătucilor albi... dar aceştia nu mai erau acolo... cerul era curat şi albastru ca lacurile de munte, din ţara lui. Şi doar aburul lacrimei, ce se zbătea între pleoape, mărturisea despre dragoste.

Scutură din umeri, adunând trăiri şi vise. Trecu palma peste luminile ochilor, curmând drumul bobului de rouă.

„Ai început să îmbătrâneşti! Nu mai poţi duce uşor bucuria... Cerul ţi-a deschis drum liber... Apollo... străbunul... ei, câteodată parcă e prea aproape împlinirea...”

Privi în jur; toţi îşi vedeau de treburile lor; nu-i văzuse nimeni clipa de slăbiciune. Ridicându-şi traista pe umăr, se-ntoarse şi, cu pas grăbit, porni înapoi, lăsând templul în urmă...

*

- Tu nu mă mai iubeşti!

Glasul femeii picura tristeţe. Îşi ţinea strâns în braţe pruncul, privind bărbatul, ce nu-şi mai găsea locul, bătând odaia de la un capăt la altul.

- Femeie, nu mă năpăstui! Ştii doar, că trebuie să plec... Altfel cum vindem

marfa? Cu ce hrănim copiii?

-Avem destul... numai sufletul rămâne gol... Mai zăboveşte, rogu-te... cu noi... lipsa ta, doare!

- Nu mă poţi ţine legat de tine... Am şi eu treburile mele!

- Inima-mi şopteşte că nu pentru asta pleci... doar abia ai venit din Damasc. Mai bine, mi-ai spune drept... doar, aşa i-ai promis şi tătucăi...

Umbra amintirii bătrânului pluti un timp printre ei, înfiorându-i. Apoi, bărbatul, încruntat şi hotărât, fără a arunca nici o privire către femeie, zmucind haina din spătar, se îndreptă fără nici un cuvânt spre uşă. Femeia se repezi către el, pasăre rănită spre perechea ei.

- Rogu-te, nu pleca! Mă iartă, de te-am năpăstuit... dar mi-e greu fără tine. Uite... şi copiii... vor a te cunoaşte mai bine... nu pleca!

Se agăţase de el, trăgându-l spre sine. Era durere şi amar în lacrimile ei. Bărbatul o privi un timp, cu oarecare păreri de rău, apoi, desprinzându-se din ţinerea femeii, îşi urmă drumul spre uşa.

Nevasta rămase în mijlocul odăii, cu privirile duse... părea că şi viaţa se prelinge, o dată cu durerea...

Bătăi rare şi puternice în poartă. Bărbatul se opri, aşteptând. Apoi se-ntoarse spre femeie:

- Trebuia să vină cineva?

Dar aceasta părea că n-auzise întrebarea; privea la fel de trist spre dragostea ei... care acum căuta alte cărări. Ridicând înciudat din umeri, bărbatul porni să deschidă poarta...

Femeia se-ntoarse încet, cu greu, şi, legănându-şi odorul, ce începuse şi el a plânge, se aşeză pe marginea patului din colţul odăii. Avea privirile goale şi sufletul pustiu.

- Casiope! Bun găsit... porumbiţa moşului!

Cine îi spunea aşa, cum numai tăicuţa mai ştia? Ridică ochii şi... nu vedea prea clar prin pânza lacrimilor; dădu cu palma deoparte boabele ude ale durerii şi privi iar...

În prag, umbră albă coborâtă din amintiri... Călugărul... cel ce... nu se poate, era numai dorinţa sufletului ei... lăsă pruncul pe pat şi se apropie grăbită...

Era acolo... privind-o cu atâta blândeţe şi dragoste... şi ea se prăbuşi în braţele întinse...

- Călugăre! Zeus te-a trimis... Tătucă...

- Draga moşului! De unde atâta durere în luminile sufletului? Hai, vină şi... om vedea noi ce-i de făcut!

Arhelos stătea tăcut, cu capul plecat, în pragul uşii. Ceva, ca un val de amintiri, năpădise peste el, cu toată bogăţia de trăiri... de viaţă şi de moarte... lacrimi şi bucurii... răvăşindu-l. Se pornise, deodată, un război în sinea lui şi el încerca să se regăsească. Privi trupul femeii, ce tresărea de suspinele tristeţii... era Casiope... cea pentru care fusese gata să şi moară... şi el o revăzu aşa cum era atunci, veselă şi plină de dragoste... sprinţară şi ghiduşă... gata să lupte cu tatăl ei pentru el... acum, îmbătrânită de durere, plângea... Ce se întâmplase? Unde fugise dragostea dintre ei? Ce voia el să facă? Părea că un vis urât dădea să-l învăluie în mreje, răpindu-l; nu se poate... Îşi scutură capul, alungând gânduri ce-l ademeneau spre alte făgaşuri. Intră hotărât înapoi în odaie şi se aşeză, încet, lângă prunc. Avea capul plecat... nu cuteza a privi către Călugăr...

- Bun venit în casa noastră! Cum ai ştiut?

Glasul femeii arăta bucurie şi uimire.

- Ce să ştiu?
- Păi... cum să ajungi până la noi?!

Călugărul zâmbi. De le spune că nici el nu ştia, n-or crede... doară aşa l-a îndemnat inima, să bată la poarta asta, nu la alta...

- D-apoi, copilă... cred că dorul tău m-a chemat, aşa-i?

Ochii luciră cu râsul de demult.

- Aşa-i! Hai, de-i sta, să te odihneşti... se vede c-ai bătut drum lung... Ce de vreme a mai trecut... Masa-i gata într-o clipită!

Era iar zvârluga sprintenă... dar zâmbetul nu mai era acelaşi... durere... prea multă durere... părea că pluteşte prin odaie, văl apăsător şi-ntunecat. Privi spre bărbatul ce nu scosese nici un cuvânt.

- N-am apucat a te vedea prea bine, în întunericul nopţii... Arhelos... Ei, acum eşti bărbat împlinit... la casa ta... aşa cum v-aţi dorit amândoi... Mare lucru! Mulţumesc Cerului, că m-a adus la poarta voastră. Altfel, mă ducea drumul mai departe şi nu apucam a vedea visul vostru împlinit... pruncii voştrii... Dar, ceilalţi unde-s?

- În odaia de alături, dorm... doi băieţi... pruncul acesta-i fată... avem şi două slugi, dar sunt duse acum la câmp... casa-i a noastră... ne-am gospodărit puţin...

Bărbatul vorbea grăbit, ca să ascundă tulburarea sufletului.

-Avem şi o grădină mare... oi vedea-o mâine, în zori... poate vii cu mine, să-ţi arăt măslinii...

- Ce s-ar fi bucurat bătrânul Papaiotos, să vadă că teama lui nu era bună... uite c-a avut băiatul grijă de fata lui... sunt aşezaţi la casa lor... toate sunt cu rânduială... desigur, de acolo de Sus... el vede şi ştie... ştie tot.

Arhelos lăsase fruntea jos, ruşinat; un foc pornise în lăuntrul lui şi-l ardea... Părerile de rău scoaseră capul, copleşindu-l. Tăcea, privindu-se... unde plecase tânărul de atunci? Se auzi pe sine zicând: „Tătucă Papaiotos, în faţa tuturor, în faţa lui Zeus care ne vede, îţi cer mâna fetei tale, Casiope... şi jur... jur c-am s-o iubesc şi am s-o ocrotesc până când zilele mele s-or sfârşi!” Tresări... i se păru că umbra bătrânului grec îl privea. Vorba porni greu, poticnită:

- Călugăre... Zeus te-a adus la noi... În clipele aste... eu... am greşit... am uitat... Casiope... n-am făcut ce trebuia... dar... o iubesc... crede-mă!

Călugărul îl privea zâmbind; ştia că băiatul nu va mai greşi., dar nu voi să lase clipa remuşcării să rănească prea mult şi zise. cu glas blând:

- Să laşi mereu numai inima ta să-ţi poruncească! Gândurile nu ştiu totdeauna ce-i mai bine de făcut... iar trupul e în război mereu... doar inima... sufletul tău ştie... asta să nu uiţi nicicând!

Întoarse capul spre a nu vedea lacrimi de bărbat spălând poteci greşite.

- Ia te uită ce mai bunătăţi se-nşirară pe masă... Casiope, fată dragă... dar tu eşti şi vrednică pe deasupra!

Femeia se înroşi, bucuroasă... De multă vreme nu auzise cuvânt de laudă. Se învârtea de colo-colo, făcându-şi de lucru. „Ca o fată de măritat, de pe la noi”, gândi Călugărul şi râsul lui bun umplu odăiţa, rupând vălurile... era din nou soare în plină noapte...

Vorbiră multe... răscoliră amintirile... se bucurară... binele se aşezase din nou stăpân în casa şi sufletele tinerilor...

- Păi, dragilor... eu cu drumul meu... am trecut pe la Delphi... şi prin alte temple. Am ascultat istoriile zeilor... cu certurile şi răzbunările lor... de parcă-s oameni, doar puterile le au mai mari... Măi, să fie! Am găsit şi urme de-ale străbunilor mei, pe aici... ca şi înţelepţi greci, ce s-au preumblat prin ţinuturile Daciei. Suntem una, dragii mei... În faţa Cerului.
- Dar sabia măiastră... o mai ai?
- E aici, cu mine... acum s-a deschis calea spre împlinirea datului! într-acolo zoresc... Aşa că iertaţi graba plecării... căci nu pot rămâne.

În zori, bărbaţii luară drumul portului; Arhelos avea prieteni acolo... Cerca-vor să grăbească plecarea spre Iudeea... căci timpul fugea. Casiope rămase în prag, privindu-i... avea iar sclipirea bucuriei în ochi, iar zâmbetul ei povestea despre iubiri renăscute.

ÎNTÂLNIREA

Când vremea se apropie

Era din nou pe pământul Iudeii. Se întorsese... Oare câtă vreme trecuse de la prima lui venire aici?

Părăsise portul plin de lume, lăsând în urmă zarva şi forfota, strigătele şi nerăbdarea oamenilor, baloturi şi coşuri stivuite ce-şi aşteptau rândul la încărcare; oşteni romani, cu coifuri împodobite, stăteau de veghe, ţinând lănci cu vârful spre cer. Neguţătorii îşi strigau marfa, schimbătorii de bani zornăiau monezi, peste tot sărmani ce căutau un prilej de miluire... călători...

- Rogu-vă, ştiţi unde îl pot găsi pe...

Omul întoarse capul mânios:

- Du-te în calea ta, străine... nu vezi că am treburi?

Se dădu mirat de o parte; dorise doar a întreba drumul spre Bethleem, locul naşterii Lui... acolo unde mai fusese demult; gândea că va afla mai multe acolo, aşa îi spusese şi grecul. Dar oamenii se îmbrânceau nerăbdători, izbind baloturile grele, purtate pe umeri, când în capul unuia, când pe spatele altuia... vorbe grele, priviri mânioase... grabă, multă grabă... şi multă singurătate. Era fiecare cu el însuşi, cu goana lui după ceva; n-aveau răgaz nici pentru o vorbă... erau singuri în noianul de lume...

Nimeni nu vorbea despre Fiul Cerului, bucuria Lui nu era printre ei... le privise în ochi şi-i văzuse goi... Îşi făcuse loc cu greu şi ieşise la drum... n-avea ce întreba, ei nu-L cunoşteau...

Mergea grăbindu-se, ocolind pâlcurile de drumeţi; aflase într-un târziu încotro trebuia s-o ia şi pornise singur pe drum, cu gândurile lui. Sta încă drept, cu privirea aţintită în zare, scuturându-şi uneori pletele albite de întâmplările vieţii; părea că e acelaşi, doar obrazul îi era mai brăzdat de trecerea anilor... oare câţi?

„Mulţi, tare mulţi pentru mine... să fie cam de trei ori câte zece primăveri şi, poate, ceva pe deasupra, de când am plecat din locurile astea... după uciderea pruncilor... pe-aici e greu de ştiut când trece iarna, pe-aşa căldură... Aşa a trebuit... Voia şi Porunca Cerului. Măcar de-aş fi făcut toate

cele trebuincioase, ca să pot a mă apropia de visul meu. Iacă, picioarele au început a da semne de sfârşeală... doar inima... inima zboară... şi sufletul meu îmi spune, că se apropie clipa... să fiu pregătit”.

Mergea privind depărtările, cu dorul aducerii aproape. Câmpia era stearpă şi el îşi aminti de casă... păşunile şi grâul înalt, ce se înălţa să acopere călăreţul; apoi, brazii îi umbriră inima şi parcă auzi trilurile ciocârliei. Cânta în sufletul lui. Îi era dor de ei, de oameni şi de ţară... Şi atunci apucă traista pipăind darul neamului şi alături... pumnul de pământ, ce-l luase la plecare din faţa peşterii; era acum mai mult pulbere, dar mai păstra în el mireasma locului, îl simţi, aşa prin traistă şi-şi strigă gândul în depărtări, spre regele brazilor din munţii Sargeţiei, întrebând cu sfiala dragului: „Ce mai e nou pe-acasă?” închise o clipă ochii, strivind lacrima ce apucă a se rostogoli pe obrazul ars de soare, bătut de furtunile firii şi cele omeneşti. Dar nu se opri nici pentru o clipă... el avea de mers... până la Bethleem e cale lungă... acolo, nădăjduia să-L găsească, sau să afle câte ceva despre El...

Ocolea satele şi cetăţile, să nu aibă pricină de stat. De-ale gurii mai avea în traistă... şi-apoi nici nu-i mai era foame... voia doar să ajungă cât mai repede, simţea că e aproape. Îl adulmeca parcă în aerul ce-l respira... Marea întâlnire... Începură dealurile, mai do- moale sau mai abrupte, cu pământ aspru şi stâncos... pe alocuri, oaze de verdeaţă, pâlcuri de smochini, iar pe lângă aşezări, măslini. Merindele se terminaseră, apă nu mai avea. Se mai oprea pe la case mărginaşe, întrebând.

Nimeni nu ştia a-i lămuri neliniştea, dar îl pofteau la masă. Îşi umplea bărdăcuţa cu apă, lua o bucată de azimă şi, mulţumind, pleca din nou la drum. Îşi acoperise capul cu o înfăşurare de pânze, ca să nu-l dogoare prea tare amiaza...

Asta-i, nu mai avea puterea tinereţii, dar îşi îndrepta umerii şi-şi arunca privirea în zare... la drum! Mai avea puţin... aducea înainte amintiri, cugetând; le răsfoia şi drumul părea mai uşor... Egipt... marea piramidă... Osiris, soarele nopţii, cu profunda lui înţelepciune... sfinxul, ce ascundea comori încă nedesluşite... ca şi cel din munţii lui de acasă... taine în piatră. Apoi, focul lui Ahura Mazda... puritatea şi tăria grăirii lui Zarathustra... lupta cu răul, necontenită... taina flăcării care arde întunericul... Zeus al Greciei, cu întreaga lui familie... atât de aproape de trăirile oamenilor, cu

certurile şi iubirile lor... Şi peste toate, Cerul... cuprinzând şi topind tainele într-una singură: taina vieţii şi a nemuririi...

Marea Rugă a începutului... ei, călugării cu mâinile spre înalt... sanctuar viu deschis spre tăriile veşniciei... Zalmoxe şi Apollo... din negura hiperboreană a curgerii vremii... zei... oameni... taine.... Şi acum toate se adună într-un singur trup: cel al Fiului Cerului. De undeva, de nicăieri, şoapta văzduhului îi mângâie pletele: „Ai să-L vezi...ai să-L auzi" - şi pasul lui zbura.

În cetatea Bethleemului intră abia după şapte zile, pe-nnoptat, când tocmai se grăbeau toţi a intra în case; nu dormise aproape deloc şi era ostenit. Se gândi că cel mai bine va afla la sinagogă, aşa că întrebă şi-o căută până dădu de ea.

Dar uşa grea era zăvorâtă; casele din jur tăceau şi ele, mici şi albe, abia desluşindu-se în noapte; nimeni pe-afară. Se aşeză ostenit pe treptele de piatră, să-şi odihnească trupul trudit; pleoapele se lăsară singure, parcă fără voie şi dacul nostru intră în lumea viselor, atât de dragă inimii lui.

Un om cu o traistă lângă el dormea adânc, la poarta închisă a unui lăcaş de rugă. Şi luna se ascunsese cu grijă după un nor, ca să-i lase lui somnul liniştit.

O uşă se deschise încet şi cineva ieşi prevăzător, dintr-una din case. Se apropie şi-l privi, apoi ridică din umeri, a nepăsare, ca şi cum ar fi zis: „Ce să-mi fac de lucru... nici nu-l cunosc". Şi omul se întoarse în casă, trăgând bine uşa după el.

În zori, primele raze de soare îl mângâiară duios, dar el nu se trezi; atunci, sprinţare, prinseră a se juca în jurul lui, încălzindu-l.

- Hei, străine... scoală... hai...

Cineva îl apucase de umăr şi-l scutura. Sări buimac în sus. Un bărbat stătea în faţa sa privindu-l blând.

- Cum de-ai rămas să înnoptezi pe-afară?! Ai venit la slujbă? Hai, de te spală şi te pregăteşte... se vede că eşti străin... dar de doreşti, poţi rămâne... citim din Scripturi.

Avea o voce blândă, ce risipea din vălul somnului. Călugărul zâmbi, puţin ruşinat că-l găsise aşa, în plină lumină... dormind...

- Să ai o zi bună ca inima ta! Când am ajuns, era totul zăvorât, şi... am adormit aici... nu-i cu supărare, nu-i aşa? la te uită, soarele e deja sus... şi eu abia...

- Se vede treaba că erai tare ostenit. Hai şi mi-oi spune pricina ce te aduce pe la noi. Vino înăuntru, dar mai-nainte... poate ai vrea ceva de ale gurii..

Călugărul îşi netezi pletele, încă nedumerit; cum de dormise el atâta, când...

- Vino cu mine!

După ce-l privi cu atenţie, bărbatul îl trase spre una dintre case, apoi chemă cu glas înalt:

- Rahila... e soarele sus... ieşi, că ţi-am adus un oaspete...

O femeie deschise uşa, râzând:

- Rabi, pruncul cel mic mă ţine trează de mult, iar bărbatul meu a şi plecat. Îţi mulţumesc c-ai trecut pe la casa mea. Pofteşte, străine... nouă ni-s dragi oaspeţii...

Se întoarse grăbită şi începu a forfoti prin-năuntru, apoi ieşi din nou, chemând:

- Pofteşte, în casa noastră, străine!
- Te aştept la sinagogă, după ce te vei fi îndestulat; până la începerea slujbei, om mai vorbi.

Bărbatul se întoarse şi se îndepărtă cu paşi rari. Călugărul, plecând capul, intră după femeie; era încă prins de nălucirea somnului; oboseala nu se dusese toată, mai rămăsese ascunsă prin oase şi-l necăjea. Îşi scutură umerii, alungând-o, apoi, luând un pumn de apă rece, îl dădu cu putere peste faţă... Încă unul... Îşi frecă bine obrajii, mâinile... dădu şi pe plete, să le netezească... răsuflă de câteva ori adânc, chemând soarele în pieptul lui. Ce-ar mai fi sărit acum într-o bulboană de râu, năvalnic şi iute... nu prea văzuse aşa ceva, de când pusese piciorul pe pământul Iudeei... dar era bine şi deja se simţea proaspăt, de parcă nu el era cel ce... nu voia să-şi mai amintească...

Femeia sta alături, ţinând în mâini cana mare de lut, plină cu apă, şi-l privea cu uimire; când intrase, era un bătrân doborât de oboseală şi acum... te uită... un bărbat, trecut în ani, ce-i drept, dar plin de vigoare, cu ochii senini ca de copil, ce-i zâmbeau... şi ea se înroşi uşor.

- Să te răsplătească Cerul, femeie! îţi mulţumesc!
- Pofteşte, rogu-te, la masă! N-avem noi prea multe, dar cât avem... Pe mine mă iartă, plânge ăl mic...

Şi femeia dispăru în cealaltă odaie. Pe o măsuţă joasă, un blid scotea aburi ademenitor, alături de o azimă rumenă. Se aşeză şi, mulţumind cu

inima lui Zalmoxe pentru toate, începu a se ospăta... căci ospăţ era... de multă vreme nu mai mâncase ceva cald şi atât de plăcut gustului. La sfârşit bău din apa rece şi liniştitoare; era din nou plin de şuvoiul vieţii, îl simţea cum îi trece prin trup... era el, cu toate ale lui, gata de treabă...

Se ridică şi dădu să bată în uşă, chemând, dar auzi cântecul de leagăn. Mama îşi adormea pruncul. Voia să-i spună ceva la despărţire, să-i mai mulţumească o dată... privi spre sinagogă, din nou spre cântec... Ce să facă?. Îşi aminti deodată de florile culese mai ieri, îi plăcuseră tare, aduceau cu cele de acasă şi el le pusese în traistă, să nu le usuce căldura soarelui... de nu s-or fi ofilit prea tare... Le scoase cu grijă şi zâmbi uşurat: florile erau întregi şi aproape la fel de frumoase ca atunci când le culesese. Se vede că se luptau cu stânca. Le puse cu grijă în apă şi le rândui, să stea în buchet. Le mângâie cu palma, şoptind:

- Vă las pe voi să mulţumiţi în locul meu!

Se înclină spre odaia din care melodia curgea duios şi ieşi încet, închizând uşa după el. Prin faţa casei, oamenii treceau grăbiţi, spre treburile lor; câteva femei urcau dealul ducând găleţile cu apă. Glasuri de copii clopoţeau din case. Bărbatul îl aştepta la intrarea sinagogii, de parcă l-ar fi văzut venind.

- Îţi mulţumesc, pentru toate... şi pentru vorbele bune şi...

- Lasă, Rahila e o femeie săritoare şi harnică; nu-i aşa că face bucate gustoase? Cât despre vorbe, abia acum să începem a le rostogoli... Ce zici?

Zâmbea spre el, niţel ghiduş şi iscoditor.

- Cu dragoste, rabi!
- Nu ştii ce-nseamnă cuvântul ăsta, nu-i aşa? Lasă că ţi-oi spune... Hai acum înăuntru!

Răcoarea casei îi primi binevoitoare. Jilţuri şi bănci din lemn umpleau locul, până spre laturi, unde se ivea un fel de despărţitură...

- Acolo-i partea femeiască... n-au dreptul să stea împreună cu bărbaţii, aşa e Legea noastră...
- Dar şi ele au suflet..-, ba, câteodată mai bun decât al...!

-Aşa ne-a lăsat Moise rânduiala! Căci femeia e pricina căderii în ispită...

Călugărul dădu a zice ceva, dar se opri; dacă aşa e Legea aici, vorbele nu-şi aflau locul. Se aşezară într-un colţ mai dosnic, lângă ceva rafturi pline

cu suluri mari, puse îngrijit unul peste altul; erau acoperite de o pânză, ce le lăsa libere vederii, doar atât cât să le ghiceşti alcătuirile.

- Sunt Scripturile noastre sfinte! Poartă în ele cuvintele Legii! Dar, mă iartă... cine eşti tu, străine, de mă faci... nu ştiu nici eu cum, să te aduc şi să-ţi arăt din tainele noastre?

Îl privea cu un zâmbet cald, dar plin de mirare. Şi lacurile albastre, de munte, îi zâmbiră înapoi, turnând suflet:

- Sunt un dac, rabi! Din munţii Daciei!
- Nu... eşti ceva mai mult... am ani destui ca să pot deja cunoaşte.
- Sunt călugăr!
- Aşa... am ştiut... am simţit eu. Eşti, ca şi mine... căutător al înţelesurilor...
- Şi al înţelepciunii celei fără de sfârşit!
- Noi îi spunem Dumnezeu... Iahve!
- Părintele Cerului... Cel prea înalt... Iubirea fără de sfârşit...
- Frumoase vorbe... din trăire. Dar, ia spune-mi, de unde le ştii... Aveţi şi voi un Moise?
- Nu ştiu multe despre el, ca să pot răspunde; nouă, Legea Cerului ne-a desluşit-o Zalmoxe... iar neamul, din drag, îl ţine de zeu... el ne-a învăţat aproape tot din câte ştim... Apoi am avut şi învăţători buni... pe Deceneu care a întărit poruncile şi a mai adăugat înţelesuri... căci toate vin din vremuri străvechi...
- Măiestre vorbe. Hai şi-om sta aici, într-o latură... până or veni să citim din Scripturi, mai este vreme... Pe unde e ţara ta?
- Spre miazănoapte... dincolo de Grecia... mai sus... de la Istru spre munţi, şi mai departe... până la mare...

Bărbatul îl privea pătrunzător, căutând a desluşi sufletul... tăcu o vreme, apoi zise:

- Nu prea cunosc eu multe, dar... nu departe de aici, lângă Marea Moartă, s-a aşezat un grup de oameni, mai altfel.... al esenienilor. Sunt tot din neamul nostru, dar s-au retras în pustiu, să-l găsească mai degrabă pe Dumnezeu. Duc o viaţă ciudată, nu mănâncă carne... mai mult ierburi, sunt toţi ca o mare familie... se spune că n-au niciun fel de certuri între ei, deşi muncesc laolaltă... stau în scobiturile muntelui... cresc copiii altora, ce n-au putinţă... şi de la unul dintre ei, ce mai vine pe la noi, după ceva mărfuri, am aflat că s-au luat după traiul unor călugări de prin părţile tale, ce le zice... ia te uită, am uitat... parcă „întemeietori”... Poate-ai auzit!

-Am! Sunt din neamul meu! Doar că ei stau singuri, prin cotloanele muntelui şi, de acolo, se roagă pentru neam... mai urcă unii la sfat... mai coboară ei... asta-i!

-Aşa! Acuma te cunosc!

Bărbatul îl privea zâmbind pe sub sprâncenele stufoase, ce stăteau să împungă. Avea pletele bine împodobite cu albul vremii şi legate cu grijă la spate.

- Dar spune-mi, ce te aduce, atât de departe?
- Fiul Cerului!
- Cine?
- Fiul Celui din înalt! Cel care a venit pe lume, pentru a-L arăta pe Tatăl Său... ca tot omul să-L vadă şi să-L cunoască... să se poată urca la Ceruri, la venirea vremii... Cel ce S-a născut, aici, în Bethleem...
- Taci! Să nu te audă nimeni!

Bărbatul se ridică grăbit, ducându-se spre uşă... privi un timp afară, apoi se-ntoarse:

- E o mare durere a mea... Îl ştiu... Abia venisem aici, când am auzit despre El... am văzut şi steaua... Ştii... a mai fost un semn mare, la naştere, dar nu l-au înţeles mulţi; pe locul ieslei, povestesc bătrânii, ar fi fost coliba lui David, păstorul, înainte de lupta cu Goliat...
- Şi atunci, de ce te temi?
- Mai marii sinagogilor, fariseii, L-au izgonit din temple, zicând că-i Belzebut... Pe la noi n-a trecut, că L-aş fi primit cu drag... chiar de mă alungau apoi. Doar am auzit câte ceva, de la cei ce-au alergat să-L vadă. Proorociţa Ana ne-a vorbit despre El... o văduvă bătrână, de optzeci şi patru de ani, ce trăia numai în post şi rugăciuni, în templul Ierusalimului...

Rabinul şoptea picurând tristeţi, aducând aproape clipe de demult...

- Rogu-te, unde-i acum? Am venit să-L întâlnesc...

Călugărul simţea inima bătându-i năvalnic; era prima oară când un om îi mărturisea despre El... ştia pe unde se află. Clipa... clipa cea mare dădea năvală, şi trebuia să fie gata...

- D-apoi, a crescut în Nazaret, nu la noi. Acum, am auzit că-i la Ierusalim. Multe minuni a mai făcut... şi multe învăţături le-a dat mulţimii... aşa, ca să audă şi să înţeleagă. Ţi-aş mai istorisi, dar vin deja bărbaţii... Rămâi?
- Mă iartă... dar am zor mare... către El. Îţi mulţumesc şi... să ai parte de ce e mai bun...

Bărbatul îl îmbrăţişă scurt, apoi îl privi dintr-un adânc al tristeţilor; oftă, ca pentru sine, se-ntoarse şi se-ndreptă, încet, spre raftul Scripturilor. Stătu acolo un timp, cu capul plecat, rugându-se; apoi luă un sul şi, sărutându-l, îl desfăşură cu evlavie. Sinagoga se umpluse de lume; stăteau şi aşteptau atenţi. Glasul rabinului răsună clar, aducând căldura sufletului:

- *Din cartea prorocului Isaia, despre Fiul Domnului, împăratul Cerului, care a venit să scape poporul lui Israel: „Duhul Domnului este peste El, pentru care L-a trimis să binevestească săracilor; L-a trimis să vindece pe cei zdrobiţi cu inima; să propovăduiască robilor dezrobirea şi celor orbi, vederea; să slobozească pe cei apăsaţi... şi să vestească anul plăcut Domnului". Fraţilor, Scriptura se împlineşte astăzi... În Israel...*

Printre bărbaţii din sinagogă trecu un val de nelinişte. Despre ce voia a spune rabinul? Unde era împăratul mult aşteptat, să-i scape din robia romanilor? Nu cumva... cum ziceau unii, că-i Cel ce se născuse în ieslea de la marginea cetăţii? Cel despre care se auzeau tot felul de vorbe?

Călugărul sărise în picioare; avea o lucire nouă în priviri, de părea mai tânăr de cum venise. Rabinul citea mai departe, dar el nu-l mai auzea; simţea sufletul lui cum aleargă şi se lăsă cu totul în vraja chemării. Dădu să-şi facă loc spre ieşire, dar priviri supărate îl opriră locului... trebuia să aştepte terminarea citirii; se aşeză înapoi, cu visurile lui.

- *„... dar Ei a luat asupră-şi durerile noastre şi cu suferinţele noastre s-a împovărat", răsună glasul rabinului.*
- Citeşte despre El, şopti ca pentru sine Călugărul, ascultând mai atent.
- *El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră şi, prin rănile Lui, noi toţi ne-am vindecat... Pentru fărădelegile poporului meu, a fost dus la moarte. Mormântul Lui a fost pus lângă cei fără de lege... cu toate că nu săvârşise nici o nedreptate şi nici înşelăciune nu fusese în gura Lui"...*

-Nu-i drept!

Călugărul vorbise fără voia lui. Capete mânioase se întoarseră spre el şi câţiva bărbaţi se ridicară, apropiindu-se ameninţători:

- Îndrăzneşti să spurci cuvintele Scripturii? Cine eşti tu?
- E un străin, ce nu cunoaşte înţelesul vorbelor... n-a fost răutate, ci neştiinţă. Rogu-vă, staţi înapoi la locurile voastre, să terminăm citirea.

Bărbaţii se opriră, privindu-l iscoditor; apoi, la un nou îndemn al rabinului, murmurând cuvinte aspre, se întoarseră, aşezându-se.

Călugărul sta nedumerit; doar nu făcuse nimic fără judecată, de ce se supăraseră? El voise doar a zice că Fiul Cerului nu trebuie să moară... poate mai greşesc şi scrierile astea... Cum adică să fie jertfit? Oricine, dar El nu... Mai bine... uite, el ar fi gata...

-Aş vrea să-L văd... să-L aud cu urechile mele... să-L ating - şoapta rabinului, cu durerea ei, năvăli peste gândurile dacului, aducându-l înapoi.

Sinagoga se golise, iar rabinul stătea lângă el, privindu-l trist.

I se păruse sau erau umezi, ochii lui? Călugărul îi întinse mâinile:

- Vino cu mine!
- Nu pot! Datorii mă ţin legat.
- Dezleagă-le! El a coborât din Cer, lângă tine... vino!

Bărbatul îl privi adânc, apoi se întoarse brusc şi se îndreptă spre un grup ce tocmai intrase. Aceştia îl înconjurară, vorbindu-i. Rabinul se mai întoarse o dată spre el, parcă luându-şi bun rămas. Călugărul înţelese şi ieşi încet, îngândurat. Îl dureau lacrimile ce se iviseră în ochii rabinului, ca şi înzidirea lui... dar fiecare şi le ştia pe ale sale. Oftă şi dădu din cap a tristeţe. Desigur, nu înţelesese el spusele scripturii... asta era. Cum de nu-l întrebase pe rabin, să-i desluşească el, acum...

- Străine! Ei, străine!

Rahila stătea în pragul pasei, cu un pruncuşor în braţe, şi-i râdea. Era ca o bucurie femeia asta. Şi Călugărul se veseli deodată şi uită tristeţea scrierilor.

- Îţi mulţumesc pentru flori! Dar unde pleci? Mai zăboveşte oleacă să vină şi bărbatul meu... apoi oi pune masa. Sau nu ţi-au plăcut bucatele?
- Foarte! Dar, n-am vreme de zăbavă, mă iartă şi... să-ţi deie Părintele Cerului după inima ta bună! Rămâi cu bine!

-Atunci vino de ia măcar o azimă pentru drum. Haide, ţi-o dau din toată inima!

Luă darul femeii, mângâie căpşorul cârlionţat al copilului şi, înclinându-se, spuse:

- Zalmoxe să te binecuvânteze, femeie, pentru toate! Şi să-ţi apere pruncul de relele lumii!

Se îndepărtă, sub privirile mirate ale femeii. Zalmoxe? Cine-o fi?

*

- Nu se mai poate aşa ceva! Nu putem lăsa Legea să ne fie călcată în picioare! Auzi... ne spune „morminte văruite”... „călăuze oarbe”... adică

toată truda noastră, toată învăţătura noastră, degeaba este? Strecurăm noi, oare, ţânţarul şi înghiţim cămila, cum spune? Nu dăm zeciuială îndeajuns... nu învăţăm neamul într-ale Scripturilor? Suntem noi plini de făţărnicie pe dinăuntru... de fărădelege? Suntem noi orbi? Hulitorul!... Ei, voi ce ziceţi, fraţilor..- doar şi de voi vorbeşte!

În încăperea de sfat a templului din Ierusalim, Caiafa, ce era arhiereu în anul acela, se învârtea ca un leu în cuşcă. În faţa lui, mai mulţi farisei îl urmăreau cu îngrijorare; în ochii câtorva se citea stinghereală, dar ceilalţi, la fel de furioşi ca şi marele preot, nu pridideau a zice:

- A vindecat în zi de sâmbătă!
- Cei doi bani ai văduvei zice că-s mai de folos decât ai noştri... şi doar n-a trecut vreme să nu ne dăm obolul...
- Cică ne place să ne plimbăm în haine lungi, iar lumea să se plece în faţa noastră!
- Şi să stăm în capul meselor! Dar, oare, nu-i aceasta pe merit? Cât am trudit noi la descifratul slovelor Scripturii până am ajuns aici?
- El ce ştie, doar n-are învăţătură... e doar un biet fiu de tâmplar... n-a stat nopţile plecat asupra cărţilor...
- Dar ce lucruri minunate zice! Ce nu-i drept în ceea ce a spus? Poate am mai greşit şi noi...

Caiafa se întoarse spre cel ce vorbise:

- Nicodime... ai ani mulţi şi multă învăţătură; te preţuim pentru aceasta, dar... chiar nu vezi că se dărâmă neamul nostru, dacă nu respectăm Scriptura?
- Ar trebui să-L ascultăm şi pe El... vorbeşte mult despre dragostea dintre oameni... despre iertare... asta nu strică Legea!
- Iosife, Iosife! Pune-ţi mintea la bătaie! Nu vezi că prin vorbă dulce aduce răul... ademeneşte? Cu ce drept zice ce zice? Cine l-a dat Lui putere? Nu te întrebi?
- Şi cum strigă mulţimea după El, prin Templu: „Osana Fiului lui David”... Ei, ce mai zici de asta? - se repezi unul dintre farisei.
- *„Eu sunt Domnul Dumnezeul, care stârnesc marea şi fac să mugească valurile. Pune-voi cuvintele Mele în gura Ta...* “Ştiţi că a potolit furia furtunii, poruncindu-i? Şi a mers pe valuri, ca pe pământ uscat. De unde a avut puterea dacă nu din Cer... cum spune şi proorocirea lui Isaia...
- Nicodime, ne-a făcut pui de vipere, ce zici?!

- *Dar spusele astea cum le desluşeşti: „N-aţi citit că din gura copiilor şi a celor ce sug ţi-ai pregătit laudă”... adică, cine e El?*
- Uneori mă frământă şi pe mine, dar cel mai bine... L-om cerceta chiar pe El, şopti gânditor losif.
- Unii dintre noi L-au încercat, Întrebându-L de-i drept a plăti dajdie Cezarului, sau nu... dar nu L-au prins. A grăit cu dreptate... ®u cred că într-adevăr învaţă neamul, calea lui Dumnezeu.

Vorbind, Nicodim avea o lumină ciudată în ochi, de duioşie; acum aplecase capul văzând neîndurare în jur.

- Un şarlatan... Cum poate El să ridice Templul în trei zile? Nu vedeţi că nici nu gândeşte?
- Spune scriptura că înaintea lui Mesia, regii vor închide gura... În faţa unui... nimeni, a unui tâmplar, nu se va întâmpla asta... deci nu-i El Mesia.
- *„Dispreţuit era şi cei din urmă dintre oameni; om ai durerilor şi cunoscător ai suferinţei” - murmură ca pentru sine losif. De ce nu ascultăm toate cuvintele sfinte, ci numai unele?*

Arhiereul îi privi gânditor; dacă nici ei nu erau uniţi, de neam ce să mai zici... apăruse acest Iisus, cu minunile Lui, şi tulburase minţile... Întâi Ioan, cel ce-şi zicea Botezător, acum cestălalt... le strica toată rânduiala... răzvrătea oamenii la neascultare... nu putea lăsa una ca asta... Dar cum să facă... de L-ar putea rupe de mulţimea ce-L asculta... Cum? Să facă şi pace în sinedriu... Mai bine să moară un om decât...

Îşi înmuie glasul şi zise, cu o voce ce se dorea a fi blândă:

- Bine ziceţi! Să-L ascultăm.... să-L aducem aici, printre noi, să stăm la sfat... nu cu tot poporul, că ei nu pot pricepe... doar noi cu El... şi-om vedea!
- Înţelepte vorbe! Aşa să facem.
- Să trimitem soli la El, să-L cheme!
- De va veni... căci nu se desparte de apropiaţii lui... de-şi zic apostoli...

Unul dintre bărbaţi, ce stătuse retras, ascultând, clătină din cap gânditor, apoi zise:

- Cunosc eu pe unul dintre ei... am să încerc să-i vorbesc...
- Pe cine? Pe unul dintre...

-A învăţat aici, în Templu... ştie a vorbi mai multe graiuri... e destul de citit... mai vine, uneori şi-mi mai povesteşte despre învăţătorul lui... aşa-i spune!

- Cum, nu-s numai pescari?
- Nu... altul e vameş... e şi un medic...
- Şi cum de ascultă şarlataniile ăstuia?
- Oameni buni, să nu dăm cu piatra până nu cunoaştem!

Caiafa sta şi-i asculta atent. Trebuia să fie cu mare grijă... necazul plutea printre ei. Întâi, va trimite slugile sale în mijlocul oamenilor, să arunce cuvinte viclene: „Unde-i împăratul proorocit? Cel măreţ şi puternic?! Nu vedeţi că acesta nu face nimic din ce spun scripturile?!” Da, asta ar fi bine, dar ce să facă cu El?... De L-ar putea atrage într-o erezie... doar aşa îl puteau condamna... trebuie să se gândească bine. Se întoarse spre cel ce vorbise; era scribul templului... mai tânăr de ani decât mai toţi ceilalţi, vădea şiretenie şi dibăcie...

- Spui că cunoşti pe unul dintre apostoli?

Omul clătină capul, aprobând.

- Şi cum ai să faci... să-i lămureşti dorinţa noastră?
- Cred că... o să folosesc slăbiciunea ce-o are!

-Adică, discipolii învăţătorului mai au şi slăbiciuni?!

- Nu ştiu de ceilalţi, dar acesta are.
- Şi care-i aceia?

Apropiindu-se de Marele preot, omul îi şopti câteva vorbe; apoi începură amândoi a râde... totul începea să se limpezească...

*

Cetatea Ierusalimului se vedea mândră în zare şi el grăbi pasul. Urcă cu greu treptele cetăţii, mânat doar de dorul din inimă. Era însetat şi obosit. Intră încet pe Poarta Oilor, strecurându-se printre oameni; îl dureau picioarele, de atâta amar de drum, dar el nu le băga în seamă; va fi vreme şi de hodină, doar după ce-L va vedea şi-l va da darul neamului... se apropia clipa, ştia. Se opri, scuturându-şi oboseala şi praful drumului... Privi în jur şi dădu a întreba de Templu... Dar ce văzu?... Într-o latură a porţii, licărul apei chema odihnitor şi el grăbi pasul spre scăldătoare, bucuros că se va putea îmbăia, după atâta mers.

Pe margine, stăteau o mulţime de oameni ce se vedeau a fi bolnavi şi priveau cu atenţie; apoi, deodată, aşa cum erau, în zdrenţe sau straie mai bune, se aruncau grăbiţi în apă, din timp în timp... dar toţi odată... ca la un semn. Ce să fie? Se trase mai într-o parte şi privi, rezemându-şi spatele de o

coloană. Tocmai încerca a pricepe, când alături de el se aşeză, mai mult lăsându-se, un om.

Se-ntoarse şi-l întrebă.

-Apoi, aici e scăldătoarea Vitezdei.

Călugărul nu da semn de înţelegere... omul îl privi şi înţelese:

- Se vede că nu eşti de prin părţile locului, de nu ştii... Toţi pe care-i vezi aşteaptă mişcarea apei. Căci un înger al Domnului se coboară la vreme şi tulbură apa, iar cine intră întâi după asta, se face sănătos orice beteşug ar avea. Priveşte!

Apa avu o unduire uşoară şi toţi de pe margini se aruncară în ea; se bulucird şchiopi, fără mâini, orbi, paralitici sau cu alte schilodiri şi acum se bălăceau nădăjduind.

- Mişc mâna... uitaţi... pot mişca mâna...

Un om se ridicase pe mal şi-şi flutura mâna. Râdea fericit şi începu a alerga arătând tuturor cum se vindecase el.

- Se întâmplă şi aşa... dacă te rogi cu adevărat. Aşa cum ne spunea Iisus.

O flacără se ridică în inima călugărului.

- Cine? Cine spunea aşa vorbe înţelepte?
- Iisus din Nazaret... cel care, trecând pe aici, a făcut o minune.

Călugărul aproape nu mai avea glas; o tulburare a bucuriei îl cuprinsese şi-i şoptea: „El e!... El e!...îl cheamă Iisus...Iisus”. Îşi întoarse din nou privirea spre omul de alături:

- Spune-mi despre El... cât ştii, rogu-te!

Omul zâmbi larg; era bucurie pe faţa lui.

- Ţi-oi povesti... că mi-e drag... Păi, era un bolnav ce zăcea ici pe mal de treizeci şi opt de ani, că n-avea cine îl împinge mai repede în apă, după tulburare... Şi până se târa el, erau alţii mai iuţi. Şi uite aşa stătea el şi nădăjduia că va veni şi clipa lui. Şi văzându-l aşa necăjit, Iisus l-a întrebat de doreşte să fie sănătos; apoi i-a zis: „la-ţi patul tău şi umblă!” Iar omul acela s-a sculat din- tr-odată şi a început a merge singur...fără scăldătoare, fără nimic...
- Minune într-adevăr! Dar vorbele... ce a mai zis?
- Multe... mai ales la Templu. Acolo le-a vorbit oamenilor. Doar că fariseii au strigat că ne calcă Legea, vindecând în zi de sabat. Iar El le-a răspuns tare frumos... cam aşa: „Sâmbăta a fost făcută pentru om şi nu omul pentru sâmbătă. Fiul Omului este Domn *al* sâmbetei”. Ei, ce zici?

Dar Călugărul tăcea; o lumină mare îi înveli sufletul, umezindu-i privirile. El era! Cel venit din cer. Se aşeza în rând cu toţi, zicându-şi Fiul Omului... Fiul Părintelui tuturor oamenilor şi a toată firea. Se întoarse spre cel ce vorbise:

- Mai spune-mi! Poate ştii unde-i acuma?!
- Întreabă la Templu... a făcut mai multe minuni, peste tot locul... afli acolo, că numai despre asta vorbesc. E zarvă mare! Eu te las, poate am noroc şi intru în scăldătoare la vreme.

Călugărul îl privi nedumerit, apoi îi zise:

- Dar, mai bine vino să-L căutăm pe El! îl rogi să te vindece şi pe tine. Aici poţi adăsta oricând... şi oricât...
- Mi-e greu... şi-apoi, El a zis, că numai după credinţa fiecăruia se dă... iar eu... Lasă-mă şi du-te în drumul tău, străine!
- Te-oi ajuta eu să ajungi, de vrei.

Dar omul se şi apropiase de apă, privind atent. Călugărul se întoarse şi dădu a se îndepărta, când simţi o mână cum îl trage. Era cel de adineaori, care-i arăta, pe celălalt mal, un om ce ajuta un olog să intre în apă.

- Îl vezi? Despre el îţi povesteam... el e cel vindecat. Acum vine în fiece zi şi ajută bolnavii să intre în apă... ca să nu stea ca el amar de ani. Poţi merge să-i vorbeşti, să-ţi istorisească singur...
- Nu-i vremea acum... Îs în mare grabă. Pe el, Părintele Cerului îl vede! Şi se bucură! De nu vrei a veni cu mine... te las cu bine!

Se întoarse şi porni grăbit spre Templu, nu era nici o clipă de pierdut. Poate îl va găsi acolo. Trecea printre oameni ce purtau ulcioare cu apă, sau baloturi cu felurite mărfuri... era o forfotă şi o zumzăială „ca-ntr-un stup de albine”, gândi Călugărul şi grăbi pasul.

Curtea Templului era asemenea unui iarmaroc, ce părea că se prelungeşte şi înăuntru. Vânzători de oi şi porumbei se amestecau cu cei ce schimbau banii; mese pline de talanţi şi mâini care scotoceau... dădeau şi luau... zgomotul metalului se împletea cu behăitul oilor... şi deasupra tuturor, înconjurându-i, se ridica semeţ... semnul săpat în piatră al cunoaşterii...

- Oare, n-am greşit? Acesta-i Templul?

Privea ridicarea măiastră a coloanelor, podoabele de piatră... treptele largi...totul arăta măreţie... şi aici...

- Acesta-i, străine! Ce te miri?

Nu ştiuse că mirarea sa avusese glas, aşa că se întoarse puţin ruşinat spre cel ce-i vorbea.

- Mă iartă... dar credeam c-am nimerit la un târg... atâta...
- Lasă că vine El, Iisus iară şi-i goneşte din Templu! Cât e aici, nu vezi negoţ... ci doar oameni ce vorbesc în şoaptă şi se roagă...
- Nu-i aici?
- Cine?
- Iisus din Nazaret!
- Nu-i! îi dus în ţara Lui, în Galileea.

Omul se aşezase jos, lângă o coloană ce-şi pierdea şerpuirea undeva în înălţime. Călugărul oftă din greu şi se lăsă şi el alături, privind.

Grupuri, grupuri de oameni, şuşoteau ici, colo. Şi lui i se păru că numai despre Cel dorit vorbesc. Răzbăteau până la ei cuvintele Scripturii, pe care un tânăr novice le citea cu sârg, dintr-un amvon. Dar prea puţini ascultau.

- Va veni de sărbătoarea Paştelui!

Glasul omului răspândea speranţă. Îşi scosese ceva merinde din traiste şi acum îl îmbia şi pe Călugăr.

- Mai e mult până atunci?

Omul îl privi mirat, apoi, dând din umeri a nedumerire, zise:

- Mai e ceva vreme... dar, nu multă!
- Dar... poate ştii, unde-i El acuma?

Omul se opri din mestecat şi-l privi, zâmbind:

- Pe El îl cauţi, nu-i aşa? Nu-i de mirare; umblă după El o mulţime de norod, din Iudeea, Galileea... ba chiar şi de peste Iordan... Şi El le vorbeşte... şi vindecă. Minuni mari a făcut! Unde-i acum... Nimeni nu ştie, decât că s-a dus spre ţara lui, spre Galileea. Stai, unde pleci, c-acum se lasă noaptea... mai bine şezi lângă mine, ia din bucate, mai povestim... mâine începi iar drumul...

Călugărul tresări; de unde ştia omul că drumul lui era mai lung; ei, poate pentru că îl vedea străin. Dar vorba lui era bună, aşa că ascultă sfatul prietenesc şi aşezându-se la loc, primi cu bucurie darul bucatelor.

Noaptea trecu pe nevăzute, în povestiri despre Iisus... Când tovarăşul său adormi, călugărul trecu la alt grup ce vorbeau în şoaptă. Se apropie, crezând că va afla ceva nou, dar ei puneau la cale un negoţ. Trecu la alţii, ieşi afară la focurile pe lângă care se-ncălzeau oamenii. Dar toţi îşi vedeau de treaba lor, ca şi cum Fiul Domnului nu era în ţara lor... Sau poate

vorbiseră mai devreme şi el nu auzise. Aşa că încercă să afle câte ceva, intrând între ei:

- Oameni buni, eu sunt străin... Rogu-vă, povestiţi-mi despre Iisus, că tare multe bune am auzit despre El...

Se lăsă mai întâi o tăcere, în care se priviră unii pe alţii, apoi îşi dezlegară baierele vorbei.

- Zice că-i Fiul lui Dumnezeu!
- Eu cred că e.... nu vezi câte minuni face? Scoate şi demonii... Cine ar putea aşa ceva, de n-ar avea dar de Sus?
- Ba-i blasfemie! Dreptate au fariseii când zic. Calcă Legile...
- Care Legi? Că vindecă sâmbăta? N-ai auzit ce-a zis: *„Ce se cuvine a face sâmbăta - bine sau rău? A scăpa sau a pierde un suflet?”* Nici fariseii n-au avut ce zice la asta...
- Da Scripturile ce zic? Ai uitat? Că va veni un împărat... un rege... să ne mai scoată din nevoi, că tare greu mai e... Iisus este doar fiu de tâmplar, nu ştii?
- Nu zic, a făcut minuni... e drept, dar poate-i numai prooroc. Şi uite-aşa s-a dus speranţa noastră.
- Dar învăţăturile? De ele ce mai zici? Sunt ca ale fariseilor?
- Se vede că-i trimis de Sus... Vorbele Lui îţi umplu inima, merg direct la suflet... chiar de uneori pricepi mai greu. Şi apoi El a zis că-i venit să mântuie pe cei păcătoşi... adică pe noi, măi!
- Da posturile? N-ai auzit, povestea unul din Galileea că ucenicii Lui nu ţin posturile ca noi toţi.
- Bine, mă, netotule, dar răspunsul nu-l ţii minte?
- Cel cu mirele? N-am înţeles nimica.

Călugărul privea mirat la cei ce se înfierbântaseră, ridicând glasul. Deodată se simţi dat cu brutalitate deoparte şi lângă foc apărură câţiva ostaşi şi doi oameni, ce se vedeau a fi mai de seamă, după straie.

- Îndrăzniţi să vorbiţi de cel ce huleşte numele lui Dumnezeu?

Oamenii tăcură, dar privirile lor nu arătau supunere. O femeie sări mânioasă:

- Ce dacă vorbim? Povestim, iaca... şi noi, să ne mai încălzim. V-a atins la milostenie... De-aia sunteţi supăraţi!
- Tacă-ţi gura, femeie! Nu-i bine să răspândiţi vorbele unui... hulitor. Om fiind, zice că e Dumnezeu...

- Dar cum, dară, poate vindeca leproşi, orbi, schilozi ce nu s-au ridicat de ani din aşternut... cum poate, dacă nu-L are alături pe Dumnezeu?!
- Şi demonii sunt puternici! Calcă Scripturile... şi apoi nu este scris că va veni din Nazaret ceva bun...

Dar vocea nu mai era atât de aspră. Părea că, vorbind, preotul încerca a se întări singur în cele spuse. Se-ntoarseră şi plecară. În urma lor, glasurile se ridicară iarăşi:
- Garda templului, cu fariseii. Bine le-ai zis de milostenie...
- Dar eu nu ştiu vorba, sări un altul.
- Ei, când le-a zis să facă milostenie întâi cu ce au înăuntrul lor şi apoi cu zeciuiala.

-Adică cum?
- Ei, nici eu n-am înţeles prea bine, dar a mai zis ceva de dragostea pentru Dumnezeu... şi eu cred c-a vrut a zice...

Şi omul se opri, oleacă încurcat, privind la cei din jur... părea că-l îndeamnă a zice mai departe.

Glasul Călugărului se auzi clar:
- Adică mai întâi să jertfești ce e rău din tine şi apoi să aduci altfel de daruri... ca dragostea să poată avea loc în inima ta...

Răspândea blândeţe şi căldură şi oamenii îl priviră miraţi.
- De unde eşti, străine?
- Din Dacia.
- O fi mai departe, peste Iordan, de n-o ştiu. Dar grăit-ai cu dreptate. Aşa voiam şi eu a zice. Ei, haideţi şi ne-om culca.

Se răspândiră care încotro, pe lângă baloturi; unii se ghemuiră chiar lângă foc. Călugărul voi a le mulţumi, dar nu mai avu cui, aşa că se întoarse la locul lui şi, sprijinit de coloana lângă care omul dormea, începu a cugeta.

Îl găsise, dar nu era aici... El era... Îi striga inima lui... şi-apoi atâtea lucruri nemaiauzite... vindecase leproşi, orbi, schilozi, oameni stăpâniţi de duh rău... şi la toţi le spunea: *„Credinţa ta te-a vindecat”*. Şi încă ceva... doar nu cumva uitase... da, îşi amintise: *„Să nu mai greşeşti, că-ţi va fi mai rău”*. Oare din ce pricină... poate pentru că deja ştiau?!

Trebuia să mai chibzuiască vorbele, să le pătrundă bine... Ei, oricum avea de aşteptat... Sau mai bine pleca în întâmpinare?
- Zalmoxe, dă-mi sfatul cel bun!

Abia apucă a gândi, că şi plecă capul pe un umăr, trecând în lumea somnului. Trupul i se îndoi, acoperind traista, apoi alunecă încet, aşezându-l pe podeaua Templului. Peste tot, prin colţuri, ghemuiţi sau întinşi, dormeau oameni.

Era linişte... era pace...

*

Intrase în ţinutul Samariei de ceva vreme şi mai avea mult de mers. Trecuse munţii şi poposise la o margine de cetate, lângă tulpina unui smochin, ce se opintea a da în floare, când auzi un ţipăt de durere. Sări şi alergă într-acolo. O fetiţă, puţin mai mare de-o şchioapă, căzuse pe cărăruie, vărsând şi găleata plină cu apă. Acum plângea, frecându-şi genunchiul lovit. Se apropie, vorbindu-i cu blândeţe:

- Draga moşului, lasă că trece! Punem nişte ierburi peste rană şi-i gata. Nu mai freca ochişorii cu pumnul... Hai, uită-te la mine, să văd... Ştii să râzi?

Fetiţa înălţă căpşorul bucălat şi-i arătă cel mai frumos zâmbet, apoi dădu să se ridice, dar gemu încet.

- Stai să te ajut! Hai să mergem înapoi la apă, să umplem şi căldarea, să spălăm şi rana... apoi te-oi duce acasă... lasă c-o iau eu...

Şi, apucând cu o mână fetiţa şi cu cealaltă găleata, porniră spre fântână. Aici se apucă şi spălă bine genunchiul, lăsând zgârieturile curate... mai trecu cu mâna peste ele... mai că nu mai era nevoie de faşă. Dar, ca să fie mai bine, căută în traista aruncată pe umăr şi presără praf de frunză de pătlagină.

-Acum să umplem şi găleata.

Şi, pe când scotea apa din fântână, o femeie se apropie de el, iscodindu-l:

- Cine eşti tu, străine? Şi ce cauţi cu fata Evei?

Călugărul o privi mirat de asprimea glasului, dar îi răspunse zâmbind:

- Sunt din Dacia. Mă oprisem să mă hodinesc, când fetiţa, căzând, a răsturnat găleata. Eu doar vreau s-o ajut s-o umple şi s-o ducă acasă. Dar de faci dumneata aceasta, eu oi pleca...

Femeia îl privea neîncrezătoare, dar, văzându-i privirea senină şi limpede, se domoli:

- Mă iartă, străine! Dar de când cu venirea lui Iisus, mulţi se perindă pe-aici... şi nu toţi sunt oameni buni...

Călugărul lăsă găleata jos.

- Iisus... ce-a făcut Iisus?

Ochii femeii sclipiră a bucurie; se vede treaba că abia aştepta prilej de poveste:

- Păi, eram la fântână, aici... ştii, îi zice puţul lui Iacob, căci...
- Şi Iisus?
- Ei, eram ca acuma... venisem să scot apă şi-L văd alături... Mi-a cerut să bea... mie mi-a cerut... Iar eu m-am mirat şi i-am şi zis ceva...
- De ce?
- Păi, la noi, iudeii nu se amestecă cu samarinenii. Cum să ceară apă de la mine, un iudeu? Iar după ce a băut, mi-a zis c-ar fi mai bine să cer eu apă de la El, că atunci mi-ar da apă vie. Eu, proasta, am râs. Atunci, a început a-mi zice despre mine toate cele ce le-am făcut... şi toate erau adevărate... Era în jurul Lui ceva ca o lumină... şi era blând... Am simţit căldură în suflet şi ceva aşa... ca o fericire mare... Deodată am înţeles că El era Mesia... M-am cutremurat şi-am alergat de-am chemat toată cetatea... Şi au venit... L-au auzit şi L-au crezut... A stat la noi două zile... Apoi S-a dus... Dar eu povestesc tuturor... Eu cred că El este Fiul lui Dumnezeu!

Călugărul asculta, văzând cu ochii minţii: „Bine că cei străini de neam, îl recunosc... că ai Lui...”

- Şi ne-a învăţat că nu-i de trebuinţă să mergem la Ierusalim să ne rugăm... ci putem şi aici, acasă... doar că trebuie mai altfel...

-Adică, cum?

- Să ne rugăm în duh şi-n adevăr! Că şi Dumnezeu e duh...
- Adevărat!
- Dar, drept să-ţi zic, eu nu prea ştiu a mă ruga aşa... eu ridic capul spre Cer şi-mi strig durerea cu tot năduful... Asta-i!
- Bine faci, doar să nu te rogi nicicând pentru răul altuia...
- Nici înainte nu făceam aşa ceva, chiar de am nişte... ei, lasă... Străine, ţi-o fi foame... te poftesc la noi, la masă. Ducem fata la ai ei, întâi...

Şi, tot vorbind porniră către casă... aşa află călugărul despre cei zece leproşi ce bântuiau prin satul de alături, spre spaima tuturor, şi pe care El îi vindecase... pe toţi zece... unul dintre ei mergea şi acum după El...

Bucatele calde şi ademenitoare îl moleşiră oleacă pe Călugărul nostru, care mai zăbovi la vorbă cu femeia şi bărbatul ei. Istorisiră tot despre Iisus. Aici, în cetatea samarinenilor, învăţăturile Lui erau la mare cinste. Femeia îl

mai duse şi prin cetate să-i mai asculte şi pe alţii. Căci vorbele umblau din gură în gură:

„Împărăţia lui Dumnezeu este înăuntrul vostru!”

„Toate câte cereţi rugându-vă, să credeţi că le-aţi primit şi ie veţi avea”.

Şi oamenii le repetau cu sfială şi cugetau la ele. De-ar fi făcut şi iudeii la fel! Plecă abia a doua zi, cu traista plină de merinde proaspete.

*

Trecuse de cetatea Nainului, când un tânăr îl ajunse din urmă.

- Ziua bună, străine!
- Bună să-ţi fie inima, tinere! Dar unde ai plecat aşa de dimineaţă?
- Spre Capernaum.
- Ei, se vede că avem acelaşi drum... doar că ai pasul mai sprinten, aşa că vei ajunge mai degrabă...
- E drept că abia aştept să-l revăd pe Iisus, dar putem merge o bucată de drum împreună, de doreşti...

Se veseli Călugărul în sinea lui; Zalmoxe îi scotea în cale mesageri de bine. Îl privi pe tânăr zâmbind.

- Mă bucur tare, mai ales de-mi vei istorisi câte ceva, despre Mesia acesta, al nostru...

Tânărul se opri, uitându-se mirat la el:

- Eşti de prin partea locului? Nu te arată nici chipul, nici straiul...
- Bine zici... sunt venit de departe...

-Atunci, de ce spui „al nostru”? Doar El a venit numai pentru neamul iudeilor... aşa spun Scripturile...

Călugărul clătină gânditor din cap, apoi şopti ca pentru el:

- El a venit pentru toţi... Fiul Omului s-a născut pentru toţi oamenii; aşa simt... dar de zic altceva scrierile voastre, nu-i bai... Mai bine, povesteşte-mi despre El... să ne treacă vremea cu folos... şi nici drumul nu ni s-o părea lung... Ei, ia zi!

Tânărul se înflăcără de-ndată şi începu a povesti câte auzise... Şi erau destule, doar aici era Galileea. Aşa află Călugărul cum potolise El furtuna, cum înmulţise pâinile în pustiu, cum iarăşi vindecase mulţime de popor ce-i ieşise înainte cu rugă de ajutor. Tuturor le spunea mereu: *„Credinţa ta te-a vindecat!”*

Treceau pe lângă cetatea Canei şi tânărul îi povesti despre schimbarea apei în vin, la nuntă.

- Dar ştii care a fost cea mai mare minune?
- De mi-oi spune, am să ştiu.
- Cea cu învierea mea!

Călugărul îl privi uimit, crezând că nu desluşise bine vorbele. Tânărul era plin de viaţă, cu obrajii îmbujoraţi de căldura spuselor... ochii îi luceau a bucurie... Ce voia a zice?

- Eu m-am născut a doua oară. Nu te speria... chiar aşa a fost. Avusesem o boală grea şi tocmai murisem, când Iisus a trecut pe lângă cetatea noastră. M-a văzut culcat în sicriu, pe mama plângând... că doar sunt singurul ei fiu... Să nu râzi... eu eram aşa, un nor... pluteam pe deasupra şi priveam, când deodată am auzit *„Tinere, ţie îţi zic, scoală-te!”* Am zburat în jos spre trupul meu, ce stătea nemişcat... m-a luat aşa... un val rece... apoi, am deschis ochii şi m-am ridicat... La început, n-am înţeles ce se petrecea şi ce era cu atâta lume... de ce stau în cutia aceea... Am sărit jos şi am întrebat-o pe mama de ce plânge... Să fi văzut atunci uimire şi spaimă la oameni... Dar Iisus le-a vorbit şi ei au văzut că El este Mesia... Spune, ai mai auzit aşa minune?
- Drept să-ţi zic, nu! Dar nu-i de mirare. Fiul Cerului e stăpân peste viaţă... este tot...

Dar se tot întorcea spre tânăr, privindu-l curios. Uite pe cineva ridicat din lumea cealaltă... Mare e puterea Cerului!

- Şi tu... cum te simţi acum, după ce ai înviat?
- Mai bun! Mult mai bun! Şi mama se mira şi se bucura de mine. Nu mă mai supără nimic, chiar de ţipă cineva... şi am în mine ceva nou... aşa, ca o căldură mare... sunt tot eu cel vechi, dar nu la fel...
- Nu mai eşti cel vechi... acum eşti înnoit... renăscut din dragostea de oameni a Fiului... nu mai poţi fii acelaşi...

Aşa, din vorbă în vorbă, treceau zilele; tânărul nu mai plecă singur, ci rămase să străbată drumul alături de călugăr. Tare bine-i mai desluşea omul acesta străin pildele spuse de Iisus.

-Adică, fiul risipitor suntem noi, cei ce ne-am rătăcit de Tatăl. Bine, asta am înţeles, dar cum e cu semănătorul?

- Păi, seminţele sunt învăţăturile; cel ce seamănă este Dumnezeu, iar locul unde cad seminţele sunt inimile noastre... unele sterpe, altele pline de

răutăţi... doar pe o inimă curată poate creşte grâul credinţei... unde e ură, nu poate fi şi iubire...

- Mai desluşeşte-mi, rogu-te, şi vorba aceasta, că îl spurcă pe om numai ce iese din el şi nu ce intră?!

Cugetă Călugărul o vreme, apoi îi răspunse:

- Dragul moşului, ce intră pe gura omului? Bucatele... acestea n-au cum să spurce, că doară şi pe ele tot Domnul le-a lăsat. Dar ies vorbele... pline de răutate, de mânie, blestemele... ies privirile urâte, gesturile de ameninţare... acestea arată ce se ascunde în adânc de suflet... murdăria, asta spurcă pe om! Ca să vie împărăţia lui Dumnezeu, trebuie ca răul acesta să fie zvârlit afară... casa inimii să fie curată...

Treceau pe lângă oameni, singuri sau în grupuri, ce se alăturau şi ei vorbei. Aici, în Galileea, învăţăturile păreau a prinde rod. Nopţile, poposiră prin sinagogi şi pe acolo văzură şi mânie... neînţelegere... minţi zidite în slove. Călugărul încercă a domoli furia unora, dar, fără voia omului, nu se putea. Aşa că îşi văzură cu toţii de drum. Prevestit în Scripturi, Fiul Cerului nu era bine primit printre cei ce le citeau, desluşindu-le oamenilor.

Unde era oare neînţelegerea?

Ajunseră lângă Capernaum, într-un înserat, şi poposiră la o casă de oameni primitori, la marginea cetăţii, într-un sătuc pe malul mării. Erau o familie mare, cu trei copii ceva mai răsăriţi şi unul mic. O femeie bătrână şi una mai tânără, ce păreau a fi mamă şi fiică, trebăluiau de zor, pregătind bucatele pentru cină. Un peşte mare, rumenit frumos, se lăfăia pe masă, chemând.

Călugărul nostru nu avea astâmpăr. Aflase că Iisus era în cetate şi voia să alerge la el... dar ceva îi spunea să zăbovească puţin... poate să se liniştească, să se pregătească cum se cuvine. O să se îmbăieze în mare mâine în zori, îşi va pune straiul curat, deşi cam ferfeliţit... oricum, se mai vedeau bine soarele şi luna brodate pe feţele cămăşii... pe umeri, vreo două stele se desprinseseră şi el trăsese firul, ca să rămână curat...

Bucatele se terminară iute, cu atâta popor; femeile strângeau deja masa. Cea bătrână se apropie de Călugăr şi-l pofti la vorbă:

- Ce treburi ai pe la noi, străine?
- Drept să-ţi spun, pe Iisus îl căutăm, eu şi tânărul acesta...
- Pe Iisus? Şi ce treabă aveţi voi cu El?

Privirile bătrânei iscodeau, cu puţină teamă în ele.

- Am de dus o solie, de la neamul meu... iar flăcăul doreşte să-L urmeze... abia aştept să-L întâlnesc... Am făcut drum lung pentru aceasta...

Ochii bătrânei se îmblânziră şi ea zâmbi.

- Credeam că v-au trimis fariseii, că tare se mai poticnesc de El. Numai vorbe întoarse răspândesc... nu toţi, dar cei mai mari... la Nazaret, L-au alungat afară din templu şi din cetate... cu pietre...
- Fariseii?

-Nu... oamenii. Fariseii L-au izgonit din Templul Ierusalimului... pentru că Le-a arătat adevărul... şi nu le-a plăcut... le-a zis „morminte văruite” şi multe altele... dar eu vă ţin de vorbă şi voi sunteţi obosiţi...

- Istoriseşte mai departe, tare suntem doritori... până mâine mai e timp...
- Dar ce zor ai mâine?
- Mă duc în cetate să-L întâlnesc.
- D-apoi nu-i în cetate, nu te grăbi... e plecat în cealaltă parte a mării...

Fiori reci trecură grăbiţi prin trupul Călugărului.

- Când a plecat?
- Din zori. A plecat să se liniştească, apoi coboară la Ierusalim, la sărbătoarea Paştelui...
- Măicuţă, nu te supăra rogu-te, dar de unde ştii toate astea... poate a mai întârziat...
- A plecat! Simon, pescarul, cel care-L urmează pretutindeni, dintre cei apropiaţi lui, e ginerele meu... şi tatăl a doi dintre copii... căci cel mare se ţine după ei... Când trec prin împrejurimi, dă câte o fugă pe acasă şi ne istoriseşte... aşa ştiu...
- Asta-i! Mă iartă de întrebare... dar, poate oi putea să-l ajung, cumva...?! Unde S-a dus?
- D-apoi, are un loc mai retras, nu-l ştiu care-i... Acolo unde a înmulţit pâinile şi peştii...
- Poate-l găsesc, cu Voia Cerului!
- Ei, străine, îmi place graba ta, dar vezi, corabia abia în zori face drumul înapoi... şi altcumva, n-ai cum... Mai bine, zăboveşti pe la noi... mai povestim...

Călugărul clătină trist din cap, a încuviinţare:

- Se vede treaba că aşa o fi trebuind... uneori e greu a desluşi înţelesul întâmplărilor, de ce e aşa şi nu altfel... de ce n-a fost să-L întâlnesc aici... doar am bătut ceva cale... şi ani...

- Străine, nu fi trist! Iisus ne învăţa că nimic nu mişcă fără ştirea Celui de Sus, nici măcar un fir de păr... aşa că, lasă-te în seama Lui...
- Înţelepte cuvinte. Mă iartă, m-a luat iar valul nerăbdării... dar ştii, nu-i necazul cu mine, doar că mă grăbesc să duc darul neamului meu... să apuc să-l pun la picioarele Lui...

Bătrâna întoarse întâi capul, apoi se ridică şi-şi căută de lucru prin odaie, ca străinul să nu ştie că zărise boabele lacrimilor, lucind în ochii lui. Se învârti de ici, colo, lăsându-l să-şi potolească simţirile şi-ntr-un târziu îl întrebă veselă, ca şi cum nimic nu se-ntâmplase:

- Despre Fericiri, ţi-a povestit cineva?

Călugărul tresări uşor:

- Nu... nu ştiu...
- Ei, dragule, despre cele spuse de Iisus oamenilor, atunci când s-o suit la munte?! Ai aflat? Că minunate sunt!

Faţa Călugărului se însenină şi el zâmbi blând, după cum îi era felul.

-Spune, maică... spune!

Bătrâna avu un început de râs bun, ascuns apoi repede sub năframă... „Uite că l-am scos din gânduri lăcrimate... Se vede un om bun, ca şi tânărul ce doarme deja pe crivată”.

- Drept să-ţi zic, eu le ştiu mai amestecate, dar nepotul ăsta al meu, feciorul lui Simon, ţi le-o spune... ca pe apă... Hei, Mateiaş... copile, n-auzi?!

Un fecioraş cu cârlionţi pe frunte se ivi timid, de după uşă.

- Hai, vină de spune ăstui oaspete al nostru „Fericirile”, că tare-mi mai mângâie sufletul...

Băiatul se îmbujoră uşor apropiindu-se. Stătu o clipă, amintindu-şi, apoi începu a rosti cu voce clară şi limpede:

- *„Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”... „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetează de dreptate, că aceia se vor sătura”... „Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor mântui”... „Fericiţi cei blânzi... cu inima...” - nu mai ştiu, buno, mă iartă!*

-Te-a lovit somnul şi pe tine... hai, du-te...

- Ba, nu... dar, am uitat... mă duc până la Iane, vraciul... el le are scrise pe toate...

Şi băiatul o şi zbughi pe uşă. Călugărul rămase nemişcat, cu ochii închişi şi faţa luminată de un zâmbet al adâncului.

- Poate ţi-o fi a dormi, străine... şi eu...

- Îţi mulţumesc, măicuţă, pentru tot. Parcă am auzit glasul firii, clopoţind înţelepciuni. Să fie sănătos, nepotul tău! Ce vorbe... Încercam a le zice şi eu în sinea mea, să le duc acasă, în munţii mei. Tare se mai potrivesc cu cele lăsate nouă de Zalmoxe.
- D-apoi ăsta, cine-i?
- Un fel de Moise al nostru... al dacilor... doar că noi îl ştim, acolo sus, lângă Părintele Cerului... şi-i zicem zeu...
- Ei, bine... dar să-ţi spun dintre minunile făcute aici, la noi... le-am văzut cu ăşti ochi...

Şi Călugărul puse în traista deschisă larg, a inimii, povestea vindecării slăbănogului, a slugii sutaşului roman, învierea fiicei lui Iair, orbi, muţi, leproşi, ca şi ridicarea miraculoasă din friguri chiar a bătrânei. Veni şi Iani, adus de Mateiaş cel sprinten, şi şirul vorbelor se lungi până după miez de noapte.

- *„Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate..." „Fericiţi făcătorii de pace..."*

Dar Iani mai adusese şi rugăciunea pe care le-o lăsase Iisus:

- *„Tatăl nostru, carele eşti în Ceruri...“*

Călugărul închisese ochii, să nu lase preaplinul inimii lui să se reverse... vedea cu ochii minţii mulţimile de pe munte şi... pe El, cu mâinile ridicate spre Cer, rugându-se: *„...sfinţească-se Numele Tău..."*

- ...căci toţi suntem fii de suflet ai Părintelui Luminilor, aşa neputincioşi şi neştiutori cum ne ştim... iar EI a venit să ne înveţe... a coborât în lumea pământească, a lăsat împărăţia de Sus şi a venit la noi... să ne vorbească de milostenie, de rugăciune, de iubire şi pace... a coborât, curat ca un prunc... dar noroiul lumii nu-L va murdări...

Glasul Călugărului pătrunse în inimi şi cuvintele se cuibăriră, înfiorând. Dar el tresări mirat... iar cugetase cu glas tare... Surâse un pic ruşinat, apoi se duse la odihnă, singur cu gândurile lui.

Şi-n visul său văzu marea învolburată şi pe El, păşind peste valuri şi domolindu-le... *„Puţin credinciosule... cereţi şi vise va da... bateţi şi vi se va deschide... căutaţi şi veţi afla"*... El... El... cu ochii mari şi blânzi... El.

Piatra cea albă

Corabia se apropiase de ţărm şi acum se legau parâmele. O mulţime zgomotoasă se buluci, grăbindu-se spre punte. Călugărul, prins între două coşuri de nuiele pline ochi cu ceva mărfuri, se dădu puţin într-o parte, făcându-le loc; el şi tânărul n-aveau baloturi de cărat, puteau aştepta la urmă.

Deodată, de undeva, se auzi un ţipăt, ca de moarte... şi el tresări, întorcând capul. De unde venise chemarea? Strigătele celor de pe mal îl astupau, aşa că se depărtă câţiva paşi, ascultând atent. Cineva avea nevoie de ajutor. Cine? Unde era? Ţipătul se mai auzi o dată, scurt şi sfâşietor... ţipăt de femeie... Călugărul se repezi

Într-acolo. În urma sa, tânărul, urcat deja pe punte, făcea semne disperate, dar dacul nostru nu le vedea... el alerga spre una dintre căsuţele tupilate într-o margine de mal. Deschise uşa şi intră.

Într-un colţ, căzută în genunchi, cu mâinile împreunate în rugă şi ochii plini de lacrimi mari, ce se rostogoleau de-a lungul obrajilor, o tânără femeie îmbrăcată în straie albe, lungi, privea îngrozită. În faţa ei, învârtindu-i ameninţător un cuţit în jurul pletelor, o namilă de bărbat, pletos şi murdar, întinsese mâna să-i apuce straiele:

- Faci pe cuminţica cu mine?! Las’ că-ţi arăt eu... o să-ţi placă!
- Fie-ţi milă, te rog! Lasă-mă! N-am cunoscut bărbat şi nici...
- Ia te uită ce perlă! Şi mai bine!

Râdea gros şi urât. Apucase capătul cămăşii şi da să-l sfâşie, când... un braţ de fier îl zvârli cât colo şi o arătare albă se puse între el şi fată. Namila stătu o clipă năucit de îndrăzneala celuilalt; lucirea dorinţei din ochi se preschimbă în privirea fiarei... ridică cuţitul şi se repezi...

Călugărul rămase pe loc, cu o linişte de fier. Bărbatul se apropie urlând şi... se opri lovit de privirea albastră şi puternică... pletele acestea albe... era ca un zid... mâna ridicată îl durea, aşa că o lăsă încet jos, ţinând însă cuţitul strâns... era ca o luptă între ei... lumină şi întuneric... bărbatul se dădu doi paşi înapoi şi dădu să-l ocolească, dar Călugărul îi stătu iar înainte.

- Ce vrei de la mine? Cine eşti tu?

Vocea spartă, de viaţă murdară, dezvăluia spaimă. Dădu să ridice din nou cuţitul, dar se opri.

- Lasă femeia în pace! Du-te în treaba ta!

-Ea mea! E femeia mea!

- Nici nu te cunosc, omule!

Vocea femeii se strecură printre suspine.

- Auzi? Du-te în pace! Ce vrei să faci tu, e omor.

- Dar nu-i făceam nimica... puţină dragoste nu strică...

Dădu să râdă, gâlgâit.

-Asta nu-i dragoste, ci silnicie! Omori iubirea din suflet, poate pentru totdeauna! Tot ucigaş te numeşti. Pleacă!

Namila rotea ochii ameninţător, dar ceva îl ţinea pe loc; vru să ridice iar cuţitul, dar mâna îi căzu. Nu era lucru curat... Bătrânul ăsta, căzut parcă din cer, poate era... Dar cum să plece aşa... fără nimic... roti privirile, căutând... dar nu întâlni nimic ce să ia...

Se întoarse hain spre călugăr:

- Dă-mi ceva în schimb, altfel... mă întorc...

- N-am ce-ţi da, decât ceva ierburi uscate, de leac.

N-apucă bine a zice şi palma în care ţinea traista începu să-l ardă. Dădu s-o frece uşor de cămaşă... dar arsura nu mai înceta... Ce-o fi şi asta?

Tâlharul făcu un pas ameninţător spre făptura prăbuşită în durere; un suspin şi un şirag de boabe calde de lacrimi împodobiră trupul gingaş ce se ghemuise spre podele. Ce să facă? Ce să-i dea? Răul trebuia alungat pentru totdeauna!

Mânerul traistei îi ardea mâna... Deodată se dumiri şi deîndată dogoarea încetă; cu gesturi încete, ca de ritual, lăsă să-i alunece traista de pe umăr, scoase cu grijă sabia din teaca ei... Namila sări într-o parte, speriat... dar el, după ce trecu cu palma peste ea a mângâiere, desfăcu ultima nestemată de pe mânerul săbiei şi, întorcându-se, o întinse bărbatului.

Era preţul neîntinării! Semnul alb al neprihănirii sufletului şi al trupului! Jertfa din darul neamului! Şi Călugărul ştiu că dacii lui ar fi făcut întocmai!

Tâlharul privi o clipă nedumerit, apoi, înţelegând că nu-i glumă, înşfăcă piatra cu lăcomie şi o roti pe toate feţele... ochii stăteau să-i sară din locaşuri. Zâmbi dispreţuitor spre fată, mai privi o dată spre Călugăr, întrebător: „Chiar mi-o dai? Nu-mi mai trebuieşte femeia, păstrează-ţi-o sănătos... hei, de acum sunt bogat” - şi ieşi din casă în grabă, ţinând strâns nestemata la piept. În urma lui, Călugărul puse înapoi sabia golaşă, în teaca ei de piele, tocită şi desprinsă pe alocuri, apoi în traistă, şi pe aceasta o zvârli pe umeri. Privi fata ce încetase a plânge şi acum făcea ochii mari spre el.

- E bine aşa! Era piatra albă a purităţii! Nestemata sufletului! Linişteşte-te acum şi fii precum ai zis: curată şi luminoasă ca ea. Zalmoxe să te ocrotească!

Ieşi, lăsând-o tot înmărmurită şi fără glas. Privi ţărmul... corabia abia se mai zărea departe... nu mai avea cu ce pleca... Încă un timp se aşternea, lungindu-i ajungerea. Dădu din cap cu tristeţe şi se-ntoarse din nou la casa atât de primitoare a pescarului Simon, căruia Iisus îi spusese Petru... va aştepta până a doua zi... voia Cerului să se facă şi nu voia lui...

Bătrâna îl primi bucuroasă; era singură acasă, nora era plecată după ceva bucate, iar copiii la zbenguială... aşa că mai stătură ceva de vorbă... Îi plăcea bătrânei străinul acesta, ce-i desluşea pe înţelesul ei vorbele înţelepte ale învăţătorului.

- Mai spune-mi despre pilda talanţilor, rogu-te!
- Păi, măicuţă, uite... toate vorbele şi învăţăturile ce ni le lasă Fiul Cerului sunt talanţi de suflet... şi El ni le dăruieşte fiecăruia după putinţă...
- Adică, cum?
- După înţelegere... fiecare pricepe cât poate, cu inima şi cu mintea... unul mai mult, altul mai puţin... Dar oricare din noi trebuie să înmulţească darul... să-l împărtăşească şi altuia... să dea roade... ca tot neamul şi toate popoarele să-L cunoască şi să-L urmeze...

-Adică, cum ţi-am istorisit şi eu?!

-Aşa! Cu sufletul şi cu inima!

- Dar cea cu darea... cu cezarul...
- *„Daţi Cezarului ce-i ai Cezarului şi lui Dumnezeu, ce-i al lui Dumnezeu”- de asta vrei să întrebi?*
- Că bine zici...
- Cezarul, cred că-i pământul cu legile lui, împărăţia lumească în care trăim... şi căreia trebuie să-i dăm obolul cerut, în muncă sau bani, în zbucium sau suferinţe... cu trudă dar şi cu bucurie... Iar lui Dumnezeu trebuie să-i dăm ce-i al Lui, adică sufletul. Trupul e al pământului, iar sufletul al Cerului.
- Cum să-i dăm sufletul... adică să murim?

Râse Călugărul privind uimirea din ochii bătrânei.

- Nu... să-i dăruim sufletul Lui, adică să fim ca El... buni şi blânzi...
- D-apoi cum o să se poată?
- Să privim înlăuntrul nostru... să nu avem în noi nimic străin de

Dumnezeu... nimic întunecat... să fim casă curată şi luminoasă... primitoare... ca El să se sălăşluiască în noi... şi cu noi...

-Aşa înţeleg. Dar, ia spune-mi, ţie cine ţi le-a desluşit aşa bine?

- Drept să-ţi spun, nu ştiu... unele le-am auzit prima oară aici... dar e cineva înăuntrul meu care ştie...
- Spunea El ceva... că de ai credinţă cu adevărat, va veni şi va locui în tine... Crezi că o fi venit, în duh?

Călugărul se cutremură... nu, nu se simţea vrednic... şi boabele de rouă umplură iară ochii, încercaţi de vreme...

- Mamă soacră, mamă soacră! - năvăli nora în casă.
- Stai, fătucă, ce-i cu tine? Unde ţi-s merindele? Uitat-ai?
- Stai să-ţi spun... o ştii pe Maria, fata lui Zevedeu... ei, azi dimineaţă... stai, să-mi trag sufletul, c-am venit într-o goană...
- Ei, dar spune odată!

-A năvălit peste ea un tâlhar... o namilă bărboasă...

- O... Doamne... şi... ai ei unde erau?
- Păi, la corabie... să trimeată nişte marfă peste mare...
- Şi? Să nu-mi spui că...

-A venit cineva... un om... ca un înger... dar, mai trecut de ani... şi l-a spulberat pe ticălos...

- L-a ucis?
- Nu... l-a dat de perete şi... ca s-o lase în pace pe fată... ştii, avea şi un cuţit...
- Cine?
- Tâlharul... deci, ca s-o lase în pace ce crezi că i-a dat în schimb?!
- Cine?
- Îngerul acela, sau ce-o fi fost... i-a dat tâlharului...
- Dar spune odată, femeie!
- O nestemată mare cât un pumn... ca o stea de pe cer... şi atunci, tâlharul a plecat...
- Şi omul? Cine era?

-A dispărut. N-a apucat nici să-i mulţumească.

- Ai auzit, străine?... Ce întâmplare... Ţi-am spus că o grămadă de netrebnici umblă...

Bătrâna se roti spre Călugăr indignată, dar acesta se întorsese cu spatele şi se uita undeva departe, prin deschiderea ferestrei... poate nici nu

auzise... Aşa că-l lăsă cu gândurile lui şi plecă să ajute la pregătirea mesei...

După timpul amiezii, când deja masa fusese strânsă şi bucatele rămase puse la păstrare, bătrâna încercă din nou să-i istorisească Călugărului povestea, dar nu primi decât două vorbe: „Voia Domnului!” - şi atât. Se miră în sinea ei, dar uită repede şi se întoarse din nou la pildele atât de neînţelese.

- Dar cu femeia adulteră, ştii? A lăsat-o să scape... chiar nu înţeleg, doar legea noastră spune...
- Cred c-a vrut a zice că-i bun de judecător doar cel ce-i fără pată... adică Tatăl din Ceruri... că doar a mai zis-o şi pe asta: *„Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi!”*
- Păi, atunci, toată lumea s-o apuca de blăstămăţii, n-or avea teamă de nimic...
- Dacă te supui numai de frică, înseamnă că eşti un prefăcut... una e în sufletul tău şi alta faci... Dumnezeu ne vrea sinceri şi adevăraţi... să ascultăm, să ne supunem Legilor Lui, din dragoste...
- Păi, legile pământului...
- Tot de Sus sunt lăsate... fiecărui neam, după trebuinţă... nu spuneai că nimic nu mişcă fără Voia Domnului?
- Dar Moise ne-a adus Legile... pe care i le-a dictat Domnul... şi ele spuneau că adulterul se pedepseşte cu pietre...
- Dar Iisus este Fiul Domnului... şi El a venit să îmbuneze Legea... a venit timpul iubirii dintre oameni...
- Mi-am amintit cum ne povestea Simon, adică Petru, c-a zis Iisus: *„Eu n-am venit să stric Legea, ci s-o împlinesc”*... Aşa-i, străine, ai dreptate, simt că înţeleg... Mereu vorbea învăţătorul despre iubire: *„Să vă iubiţi unul pe altul... să vă iertaţi unul pe altul”*... dar tare-i greu... lumea-i rea... uite, şi pe El, care-i aşa de bun, pe toţi care-au venit rugându-L, i-a vindecat... pe El, L-au alungat cu pietre din templu, L-au batjocorit... fariseii nu-L au drag, de loc... dar poporul merge după el... nu toţi, dar destul de mulţi...
- Dar, întrebând prin drumurile mele, am găsit mulţime care nici nu auziseră.
- Se poate aşa ceva?

Vorbeau despre Iisus, aducându-L cu sufletul aproape.

Ziua cea mare

Plecase în zorii zilei ce urmase şi mergea mereu pe urmele Lui... Îl ţinea speranţa ajungerii şi pipăia din ce în ce mai des, prin ţesătura acum rară a traistei, sabia... Ca să prindă puteri, privea Cerul şi păşea mai departe...

Mergea pe urmele Lui, asculta vorbele Lui, răspândite din gură în gură. Îl simţea în jur, parcă în fiecare adiere de vânt sau rază de soare şi totuşi... nu-L întâlnea...

Când ajungea el într-un loc, afla că tocmai de o zi, două, plecase mai departe. Dar faptele şi Cuvântul Viu, rămâneau în inimile celor cu sufletul deschis. În sinagogi, rumoarea era şi mai mare: „Cine era acesta care îndrăznea să ierte păcatele oamenilor? Vorbele Lui au tâlc ascuns, trebuie să fim cu mare băgare de seamă! E drept c-a făcut şi minuni... dar nu ştim cu cine... Poate e... doar un prooroc”...

Călugărul asculta şi inima lui plângea pentru ei. „Deschideţi-vă obloanele sufletului şi priviţi Lumina cea adevărată. Sorbiţi Cuvântul Viu şi nu vă încremeniţi între slove moarte... trăiţi-le! Acesta e Fiul Cerului şi eu alerg să-L întâmpin, cu tot dorul Daciei mele... alerg”...

În urma Lui, rămânea o trăire nouă între oameni, ca un val de viaţă şi de nădejde, mai ales printre cei săraci. Erau, însă, şi din ceilalţi care, în dosul zidurilor, învârteau gânduri ascunse şi şuşoteau: „Calcă Legile! Iertare... de parcă poţi să-l ierţi pe cel ce te pradă!... Cică să-i dai şi cămaşa... dar tu cu ce mai rămâi, atunci? Pericol mare! Fiu de tâmplar!”

Călugărul privea atent la toţi, cei pe lângă care-l duceau paşii zilei, şi înţelegea neputinţa unora de a se înălţa până la măreţia Lui, de a-l pricepe spusa. El le pusese bine, în suflet, pildele şi învăţăturile; încerca a nu uita nici una din vorbele Fiului, să le ducă acasă, la ai lui... Ei, ce s-or bucura şi-L vor înţelege mai lesne, doar Zalmoxe le lăsase Legi asemenea...

Şi tot mergând şi ascultând printre oameni, desluşind în sine învăţăturile noi, iată că ajunse pe înserat în aşezarea Ierihonului.

Tocmai căuta un loc de mas, când veni spre el o slugă şi-l chemă la masa stăpânului său.

- Îţi mulţumesc, omule, dar te va certa stăpânul tău, de-i aduci străini... căci vezi, eu abia am păşit prima oară pe aici...

- Vino fără teamă, stăpânul meu e Zaheu, vameşul, n-ai auzit de el?
- Mă iartă, n-am auzit!
- Ei, cu atât mai bine... ţi-o povesti chiar el. Hai, vino!

Călugărul se minună de asemenea chemare, dar se duse bucuros să-l vadă pe omul acesta inimos, ce aducea străini la masa lui. Gândea: „Parc-ar fi de pe la noi”...

Casa în care intrară se arăta mândră şi bogată. În odaia mare, mese întinse la care se ospătau mulţime de nevoiaşi. Oameni în straie zdrenţuite, se hrăneau grăbiţi din tipsiile pline de bucate... se temeau că nu le va ajunge... Îşi umpluseră mâinile şi cu ochii alergau după altă îmbucătură... Stăpânul casei sta în picioare şi supraveghea ca toţi să aibă de toate... Când îi văzu intrând, se repezi cu un zâmbet larg şi plin de căldură, să-i întâmpine.

- Bine ai venit în casa mea! Pofteşte rogu-te la masă! După straie şi chip, s-ar părea că nu eşti de prin partea locului...
- Bun găsit, gazdă bună! Eu sunt un drumeţ... vin de departe...
- Primeşte şi stai la masa mea, bucurie mare mi-ai face!
- Primesc cu drag, dar... până acum, n-am mai fost aşa poftit, pe aici, şi... aveam o nedumerire... acum...
- Ei, nici eu nu eram mai bun decât alţi înstăriţi, din neamul meu... doar eram vameş... dar după venirea Lui aici, în casă... totul s-a schimbat în mine... Nu ştii? Ei, ospătează-te mai întâi, apoi om povesti... şi de n-ai alt loc mai bun, te-oi pofti să dormi în casa mea...

Călugărul fu aşezat la un loc de cinste, tipsii cu bucate alese se perindară prin faţa lui. După ce-l văzu îmbucând, gazda se duse iar spre ceilalţi, care, de înfometaţi ce erau, goliseră masa. Puse de se mai aduseră bucate noi şi, pe când ei înfulecau din nou, el le vorbi despre Iisus, despre nevoia de dragoste şi înţelegere între oameni, despre iertare şi iubire. Oamenii îl ascultau miraţi, dar atenţi: „Ia te uită ce ne spune omul acesta... se vede că-i bun la suflet, ne-a ospătat în lege, înseamnă că şi vorbele lui sunt bune”... Şi, pe nesimţite, se umpleau sufletele şi trupurile de cele trebuincioase traiului. Iar după ce se săturară şi plecară la casele lor, stăpânul casei veni spre Călugărul ce sta liniştit la locul în care-l pusese.

- N-ai prea mâncat... doar puţin, ici colea, te-am văzut... nu ţi-au plăcut? Poate doreşti ceva anume... spune doar şi s-o face în câteva clipe...
- Îţi mulţumesc pentru ospăţ... trupul meu e îndestulat peste poate... mai

bine om hrăni şi sufletul, ăsta-i mai nesăţios...
- Că bine zici, hai în odaia de alături, să povestim...

Şi aşa află călugărul despre trecerea, cu două zile în urmă, a Fiului Cerului, şi cum privise El spre copacul în care vameşul se căţărase pentru a putea vedea, apoi îi zisese: *„Zahee, coboară degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân...”*

-Şi a stat la masa mea, în casa mea... un păcătos ce sunt... şi tare frumos ne-a vorbit... ne-a spus şi-o pildă, despre un om de neam mare, care avea zece slugi... şi a chemat la sine slugile şi le-a dat fiecăreia câte o mină, ca să le gospodărească în lipsa lui... iar la întoarcere a cerut socoteala... slugii care i-a adus câştig zece mine, i-a dăruit zece cetăţi, celei care i-a adus cinci, numai cinci cetăţi i-a dat în stăpânire, iar slugii care ţinuse mina ascunsă în ştergar şi n-o înmulţise, i-a luat-o şi a dat-o tot primei slugi, care deja avea cel mai mult... Ei, ce zici? Care-i învăţătura?

- La fel ca-n pilda talanţilor. Mina este învăţătura şi Cuvântul lui Dumnezeu... cine-l înmulţeşte, mai primeşte pe deasupra, iar celui ce o ţine sub obroc, nefolosind-o nici el nici alţii, aceluia i se ia...
- Bine zici, că şi Iisus a spus: *„Oricui are i se va da, iar de ia cei ce nu are şi ceea ce are i se va lua”*... Uite, abia acum înţeleg eu mai deplin spusele... Dar am o nedumerire, poate ai putea să mi-o desluşeşti...
- Spune, vameşe, te ascult cu drag...
- Păi, de ce o fi zis: *„Zahee, trebuie să vin în casa ta”*... de ce „trebuie”?
- Să cuget oleacă... apoi, mai întâi că te-a văzut cum eşti...
- Ei, eram agăţat de un ram... că aşa pricăjit şi mic de stat, nu vedeam de mulţime...
- Ţi-a văzut sufletul...
- Cum oare?
- Păi... ca un Fiu de Dumnezeu... a citit în el bunătatea şi curăţenia, deşi eşti vameş...
- Nu-s chiar aşa nici acuma, darmite atunci... vrei să mă faci prea bun...
- Judecata Cerului nu-i asemeni cu cea a oamenilor... destul că a văzut ceva, ce L-a făcut să vină la tine... un suflet care-L aştepta o inimă goală fără de El... şi a venit să umple cu dragoste locul curat, ca nu cumva să vie răul lumii şi să năvălească peste el.
- Drept să-ţi zic, nu m-am dumirit nici acum prea bine... dar, ştii tu ce zici, străine! Că am văzut că eşti înţelept...

- Ei, i-a spune-mi, ce-ai făcut, după ce a plecat Iisus?
- Am făcut din cele nefăcute: am împărţit jumătate din averea mea săracilor şi... din cealaltă, fac mese pentru cei flămânzi... cum ai văzut... le mai povestesc despre Iisus, le mai dau sfaturi... poate doar aşa mai îmi spăl şi eu din cele multe rele pe care le-oi fi făcut...
- Păi vezi... de asta a venit la tine: ca să-ţi dea mina în primire, iar acum tu o gospodăreşti şi o înmulţeşti cu mare spor, văd...
- Nu mai spune, chiar aşa?! Acum chiar că am la ce mă gândi peste noapte. Te las în bună pace, să te hodineşti şi tu, străine...

Şi Zaheu ieşi din odaie îngândurat. Călugărul privi în urma lui, gândind: „Aşa, zic şi eu... om adevărat...”

*

Ierusalimul nu dormea. Noaptea era adâncă, nici luna nu se ivea de după nori... parcă şi cerul era trist şi se ascundea după pânza groasă şi cenuşie a ploii... grupuri de oameni, ici-colo, se iţeau pe după porţi, sau stăteau grămadă la adăpostul zidului... forfotă înăbuşită, frământare, certuri... glasuri când ridicate, când abia şoptindu-şi amarul...

Călugărul se apropie de unul dintre pâlcuri şi întrebă cu glas domol, pe unde s-o ia spre Muntele Măslinilor. O femeie, ce plânsese îndelung, ridică mâna şi-i arătă, fără o vorbă. Mulţumi şi se îndepărtă în partea arătată. Îi spusese vameşul că acolo se ducea Iisus cu apostolii la odihnă, când stătea la Ierusalim. Se grăbea să-L întâlnească. Acum era aici! Nu-L va tulbura până la ziuă... va sta undeva tupilat, aşteptând zorile... atunci... atunci... şi gândul lui se oprea aici... valul de căldură îi urca spre inimă, cotropindu-l...

Urca muntele încet; picioarele abia voiau să mai asculte, dar el le împingea înainte cu forţa dragostei. „încă un pas, hai încă unul... om avea timp de hodină”.

Şi trupul lui se supunea, aşa încercat de greul drumului şi al simţirilor.

Ajunse. Răsuflă adânc de câteva ori, să mai prindă din puteri, apoi privi în jur, să cate loc de stat. Ploaia se oprise şi luna îşi scosese capul curioasă de după un nor.

Ce văzu? Ce se-ntâmplase? Portiţa era zmulsă din locul ei şi totul în jur arăta ca după o luptă aprigă... lemne rupte se zăreau aruncate în dezordine, ici-colo câte o haină uitată sau aruncată... ca şi cum o turmă de fiare... sau oameni furioşi trecuseră pe acolo. Intră cu spaimă în suflet. Nu era timp de aşteptat.

Nici urmă de apostoli sau de Iisus. Îl simţea pretutindeni, îndurerat şi neliniştit... dar cu ochii trupului nu-L vedea nicăieri... Totul era încremenit într-o tăcere grea, apăsătoare... care durea... Inima sta să-i spargă pieptul, gândurile i se învârtoşau prin minte, iar picioarele începuseră să-i tremure. Îşi dădu drumul jos, lângă tulpina unui măslin şi închise ochii să se adune. Ce se petrecuse aici?

Şi deodată, pe sub pleoapele lăsate, văzu o învălmăşeală de oşteni ce pătrundeau aici, şi pe El... Înveşmântat în alb, cu cunună aurie în jurul capului, cum le iese înainte... Oştenii îl prind şi-L leagă... Îl târăsc după ei... nu se poate!... apostolii sar să-L apere... e o nedreptate!... nu!

Deschise ochii mari. O sudoare rece îi umezea fruntea, lacrimi amare îi curgeau pe obraji... simţea o zbatere în toată fiinţa lui şi strigă în noapte, cu forţa disperării: „Doamne, de ce îngădui? Nu-L jertfi pe Fiul Tău!”

Se ridică şi umblă buimac printre copaci, căutându-şi parcă trecerea; traista i se lovea de umăr, dar pentru prima oară nici n-o băga de seamă. Era ceva peste puterile lui de înţeles... nu-L înţelegeau, nu-L iubeau, dar de ce nu-L lăsau în voie... să-i bucure pe cei cu sufletele deschise... doar făcuse numai bine tuturor... pe nimeni nu oropsise... Îi certase... cu vorbele unui Părinte îngrijorat pentru copiii lui... ce aveau cu El?

O negură deasă căzu asupra lui, întunecându-l... şi el se prăvăli, ca un brad sub secure...

În zori, când deschise ochii, avea lacrimi calde încă, pe obraji. Se ridică nedumerit... ce se întâmplase cu el? Cum de irosise atâta vreme, dormind... Oftă şi începu a se pregăti... se spălă temeinic, îşi puse straiul de sărbătoare, cel cu soarele pe piept, îşi netezi pletele şi se-mbărbătă singur: „Desigur, până acum l-au dat drumul... de nu...” Pipăi sabia... Zalmoxe îl va ajuta... Doar nu bătuse el drum lung, de o viaţă, până aici, ca să-L lase pe Fiul Luminii în necaz... Îl va salva el, chiar de va fi să moară pentru asta... Îşi strânse pletele lungi cu un fir de cânepă şi-şi privi picioarele: erau goale şi umflate... Încălţările ce i le dăruise Zaheu nu-l mai cuprindeau acum... dar nu mai era mult, va merge şi desculţ...

Scoase sabia şi-o netezi cu ceva feşe de cânepă, dându-i luciu. Apoi o puse din nou în teaca roasă de piele a meşterului aurar. După ce le rândui pe toate bine, stătu câteva clipe gol şi pustiit de toate grijile pământeşti, cu sufletul tot spre Cer. Înălţă rugă fierbinte de mulţumire şi de ajutor pentru ce avea a face în curgerea zilei. Apoi săltă desaga pe umeri şi dădu s-o

pornească spre cetate, dar... un om venea împleticindu-se pe cărare... părea a fi bolnav... gemete şi icnituri răzbăteau printre cuvinte bolborosite... din când în când se lovea cu pumnii în cap...

- Ce-i cu tine, omule? Care-i durerea ta? Poate te pot...

Dar omul trecu pe lângă el, nevăzându-l parcă şi se repezi în grădină. Călugărul îl privi cu mirare şi dădu să-l oprească, dar omul se scutură.

- Dragoste cu sila nu se face... nici ajutor, de nu-l doreşti!

Şi porni pe potecă în jos. Dar deodată, în liniştea dimineţii, se auzi tânguirea omului:

- Doamne, Iisuse, ce ţi-am făcut!

Călugărul se opri ca fulgerat şi se întoarse spre fiinţa ce stătea ghemuită, pe un colţ de stâncă şi plângea amarnic... un bărbat, nevolnic ca un prunc!

- Omule, poate te pot ajuta... de vrei!
- Nimeni nu mă mai poate ajuta... sunt un ticălos! Dar n-am vrut să fie aşa...
- Descarcă-ţi sufletul... ce e cu Iisus?!
- Eu sunt cel care L-am dat prins în mâinile fariseilor... eu... acum mai vrei să mă ajuţi?

Un fulger trecu prin inima Călugărului, aplecându-l... o beznă rea îi întunecă inima, muşcând cu durere; răsuflă adânc de câteva ori, stăpânind tulburarea... apoi ridică ochii spre nefericitul ce suspina într-una... era un trădător... şi pe cine trădase... pe Fiul Luminii... Un nou val de durere şi supărare năvăli peste el... dădu să se ridice şi să-l lase singur pe.... Îşi merita suferinţa! Totuşi, e un om... Stăpânindu-şi mâhnirea, vorbi:

- Cum ai putut, una ca asta?

-Voiam ca Iisus să le desluşească lor... fariseilor, cine este... să le arate... să le dovedească... doar noi, apostolii... am văzut atâtea minuni făcute de El... voiam să le facă şi lor una, special pentru ei... să fie pus în loc de frunte... iar eu, lângă El...

-Tu voiai, biet om, ca Fiul Cerului să dovedească prin cuvinte... când toate faptele Lui, toate vorbele Lui... felul lui de a fi... arătau cine este... El nu trebuia simţit cu mintea, ci cu sufletul... Căutai triumful pământesc... dar El îţi deschisese calea spre cel ceresc...

- Mereu îmi spunea: „luda, luda deschide-ţi sufletul şi nu mintea”... dar vezi, că n-am înţeles... Acuma ce să fac? Spune-mi străine?!
- E greu de spus... precum şi mai greu e de înţeles fapta ta... dar, caută-L şi

roagă-te de iertare mai întâi; apoi drege ce ai stricat... apără-L în faţa cui L-ai dus...

-Am vrut... dar m-au alungat... şi... mi-au aruncat un pumn de arginţi, ca şi cum... L-aş fi vândut...

Plânsul acoperi vorba omului şi Călugărul se cutremură de în- zidirea sufletului. Omul înălţă capul, privindu-l printre lacrimi:

- Crezi că mă mai poate ierta? După ce am făcut? încă nu ştii tot...
- Dar, ce-ai mai putut face, omule, mai cumplit?
- Multe... mai luam din bani... dar cel mai cumplit... L-am arătat ostaşilor, să-L prindă, sărutându-L...

-Adică L-ai trădat prin semnul iubirii?!

-Aşa! Acum mai crezi că mă iartă?

Călugărul tăcu un timp, luptându-se cu pornirea de a se depărta de un asemenea om, de a pleca cât mai curând, şi dorinţa, ce o simţea în adânc, de a ajuta un adevărat sărman... o oaie rătăcită rău de tot...

- Eu cred că El poate tot... şi ceea ce este peste putinţa noastră de înţelegere... El iartă mult, pentru că şi iubeşte mult...

- Să mă întorc... mai bine, mă duc la sinedriu... să-i aduc la pace - să mai stea de vorbă cu El... sunt înţelepţi... poate, între timp, s-or fi şi lămurit, cine este Iisus...

-Asta sper şi eu, deşi... dacă şi-au dat seama şi se tem?!...

- De ce? Iisus este tare blând...

- Îi copleşeşte! De nu vor vrea să desluşească adevărul... şi atunci îl vor respinge... e mai lesne... şi nici nu-i scoate pe ei din obişnuitul vieţii... De-s prea înzidiţi între cuvintele Scripturii... de nu-i mai înţeleg trăirea... Aşa cred că se petrece... aşa am văzut pe unde am umblat... dar poate, sinedriul o fi altfel...

- Sigur... Ana şi Caiafa... şi ceilalţi... ştiu multă carte... legile şi învăţătura... toate scrierile vechi, sunt oameni luminaţi...

- La minte, desigur... dar la suflet? Cum de L-au dus legat... ca pe un tâlhar... Aşa chemi oamenii la vorbă? Sau poate... nu s-a petrecut aşa?

Şi Călugărul aşteptă cu inima bătând să audă că visul lui nu era întocmai cu cele petrecute. Dar luda oftă:

- Aşa-i! Şi tot nu înţeleg... eu credeam că-L vor pofti la sfat... nu la judecată... aşa mi-au spus... Am să mă duc din nou la ei, să le cer socoteală... sau măcar să pun un cuvânt bun...

Iada se repezi pe cărare, alergând la vale. În urma lui porni şi Călugărul, gândind: „Parcă Fiul Cerului are nevoie de vorbele tale... de dragostea ta, poate... de faptele tale... Ajută-I, Zalmoxe, să aibă trecere... să izbândească”...

Grăbi mersul cât putu, sprijinindu-se de trunchiuri de copac. Îl lăsau picioarele, sărmanele... câte drumuri nu bătuseră ele... pas după pas...

De cum trecu de ziduri, intră într-un tumult de lume, care-l împresură într-o clipită, cuprinzându-l... vorbeau cu toţii, se agitau, mulţi plângeau... voci mânioase sau râzând batjocoritor... abia putu desluşi câteva înţelesuri... cu îngrozire şi durere află de judecata sinedriului şi de condamnarea lui Iisus.

Acum se îmbulzeau cu toţii pe drumul ce ducea spre palatul lui Pliat. Acolo urmau să-L judece romanii pe prooroc. Se uita la feţele lor - le asculta spusa şi nu înţelegea... unii vorbeau cu durere, alţii cu nepăsare... ca de ceva ce nu-i priveşte pe ei... are cine să hotărască ce-i mai bine... Dar erau figuri şi ochi ce aruncau priviri urâte, de răzbunare, ascunse repede de perdeaua pleoapelor...

De cine vorbeau ei? Pe cine judecau ei? Pe Christosul omenirii? Pe Cel ce Le adusese Cuvântul Viu al dragostei de oameni? Pe Cel ce le vindecase rănile trupului şi ale sufletului... pe Cel ce le adusese speranţa?

Oare nu El le adusese căldură şi iubire în Legile vieţii lor? Nu Le adusese adevărul?... Nu... nu se poate... era vorba de altcineva... Încercă a se desprinde din strânsoare, dar nu reuşi...

Împins de mulţime, ajunse şi el într-un colţ al pieţii, chiar în faţa palatului... şi văzu...

Sus, în pridvorul mărginit de coloane albe, zvelte, sta în picioare un om însângerat, cu o cunună de spini în jurul frunţii... o mantie roşie înfăşură trupul chinuit... şi omul acela îndurerat zâmbea trist privind mulţimea... O lumină mare era în jurul lui, ce-i izvora parcă din lăuntru... şi El privea trist şi blând... cu milă îi privea pe cei ce strigau... Ce strigau?

- Să-l elibereze pe Baraba! Pe Baraba îl vrem!
- Pe Iisus! Pe Iisus!
- Omule, te-a vindecat de lepră şi tu îl vrei pe Baraba?
- Şi ce dacă! O fi vreun prooroc... dar Baraba ne va scăpa de romani!
- Ce fel de împărat e acesta?
- Şi apoi, numai eu strig aşa din cei vindecaţi de El? la priveşte înjur... Îi

vezi? Sunt peste tot... uite-l pe cel ologit, pe care l-a ridicat din pat... Îl vezi?

- L-am zărit când... mai bine nu....
- Când l-a pălmuit pe Iisus, vrei să spui?

-Atunci... dar nici acum nu cred că-i adevărat...

- Şi-apoi-, poate au dreptate şi fariseii... doar au multă învăţătură...
- Pe Baraba îl vrem! Pe Baraba!
- Dar ce voi face cu Iisus, ce se cheamă Hristos? - întrebă, trist, Pilat.
- Să fie răstignit! Să fie răstignit!

Glasuri din mulţime ce scuipau ură... iar alţii tăceau...

- Dar n-a făcut nimic, pentru ce-l cereţi moartea? Eu nu găsesc în El, nici o vină... Încercă Pilat să-i aducă din greşeală.
- Să fie răstignit! Să fie răstignit!

Grupul de farisei şi cărturari se agita amarnic, Iisus trebuia să moară... să nu mai tulbure poporul...

- Sângele Lui să cadă asupra noastră şi asupra copiilor noştri!
- *Condemno tibi in crucem!*

Călugărul nu mai auzea nimic... Îl privea pe Cel pe care-L căutase de o viaţă... nu-şi mai simţea trupul, era numai suflet... se uita drept, încercând să-i spună că el e aici, va face cumva şi-L va scăpa... lacrimile se rostogoleau în voie, căci nu le simţea... era tot numai privire...

Iisus întoarse uşor capul spre el şi... Doamne... Îi zâmbi lui... Un val de duioşie nespusă, caldă şi mângâietoare, îl copleşi... şi închise o clipă ochii să cuprindă toată dragostea privirii... Începu să se frământe, încercând să-şi facă loc, să ajungă lângă El... da din coate, dar mulţimea, înnebunită parcă, îl prinsese ca într-un cleşte şi-l trăgea după voia ei... Văzu cum ostaşii îl luară pe Iisus, ducându-l... unde oare?

Mulţimea urla şi sufletul lui plângea.

Ajunsese să-L vadă şi... cum să-L salveze? Cum să ajungă lângă El, să-i spună de neamul dac, de darul pe care-l purtase în traistă amar de ani... să-L roage de iertare că n-a ajuns la vreme... poate nu se mai întâmpla aşa... să-i spună că-i gata să-i dea viaţa lui... Cum?

Şi mulţimea îl târa într-o parte, pe uliţe dosnice, alergând, urlând isteric... Cu greu înţelese că mergeau spre Dealul Golgotei, unde... nu se poate, era peste puterile lui... Cine va fi crucificat? Negura durerii îl învălui

de tot, trântindu-l... oamenii călcară peste el, trecând mai departe spre spectacolul ce se apropia...

Un om, cu plete albe de vreme, cu un soare brodat pe pieptul cămăşii, zăcea în praful drumului, ca o piatră nefolositoare.

- Scoală-te, omule, ce-i cu tine?!

Călugărul se desmetici cu greu şi se ridică bătrâneşte, sprijinindu-se de braţul bărbatului... avea colb şi-n plete... dar lui nu-i păsa, întrebă doar:

- Unde-I?

Bărbatul îi citi durerea din priviri şi înţelese. Începu a-l scutura binişor, ca toate relele să cadă de pe el şi-i spuse trist:

- Sus pe deal! Eu nu pot merge să-L văd! Aş muri o dată cu El!
- De ce? Ştii, de ce îi fac asta?
- Nu-L înţeleg! E prea mare pentru ei!
- Nici cărturarii? învăţaţii?! Ce-au făcut? Că doară atât cât se vorbeşte aici de Dumnezeu, nu se aude pe niciunde...
- *Asta-i! Cum spunea şi proorocul Isaia: „Norodul acesta se apropie de Mine cu gura şi mă cinsteşte cu buzele, dar inima lui este departe de Mine”.*
- Şi sinedriul?

-Am fost şi eu acolo... dar n-am putut face nimic... S-au repezit ca dulăii... erau bucuroşi că-L au în mâini, departe de mulţimea care-L apăra... Iar El stătea ca o căprioară blândă, privindu-i... nu mai pot să-mi amintesc...

- Rogu-te, spune-mi, ce nu le place? Dar, hai să mergem... eu trebuie să fiu acolo... şi-apoi poate îl scot din mâinile lor...

-Nimeni nu mai poate... şi apoi El singura vorbit despre moartea Sa... Întocmai cum va să fie... cum a spus şi Isaia... se jertfeşte pentru noi... stă şi îndură ca un om obişnuit, când ar putea să-i spulbere pe toţi... de aia zic că-i jertfă...

Dintr-odată îşi aminti vorbele proorocirii, auzite în Bethleem... şi se cutremură. „Zalmoxe, nu lăsa să se întâmple!”

Ajunseseră mulţimea din urmă. Călugărul se băgă între ei, se împinse cu forţa disperării, să ajungă cât mai aproape de El; ţinea strâns în mână traista cu sabia... o va folosi la nevoie... dar nu, nu putea s-o dăruiască pătată... va vedea ce va face, îl ajută Zalmoxe... numai să ajungă... Îmbrâncit de colo-colo, tras şi împins ba de unul, ba de altul, înfigându-se şi el printre ei, abia reuşind să se ţină pe picioare, Călugărul înainta...

Ajunse aproape în vârful dealului... mai avea câteva rânduri de oameni şi va fi în faţă, lângă El... Se opri lângă o ridicătură de pământ şi se căţără pe ea să vadă mai bine pe unde e mai lesne să pătrundă... Şi văzu... văzu trei cruci, cu trei trupuri prinse pe ele... şi în mijloc... pe crucea cea din mijloc, care tocmai se ridica... era... era El... Bătut în cuie, sta răstignit... Fiul Luminii...

O ameţeală neplăcută îi trecu prin trup... disperarea îi umezi ochii şi el începu să strige:

- Oameni buni! Jertfiţi pe Cel ce a venit pentru voi! Pe Cel ce v-a adus Adevărul şi Iubirea! E Fiul Domnului... Cel din Ceruri, nu vedeţi? Ce faceţi? Scrie despre El şi-n scripturile voastre...

Cei din jur îl priviră miraţi... nu înţelegeau limba aceasta ciudată... şi Călugărul simţi că firul vorbei cu ei se rupsese... Era singur, cu durerea lui printre oameni... doar El îl înţelegea... Îşi ridică ochii spre El din nou, cu dragoste şi cu disperare... De acolo, de pe cruce, Iisus privea mulţimea blând şi trist... Îi iubea aşa cum erau, pe fiecare...

- Poporul meu, ce V-am făcut eu vouă?

Glasul Lui răspândea milă şi drag, învăluind... era Tatăl, care- şi vedea copiii în greşeală...

Şi unii se simţiră vinovaţi... Porniră iarăşi voci:

- Nu-i drept! El a făcut doar bine!
- Lasă, că ştiu fariseii ce-au făcut... doar au cunoaştere multă!
- Au spus ca sângele Lui să cadă asupra noastră şi a copiilor noştri... De-i nevinovat, plătim cu toţii, nu numai ei!
- Ce-i scris pe tăbliţă... acolo, deasupra capului Lui?
- „Iisus, regele iudeilor”! Aşa a zis că e!
- Netotule, El e regele din Cer... aici, pe pământ, avem alţi regi, înrăiţi şi hrăpăreţi... Doamne ce-am făcut?

Mulţimea parcă se dezmeticea dintr-un vis urât şi începea să vadă adevărul... glasuri din ce în ce mai puternice se ridicau... Dar ostaşii romani, împinseră cu dosul lănciilor mulţimea mai la o parte, ameninţători...

Treaba lor era să păstreze ordinea... nu-i interesa de era sau nu drept... primiseră poruncă şi atât... stăteau nepăsători, veghind... ba unii, mai într-o parte încinseseră un joc de zaruri... doar era mult de aşteptat...

Călugărul îşi şterse ochii cu mâneca cămăşii şi-L privi iar şi iar... nu-şi putea desprinde privirea de la El... La un moment dat, i se păru că Iisus îl

vede şi-i strigă:

- Neamul meu dac Ţi-a trimis, ca dar de iubire, o sabie... E aici în traistă... de multă vreme alerg prin lume să ţi-o dau... acum e cam golaşă, dar...

Şi ochii Domnului zâmbiră spre el, cu nesfârşită dragoste. I se păru că-i spune: „Ai venit bine, dacule! Vă mulţumesc de dar! Va veni timpul să mi-L dai... şi-om sta de vorbă”...

Se scutură crezând că n-a înţeles. Adică, cum, va veni timpul?

Ridică iar privirea... Iisus îl privea cu un zâmbet dureros, dincolo de fire: „Ai răbdare... vei înţelege”... apoi, privind încă o dată mulţimea, ridică ochii spre cer, strigând;

- *Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!*

Din mulţime se auziră glasuri furioase:

-Auzi, că nu ştim... ba ştim bine... dacă Tu eşti regele iudeilor, dă poruncă să te dea jos!

Erau un grup de farisei, ce scuipau otravă:

-Tu, Cel ce dărâmi templul şi-l înalţi în trei zile, mântuieşte-Te pe Tine însuţi!

- Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce!
- Pe alţii l-a mântuit, dar pe Sine nu poate să se mântuiască! Coboară de pe cruce şi o să credem în Tine!

Iisus ridică iar ochii spre cer şi strigă... un strigăt de durere omenească: *„Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?”* - şi Călugărul simţi cuţitul disperării cum îi sfâşie inima... nu se poate... se va întâmpla ceva... nu putea Cerul să îngăduie una ca asta... „Zalmoxe, unde eşti?!”

Soarele se-ntunecă dintr-odată... se auziră bubuituri, din cer şi din pământ... se porni să bată un vânt de gheaţă, înfiorând suflete şi trupuri... Asta e! Acum îl vor smulge de pe cruce şi-L vor duce, la adăpost de fiarele acestea de oameni... Dar glasul Lui răsună încă o dată puternic, acoperind furtuna:

- *Părinte, în mâinile Tale îmi dau sufletul!*

O lumină mare înconjură Crucea Fiului şi, ca un fulger auriu, Sufletul Lui iubitor zbură spre ceruri... În aceeaşi clipă, Călugărul se clătină... Îşi prinse traista în mâini şi, cu ochii privind capul înconjurat de spini, ce se plecase pe umăr, strigă: *Domnul şi stăpânul meu!*- şi căzu... Ploaia începu a bate torenţial... bezna cuprindea din ce în ce împrejurimile... oamenii începură a fugi care încotro, cu o nemulţumire neînţeleasă în suflete... Un

bătrân, de pe alte meleaguri, rămase nemişcat... corpul lui pluti parcă un timp, apoi se aşternu la poalele ridicătorii de pe vârful Golgotei...

Pletele albe îşi terminară zborul, aşezându-se cuminţi în jurul capului, lăsând dezveliţi ochii mari, albaştri, ce priveau nemărginirea... Mâinile nu lăsaseră traista... Încă o mai ţinea la piept... una apucase sabia, iar cealaltă săculeţul cu pământul de acasă... pământul Daciei lui dragi.

Iar sufletul lui se ridică, pasăre albă, zburând spre înalt, după Cel pe care-L iubise atât... se grăbea la... Marea întâlnire!

ZBOR CĂTRE CER

Se simţea uşor şi tânăr; nu-l mai dureau picioarele... plutea încet, pasăre albă, pe deasupra mulţimii şi i se părea ceva obişnuit... se văzu pe sine, căzut jos, pe dealul Golgotei... un bătrân, călcat în picioare de mulţimea înspăimântată, ţinând traista strâns în mână... Privi prin ea... o sabie ruginită de vreme şi de ploi... Săltă bucuros din umeri... cea adevărată era aici, cu el, mai strălucitoare ca oricând... lipseau pietrele, e drept... dar Fiul Iubirii ştie...

Privi în sus, spre urma luminoasă lăsată de Sufletul Lui, ce se ridicase spre Cer, şi începu şi el să urce... mai privi o dată în urmă, spre pământul plin de oameni nerecunoscători... le vedea spaima şi remuşcările, începutul suferinţelor ... lacrimi şi deznădejdi... văzu cum trupul Lui este pus în locaş de piatră... În Dacia nu s-ar fi întâmplat... Dorul de acasă îl străbătu năvalnic şi ei se pomeni purtat deasupra munţilor atât de aproape inimii lui... văzu oamenii, cetăţile... brazii şi holdele ... Peştera Neamului... o căldură duioasă îl cuprinse şi el închise ochii adunând totul în inima lui... Simţi o moleşeală ciudată şi... adormi adânc, ca un prunc...

*

- Călugăre! E timpul să-ţi începi noua viaţă! Trezeşte-te!

Deschise ochii mari, nedumerit... Iar adormise... şi doar nu mai simţea oboseala... În faţa lui, cu un zâmbet desluşit doar din sclipirea privirii, stătea Deceneu... dădu să se ridice, ruşinat puţin, şi atunci simţi că-i uşor precum fulgul zăpezii... vru să-şi netezească... dar straiul părea ca nou, cu soarele şi stelele pe el... până şi traista era la locul ei... avea şi încălţări... ia te uită, erau cele cu care plecase de acasă... Îşi domoli pletele cu mâna şi abia acum ridică privirea spre învăţătorul său...

- Mă iartă! Nu ştiu.:.
- E bine, călugăre! Nu te nelinişti! Am venit să te întâmpin... Acum începi cealaltă parte a vieţii tale... cea din veşnicie! Nu te mira, priveşte şi învaţă!

Abia acum văzu că, în jurul lor, era doar o lumină blândă şi caldă ce-i cuprindea... se simţi uşor şi liniştit... Dar, deodată, traista de pe umeri îi aminti şi el se cutremură... un val de durere trecu prin fiinţa lui, înlăcrimându-l... şi văzu trecând ca un fulger prin faţa lui, toţi anii lui de peregrinări şi de căutări, cu bucuriile şi tristeţile lor... anii de învăţătură,

apoi peştera din munte... brazii... Suru... ruga de la Muntele Sfânt... apoi darul... meşterul aurar... şi începutul drumului lui prin lume... Se văzu pe sine dăruind pietrele... tânărul rănit, femeia cu pruncul... fecioara... şi... şi Crucea... se ridica în faţa sufletului lui, tristă... sfâşietor de dureroasă... printre hohote de râs şi de plâns, se ridica, mărturie a neputinţei oamenilor de a iubi... de a înţelege măreţia... undeva, departe, lumea îşi urma destinul... dar Crucea rămânea veşnică...

Plângea. Poate, de-ar fi ajuns mai devreme...

- Linişteşte-te călugăre! Nu puteai opri răutatea şi ignoranţa. Ele stau bine ascunse, prin inimi de oameni, şi numai ei le pot învinge... tu nu aveai nici o putere...
- Dar... de ce El...
- S-a jertfit ca omul să înţeleagă... să vadă drumul şi să-l urmeze... Cristos a fost darul Cerului pentru lume... dar ei nu L-au priceput... va veni vremea...
- De ce nu S-a născut la noi, în Dacia?

-Aşa a fost scris... El a chemat la sine oile pierdute ale neamului lui Israel... şi nu numai... de pe întreg pământul vor veni, fiecare la timpul înţelegerii lui...

- Ei, asta va fi curând... nu se poate să nu simtă...
- Priveşte, rogu-te!

Deceneu arătă în jos... o perdea se dădu parcă deoparte şi el văzu... nu se poate... oameni ce ucideau pe alţii... Îi dădeau hrană fiarelor... ce ziceau?... Cine erau creştinii, de pătimeau atâta?

- Sunt cei ce cred în Hristos!

Glasul lui Deceneu răspândea tristeţe. Vălul alb se închise la loc, ascunzând vederii durerile pământului. Călugărul sta nedumerit... era ceva peste puterile lui de a înţelege...

-Ai avut un somn adânc, în vreme... Îţi trebuia hodină pentru suflet... nu te nelinişti... vor trece puzderie de ani peste oameni şi mulţi tot nu vor crede...

- Cum e cu putinţă?
- Părintele Cerului dă fiecăruia timp de cugetare şi de îndreptare... să avem şi noi răbdare... Acum, hai, doar ai o solie de dus, ai uitat?
- Se mai poate? Credeam că...
- Desigur... abia acum darul va fi de mare folos...

Călugărul îl privi cu uimire... nu desluşea înţelesul vorbei, dar avea încredere în înţelepciunea dascălului său. Se foi, puţin stânjenit, şi, în cele din urmă, mărturisi:

- Învăţătorule... ştii, darul nu mai e ca la început... am scos pietrele... a fost mare nevoie...
- Le-ai luat pentru tine... pentru vreun folos de-al tău?
- Nu... pentru nişte suflete de oameni... am crezut că-i bine aşa... viaţa lor...
- Preţuia mai mult decât pietrele! Bine ai făcut!
- Dar acum... sabia îi golaşă... cum s-o dăruiesc aşa?!

-Ai răbdare şi dragoste... şi toate se vor potrivi cum le e dat...

Deceneu se îndepărtă şi Călugărul nostru se grăbi să-l urmeze... plutea ... abia acum văzu că plutea... nu făcea nici un pas, doar dorinţa sufletului îl purta pe cale... minunându-se, se grăbi să-şi ajungă dascălul... Treceau printre straturi de lumină ce pălea din ce în ce... umbre de oameni se întrezăreau pe alocuri, stând laolaltă sau stinghere... se auzeau vorbe şoptite... tristeţi şi speranţe... coborau... Intrară în locaşul întunericului... şi totuşi vedea la fel de limpede... chipuri chinuite de remuşcări ce-şi plângeau amarul şi deznădejdea, siluete strâmbate de răutate... ochi în care lacrima părerii de rău încă nu apăruse ... durere... multă durere... Ce puteau face pentru ei? De ce îl adusese Deceneu aici? Deodată, văzu o făptură luminoasă, ce stătea aplecată peste altele două şi le vorbea... Încerca a le desluşi ceva, se vede, căci razele sale învăluiau cu drag... dar ceilalţi doi rămăseseră la fel de întunecaţi...

- Am să mai vin pe la voi, fraţilor! Să nu uitaţi că v-am iertat ş că vă iubesc!

„Câtă dragoste, în locul acesta” - gândi Călugărul şi n-apuce a mai face un pas, când făptura luminoasă se întoarse şi, după c clipă de mirare, se repezi spre el, bucurându-se:

- Călugăre! Ce bucurie... cât te-am mai căutat! De-ai şti tu, de ce mare folos mi-ai fost! Mi-ai salvat şi viaţa, dar mai ales... mi-a deschis calea spre cer... vorbele tale au înflorit în mine, rodind taine necunoscute până atunci... am devenit altul, parcă m-am născu din nou... Pentru toate, îţi mulţumesc din suflet!

În faţa sa stătea, râzând prin toată fiinţa, tânărul rănit din munţi de după Istru. Îmbrăţişarea lor împrăştie scântei de lumină strălucitoare.

- Ce-ai mai făcut, tinere, după plecarea mea?
- M-am întors la ai mei şi am încercat a face pace... a fost bine un timp,

apoi... ei, dar nu-i nimic, eu i-am iertat... Uite-i aici pe fraţi mei... Încerc să le desţelenesc sufletele din strânsorile lăcomiei ş ale invidiei, dar e greu... Încă mai am de trudit cu ei...

Călugărul privi mai atent... erau doi bărbaţi puternici, aplecat sub greutatea unor lanţuri ce-i ţintuiau de o stâncă... se zbăteai gemând din greu... ridicară o clipită ochii, privind spre fratele lor... era durere, dar şi răutate în lucirea scurtă de sub pleoape...

- Stânca aceasta e averea de care nu se pot despărţi... pentru că nu vor... nu pun preţ pe bogăţiile sufletului, încă... dar eu am să vin mereu, să-i ajut. Nu pot înţelege că eu i-am iertat... Cum să fac oare?
- Cu dragoste şi cu răbdare, ai să izbândeşti!

Glasul lui Deceneu răspândea parfum şi linişte. Erau ei trei, o picătură de lumină în întunericul durerii.

- Călugăre... de bucurie, era să uit... am a-ţi înapoi ceva...

Şi, ducând mâna spre locaşul inimii, tânărul scoase cu mare băgare de seamă... o nestemată... mare şi verde... flăcări de primăvară, sclipiră luminând a clocot de viaţă...

- Ia-o înapoi! îţi mulţumesc! Fără ea n-aş fi răzbit!

Călugărul privi o clipă, neînţelegând... apoi luă darul în mâini, îl mângâie încet, scoase sabia din traistă şi potrivi piatra în lăcaşul ei... Nestemata stătea mândră de parcă nu plecase de acolo nici-când şi... era mai frumoasă ca la început... Oare, chiar se putea... sau dorul lui o vedea astfel?

- E firesc să fie aşa, pentru că are în ea şi dragostea tânărului!

Deceneu îi citea gândurile, răspunzându-i. Zâmbi, punând sabia la locul ei. Abia acum înţelegea ce voise a-i spune, de răbdare.

- Bucuria e a mea, tinere, că ţi-am putut fi de vreun folos. Să fii mereu milos şi bun la suflet... şi ai să-i înmoi şi pe fraţii tăi... Rămas bun, acum! Poate ne-om mai revedea...
- În veşnicie, dragul nu are oprelişti! - şopti Deceneu şi porni a se ridica.

Făcându-i flăcăului semn de plecare, Călugărul porni grăbit după învăţătorul său. Treceau din nou pe lângă şiruri de umbre, fiecare cu durerea neîmplinirii sale. Lumina începea a-şi face loc din ce în ce, aducând speranţă şi alinare. Deodată, Călugărul se opri în loc. Printre făpturile ce stăteau adunate, ascultând vorbele unuia venit din straturile de mai sus, îl zări pe căpitanul de piraţi... nu se poate, nu putea fi el... făcuse atâta rău... locul lui era în întuneric... de ce era aici?

- Orice sărman are prilej de scăpare... de luptă cu răul din sine.
- Bine, dar acesta a omorât, a...
- Iartă-l!
- Nu-i vorba de mine, ci de ceilalţi... neguţători sau piraţi...
- După întâmplarea din pădure, când aurul s-a făcut rugină nefolositoare. .. a învăţat câte ceva... s-a temut şi de fulgerul ce căzuse lângă el... aşa încrâncenat cum era, ceva s-a mişcat în inima lui, chiar de n-a arătat... a fugit în pădure, a stat un timp singur, rănit... căci l-a rupt ursul... a suferit şi a început să-şi deschidă sufletul întrebărilor... Când l-aţi dus la han şi l-aţi îngrijit, calea spre bine a început să se desluşească... s-a înzdrăvenit şi s-a făcut altul... a scăpat vieţi din prăpădul focului... a luptat şi a murit pentru dreptate, îşi merită locul aici... şi-a răscumpărat din greşeli, iar acum încearcă a înţelege drumul spre adevărata lumină.

Călugărul sta ruşinat... cum putuse el să judece omul, numai după ce ştia... putea doar să vadă că sufletul avea deja multe părţi albe...

- Mă iartă! Am greşit! Să mă ierte şi sufletul lui!
- Mai ai multe de aflat, despre cei pe lângă care ai trecut, pe pământ... ai răbdare! Şi ai să înţelegi şi rostul întâmplărilor tale... Hai mai departe!
- Poate ar fi nimerit să-i spun câteva vorbe de inimă...
- Nu acum... toate la timpul lor...

Făpturile pe lângă care treceau acum erau mai luminoase... doar câteva pete de întuneric spărgeau armonia... alergau grăbite de colo-colo, sau stăteau grupuri-grupuri, cuminţi, ascultând dascălul trimis de sus... altele coborau ele însele, cu bucurie, spre ajutor celor din durerea ignoranţei...

Deceneu se oprise lângă o femeie ce sta nemişcată, sorbind învăţătura adusă de un tânăr.

- Priveşte atent... pe cine vezi?

Călugărul cercetă chipurile, dar nu recunoscu nici unul. Deodată, femeia întoarse capul şi-l zări. Se ridică bucuroasă şi se repezi spre el, cu mâinile întinse.

- Omule... nici nu ştiu cine eşti... tu mi-ai salvat copilul de la ucidere... acum, iată-l...

Şi mâna femeii arătă spre tânăr. Acesta se oprise din vorbă şi se apropie mirat de mama sa.

- Fiule, mai ştii? Ţi-am povestit despre cel ce s-a pus înaintea ta, când soldatul voia să te taie, din porunca lui Irod... uite-l... acesta-i cel ce i-a

dăruit o nestemată mare, roşie, în schimbul vieţii tale...

Râdea şi plângea în acelaşi timp... Îşi apucase fiul de mână şi-i amintea... era toată o bucurie... Tânărul străluci o clipă mai tare şi se aplecă, punând capul pe mâna călugărului.

-Îţi mulţumesc... pentru mama mea şi pentru mine! Darul ce l-ai făcut a stat mereu în inima mea... acum pot să ţi-l înapoiez...

O mână scoate cu grijă, din locaşul de dragoste, nestemata cea roşie, întinzând-o. Călugărul scoate sabia şi nu se mai miră, când piatra se aşează întocmai ca la început în locaş... nu se mai întreabă nici de ce era atât de strălucitoare...

- Ai văzut bine! S-a înnobilat prin viaţa de jertfă a pruncului ce l-ai salvat... a murit pentru credinţă... acum, priveşte-l şi fii bucuros pentru el.

Punând sabia înapoi în traistă, Călugărul întârzie în a-şi ridica ochii... se ruşina de lacrimile bucuriei ce-i jucau zglobii sub pleoape.

- Ei, hai, că mai avem drum! Ai să-i mai vezi, curând. Vino!

Îmbrăţişări de drag, apoi iar la drum printre stele...

*

Mergeau printre straturi de lumină, urcând. Era şi aici drum lung de străbătut. Deceneu îi desluşea din tainele Cerului, atât cât să poată înţelege. Călugărul află că aici toţi muncesc... mereu... fiecare în felul său... după cum şi-a trăit viaţa pe pământ... unii învaţă, ca să-şi poată înţelege greşelile... alţii sfătuiesc pe cei mai mici... sau coboară în părţile cu umbră, spre a fi de ajutor sufletelor încrâncenate... cântăreţii mângâie strunele, poeţii îşi ascut penele... Şi, peste toţi, cântarea măiastră a stelelor. Îl zări şi pe meşterul aurar... fugea şi aici, grăbit, spre un munte ce se ridica în zare... Îi făcu un semn grăbit cu mâna şi dispăru...

- În împărăţia Binelui, toţi se supun din drag Părintelui Cerului. Ascultarea e în firea tuturor... nimic nu se face la întâmplare...

Cu timpul, Călugărul începu a se dumiri; lumina din jur nu venea de undeva, ea izvora chiar din fiinţele ce treceau pe lângă ei; cu cât făcuseră mai mult bine pe pământ, cu atât străluceau mai tare... Acolo jos, departe, în partea de întuneric, erau numai sufletele lipsite de flacăra dragostei... stropul lor de lumină nu fusese înmulţit, ci acoperit de haina neagră a răului... nu puteau lumina... un singur gând bun, statornic, şi bezna ar fi fost sfâşiată... acolo era durere şi suferinţă... dar nici ei nu erau uitaţi, căci coborau mereu mesageri ai iubirii, semănând speranţă, arătându-le calea...

Cu cât urcau, lumina era mai strălucitoare. Trecură pe lângă un grup de tinere, în straie albe, lungi, ce-şi încercau glasurile pentru o nouă cântare. Deceneu se opri şi o strigă pe una din ele. Fata îşi întoarse surâsul spre ei... privi o clipă atentă, apoi se repezi spre Călugărul ce sta nevinovat.

-Tu... tu eşti îngerul ce mi-a salvat fecioria... şi viaţa...

O privi mirat o clipă, apoi, recunoscând-o, zise stingher:

- Mă iartă... nu sunt înger... doar un biet om... am făcut şi eu ce-am simţit că-i bine...
- Nu... nici un pământean n-ar fi făcut aşa un dar ticălosului aceluia, în schimbul vieţii mele... de n-ar fi fost trimis de Sus...
- Draga moşului, mă crede... nu sunt decât un om... cu greşelile şi bucuriile sale... dar mă bucur că ţi-am fost de folos...

Şi Călugărul dădu să plece... se simţea ruşinat de adoraţia fetei... nu era vrednic de atâta mulţumire...

- Stai, aşteaptă... oricine ai fi, eu îţi mulţumesc din tot sufletul şi îţi înapoiez darul... fără tine, n-aş fi ajuns aici!

În mâna întinsă a fetei strălucea nestemata albă şi curată a purităţii. Căugărul o luă şi o puse firesc, lângă celelalte, pe mânerul săbiei... privi şi nu se mai minună: în mâna lui, darul neamului dac strălucea nemaivăzut, mai cald şi mai puternic decât la început... şi el plecă capul, sărutându-l cu drag... apoi, cu veneraţie, ridică sabia spre înalt:

- Primeşte, Doamne, darul neamului meu... acum sunt gata!

Lângă nestematele săbiei, trei picături mari de lacrimi, ca trei boabe de rouă, străluceau puternic ca iubirea ce le născuse... Şi, din înălţimi, se auzi un glas ce învălui totul în căldura Sa:

- Vino, Călugăre...Te aştept!

Picioarele i se muiară şi el căzu, ca fulgerat, îngenunchind... aşa o dragoste mare era greu de purtat... se simţi mic şi nevrednic... cum de se încumetase tocmai el a fi solul... se crezuse prea bun...

- Înţelepciunea Cerului nu-i asemenea cu cea a omului... hai, linişteşte-te... pe tine te-a ales neamul... de Sus şi de jos... să mergem... la Marea întâlnire!

Se ridică încet, ştergându-şi urma lacrimei. Îşi netezi cutele straiului, îşi îndreptă umerii şi răsuflă adânc... lăsă traista jos de pe umeri... de acum nu mai era de trebuinţă... Începu a urca în urma lui Deceneu, ţinând strâns la piept, sabia măiastră...

- Am uitat a-ţi spune o frântură: fata pe care ai scăpat-o de netrebnicul acela... a murit pentru Hristos, curată şi pură, ca nestemata ta...

Dascălul îşi privea elevul, cercetător... pricepuse el tot?

- Mă iartă, învăţătorule... mă bucur c-am ascultat glasul inimii şi am putut fi de folos, dar... ceva tot nu pricep...
- Întreabă, Călugăre!
- De ce au pierit oameni pentru credinţă? Cum de nu L-au urmat cu toţii pe Fiul Cerului? Atâtea dovezi de înţelepciune şi de măreţie... minuni ... pilde şi atâta iubire... cum de nu L-au recunoscut?
- Vezi tu, fiecare trebuie să-L găsească pe Dumnezeu în el însuşi... să descopere adevărata bucurie şi frumuseţe a vieţii... să arunce ce-i nefolositor şi întunecat, pentru a se împodobi în straie de dragoste... Dar nu e deloc uşor... asta n-au putut ei face: n-au luptat cu ei înşişi...
- Dar era mulţime de popor ce umbla după El...
- Sigur, mulţi L-au iubit... cereau ajutor de sfat sau de boală... le plăceau cuvintele, aveau nevoie de ele... erau alin pentru durerile şi neînţelegerile lor... dar n-au ştiut decât prea puţini, sau poate n-au cutezat, să le şi trăiască... De preţ în viaţă, sunt faptele... Au ascultat, dar n-au putut găsi, în inima lor, drumul către adevărata credinţă... Asta a dorit Christos a-i învăţa: Calea dreaptă şi îngustă, cu suferinţe şi încercări poate, dar plină de iubire şi slavă... pentru asta a coborât din înalt... ca fiecare om să ştie ce-i de trebuinţă, ca Dumnezeu să-i fie în suflet... să afle drumul către Cer...

Călugărul dădu gânditor din cap, apoi zise:

- Unii privesc mai mult la ce fac ceilalţi... şi nu la ograda lor... acolo-i mărăcinele... nicicând Prinţul Iubirii n-a fost mai aproape de inimile oamenilor, dăruindu-se şi jerfindu-se pentru ei... Dar am speranţa că odată... Înţelegând, vor izbândi...
- Cu ajutorul Cerului şi cu voia lor... nădăjduiesc şi eu. Dar, ia spune... ai desluşit înţelesul drumurilor tale?
- M-am supus chemării sufletului meu... dorind a face voia înaltului, dar cât a fost bine şi cât nu... asta nu ştiu... Mai desluşeşte-mi, învăţătorule!
- Ca să poţi aduce un astfel de dar, căci nu-i unul obişnuit, era de trebuinţă să-l poţi înnobila cu dragostea ta... să arăţi că eşti vrednic... altfel...
- Ştiu... se făcea rugină nefolositoare...

-Aşa-i! Darul acesta e plămădit nu din aur, ci din sufletul neamului, din credinţa lui către Cer... şi aceasta trebuia să fie vie... să fie trăită... Şi mai

era ceva... pentru care ai mers la cei trei Magi...

Cugeta Călugărul, adânc. Toate întrebările astea şi le pusese şi el... uite că acum avea şi răspuns bun...

- Gândesc că aveam ceva de învăţat de la ei, doar erau nişte înţelepţi... multe am mai aflat... zei şi taine diferite... dar toţi mi-au vorbit despre Părintele Cerului, fiecare în felul lui... după credinţa şi datinile poporului... iar eu le ziceam despre învăţăturile lui Zalmoxe... dar ne-am înţeles... era totuna... Am simţit că Cel din înalt este lângă toţi cei care-L caută cu dragoste, de oameni, de fire... pentru că-i iubeşte pe toţi...

-Ai grăit drept! Dumnezeu este Unul pentru întreaga lume... iar Hristos este Fiul Lui... Cel ce L-a dezvăluit pentru noi... arătându-ne cât e de tandru şi de nemărginit în iubire...

Lumina era din ce în ce mai strălucitoare... cu greu mai putea ţine ochii deschişi... privea printre pleoapele lăsate, din ce în ce...

- Am ajuns! Aici e locul unde coboară El să-i întâmpine pe pământeni... căci mai sus n-ar fi cu putinţă să urcăm... n-am putea duce atâta Lumină a Iubirii.

Ridică ochii... În faţă se ridica, măreţ, un palat cum nu mai văzuse vreodată, prin toate drumurile sale... capătul nu i se vedea de strălucire... era parcă tot numai din nestemate limpezi şi curate, ca lacrima Cerului... un şir de trepte, ca de nea, te îndemnau la păşire...

Pas după pas, urca încet spre destinul său. Deceneu îi stătea acum alături... iar în urma sa simţi cum se adună alţi câţiva... erau un grup, ce păşea întru aceiaşi iubire. Vru să întrebe, dar se opri...

- Sunt din neamul nostru... conducători cu dragoste de neam şi de ţară.
- E şi Burebista?
- Desigur, dar mai sunt şi alţii pe care nu-i ştii... care au luptat pentru ţară după plecarea ta... În timp... şi acum sunt aici... Primul e Decebal, apoi Ştefan ce Mare... Mircea cel Bătrân ... Mihai cel Viteaz... şi martirul Brâncoveanu...

-Aşa mulţi pe care nu-i ştiu?

-Timpul Cerului nu-i ca cel de pe pământ... o clipă, aici, poate fi cât o mie de ani pământeni... şi au trecut mai mult de atât... doar ţi-am mai spus... la timpul potrivit... Acum a sosit!

-Aş vrea să mă plec în faţa lor... să-i cunosc...

Călugărul se opri pentru o clipă şi, întorcându-se, îşi plecă capul cu drag:

- Eu nu vă ştiu acum, dar simt inima voastră pentru neam. Îngăduiţi să vă mulţumesc pentru tot.
- Ţi-oi istorisi mai târziu! - şopti Deceneu.

Voievozii se înclinară şi ei în faţa călugărului.

- Noi te ştim... din legendă... povestesc bătrânii, ca să le fie nepoţilor de învăţătură...

Ochi ce se privesc cu dragoste şi zâmbet... Apoi Călugărul se întoarse spre drumul său, puţin nedumerit... Cum adică, din legendă?! Scutură din umeri, limpezindu-se... nu se putea gândi la asta acum... mai erau câteva trepte şi...

Făpturi îngereşti deschiseră larg uşile mari şi se dădură în lături, lăsând liberă vederii o încăpere uriaşă, împodobită precum palatul. În mijloc, o masă mare, acoperită.

Parcă nu-l mai duceau picioarele... Îşi înfrânse tremurul simţirilor şi păşi înăuntru... făcu câţiva paşi şi se opri... rămase liniştit aşteptând... Îi simţea în spatele lui pe toţi fiii neamului dac...

Se deschiseră alte uşi, de o parte şi de alta şi... ia te uită... intrară, unul după altul, cei trei Magi ai răsăritului, purtând şi ei darurile în mâini... Călugărul îl căută din priviri pe cel al Greciei, să-l cunoască... dar... blând şi înţelept îi zâmbi bătrânul de pe munte, cel ce-i vorbise despre Brahman... el era cel de-al treilea Mag... Se priviră bucuroşi şi-şi zâmbiră cu drag.

Aşteptau... acum erau toţi patru... ca la începutul vremurilor... şi inima dacului nostru cânta a ajungere...

Uşile din capătul celălalt al încăperii se deschiseră larg şi, sunând din trâmbiţe, intrară două şiruri de îngeri, anunţând venirea... apoi se traseră spre perete, lăsând drum liber altor fiinţe de lumină ce intrară plutind maiestuos şi liniştit, aducând miros de floare... era atâta pace, atâta bine... şi deodată...

O muzică divină începu a-şi revărsa valurile... totul încremeni, parcă... şi El intră... o strălucire fără de sfârşit... El... Împăratul... Cel de pe cruce... acum senin, fără durerea răutăţilor omeneşti... li Se arăta în toată măreţia Sa... zâmbea blând privindu-i... şi dragostea se revărsa din El, cuprinzând...

Călugărul nu-şi mai putu dezlipi ochii de pe chipul Lui... Îşi cerea iertare pentru el şi pentru întreg neamul omenesc ce-L chinuise atât... cum

de se putuse? Strângea sabia la piept şi nu simţea boabele lacrimei cum au pornit-o la vale... privea chipul atât de drag...

Hristos se opri în dreptul mesei... În jurul Lui, mai mulţi bărbaţi, în straie strălucitoare...

Unul se înclină uşor, apoi se desprinse şi se apropie de ei... un chip prelung, cu doi ochi albaşti, pătrunzători. „Zalmoxe” - strigă sufletul lui şi Călugărul şopti:

- Îţi mulţumesc pentru tot!

Ochii mijiră un surâs de drag... bărbatul se opri în dreptul lui...

-Am ajutat doar dragostea ta să biruie... nimic altceva... De n-ai fi iubit oamenii, n-aş fi putut să te ajut. Fii liniştit!

Călugărul privi din nou spre masă. În jurul lui Hristos rămăseseră câte şase bărbaţi de fiecare parte.

- Sunt cei doisprezece apostoli!

Şoapta lui Deceneu îi limpezi întrebările. „Care o fi Petru, în a cărui casă am rămas?”

- Cel din dreapta...

Muzica se opri... şoaptele încetară... şi, dintr-odată, se auzi glasul Lui... venea de pretutindeni... ca o primăvară ce revărsa viaţă... ca o mângâiere...

- Bine aţi venit, soli ai pământului!
- Te slăvim, Fiu al împăratului Ceresc, şi-ţi aducem darurile neamului nostru!

Cei trei Magi se apropiară pe rând şi, închinându-se în faţa Lui, puseră pe masă pocalul cu aur, smirna şi tămâia... se mai plecară o dată cu dragoste, spuseră ceva şi se retraseră la locurile lor... Călugărul nu auzea nimic... toată fiinţa lui era plecată spre El...

- Vă mulţumesc, Magilor, aşa cum n-am putut a vă mulţumi prima oară. Vă mulţumesc pentru ele şi pentru grija voastră... Aţi umblat cu înţelepciune... Darurile voastre mi-au fost de folos în viaţa pământeană.

Călugărul stătu nemişcat... parcă era ţintuit pe loc... trebuia şi el să meargă... dar nu putea... privea chipul drag şi atât... Deodată, văzu ochii Lui cum se opresc asupra sa şi-i zâmbesc. Atunci toată forţa neamului îi trecu prin suflet şi el făcu câţiva paşi înainte, ţinând sabia strâns la piept... În faţa mesei îngenunchie, sărută sabia... apoi, ţinând-o pe mâini, o întinse spre Cel Dorit:

-Te iubim, Fiu al Părintelui Luminilor! Te iubim şi te slăvim! Şi, ca semn al dragostei neamului nostru dac, îţi aducem în dar această sabie... fie ca ea să-ţi fie de folos... şi iartă solul nevrednic, ce n-a fost în stare să ajungă la vreme!

În genunchi, cu sabia întinsă spre El, Călugărul era ca o statuie a dăruirii... el se dădea cu totul... În spatele lui, cu capetele plecate, din drag... fiii cei mai vrednici ai Daciei... Şi primul dintre ei... Zalmoxe...

Hristos făcu câţiva paşi, venind până în dreptul Călugărului. Luă sabia din mâinile întinse, apoi, punându-şi palma pe capul plecat, vorbi:

-Ai venit la timp, Călugăre... De darul vostru am trebuinţă de acum încolo... Căci aceasta nu este o sabie obişnuită... ea este plămădită dintr-un aur al sufletelor... cu nestematele jertfirii sinelui pentru aproapele său... este sabia statorniciei şi a curajului... a dărniciei şi a prieteniei... sfinţită prin jertfa acestui neam... şi a celui ce a adus-o... este sabia vieţii şi a dreptăţii... este sabia dragostei de oameni...

Ridicase sabia deasupra capului şi luminile ei se contopeau în Lumina Lui... viitorul strălucea luminând clipa ce încremenise... şi toţi plecară capul în faţa Măreţiei.

-A VENIT VREMEA IUBIRII!

Hristos îşi roti privirile, cuprinzându-i, apoi... se îndreptă, cu paşi rari, spre treptele pe care urcaseră solii... Începu a coborî... Împărat... şi toţi porniră după El...

*

Luminile Cerului povestesc, că la a doua venire a Sa, HRISTOS va avea în mâini sabia neamului dac.

MĂRTURISIRE

Ideea acestei cărţi nu-mi aparţine. Legenda celui de-al patrulea Mag ne-a desluşit-o, într-o seară de iarnă, un om de mare omenie, dr. Lazăr Paşca, căruia îi mulţumesc din inimă.

O variantă a ei am găsit-o, ulterior, în cartea protosinghelului Nicodim Măndiţă, *Sufletul, icoană vie a lui Dumnezeu.*

Îi mulţumesc soţului meu, care mi-a deschis poarta Cunoaşterii, a dragostei şi a înţelegerii înaltului.

Am scris cartea, pentru că am simţit istoria crescând în mine... şi am dorit s-o împărtăşesc şi altora. Acest Mag al nostru îmbină în el tot ceea ce reprezintă pentru noi străbunii noştri daci. Este ca o chintesenţă a înţelepciunii neamului, atât de uitată astăzi.

A plecat în lume, cu darul Daciei pentru Fiul Luminii. Şi în drumul său a revărsat bunătate şi curaj, blândeţe şi dăruire... s-a uitat pe sine pentru ceilalţi... Aşa erau strămoşii noştri!

Cuvintele lui Iisus sunt luate din Biblie, ca şi pildele, spuse uneori cu alte cuvinte, aşa cum le-au înţeles nişte oameni simpli.

Învăţătura cea nouă se aşează - flacără a iubirii - pe temelia trainică a celei lăsate de Zalmoxe, completând-o.

Căci Hristos nu e numai al unui popor... El este al lumii întregi!

Şi toate aceste adevăruri, atât cât sufletul meu a putut cuprinde, înscrise în cuvinte prea sărace, vi le ofer tuturor, ca astfel să înmulţim împreună talanţii.

Înţelegând să putem pune un strop de soare, fiecare, pe egregorul neamului românesc.

